

NEBESKE TAJNE tom IV

Emanuel Swedenborg

Prevod

Risto Rundo

SADRŽAJ.

Postanje, Poglavlje XXIII.

Uvod

Tekst

Sadržaj

Unutrašnji Smisao

Reprezentacije i Korespondencije

Postanje, poglavlje XXIV.

Uvod

Tekst

Sadržaj

Unutrašnji Smisao

Reprezentacije i Korespondencije

Postanje, Poglavlje XXV.

Uvod

Tekst

Sadržaj

Unutrašnji Smisao

Postanje, Poglavlje XXVI.

Uvod

Tekst

Sadržaj

Unutrašnji Smisao

Postanje, Poglavlje XXVII.

Uvod

Sadržaj

Unutrašnji Smsao

Korepondencije (Saobraznosti) Čovekovih organa i Udova sa Velikim Čovekom.

POSTANJE (KNJIGA POSTANKA, ILI PRVA KNJIGA MOJSIJEVA)

POGLAVLJE DVADESET I TREĆE

2894. Čitamo kod Jovana: *U početku bješe Riječ, i Riječ bješe u Boga, i Bog bješe Riječ. Ona bješe u početku u Boga. sve je kroz nju postalo što je postalo. U njoj bješe život, i život bješe vidjelo ljudima. I vidjelo se rasvijetli u tami. I tama ga ne obuze. I Riječ postade tijelo i useli se u nas puno blagosti i istine. (1.1-5,14).* Malo ljudi zna šta se ovde misli pod Rečju: da se misli na Gospoda, to je očito iz svake pojedinosti; ali unutrašnji smisao uči da se pod Rečju misli na Gospodovo

Božansko Ljudsko, jer se kaže, da je Reč postala telo, i prebivala među nama, i da smo mi videli Njegovu slavu. A pošto se misli na Božansko Ljudsko, to se pod Rečju razume i svaka istina koja se odnosi na Njega, i kad se odnosi na Njega, onda se odnosi i Njegovo carstvo u nebima, i na Njegovu Crkvu na zemlji. Otuda se kaže, da je ona bila život, i da je život bilo svetlo ljudima, i da se svetlo pojavilo u tami. I pošto se misli na svu istinu, to se pod Rečju misli na svo otkrovenje, pa stoga i na samu Reč ili Sveto Pismo.

2895. Što je tiče Reči posebno, ona je postojala u svim vremenima; samo to nije bila Reč koji mi danas imamo. Postojala je Reč u Pradrevnoj Crkvi koja je bila pre potopa; druga u Drevnoj Crkvi koja je bila posle potopa; posle i Reč koja je napisana preko Mojsija i Proroka u Jevrejskoj Crkvi; i konačno, Reč koja je napisana preko Jevanđelista u novoj Crkvi. Razlog da je Reč postojala u svim vremenima je taj, što se pomoću Reči održava veza (komunikacija) neba sa zemljom; i što Reč govori o dobru i istini, kroz koju čovek može da srećno živi u večnosti; dakle, u unutrašnjem smislu on govori o Gospodu samom, jer je svo dobro i istina od Njega.

2896. Reč koja je postojala u Pradrevnoj Crkvi, koja je bila pre potopa, nije bila pisana Reč, nego je bila otkrivana svakome ko je bio u toj Crkvi, jer su oni bili nebeski ljudi, pa stoga i u opažanju dobrai istine kao anđeli; tako, oni su imali Reč napisanu u njihovim srcima. O ovima vidi r. 597, 895, 920, 1114-1125. A pošto su bili nebeski, oni su družili s anđelima, pa su tako njima sve stvari koje su videli ili koje su razumeli preko čula, bile predstava (reprezentativi) i značenja stvari koje su u Gospodovom carstvu; tako da su oni gledali zemaljske stvari svojim očima, i razumevali ih preko svojih čula, ali su od njih i pomoću njih mislili o nebeskim i duhovnim stvarima. I samo su na taj, i nijedan drugi način, mogli razgovarati s anđelima; jer stvari koje su kod anđela, one su nebeske i duhovne, i kada stignu do čoveka, one se slažu sa svim stvarima koje su kod čoveka u svetlu. Da sve stvari koje su u svetlu predstavljaju i označavaju stvari u nebima, bilo je pokazno u prvom poglavlju Postanka sve do ovoga poglavlja (*prim. prev. misli se na delo Nebeske Tajne*). Otuda su predstave i značenja koja, kad je komunikacija s

anđelima počela da nestaje, su bila sabrana od ljudi koji se označavaju Enohom. Da su ove stvari označeno u Postanju V.24, *Enoh življaše po volji Božijoj, i nestade ga, je ga uze Bog*, vidi br. 521.

2897. Ali Reč u Drevnoj Crkvi koja je bila posle potopa, potekla je od toga (od predstava i značenja Pradrevne Crkve). Čovek te Crkve, pošto je bio duhovan a ne nebeski čovek, znao je, ali nije opazio šta je sadržano u predstavama i značenjima; i pošto su u njima bile sadržane Božanske stvari, to su se njima koristili posebno u Božanskim službama, i to s namerom da bi održavali vezu (komunikaciju) sa nebom. Oni su imali i pisanu Reč koja se sastojala od istorijskih i proročkih delova, kao što je Reč Staroga Zaveta, ali se ta Reč u toku vremena izgubila. Istorijski delovi su se nazivali *Jehovini Ratovi*, a proročki delovi su se nazivali *Izreke (Priče)*, što je očito kod Mojsija, Brojevi XXI.14,27, gde se oni navode; njihovi istorijski delovi bili su napisani u proročkom stilu, i bili su najvećim delom izmišljene priče, kao što su one u *Postanju od I. do XI. Poglavlja*; a što je jasno iz onoga što je navedeno iz njih kod Mojsija, gde se nalaze ove reči: *Za to se kaže u knjizi o Ratovima Jehovinim: na Vajevu u Sufi, i na potoke Arnonske. Jer ti potoci koji dopiru do mjesta Ara, teku pored međe Moapske (Brojevi XXI.14,15).* Njihovi proročki delovi su bili napisani kao proročki delovi Staroga Zaveta, što se vidi iz onoga što je navedeno kod Mojsija, gde se nalaze ove reči: *Zato govore u priči (ili Proročkim Izrekama): hodite u Hezebon, da se sagradi i podigne grad Sehonov. Jer oganj izađe iz Hezebona, plamen iz grada Sehonova, i spali Ar Moapski i stanovnike na visini Arnonskoj. Teško tebi, Moabe; propao si, narode Hamov; dao si sinove svoje koji utekoše i kćeri svoje u ropstvo Sehonu caru Amorejskom. Ali ih prostrijeljasmo, propade Hezebon do Dibona, i potrasmo ih do Nofe, koja dopire do Medabe (Brojevi XXI.27-30).* Da proročke izjave sadrže nebeske tajne, isto kao i proročki delovi Staroga Zaveta, vrlo je jasno, ne samo zato što ih je Mojsije prepisao (kopirao), i što su primenjene na stvari o kojima se tada govorilo, nego i zbog toga što skoro iste reči čitamo kod Jeremije, koje su umetnute u njegova Proroštva; kao i iz onoga što je rečeno o unutrašnjem smislu Reči. Iz svega toga može biti jasno da su ta proroštva sadržavala onoliko nebeskih tajni koliko i reči. Te reči kod Jeremioje su sledeće: *U sjenu Hezebonskom ustaviše*

se koji bježahu od sile; ali će oganj izaći iz Hezebona, i plamen isred Seona, i opaliće kraj Moabu i tjeme nemiricima. Teško tebi, Moabe, propade narod Hamosovjer sinove tvoje zarobiše, i kćeri tvoje odvedoše u ropstvo (Jer. XLVIII.45,4); otuda je isto tako jasno, da je Reč imala unutrašnji smisao. O Drevnoj Crkvi koja je bila posle potopa, vidi br. 640, 641, 765, 1238, 1327, 2385.

2898. Da su to proročke izjave, koje u unutrašnjem smislu govoreo Gospodu, i o Njegovom carstvu, jasno je ne samo iz onoga što gore rečeno, nego i iz Proročkih izjava Balama, koji se bio iz Sirije, a o kome je govorio Mojskije (Brojevi XXIII.7.8.10 and 18-25; pogl. XXIV.3-10 and 15-25), koje (izjave) su napisani slično onome stilu kojim su napisane proročke izjave u Reči, a koje jasno pretskazuju Gospodov dolazak, ovim rečima: *Vidim Ga, ali ne sad; gledam Ga, ali ne iz bliza, izaći će zijezda iz Jakova i ustaće palica iz Izrailja, koja će razbiti knezove Moapske i razorii sve sinove Setove* (Brojevi XXIV.17). Ove se proročke izjave tako isto nazivaju *Izrekama* (Izjavama), jer su izrazi isti, kao što se može videti u pogl. XXIII.7,18; pogl. XXIV.3,15,20.

2899. Jedna se Reč nastavila u Jevrejskoj Crkvi, a koja je isto tako bila napisana pomoću predstava i značenja, ako bi sadržala unutrašnji smisao koji je bio razumljiv u nebu, i da bi se preko Reči održavala komunikacija; a to znači da bi Gospodovo carstvo u nebima bilo ujedinjeno s Gospodovim carsvom na zemlji. Reč nije Božanska osim ako su sve stvari u Reči predstave, i svi izrazi označavaju stvari koje pripadaju Gospodu, to jest, duhovnim i nebeskim stvarima koje su u Njegovom Carstvu. A pošto je ovako, ta Reč nije mogla biti napisana ni u kojem drugom stilu, nego u ovome, gde ljudske stvari i izrazi odgovaraju (korespondiraju) nebeskim stvarima i idejama do najmanje jote. Otuda je to, da kad Reč čita malo dete, anđeli opažaju Božanske stvari koje su u njoj sadržane (vidi br. 1776).

2900. Što se tiče Reči Novoga Zaveta, koju su napisali Jevanđelisti, iako je Gospod govorio od Božanskog samog, ipak su stvari o kojima je govorio bile predstave i imale značenja Božanskih stvari, to jeste, sadržale su nebeske stvari Njegovoga Carstva i Crkve, kao što je bilo često pokazano na prethodnim stranicama.

POGLAVLJE XXIII.

1. *I poživje Sara sto dvadeset i sedam godina; to su godine vijeka Sarina.*
2. *I umrije Sara u gradu Arbeji, a to je Hebron, u zemlji Hananskoj. I dođe Avram da ožali Saru i oplache.*
3. *A kad usta Avram od mrtvaca svojega, reče sinovima Hetovijem govoreći:*
4. *Stranac sam i došljak kod vas, dajte mi da imam grob kod vas da pogrebem mrtvaca svojega ispred očiju svojih.*
5. *A sinovi Hetovi odovoriše Avramu govoreći mu:*
6. *Čuj nas, gospodaru; ti si knez od Boga među nama; u najboljem grobu našem pogrebi mrtvaca svojega; niko ti između nas ne će zatvoriti groba svojega da ne pogrebeš mrtvaca svojega.*
7. *Tada usta Avram i pokloni se narodu zemlje one, sinovima Hetovijem,*
8. *I reče im govoreći: ako hoćete da pogrebem mrtvaca svojega ispred očiju svojih, poslušajte me, i govorite za mene Efronu sinu Seorovu.*
9. *Neka mi da pećinu u Makpeli, koja je nakraj njive njegove; za novce neka mi je da među vama koliko vrijedi, da imam grob.*
10. *A Efron sjedaše usred sinova Hetovijeh. Pa reče Efron Hetejin Avramu pred sinovima Hetovijem, koji slušahu, pred svijem koji ulažahu na vrata grada njegova, govoreći: Ne, gospodaru, čuj me: poklanjam ti njivu, i pećinu kod nje poklanjam ti; pred sinovima naroda svojega poklanjam ti je, pogrebi mrtvaca svojega.*
12. *A Avram se pokloni narodu zemlje one.*
13. *I reče Efronu pred narodom zemlje one govoreći: ako si voljan, čuj me; da ti dam što vrijedi njiva; uzmi od mene, pa ću onda pogrepsti mrtvaca svojega ondje.*

14. A Efron odgovori Avramu govoreći mu:

15. Gospodaru, čuj me; zemlja vrijedi četiri stotine sikala srebra između mene i tebe; šta je to? Samo ti pogrebi mrtvaca svojega.

16. A Avram čuvši Efrona izmjeri mu srebro, koje reče pred sinovima Hetovijem, četiri stotine sikala srebra, kako su išli među trgovcima.

17. I njiva Efronova u Makpeli prema Mamri, njiva s pećinom koja je na njoj, i sva drveta na njivi i po međi njezonoj u naokolo,

18. Posta Avramova pred sinovima Hetovijem, pred svjema koji ulazena vrata grada onoga.

19. Po tom pogrebe Avram ženu svoju u pećini na njivi Makpeli prema Mamri, a to je Hebron, u zemlji Hananskoj.

20. I potvrdiše sinovi Hetovi njivu i pećinu na njoj Avram da ima grob.

SADRŽAJ.

2901. Predmet o kome se govori, u unutrašnjem smislu, je nova Duhovna Crkva, koju je Gospod podigao, kad je prethodna nestala; kao i primanje vere kod onih koji su pripadali toj Crkvi; Sara je ovde Istina Božanska koja se ugasila (u toj Crkvi); pogreb je ponovno ustajanja; Efron i sinovi Hetovi su oni koji su u Crkvi primili dobro i istinu; Makpela, koja je bila blizu Mamre, je preporod; Hebron i zemlji Hananskoj je nova Crkva.

2902. Predmet o kome se govori je Istina Božanska, koja je nestala, stih 1-3; i da je Gospod podigao jednu novu Crkvu, stih 4; i bio je ljubazno primljen, stih 5,6; otkuda je došla radost, stih 7 and 12; da je prvo stanje bilo zatamnjeno, jer su oni mislili da su dobro ljubavi ka bližnjemu i istina vere od njih samih, stihovi 8-11,14,15; ali su bili poučeni da dobro i istina nisu od njih, nego od Gospoda, stih 13; tako je uspostavljena jedna nova Crkva, stih 19; od Neznabožaca, stih 20.

UNUTRAŠNJI SMISAO.

2903. Stih 1. *I poživje Sara (Sarini životi su bili) sto dvadeset i sedam godina, to su godine vijeka Sarina.*

I Sarini životi su bili (I poživje Sara), označava vremena i stanja Crkve u pogledu istina Božanskih koje prethode; *sto dvadeset i sedam godina*, označava njihovu puninu; *to su godine vijeka Sarina*, označava kad je neka Istina Božanska ostala na zemlji.

2904. *I poživje Sara (Sarini životi su bili)*, označava vremena i stanja Crkve u pogledu istina Božanskih koje prethode. Ovo je očito iz značenja života (poživje) u ovom odlomku, i iz reprezentacije Sare. Ovde životi, pošto se odnose na doba i periode doba, naime, detinjstvo, mladost, odraslo doba, i starost, označavaju stanja, u svim vremenima u opšte (vidi br. 2625, 2725, 2788, 2837); a pošto je predmet o kome se govori u sledećim stihovima Crkva, stoga životioznačavaju vremena i stanja Crkve. Da je Sara Istina Božanska, vidi br. 1468, 1901, 2063, 2173, 2198, 2507. Otuda sledi, da se ovde izrazima *životi Sarini su bili*, u unutrašnjem smislu, označavaju vremena i stanja Crkve u pogledu istina Božanskih koje prethode. Da je Sara, dok je živela kao žena Avramova, predstavljala Gospodovu Božansku Istinu povezanu s Njegovim Božanskim Dobrom, može se videti na mnogim mestima koja su gore navođena; a pošto je predstavljala Gospodovu Božansku Istinu, ona je isto tako označavala i Istine Božanske Crkve, jer u Crkvi postoje samo one istine koje su od Gospoda; istina koja nije od Njega, nije istina; što se vidi i iz Reči i nauka vere; iz Reči kod Jovana: *Čovjek ne može ništa činiti ako mu nije dato od neba* (III.27), i na drugome mestu; *Bez mene vi ne možete ništa činiti* (XV.5); i iz nauka vere, *da je sve u veri od Gospoda*, to jest sva istina. Za reprezentative (predstave) i značenja u Reči treba znati da se oni u najvišem smislu odnose na Gospoda, otkuda je sami život Reči; a pošto se odnose na Gospoda, one se odnose i na Njegovo carstvo, jer Gospod je Sve u Njegovom carstvu; Božanske stvari koje su od Gospoda u Njegovom carstvu,

sačinjavaju Njegovo carstvo. Stoga onoliko koliko anđeo, duh, ili čovek, prima dobro i istinu od Gospoda, i veruje da je to od Gospoda, toliko je u Gospodovom carstvu. A onoliko koliko ne prima i ne veruje da je to od Gospoda, toliko nije u Gospodovm carstvu. Na taj način, Božanske stvari, koje su od Gospoda, sačinjavaju Njegovo carstvo, ili nebo. To je ono na što se misli kada se kaže da je Gospod Sve Njegovoga carstva.

2905. *Sto dvadeset i sedam godina*, označava puninu vremena i stanja (o čemu vidi br. 2636); i iz značenja *dvadeset, ili dva puta deset*, što isto tako označava ono što je ispunjeno (puno) (vidi br. 1988); i iz značenja *sedam*, koje označava ono što je sveto (vidi br. 395, 433, 716, 881); stoga punina ili kraj svetog (stanja) crkve je ono što je ovde označeno. Da brojevi u Reči označavaju stvari, vidi br. 482, 487, 647, 648, 755, 813, 1963, 2075, 2252; njihova punina, naime, punina stanja i vremena Crkve, označava njihov kraj. Slučaj sa Crkvom je kao sa čovekom u pogledu njegovih doba, od kojih je prvo detinjstvo, drugo mladost, treće odraslo doba, i četvrto starost, koja se zove punina ili kraj. To je isto tako slično godišnjim dobima, prvo je proleće, drugo leto, treće jesen, a četvrto zima; a poslednje je i kraj godine. To je i kao vremena istanja dana, prvo je jutro, drugo je podne, treće je večer, a četvrto je noć, i poslednje je punina ili kraj. Sa svima ovima upoređuju se u Reči stanja u Crkvi, gde se stanja označavaju vremenima (vidi br. 2625, 2788, 2837). Dobro i istina, kod onih koji pripadaju Crkvi, na taj način se smanjuju; i kad više nema dobre istine ili, što je isto, kada više nema vere, to jest, ljubavi prema bližnjem, tada Crkva dolazi u starost, ili u zimu, ili u noć, i tada se njeno vreme i stanje nazivaju odluka, svršetak, i ponoć (vidi br. 1857). Isto je označeno i kada se kaže za Gospoda, da je došao na svet kada se napunilo vreme, ili kada je bila punina, jer tada više nije bilo dobra, čak ni prirodnog dobra, pa stoga ni istine. Ovo je ono što je označeno posebno u ovome stihu.

2906. *Godine života Sarinih (to su godine vijeka Sarina)*, označava kad nije ni jedna Istina Božanska ostala. Ovo je jasno iz značenja godine, koja označava ceo period crkve od početka do kraja, tako od značenja godine, koja znači periode (o čemu vidi odmah gore, br. 2905); i iz značenja Sarinih života, koja označavaju stanja u

pogledu Istine Božanske (vidi gore br. 2904); tako označavajući ovde vreme kada više nije bilo ostalo Istine Božanske. A ovo sledi i iz onoga što neposredno prethodi. Da godina označava jedno celo vreme stanja Crkve od početka do kraja ili, što je isto, jedan ceo period, a stoga da godine označavaju vremena ili periode unutar opšteg vremena ili perioda, može se videti iz sledećih odlomaka u Reči. Kod Isaije: Duh je Jehovin u meni, jer me Jehova pomaže da javljam dobre glase krotkima, posla me da zavijem ranjene u srcu, da oglasim zarobljenima slobodu i sužnjima da će im se otvoriti tamnica. Da oglasim godinu milosti Jehovine, dan osвете Boga našega, da utješim sve žalosne (LXI.1,2); govoreći o Gospodovom dolasku; godina Jehovine milosti stoji za vreme jedne nove crkve: Kod istoga: Jer je dan od osвете u srcu mom, i dođe godina da se moji iskupe (LXIII.4); govoreći na sličan način o Gospodovom dolasku; *godina da se Moji otkupe* stoji za vreme jedne nove crkve. Kod istoga: Jer će biti dan osвете Jehovine, dan plaćanja, da bi se osvetio Sion (XXXIV.8); gde je značenje slično. Isto vreme se naziva godinom pohođenja, kod Jeremije: I neće biti od njih ostatka; jer ću pustiti zlo na Anatoćane kad ih *pohodim* (XI.23). Kod istoga: Donijeću Moabu godinu *pohođenja* (XLVIII.44). Još jasnije kod Jezikilja: Poslije mnogo vremena bićeš pohođen, i posljednjih godina doći ćeš u zemlju izbavljenu od mača i sabranu iz mnogo naroda, u gore Izraileve, koje bjehu jednako puste, i oni su izvedeni iz naroda da bi živjeli bez straha (XXXVIII.8); *posljednjih godina* stoji za poslednje vreme Crkve, kada ona nije više Crkva, kada su odbačeni oni koji su ranije pripadali Crkvi, a drugi su primljeni koji su iz drugih izvora. Kod Isaije: Jer ovako mi reče Jehova: za godinu, kao što je godina najamnikova, nestaće sve slave Cedarske (XXI.16); i ovde stoji za slavu Cedarsku koja će nestati (XXI.16); i ovde (godina) stoji za poslednje vreme. Kod Jezikilja: Skrivio si krvlju koju si prolio, i oskrvnio si se o gadne bogove svoje koje si načinio; i učinio si te se približiše dani tvoji, i došao si do godina svojih; za to ću od tebe učiniti rugmeđu narodima i podsmijeh po svijem zemljama (XX.4). Gde *doći do godina svojih* stoji za doći do kraja, kada Gospod odlazi iz Crkve. Kod Isaije: Do tri godine, kao što su godine najamničke, ološaće slava Moabov sa svijem mnoštvima njegovijem, i što ostane biće vrlo malo i ne jako (XVI.14); *do tri godine* stoji za kraj prethodne Crkve. Da tri označava potpunost i

početak, vidi br. 1825,2788. Slično je označeno i sa sedam, kao i sa sedamdeset (vidi br. 720,728,901); otuda je kaže kod Isaije: I tada će Tir biti zarobljen sedamdeset godina, za vijek jednoga cara, a poslije sedamdest godina pjevaće se Tiru kao kurvi. Jer posle sedamdeset godina Jehova će pohoditi Tir, i on će se vratiti za kurvarsku zaslugu svoju, i kurvaće se sa svijem carstvima na zemlji (XXIII.15,17); sedamdeset godina stoje za jedan ceo period, od početka postojanja Crkve dok ne izdahne, što je označeno danima jednoga cara, jer car označava istinu Crkve (vidi br. 1672, 1728, 2015, 2069). Nešto slično je označeno i sa ropstvom od sedamdeset godina, u kojem su Jebreji držani, o čemu je napisano kod Jeremije: I ti će narodi služiti caru Babilonskom sedamdeset godina; kad se navrši sedamdeset godina, onda ću pohoditi ara Babilonskoga i onaj narod, za bezkonja njihova(XXV.11,12; poglavlje XXIX.10). Da godina, a isto tako godine, označavaju jedan ceo period Crkve, ili vreme njenog trajanja, može se dalje videti kod Malahije: *Evo, ja ću poslati anđela svojega, koji će pripremiti put preda mnom, i iznenada će doći u crkvu svoju Jehova, kojega vi tražite, i anđeo zavjetni, kojega vi želite. Ali ko će podnijeti dan dolaska njegovog? I ko će se održati kad se pokaže? Jer je on kao oganj živi i kao mlo bjeljarsko. I ugodan će biti Jehovi prinos Judin i Jerusalmiski kao u staro vrijeme i kao pređašnjih godina* (III.1,2,4); govoreći o Gospodovom dolasku; *staro vrijeme* stoji za Drevnu Crkvu; *prinos Judin* stoji za bogoštovanje od nebeske ljubavi, a *prinos Jerusalima* je bogoštovanje od duhovne ljubavi; da se ovde ne misli na Judu (Judeju) ni na Jerusalem, to je sasvim jasno. Kod Davida: *Prebrajam stare dane i godine od vijekova* (Psalam LXXVII.5); gde stari dani i godine od vijekova označavaju iste Crkve. To se pokazuje još jasnije kod Mojsija: *Opomeni se negdašnjih dana, pogledajte godine svakoga vijeka; pitaj oca svojega i on će ti javiti, starije svoje i kazaće ti. Kad Višnji razdade našljedstvo narodima, kad razdijeli sinove Adamove. Postavio među narodima po broju sinova Izrailjevih* (XXXII.7,8). Da godina i godine označavaju puno vreme Crkve, jasno je kod Avakuma: *O Jehova, čuh riječ Tvoju, i uplaših se; Jehova, djelo Tvoje usred godina sačuvaj u životu, usred godina objavi ga, u gnjevu sjeti se milosti. Bog dođe do Temana, i svetac u gore Farana* (III.2,3); govoreći o Gospodovom dolasku; *usred godina*, stoji za puninu vremena; šta se misli pod puninom vremena, vidi

gore (br. 2905). Pošto godina i godine označavaju puno vreme između dve granice, početka i kraja, kada se odnose na Gospodovo carstvo na zemlji, to jeste, Crkvu, tada oni označavaju ono što je večno kada se njima opisuje Gospodovo carstvo u nebu; kao kod Davida: *O Bože! Nemoj me uzeti u polivini dana mojih! Tvoje su godine od koljena do koljena. Ali Ti si isti, i godine Tvoje neće isteći. Sinovi će sluga Tvojih živjeti, i sjeme će se njihovo utvrditi pred licem Tvojim* (Psalam CII.24,27,28). I kod istoga: *Dodaj dane k danima carevijem, i godine njegove produži od koljena na koljeno. Neka caruje do vijeka pered Bogom!* (Psalam LXI.6,7), gde godine označavaju ono što je večno, jer predmet o kome se govori je Gospod i Njegovo carstvo. Da su jagnjad koja su bila žrtvovana morala biti *od godinu dana* (Levitsa XII.6; pogl. XIV.10; Brojevi VI.12; VII.15, 21, 27, 33, 39, 45, 51, 57, 63, 69, 75, 81; i na drugim mestima) označavalo je nebeske stvari nevinosti u Gospodovom carstvu, koje je večno; otuda su žrtve paljenice teladi, od godinu dana, koji se pominju kod Miheja (pogl. VI.6) morali da budu od godinu dana da bi bili darovi umilni (mili). Da godina u unutrašnjem smislu ne označava godinu, može se videti i iz toga što anđeli, koji su u unutrašnjem smislu Reči, ne mogu da imaju ideju godine, nego pošto godina označava pun period vremena u prirodnom svetu, stoga umesto godine oni imaju ideju o onome što je večno u odnosu na stanje (vidi br. 1274, 1382, 2625, 2788, 2837).

2907. Stih 2. *I umrije Sara u gradu Arbeji, a to je Hebron, u zemlji Hananskoj, i dođe Avram da ožali Saru i oplače. I umrije Sara, označava noć u pogledu istina vere; u gradu Arbeji, a to je Hebron u zemlji Hananskoj, označava (da je to bilo) u Crkvi; i Avram dođe da ožali Saru i oplače, označava stanje Gospodove žalosti.*

2908. *I umrije Sara, označava noć u odnosu na istine vere. Ovo je jasno iz značenja umreti, ili mrtvaca, ili smrti, kada se odnosi na crkvu, da to označava poslednje vreme, kada sva vera, to jeste, sva ljubav ka bližnjemu iščezne, što se svuda u Reči naziva noćju (vidi br. 221, 709, 1712, 2353); da se umiranjem označava prestati postojati kao takav, vidi br. 494; i iz reprezentacije Sare, koja označava Istinu Božansku (o čemu vidi gore, br. 2304); otuda se vidi da su ovde označene te stvari.*

2909. U gradu Arbeji, a to je hebron, u zemlji Hananskoj, označava (da je to bilo) u Crkvi. Ovo može da bude jasno iz značenja grada Arbeje (Kirjat-Arbeja), kojim se označava Crkva u pogledu istine; i iz značenja Hebrona u zemlji Hananskoj, kojim se označava Crkvu u pogledu dobra. U Reči, osobito u proročkom delu, gde se radi o istini, radi se i o dobru, zbog nebeskog braka u svim delovima Reči (vidi br. 683, 793, 801, 2173, 2516, 2712); stoga ovde, kad se imenuje grad Arbeja, kaže se da je to Hebron u zemlji Hananskoj. Da zemlja Hananska označava Gospodovo carstvo, vidi br. 1413,1437,1607; i da su mesta u njoj nešto predstavljala na razne načine, vidi br. 1585, 1866. U pogledu grada Arbeje koja je Hebron, to je zemlja u kojoj su Avram, Isak, i Jakov boravili. Da je tamo Avram boravio, jasno je iz onoga što je pre rečeno: *Avram dođe i nastanise u ravnici Mambarskoj* (Postanje XIII.18). Da je Isak boravio tamo, jasno je iz onoga što sledi. Gde se kaže: *I Jakov dođe k Isaku ocu svojemu Mamre u Korijat Arbeju, koja je Hebron, gdje Avram i Isak bijahu došljaci* (Pos. XXXV.27). Da je Jakov tamo boravio, vidi se iz ovoga odlomka: *Josifa posla otac Jakov njegovoj braći u Kirjat-Arbeju* (Postanje XXXVII.13,14). Iz reprezentacija ova tri, kao što je gore rečeno, jasno je da Kirjat-Arbeja, koja je Hebron, predstavlja Crkvu, pre nego je bila predstavljena Jerusalimom. Da svaka Crkva u toku vremena opada, dok na kraju u njoj nije ostalo ni malo vere i ljubavi ka bližnjemu, ida se onda ona ruši, bilo je predstavljeno Kirjat-Arbejom koja je Hebron, jer su je zauzeli Anakimi, kojima su označena najstrašnija lažna ubeđenja (vidi br.581,1673). Da su je zauzeli Anakimi, vidi br. XII.21,22); Jošua XI.21; pogl. XIV.15; XV. 13,14, Sudije I.10; i da je (crkva) došla do svršetka, i da je bila razorena, bilo je predstavljeno time što su sve stvari koje su tu bile, osuđene od Jošue na uništenje (Jošua X.36,37; pogl. XI.21); A i Juda i Kaleb su sasekli Anakime (Sudije I.10; Jošua XIV.13-15; pogl. XV.13,14); i da je opet ustanovljena jedna nova Crkva,bilo je predstavljeno time što je to mesto dato Kaleb u nasledstvo, polja i sela (Jošua XXI.12); dok je sveštionički grad za sinove Aronove (Jošua XXI.10.11) bio dat Judi u nasleđe (Jošua XV.54). Otuda se vidi da Hebron označava Gospodovu duhovnu crkvu u zemlji Hananskoj; zbog čega je i Davidu bilo zapovedeno da ide u Hebron, gde je bio pomazan za cara nad domom Judinim; a pošto je vladao otuda sedam godina i šest meseci, otišao je u

Jerusalim, i zaposeo Sion (vidi 2 Sam. II.1-11, pogl. V.5: 1 o Carvima II.11), i tek je tada Gospodova duhovna Crkve označena Jerusalimom, a nebeska Crkva Sionom.

2910. *I dođe Avram da ožali Saru i oplache*, označava stanje Gospodovog tugovanja, zbog noći u pogledu istina vere u Crkvi. Ovo je jasno iz reprezentacije Avrama, koji predstavlja Gospoda (vidi br. 1893, 1965, 1989, 2011, 2172, 2501, 2833, 2836). Da žaljenje i oplakivanje označavaju stanja tuge, jasno je i bez objašnjavanja; *žaljenje* se odnosi na tugu zbog noći u odnosu na dobra u Crkvi, a oplakivanje u odnosu na istine. Predmet o kome se ovde govori u ova dva stiha je kraj Crkve; njen kraj je kada nema više ni malo ljubavi ka bližnjemu; o ovome se često govori u Reči, posebno kod Proroka, i kod Jovana u Otkrovenju. A Gospod opisuje taj kraj u više odlomaka kod Jevanđelista, i naziva to svršetak veka, i noć. Što se tiče Crkava, ovakav je slučaj: u početku ljubav ka bližnjem je osnova, kad svak voli svakoga kao brata, i oseća dobro ne sebe radi nego bližnjega radi, i radi opšteg dobra, a iznad svega radi Gospoda. Ali u toku vremena, ljubav ka bližnjem počinje da hladi, da bi sasvim nestala; posle se javlja mržnja jednog protiv drugoga koja, iako se ne pokazuje u vanjskom obliku, jer se mora (takav čovek) pokoravati zakonima građanskog društva, kao i spoljašnjim zabranama koja ga susprežu; ipak se ona iznutra hrani. Ove spoljašnje prepreke koje ga zadržavaju, dolaze od ljubavi prema sebi i svetu, i sastoje se ljubavi prema časti i ugledu, u ljubavi prema dobiti i moći koja od toga dolazi, stoga u ljubavi prema ugledu. Ispod ovih ljubavi sakrivena je mržnja protiv bližnjega, a koja je takve prirode, da želi da vlada nad svima, i da poseduje sve što pripada drugima; i kada se neko opire tim ljubavima, oni u sebi gaje prezir prema tome bližnjemu, dišu mržnjom, osećaju uživanje kad taj bližnji strada, i čak, bivaju okrutni, koliko se usuđuju. Takva je posledica odlaska ljubavi ka bližnjemu iz Crkve, kada dođe njen kraj; i tadase za nju kaže da nema više vere, jer gde nema ljubavi ka bližnjemu nema ni vere, kao što je često bilo pokazano. Bilo je nekoliko Crkava, koje su zabeležene u Reči, a koje su stigle do ovakoga kraja. Pradrevna Crkva je izdahnula pred potop; isto tako Drevna Crkva posle potopa, a i isto tako i druga Drevna Crkva koja se zvala Hebrejska Crkva, i na kraju, Jevrejska Crkva, koja nije bila crkva koja je počela s ljubavlju ka bližnjem, nego je samo bila predstava crkve, da bi se pomoću predstava održavala

otvorena veza s nebom, pre nego li je Gospod došao na svet. Posle je Gospod podigao jednu novu Crkvu, koja se nazivala Crkva Neznabožaca (Naroda), i koje je bila jedna unutrašnja crkva, a čiji je unutrašnji smisao otkrio Gospod. Ali je ta crkva sada pri kraju, jer sada ne samo da nema ljubavi ka bližnjem, nego postoji mržnja umesto ljubavi, koja mržnja, iako se ne pokazuje u spoljašnjem obliku, postoji iznutra i izbija napolje kad god može, to jest, onako često kako to spoljašnje prepreke ne sprečavaju. Pored ovih crkava, postojalo je nekoliko drugih, koje nisu posebno opisane, a koje su na sličan način slabile, i same sebe razrušile. Ima nekoliko uzroka za ovakvo slabljenje i rušenje; jedan je, da roditelji skupljaju zla, i često čineći zlo, stiču naviku, koja se usađuje u njihovu prirodu, i tako se prenosi na njihovo potomstvo putem nasleđa. Jer stanje koje roditelji kao upiju kroz stvarni život, često čineći to, hvata korena u njihovoj prirodi, i prenosi se kroz nasleđe, osim ako se potomstvo popravi i duhovno obnovi, ono se nastavlja kroz pokolenja, i tako samo se povećava; otuda volja naginje više zlu i obmanama. Ali kada je Crkva svršena i kad nestane, Gospod uvek podiže jednu novu Crkvu negde, ali retko od ljudi pređašnje Crkve, nego od Neznabožaca koji su u neznanju. Predmet o kome će sada biti reči jesu Neznabošci.

2911. Stih 3. *I kad usta Avram od mrtvaca svojega, reče sinovima Hetovijem govoreći.*

Kad Avram usta, označava uzdizanje; od mrtvaca svojega, označava u toj noći; i reče sinovima Hetovijem, govoreći, označava s onima kod kojih je bila jedna nova duhovna Crkva.

2912. *I kad Avram usta, označava uzdizanje. Ovo je očito iz značenja *ustati*, jer to uključuje neko uzdizanje (o čemu vidi br. 2401, 2785); u sadašnjem slučaju, uzdizanje od tuge (iznad tuge), jer je trebala da se podigne jedna nova Crkva namesto pređašnje, koja je bila nestala. Da *od mrtvaca svojega* označava u toj noći, jasno je iz značenja *umreti, ili smrt, ili mrtvac*, što označava noć u pogledu stanja Crkve (o čemu vidi gore br. 2908).*

2913. I reče sinovima Hetovijem, govoreći, označava one kod kojih je bila jedna nova duhovna Crkva. Ovo je vidljivo iz značenja Heta i Heticana. U Hananu je bilo puno stanovnika, koji su nabrojani u Reči; među njima su Heticani (vidi Postanje XV.20; Izlazak III.8,17; XIII.23; Pon. Zak. VII.1; XX.17; Jošua III.10; XI.3; XII.11; 1 o Carevima IX.20; i na drugim mestima); većina njih pripadala je Drevnoj Crkvi, koja je bila rasprostrta u nekoliko zemalja, i po celom Hananu (vidi br. 1238, 2385). Svi koji su pripadali toj crkvi, priznavali su ljubav ka bližnjemu kao glavno načelo Crkve, i ceo se nauk odnosio na ljubav ka bližnjemu i na život. Oni koji su gajili nauk o vere nazivali su se Hananejci, i bili su odvojeni od drugih stanovnika zemlje Hananske (Brojevi XIII.29; vidi br. 1062; 1063,1076). Hetiti (Heticani) su bili među boljom vrstom u zemlji Hananskioj, što može da se vidi iz toga što je Avram boravio među njima, a posle i Isak i Jakov; kao i po tome što su oni tamo imali mesto za ukapanje, i po tome što su se oni odnosili sa skromnošću i pobožnošću prema Avramu, što je vrlo jasno iz onoga što je izneseno o njima u ovome poglavlju, osobito u stihovima 5, 6, 10, 14, 15. Otuda je ovim narodom, kao narodom s dobrim naklonostima, bila predstavljena i označena duhovna Crkva, ili istina Crkve. Ali dogodilo se s ovim kao i s drugim narodima u Drevnoj Crkvi, da su se u toku vremena udaljili od ljubavi ka bližnjemu ili dobra vere, i otuda je to da je kasnije njima bila označena obmana Crkve (kao kod Jezikilja XVI.3,45, i na drugim mestima). Ali ipak da su Hetiti bili među časnijima, može se videti iz toga, da su Hetiti služili Davidu, kao Abimeleh, 1 Samuilova XXVI.6, i Urija, koji je bio Heticanin, 1 Samuilova XI.3,6,17,21; čija je žena bila Betšeba, od koje je David imao Salamona, 2 Sam. XII.24. Da Heticanin označava spoljašnja poznavanja koja se odnose na život, i koja su spoljašnje istine duhovne Crkve, vidi br. 1203. Predmet o kom se govori u ovome stihu je jedna nova Crkva, koju je Gospod ustanovio kad je pređašnja izdahnula; a predmet o kome se govori u sledećem stihu je primanje vere među ljudima te Crkve. Ne govori se o nekoj Crkvi među sinovima Hetovijem, nego uopšte o tome kako se Gospod podigao duhovnu Crkvu, pošto je pređašnja nestala ili bila završena; sinovi Hetovi su samo oni koji predstalljaju i označavaju. Vidi što je bilo rečeno o Crkvama; naime, da Crkva tokom vremena opada, i da je kao zaražena (br. 494, 501, 137, 2422). Da se

udaljava od ljubavi ka bližnjem, i samo stvara zla i obmane (vidi br. 1834, 1836). Da se tada kaže za Crkvu da je opustošena i razorena (br. 407, 411, 2243). Da je Crkva ustanovljena među Neznabošcima, i zašto (br. 1366). Da se uvek sačuva nešto u Crkvi, u Crkvi koja se pustoši, kao nukleus (br. 468,637,931,2422). Da bi ljudska rasa nestala da nema Crkve na zemlji (isto mesto). Da je Crkva srce i pluća u najvećem telu, to jest, u ljudskoj rasi (br. 637, 931, 2054, 2853). O tome kakva je duhovna Crkva (br. 765, 2669). Da ljubav ka bližnjem, a ne vera odvojena od ljubavi ka bližnjem, sačinjava Crkvu (br. 809, 916). Da bi Crkva bila jedna kad bi svi imali ljubav ka bližnjemu, bez obzira da li se razlikuju po nauku i po bogoštovanju (br. 1285, 1316, 1798, 1799, 1834, 1844, 2385). Da svi ljudi na zemlji, koji su u Gospodovoj crkvi, bez obzira što su raspršeni po celoj kugli, da svi čine jednu (Crkvu), kao što je to u nebima (br. 2853). Da je svaka Crkva i unutrašnja i spoljašnja, i da ovo zajedno sačinjava jedno (br. 409, 1083, 1098, 1100, 1242). Da spoljašnja Crkva nije ništa, ako nema unutrašnju (br. 1795). Da se Crkva upoređuje s izaskom i zalaskom sunca, s godišnjim dobima, i sa vremenima dana (br. 1837). I da je poslednji sud poslednje vreme Crkve (br. 900, 931, 1850, 2117, 2118).

2914. Stih 4. *Stranac sam i došljak kod vas; dajte mi da imam grob kod vas da pogrebem mrtvaca svojega ispred očiju mojih.*

Stranac sam i došljak kod vas, označava njihovo prvo stanje, da iako je Gospod njima bio nepoznat, On je i pored toga mogao biti kod njih: *dajte mi da imam grob kod vas*, označava da se oni mogu ponovo roditi: da pogrebem mrtvaca svojega ispred očiju svojih, označava da bi On tako ponovo se pojavio i podigao se iz noći koja je bila kod njih.

2915. *Stranac sam i došljak kod vas*, označava njihovo prvo stanje, da iako im je Gospod nepoznat, On i pored toga može da bude kod njih (primljen). Ovo je jasno iz reprezentacije Avrama koji označava Gospoda, kao što je vrlo često gore rečeno; i iz značenja *biti stranac* kod njih, to jest biti stanovnik kod njih, a to znači biti nepoznat, a ipak biti sa njima. Da je ovo unutrašnji smisao, jasno je iz onoga što prethodi i onoga što sledi; jer predmet o kome se govori je jedna nova Crkva, a u ovome stihu se govori o njenom prvom stanju, a koja je takva, da je prvo njima

Gospod nepoznat, ali zato što žive u dobru ljubavi ka bližnjemu, u pogledu građanskog života žive u pravdi i poštenju, i u pogledu moralnog života u čestitosti i pristojnosti, oni su takvi da Gospod može da bude s njima (kod njih). Jer je Gospodovo prisustvo kod čoveka u dobru, i otuda u pravdi i poštenju, i časnosti i pristojnosti; (poštenje je sklop svih moralnih vrlina, od kojih je pristojnost, dekorum, samo njihova forma); jer ovo su dobra koja slede jedno za drugim, i to su planovi kod čoveka na kojima Gospod zasniva savest, pa stoga i inteligenciju i mudrost. Ali oni koji nisu u ovim (vrlinama) iz srca i osećanja, ti nisu sposobni da prime bilo koje seme iz neba, jer nema plana, ili zemljišta, stoga ničega što bi primalo. I tako, pošto ništa ne može biti posejano, to ni Gospod ne može da bude tamo prisutan. O prisustvu Gospodovom se govori u vezi sa dobrom, to jest, prema tome kakvo je dobro, ljubav, ljubav ka bližnjemu, u koje su usađene istine vere, ili mogu biti usađene.

2916. *Dajte mi da imam grob kod vas*, označava da oni mogu da se ponovo rode. Ovo se vidi iz značenja mesta za ukop, ili groba. Mesto za ukop u unutrašnjem smislu Reči označava život ili nebo, a u obrnutom smislu smrt ili pakao. Razlog da označava život ili nebo je to što anđeli, koji su u unutrašnjem smislu Reči, nemaju ideju mesta za ukop, jer oni nemaju ideje o smrti, pa umesto mesta za ukop oni opažaju samo nastavak života, stoga uskrsnuće; jer čovek ponovo ustaje kao duh, a samo se ukapa njegovo telo (vidi br. 1854); i pošto ukop označava uskrsnuće, to označava i preporod, jer preporod (novo rođenje) je čovekovo ukrsnuće; tako da tada čovek umire telom kao neki starac, a ustaje ponovo kao nov (čovek). Kroz preporod, čovek od mrtvoga postaje živ; otuda dolazi značenje mesta za ukop (pogreb) u unutrašnjem smislu. Da se ideja preporoda javlja kod anđela kada je prisutna ideja mesta za ukop, jasno je i iz toga što je bilo izneseno o maloj deci, br. 2299. Razlog zašto mesto za ukop označava , u obrnutom smislu, smrt ili pakao, je u tome što zli ne ustaju ponovo u život, pa stoga kada se govori o zlim (ljudima), i kada se pomene mesto za ukop, onda se anđelima javlja samo ideja pakla; to je razlog zašto se u Reči pakao naziva i mestom za ukop. Da mesto za ukop označava uskrsnuće a isto tako i preporod, jasno je kod Jezekilja: Za to prorokuj, i kaži im: evo ja ću otvorii grobove vaše, veli Jehova, i izvešću vas iz grobova vaših, narode

moj, i dovešću vas u zemlju Izrailjevu. I poznaćete da sam ja Jehova, kad otvorim grobove vaše, i izvedem vas iz grobova vaših, narode moj. I metnuću duh svoj u vas da oživite, i naseliću vas u vašoj zemlji (XXXVII.12-14); ovde Prorok govori o kostima koje su ponovo oživele i, u unutrašnjem smislu, o preporodu; da govori o preporodu, jasno je, jer kaže: *I metnuću duh svoj u vas da oživite, i naseliću vas u vašoj zemlji*. Ovde grob stoji za staroga čoveka i za njegova zla i obmane, a koji (grob) treba otvoriti i iz njega podignuti ono što treba da se ponovo rodi; tako ideja groba nestaje i kao da je stavljena na stranu, kad ideja preporoda ili novog života dođe na ono mesto. Isto je označeno grobovima koji se otvaraju, i mnogim telima svetaca, koji su spavali, a koji ustaju, i koji izalze iz svojih grobova posle Gospodovog uskrsnuća, da bi ušli u sveti grad, i pokazali se mnogima (Mateja XXVII.52, 53); naime, uskrsnuće po sili Gospodovog uskrsnuća, i u unutarnjem smislu, označava svako pojedino uskrsnuće. Gospodovo uskrsavanje Lazara iz mrtvih (Jovan XI.) govori o podizanju jedne nove Crkve od Neznabožaca, jer sva čuda koja je Gospod učinio, jer su bila Božanska, odnose se na stanja Njegove Crkve. I to je označeno čovek, koji je bio bačen u Jelisijev grob, a koji se vratio u život kad je dotakao prorokove kosti (2 o Carevima XIII.20,21); jer Jelisijem je predstavljan Gospod. Pošto su mesta za ukapanje označavala uskrsnuće u opšte, i svako pojedinačno uskrsnuće, stoga su se drevni jako brinuli za mesto njihovog pogreba, na primer, Avram, jer je bio sahranjen u Hebronu u zemlji Hananskoj, a tako isto Isak i Jakov, s njihovim ženama (Postanje XLVII.29-31); i Josip, da su njegove kosti odnešene iz Egipta u zemlju Hanansku (Postanje L.25; XI.43; XIV.31; XV.7,38; XVI.20). Razlog je bio u tome što su zemlja Hananska i Sion predstavljali i označavali Gospodovo carstvo, a pogreb je predstavljao i označavao uskrsnuće; ali da samo mesto ne doprinosi uskrsnuću, jasno je svakome. Da pogreb označava uskrsnuće u život, jasno je i iz drugih predstava, kao gde je naređeno da ne žali za idolopoklonicima, niti da ih se sahranjuje, nego da budu izbačeni i da budu gnoj zemlji (Jeremije VIII.2; 2 o Carevima IX.10; Otkrovenje XI.9): ida se takvi, ako su bili sahranjeni, da se izbace iz grobova (Jer. VIII.1,2; 2 o Carevima XXIII.16-18). Ali grob, u suprotnom smislu, označava smrt ili pakao, vidi

Isaija XIV. 19-21; Jez. XXXII.21-23, 25-27; Psalam LXXXVIII. 5,6,11,12; Brojevi XIX.16,18,19.

2917. *Da pogrebem mrtvaca svojeg ispred očiju mojih*, označava da će na taj način On ponovo ustati iz noći koja je kod njih. Ovo je očito iz značenja pogreba koji označava ponovo ustati (o čemu vidi ore br. 2916); i iz značenja mrtvaca, koji označava stanje senke ili noći, to jest, neznanja (o kojem vidi br. 2908, 2912), iz kojega stanje Gospod ustaje ponovo kod svakoga čoveka, kad Ga se priznaje; pre toga On je u noći, jer se ne vidi. On ustaje ponovo kod svakoga čoveka koji se preporuča.

2918. Stih 5, 6. *A sinovi Hetovi odgovoriše Avramu govoreći mu: Čuj nas, gospodaru; ti si knez od Boga među nama; u najboljem grobu našem pogrebi mrtvaca svojega; niko između nas neće ti zatvoriti groba svojega da ne pogrebeš mrtvaca svojega.*

A sinovi Hetovi odgovoriše Avramu, govoreći mu, označava uzajamno stanje kod onih koji su pripadali novoj Crkvi. *Čuj nas*, označava primanje; *gospodaru, ti si od Boga knez među nama*, označava Gospoda kao dobro i istinu Božansku kod njih: *u najboljem grobu našem*, označava spremnost da se udovolji; *pogrebi mrtvaca svojega*, označava da će oni tako izaći iz noći, i biti podignuti u život: *niko između nas neće ti zatvoriti groba*, označava da su svi bili spremni da prime novo rođenje: *da pogrebeš mrtvaca svojega*, označava da bi oni mogli da izađu iz noći i da ustanu.

2919. *I sinovi Hetovi odgovoriše Avramu govoreći mu*, označava recipročno stanje kod onih koji su od nove Crkve. Ovo je očito iz značenja odgovora, kad se daje pristanak na ono za što se pita, što označava ono što je recipročno; i iz značenja sinova Hetovih, koji označavaju one kod kojih je bila nova duhovna Crkva (vidi gore, br. 2913).

2920. *Čuj nas*, označava primanje. Ovo je jasno iz značenja *čuj nas*, kada je to forma odgovaranja za pristanak, a što označava primanje.

2921. *Gospodaru, ti si knez od Boga među nama*, označava Gospoda kao dobro i istinu Božansku kod njih. Ovo je očito iz značenja *Gospodara, i kneza od Boga*, i iz značenja *među nama*. Da se koristi izraz *Gospod*, kada se govori o dobru, jasno je iz Reči Staroga Zaveta, jer jetamo Jehova poneka nazvan Jehova, ponekad Bog, ponekad Gospod, ponekad Jehova Bog, ponekad Jehova Savaot, i to je iz skrivenog razloga, kojise može znati samo iz unutrašnjeg smisla. U glavnom, kada se govori o nebeskim stvarima ljubavi, ili o dobru, tada se On naziva Jehova, ali kada se govori o duhovnim stvarima vere, ili o istini, tadase naziva Bogom; kada se govori i o jednom i o drugom, tada se naziva Jehova Bog, a kada o Božanskoj moći dobra, ili svemoći, tada se zove Jehova Savaot, ili Jehova nad vojskama, a isto tako i Gospodom, tako da jehova Savaot i Gospod imaju isto značenje. Otuda, zbog moći da čine dobro, ljudi i anđeli nazivaju se gospodarima, a u obrnutom smislu slugama koji nemaju ni svoje moći ni one koja bi poticala o gospodara. Iz ovoga se može videti da ovde gospodar u unutrašnjm smislu, označava Gospda kao dobro, što će uskoro biti ilustrovano iz Reči: *a knez od Boga* označava Gospoda kao istinu, ili u odnosu na istinu, što je vidljivo iz značenja *kneza, ili knezova*, koji označavaju glavne (primarne) istine (o kojima vidi br. 1482, 2089), kao i zbog toga što se naziv Bog koristi tamo gde se govori o istini (vidi br. 2586, 2769, 2807, 2822). Da *među nama* označava među njima, ili kod njih, jasno je bez objašnjenja. Da u Reči Staroga Zaveta, Jehova Savaot i Gospod imaju isto značenje, jasno je iz Isaije: To će učiniti revnost Jehove Savaota (nad vojskama), Gospod posla riječ Jakovu, i ona pade u Izrailju (IX.7,8); a na drugome mestu kod istoga: Ljuti (moćni) će car vladati nad njima veli Gospod *Jehova Savaot* (XIX.4). Kod Malahije: Gle, *Gospod*, koga vi tražite, iznenada doći će u Svoj Hram, i anđeo zavetni, kojega želite, gle, On dolazi, veli *Jehova Savaot* (III.1); i još jasnije kod Isaije: I vidjeh *Gospoda* gdje sjedi na prijestolu visoku i uzdignutu, i skut mu ispunjavaše crkvu; serafimi stajahu više njega, svaki imaše šest krila; dvjema zaklanjaše svoje lice, a dvjema zaklanjaše noge svoje, a dvjema lećaše; I vikahu jedan drugome govoreći: Svet, svet, svet je *Jehova Savaot*; puna je zemlja slave njegove. I rekoh: jaoh meni pogiboh, jer sam čovjek nečistijeh usana, jer cara Jehovu *Savaota* vidjeh svojim očima. Po tom čuh glas *Gospodov* (VI.1,3,5,8). Iz ovih se odlomaka vidi da Jehova Savaot i Gospod

imaju isto značenje. A naziv Gospod Jehova se koristi, osobito kada se traži pomoć da bi postali moćni, kao kod Isaije: Izidi na visoku goru, Sione, koji javljaš dobre glase; podigni silno glas svoj, Jerusalime, koji javljaš dobre glase; podigni! Ne boj se. Kaži gradovima Judinijem: Evo Boga vašega. Gle, *Gospod Jehova* ide na jakoga, i mišica će njegova obladati njime. Kao pastir pašće stado svoje (XL.9-11). Da se On tada naziva *Jehova*, vidi još kod Isaije XXV.8; pogl. XL.10; pogl. XLVIII. 16; pogl. L. 4,5,7,9; pogl. LXI.1; Jer. II.22; Jez, VIII.1,16; pogl. L.4,5,7,9; pogl. LXI.1; pogl. XI.13,17,21; pogl. XII.10,19,28; pogl. XIII.8,13,16; pogl. XI,13,17,21; Miheja I.2, Psalam LXXI.5,16, i mnoga druga mesta: Pored toga, u Reči Staroga zaveta, Gospod ozačava isto šro i Jehova, jer se koristi kada se govori o dobru, preko čega se Gospod razlikuje od Boga, slično kao i od Jehove, kao kod Mojsija: *Jehova vaš Bog, On je Bog bogova, i Gospod gospoda* (Zak. Pon. X.17). Kod Davida: *Slavite Boga nad bogovima, jer je Njegova milost do vijeka. Slavite Gospodara nad gospodarima, jer je do vijeka milost njegova* (Psalam, CXXXVI.2,3). Ali u Reči Novoga Zaveta, kod Jevanđelista i u Otkrovenju, Jehova se nigde ne pominje, a umesto *Jehova* on se naziva *Gospodom*; a to je iz skrivenih razloga, o kojima niže. Da se u Reči Novoga Zaveta koristi naziv Gospod umesto Jehova, vidi se kod Marka: Isus reče: prva zapovijest je: Čuj, Izrailje; *Gospod naš Bog je jedan Gospod: stoga ćeš ljubiti (voljeti) Gospoda Boga svoga svim svojim srcem, svom svojom dušom, i svom mišlju svojom, i svom snagom svojom* (XII.29,30); a što je ovako izraženo kod Mojsija: Čuj, Izrailje, *Jehova Bog* naš je jedan *Jehova*; i ljubi *Jehovu Boga svoga svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svom snagom svojom* (Zak. Pon. VI.4,5); gde je očito da se naziv Gospod koristi umesto Jehove: lično kod Jovana: I vidjeh, i gle, prijestol na nebu, i na prijestolu sjeđaše neko, a oko njega četiri životinje punih očiju napred i straga, svaka imaše šest krila okolo, i puno očiju; i govorahu: Svet, svet, svet, *Gospod Bog Semogući* (Otkr. IV.2,6,8). Ovo je ovako izraženo kod Isaije: I vidjeh Gospoda gdje sjedi na prijestolu visoko izdignut; i serafimi stajahu iznad njega; i svaki imaše šest krila, šest krila; i jedan vikaše drugome; Svet, svet, svet, *Jehova Savaot* (VI.1-3,5,8). U gornjem odlomku iz Otkrovenja, koristi se naziv Gospod za Jehovu, ili *Gospod Bog Svemogući* za Jehovu Savaota; da su četiri stvora serafimi, jasno je kod Jezikilja:(pogl.I.5,13-

15,19; X.15). Da je u Novom Zavetu Gospod Jehova, jasno je iz nekoliko odlomaka, kao kod Luke: Anđeo Gospodov javi se Zahariji (I.11); gde anđeo Gospodov stoji za anđela Jehovinog. Kod istoga Jevanđeliste: Anđeo reče Zahariji o sinu njegovom: on će mnoge sinove Izrailjeve obratiti *Gospodu njihovom Bogu* (I.16); njihovom Gospodu Bogu znači Jehovi Bogu; kod istoga: Anđeo reče Mariji o Isusu: On će biti veliki, i nazvaće se sin najvišega, i daće mu *Gospod Bog* prijesto Davida oca njegova (I.32). gde *Gospod Bog stoji za Jehovu Boga*. Kod istoga: I Marija reče: veliča duša moja Gospodai obradova se duh moj Bogu Spasu (Spasitelju) mojemu (I.46,47); gde Gospod stoji za Jehovu. Kod istoga: Zaharija je prorokovao. Blagosloven da je Gospod Bog Izraeljev (Jakovljevi) što pohodi i izbavi narod svoj (I.68); gde Gospod Bog stoji za Jehovu Boga, kod istoga: Anđeo Gospodnji stajaše pored pastira, i slava Gospodnja obavi ih svuda (II.9); gde anđeo Gospodnji i slava Gospodova stoje za anđela Jehovinog i slavu Jehovinu. Kod Mateje: Blagosloven da je koji dolazi u ime Gospodnje (XXI.9; pogl. XXIII.39, Luk XIII.35; Jovan XII.13); u ime Gospodnje stoji umesto u ime Jehovino. Da ne pominjemo druge odlomke (kao Luka I.28; pogl. II.15,22-24,29,38,39; pogl. V.17; Marko XII.9,11). Između ostalih skrivenih razloga da se Jehova naziva Gospodom, bili su sledeći, naime, da se tada reklo da je Gospod isto što i Jehova koji se pominje u Starom zavetu (vidi br. 1736), to se ne bi primilo, jer se ne bi verovalo; i dalje, zato što Gospod nije postao Jehova u poledu Svog Ljudskoga sve dok nije s Njim u svakom pogledu sjedižnio Svoje Ljudsko, o jest, sve dok nije ujedinio Svoju Božansku Suštinu sa Ljudskom Suštinom, i Ljudsku Suštinu sa Božanskom Suštinom (vidi br. 1725, 1729, 1733, 1745, 1815, 2156, 27519; ovo potpuno sjedinjenje postignuto je posle poslednjeg iskušenja, koje je bilo na krstu, pa su Ga stoga učenici posle usknuća nazivali Gospodom (Jovan XX.2,13,15,18,20,25; pogl. XXI.7,12,15-17,20; Marko XVI.19,20); a Tomas je rekao: Gospode Moj, i Bože Moj (Jovan XX.28); i pošto je Gospod bio Jehova, koji se često pominje u Starom Zavetu, stoga je rekao učenicima: Vi zovete mene učiteljem i Gospodom, i pravo velite, ja jesam (Jovan XIII.13),14,16); kojim rečima je označeno da je On Jehova Bog. On se ovde naziva Gospodom u odnosu na dobro, a Učiteljem u odnosu na istinu. Da je Gospod bio Jehova, razume se iz ovih reči anđela pastirima: Rodi vam se danas Spas, koji je

Hristos Gospod (Luka II.11); gde Hristos stoji za Mesiju, Pomazanika, cara, a Gospod stoji za Jehovu, gde se prethodno odnosi na istinu, a poslednje na dobro. Onaj ko ne ispita Reč pažljivo, ne može ovo da zna, jer veruje da se naš Spasitelj nazivao Gospodom kao osali, što je obična formula poštovanja, dok se On tako nazivao stoga što je On bio Jehova.

2922. *U najboljem grobu našem (izaberi najbolji grob naš),* označava da su spremni da udovolje. Ovo se vidi iz značenja birati, biti izabran, koje znači ono što se želi ili što se dopada; i iz značenja groba, a to je uskrsnuće i preporod (vidi gore br. 2916).

2923. *Pogrebi mrtvaca svojega,* označava da će tako da izaći iz noći, i biti podignuti u život. Ovo se vidi iz značenja pogreba, što znači ponovo ustati i biti podignut u život (o čemu, vidi br. 2916); i iz značenja mrtvaca, koji označava noć u pogledu dobara i istina vere (o čemu vidi br. 2908, 2912, 2917).

2924. *Niko od nas neće ti zatvoriti groba svojega,* označava da su svi bili spremni da prime preporod. Ovo je jasno iz značenja groba, koji označava preporod (vidi br. 2916), i iz značenja neće zatvoriti, što znači volju da se primi.

2925. *Da pogrebeš mrtvaca svoga,* označava da na taj način oni mogu da izađu iz noći i budu podignuti. Ovo se vidi iz značenja pogrepsti, i mrtvaca, koji označavaju biti podignut iz noći u pogledu dobara i istina vere (o čemu vidi gore, br. 2923, gde se javljaju iste reči).

2926. Stihovi 7,8. *Tada usta Avram i pokloni se narodu zemlje one, sinovima Hetovijem; i reče im govoreći: ako hoćete da pogrebem mrtvaca svojega ispred očiju svojih, poslušajte me, i govorite za mene Efronu sinu Seorovu.*

Tada usta Avram, i pokloni se, označava radost Gospodovu zbog ljubaznog prijema: *narodu one zemlje, sinovima Hetovijem,* označava onima koji su pripadali novoj duhovnoj Crkvi (prim. prev. koji su predstavljali one koji će biti od nove duhovne Crkve?); i *reče im govoreći,* označava misao i opažanje o njima: *ako hoćete,* označava ako je od osećanja istine iz srca: *da pogrebem mrtvaca svojega*

ispred očiju svojih, označava da su oni bili voljni da izađu iz noći i da budu podignuti: *čujte me*, označava da treba da budu poslušni: *govorite za me Efronu sinu Seorovu*, označava one koji mogu da prime istinu i dobro vere.

2927. *Avram ustade, i pokloni se*, označava radost Gospodovu zbog ljubaznog prijema. Ovo je vidljivo iz značenja *ustati*, što uključuje neko podizanje (vidi br. 2401,2785; milina i radost uma je uzdignuta, stoga se ovde kaže da *on ustade*); iz reprezentacije Avrama, koji označava Gospoda, što je često ranije rečeno; i iz značenja *pokloniti se*, što je radovati se. Poklon je pokret tela koji potiče od krotkosti (poniznosti) i od radosti. Da ovde potiče od radosti, jasno je iz onoga što prethodi i onoga što sledi.

2928. *Narodu zemlje one, sinovima Hetovijem*, označava one koji su bili od nove duhovne Crkve. Ovo je jasno iz značenja naroda, koji označava one koji su u istinama, pa su stoga duhovni (vidi br. 1259,1260); iz značenja zemlje, koja označava Crkvu (vidi br. 662, 1066, 1262, 1733, 1850, 2117, 2118); i iz značenja sinova Hetovijeh, koji označavaju one koji su od nove duhovne Crkve (vidi gore, br. 2913). Narod se pominje kroz celu Reč, gde god je predmet o kome se govori Izrailj i Jerusalem, a *narodom* se označava, u unutrašnjem smislu, duhovna crkva, ili oni koji pripadaju duhovnoj crkvi, jer se pod Izrailjem i Jerusalemom misli na tu Crkvu. Kada se govori o Judi i o Sionu, tada se koristi izraz *nacija*, a nacijom je *označena nebeska Crkva*, jer se Judom i Sionom označava ta crkva. Da se govori o narodu zemlje, kada se govori o Izraelu i Jerusalmu, jasno je iz mnogih odlomaka u Reči, stoga tamo gde se govori o duhovnoj Crkvi, kao kod Jezikilja: Reci narodu zemaljskom: ovako veli Gospod Jehova za stanovnike Jerusalmiske, za zemlju Izraelovu. Ješće hleb u muci, i piti vodu u pustoši; I gradovi u kojima žive, opustjeće, i zemlja će biti pusta (XII.19,20); gde, u unutrašnjem smislu, Jerusalem i zemlja Izrailj stoje za duhovnu Crkvu; hleb i voda stoje za ljubav prema bližnjemu i veru, ili za dobro i istinu; zemlja stoji za samu Crkvu, za koju se kaže da je pusta u pogledu dobra, razrušena u pogledu istine. Kod istoga: I dom Izrailjev pokopavaće Goga i njegovo mnoštvo, i čistiće zemlju sedam mjeseci, i *ukopavaće ih sav narod* (XXXIX. 12,13); Gog stoji za spoljašnje bogoštovanje odvojeno od unutrašnjeg,

koje je idolopoklonično (vidi br. 1151); dom Izrailjev stoji za duhovnu Crkvu u odnosu na dobro, narod zemaljski u odnosu na istinu; zemlja stoji za samu Crkvu; razlog da zemlja označava Crkvu je u tome što zemlja Hananska označava Gospodovo carstvo, stoga Crkvu, jer Gospodovo carstvo na zemlji je Crkva. Kod istoga: Sav narod zemaljski da daje ovaj prinos knezu Izrailjevu. Tako učini i sedmoga istoga mjeseca za svakoga koji zgriješi iz neznanja i za prostoga; tako ćete očistiti dom i taj dan neka prinese knez za se i za sav narod zemaljski junca na žrtvu za grijeh. I narod zemaljski neka se poklanja Jehovi na istijem vratima i u subote i u mladine (mlade mjesece). I narod zemaljski će ulaziti na određene praznike (XLV.16,22; XLVI.3,9); govoreći o Novom Jerusalamu, to jest, o Gospodovom duhovnom carstvu; oni koji mu pripadaju, nazivaju se narod zemaljski, a knez je istina Božanska koja je od Gospoda. Oni se nazivaju sinovima Hetovijem, jer sinovi označavaju istine (vidi br. 489, 491, 553, 1147, 2623). Razlog da se istinama opisuje duhovno je u tome što se pomoću istina uvodi u dobro, to jest, pomoću vere u ljubav prema bližnjemu, a i stoga što oni čine dobro iz osećanja prema istini, misleći da je to iz osećanja dobra, jer su tako bili poučeni, pa je i njihova savest zasnovana na istinama vere (vidi br. 1155, 1577, 2946, 2088, 2184, 2507, 2715, 2716, 2718).

2929. *I reče im, govoreći, označava misao i opažanje o njima. Ovo se vidi iz značenja govoriti, što je misliti i opažati (vidi br. 1898, 1919, 2080, 2271, 2287, 2506, 2515, 2552, 2619).*

2930. *Ako hoćete (ako je to u vašoj duši), označava, ako je od osećanja istine iz srca. Ovo je jasno iz značenja duše u unutrašnjem smislu. Kroz celu Reč javljaju se ovakvi izrazi kao od sveg srca, iz sve duše, čime se označava, iz cele volje i sveg razuma. Da čovek ima dve sposobnosti, naime, volju i razum, može svako da zna, kao i to da volja i razum treba da kod njega čine jedno; isto tako, da je volja sposobnost odvojena od razuma, jer mi možemo razumeti šta je dobro i istinito, a ipak hteti ono što je zlo i lažno. Od početka čovek je bio tako stvoren da volja i razum kod njega čine jedno, tako da ne misli drugačije nego što hoće, niti da hoće ono što ne misli. Takvi su nebeski, i takvi su bili oni u nebeskoj Crkvi, koja se*

nazivala Čovek ili Adam. Ali kod duhovnih, ili u duhovnoj Crkvi, jedna sposobnost je odvojena od druge, naime, intelekt od volje, i čovek u pogledu intelektualnog dela biva reformisan od Gospoda, a u pogledu volje on dobija novu volju i novi razum (vidi br. 863, 875, 895, 927, 1023, 1044, 2256). Nova volja, koja je od Gospoda, je ono što se naziva novim srcem, a novi razum se naziva novom dušom; i kad se kaže, *sa svim srcem i sa svom dušom*, to znači s novom voljom i s novim razumom (razumevanjem). To je ono što je novim srcem i novom dušom označeno kod Mojsija: Ljubićeš Jehovu Boga svoga *svim svojim srcem i svom dušom svojom i svom snagom svojom* (Zak. Pon. VI.5). Kod istoga: sada, dakle, Izrailje, šta ište od tebe Jehova Bog tvoj, osim da se bojiš Jehove Boga svojega, da hodiš posvijem putovima Njegovijem i da ljubiš i služiš Jehovu Boga svojega *iz svega srca svojega i iz sve duše svoje*. (Zak. Pon. X.12; pogl. XI.13). Kod istoga: Danas ti Jehova Bog tvoj zapovijeda da izvršuješ sve uredbe i ove zakone. Pazi dakle i izvršuj ih iz svega srca svojega i iz sve duše svoje (Zak, Pon. XXVI.16). U Kjizi o Carevima: David reče Salamonu: da bi Jehova ispunio Riječ Svoju, koju je rekao govoreći: ako uspaze sinovi tvoji na put svoj hodeći preda Mnom vjerno, *svijem srcem svojim i svom dušom svojom*, tada ti neće nestati čovjeka na prijestolu Izrailjevu (II.4). Kod Meteje: Ljubićeš Gospoda Boga *svim srcem i svom dušom* (XXII.37; Marko XII.29,30). Slično se kaže i o Jehovi ili Gospodu. Jer otuda dolazi osećanje dobra koje pripada volji, i osećanje istine koje pripada razumu, kod čoveka Crkve; kao kod Samuila: Podignuću Sebi svećenika vjernog, po srcu Svom i po duši Svojoj (1 Sam. II.35); i kod Jeremije: radovaću se njih radi, činjeću im dobro, i posadiću ih u ovu zemlj u istini, *sa svim srcem Svojim i sa svom dušom Svojom* (XXXII.41). Duša označava osećanje istine i na drugim mestima u Reči, kao kod Isaije: Dušom svojom žudim tebe noću, i duhom svojim što je u meni tražim te jutrom; jer kad su sudovi tvoji na zemlji, uče se pravdi koji žive u vaseljenoj (XXVI.9); gde duša stoji za osećanje istine, a duh za osećanje dobra; da sudovi opisuju istine, a pravda dobro, vidi br. 2235: kod istoga: jer nevaljalac o nevaljalstvu govori, i srce njegovo gradi bezakonje, radeći licemjerno i govoreći na Boga laž, da isprazni dušu gladnome, i napoj žednome da uzme (XXXI.12,25); duša stoji za osećanje istine i dobra. Kod istoga: Sav narod njegov uzdiše, tražeći hljeba,

daju dragocene stvari svoje za jelo *da okrijepe dušu*. Za to plaćem, oči moje liju suze, jer je daleko od mene utješitelj, koji bi okrijepio *dušu moju*; svećenici moji i starješine moje pomriješ u gradu tražeći hrane da *okrijepe dušu svoju* (Plač I.11,16,19); duša stoji za osećanje dobra i istine; hrana stoji za mudrost i inteligenciju: kaže se da duša označava osećanje istine iz srca, jer ima osećanja istine koja nisu iz srca: na primer, ona koja su iz ljubavi prema sebi i ljubavi da se istakne nad drugima, od ljubavi prema svetu i ljubavi za dobiti, i ljubavi za zasluge; osećanje istine može da potiče od ovih ljubavi, ali to nisu osećanja istine od pravog osećanja; jer ono što je od srca, to je od Gospoda. Osim toga, izraz duša označava u sveopštem smislu sav život (vidi br. 1000, 1005, 1040, 1742); jer duša je ono u univerzalnom smislu od čega je druga stvar i od čega ona živi; tako je duša tela njegov duh, jer telo živi od njega (duha); a duša duha je još više unutrašnji život, od kojega on ima mudrost i inteligenciju.

2931. *Da pogrebem mrtvaca svojega ispred očiju svojih*, označava da su oni bili voljni da izađu iz noći i da ponovo ustanu. Ovo je jasno iz značenja pogreba, koji označava ponovno ustajanje u odnosu na dobra i istine vere (o čemu, vidi gore br. 2923, 2925, gde se javljaju iste reči).

2932. *Poslušajte me*, označava da oni treba da budu poslušni (da se povinuju). Ovo je jasno iz značenja poslušati, što je povinovati se (vidi br. 2542).

2933. *Govorite za me Efronu sinu Seorovu*, označava one koji mogu da prime istinu i dobro. Ovo se vidi iz toga što je njiva i pećina na njivi, gde je Sara trebala da bude pogrebena, pripadala Efronu, i zato što je pogrebom označen preporod. Sinovi Hetovi predstavljaju isto, ukoliko su bili u istom gradu gde i Efron, i koliko su bili deo toga naroda. Posredovanje (govoriti za nekoga) ovde označava biti pripravan za primanje.

2934. Stih 9. *Neka mi da pećinu u Makpeli, koja je nakraj njive njegove; za novce neka mi je da među vama koliko vrijedi, da imam grob.*

Neka mi da pećinu u Makpeli, koja je njegova, označava zatamnjeno stanje vere kod njih: *koja je nakraj njive njegove*, označava gde ima malo od Crkve: *za novce*

(srebro) neka mi da, označava otkupljenje kroz istinu: neka mi je da među vama, da imam grob, označava posedovanje preko preporoda.

2935. *Neka mi da pećinu u Makpeli, označava zatamnjeno stanje vere. Ovo je očito iz značenja pećine, koja označava ono što je tamno (vidi br. 2463); i iz značenja Makpele, koja znači veru u tami. Razlog da pećina označava ono što je tamno, je to što je to mračno mesto; kad se kaže pećina u planini, onda je to tamno stanje u odnosu na dobro, ali kad se kaže pećina na njivi, onda to znači tamno stanje u odnosu na istinu ili, što je isto, tamno stanje vere, pa je otuda jasno da Makpela označava veru koja je u tami. Oni koji se preporučuju i koji postaju duhovni, oni su većinom u tami što se tiče istine. Dobro zaista utiče u njih od Gospoda, ali ne toliko i istina, jer između Gospoda i dobra u čoveku postoji uporednost (paralelizam) i saobraznost (korespondencija), ali ne između Gospoda i istine (vidi br. 1832). Glavni je razlog to što oni ne znaju šta je dobro; i čak i kad znaju, oni ne veruju srcem; te sve dok je dobro kod njih u tami, to je i istina (u tami), jer istina dolazi od dobra. Ali da je Gospod istina sama, i da sve od ljubavi prema Njemu, ljubavi prema bližnjemu, da je dobro, a sve što potvrđuje i svedoči dobro da je istina, to oni ne znaju, jer je to kod njih u tami. I šta više, oni priznaju da sumnjaju, i priznaju da umuju protivu toga; i sve dok su u takvom stanju, svetlost istine od Gospoda ne može da se u njih uliva. Oni o Gospodu misle kao o nekom drugom čoveku, ne kao o Bogu, i misle o ljubavi prema Njemu kao o nekoj svetskoj ljubavi; jedva da znaju šta je pravo osećanje ljubavi ka bližnjemu, i što je milosrdna ljubav, i šta je bližnji, dok su ovo suštinske stvari. Otuda je jasno u kojoj su velikoj tami duhovni; i to su još više pred preporod, a to je stanje o kome se ovde govori.*

2936. *Koja je na kraj njive njegove, označava gde ima malo Crkve. Ovo je jasno iz značenja kraja ili krajnosti, što znači malo; i iz značenja njive, koja označava Crkvu kao i nauk (učenje) Crkve (vidi br. 368). Da kraj ili krajnost označavaju malo, može se videti po opisu zemlje, polja, i njive u Reči; njihova sredina znači mnogo, a njihovi krajevi (obronci) znače malo; krajnje se tako isto naziva i obimom; razlog je*

u tome, što na krajevima prestaju reprezentativi. Na taj način, kraj njive označava malo Crkve.

2937. *Za novce (za srebro)*, označava otkupljenje istinom. Ovo je očito iz značenja srebra, koje označava istinu (vidi 1551), i iz značenja *neka mi je da za srebro* (u srebro), što označava kupiti, a u duhovnom smislu, otkupiti. Da se za duhovne kaže da su *kupljeni za srebro*, vidi br. 2048, to jest, da su otkupljeni istinom; razlog je da se tako kaže u tome, što su preporođeni kroz istine vere, naime, uvedeni su u dobro (preko istina vere). Jer duhovan čovek nema opažanje istine kao što ga ima nebeski čovek, nego on ima istinu, preko koje zna, i iz koje priznaje, šta je dobro; a kada prizna i veruje, tada istina postaje za njega dobro, koje je onakvo kakva je njegova istina; otuda se kaže da se *duhovni otkupljuju istinom*: međutim, kvalitet dobra nije rođen ili proizveden istinom, nego uticajem dobra u saobraznu (odgovarajuću) istinu.

2938. *Neka mi je da među vama koliko vrijedi, da imam grob*, označava posedovanje preko preporoda. Ovo može da bude jasno i bez objašnjenja, jer da grob označava preporod, bilo je gore pokazano (br. 2916).

2939. Stih 10. *A Efron sjeđaše usred sinova Hetovijeh. Pa reče Efron Hetejin Avramu pred sinovima Hetovijem, koji slušahu, pred svijem koji ulažahu na vrata grada njegova, govoreći:*

A Efron sjeđaše usred sinova Hetovijeh, označava one koji bi među prvima mogli primiti dobro i istinu vere: *pa reče Efron Hetejin Avramu*, označava stanje njihovog primanja: *pred sinovima Hetejevim, koji slušahu (govoraše u uši sinovima Hetejevim)*, označava poslušnost (povinovanje): *pred svima koji ulažahu na vrata grada, govoreći*, označava (da se tu radilo) o stvarima nauka kroz koji se dolazi do vere.

2940. *A Efron sjeđaše usred sinova Hetovijeh*, označava one koji bi prvi mogli primiti dobro i istinu vere. Ovo je jasno iz reprezentacije Efrona, kao i iz značenja sinova Hetovijeh, koji označavaju one koji mogu pre ostalih da prime dobro i istinu vere, a kod kojih je postojala jedna nova Crkva (vidi br. 2913, 2933); i iz

značenja *usred njih ili među njima*, što označava ono što je prvo (primarno), ili načelno, kao i najdublje (vidi br. 1074). Da *usred*, u unutrašnjem smislu, označava ono što je prvo ili načelno, a isto tako i najdublje, vidi se iz reprezentativa u drugom životu. Kada se nešto dobro predstavlja duhovnom idejom, tada se ono što je najbolje pokazuje u sredini, a ono što opada po dobru, prizazuje se po stepenima dalje od sredine, i na kraju su na obodu (na ivicama) one stvari koje nisu dobre; otuda, *usred* su oni koji su prvi ili načelnio, i koji su najdublji; ideje misli (misli kao ideje?) tako se predstavljaju, a isto tako i osećanja, i sve promene stanja, i to na takav način, da se dobre ili zle stvari raspoređuju prema njihovom odnosu prema središtu. Ovome je poreklo u obliku u kojemu se pokazuju nebeske i duhovne stvari.

2941. *I reče (odgovori) Efron Avramu, govoreći, označava stanje primanja. Ovo je jasno iz značenja odgovoriti, kada se daje pristanak, koji označava primanje, što je jasno iz onoga što neposredno sledi: Efrom se ovde naziva Hetejinom, kako bi predstavljao duhovnu Crkvu, kao glava i poglavica.*

2942. *Pred sinovima hetejevim, koji slušahu (u uši sinova Hetejevih), označava poslušnost. Ovo je jasno iz značenja ušiju, koje označavaju poslušnot (vidi br. 2542).*

2943. *Pred svijem koji ulažahu na vrata grada njegov, govoreći, označava u pogledu na nauk kroz koji je vera. Ovo je jasno iz značenja vrata, koja označavaju ulaz, stoga ono što uvodi, kao što i vrata uvode (vidi br. 2145, 2152, 2356, 2385); i iz značenja grada, koji označava istinu, koja je od vere (vidi br. 402, 2268, 2450, 2451, 2712). Gradovi u Drevnoj Crkvi nisu bili kao gradovi u kasnijim i modernim vremenima, naime, društva i udruženja, nego su bili skupovi odvojenih porodica koje su živele zajedno. Porodica, koja je poticala od jednog roditelja, sačinjavala je jedan grad; kao grad Nahora, kome je došao Avramov sluga, kad je ovaj zaručio Rebeku za Isaka (Postanje XXIV.10), grad je bio Nahorova porodica koja je tamo bila; i kao Salem grad Šekema, u koji je došao Jakov kad je napustio Padan-Aram (Postanje XXXII. 18; pogl. XXXIV) bila je porodica Hamora i Šehema, koji je tamo bio. Takav je bio slučaj sa svim gradovima u to vreme; i pošto je to bilo primljeno*

od Pradrevnih ljudi, da nacije i porodice predstavljaju nebeska društva, pa stoga i stvari koje pripadaju ljubavi i milosrđu (vidi br. 685, 1159), otuda dolazi da kada se pomene grad umesto porodica, i narod umesto nacija, onda je time označena istina, koja pripada veri: otuda i to da grad Božiji ili sveti grad, u pravom smislu znače, veru u Gospoda. A kako grad označava veru, tako vrata grada označavaju istine nauka, jer one uvode u veru. U representativnoj Jevrejskoj Crkvi, ovo je označeno sudijama i glavarima koji su sedeli kod vrata grada, i tu sudili, kao što se vidi iz istorijskih delova Reči, a isto tako i kod Zaharije: Ovo je što treba da činite: govorite istinu jedan drugome, sudite pravo i mirno na *vratim svojim* (VIII.16); i kod Amosa: mrzite na zlo, i ljubite dobro, i postavite *na vratima sud*, ne bi li se Jehova Bog smilovao na ostatak Josipov (V.15). Da vrata isto tako označavaju i ulaz u racionalni um, i da se racionalni um upoređuje sa gradom, vidi br. 2851.

2944. Stih 11. *Ne, gospodaru, čuj me: poklanjam ti njivu, i pećinu kod nje poklanjam ti je, pred sinovima naroda svojega, poklanjam ti je; pogrebi mrtvaca svojega.*

Ne, gospodaru, čuj me, označava prvo stanje onoga o čemu je bilo govora gore: *poklanjam ti njivu, i pećinu kod nje poklanjam ti je*, označava pripremanje od sebe samih u odnosu na stvari koje pripadaju crkvi, i veri: *pred sinovima naroda svojega*, označava u skladu s onim što svi razumeju: *pogrebi mrtvaca svojega*, označava da bi oni mogli izaći iz noći i biti opet podignuti.

2945. *Ne, gospodaru, čuj me*, označava prvo stanje o kome je bilo reči gore (br. 1935,2936), naime, da su oni bili u tami u pogledu (stanja) vere. To je jasno iz odricanja, u tome što nisu hteli da slušaju Avrama, da on treba da da puno srebro (punu cenu) (stih 9), to jest, u unutrašnjem smislu, da Gospod treba da ih otkupi, nego da su voljni da se sami pripreme za ono što pripada Crkvi i veri, to jest, da se poprave (reformišu) od sebe samih. Ove reči, *ne, gospodaru, čuj me*, sadrže jedno stanje, naime, stanje njihove misli o otkupu i obnovi (reformaciji), jer predlog sledi odmah.

2946. *Poklanjam ti njivu, i pećinu kraj nje poklanjam ti je, označava pripremanje od sebe za one stvari koje pripadaju Crkvi i veri. Ovo je jasno iz značenja njive, koja označava Crkvu (vidi br. 368, 2936); iz značenja pećine koja je bila tamo, naime, na njivi, koja (pećina) označava nešto tamno u veri (vidi gore, br. 2935); i iz značenja *davati njivu i davati pećinu* ili, što je isto, ne primiti srebro od Avrama, što označava da nisu bili voljni da ih Gospod otkupi, nego da su želeli da oni sami sebe otkupe u pogledu tih stvari. Takvo je prvo stanje svih koji se obnavljaju i postaju duhovni, name, da oni ne veruju da ih to Gospod obnavlja, nego da to oni sami čine, to jeste, da je sva volja da se čini dobro i misli istina od njih samih. I Gospod ih ostavlja u tome stanju, jer se inače ne bi obnovili; jer kad bi im se reklo, pre nego su nanovo rođeni, da ništa dobro ne mogu da učine od samih sebe, niti da mogu od sebe da misle bilo šta što je istinito, u tome slučaju, oni bi pali u zabludu da treba da čekaju na uticaj u volju i u misao, i ne bi pokušavali da učine bilo šta, ako ne osete ovaj uticaj (influks); ili bi upali u ovu zabludu, da dobro i istina potiču iz nekog drugog izvora a ne od njih samih, u kome slučaju oni sami ne bi imali nikakve zasluge za to što bi postali pravednici; ili u zabludu da su oni nešto kao mašina, bez slobode ili moći odlučivanja; ili još u neku drugu zabludu; stoga im je dopušteno da u to vreme misle da su dobro i istina od njih samih. Ali kada se preporode, tada se postupno u njih uliva znanje, da je slučaj drugačiji, naime, da svo dobro i sva istina dolaze samo od Gospoda; i dalje, kada postanu savršeni, tada znaju da sve što ne dolazi od Gospoda, da je to zlo i obmana. Onima koji su preporođeni dato je, ako ne u ovom a ono u drugom životu, da znaju, i da ovo opažaju, jer su svi anđeli u opažanju (svi opažaju) da je to tako. Vidi šta je rečeno o ovome predmetu, naime, da je svo dobro i sva istina od Gospoda (br. 1614, 2016); da su sva inteligencija i sva mudrost od Gospoda (br. 109, 112, 121, 124); da čovek od sebe ne može ništa dobro da uradi ili da misli istinu (br. 874-876); da i pored toga svak treba da čini dobro kao da je to iz njegovog propriuma, a ne da obesi ruke (br. 1712); da ako se čovek prisili da se odupre zlu, i da čini dobro, kao od sebe, on prima od Gospoda nebeski proprium (br. 1937, 1947).*

2947. *Pred sinovima naroda svojega poklanjam ti je (pred očima sinova naroda svojega), označava da se ovo odnosi na nešto što svi razumeju. Ovo je jasno iz*

značenja *očiju*, koje označavaju razumevanje (vidi br. 2701); i iz značenja *sinova naroda svojega*, što znači pred svima (prim. prev. drugim rečima: kao svedocima koji su razumeli o čemu se radi); *sinovi naroda* su oni koji su prvi upućeni u istine, jer narod označava one koji su u istinama (vidi br. 1259, 1260); stoga se ne kaže pred očima moga naroda, nego *pred očima sinova moga naroda*.

2948. Pogrebi mrtvaca svojega, označava da bi oni mogli da izađu iz noći i da mogu ustati ponovo. Ovo je jasno iz značenja *pogrepsti* što označava *ponovo ustati*; i iz značenja mrtvaca, koji označava noć u pogledu dobara i istina vere (vidi gore, br. 2917, 2923, 2925, 2931, gde se javljaju iste reči).

2949. Stihovi 12, 13. *A Avram se pokloni narodu zemlje one. I reče Efronu pred narodom zemlje one: ako si voljan, čuj me; da ti dam šta vrijedi njiva; uzmi od mene, pa ću onda pogrepsti mrtvaca svojega ondje.*

Avram se pokloni narodu zemlje one, označava Gospodovu radost zbog dobre volje onih koji su pripadali novoj duhovnoj Crkvi: *I reče Efronu*, označava uticaj (influks) kod onih koji mogu da ga prime: *pred narodom zemlje one (reče u uši naroda zemlje one)*, označava poslušnost u odnosu na istine Crkve: *ako si voljan, čuj me*, označava unutarnji uticaj (influks); *da ti dam šta vrijedi njiva, uzmi to od mene*, označava otkupljenje u pogledu istina Crkve, koje su od Gospoda: *pa ću onda pogrepsti mrtvaca svojega*, označava da će oni tako izaći iz noći i oživeti.

2950. *A Avram se pokloni narodu zemlje one*, označava Gospodovu radost zbog dobre volje onih koji su pripadali novoj duhovnoj Crkvi. Ovo je jasno iz *pokloniti se*, što ovde označava *radovati se* (vidi br. 2927); iz reprezentacije Avrama koji označava Gospoda, kao što je često već pokazano; i iz značenja naroda te *zemlje*, što označava one koji su u duhovnoj Crkvi (vidi gore, br. 2928), gde se javljaju iste reči; ali tamo se kaže, *pokloni se narodu zemlje one, sinovima Hetovijem* (stih 7). Razlog da se nazivaju sinovima Hetovijem je to što se u ovome stihu označavaju oni u Crkvi koji se upućuju (iniciraju), a što je označeno *sinovima naroda* (br. 2947); ali u ovome stihu označen je narod zemlje (zemaljski), bez dodatka *sinova Hetovijeh*: a u gornjem stihu označena je radost zbog ljubaznog prijema, a u

ovome stihu, zbog dobre volje; primanje je prvo, zato što to pripada razumu, a dobra volja dolazi posle toga, zato što to pripada volji (vidi br. 2954).

2951. *I reče Efronu, označava uticaj (influks) kod onih koji su sposobni da ga prime. Ovo je jasno iz značenja govoriti, što znači misliti (vidi br. 2271-2287); a sito tako označava hteti (vidi br. 2626), stoga i uticati, jer uticaj se kroz to omogućava; i iz reprezentacije Efrona, koji označava one koji mogu a prime istinu i dobro vere (vidi br. 2933).*

2952. *Pred narodom zemlje one (reče u uši naroda zemlje one), označava da je postojala i poslušnost istinama Crkve. Ovo je očito iz značenja ušiju, koje označavaju poslušnost (vidi br. 2542,2942); i iz značenja naroda zemlje, koji označava one koji pripadaju duhovnoj Crkvi, a isto tako označava istine te Crkve (vidi br. 1259, 1260, 2928).*

2953. *Ako si voljan, čuj me, označava unutrašnji uticaj. Ovo je jasno iz niza u razgovoru. Da Avramove reči Efronu označavaju uticaj (influks), rečeno je gore (br. 2951); ovde se razgovor nastavlja, i pažnja je pojačana kad se reklo, *Ako si voljan, čuj me*, čime je označen unutrašnji uticaj. Unutrašnji smisao je takav, da izrazi i reči kao i da ne postoje, dok njihov smisao, tekući u nizovima, prikazuje jednu ideju, i to duhovnu ideju pred anđelima, kojoj ideji spoljašnji ili doslovni smisao služi kao objekt iz kojega je potekla; jer ima ideja čovekovih misli koje su predmeti duhovnih misli kod anđela, a to su uglavnom ideje misli kod čoveka koje su iz Reči, jer su sve stvari u Reči predstave, i nešto označavaju; u opštem i u posebnom, one su značenja, pa se stoga primećuje u trenu da su iz Reči, jer duhovne i nebeske stvari u Reči slede jedna drugu u najvišem redu i povezivanju, te stoga, i u onom što prethodi i onome što sledi, ima nešto sveto iz najdubljeg smisla koji govori jedino o Gospodu i o Njegovom carstvu.*

2954. *Da ti dam šta vrijedi njiva, uzmi od mene (Daću ti srebro za njivu), označava otkupljenje preko istina crkve, koje su od Gospoda. Ovo je jasno iz značenja dati srebro, što znači otkupiti istinom (vidi gore br. 2937), jer srebro označava istinu (vidi br. 1551); iz značenja njive, koja označava Crkvu, a tako isto i iz nauka*

(doktrine) istine (istinitog nauka) (vidi br. 368,2936); i iz značenja *uzmi od mene*, što označava recipročno (srazmerno) stanje s onima koji pripadaju Crkvi.

Recipročno stanje je verovanje da otkupljenje dolazi samo do Gospoda. Što se tiče otkupljenja, to je isto što i reformacija i regeneracija (obnova i preporod), a stoga i oslobađanje od pakla, i spasenje. Otkupljenje ili reformacija i spasenje ljudi u duhovnoj Crkvi izvodi se (ide) uz pomoć istine, a ljudi u nebeskoj Crkvi pomoću dobra. Razlozi za ovo često su gore navođenim, naime, da duhovni nemaju volju za dobro, nego umesto toga su obdareni sposobnošću da razumeju šta je dobro. Razumevanje onoga što je dobro, to je ono što se najčešće naziva istinom, i zaista je istina vere; ali hteti to, pa onda i činiti to, to je ono što se naziva dobrom. Stoga se duhovni uvode u volju da čine dobro tako što razumeju šta je dobro ili, što je isto, oni se pomoću istina uvode u volju da čine dobro ili, što je isto, uvode se u dobro, ali nikako u volju za dobro koja potiče od njih samih, jer se kod njih volja za dobrom sasvim izgubila (vidi br. 895,927,2124); nego se uvode u novu volju koju primaju od Gospoda (vidi br. 863,875,1023,1043,1044); a kada prime ovu novu volju, tada se za njih posebno kaže da su otkupljeni.

2955. *Pa ću onda pogrepsti mrtvaca svojega*, označava da će oni izaći iz noći i oživeti. Ovo je jasno iz značenja pogrepsti i značenja mrtvaca (vidi gore br. 2917, 2923, 2925, 2931, 2948); za njih se ovde kaže da će oživeti (da će biti vraćeni u život), jer su u toku primanja vere: jer pomoću vere, to jest, pomoću dobra koje dolazi od nje, oni primaju život, koji ima samo taj izvor. Dalji razlog da izraz *pogrepsti ću mrtvaca svojega* označava izlaženje iz noći i oživljavanje je u tome što kad je prethodna Crkva mrtva, Gospod podiže jednu novu umesto one, tako na mesto smrti dolazi život, to jest, na mesto noći, dolazi jutro. I dalji razlog je to što kod svakog onoga koji se reformiše i koji postaje duhovan, njegovo stanje se kao pokapa. I novo stanje, koje je živo, nastaje, i umesto tame i hladnoće, kod njega biva jutro sa svetlom i toplinom. Stoga, kod anđela, koji su u Gospodovom životu, umesto ideje koju čovek ima o pogrebu mrtvaca, postoji ideja uskrsnuća i novog života. Jer ovo je zaista tako, jer uvek postoji neka Crkva na zemlji; to jest, kada stara izdahne, i postane noć, tada se podiže jedna nova negde, i tako nastaje jutro.

2956. Stihovi 14,15. *A Efron odgovori Avramu, govoreći mu: Gospodaru, čuj me: zemlja vrijedi četiri stotine sikala srebra između mene i tebe; šta je to? samo ti pogrebi mrtvaca svojega.*

A Efron odgovori Avramu, govoreći mu, označava stanje primanja: zemlja vrijedi četiristotine sikala srebra, označava cenu otkupljenja pomoću istine: između mene i tebe, šta je to? označava da je on pristao, ali još uvek od sebe: samo ti pogrebi mrtvacasvojega, ovde označava, kao i ranije, izlaženje iz noći, i uskrsnuće.

2957. *A Efron odgovori Avramu, govoreći mu, označava stanje primanja. Ovo je jasno iz značenja odgovoriti kada se daje pristanak, što znači primati (vidi br. 2941). Da je ovo označava stanje primanja koje je ovde označeno odgovorom i pristankom, jasno je iz onoga što sledi.*

2958. *Gospodaru moj, čuj me, označava prvo stanje primanja. Ovo je očito iz onoga što sledi, kao i iz onoga što je pre rečeno (br. 2945), gde se javljaju iste reči, samo što one tamo znače odricanje, dok ovde podrazumevaju potvrđivanje, iako sa sumnjom, jer se odmah zatim kaže, između tebe i mene, šta je to?, kojim rečima je označeno da on pristaje, ali da ta volja dolazi od njega; osim toga, Gospodaru moj, čuj me, samo je forma kojase koristi da se pobudi razmišljanje kod drugoga, ali ipak sadrži ponudu.*

2959. *Zemlja vrijedi četiri stotine sikala, označava cenu otkupljivanja pomoću istine. Ovo je vidljivo iz značenja četiri stotine sikala (o čemu vidi niže); i iz značenja srebra, što znači istinu (vidi br. 1551, 2948, 1937). Razlog što četiri stotine sikala označavaju cenu otkupljivanja je to što četiri stotine označavaju pustošenje, a sika (šekel) označava cenu. A na šta se misli pod pustošenjem, vidi br. 2455, 2682, 2694,2699,2701,2704, naime, da je ono dvostruko, jedna vrsta je kadCrkva sasvim nestane, to jest, kada u njoj nema više ljubavi prema bližnjemu ili vere; za Crkvu se tada kaže da je opustošena ili pusta; druga vrsta je kada se oni koji su u Crkvi svedu na stanje neznanja, a tako isto i na iskušenje, da bi se zla i obmane kod njih odvojili, i kao raspršili. Oni koji iziđu iz ovih pustošenja, za njih se kaže da su otkupljeni, jer njih se tada poučava u dobrima i istinama vere, i onda ih*

Gospod obnavlja i preporađa. O ovima pogledaj gore navedene odlomke. Sada, pošto četiri stotine, kada se odnose na vreme, kao na četiri stotine godina, označavaju trajanje pustošenja, tako, kada se odnosi na šekele, oni (četiri stotine) označavaju cenu otkupljivanja: a kada se srebro pomene u isto vreme, oni označavaju cenu otkupljivanja pomoću istine. Da četiri stotine godina označavaju trajanje pustošenja, može da se vidi iz onoga što je rečeno Avramu: Jehova reče Avramu: znaj za cijelo da će sjeme tvoje biti došljaci u zemlji tuđoj, paće joj služiti, i ona će ih mučiti četiri stotine godina (Postanje XV.13); gde možda izgleda se pod četiri stotine godina misli na boravak sinova Izrailjevih u Egiptu; ali se ovde ne misli na njihov boravak u Egiptu, nego nešto što je vidljivo samo onome ko je u unutrašnjem smislu, i po tome što si sinovi Izrailjevi boravili u Egiptu polovinu toga vremena, što je savim jasno po Jakovljevim naraštajima kako su zabeleženi kod Mojsija; jer od Jakova je potekao Levi, od Levija Kehat, od Kehata Amram, i od Amrama Aron i Mojsije (Izlazak VI.16 do 20); Levi i njeov sin Kehat došli su s Jakovom u Egipat (Postanje XVI.11); od sledećeg pokolenja rođen je Mojsije, a Mojsije je bio osamdeset godina star kad je govorio Faraonu (Izlazak VII.7); otuda je očitoda je od dolaska Jakova u Egipat, do odlaska iz Egipta, prošlo oko 215 godina. Dalje se može videti da se pod četiri stotine u Reči misli na nešto drugo nego ono što se izražava samo brojeima u istorijskom smislu, jer se kaže, *A baviše se sinovi Izrailjevi u Egiptu četiri stotine godina i trideset godina, I kad se navršī četiri stotine i trideset godina, u isti dan iziđoše sve vojske Gospodove iz zemlje Egipatske* (Izlazak XII.40.41); a u stvari boraak sinova Izrailjevih u Egiptu bio je samo pola ovih godina, ali je bilo 430 godina od Avrmovog ulaska u Egipat, pa je to tako izraženo radi unutrašnjeg smisla koji leži sakriven u onim rečima. U unutrašnjem smislu, boravak sinova Izrailjevih u Egiptu predstavlja i označava pustošenje Crkve, čije je stanje i trajanje opisano brojevima trideset i četiri stotine; sa trideset stanje pustošenja sinova Jakovljevih, jer nije bilo pustošenja, jer su oni bili takvi da se nisu mogli reformisati ni jednim pustošenjem (označenju broja trideset vidi br. 2276), a sa četiri stotine godina označava se opšte stanje pustošenja onih koji su pripadali Crkvi. Stoga se za one koji izađu iz pustošenja kaže da *su otkupljeni*, a što je jasno i iz reči koje su upućene Mojsiju: Za to kaži

sinovima Izrailjevimja sam Jehova, izvešću vasipod bremena Egipatskih, i oprostiću vas ropstva njihova, i izbaviću vas mišicom podignutom i sudovima velikim. I na drugome mestu: Jehova vas je izveo rukom krjepkom, iz ruke Faraona cara Egipatskoga (Zak. Pon. VII.8; XIII.5); i na drugome mestu: Pamti da si bio sluga u zemlji Egipatskoj, ali da te je Jehova Bog tvoj *otkupio* (Zak. Pon. XV.15, pogl. XXIV.18). Kod Samuila:

Narod tvoj koji si *otkupio* iz Egipta (2 Samuilova VII.23). Zato što se za one koji izađu it stanja pustošenja kaže da su otkupljeni, stoga se sa četiri stotine šekela označava cena otkupljenja. Da šekel (sikal) označava cenu ili procenu, jasno je iz sledećih odlomaka u Reči. Kod Mojsija: A svaka cijena tvoja neka bude na sikle (škele) svete, a u siklu ima dvadeset novaca (Levitska XXVII.25); i na drugome mestu: Ko se prevari, te se ogriješi nehotice o stvari posvećene Jehovi, neka prinese na žrtvu za prijestupovna zdrava sa cijenom, kojom ti procijeniš stvar na sikle srebrene, po siklima svetim, prema prijestupu (Levitska V.15); otkuda je jasno dase šekelom označava cena ili procena; naziva se sveti šekel (šekel svetosti), jer se cena ili procena odnosi na istinu i dobro od Gospoda, pošto su istina i dobro sama svetinja u Crkvi; otuda se naziva šekelom svetosti (svetim šekelom) na mnogim mestima u Reči, kao u Izlasku XXX.24; Levitska XXVI.3; Bojevi III.47,50; pogl. VII.13,19,25,31,37,43,55,61,67,73; pogl. XVIII. 16. Da je šekel cena onoga što je sveto, vrlo je vidljivo kod Jezikilja, gde se govori o svetoj zemlji i svetom gradu. Kaže se za šekel: A sikal da je dvadeset gera, a mina da vam je dvadeseti pet sikala, i petnaest sikala (XLV12), da se šekelom (sikalom) i minom (funtom), i brojevima označavaju svete stvari, to jest dobro i istina, svako može videti, jerse tu govori o svetoj zemlji, i svetom gradu, ili Novom Jerusalimu, čime se u stvari govori o Gospodovom carstvu, gde nema ni šekela, ni mina, ni brojanja, i gde brojevi , po značenjima u unutrašnjem smislu, određuju cenu dobra i istine. Kod Mojsija: svaki neka da otkup za život svoj Jehovi, kad ih staneš brojati, da ne bi došlo nanjih kako zlo, i neka da svaki koji ide u broj po sikla, po siklu svetom,ataj je sikal dvadeset novčića); po sikla biće prilog Jehovi (Izlazak XXX.12,13); gdesu deset gera pola šekela, a to su ostaci kojisuodGospoda. Ostaci su dobra i istine sačuvaneu čovekum, i oni su označeni sa deset (vidi br.

576,1738,1906,2284; da su ostaci (reliquiae) dobraiistine koje Gospod čuva kod čoveka, vidi br. 1906,2284; otudase nazivaju i terume, ili ponude (prilozi) Jehovi, pa se kaže, da se njima otkupljuje duša. Razlog da se ponekad kaže da je šekel dvadeset gera, kao u navedenom odlomku, kao i u Leviskoj XXVI.25, Brojevi III.47; pogl. XVIII.16; i na drugim mestima, je zato što šekel ili dvadeset gera, označavaju cenu (porcenu) dobra u ostacima; da je dvadeset dobro uostacima, vidi br. 2280; stoga je šekel bio i težina, prema kojoj je cena i zlata i srebra bila cenjena (Postanje XCV,22; Izlazak XXXVIII.24; Jezikilj IV.10;pogl. XLV.12). cena zlata, jer zlato označava dobro, (vidi br. 113,1551,1552); i srebra, zato što srebro označava istinu (vidi br. 1551,2048). Otuda je jasno da se zemljom za četiri stotine šekela srebra označava cena otkupljivanja pomoću istine; naziva se zemljom iz razloga jer se ovde govori u duhovnoj Crkvi, koju Gospod obnavlja i preporuča pomoću istine (vidi br. 662,1066,1067,1262,1733,1850,2117, 118).

2960. *Između mene i tebe*, označava da je on pristao, ali je hteo to od sebe, naime, da bude pripremljen ili obnovljen. Ovo je jasno i iz smisla slova kad se primeni na unutrašnji smisao, u kome se govori o obnovi (reformaciji). Efron je rekao, *Poklanjam ti njivu, i pećinu koja je kraj nje poklanjam ti je* (stih 11), kojim rečima je označeno da su oni voljni da se pripreme za ono što pripada crkvi i veri, to jest, da budu obnovljeni (reformisani). Da je ovakvo prvo stanje onih koji se obnavljaju, vidi br. 2946; ali onda kada uznapreduju u poznavanju istine vere, a to je njihovo drugo stanje, kada zaista pristaju, ali je to još uvek od sebe, to je stanje o kome se govori u ovome stihu (*prim. prev. od sebe, to znači da su verovali da taj pristaka dolazi od njih samih a ne da to Gospod njih vodi*). Treće stanje se uskoro opisuje, a to je da veruju da ih Gospod obnavlja. Razlog da su takvi u početku, pokazan je gore (br. 2946); ali razlozi zašto sada kada su uznapredovali i spoznajama istine ili vere priznaju da ih Gospod obnavlja ali da to hoće od sebe, je u tome što se oblaci neznanja postepeno razilaze, i zato što se s vremenom utvrđuju, i što se dobro usavršava dok primaju poznavanja istine. Samo dobro, u koje se usađuje istina, čini da oni ne samo priznaju nego i da veruju, da obnova dolazi od Gospoda. To je treće stanje, kojemu sledi četvrto, naime, da i opažaju da je to od Gospoda. Ali malo njih stižu do ovoga stanja, ali oni koji se preporode, oni

dolaze u ovo stanje u drugom životu. Otuda je jasno da je čovek duhovne Crkve, u unutrašnjem smislu, ovde opisan u pogledu njegovoga stanja kad je još nezreo, pa onda kada počinje da sazreva, i konačno kad postaje zreo.

2961. *Pogrebi mrtvaca svojega*, označava izlažnje iz noći i uskrsnuće koje sledi. Ovo je jasno iz značenja mrtvaca, koji označava noć u odnosu na istine vere; iz značenja pogrepsti, što označava biti podignut ponovo, o čemu se govorilo nekoliko puta (vidi br. 2917,2923,2925,2931,2948,2955). Razlog da se ove stvari tako često pominju u ovome poglavlju, je to što je predmet o kome se govori, izlaženje iz noći u pogledu istina vere, i o uskrsnuću, to jest, o reformaciji i regeneraciji duhovne Crkve.

2962. Stih 16. *A Avram čuvši Efrona izmjeri mu srebro, koje reče pred sinovima Hetovijem, četiri stotine sikala srebra,kako su išli među trgovcima.*

A Avram čuvši Efrona, označava potvrđivanje poslušnosti: *i izmjeri Efronu srebro*, označava otkupljenje: *koje reče pred sinovima Hetovijem*, označava u skladu sa sposobnošću onih koji su pripadali novoj Crkvi: *kako su išli među trgovcima*, označava (da je to bilo) prema njihovom stanju.

2963. *A Avram čuvši Efrona*,označava potvrđivanje poslušnosti, naime, potvrđivanje od strane onih koji su primili dobro i istine vere. Ovo je jasno iz značenja *čuti*, što znači *poslušati* (vidi br. 2542); i iz reprezentacije Efrona, koji označava one koji su mogli da prime dobro i istinu vere (vidi gore br. 2933); da je potvrđivanje dolazilo od ovih, vidi se iz samih reči, jer se kaže, da ga je Avram čuo.

2964. *A Avram izmjeri Efronu srebro*, označava otkupljivanje. Ovo je jasno iz značenja izmjeriti srebro, što označava kupiti, a u duhovnom smislu znači otkupiti. Ovde srebro označava isto što i četiri stotine sikala (šekela): da ovo označavaju cenu otkupljenja, bilo je pokazano gore (br. 2959).

2965. *Koje reče pred sinovima Hetovijem (doslovni: koje reče u uši sinova Hetovijeh)*,označava (da je ovo bilo) u skladu sa sposobnošću onih koji su bili od nove Crkve. Ovo je jasno iz značenja *govoriti u uši*, kao i iz značenja sinova

Hetovijeh: govoriti, u unutrašnjem smislu, označava i opažati i hteti: da označava opažati, vidi br. 2619; da označava hteti, vidi br. 2626; a uši označavaju poslušnost, vidi br. 2542; otuda, govoriti u uši, označava da je to bilo u skladu sa sposobnošću, a ta sposobnost se odnosi na primanje, a to znači poslušnost prema onim stvarima koje neko opaža i hoće; isto tako i iz značenja sinova Hetovijeh, koji označavaju one koji su pripadali novoj Crkvi (vidi gore br. 2913). Da se čovek Crkve reformiše, to jest, da se istina vere usađuje u njega, i da se spaja s dobrom koje pripada ljubavi ka bližnjemu, biće pokazano niže u ovome stihu (br. 2967).

2966. *Četiri stotine sikala srebra*, označava cenu otkupljivanja. Ovo je bilo pokazano gore (br. 2959). Ali šta je cena otkupljivanja, sada će se kazati. Otkupljivanje pripada samo Gospodu, pa tako i cena otkupljivanja; a ovo poslednje odnosi se i na primanje kod čoveka, kod kojega je cena otkupljenja isto takovelika kao i stepen primanja. Cena otkupljivanja je Gospodova zasluga i pravda preko najtežih iskušnja, preko kojih je ujedinio Ljudsku Suštinu s Božanskom Suštinom, i Božansku Suštinu s Ljudskom Suštinom, i to Svojom sopstenom snagom, ida je tim sjedinjavanjem spasao čovečanstvo, osobito one koji su pripadali duhovnoj Crkvi. A da je Gospod postao pravda preko najtežih iskušenja, vidi br. 1813, 2925, 2926, 2927; da jesjedinio Ljudsku Suštinu s Božanskom i Božansku Suštinu s Ljudskom Suštinom, vidi br. 1725, 1729, 1733, 1737, 1813, 2083, 2500, 2523, 2632; i da je ovim sjedinjavanjem spasao čovečanstvo, a posebno one koji su pripadali duhovnoj Crkvi, vidi br. 2661, 2716. Ove su one stvari koje su označene cenom otkupljivanja. Da se cena otkupljenja odnosi i na cenu primanja kod čoveka, kod kojega je ona onoliko velika koliki je stepen primanja, ovo se može videti iz ovoga, da Gospodovo Božansko čini Crkvu kod čoveka, jer Crkva sluša samo ono što je Gospodovo sopstveno. Ono što se naziva Crkvom i što je sačinjava, to je dobro ljubavi ka bližnjemu, i istina vere. Da je svo dobro od Gospoda, i da je sva istina od Gospoda, to je poznato; dobro i istina, koji su od čoveka, nisu dobro i istina. Otuda je jasno da je cena otkupljenja kod čoveka onolika koliki je stepen primanja. Zato što su Jevreji tako malo cenili Gospodovo otkupljenje, tako da su o tome jedva i mislili, stoga se kaže kod Zaharije: I rekoh im: ako vam je drago, dajte mi *moju platu*; ako li nije, nemojte, *i izmjerite mi*

platu, tideset srebrenika. I reče im Jehova: baci lončaru tu *časnu cijenukojom me precijeniše* (XI.12,13); kod Mateje: I uzeše *trideset srebrenika*, cijenu cijenenoga, i dadoše je za njivu lončarevu, kao što im kaza Gospod (XXVII.9,10); da trideset označava malo da je skoro ništa, vidi br. 2276. Tako ovo označava da Jevreji nisu cenili Gospodvu zaslugu i otkupljenje; ali kod onih koji veruju da je svo dobro i istina od Gospoda, cena otkupljenja je označena sa četrdeset, a u višem stepenu, sa četiri stotine.

2967. *Kako su išli među trgovcima*, označava da je ovo bilo u skladu s njihovim stanjem. Ovo sevidi iz značenja trgovaca, otuda i iz onoga što je među trgovcima. Trgovac u Reči označava one koji imaju spoznaje dobra i istine, a roba označava one spoznaje same: otuda srebro, koje je među trovcima, označava onoliko istinu koliko se može primiti ili, što je isto, koliko se može primiti u skladu sa svačijom sposobnošću i stanjem. Dadodatak ovome iztazu sadrži jednu tajnu, može svako da vidi. O značenju trgovca i robe (trgovine), vidi niže. U pogledu te same stvari, ovakav je slučaj. Svima koji se reformišu i regenerišu daje se kao dar ljubav ka bližnjemu i vera od Gospoda, ali svako prima prema svome stanju i sposobnosti; ako, zla i obmane koje se upiju od detinjstva, prepreka su koja sprečava jednu osobu da primi isti dar kao i druga osoba. Ta zla i obmane treba da se opustoše, pre nego se čovek regeneriše. Onoliko koliko je ostalo nebeskog i duhovnog života posle pustošenja (zala i obmana), toliko je čovek u stanju da bude prosvetljen istinom i obogaćen dobrom. Tada ostaci, koje je Gospod sačuvao kao čovek, primaju život. Dobra i istine stiču se od detinjstva sve do vremena reformacije, kod jedne osobe više, a kod druge manje; i one se čuvaju u njegovom unutrašnjem čoveku; a one se ne mogu izneti napolje sva dok spoljašnji čovek ne postane saobrazan unutrašnjem čoveku, a što se postiže uglavnom preko iskušenja, i pomoću mnogih vrsta pustošenja.

Jer sve dok telesne stvari, koje su ovome protivne, a to su stvari koje pripadaju ljubavi prema sebi i svetu, nisu utihnule, nebeske i duhovne stvari, koje su osećanja dobra i istine, ne mogu da se ulivaju (da utiču). Ovo je razlog da se svak reformiše u skladu sa svojim stanjem i sposobnošću; kao što i Gospod uči u

paraboli o čoveku koji je išao u daleku zemlju, pa pozvao svoje sluge, te im predao svoje *bogatstvo*, pa je jednome *daopet talenata*, *drugome dva*, trećemu jedan; svakome prema njegovoj sposobnosti (moći): tada, onaj koji je primio *pet talenata*, trgovao je s njima, i zaradio *još pet talenata*, slično i drugi sa *dva talenta koji je zaradio još dva* (mat. XXV.14-17 i sledeći stihovi); a osto tako u partaboli o deset slugu, kojima je dao *deset kesa* da bi s njima *trgovali* (Luka XIX.12,13 i sledeći stihovi). Da *trgovac* označava one koji imaju poznavanja dobra i istine, a da trgovina (roba, bogatstvo) označava ta sama poznavanja, jasno je iz gornjih odlomaka kod Mateje i Luke. Kao i iz sledećeg kod Jezikilja: Reci Tiru, koji stoji na ulazu morskom, koji *trguje* sa narodima na mnogim ostrvinma: Tarsis *trgovaše* s tobom mnogim svakojakim blagom; sa srebrom, i gvožđem, s kositerom i s olovom dolažahu na sajmove tvoje. Javan, Tubal i Mezeh bijahu tvoji trgovci: s dušama ljudskim i sudima mjedenijem dolažahu na sajmove tvoje. Sinovi Detanovi bijah tvoji *trgovci*. Sirija *trgovaše* s tobom mnoštvom djela svojih. Juda i zemlja Izrailjeva bijahu tvoji trgovci. Arapi i svi knezovi Cedarski *trgovahu* s tobom. Trgovci Sapski i Remski *trgovahu* s tobom. Haran i Hena i Eden, trgovci Sapski, Asur i Helmat *trgovahu* s tobom (XXVII.3,12,13,15-24). Ovo su reči o Tiru; da se Tirom označavaju poznavanja dobra i istine, vidi br. 1201; a to je jasno i iz izraza koji se koriste; trgovci i roba (djela), i vrste roba s kojima se trgovalo a koje se ovde pominju, samo to označavaju. Tir se stoga naziva onim *koji stoji na ulazu morskom* ; voda označavapoznavanja, a more poznavanja zajedno, vidi br. 28. On (Tir) se isto tako naziva *trgovac s narodima* s mnogih ostrva, to jest, i s onima koji su vrlo udaljeni po bogoštovanju; šta je označeno Tarsisom, vidi br. 1156; srebro, gvožđe, kositer, i olovo koje se dobija iz ovih, označavaju istine u njihovom redu sve do poslednje koja je čulna; šta je označeno srebrom, vidi br. 1551,2048; šta gvožđem, br. 425,426; šta Javanom, Tubalo Mesehom, br. 1151,1153,1155; duše ljudske i sudovi od mjedi, su stvari koje pripadaju prirodnom životu; da duša označava sav životkoji je od Gospoda, vidi br. 1000,1040,1434,1742; dasu mjedeni sudovi prirodna dobra, koja primaju ta dobra, vidi br. 425,1551; šta je označeno Dedanom, vidi br. 1172; šta Sirijom, br. 1232, 1234; Judom koji trguje pšenicom, ječmom, medom i uljem, označavaju se nebeske i duhovne stvari iz Reči; da ostali

narodi i njihova roba (trgovina), koja se pominje, označavaju vrste istine i dobra, stoga i poznavanja koja imaju oni koji su označeni Tirom. Da su ovde imenovana poznavanja od kojih se stiče mudrost i inteligencija, jasnoje kod istoga Proroka, gde se javljajui iste reči: Sine Čovječiji, kaži knezu Tirskom, u tvojoj mudrosti, i u tvojoj inteligenciji, pribavio si bogatstvo, i skupio zlata i srebra u tvojim riznicama: u mnoštvu mudrosti tvoje, i trgovinom, umnožio si blago svoje te se uzdiglo srce tvoje bogatstvom tvojim, stoga eto dovodim na te strance, najljući narod (XXVIII.2,4-7); gde je vrlo jasno, da je roba kojom su trgovali, poznavanja dobra i istine, jer samo iz ovoga izvora dolazi mudrost i inteligencija, pa se stoga kaže, tvojom mudročću i ineligencijom umnožio si blago svoje, i prikupio zlata i srebra u riznice svoje. Međuim, kada se poznavanjatraže i poseduju sebe radi, radi ugleda u društvu, i radi sticanja ugleda ili bogatstva,tada ta poznavanja nemaju života, a oni koji ih poseduju, bivanju njih lišeni, u životu tela tako što prigrle obmane umesto istina, a zla umesto dobara, a u drugom životu sasvim se lišavaju i onih znanja koja su istinita. Otuda se kaže, *jerse tvoje srce uznelo zbog bogatsva tvoje*, zato ću, evo, dovesti na tebe strance, to jest, obmane i ljut narod, to jest, zla. Na drugome mestu kod istoga: Ko je kao Tir, oboren usred mora? Kad izlažahu trгови tvoji iz mora, sitio si mnoge narode, mnoštvom bogatstva svojega i trgovine svoje obogaćivao si careve zemaljske.I kad te razbi na dubokoj vodi, trgovinatvoja i sav narod tvoj u tebi pade.Trgovci po narodima zazviždaše nad tobom: postao si strahota, i ne će te biti do vijeka (XXVII.32-34,36); i kod Isaije: Proroštvo (breme) Tiru. Ridajte, lađe Tarsiske, jer je raskopan, da nema kuće niti ko dolazi, i dohodi mu bijahu po velikim odama sjeme Seorsko, žetva i rijeke, i bješe trg narodima (sajam). Ko je to mislio na Tir, koji izdavaše vijence, čiji trgovci bjehu knezovi, i prekupci slavni na zemlji? (XXIII.1-3,8); govoreći o pustošenju Tira. Trgovinom i robom opisuje se i Babilon, a to su preljubočinska znanja, i izokrenuta poznavanja istine, kao kod Jovana: Babilon otrovnijem vinom kurvarstva svojega napoji sve narode.I carevi zemaljski i trgovci obogatiše se od bogatstva slasti njezine. I trgovci zemaljski zaplakaće i zajaukati za njom, što njihovijeh tovara niko više ne kupuje, tovara zlata i srebra i kamenja dragoga, i bisera i uzvoda i porfire i svile i skrleta i svakoga mirisnoga drveta, mjedi i gvožđa i mermera. Trgovci koji se

ovijem tovarima obogatiše od nje, staće iz daleka od straha mučenja njezina, plaćući i jaućući (Otkr. XVII. 3,11,12,15); da Babilon označava bogoštovanje, gde spoljašnje izgleda sveto dok je iznutra oskrvnuto (profanisano), vidi br. 1182, 1283, 1295, 1304, 1306, 1326; otuda je jasno šta je označeno njenom trgovinom i robom. Da trgovac označava onoga koji sebi stiće poznavanja o dobru i istini, i iz toga dobija inteligenciju i mudrost, jasno je iz Gospodovih reči kod Mateje: Još je carstvo nebesko kao čovjek trgovac koji traži dobra bisera. Pa kad ga nađe, jedno mnogocjeno zrno bisera, itide i prodade sve što imaše, i kupi ga (XIII.45,46); mnogocjeni biser je ljubav prema bližnjemu ili dobro vere. Da su svespoznaje dobrai istine od Gospoda, jasno je kod Isaije: Ovako veli Jehova: trud Egipatski i trgovina Etiopska i Sabaca ljudi visokoga rasta doći će k tebi i biti tvoja; za tobm će pristati, u okovima će ići, i tebi će se klanjati, tebi će se moliti, govoreći: doista, Bog je u tebi, i nema drugoga boga (XLV.14); govoreći o Gospodovom Božanskom ljudskom. Otuda se može videti na šta se misli pod trgovanjem, ili kupovanjem i prodavanjem, naime, da je to sticanje saznanja o dobru i istini, apreko čega se stiće i samo dobro: da je ovo dobro samo do Gospoda, jasno je kod istoga Proroka: Oj žedni koji ste god, hodiite na vodu, i koji nemate novaca, hodite, kupujte i jedite; hodite i kupujte bez novaca i bez plate vina i mlijeka. Što trošite novce svoje na ono što nije hrana, i trud svoj na ono što ne siti? (LV.1,2); ovde, kupiti je pribaviti za sebe; vino stoji za duhovnu istinu (vidi br. 1071,1798); mleko stoji za duhovno dobro (vidi br. 2184). Svako može videti da ići po vodu nije ići po vodu, niti da je kupovati, kupovati, niti da je srebro, srebro, i vino i mleko, vino i mlekao, nego da svaki izraz sadrži nešto odovarajuće (saobrazno, korespondirajuće) u unutrašnjem smislu; jer Reč je Božanska, i svi izrazi u njoj, koji su uzeti iz prirodnog sveta i čovekovih čulnih stvari, saobrazni su Božanskim duhovnim i nebeskim stvarima. Tako i nikako drugačije, Reč je božanski nadahnuta.

2968. Stihovi 17, 18. *I njiva Efronova u Makpeli prema Mamri, njivaspećinom koja je na njoj, i sva drveta na njivi i po međi njezinoj naokolo, posta Avramova pred sinovima Hetovijem, pred svima koji ulaze na vrata grada onoga.*

I njiva Efronova, označava ono što pripada Crkvi: u Makpeli prem Mamri, označava kvalitet i kvantitet preporoda (regeneracije): njiva s pećinom koja je na njoj, označava u odnosu na dobro i istinu vere: i sva drveta nanjivi, označava unutarnja saznanja Crkve: i po međama njezinim naokolo, označava spoljašnja saznanja: posta Avramova, označava da su oni priznali da pripadaju samo Gospodu: pred očima sinova Hetovijeh, označava prema njihovom razumevanju: pred svima koji ulaze na vrata grada onoga, označava u odnosu na svestvari nauka.

2969. *I njiva Efronova, označava ono što pripada Crkvi. Ovo je jasno iz značenja njive, koja označava Crkvu, a isto tako i nauk (vidi br. 368,2936); i iz reprezentacije Efrona, koji označava one koji mogu primiti dobro i istinu vere, koje pripadaju Crkvi.*

2970. *Koja je u Makpeli prema Mamri, označava kvalitet i kvantitet preporoda. Ovo se vidi iz značenja Makpele, koja označava preporod pomoću istine koja je od vere; i iz značenja Mamre, koja označava njen kvalitet i kvantitet. Makpela, kada joj se doda pećina, ili kada se kaže pećina od Makpele, označava veru koja je u tami (vidi br. 2935). Ali Makpela, kad se pomene bez pećine, i kada dolazi posle njive a pećinaje tamo, tada označava preporod, jer se njivom i pećinom označavaju dobro i istina vere, preko koji se izvodi preporod. Osim toga, Makpela je bila komad zemljišta na kome je bio jedan grob, kojim se označava preporod (vidi br. 2916). Ali Mamre, koji je Hebron (kao što se kaže u stihu 19), i koja je u Hebronu (kao što se kaže u Postanje XII.18), označava samo kvalitet i kvantitet, u sadašnjem slučaju, preporoda, kada je pridodata Makpeli; a pripada Crkvi kada je pridružena Hebronu, a tako isto označava (kvalitet i kvantitet) opažanja kada je pridružena ravnici (kao u br. 1616); tako je Mamre samo određivanje stanjaneke stvari, jer je bila mesto de je Avram boravio (Postanje XIII.18). , i gde je borabio Isak i gde je došao Jakov (Postanje XXXV.27).*

2971. *Njiva s pećinom koja je na njoj, označava u pogledu dobra i istine vere. Ovo se vidi iz značenja njive, koja je Crkva, a isto tako isamo dobro koje pripada Crkvi. Ono što je nebesko, ili dobro, a što dolazzi od Gospodoveljubavi, i od ljubavi*

prema bližnjemu, upoređuje se sa poljem, a i sa njivom; pa i naziva se polje i njiva, jer ono što je nebesko, ili dobro, to je ono što prima istine vere, koje se istine upoređuju sa semenom, i nazivju se semenom. I iz značenja pećine, koja označava istinu vere, koja je u tami (vidi br. 2935); kaže se u tami, jer je kod duhovnih (vidi br. 1043,2708,2715).

2972. *I sva drveta koja su na njivi, označava unutarnja saznanja Crkve. Ovo je jasno iz značenja drveta, koje označava opažanje kada se govori o nebeskoj Crkvi (vidi br. 103,2163); ali koje označava poznanja kada se govori o duhovnoj Crkvi (vidi br. 2722); u ovom slučaju označava unutarnje spoznaje, jer kaže se: sva drveta koja su bila na njivi, a ona sledi: i po međi njezinoj u naokolo, čime su označena spoljašnja poznavanja; i iz značenja njive, koja označava Crkvu, o čemu vidi gore. Pomenuto je drvo koje je bilo na njivi; i granice (ivice) u naokolo, zbog unutrašnjeg smisla; inače ne bi bilo vredno da se pominje u Reči koja je Božanska.*

2973. *I po međi njezinoj u naokolo, označava spoljašnje spoznaje. Ovo je vidljivo iz značenjameđa u naokolo, što označava stvari koje su spoljašnje (vidi br. 2936); stoga ovde drvom koje je bilo na međi naokolo, označavaju spoljašnje spoznaje. Spoljašnje spoznaje se odnose na obrede i stvari nauka koje su spoljašnje stvari Crkve, dok unutrašnje stvari se odnose na unutrašnje stvari Crkve. Šta su spoljašnje stvari Crkve, bilo je razmatrano gore na nekoliko mesta. Osim toga, u Reči se često pominju sredina i obod (ili ono što je naokolo), kao kad se govori o zemlji Hananskoj, gde se reklo da je Sion i Jerusalem *usred*, dok su narodi (neznabošci) živeli *u naokolo*. Zemljom Hahanskom bilo je predstavljeno Gospodovo carstvo, čije je nebesko bio Sion, a duhovno Jerusalem, gde je bilo stanište Jehovino ili Gospodovo. Ono što je bilo u naokolo, sve do samih granica, predstavljalo je nebeske i duhovne stvari koje su poticale od ovih (nebeskih i duhovnih); a gde su bile najudaljenije granice, to je bilo tamo gde su se predstave i značenja završavali. Te predstave vuku svoje poreklo iz onih stvari koje su u Gospodvom carstvu u nebima, gde je Gospod kao sunce u sredini, odakle dolazi sav nebeski plamen i duhovna svetlost. Oni koji su najbliže, oni su u najvećem stepenu svetla, oni koji su udaljeni, u manjem su stepenu, a oni koji su*

najudaljeniji, ti su u najmanje stepenu svetla; pa tako, gde su granice, tamo počinju paklovi, što je izvan neba. Ovakav je slučaj s nebeskim plamenom i sa duhovnom svetlošću: Nebeske stvari koje pripadaju nevinosti i ljubavi, i duhovne stvari koje pripadaju ljubavi prema bližnjemu i veri, u sličnoj su proporciji topline i svetla koje tamošnji stanovnici uživaju, jer otuda potiče sva toplina i svetlo neba. Otuda se kaže, *da usred* označava ono što je *najdublje*, a *obodi* ono što je najudaljenije, i da stvari slede redom od najdubljeg do najudaljenijeg po stepenima nevinosti, ljubavi, i milosrđa, srazmerno njihovoj udaljenosti (od centra ili središta), Sličan je slučaj sa svakim nebeskim društvom; on koji su usred društva, tisu najbolji u svojoj vrsti, tako da ljubav i milosrđete vrste se smanjuju kod njih po stepenima srazmerno njihovoj udaljenosti od središta. Sličan je slučaj i sa čovekom. Njegovo najdublje je tamo gde Gospod obitava u njemu, i otuda On upravlja stvarima koje su na obodima; kada čovek dopusti Gospodu da stvari na obodima postanu saobrazne onima iznutra, on je tada u stanju u kome može biti primljen u nebo, i tada kod njega ono najdublje, najudaljenije, i ono srednje deluju kao jedinstvo. Međutim kada čovek ne dozvoli Gospodu da ono na obodima bude u saobraznosti s onim iznutra, tada se on povlači od neba onoliko koliko odbija da se potčini Gospodom vođstvu. Da je čovekova duša usred njega, ili u najvećoj dubini, a daje telo na ivicama, ili spolja, dobro je poznato, jer telo obavlja i oblači dušu ili duh. Kod onih koji su u nebeskoj i duhovnoj ljubavi, dobro od Gospoda se uliva kroz dušu u telo, tako telo postaje svetlo. Ali kod onih koji su u telesnim i svetskim ljubavima, dobro od Gospoda ne može da se uliva kroz dušu u telo, ali njegovo unutrašnje ostaje u tami, pa ondaj telo postaje tamno, prema onome što Gospod uči kod Mateje: Svjetilo tijelu je oko: ako je oko zdravo, cijelo tijelo je svijetlo: ali ako oko kvarno bude, sve će tijelo tvoje tamno biti. Ako je vidjelo što je u tebi tama, akamo li je tama? (VI.22,23). Okom se označava intelektualno koje pripada duši (vidi br. 2701). Ali slučaj je još gori kod onih čije je unutrašnje (biće) u tami, a čije spoljašnje izgleda svetlo: ovi su takvi da oni izvana podražavaju anđele svetla, ali iznutra su đavoli; oni se nazivaju Babilon. Ovi, kada se razore u njima stvari koje *u naokolo*, bacaju se u pakao galačke. Ovo je predstavljeno gradom Jerihonom, time što su njegovi zidovi pali, te je grad predat na potpuno uništenje

onda kada su sveštenici, sa kovčegom, išli *naokolo* sedam puta, i kad je Jošua zatrubio (Jošua VI. 1-17); i to je označeno kod Jeremije: Postavite se *oko* Babilona svi koji natežete luk, strijeljajte ga, ne štedite strijela, jer je sagriješio Jehovi. Vičite na nj *u naokolo*; pruža ruku; temelji mu padoše, zidovi su mu razvaljeni (L.14,15). Otuda je jasno šta je označeno *s u naokolo*. Pored toga, u Reči se ponekad pominje ono što je na ivicama (ono što na *u naokolo*) (kao kod Jer. XXI.14; XXXI.44; XL.14; XLIX.5; Jez. XXXVI.3,4,7; Amos III.11; i na drugim mestima); granicama (ivicama) označavaju se stvari koje su spoljašnje, o kojim će, po Božanskoj milosti Gospodovoj, biti više govora na drugome mestu.

2974. (*Njiva*) *posta Avramova*, označava da su oni priznali da pripadaju samo Gospodu, naime, da žele da steknu sav kvalitet i kvantitet preporoda, u odnosu na dobro i istinu vere, i tako da prikupe sve unutaranje i spoljašnje spoznaje. Ovo se vidi iz reprezentacije Avrama, koji označava Gospoda, o čemu je bilo govore često ranije; i iz značenja *sticanja* što označava ono što je Njegovo, stoga priznanje da se pripada samo Njemu. To je prvi članak vere, da svo dobro i istina pripadaju Gospodu, pa su stoga od samoga Gospoda. Što neko ovo priznaje više iznutra, to je on dublje u nebu, jer se u nebu opaža da je tako, i jer postoji sfera opažanja da je tako, jer su nebeski žitelji u dobru koje je od Gospoda samog, i to je ono što se naziva biti u Gospodu. Stepenei ovoga opažanja idu od sredine prema obodima, kako je maločas gore rečeno (br. 2973).

2975. *Pred očima sinova Hetovijeh*, označava da je to bilo prema njihovom razumevanju, naime, prema onome kako su to razumeli oni koji pripadaju novoj duhovnoj Crkvi. Ovo je vidljivo iz značenja *očiju*, koje označavaju razumevanje (vidi br. 212,2701); i iz značenja *sinova Hetovijeh*, koji označavaju one koji su pripadali novoj duhovnoj Crkvi (vidi br. 2913,2928). Gore je rečeno (stih 16) da je Avram govorio u uši sinova Hetovijeh, čime je označeno da je govorio prema njihovoj sposobnosti (vidi br. 2665,2967); ali ovde se kaže: *pred očima sinova Hetovijeh*, a to znači prema njihovom razumevanju; pretodno se odnosi na njihovu volju, a postonje ma njihov razum. Jer se čovek obnavlja u svakom delu, pošto, ako se volja i razum ne slažu, tako da sačinjavaju jedno, čovek se ne

proporađa, to jest, sve dok dobro i istina ili, što je isto, ljubav i vera ne čine jedno, jer ljubav pripada volji a vera razumu. Iz toga razloga se gore reklo, *uušisinova Hetovijeh*, ali pre se reklo, *pred očima sinova Hetovijeh*.

2976. *Pred svjema koji ulaze na vrata gradaonoga*, označava u odnosu na sve stvari nauka. Ovo je očito iz onoga što je rečeno gore (br. 2943), gde se javjaju iste reči.

2977. Stih 19. Po tom pogrebe Avram Saru ženu svoju u pećini na njivi Makpeli prema Mamri, a to je Hebron u zemlji Hananskoj.

Po tom, označava daje bilo tako: Asvram pogrebe Saru ženu svoju, označava da su oni primili istinu povezanu s dobrom od Gospoda: na njivi makpeli prem Mamri, označava da su ako ili preporođeni koliko su mogli da budu preporođeni: ovo je hebron, označava dajeovo bila jedna nova crkva: u zemlji hananskoj, označava koja je jedna u Gospodvom carstvu.

2978. *Po tom*, označava da je tako bilo. Ovo je jasno iz nizova, jer ovo je zaljučak, naime, oni su bili preporođeni, i da je tako jedna nova Crkva bila ustanovljena.

2979. *Avram pogrebe Saru ženu svoju*, označava da su primili istinu povezanu s dobrom od Gospoda. Ovo je jasno iz značenja pogrepsti (sahraniti), što označava uskrsnuće (vidi gore br. 2916-2917): da se čovek proporađa onda kada primi istinu spojenu s dobrom od Gospoda, biće ubrzo pokazano; iz reprezentacije Avrama, koji označava Gospoda (očemu vidi gore na mnogo mesta); i iz reprezentacije Sare kao žene, koja označava istinu povezanu s dobrom (vidi br. 2597, 2063, 2065). Sa preporađanjem duhovnog čoveka ovakav je slučaj. On se prvo uvodi u istine koje su od vere, i u to vreme Gospod ga drži u osećanju za istinu; u isto vreme se u njega uliva ljubav ka bližnjemu, ali tako da on to skoro i ne primećuje, jer je to skriveno u osećanju za istinu, a sa ciljem da se istina vere poveže s dobrom ljubavi ka bližnjem. Tokom vremena, osećanje za istinu se povećava, pa se vidi da je svrha istine činiti dobro, to jest da je istina radi dobra i radi života, i to sve više i više; tako se istina uliva u dobro. I kada se ovo dogodi, tada čovek upija u sebe dobro života u skladu s istinom koja je u njemu, i tako postupa, ili mu se tako čini,

od dobra. Pre ovoga je istina vere bila glavna (načelna) stvar za njega, ali posle dobro, koje pripada životu, postaje glavna stvar. Kada se ovo dogodi, čovek je preporođen u skladu sa kvalitetom i kvantitetom istine koja se ulila u dobro; tada istina i dobro deluju kao jedinstvo, prema kvalitetu i kvantitetu dobra. Tako je sa svakim preporodom. Preporod je potreban da bi čovek bio primljen u nebo, jer nebo je ništa drugo nego brak istine sa dobrom, i dobra s istinom (vidi br. 2508, 2618, 2728, 2729); ako ne dođe do braka istine i dobra kod čoveka, on ne može da bude u nebeskom braku, to jest, u nebu.

2980. *U pećini na njivi Makpeli koja je prema Mamriju, označava da su na ovaj način oni bili preporođeni koliko su mogli. Ovo je jasno iz značenja pećine, koja označava istinu vere, da je ona bila u tami (vidi br. 2935); iz značenja njive, koja označava dobro vere (vidi br. 2971); i iz značenja Makpele koja je prema Mamriju, ili pre Mamrija, što označava kvalitet i kvantitet preporoda (vidi br. 2970); tako da su bili preporođeni pomoću istine i dobra vere, koliko god su mogli, to jest, u skladu s njihovom sposobnosti i razumevanjem (vidi br. 2913, 2928, 2975).*

2981. *Ovo je Hebron, označava da je ovo bila jedna nova Crkva. Ovo se vidi iz značenja Hebrona, koji označava duhovnu Crkvu, vidi gore u ovome poglavlju (br. 2909); tamo se kaže, Kirijat-Arbeja, to je Hebron iz razloga što Kirijat-Arbeja označava Crkvu u pogledu istine, a Hebron označava Crkvu u pogledu dobra; ali se ovde više ne zove Kirijat-Arbeja, nego Hebron, jer se ovde govori o preporođenoj osobi, koja više ne postupa od istine, nego od dobra, kao što je gore rečeno (br. 2979).*

2982. *U zemlji Hananskoj, označava da je ovo jedna (crkva na zemlji?) u Gospodovom carstvu. Ovo je jasno iz reprezentacije zemlje Hananske koja označava Gospodovo carstvo (vidi br. 1413, 1437, 1585, 1607). S Gospodovim Crkvama ovakav je slučaj. U drevna vremena postojalo je nekoliko (crkava) u isto vreme, a one su se razlikovale kao što se razlikuju i Crkve u naše dane, u pogledu nauka (doktrine) vere, ali su bile jedinstvene u tome, što su priznavale ljubav ka Gospodu i ljubav prema bližnjem ako glavne i suštinske stvari, pa su stoga stvari doktrine bile korišćene da bi usmeravale njihove misli, i upravljale njihovim*

životima. Kada su ljubav ka Gospodu i ljubav prema bližnjemu, to jest, prema dobru života, suštinske i u opštem i u pojedinačnom, tada Crkve, ma koliko da ih je, sačinjavaju jednu, i svaka je u Gospodovom carstvu. A takvo je i nebo, gde postoje bezbrojna društva, sva različita, ali ipak sačinjavaju jedno nebo, jer sve imaju ljubav ka Gospodu i ljubav ka bližnjemu (kao suštinske stvari vere). Ali sasvim je drugačiji slučaj sa Crkvama koje čine od vere suštinsku stvar, jer oni zamišljaju da ako misle ovo ili ono, da će biti spaseni, i to bez obzira na kvalitet život. Kad je ovakav slučaj, Crkve ne čine jedinstvo, niti su zaista Crkve; dobro vere je ono što čini crkvu, to jest, stvarni život ljubavi i milosrđa, a u skladu sa stvarima koje su u veri. Nauk je radi života. Ovo svako može da zna, jer radi čega su stvari nauka ako ne radi života, da bi čovek postao onakav kako ga uči nauk? Doduše, oni kažu da je suštinska vera, koja spasava, pouzdanje; ali ovakvo pouzdanje može da postoji samo u dobru života; bez dobra života, nema primanja. A gde nema primanja, nema ni pouzdanja, osim u nekim prilikama javlja se neko prividno pouzdanje kada su um ili telo u neredu, to jest, kada požude ljubvi prema sebi i svetu posanu neaktivne. Ali kod onih kod kojih postoji zlo života, kad im kriza prođe ili se oni promene, tada ovakvo neistinito pouzdanje iščezava sasvim. Jer pouzdanje postoji i kod nevaljalih. Ako bilo ko zaželi da zna kakvo je njegovo pouzdanje, neka ispita u sebi osećanja, i svoje ciljeve, a isto tako i postupke u životu.

2983. Stih 20. *I njivu i pećinu na njoj potvrdiše Avramu da ima grob sinovi Hetovi. I njivu i pećinu na njoj*, označava Crkvu i njenu veru; *potvrdiše Avramu da ima grob*, označava da je to bilo od samoga Gospoda preko preporoda: *sinovi Hetovi*, označava da je to pripadalo Neznabošcima.

2984. Njivu i pećinu na njoj, označava Crkvu i njenu veru. Ovo se vidi iz značenja njive, koja označava Crkvu (vidi gore, br. 2969, 2971); i iz značenja pećine, koja označava veru (vidi br. 2935, 2971). Kaže se Crkvu i njenu veru, jer se Crkva odnosi na dobro ljubavi ka bližnjemu, odnosno na život, a vera se odnosi na istinu koja je priručena.

2985. *Potvrdiše Avramu da ima grob*, označava da je to bilo od Gospoda preko preporoda. Ovo je jasno iz reprezentacije Avrama, koji označava Gospoda (kao što je često pokazano); i iz značenja *da ima (da poseduje)*, koje označava da je to Njegovo, stoga samo Gospodovo (vidi br. 2974); i iz značenja groba, koji označava preporod (vidi isto tako gore, br. 2916).

2986. *(Potvrđeno) od sinova Hetovijeh*, označava daje to bilo od Neznabožaca. Ovo može da bude jasno iz značenja sinova Hetovijeh. Sinovi Hetovi nisu bili oni među kojima je bila ustanovljena Crkva, nego su oni bili ti koji su predstavljali tu Crkvu; jer su sve stvari u Reči reprezentativi (predstave); one ne označavaju osobe koje se imenuju, nego se njima označavaju stvari koje pripadaju Gospodovom carstvu i Crkvi. Da se sinovima Hetovijem označava jedna nova Crkva ili, što je isto, oni koji su pripadali novoj Crkvi, bilo je obilno polazano gore; ali da je to bila jedna nova Crkva Neznabožaca, ili Crkva koja je osnovana među Neznabošcima, jasno je iz onoga što je Avram kazao sinovima Hetovijem, *Ja sam stranac i došljak među vama* (stih 4), čime je označeno da je njima Gospod bio nepoznat, ali da bi On mogao biti kod njih (br. 2915). Otuda je jasno da je sinovima Hetovijem označena jedna nova Crkva od Neznabožaca; za druge se ne može kazati da im je Gospod nepoznat. Osim toga, treba znati da kad jedna Crkva prestane da bude Crkva, to jest, kad u njoj nestane ljubavi ka bližnjemu, Gospod ustanovljava jednu novu Crkvu, ali retko je to među onima kod kojih je postojala stara Crkva, nego kod onih među kojima do tada nije bilo Crkve, to jest, među Neznabošcima. To je bio slučaj kada je nestala Pradrevna Crkva, jedna nova je ustanovljena među Neznabošcima, to jest, među onima kod kojih prethodno nije bilo Crkve; isto tako, kada je ova poslednja Crkva nestala, tada je nešto što slično Crkvi bilo ustanovljeno među potomcima Avramovim, i Jakovljevim, tako opet među Neznabošcima; jer Avram, kada je bio pozvan (da napusi Ur) bio je Neznabožac (vidi br. 1356, 1992, 2559). Potomstvo Jakovljevo u Egiptu postalo je još više neznabožačko, tako da su bili savim zaboravili Jehovu, stoga i svo Božansko bogoštovanje. Kada je ova slika (sličnost) od Crkve došla do kraja, tada je prvobitna Crkva među Neznabošcima bila ustanovljena, pa su Jevreji bili odbačeni. Isto će biti slučaj i sa Hrišćanskom Crkvom (*prim. prev. autor misli na Hrišćansku*

Crkvu njegovog vremena, koja je završena, po njemu, 1752, kada je izvršen poslednji sud , posle čega je ustanovljena Nova Crkva ili Novi Jerusalim, a koja je prvo ustavovljena u nebu). Razlog da se nova crkva podiže među Nezbabošcima je to, što kod njih nema načela zasnovanih na obmanama, načela koja su suprotna istinama vere, jer oni ne znaju istine vere. Lažna načela upijana od detinjstva a onda potvrđena, moraju se prvo raspršiti pre nego li se čovek može roditi nanovo i postati čovek Crkve. Neznabošci ne mogu da oskrvne (profanišu) svete stvari zlim životom jer su im te svete stvari nepoznate(vidi br. 593,1008,1010,1059); na taj način Neznabošci, pošto su u neznanju, oni su u boljem stanju za primanje istina nego oni koji pripadaju Crkvi, i svi oni među njim koji su u dobru života, lako primaju istine (vidi br. 932,1032,1059.1327,1328,1366,2049,2051,2589-2604).

O REPRESENTACIJAMA (PREDSTAVAMA) I KORESPONDENCIJAMA (SAOBRAZNOSTIMA).

2987. *Malo njih znaju šta su reprezentacije (predstave), a šta korespondencije (saobraznosti), niti pak može znati iko, osim ako zna da postoji duhovni svet, i da je on različit od prirodnog sveta. Jer između duhovnih stvari i prirodnih stvari postoje korespondencije, a stvari koje dolaze uprirodni sve iz duhovnog sveta, su reprezentacije. Nazivaju se korespondencije jer one korespondiraju, a reprezentacije zato što reprezentuju.*

2988. *Kako bi se imala neka ideja o reprezentacijama i korespondencijama, možda je dovoljno razmisliti o stvarima uma, to jest, misli i volje. Ove obično zrače iz lica, i pokazuju se u svom izrazu, osobito unutrašnja osećanja se pokazuju iz i u očima. Kada ono što je na licu deluje u saglasnosti s onim što je u umu, kaže se za njih da korespodiraju (da su saobrazne); a sami izgledi (izrazi) na licu reprezentuju, i oni su*

reprezentacije (predstave). Sličan je slučaj i sa pokretima tela, kao i radnjama koje izvode mišići. Poznato je da ove stvari dolaze od onoga što čovek misli i hoće. Pokreti i delovanje, koje pripadaju telu, reprezentiraju one stvari koje pripadaju umu, i one su reprezentacije; a kada se one slažu, tada su korespondencije.

2989. Tako isto možda se znati, da slike ne postoje u umu baš onakve kakve su u izrazu lica, nego da su one prosto osećanja, čija se slika pokazuje (na licu); isto tako, da dela (pokreti tela) ne postoje u umu baš onakva kakva su u telu, nego da su to misli koje se tako oblikuju (izvana). Stvari koje pripadaju umu su duhovne, a one koje pripadaju telu su prirodne. Otuda je očito da postoji korespondencija (saobraznost) između duhovnih stvari i prirodnih stvari; i da postoji reprezentacija duhovnih stvari u prirodnim stvarima; ili, što ispada isto, da stvari koje pripadaju unutrašnjem čoveku, otlikavaju se u spoljašnjem (čoveku), u kojem slučaju stvari koje se pokazuju u spoljašnjem čoveku su reprezentativi unutrašnjih, a stvari koje se slažu su korespondencije.

2990. Isto tako poznato je, ili moždaje poznato, da postoji duhovni svet i dapostoji prirodni svet. Duhovni svet, u sveopštem smislu, je svet gde duhovi i anđeli borave. U pojedinačnom smislu, postoji duhovni svet i prirodni svet kod svakoga pojedinog čoveka, tako da je njegov duhovni čovek u duhovnom svetu, a njegov prirodni čovek u prirodnom svetu. Stvari koje utiču iz duhovnoga sveta, i koje se pokazuju u prirodnom svetu, su u opštem reprezentacije; i onoliko koliko se slažu, one su korespondencije.

2991. Da prirodne stvari reprezentuju duhovne stvari, i da zajedno korespondiraju, može se znati i iz toga, što ono što je u prirodnom svetu, mora da postoji od nečega što mu prethodi. Njegov uzrok je u onim stvarima koje su u duhovnom svetu, i nema ničega prirodnog što nije uzrokovano nečim u duhovnom, gde su prirodni oblici samo efekti, i oni nemogu biti uzroci, a još manje uzroci uzroka, ili prve stvari, nego one primaju svoju formu prema svojoj svrsi na mestu gde su. Međutim, oblici efekata reprezentiraju stvari koje pripadaju njihovim uzrocima; šta više, ove poslednje stvari reprezentiraju one koje pripadaju prvim stvarima; na taj način, sve prirodne stvari reprezentiraju one koje pripadaju duhovnim stvarima

kojima korespondiraju; a duhovne stvari tako isto reprezentuju one stvari koje pripadaju nebeskim stvarima od kojih i potiču.

2992. *Dato mi je kroz mnoga iskustva da znam da u prirodnom svetu, u njegova tri carstva, nema ni najmanje stvari koja ne reprezentuje (predstavlja) nešto u duhovnom svetu, ili da nema nešto u tome svetu čemu to korespondira. Između mnogih iskustava, evo jedog koje mi je omogućilo da vidim ovu istinu. Nekoliko puta, dok sam razgovarao o tkivima u telu, i dok sam pratio njihove veze od stvari u glavi, preko grudnog koša, i abdomena, tada su anđeli, koji su bili iznad mene, upravljali moje misli prema duhovnim stvarima kojima takiva korespondiraju, i zaista na takav način, da nije bilo ni najmanje greške; oni nisu mislili o telesnim tkivima, o kojima sam ja mislio, nego samo o duhovnim stvarima kojima ova tkiva korespondiraju. Takva je inteligencija anđela, da oni snagom duhovnih stvari znaju sve stvari u opštem i u pojedinostima, koje su u telu, i najtajnije, koje nisu poznate ni samom čoveku; i šta više, oni znaju sve stvari u opšte i u pojedinostima, koje su u svemiru, bez obmana, sve stoga što uzroci(causae efficientis) i prvi izroci (causae finalis, ciljevi) dolaze otuda (iz duhovnog sveta).*

2993. *Sličan je slučaj i sa biljnim carstvom. U ovome carstvu nema ni najmanje stvari koja nečemu ne korespondira, što mi je često bilo dato da znam u sličnim razgovorima s anđelima. Razlog mi je objašnjen, naime, da su uzroci prirodnih stvari duhovnim stvarima, a prvi uzroci su nebeske stvari; ili, što je isto, da sve stvari koje su u prirodnom svetu, imaju svoj uzrok u istini koja je duhovna, a njihove prve uzroke u dobru koje je nebesko, i da prirodne stvari proizilaze otamo u skladu sa svim razlikama istine i dobra, koji su u Gospodovom carstvu, pa stoga od Samoga Gospoda, koji je izvor svega dobra i istine. Ove stvari mora da izgledaju čudno, osobito onima koji ne mogu ili neće da uzdignu svoju misao iznad prirode, i koji ne znaju na šta se misli pod duhovnim, pa stoga to ni ne priznaju.*

2994. *Isto tako, čovek, sve dok živi u telu, može da oseti i opazi vrlo malo od svega ovoga, jer nebeske i duhovne stvari kod njega padaju (spuštaju se) u prirodne stvari koje su u njegovom spoljašnjem čoveku, i tu on prestaje da ih oseća i opaža. Reprezentativi i korespondencije, koje su u njegovom spoljašnjem čoveku, su*

takve, da se one ne pojavljuju kao stvari u unutrašnjem čoveku kojima one korespondiraju i koje one reprezentiraju; stoga oni ne mogu ovo da saznaju sve dok ne odbace spoljašnje stvari. Blago onome ko je u korespondenciji, to jest, čiji spoljašnji čovek korespondira unutrašnjem čoveku (prim. prev.ovde se pod spoljašnjim čovekom ne misli na fizičkog nego na misaonog i osećajnog čoveka).

2995. *Ljudi u Pradrevnoj Crkvi (o kojima vidi br. 1114.1125), zato što su u svim pojedinostima u prirodi videli duhovne i nebeske stvari, tako da su im prirodne stvari služile samo kao objekti preko kojih su mislili o duhovnim i nebeskim stvarima, bili su u stanju da govore s anđelima i da budu s njima u Gospodovom carstvu koje je u nebima, a u isto vreme i u Njegovom carstvu na zemlji, ili u Crkvi. Na taj način kod njih su prirodne stvari bile spojene s duhovnim stvarima, i one su korespondirale u svakom pogledu. Ali drugačije je bilo posle tih vremena, kada su zlo i obmana počeli da vladaju ili kada je posle zlatnog doba počelo gvozdeno doba. Tada se nebo zatvorilo, jer nije više bilo korespondencije, toliko da su ljudi jedva želeli da znaju da ima nešto duhovno, i na kraju nisu više želeli da znaju da postoji nebo i pakao, i život posle smrti.*

2996. *To je istina najdublje sakrivena od sveta, (ali ništa se bolje ne zna od toga u drugom životu, čak je zna svaki duh), da svi delovi na ljudskom telu imaju korespondenciju s odgovarajućim stvarima u nebu, tako da nema ni najmanjeg dela na telu, koje nema nešto duhovno i nebesko čemu korespondira ili, što je isto, koje nema neko nebesko društvo koje tome korespondira: jer ova društva postoje u skladu s vrstama i podvrstama duhovnih i nebeskih stvari, i sve takvim redom, da te stvari zajedno reprezentiraju (predstavljaju) jednog čoveka, i sa svim opštini pojedinačnim stvarima, kako iznutra tako i izvana. Otuda to, da se sveukupno nebo naziva i Veliki Čovek (Maximus Homo); i otuda se tako često kaže da jedno društvo pripada jednoj oblasti tela, drugo drugoj, i tako dalje. Razlog je u tome, što je Gospod jedini Čovek, a nebo reprezentira Njega; a Božansko Dobro i Istina, koji su od Njega, su ono što sačinjava nebo; a pošto su anđeli u njemu, za njih se kaže da su u Gospodu. Ali oni koji su u paklu, oni su izvan ovog velikog Čoveka, i oni korespondiraju onome što je prljavo, i što je trulo i neumereno.*

2997. *Ovo se donekle može znati po tome što duhovni ili unutrašnji čovek, koji je čovekov duh, na sličan način ima korespondenciju s njegovim prirodnim ili spoljašnjim čovekom, i da je ta korespondencija takva, da su stvari unutrašnjeg čoveka duhovne i nebeske, dok su stvari spoljašnjeg čoveka prirodne i telesne, što se može videti iz onog što je gore rečeno (br. 2988, 2889) o izrazima na licu, i o pokretima tela. Svojim unutrašnjim čovekom, čovek je malo nebo, jer je stvoren na sliku Gospodovu.*

2998. *Da postoji ovakva korespondencija, postalo mi je prisno poznato kroz mnoge godine, tako da nema meni ništa bolje poznato od toga, iako stoji i to, daje čovek u potpunom neznanju o ovome, i da ne veruje da onima neku vezu sa duhovnim svetom, kada u stvari svaka njegova veza dolazi otuda, tako da nijedan njegov deo ne bi mogao da bez toga opstoji ni trenutka. Otuda dolazi svo njegovo postojanje. Isto tako, bilo mi je dato da znam koje anđeosko društvo pripada kojoj oblasti tela, i kakvo je to društvo; na primer, koja društva, i kakva, pripadaju oblasti srca; koja i kakva društva pripadaju oblasti pluća; koja i kakva društva pripadaju oblasi jetre, koja ikakva društva pripadaju čulnim organima, kao što su oči, uši, jezik, i ostalo; o kojima, po Božanskom milosti Gospodovoj, biće reči na drugome mestu.*

3000. *Otuda to, da sve stvari u opštem i u posebnom smislu, u svemiru reprezentiraju Gospodovo carstvo, i to toliko da svemir sa sazveždima, svojim atmosferama, i sa tri carstva, je ništa drugo nego vrsta pozorišta (kazališta, taetra), koji reprezentira Gospodovu slavu koja je u nebima. U životinjskom carstvu, ne samo čovek, nego i svaka pojedina životinja, čak i ona najmanja i najškodljivija, su reprezentativi; čak i crvi, koji puze po tlu, i koje se hrane biljkama; ovi (crvi), koji u vreme njihove svadbe, postaju gusenice, pa odna dobijaju krila, pa se tako izdignu u zrak sa zemlje, u atmosferu, njihovo nebo, gde uživaju u svojoj sreći i slobodi igrajući se jedni s drugima, i hraneći se najfinijim delovima cveća, polažu jajašca, i tako se staraju za svoje potomstvo. I pošto su tada u stanju svoga neba, to su i u svojoj svojoj lepoti. Da ove stvari reprezentiraju (predstavljaju) Gospodovo carstvo, to može svako da vidi.*

3001. *Da postoji samo jedan jedini život, koji je Gospodov život, a koji se uliva i čini da čovek živi, bez obzira da li je dobar ili zao, može da se vidi iz onoga što je rečeno kad se objašnjavala Reč (br. 1954, 2921, 2536, 2658, 2706, 2886, 2889).*

Ovome životu korespondiraju prijemnici, koji oživljavaju kroz Božanski Infuks (Uticao), i to na takav način, da se njima (ljudima) činida žive sami od sebe. To je korespondencija između života i prijemnika života. Kakav je prijemnik, takav je i život. Oni ljudi koji su u ljubavi i milosrđu, oni su u korespondenciji (s nebom), jer oni se slažu, i oni primaju život na podoban način. Ali oni koji su u stvarima koje su suprotne ljubavi i milosrđu, oni nisu u korespondenciji, jer se sam život kod njih neprima na podoban način; otuda oni imaju samo izgled života prema tome kakvi su. Ovo se može ilustrovati sa više stvari, kao na primer, telesnim organima pokreta i čulnih oseta. Isto tako se može ilustrovati svetlošću sunca, koja pada na neki predmet, koja svetlost izaziva boje prema kvalitetu prijemnih oblika. Ali u duhovnom svetu, sve su modifikacije koje potiču od influksa života, duhovne su, pa otuda dolaze takve razlike u inteligenciji i mudrosti.

3002. *Iz onoga što je rečeno, može da se vidi kako su sve prirodne forme, kako žive tako i nežive, reprezentativi duhovnih i nebeskih stvari u Gospodovom carstvu, to jest, dasu sve stvari u prirodi u opštem i u posebnom u prirodi reprezentativi, prema meri i kvalitetu njihove korespondencije.*

3003. *Nastavak o Rezentativima i Korespondencija sledi na kraju sledećeg poglavlja*

POSTANJE (KNJIGA POSTANJA)

3004. *Da najdublje tajne, koje do sada nisu bile nikome poznate, leže skrivene u unutrašnjem smislu, može se videti iz onoga što j do sada rečeno i pokazano, i što će, po Božanskoj milosti Gospodovoj, biti pokazano na sledećim stranicama. To je jasno već iz značenja dvaimena našega Gospoda, ISUS HRISTOS. Kada se ovaimena izgovore, većima ih ima ideju da su to lična imena, skoro kao imena nekog drugog*

čoveka, samo svetijeg. Učeni ljudi znaju da Isus znači Spasitelj, a Hristos da znači pomazanik, i ti imaju dublje razumevanje. Ali to nije ono što anđeli u nebu opažaju od ovih imena. Ono što oni opažaju je više Božansko; naime, kada se ime Isus izgovori pri čitanju Reči, oni opažaju kroz to Božansko Dobro, a kad se izgovori Hristos, Božansku Istinu, i Božanski Brak dobra i istinem, i istine i dobra, pa stoga i sve ono što je Božansko u nebeskom braku, koji je nebo. Šta jenebeski brak, vidi br. 2173,2803.

3005. Da Isus u unutrašnjem smislu označava Božansko Dobro a da Hristos označava Božanskui Istinu, može se videti iz mnogih odlomaka u Reči. Razlog da Isus označava Božansko Dobro je to, što se time označava sigurnost, spasenje, i Spasitelj; i pošto oznčava ove stvari, to označava i Božansko Dobro, jer svo spasenje je od Božanskog Dobra, koje dolazi od Gospodove ljubavi i Milosti,koje se primaju. Razlog da Hristos označava Božansku Istinu je u tome što to znači Mesiju, pomazanika, i cara. Da Mesija, pomazanik, i car označavaju Božansku Istinu, videće se iz onoga što sledi.

3006. Ovo je ono što anđeli opažaju kada se izgovori ime Isus Hristos, i to je ono što je označeno kada se kaže, da nema spasenja u nijednom drugom imenu, i ono što je označeno onim što je Gospod višeputa kazao o Svome imenu, kao kod Jovana: Štograd zaištete u *ime Moje*, učiniću (XIV.13,14). Kod istoga: Ovo je napisano da biste vjerovali da je Isus Hristos, Sin Božiji, i da vjerujući imate život u *Njegovo ime* (XX.31); i na drugim mestima. Da ime označava sve u jednom sklopu čime se klanja Gospodu, stoga i kvalitet svog bogoštovanja i nauka, vidi br. 2724. Ovde označava dobro ljubavi i milosti, povezano s istinom vere, a što je sklop celoga nauka i celoga bogoštovanja.

3007. Da je Hristos isto što i Mesija, pomazanik, i car; i da je Mesija, pomazanik, i car isto što i Božanska Istina, vidi se (iz onoga što sledi).

3008. Što se tiče *prve* propozicije, da je Hristos isto što i Mesija, pomazanik, i car, jasno je iz ovih odlomaka u Reči. Kod Jovana: Andrija nađe najprije svojega brata Šimuna, i reče mu: mi nađosmo Mesiju,koje znači Hristos (I.41). Kod istoga: A

mnogi od naroda čuvši ove riječi govorahu: ovo je zaista prorok. Drugi govorahu: ovo je Hrisos. A jedni govorahu: zar će Hristos doći iz Galileje? Ne kaza li pismo da će Hristos doći od sjemena Davidova, i iz sela Betlema odakle bješe David? (VII.40-42), gde Hristos stoji za Mesiju; razlog da niko nije znao odakle je On je u tome, što nije bio priznat. Kod istoga: A Židovi (Jevreji) ga opkoliše, i govorahu mu: dokle ćeš mučiti duše naše? Ako si ti Hristos, kaži nam slobodno. Isus im odgovori: ja vam kažem, pa ne vjerujete (X.24,25); u istom odlomku Hristos stoji za Mesiju, kojega su očekivali. Opet, kod istoga Jevanđeliste: Narod Mu odgovori: mi čusmo iz zakona daće *Hristos* ostati u vijek (XII.34); Hristos stoji za Mesiju. Kod istoga: Marta mu reče: Gospode! Ja vjerovah da si ti Hrisos sin Božiji koji je trebalo da dođe na svijet (XI.26); naime, da je On bio Mesija. Kod Luke: Gle, bijaše u Jerusalmu čovjek po imenu Šimun, i taj čovjek bješe pravedan i pobožan, koji čekaše utjehe Izrailju, i Duh sveti bijaše u njemu. I njemu bješe sveti Duh kazao da ne će vidjeti smrti dok ne vidi *Hrista Spasitelja* (II.25,26), označavajući Mesiju, ili pomazanika Jehovinog. Kod istoga: Isus reče učenicima Svojim: Ali šta vi kažete ko sam ja? Petar odgovori i reče: *Hristos Božiji!* (IX.20; Marko VIII.29; pored mnogih drugih mesta, kao Mat. XXVI.63,64; Jovan VI.68,69; Marko XIV.61,62). Dakle, Hristos i Mesija su isto, jer Hristos na Grčkom jeziku, a Mesija na Hebrejskom znače pomazanik, a isto tako i car, jer su carevi često nazivani i pomazanicima, kao što je jasno iz istorijskih delova Reči u mnogi odlomcima, a isto tako i iz proročkih delova, kao kod Davida: Ustaju carevi zemaljski, i knezovi se skupljaju na Gospoda i na pomazanika Njegova (Psalam II.2). Kod istoga: Sad vidim da Jehova čuva pomazanika Svojega; sluša Ga sa svetoga mjesta svojega (Psalam XX.6). Kod istoga: Jehova je krjepost naroda svojega, i obrana koja spasava *pomazanika njegovu* (Psalam XXVIII.8). Kod Samuila: Jehova će dati silu caru Svome, i podignuće rog *pomazaniku svojemu* (1 Samuilova II.10). U ovim i mnogi drugim odlomcima, pomazanik stoji za cara; u izvornom jeziku to je čita Mesija. Predmet o kome se radi u ovim proročkim odlomcima, u unutrašnjem smislu, je Gospod. Da je On bio Car, vidi se iz nekoliko odlomaka u Novom zavetu, kao kod Mateje: I zapita ga sudija: ti li si car Židovski? A Isus reče mu: ti kažeš (XXVII.11). Kod Luke: Pilat zapita Isusa, rekavši: jesi li ti *car Judejski?* A On odgovori rekavši; ti kažeš

(XXIII.3; Marko XV.2). Kod Jovana: I vikahu: Osana! Blagosloven da je koji dolazi u ime Gospoda, *cara Izrailjskog*(XII.13). Kod istoga: Odgovori Nataniel i reče Mu: Rabi! Ti si sin Božiji, ti si car Izrailjev (I.49).

3009. Što se tiče druge propozicije, naime, da je Mesija, pomazanik, i car isto što i Božanska Istina, to se vidi iz mnogih odlomaka u Reči, i bilo je pozakano u objašnjenjima (kao u br. 1672,1728,2915,2069). To isto i Gospod uči kod Jovana: Pilat reče Isusu: jesi li ti car? Isus odgovori:Ti kažeš, jer *Ja jesam car*. Toga radi sam rođen, i za to sam došao na svijet, da svjedočim za *istinu*. Svaki koji je od *istine*, sluša glas Moj (XVIII.37). Iz ovoga se vidi da se da se zbog Božanske Istine Gospod nazivao Carem. Da su carevi primali pomazanje, pa su se stoga i zvali pomazanici, bilo je stoga, što ulje, kojim su pomazivani, označava dobro (vidi br. 886,2832), označavajući da je istina, koja je bila označena carem, dolazila od dobra, stoga je bila istina od dobra, pa tako je carska vlast reprezentirala Gospoda u pogledu Božanske Istine koja je od Božanskog Dobra, stoga i Božanski brak dobra u istini, dok je sveštenstvo predstavljalo Božanski brak istine u dobru. Poslednje je označeno Isusom, a pređašnje Hristom.

3010. Otuda se vidi šta je označeno *Hristosima* kod Mateje: Gledajte da vas niko ne prevari; jer mnogi će doći u Moje ime, govoreći *ja samHristos*, i zavešće mnoge. Ako vam ko reče: Evo, ovdje je Hristos i ondje, ne vjerujte. Jer će izaći lažni Hristosi i lažni proroci, i pokazaće znake velike i čudesa da bi prevarili, ako bude moguće, i izbrane (XXIV.5,23,24;Marko XIII.21,22). Lažnim Hristosima se označavaju istine koje nisu Božanske, ili koje su obmane, a lažnikm prorocima, oni koji ih uči (vidi br. 2534). Kod istoga: ne zovite jedan drugoga učiteljim, jer jedan je vaš Učitelj, Hristos (XIII.10); gde Hristos stoji za Istinu Božansku. Otuda je jasno i šta je označeno Hrišćaninom, naime, da je to onaj koji je u istini od dobra.

3011. Iz onoga što je rečeno može se videti koliko je skrivenih stvari sadržano u Reči, koje niko ne može da sazna, osim iz unutrašnjeg smisla.

1. *A Avram bijaše star i vremenit, i Jehova bješe blagoslovio Avrama u svemu.*
2. *I reče Avram slugi svojemu najstarijem u kući svojoj, koji bješe nad svijem dobrom njegovijem: metni ruku podstegno moje.*
3. *Da te zakunem Jehovom Bogom nebeskim i Bogom zemaljskim da ne ćeš dovesti žene sinu mojemu između kćeri Hananeja, među kojima živim:*
4. *Nego ćeš otići u zemlju moju i u rod moj i dovesti ženu sinu mojemu Izaku.*
5. *A sluga mu reče: a ako djevojka ne htjedbude poći sa mnom u ovu zemlju, hoću li odvesti sina tvojega u zemlju iz koje si iselio?*
6. *A Avram mu reče: pazi da ne odvedeš sima mojega onamo.*
7. *Jehova Bog nebeski, koji me je uzeo iz doma oca mojega i iz zemljeroda mojega, i koji mi je rekao i zakleo mi se govoreći: sjemenu ću tvojemu dati zemlju ovu, on će poslati anđela svoga pred tobom da dovedeš ženu sinu mojemu odande.*
8. *Ako li djevojka ne htjedbude poći stobm, onda da ti je prosta zakletva moja, samo sina mojega nemoj odvesti onamo.*
9. *I metnu sluga ruku svoju pod stegno Avramu gospodaru svojemu, i zakle mu se za ovo.*
10. *Tada sluga uze deset kamila između kamila gospodara svojega da ide, jer sve blago gospodara njegova bješe pod njegovom rukom; i otišav dođe u Mesopotamiju do grada Nahorova.*
11. *I pusti kamile da poliježu iza grada kod studenca pred večer, kad izlaze građanke da zahvataju vode;*
12. *I reče: Jehova, Bože gospodara mojega Avrama, daj mi sreću danas, i učini milost gospodaru mojemu Avramu.*
13. *Evo, ja ću stajati kod studenca ovoga, a građanke će doći da zahvataju vode;*

14. *Kojoj djevojci rečem: nagni krčag svoj da se napijem, a ona reče: na pij, i kamile ću ti napojiti; da to da bude ona koju si namijenio sluzi tvojemu Izaku; i po tome da poznam da si učinio milost gospodaru mojemu.*
15. *I on još to ne izgovori, a to Rebeka, kći Batuela sina Melhe žene Nahora brata Avramova, dođe s krčagom na ramenu.*
16. *I bijaše vrlo lijepa, još djevojka, još je čovjek ne bješe poznao. Ona siđena izvor, i natoči krčag, i pođe;*
17. *A sluga iskoči pred nju, i reče: daj mi da se napijem malo vode iz krčaga tvojega.*
18. *A ona reče: na pij, gospodaru. I brže spusti krčag na ruku svoju, i napoji ga.*
19. *A kad ga napoji, reče: i kamilama ću tvojim naliti vode da se napiju.*
20. *I brže izruči krčag svoj u pojilo, pa opet otrča na studenac da nalije, i nali svijem kamilama njegovijem.*
21. *A čovjek joj se divljaše, i ćutaše, ne će li poznati da je Jehova dao sreću putu njegovu ili nije.*
22. *A kad se kamile napiše, izvadi čovjek zlatnu grivnu od po sikla i metnu joj oko čela, i dvije narukvice metnu joj na ruke od deset sikla zlata.*
23. *I reče: čija si kći? Kaži mi. Ima li u kući oca tojega mjesta za nas da prenoćimo?*
24. *A ona mu reče: ja sam kći Batuela sina Melšina, kojega rodi Nahoru.*
25. *Još reče: ima u nas mnogo slame i mjesta za noćište.*
26. *Tada čovjek savivši se pokloni se Jehovi.*
27. *I reče: Blagosloven da je Jehova Bog gospodara mojega Avrama, što ne ostavi milosti svoje i vjere svoje prema gospodaru mojemu, i putem dovede me Jehova u dom rodbine gospodara mojega.*

28. A djevojka otrča i kaza sve ovo u domu matere svoje.
29. A Rebeka imaše brata kojemu bješe ime Laban; i istrča Laban k čovjeku na studenac;
30. Kako vidje grivnu i narukvice na rukama sestre svoje i ču gdje Rebeka sestra mu reče: tako mi kaza čovjek; dođe k čovjeku, a on stajaše kod kamilana studencu.
31. I reče: hodi, koji si blagosloven od Jehove; što si stajao na polju? Spremio sam kuću, ima mjesta i za kamile.
32. I dovede čovjeka u kuću, i rastovari kamile; i dadoše slame i piće kamilama; i donesoše vode za noge njemu i ljudima koji bijahu s njim.
33. I postaviše mu da jede; ali on reče: ne ću jesti dokle ne kažem stvar svoju. I Laban mu reče: govori.
34. Tada reče: ja sam sluga Avramov.
35. A Jehova je blagoslovio gospodara mojega te je postao velik, i dao mu je ovaca i goveda, i srebra i zlata, i sluga i sluškinja, i kamila i magaraca.
36. I još Sara žena gospodara mojega rodi sina gospodaru mojemu u starosti njegovoj, i on mu dade sve što ima,
37. A mene zakle gospodar moj govoreći: nemoj dovesti sinu mojemu žene između kćeri ovijeh Hananeja, među kojima živim;
38. Nego idi u dom oca mojega i u rod moj, da dovedeš ženu sinu mojemu.
39. A ja rekoh gospodaru svojemu: može biti da djevojka ne će htjeti poći sa mnom.
40. A on mi reče: Jehova, po čijoj volji svagda življah, poslaće anđela svojega s tobom, i daće sreću tvojemu putu da dovedeš ženu sinu mojemu od roda mojega, iz doma oca mojega.

41. *Onda će ti biti prosta zakletva moja, kad otideš u rod moj; ako ti je ne dadu, opet će ti biti prosta zakletva moja.*
42. *Ikad dođoh danas na studenac, rekoh: Jehova Bože gospodara mojega Avrama, ako si dao reću putu mojemu, kojim idem,*
43. *Evo, ja ću stajati kod studenca: koja djevojka dođe da zahvati vode, i ja kojoj kažem: daj mi da se napijem malo vode iz krčaga tvojega,*
44. *A ona mi odgovori: i ti pij, i kamilama ću tvojimnaliti; to neka bude žena koju je namijenio Jehova sinu gospodara mojega.*
45. *Ja još ne izgovorih u srcu svojem, a dođe Rebeka s krčagom na ramenu, i sišavši na izvor zahvati; i ja joj rekoh: daj mi da se napijem.*
46. *I ona brže spustivši sa sebe krčag, reče: na pij, i kamile ću ti napojiti. I kada se napih, napoji i kamile moje.*
47. *I zapitah je govoreći: čija si kći? A ona odgovori: ja sam kći Batuelasina Nahorova, kojega mu rodi Melha. Tada joj metnuh grivnu oko čela i narukice na ruke;*
48. *I padoh i poklonih se Jehovi, i zahvalih Jehovi Bogu gospodara mojega Avrama, što me dovede pravijem putem da nađem kćer brata gospodara svojega za sina njegovu.*
49. *Ako ćete dakle učinii ljubav i vjeru gospodaru mojemu, kažite mi; ako li ne ćete, kažite mi, da idem na desno ili na lijevo.*
50. *A Laban i Batuel odgovarajući rekoše: od Jehove je ovo došlo; mi ti ne možemo kazati ni zlo ni dobro.*
51. *Eto, Rebka je u tvojoj vlasti, uzmi je pa idi, i neka bude žena sinu tvojega gospodara, kao što kaza Jehova.*
52. *A kad ću sluga Avramov riječi njihove, pokloni se Jehovi do zemlje:*

53. Izvadi sluga zaklade (blago) srebrne i zlatne haljine i dade Rebeki; također i bratu njezinu i materi njezinoj dade darove.
54. Po tome jedoše i piše on i ljudi koji bijahu s njim i prenoćiše. A kad u jutru ustaše, reče sluga: pustite me gospodaru mojemu.
55. A brat i mati njezina rekoše: neka ostane djevojka kod nas koji dan, barem deset dana, pa onda neka ide.
56. Nemojte me zadržavati, jer je Jehova dao srećumojemu putu; pustite me da idem gospodaru svojemu.
57. Tada rekoše; da zovemo djevojku, i upitamo šta ona veli.
58. I dozvaše Rebeku, i rekoše joj: hoćeš li s ovijem čovjekom? A ona odgovori: hoću.
59. I pustiše Rebeku sestru svoju i dojkinju njezinu sa slugom Avramovijem i ljudima njegovijem,
60. I blagosloviše Rebeku i rekoše joj: sestro naša, da se namnožiš na tisuće tisuća, i sjeme tvoje da naslijedi vrata svojih neprijatelja!
61. I podiže se Rebeka s djevojkama svojim, i posjedaše na kamile, i pođoše sa čovjekom; i sluga uzev Rebeku otide.
62. A Izak iđaše vraćajući se od studenca živoga koji me vidi (jer življaše u južnome kraju).
63. A bješe izašao Izak u polje pred večer da se pomoli (da meditira); i podigav oči svoje, ugleda kamile gdje idu,
64. A Rebeka podigavši oči svoje ugleda Izaka, te skoči s kamile.
65. I reče sluzi: ko je onaj čovjek koji ide preko polja pred nas? A sluga reče: ono je gospodar moj. I ona uze pokrivalo i pokri lice.
66. I pripovjedi sluga Izaku sve što je svršio.

67. I odvede je Izak u šator Sare matere svoje; i uze Rebeku, i ona mu posta žena, i omilje mu. I Izak se utješi za materom svojom.

SADRŽAJ.

3012. U unutrašnjem smislu, ovde se opisuje ceo proces povezivanja istine sa dobrom u Gospodovom Božanskom Racionalnom. U ovom poglavlju, proces uvođenja (inicijacije) koji prethodi povezivanju (spajanju): Izak je dobro Racionalnog; Rebeka je istina koja treba da se uvede u dobro; Laban je osećanje dobra u prirodnom čoveku.

3013. Ovako je opisan proces uvođenja u unutrašnjem smislu. Kada je stanje pripremljeno i kada Gospod dovede sve u Božansko-nebeski red, kako bi se Božanska istina povezala sa Božanskim dobrom Njegovog Racionalnog, i to na običan način od prirodnog čoveka, to jest, od znanja-reči, saznanja i stvari iz nauka, tada se istine snagom Božanskog uticaja, izvode (izazivaju) i uvode u dobra u Racionalnom, i tako (istine) postaju Božanske. Na taj način je Gospod Racionalno učinio Božanskim, i u odnosu na istinu, kao i u odnosu na dobro.

3014. Iz ovoga i sledećih poglavlja može se videti koje su tajne sadržane u unutrašnjem smislu Reči.

UNUTRAŠNJI SMISAO.

3015. Stih 1. *A Avram bijaše star i vremešan, i Jehova bješe blagoslovio Avrama u svemu.*

A Avram bješe star, i vremešan (zašao u dane), označava da se stanje primaklo da Gospodovo Ljudsko postane Božansko: i Jehova bješe blagoslovio Avrama u svemu, označava kad Gospod svede sve stvari u Božanski red.

3016. *A Avram bijaš star i vremešan (zašao udane)*, označava kada se stanje približilo da Gospodovo Ljudsko postane Božansko. Ovo se vidi iz reprezentacije Avrama, koji označava Gospoda (o čemu vidi br. 893, 1965, 1989, 2011, 2172, 2198, 2501, 2833, 2836; i mnoga druga mesta); iz značenja starosti ili vremešnosti, koje označava odlaganje ljudskog, i uzimanje (na sebe) nebeskog (o čemu vidi br. 1854, 2198), a kada se odnosi na Gospoda, tada označava ono što je Božansko; i iz značenja dana, koji označava stanje (o čemu vidi br. 23, 487, 493, 893, 788); otuda zači *u dane (godine)* znači da je stanje bilo blizu. Razlog da su obe stvari označene sa *ostariti*, je u tome, što kod anđela nema ideje starosti, niti kasnog doba, nego samo imaju ideju o životu u kojemu su, i u kome su drugi ljudi, kad prođu kroz razna doba sve do poslednjeg, naime, da oni postupno odlažu ono što je ljudsko, i uzimaju (oblče se u) ono što je nebesko; jer ljudski život je samo napredovanje od detinjstva do starosti, iz sveta u nebo, i do poslednjeg (doba), što je smrt, a to je stvarni prelaz; pa stoga pogreb označava uskrsnuće, jer je to potpuno odlaganje (ljudskog i telesnog?) (vidi br. 2916, 2917). Pošto su anđeli u ovakvoj ideji, samo to može da bude predstavljeno starenjem i starošću, u unutrašnjem smislu, koji je za anđele i za ljudi koji su anđeoski umovi (čiji su umovi anđeoski).

3017. *A Jehova bješe blagoslovio Avrama usvemu*, označava kada je Gospod rasporedio sve stvari po Božanskom redu ili, što je isto, kada je Gospod sve stvari sveo u Božanski red. Ovo je jasno ako se samo pomisli da je Jehova Gospod u pogledu samog Božanskog, vidi br. 1343, 1736, 1815, 2005, 2018, 2025, 2921), i da tada Avram reprezentira Gospoda u pogledu Božanskog Ljudskog (br. 2833, 2836); pa stoga kada se kaže da je Jehova blagoslovio Avrama u svemu, time se misli u unutrašnjem smislu da je Gospod iz Božanskog samog u Svom Ljudskom sve doveo u Božanski red, jer je ovo označeno blagoslovom kad se kaže o Gospodovom Ljudskom. Jer biti blagosloven, kada se time opisuje čovek, označava biti obogaćen duhovnim i nebeskim dobrom (vidi br. 981, 1096, 1420, 1422). I on je tada obogaćen ovakvim dobrom, kad Gospod u njemu sve stavi u duhovni i nebeski red, a to znači u sliku i priliku Božanskog reda (vidi br. 2475); čovekov preporod je upravo to. Ali na šta se misli kad se kaže da je Gospod sveo sve stvari

na Božanski red u Svom Ljudskom, vidi se iz onoga što sledi u ovome poglavlju, naime, da je Njegovo Božansko Racionalno, predstavljeno Izakom, začeto od Božanskog dobra predstavljenog Avramom, i rođeno od Božanske istine predstavljene Sarom, bilo raspoređeno u takav Božanski red, da su Božanske istine iz Ljudskog samog mogle da se povežu sa tim (snjegovim Božanskim Racionalnim). Ovo su tajne koje su sadržane u ovom poglavlju u unutrašnjem smislu, o kojima Gospod daje jasno svetlo anđelima, jer se u svetlosti neba ove stvari pokazuju kao usred dana; dok se, u svetlosti ovoga sveta u kojoj je čovek, jedva nešto malo pokazuju, i to zatamnjeno i čak i kod osobe koja se porodila, jer takva osoba dobij nešto od svetla neba.

3018. Stih 2. *I reče Avram sluzi svojemu najstarijemu u kući svojoj, i koji bješe nad svijem dobromnjegovijem: metni ruku svoju pod stegno moje. I Avram reče sluzi svojemu najstarijemu u kući svojoj, označava sređivanje i uticaj Gospodovog u Njegiovom Prirodnom, koje je sluga, najstariji u kući: koji bješe nad svijem bogatstvom njegovijem, označava službe prirodnog čoveka. Metni ruku svoju podstegno moje, označava vezivanje preko moći dobra bračne ljubavi.*

3019. *Reče Avram sluzi svijemu, najstarijemu u kući svojoj, označava sređivanje i uticaj Gospodov u NjegovoLjudsko, koje je sluga, i najstariji u kući. Ovo se vidi iz značenja reče u ovome odlomku, što je zapovediti, jer je rečeno sluzi; i pošto je predmet o kome se govori raspoređivanje stvari koje su u prirodnom čoveku pomoću uticaja od Božanskog, to ovo označava srediti i uticati, jer sve što se radi u prirodnom ili spoljašnjem čoveku, to radi racionalno ili unutrašnje, i to se izvodi se preko uticaja (inluksa). Da sluga, najstariji u kući, označava prirodnog čoveka, može se videti iz značenja sluge, koji označava ono što je niže, i što služi onome što je više ili, što je isto, označava ono što je spoljašnje, i što služi onome što je unutrašnje (vidi br. 2541,2567). Sve što pripada prirodnom čoveku, kao što su reči-znanja svake vrste, samo su oruđa koja služe, jer ona služe Racionalnom kao sredstva da bi moglo da misli ono što je pošteno, i da hoće ono što je pravedno. Da najstariji u kući označava prirodnog čoveka, može se videti iz onoga što sledi.*

3020. *Koji bješe nad cijelijem dobromnjegovijem, označava službe (usluge) prirodnog čoveka. Ovo je vidljivo iz značenja upravljati (biti nad) svim stvarima, što znači vršiti službe ili dužnosti. Da je prirodni čovek u odnosu na racionalnog ili, što je isto, spoljašnji čovek u odnosu na unutrašnjeg, kao upravitelj kuće, može se videti u br. 1795. Sve stvari u čoveku raspoređene su kao jedna kuća, to jest, kao jedna porodica, jer ima neko ko vrši službu glave kuće, i neko ko vrši službu sluga. Racionalni um je ono što pravi red kao galava porodice, i sređuje sve po redu pomoću uticaja u prirodni um; a prirodni um izvodi sve prema volji upravljača; a pošto je prirodni um različit od racionalnog uma, i za jedan stepen ipod njega, i pošto deluje na način koji je njemu svojstven, to se naziva slugom u odnosu na najstarijeg slugu u kući, pa se stoga kaže da je upravitelj svega što pripada kući. Da je prirodni um različit od racionalnog, i da je stepen niže, i da deluje na način koji je njemu svojstven, može se videti po onome što on sadrži, kao i iz njegovih službi (usluga); ono što je sadržano u njemu, sve su znanja-reči, stoga sva saznanja svake vrste; jednom rečju, sve stvari u opštem i u posebnom koje pripadaju spoljašnjoj ili telesnoj memoriji (o kojoj memoriji, vidi 2471, 2480). Njemu (prirodnom umu) pripada sva mašta, koja je nešto unutrašnje Čulno, kod čoveka, a koje je najsnažnije kod dece i u ranoj mladosti. Njemu pripadaju i sva prirodna osećanja, koja su čoveku zajednička sa zverima. Otuda je jasno kakve on (prirodni čovek) ima službe. Dok je racionalni um unutrašnji: skupljeno znanje, koje je sadržano u njemu, ono se ne pokazuje čoveku i ono je u životu tela neprimetljivo, naime, on drži sve stvari opšte i posebne u unutrašnjoj memoriji (o kojoj memoriji, vidi br. 2470-2474, 2489, 2490); isto tako, ovome umu pripada sva misao, koja se odnosi na ono što je pošteno i pravedno; tako isto tome umu pripadaju duhovna osećanja, koja su svojstvena čoveku, i po kojima se on razlikuje od zveri. Ovaj um (racionalni um), snagom te misli i onih duhovnih osećanja, uliva seu prirodni um, i pokreće stvari koje su tamo, i posmatra ih na neki način, pa tako stvara sudove i zaključke. Da su ova dva uma različita jedan od drugoga, da kod nekih osoba prirodni um vlada nad racionalnim ili, što je isto, da spoljašnji čovek vlada unutrašnjim čovekom; a ne vlada samo kod onih koji su u dobru ljubavi prema*

bližnjem, to jest, koji dopuštaju da ih Gospod vodi, u kome slučaju prirodni um ne vlada, nego služi.

3021. *Metni ruku pod bedro (stegno) moje*, označava vezanost u odnosu na moć dobra bračne ljubavi. Ovo je jasno iz značenja ruke, koja označava moć (o čemu vidi br. 878); i iz značenja bedra (stegna), koje označava dobro bračne ljubavi, o kojem ćemo značenju uskoro govoriti. Da se ovde označava vezanost za tu moć, jasno je iz toga da su oni koji su hteli da se vežu nečim tako snažnim kao što je bračna ljuba, oni su u skladu sa drevnim običajem, stavljali ruku ispod bedra (stegna) onoga čoveka s koji su se vezivali, i tako su mu se zaklinjali, a to iz razloga što stegno označava bračnu ljubav, a ruka označava moć, sve dokle je ona dopirala. Jer svi delovi čovekovog tela korespondiraju duhovnim i nebeskim stvarima u Velikom Čoveku, koji je nebo (kao što je bilo pokazano u br. 2996, 2998, a biće dalje pokazano, po Božanskoj milosti Gospodovoj, nasledećim stranicama). Stegna (bedra) sama sa slabinama korespondiraju (saobrazni su) bračnoj ljubavi. Ove su stvari bile poznate Pradrevnim ljudima, pa su stoga imali mnogo obreda, među kojima je bio i ovaj, da su stavljali ruke ispod bedra (stegna), kada bi se povezivali dobrom bračne ljubavi. Znanje o ovim stvarima, koje je bilo visoko cenjeno među drevnima, i bilo jedan od najvažnijih stvari njihovog znanja i inteligencije, ono je danas sasvim izgubljeno, tako da se ne zna da postoji neka korespondencija, i neki se u vezi s ovim čude da se takve stvari označavaju obredom koji je ovde pomenut, koji smo naveli u ovom slučaju, jer je predmet o kome govorimo veridba njegovog sina Izaka s nekim u Avramovoj porodici, gde je izvršenje ove službe povereno najstarijem sluzi. Da bedro -stego, po korespondenciji, označava bračnu ljubav, kao što je rečeno, može se videti iz drugih odlomaka u Reči, kao i iz postupka koji je zapoveđen kad bi muž optužio ženu za preljubu, kod Mojsija: Tada svećenik zaklinjući ženu neka je prokune i reče ženi: da te Jehova postavi za uklin i za kletvu u narodu tvom učiniš da ti *bedro (stegno) spadne* a trbuh oteče. Kada joj da vodu da pije, ako bude oskrvnila i učinila nevjeru mužu svojemu, onda će ući voda u nju i postaće gorka, i trbuh će joj oteći i *spasi bedro (stegno)* i ona će žena postati uklinu narodu svojemu (Brojevi V.21,2), padanjem bedra-stegna označeno je zlo bračne ljubavi, to jest,

preljuba. Druge pojedinosti pomenute u istom postupku (procesu), svaka ima posebno značenje, i nema ni najmanjeg izraza a da ne označava nešto; ačobek koji čita Rerč, i nema nikakve ideje o njenoj svetosti, on se možda pita zašto se ove stvari pominju. Upravo zbog ovoga značenja stegna (bedra) koje označava bračnu ljubav, često se pominje izlažeje iz bedara, kao što se kaže za Jakova: rasti i množi se; narod i mnogi će narodi postati od tebe, i carevi će izaći iz *bedara (stegna)* tvojih (Postanje XXXV.11); i na ovome mestu: Svaka duša koja je došla s Jakovom u Egipat, koja je *izašla ibedara njegovih* (Postanje XLVI.26; Izlazak I.5); i o Gideonu: Gideon imaše sedamdeset sinova, *koji izađoše iz bedara njegovijeh* (Sudije VIII.30). I dok bedra (*femora*) i slabine (*lumbi*) označavaju one stvari koje pripadaju ljubavi i milosti, iz razloga što je bračna ljubav osnovna ljubav svih ljubavi (vidi br. 686, 2733, 2737-2739), jer su one istoga porekla, naime, od nebeskoga braka, a to je brak dobra i istine (o kojemu vidi br. 2727 do 2759). Da bedro (stegno) označava dobro bračne ljubavi, i dobro duhovne ljubavi, može se videti iz sledećih odlomaka. Kod Jovana: Onaj koji sjeđaše na bijelom konju, imaše na haljini Njegovoj i na bedru Njegovom ime napisano, car careva, i Gospodar gospodara (Otkr. XIX.16); da je Onaj koji je jahao na belom konju označavao Reč, pa stoga i Gospoda, Koji je Reč, vidi br. 2560-2762; da haljina označava Božansku istinu, vidi br. 2576; stoga se On naziva car careva (vidi br. 3009); otuda je jasno šta je *označeno bedrom*, naime, Božansko Dobro koje pripada Njegovoj ljubavi, zbog čega se On naziva Gospodar gospodara (vidi br. 3004 do 3011); i pošto ovo označava kakav je Gospod, to se kaže da je imao ime napisano, jer ime označava osobinu (vidi br. 1896, 2009, 2724, 3006). Kod Davida: Pripaši, junače, *uz bedru svoju mač svoj*, čast svoju i krasotu svoju (Psalam XLV.3); govoreći o Gospodu, mač stoji za istinu koja vojuje (vidi br. 2799); a bedro (stegno) stoji za dobro ljubavi; pripasati mač na bedro, označava da istina, pomoću koje se vojuje (bori), treba da bude od dobra ljubavi. Kod Isaije: Pravda će biti pojas oko *bedara (lumbi)* a istina pojas oko njegovih *slabina (femina)*; i ovde govoreći o Gospodu, gde se pravda, jer se odnosi na dobro ljubavi, naziva pojasom oko bedara (lumbi). A istina, jer je od dobra, naziva se pojasom oko bokova (slabina) (lumbi) (VI.5?); i ovde govoreći o Gospodu, gde se pravdom, jer se njom opisuje dobro ljubavi (vidi

br. 2235), naziva pojas oko bedara (lumbi): a istina, jer je od dobra, naziva se pojasom oko slabina (femina); nataj način bedra (lumbi)se odnose na ljubav oddobra, a slabine(femina) na ljubav od istine. Kod istog: Neće biti među njima umorna ni sustala, ni dremljiva ni sanjiva, nikome se neće *raspasati pojas* oko njega (njegovih bedara), niti će se nekome otkinuti remen s obuće (V.27); govoreći o Gospodu, gde pojas oko bedara stoji za ljubav od istine, kao gore. Kod Jezikilja: Reče mi Jehova: kupi sebi pojas lanen i opaši se oko *slabin*anjim, i ne meći ga u vodu.Tako kupih pojas i opasah se njim. Ponovo mi dođe riječ: Uzmi taj pojas što si kupio, i sakrijga u kaku rasjelinu. A poslije mnogo vremena reče mi: ustani i idi na Euftrat i uzmi pojas koji ti zapovijedijh. I otkopah i uzeh pojas s mjesta gdje ga bijah skrio; a gle, pojas otruhnuo, i ne bješe ni za što (XIII.1-6); pojas od lana stojiza istinu, a opasavanje je označavalo da je istina bila od dobra. Svako može da vidi da su ove stvari reprezentativi, čije se značenje možeznatisamo iz korepondencija, o kojima će biti govora, po Božanskoj milostiGospodovoj, na kraju sledećih poglavlja. Isto tako, ne može se znati šta je bilo označeno stvarima koje su videli Jezikilj, Danilo, i Nabukodonosor. Ono što je video Jezikilj: Iznad neba, izviše glave kerubima, kao da je bio safir kamen, slično prijestolju; a iznad prijestolja čovjek na njemu. I vidjeh kako gori ugali u njemu i okolo njega; *oko bedara Njegovih* i na gore, i od *bedara na* dolje, vidjeh kao oganj, i okolo njega kao dugu, kao u kišnom danu,tako je sve blistalo u naokolo, tako je izgledala slava Jehovina (I.26-28?). Da je ovo predstavljalo Gospoda, i Njegovo carstvo, sasvim je jasno, i da je izgled bedara i pojasa dolje, dase to odnosi na Njegovu ljubav (vidi br. 934), i iz značenja sjaja i duge, koji označavaju murost i inteligenciju (vidi br. 1042,1043,1953); što je video Danilo: I podigoh oči svoje i vidjeh, a to jedan čovjek obučen u platno, i pojas bješe oko njega od čistog zlata iz Ufaza. A tijelo mu bješe kao hrisolit, i lice mu kao munja a oči mu kao lučevi spaljeni, a glas od riječi njegovijeh kao glas mnogoga ljudstva (X.5,6). Šta jeoznačeno ovim pojedinim izrazima, kao pojasom, telom, licem, očima, rukama, i nogama, može da se zna samo preko reprezentativa i korespondencija. Iz ovoga se vidi da je na ovaj način petstavljeno Gospodovo nebesko carstvo, u kojemu je Božanska Ljubav označena pojasom, a dobro mudrosti koje je od ljubvai, zlatom iz

Ufaza kojim je bio opasan (vidi br. 113,151,152). Što je video Nabukodonosor, kod Danila: Glava kipa bješe od čistoga zlata; grudi i ruke od srebra, trbuh i bedra od mjedi, stopala od gvožđa, adelično od kala (gline) (II.32,33). Ovim kipom su označena uzastopna stanja Crkve. Glavom, koja je bila od zlata, prvo stanje koje je nebesko, jer je to stanje ljubavi ka Gospodu. Grudima i rukama, koji su bili od srebra, drugo stanje, koje je bilo duhovno, jer je to stanje ljubavi ka bližnjemu, trbuhom i bedrima, koji su bili od mjedi (bronz), treće stanje, koje je stanje prirodnog dobra, označeno sa mjedi (vidi br. 425,1551); prirodno dobro je dobro ljubavi ili milosti prema bližnjemu, u stepenu ispod duhovnog dobra. Stopalima koja su bila od mjedi i od gline (kala), četvrto stanje, koje je bilo stanje prirodne istine, označene gvožđem (vidi br. 425,426), a njeno dobro koje je bez unutrašnje povezanosti (koherencije), označeno je glinom (kalom). Iz ovih razmatranja se može videti šta je označeno bedrima, i pojasom, naime, bračna ljubav uglavnom, a otuda i svaka pravaljubav, kao što je očito iz odlomaka koji su navođeni, kao i iz Postanja XXXII.5,31,32; Isaija XXC.2-4; Nahum II.5; Psalam LXIX.23; Izlazak XII.11; Luka XII.35-36. U obrnutom smislu označavaju se ljubavi kojese suprotne ovima, naime, ljubav prema sebi i svetu, kao u 1 o Carevima II.5,6, IsaijaXXXII.10,11; Jeremija XXX.6; pogl. XLVIII.37; Jezikilj XXIX.7; Amos VIII.10.

3022. Stihovi 3,4. *Da te zakunem Jehovom Bogom nebeskim i Bogom zemaljskim da ne ćeš dovesti žene sinu mojemu između kćeri ovijeh Hananeja, među kojima živim. Nego da ćeš otići u zemlju moju i u rod moj i dovesti ženu sinu mojemu Izaku.*

Da te zakunem Jehovom Bogom nebeskim i Bogom zemaljskim, označava najsvetiju vezu sa Božanskim, koje je bilo u najvišim stvarima, ako i u onom što je proizašlo iz tih stvari: da ne ćeš dovesti žene sinu mojemu između ovijeh Hananeja, označava da Božansko Racionalno ne treba da se povezuje ni sa jednim osećanjem koje se ne slaže s istinom: među kojima živim, označava stvari u materinskom Ljudskom, kojima je okružen: nego da ćeš otići u zemlju moju i rod moj, označava Božanske nebeske i duhovne stvari koje je Gospod sebi pribavio: i dovesti ženu

sinu mojemu Izaku, označava da je otuda bilo osećanje istine koje treba da se spoji s osećanjem dobra u Racionalnom.

3023. *Da te zakunem Jehovom Bogom nebeskim i Bogom zemaljskim*, označava najsvetiju vezu sa Božanskim, koja je bila u najvišim stvarima, kao i u stvarima koje su otuda proizlazile. Ovo je očito iz značenja *zaklinjanja*, koji označava povezivanje zakletvom, jer zakletva je veza, i ona je najsvetija kada se zaklinje Jehovi Bogu neba i Bogu zemlje, to jest, Božanskom koje je iznad i ispod ili, što je isto, Božanskom koje je u najvišim stvarima kao i u stvarima koje od njih proističu. Za Gospoda se kaže Jehova Bog nebeski, jer Gospod je sam Jehova koji se naziva Ocem, od Kojega je bio začet, i koji je prema tome bio Njegova Božanska Suština, jer začćeće je dalo samu Suštinu iz koje je On proizašao; a naziva se Jehova Bog zemaljski je u ovome slučaju Jehova koji se naziva Sinom, stoga je to njegova Ljudska Suština, a ova postoji od prethodne, kada ju je Gospod učinio Božanskom. Tako je Jehovom Bogom nebeskim označeno Božansko koje je u najvišim stvarima, a Jehovom Bogom zemaljskim, Božansko koje je u stvarima koje proističu iz toga. Ali Gospod se naziva Jehovom Bogom neba i zato što Njegovo Božansko čini neba, a Bogom zemlje zato što je njegovo Božansko i na zemlji (u Crkvi?). Božansko u nebima je isto tako ono što je kod čoveka u njegovom unutrašnjem (čoveku), dok je Božansko na zemlji ono što je kod čoveka u njegovom spoljašnjem (čoveku). Jer unutrašnji čovek je čovekovo nebo, jer je preko njega povezan s anđelima, dok je njegovo spoljašnje na zemlji, a preko kojega je povezan s drugim ljudima (vidi 82,913,1411,1733). Kad se čovek preporodi, tada se prethodno uliva u potonje, i potonje pripada prethodnom (pokorava mu se?). Otuda se može znati šta je unutrašnje u Crkvi, a šta je spoljašnje.

3024. *Da ne ćeš dovesti žene sinu mojemu od kćeri ovijeh Hananeja*, označava da Božansko Racionalno treba da se povezuje ni sa jednim osećanjem koje se ne slaže s istinom. Ovo je jasno iz značenja *dovesti ženu*, što označava biti povezan bračnom vezom; iz značenja *mome sinu*, naime, Izaku, što označava Gospodovo Božansko Racionalno (o kojemu vidi br. 1893,2066,2083,2630); iz značenja *kćeri*,

koje označavaju osećanja (vidi br. 489-491,568,2362): i iz značenja Hananeja koji ozmačavaju osećanja koj se ne slažu s itinom. Predmet o kom se ovde govori je Božanska Istina koja je pripojila Božanskom Dobru Gospodovog Racionalnog, kao što je može videti iz Sadržaja (br. 3013). Ženom koja je trebala da stupi u bračni savez, označena je ona istina koja je trebala da potekne iz prirodnog čoveka na uobičajeni način. *Momesinu* označava Gospodovo Racionalno u odnosu na dobro koje treba da se s njim udruži. Iz toga se može videti da se dovođenjem žene za sina od kćeri Hananejaca, označava da Gospodovo Božansko Racionalno ne treba da se povezuje sa bilo kojim osećanjem koje se ne slaže s istinom. Svako povezivanje istine sa dobrom izvodi se pomoću osećanja, jer nijedna istina ne ulazi u čovekovo Racionalno, i tamo se ne povezuje, osim preko osećanja, jer u osećanju postoji dobro ljubavi koje povezuje (vidi br. 1895), kao što može svako da zna ako o tome razmisli. Da kćeri Hananejske označavaju osećanja koja se ne slažu s istinom, to jest, lažna osećanja, može da se vidi iz značenja kćeri. Jer kćeri se pominju u mnogo odlomaka u Reči, i svako može da vidi da se tu ne misli na kćeri u time odlomcima, jer se pominju kćeri Sionske, kćeri Jerusalimske, kćeri Tarsiske, i kćeri Moga naroda, označavajući osećanja dobra i istine, kao što je bilo pokazao u odlomcima gore navedenim: a pošto označavaju osećanja dobra i istine, one označavaju i Crkve, jer crkve su Crkve od tih osećanja. Otuda to. daje kćerima Sionskim označena nebeska Crkva, a stoga i osećanje dobra, dok je kćerima Jerusalimskim označena duhovna Crkva, koja je od osećanja istine (br. 2362); isto je označeno i kćerima Moga naroda (Isaija XXII.4; Jer. VI.14,26; pogl. VIII.19, 21-23; pogl. XIV.17: Plač II.11; pogl. IV.6: Jez. XIII.17). otuda je očitošta je označeno kćerima naroda, kćerima Filistinskim, kćerima Egipatskim, kćerima Tirskim i Sionskim, kćerima Edomskim, kćerima Moapskim, kćerima Haldejskim i Babilonskim, kćerima Sodomskim, naime, označena su osećanja zla i obmane iz kojih potiču njihove religije, stoga i same njihove religije. Da je ovo značenje kćeri, može se videti kod Jezikilja: Jako će naricati *kćeri naroda*, za Egiptom i za svijem mnoštvom njegovijem. Sine čovčiji, nariču ua mnoštvom Egipatskim, i svali njih i *kćeri jakih naroda* u najdonji kraj zemlje s onima koji slaze u jamu (XXXII.16,18); kćeri jakih naroda stoje za osećanja zla (zla osećanja). Kod Samuila: Ne kazujte u

Gatu, i ne razglašujte po ulicama Askalonskim, da se ne vesele kćeri Filistejske, i da ne igraju kćeri neobrezanijeh (2 Sam. 1.2). Kod Jezikilja: Kurvala si se sa sinovima Egipatskim, susjedima velika tijela, i umnožila si kurvarstvo svoje da bi me razgnjevila. I dadoh te na volju kćerima Filistejskim, koje bješe stid od sramotnoga puta tvojega. Prije nego se otkri zloća tvoja kao u vrijeme sramote od kćeri Sirskih i od svijeh kćeri Filistejskih, koje te sramočahu sa svijeh strana (XVI.26, 27, 57). Svak može da vidi da se ovde ne misli na kćeri, nego da se kćerima označavaju religije onih koji su označeli Filistincima, čija je osobina da govore mnogo o veri, a da pri tome ne vode život po veri (vidi br. 1197, 1198); otuda se nazivaju neobrezani, to jest, bez ljubavi prema bližnjemu. Kod Jeremije: Iziđi u Galad, i uzmi balsama, djevojko kćeri Egipatska. Spremi što ti treba da se seliš, stanovnice, kćeri Egipatska. Posrami se kćeri Egipatska, predana si u ruke narodu sjevernome (XLVI.11,19,24); kći Egipatska stoji za osećanje za mudrovanje od reči-znanja o istinama vere, bilo da su istinite ili ne. Na taj način označava osobinu religije koja izvire iz toga, a koja je takva, da se veruje samo ono što se razume čulima, stoga ništa od istine vere (vidi br. 215, 232, 233, 1164, 1165, 1186, 1385, 2203, 2209, 2568, 2588). Kod Isaije: Ne ćeš se više veseliti, osramočena djevojko, kćeri Sidonska (XXIII.12). Kod Davida: Kći Tirova doći će s darovima, najbogatiji u narodu tebe će moliti (Psalam XLV. 12); na šta se misli pod kći Sidonska, i kći Tirska (vidi br. 1201). Kod Jeremije: Raduj se i veseli, kćeri Edomska, koja živiš u zemlji Husu! Svrši se kar za bezakonje tvoje, kćeri Sionska; pohodiće se bezakonje tvoje, kćeri Edomska (Plač IV.21,22). Kod istoga: Jer će biti kćeri Moapske na brodovima Arnonskim kao ptica koja luta, otjerana s gnijezda (XVI.2). Kod istoga: Siđi i sjedi u prah, djevojko, kćeri Babilonska, sjediš na zemlji, nema prijestola, kćeri Haldejska. Sjedi mučecći se, i uđi u tamu, kćeri Haldejska; jer se ne ćeš više zvati gospođa carstvima (XLVII.1,5). Kod Jeremije: Narod će doći sjeverni, staće kao junak spreman za boj, protivu tebe, *kćeri Babilonska* (L.41,42): Kod istoga: Kći Babilonska je kao gumno, još malo da se nabije, pa će doći vrijeme da se požnje (LI.33). Kod Zaharije: Ej, Sione! Koji sjediš kod kćeri Babilonske, izbavi je (II.7). Opustošena bi kći Babilonska (Psalam CC*XXXVII.8). Kod Jezikilja: Ako se sestre tvoje, Sodoma i kćeri njezine, povrate kao što su bile, i ako se Samarija i

kćeri njezine povrate kao što su bile, povратиćeš se i ti i kćeri tvoje kao što ste bile (XVI.55). Da se u ovim odlomcima pod kćerima ne misli na kćeri, nego na osećanja koja se ne slažu s istinom, stoga označavaju religije koje su iz (tih osećanja), to može svako da vidi. Ali šta su one religije, može se videti iz značenja onih naroda, kao što su Edomci, Moapci, Haldejci, Babilonjani, Sodomci, i Samarija, o kojima se puno govorilo u objašnjenjima prošlih poglavlja Knjige Postanja. Otuda je jasno šta je označeno u ovome odlomku kćerima Hananejskim. Da ne treba da se žene kćerima Hananejskim, odnosilo se i na duhovni zakon, da se dobro ne sme povezivati s obmanom, ni istina sa zlom, jer bi to bilo oskrvnuće (profanacija). Profanacija (oskrvnjenje) je bila reprezentativ te stvari, o kojoj vidi u Zakoni Ponovljeni VII.3; i kod Malahije: Juda čini nevjeru, i gad se čini u Izrailju i u Jerusallimu; jer *skrvni* Juda svetinju Jehovinu, jer je ljubio i ženio se kćerju tuđega boga (II.11).

3025. *Među kojima živim, označavastvari koje se ne slažu u materinskom Ljudskom, koje ga okružava. Ovo je jasno iz značenja živeti među, naime, među hananejscima, što označava pne stvari koje ga okružavaju, ili opkoljavaju. Da se ove ne slaži s istinom, jasno je iz značenja onoga što je maločas rečeno o značenju kćeri Hananejskih. Das su ovo stvari koje je Gospod primio preko nalseđa od onoga što je bilo materinsko, a koje je kasnije odstranio kada je Svoje Ljudsko učinio Božanskim, jasno je iz onoga što je rečeno i pokazano gore o istome predmetu (br1414,1444,1573,2159,2574,2629).*

3026. *Nego ćeš otići u zemlju moju i u rod moj, označa da On treba da ide ka Božanskim nebeskim i duhovnim stvarima, koje je Gospod Sebi pribavio. Ovo je jasno iz značenja *zemlje*, koja označava Nebesko ljubavi (o kojemu vidi br. 1413,1607); i iz značenja *roda*, koji označava Duhovno ljubavi (o kojemu vidi br. 1145,155); u ovom slučaju označavajući Božanske nebeske i duhovne stvari, jer se govori o Gospodu. Da je On pribavio ove stvari Sebi Njegovom vlastitom snagom, vidi br. 1815,1921,2025,2083,2500.*

3027. *Stihovi 5,6. A sluga mu reče: a ako djevojka ne htjedbude poći za mnom u ovu zemlju, hoću li odvesti sina tvojega u zemlju iz koje si se iselio? A Avram mu*

reče: pazi da ne odvedeš sina mojega onamo. Jehova Bog nebeski me je uzeo iz doma oca mojega i iz zemljeoca mojega, i kojimi je rekao i zakleo mi se govoreći: sjemenu ću tvojemu dati zemlju ovu, On će poslati anđela svojega pred tobom da dovedeš ženu sinu mojemu Izaku.

3028. *A sluga mu reče*, označava Gospodovo opažanje o prirodnom čoveku: *a ako djevojka ne htjedbude poći za mnom u ovu zemlju*, označava sumnju prirodnog čoveka o tome osećanju, da li se ono može odvojiti: *hoću li odvesi sina tvojega u zemlju iz koje si se iselio?* označava pitanje dali ipak treba da se spoji s Božanskim Dobrom Racionalnog: *rečemu Avram*, označava Gospodovo opažanje od Božanskog: *pazi da ne odvedeš sina mojega onamo*, označava da se oni ne mogu spojiti ni na koji način.

3029. *A sluga mu reče*, označava Gospodovo opažanje o prirodnom čoveku. Ovo je jasno iz značenja *reći*, koje označava *opaziti* (o čemu vidi br. 1791,1815,189,822,1898,1919,2080,2506,2515,2552); i iz značenja *sluge* u ovome poglavlju, što označava *prirodnog čoveka* (o čemu vidi gore br. 3019,3020). Što god da je učinjeno u prirodnom čoveku, i kakav je prirodni čovek, to se opaža u Racionalnom, jer ono što je niže u čoveku, to se vidi iz onoga što je više (vidi br. 2654). Otuda *reče mu sluga*, označava Gospodovo opažanje o prirodnom čoveku.

3030. *A ako djevojka ne htjedbude poći zamnom u ovu zemlju*, označava sumnju prirodnog čoveka o osećanju, naime, da li se ono može odvojiti. Ovo je vidljivo iz značenja žene (djevojke), koja označava istinu, a u ovom slučaju Prirodnu (istinu), koja je trebala da se spoji s Dobrom Božanskim Racionalnog; apošto se sva spajanja vrše preko osećanja, kao što je gore rečeno (br. 3024), to se *ženom* označava osećanje te istine; i iz značenja *poći za mnom u ovu zemlju*, što označava biti odvojen od Prirodnog, i biti spojen s Racionalnim. Da postoji sumnja, vidise po tome što se kaže, *Ako ona ne htjedbude*. Iz onoga što je gore rečeno, jasno je šta je sadržano u ovim rečima, i u sledećim do stih 8, i dalje, pa će radi boljeg razumevanja biti dodate još neke primedbe. Pravo Racionalno je od dobra, i *postoji* od istine; dobro se uliva nutrašnjim putem, dok se istina uliva spoljašnjim putem. Dobro se spaja s istinom u Racionalnom, i čini da Racionalno postoji; ako

se dobro u njemu ne spoji s istinom, nema Racionalnog, iako izgleda da postoji mogućnost da čovek razmišlja (vidi br. 1944). To je zajednički način kako se Racionalno oblikuje kod čoveka. Zato što je bio rođen kao i svaki drugi čovek, i zato što je hteo da bude poučavan kao i drugi čovek, On je tako isto hteo danasličan način učini Svoje Racionalno Božanskim, naime, u pogledu dobra kroz uticaj od Njegovog Božanskog unutrašnjim putem, a u pogledu istine uticajem spolja. Kada je stoga Racionalnobilo oblikovano u pogledu dobra, tako daje moglo da prima istinu, što je označeno rečima na početku ovoga poglavlja, *Avram bješe star i vremešan i Jehovaga je blagoslovio u svemu*, kojim rečima je označeno kad se stanje približilo da Gospodovo Ljudsko postane Božansko, i sve stvari da se dovedu u Božanski red (vidi br. 3016.3017), iz toga sledi, da istina treba da se spoji s dobrom u Racionalnom, i ovo, kao što je rečeno, običnim putem, to jest, preko znanja-reči i spoznaja od prirodnog čoveka. Samo dobro Racionalnog, koje se oblikovalo unutrašnjim putem, je samo njiva, a istina je seme koje se seje na njivi; pravo Racionalno se samo tako rađa. Da bi ovo postojalo i u Gospodu, i da bi postalo Božansko Njegovom vlastitom snagom, Gospod je došao na svet, i hteo da bude rođen kao i svaki drugi čovek. Inače, On je mogao na Sebe uzeti Ljudsko bez rođenja, kao što se to dešavalo često u drevna vremena kada se pojavljivao ljudima. Ove su stvari sadržane u ovome poglavlju, naime, kako se istina koja dolazi od prirodnog čoveka spaja s dobrom racionalnog, i kako je tamo dobro bilo Božansko, tako je i istina tu (u racionalnom) postala Božanska. Ove su stvari jako zamračene, tako da su skoro nerazumljive čoveku, osobito onome koji ne zna da je Racionalno nešto različito od Prirodnog, i koji stoga ne zna da se Racionalno oblikuje postupno, i to sve preko spoznaja. Međutim, ovo su lake stvari za razumevanje onima koji imaju neke spoznaje o racionalnom i prirodnom čoveku, i koji su na neki način prosvetljeni: anđeli ih vide kao u po dana. Kako bi se oblikovala neka ideja o ovome, pogledaj šta je rečeno i pokazano ranije o ovome predmetu, naime, da se racionalno oblikuje u pogledu istine preko uticaja u znanja i spoznaje (br. 1495,1563,1900,1964); da ono nije rođeno od znanja i spoznaja, nego od osećanja prema ovima (br. 1895,1900); da prazna i nekorisna znanja-reči treba odbaciti (br. 1489,1492,1499,1500); da je u racionalnom osećanje

dobra kao duša u osećanju za istinu (br. 2503); da se pomoću spoznaja spoljašnji čovek spaja s unutrašnjim, ili racionalni s prirodnim, onda kada se spoznaje usade u nebeske stvari koje pripadaju ljubavi i milosrđu (br. 1450,1451,1453,1616).

3031. Hoću li odvesti sina tvojega u zemlju iz koje si se iselio? Označava da bi se ipak (Racionalno predstavljeno Izakom?) moglo spojiti sa Dobrom Božanskog Racionalnog. Ovo se može videti iz onog što je bilo rečeno o Avramu, i o zemlji iz koje se bio iselio (vidi br. 1353,1356,1992,2559), iz čega se vidi da je zemlja iz koje je bio došao Avram, bila Sirija, gde je postojala druga Drevna Crkva, koja se zvala Hebrejska Crkva, od Ebera njenog osnivača (vidi br. 1238,1241,127,1343). Ali i ova Crkva je u Avramovo vreme otpala od istine, a neke kuće su bile tako daleko otpale od istine, da nisu znale za ime Jehovino, i klanjali su se drugim bogovima. Ovo je zemlja o kojoj se ovde misli, i o kojoj je sluga pitao Avrama da li da vrati njegovoga sina u zemlju iz koje se on bio iselio. Otuda se vidi da ovde zemlja označava osećanje koje se ne slaže s istinom, i pošto je ovo označeno zemljom, to dovođenje sina ili, što je isto, uzimanje žene za njega, i življenjem s njom tamo, označava spojiti osećanje, kojese ne slaže sistinom, sa Dobrom Božanskim Racionalnog. Ali se ovo nije moglo učiniti, kaže se u Avramovom odgovoru, koji sledi.

3032. *A Avram mu reče,* označava Gospodovo opažanje od Božanskog. Ovo je očito iz značenja reči, što označava opaziti (o čemu vidi gore, br. 3029), i iz reprezentacije Avrama koji označava Gospoda u pogledu Božanskog Ljudskog, od kojega je bilo to opažanje.

3033. *Pazi da ne odvedeš sina mojega onamo,* označava da se to nikada ne može spojiti. To se vidi iz onoga što je rečeno gore (br. 3031), gde je bilo objašnjeno šta je označeno, u unutrašnjem smislu, vraćanjem sina u zemlju iz koje se Avram bio iselio. Da se osećanje, koje se neslaže sistinom nemože spojiti s dobrom koje je u Racionalnom, jasno je iz onoga što je rečeno o povezivanju dobra i istine ili, što je isto, o nebeskom braku (br. 2173,2507,2727-2759). Da su stoga Drevni bili ustanovili brak između osećanja dobra i istine, vidi br. 1904. Isto tako, da se obmana nikada ne može spojiti s dobrom, niti istina sa zlom, jer su oni suprotnoga

karaktera, br. 2388,2429,2531; i da se dobro usađuje u spoznaje istine kao u prijemne sudove, i da na taj način dolazi do spajanja, br. 1469, 1496, 1832, 1900, 1950, 2063, 2189, 2261, 2269, 2428, 2434, 2697. Da nema spajanja obmane sa dobrom, niti istine sa zlom, nego samo obmane sa zlom, i istine sa dobrom, to jest, kad on hoće dobro iz srca, u slučaju da senešto misli i što se hoće i što se uradi, tada će se njegovo dobro ulivati u njegovu misao, i tu će se spojiti sa spoznajama koje su tamo, kao u svoje prijemne sudove, i tim spajanjem primorava se čovek da misli, hoće, i deluje. To je nešto slično kalemljenju dobra u istinu, ili u spozaju istine. Ali onda kada čovek nema osećanja dora, nego samo osećanje zla, to jest, kad hoće zlo, na primer, kad veruje da je sve dobro oni što ide njemu u korist, da postane velik i bogat, pa da uživa počasti i bogatstvo, i kad je to njegov cilj, tada, kad se misli bilo šta što se hoće i što se radi, tada se njegova volja na sličan način usađuje u njegovu misao, i tamo pobuđuje spoznaje koje izgledaju kao istine, i tako a prisiljava da misli, hoće, i čini; a ovo sve preko krive primene spoznaja, i sledeći neko glavno načelo, koje se izvlači iz doslovnog smisla Reči, ili iz nekog drugog znanja, a koje se može primeniti u svakom smislu. Tako se zlo spaja s obmanom, jer se tada istina, koja je bila tamo, lišava svoje suštine. U drugom životu, ovakve su osobe, iako su u životu tela izgledale učenije od ostalih, stvarno gluplje, i to onoliko koliko su ubeđene da su u istini, čime samo donose drugima mrak. Takvi su bili za neko vreme prisutni kod mene, ali oni nisu imali nikakvog osećanja za dobro od istine, iako su se sećali svih istina koje su znali za života tela, jer zlo, koje se nije moglo spojiti s istinom, ostalo je u njima.

3034. Stih 7. *Jehova, Bog neba, koji me jeuzeo iz doma oca mojega i iz zemlje roda mojega, i koji mi je rekao i zakleo mi se govoreći: sjemenu tvojemu ću dati ovu zemlju, on će poslati anđela svojega pred tobom da dovedeš ženu sinu mojemu odande.*

Jehova, Bog neba, označava Gospodovo Božansko samo: koji me je uzeo iz doma oca mojega i iz zemlje roda mojega, označava čijom se snagom Gospod oslobodio materinskih stvari u pogledu zala i obmana: i koji mi je rekao i zakleo mi se, označava od Kojega je imao snagu da se oslobodi materinskih stvari u pogledu zala

i obmana: *i koji mi je rekao i zakleo mi se, označava* od kojega je On imao Svoju Božansku volju i razum: *sjemenu tvojemu daću ovu zemlju, označava* Božansku istinu koja pripada Gospodovom Ljudskom: *On će poslati anđela svojega pred pred tobom, označava* Božansko Proviđenje: *da dovedeš ženu sinu mojemu odande, označava* da je osećanje istine bilo zaista otuda, ali iz novoga izvora.

3035. *Jehova, Bog neba (nebeski), označava* Gospodovo Božansko samo. Ovo je očito iz onoga što je rečeno gore (br-3023), naime, da je Jehova Bog neba Gospodovo Božansko samo; jer se pod Jehovom, koji se često imenuje u Starom Zavetu, misli na Gospoda, jer su sve stvari sadržane u tome, u unutrašnjem smislu, govori o Njemu, a tako isto svi obred Crkve, u opštem i u posebnom, predstavljaju Njega (vidi br. 1736,2921); i štaviše, Pradrevni ljudi, koji su bili od nebeske Crkve, pod Jehovom su podrazumevali Gospoda (vidi br. 1343). U smislu slova, u ovom i u drugim odeljcima, izgleda da se pod Jehovom misli na nekog drugog, još višega (Boga); ali je smisao slova takav, da on razdvaja ono što unutrašnji smisao sjedinjuje; a to je iz razloga što čovek, koji prima pouku iz doslovnog smisla, ne može imati ideju jednom ukoliko nema prvo ideju o nekoliko ili, što je isto, ono što postoji kao celina, oblikuje se od stvari koje slede jedna drugu. Ima mnogo stvari u Gospodu, i sve su Jehova. Otuda to, da smisao slova razdvaja, dok nebo nikad ne razdvaja, nego priznaje jednoga Boga u jednoj ideji, a taj je niko drugi nego Gospod.

3036. *Koji me je izveo iz doma oca mojega i iz zemlje roda mojega, označava* pomoću koga se Gospod oslobodio materinskih stvari u odnosu na zlo i obmane. Ovo se vidi iz značenja *kuće oca mogoga* u ovome odeljku, i *zemlje rodamojega*, što označava ono što je materinsko, ili što je nasleđeno od majke, preko (od) koje su došli zlo i obmana protivu kojih se Gospod borio i koje je izagnao, i tako učinio Svoje Ljudsko Božanskim Svojom snagom. Vidi šta je gore rečeno (r. 3031), o kući i zemlji iz koje je Avram došao; i šta je gore rečeno (br. 141,1444) o Gospodovom nasleđu, gde je bilo Božansko ono što je bilo od Jehove, a zlo ono što je došlo preko majke; i da se On borio protivu naslednog zla od majke, ali da On nije imao aktuelnoga zla (prim.prev. nije imao stvarnog zla koje bi On sam učinio) (br.

1444.1573); i da je odbacio sve što je nasledio od majke, tako da više nije bio njen sin (br. 2159,2574,2649). Ovo nasleđe, naime, ono što je nasledio od majke, to je ono što je u unutrašnjem smislu označeno kućom moga oca i zemljom roda moga. Kućom oca mojega označeno je materinsko nasleđe u pogledu zla, a zemljom roda moga, materinsko nasleđe u pogledu obmane, jer gde ima zla, ima i obmana, jer su oni spojeni. Da ih je Gospod izagnao Svojom vlastitom snagom, vidi br. 1616,1813,1921,2025,2026,2083.2523.

3037. *I koji mi je rekao i zakleo mi se, govoreći*, označava (da je to bilo) od Onoga od kojega je imao Svoju Božansku volju i razum. Ovo je jasno iz značenja *govoriti*, što onačava *opažati* (o čemu vidi br. 3029), a tako isto i *hteti* (vidi br. 2626); i iz značenja *zakleti se*, što označava potvrđivanje od Božanskog, i čime se opisuju istine koje pripadaju razumu (vidi br. 2842). Kada se za Jehovu kaže da On govori, u unutrašnjem smislu, to znači da On hoće, jer što god Jehova govori, to On i hoće; a kada se za Jehovu kaže da se zaklinje, u unutrašnjem smislu, to znači da On shvata da je to istinito. Tako se zaklinjanjem označava da se nešto shvatilo kada kaže za Jehovu, kao što se može videti iz odlomaka navedenih iz Reči u br. 2842.

3038. *Sjemenu tvojemu daću zemlju ovu*, označava Božansku Istinu koja je bila u Gospodovom Ljudskom. Ovo se vidi iz značenja *semena*, koje označava veru koja dolazi od ljubavi ka bližnjemu, a isto tako i one koji su u veri od ljubavi ka bližnjemu (o čemu vidi br. 1025,1447,1610,2848); a poštoje svo dobro i istina vere od Gospoda, to se ovde Božanska istina označava semenom u najvišem smislu; i iz značenja neba ili Gospodoviog carstva (vidi br. 1413,1437,1607); a pošto označava nebo ili Gospodovo carsvo, to se Gospodovo Božansko Ljudsko samo označava zemljom Hananskom, u najvišem smislu. Jer Božansko samo ne može da se uliva u nebo osim kroz Gospodovo Božansko Ljudsko. Ovo je i Gospod jasno izjavio kod Mateje, kada kaže: *Sve Mi je dato od Oca Moga: niko ne poznaje Sina, osim Oca; niti iko zna Oca, osim Sina, i kome Sin hoće da Gajavi*(XI.27); i kod Jovana: *Boga niko nikad vidio nije: jedinorodni Sin koji je u naručju Očinom, On Gajavi* (I.18); Sin

je Gospodovo Božansko Ljudsko: onaj koji veruje da se neki drugi Otac a ne Gospod obožava u nebu, taj se vara.

3039. *On će poslati anđela svojega predtobom*, označava Božansko Proviđenje. Ovo je očito iz značenja anđela u Reči, da oni označavaju Gospoda, ali koji se Gospodov atribut označava pojedinim anđelom, vidi se iz nizova (serija) (o kojima vidi br. 1925). Da se ovde misli na Božansko Proviđenje, to je očito. Razlog da anđeli u Reči označavaju Gospoda je u tome što sve što su u Reči proroci govorili, sve su to diktirali anđeli, i sve je dolazilo od Gospoda, to jest, sve je pripadalo Gospodu Samom. Anđeli u nebu priznaju i opažaju da ništa od dobra i od istine nije od njih samih, nego od Gospoda, i to toliko, da su im gadne sve stvari koje unose drugačiju ideju (o tome). Otuda to da se anđelima, i dobrom označava Gospod; ali na koji se Gospodovo atribut (osobinu) misli, to se vidi iz nizova (*prim. prev. nizovi ili serije su unutrašnja značenja povezana u jedno*).

3040. Da dovedeš ženu sinu mojemu odande, označava da je osećanja istine bilo zaista otuda, ali od novog izvora. Ovo se vidi iz značenja *žene*, koja označava *osećanje istine*, o kojemu vidi gore; ovde je Rebekom, o kojoj se govori u ovom poglavlju, predstavljena Božanska Istinak koja je trebala da se spoji s Božanskim Dobrom Gospodovog Racionalnog, koje je Izak. Da je osećanje istine otuda, naime, od onih stvari koje su označene kućom moga oca, i zemljom roda moga, ali od novoga izvora, još se ne može potpuno objasniti; međutim, ovaj se predmet obilno razmatra u onome što sledi. Ovde ćemo datismo kratko objašnjenje o tome. Svako osećanje istine u prirodnom čoveku postoji kroz utcaj (influks) osećanja dobra od (iz) Racionalnog, ili kroz Racionalno od Božanskog. Osećanje istine, koje postoji preko uticaja u prirodnom čoveku, nije u početku osećanje prave istine (čiste istine), jer prava istina dolazi postepeno, i ona postepeno zauzima mesto pređašnjih istina, koje nisu bile istine u samima sebi, nego samo sredstva koja vode pravoj istini. Iz ovoga krakog objašnjenja jasno je šta je označeno kadse kaže da je osećanje istine zaista bilo tamo, ali od jednog novog izvora.

3041. Stihovi 8,9. A ako djevojka ne htjedbude poći s tobom, onda da ti je prosta zakletva moja; samo nemoj odvesti sina mojega onamo. I metnu sluga ruku svoju pod stegno (bedro) Avramu gospodaru svojemu, i zakle mu se za ovo (on ovu riječ).

A ako djevojka ne htjedbude poći s tobom, označava, kao i pre, ako se osećanje istine ne bude odvojilo: onda da ti je prosta zakletva moja, označava slobodu koju ima prirodni čovek: samo nemoj odvesti sina mojega onamo, ovde označava, kao i pre, da od tamo nema spajanja: i sluga metnu ruku svoju pod stegno (bedro) Avramu gospodaru svojemu, označava ovde, kao i pre, vezivanje prirodnog čoveka za moć dobra bračne ljubavi: i zakle mu se za ovo (na ovu riječ), označava sveti zakletvu.

3042. Ako li djevojka ne htjedbude poći za tobom, označava ako se osećanje istine ne bude odvojilo (*od osećanja dobra u prirodnomčoveku?*). Ovo je jasno iz značenja žene, koja označava osećanje istine; i iz značenja *poći zatobom*, ili slediti, u ovu zemlju, što označava biti odvojen od Prirodnog, i biti spojen sa Racionalnim (o kojemu vidi gore, br. 3030, gde se javljaju iste reči).

3043. *Onda da ti je prosta zakletva moja*, označava slobodu koju ima prirodni čovek. Ovo je jasno iz značenja sluge, o kojemu se ove stvari kažu, a koje označavaju prirodnog čoveka (vidi br. 3019); i iz značenja *da ti je prosta (budislobodan od zakletve)* ako žena ne bude htela da te sledi, što označava, u najbližem smislu, da on ne bi bilo nimalo vezan zakletom, ako se osećanje istine ne odvoji. Da ove stvari govore o slobodi koju ima prirodni čovek, jasno je, jer osećanje istine, o kome se ovde govori, kao i odvajanje, odnose se u unutrašnjem smislu na prirodnoga čoveka. U istorijskom smislu, zaista, veza je drugačija, ali u unutrašnjem smislu, ona je ovakva. O čovekovoju slobodi, vidi šta je rečeno i pokazano ranije (br. 892,905,1947,2744,2870-2893), odakle se vidi kakav je slučaj sa slobodom. Slobodom se opisuje prirodni čovek, ali ne toliko racionalni, jer se dobro uliva od Gospoda preko racionalnog čoveka u prirodnog čoveka u nebeskoj slobodi. I prirodni čovek je taj koji prima to dobro (tu slobodu), i da bi je mogao primati, i tako biti spojen s nebeskom slobodom koja se uliva preko racionalnog

čoveka, prirodni čovek je ostavljen da bude u slobodi. Jer sloboda mu pripada dolazi od ljubavi ili osećanja, pa ako prirodni čovek ne prima osećanje istine od utičućeg osećanja dobra, on nije tada povezan s racionalnim čovekom. Tako je sa čovekom, kojega Gospod obnavlja (reformiše) preko slobode (vidi br. 1937,1947,2876-2878, 2881). Što se tiče Gospoda, On je ostavio Prirodno da bude slobodno onda kada je Svoje Racionalno učinio Božanskim u pogledu istine, to jest, kada je spojio Božnsku Istinu sa Božanskim Dobrom Racionalnog, jer On je hteo da Svoje Ljudsko učini Božanskim običnm putem. A običan put je onaj put kojim se čovek obnavlja i preporađa. Obnova i preporod sami čovekov je stoga neka slika (*prim. prev. slika onoga kako je Gospod učinio sve Ljudsko Božanskim*). I čovek postaje novi čovek preko obnove i preporoda; i onoliko koliko se obnovi, toliko ima u sebi nešto *što jekao* Božansko; ali postoji razlika, a ona je u tome, da je Gospod Sebe učinio Božanskim Svojom snagom, dok čovek ne može ništa svojom snagom, nego samo onom koja je od Gospoda. Kaže se *što je kao Božansko*, jer je čovek samo prijemnik života, dok je Gospod u pogledu obe Suštine, život Sam (vidi br, 1854,2021,2658,2706,3001).

3044. *Samo sina mojega nemoj odvestionamo*, označava da od tamo nema spajanja. Ovo se vidi iz onoga što je gore rečeno (br.303,3033), gde se javljaju iste reči.

3045. *I sluga metnu ruku svoju pod stegno (bedro) Avramu gospodaru svojemu*, označava vezivanje prirodnog čoveka silom dobra bračne ljubavi. Ovo je očito iz onoga što je gore rečeno (br. 3021), gde se javljaju iste reči.

3046. *I zakle mu se na ovo (na ovu riječ)*, označava svetu zakletvu. Ovo je očito iz značenja zakletve, koja označava vezivanje, i to najsvetije, jer se zaklinje Jehovom, Bogom neba i Bogom zemlje (o čemu vidi br. 3023), tako označavajući svetu zakletvu; a sveta zakletva je povezivanje.

3047. Stih 10. *Tada sluga uze deset kamila ozmeđu kamila gospodara svojega da ide, jer sve blago gospodara njegova bješe pod njegovom rukom; i otišav, dođe u Mesopotamiju do grada Nahorova.*

Tada sluga uze deset kamila između kamila gospodara svojega da ide, označava opšte Božanske reči-znanja (scientifica) u prirodnom čoveku; jer sve blago gospodara njegova bješe pod rukom njegovom, označava dobra i istine onih reči-znanja kod njega: da ide (i ustade), označava uzdizanje: i ode u Naharim (Mesopotamiju), označava spoznaje istine otuda; do grada Nahorova, označava stvari nauka koje se na to odnose.

3048. *Tada sluga uze deset kamila od kamila gospodara svojega da ide, označava reči-znanja u prirodnom čoveku. Ovo se vidi iz značenja sluge ovde, da je to prirodni čovek (vidi gore, br. 3019,3020); i iz značenja deset, što označava ostatke (da su ovo dobra i istine koje Gospod čuva kod čoveka, vidi br. 468, 530, 560, 660, 661, 1050, 1906, 2284; a kada se deset, ili ostaci, odnose na Gospoda, to su Božanske stvari koje je Gospod Sebi pribavio, vidi br. 738,1906); i iz značenja kamila, što su opšte reči-znanja, za koje se kaže da ih je bilo deset, jer su bile Božanske ili pribavljene (stečene) od Gospoda; isto tako iz toga što su to bile kamile između kamila njegovog ospodara. Da da ide (ustade da ide), označava uvođenje (inicijaciju) pomoću njih, a to je predmet koji se razmatra u ovome poglavlju. Proces spajanja istine sa dobrom u Gospodovom Božanskom Racionalnom se ovde razmatra, i proces uvođenja (inicijacije)prvo se opisuje (br. 3012,3013), u jednom nizu, prema njegovom kvalitetu; u ovome stihu se pokazuje da je Gospodu prirodnom čoveku odvojio one stvari koje su bile od Njega, to jest, koje su bile Božanske, od onih stvari koje su bile od materinskog (Ljudskog?). One stvari koje su bile od Njega ili koje su bile Božanske, jesu stvari preko kojih je izvedeno uvođenje (inicijacija), i to su ovde deset kamila između kamila njegovoga gopodara. Otuda to, da se u sledećim stihovima tako često pominju kamile, kao tamo gde se kaže da je učinio da kamile padnu na svoja kolena izvan grada (stih 11); da je Rebeka dala kamilama da se napiju (stihovi 14,19,20): i da su bile uvedene u kuću, i da im je data slama i hrana (stihovi 31,32); i dalje, da su Rebeka i njene devojke jahale na kamilama (stih 61); i da je Izak video kamile kako dolaze; i kad je Rebeka vidjela Izaka, da je pala s kamile (stihovi 63,64). Razlog da se tako često pominju je zbog unutrašnjeg smisla, u kojemu one označavaju opšte reči-znanja, koja su u prirodnom čoveku od kojih dolazi osećanje istine, koje treba da*

se uvede u osećanje dobra u Racionalnom, i to redovnim (običnim) putem, kao što je gore pokazano. Jer se Racionalno u pogledu istine ne može roditi i usavršiti bez znanja-reči i spoznaja. Da kamile označavaju opšte reči-znanja, vidi se iz drugih odlomaka u Reči gde se pominju, kao kod Isaije: Proroštvo (tovar) će biti na stoci južnoj. Gdje je nevolja i muka, gdje su lavovi i lavići, guje i zmajevi ognjeni krilati, odnijeće bogatstvo svoje kamilama na grbama, k narodu koji ne će pomoći: Jer će Egipćani uzalud i na prazno pomagati (XXX.6,7). Stoka na južnoj strani stoji za one koji su u svetlu spoznaja, ili u poznavanjima, ali u zlu života; odneti bogatstvo na kamilama i na leđima magaraca označava spoznaje koje pripadaju njihovom Racionalnom. Da mlado magare označava racionalnu istinu, vidi br. 2781; njihovo blago na grbama kamila označava saznanja koja pripadaju njihovom Prirodnom, grba na kamili označava Prirodno, same kamile označavaju opšte reči-znanja u tome (blagu), blago označava spoznaje koje se smatraju dragocenima; Pod Egipćanima, čija je pomoć uzaludna i nekorisna, označavaju se znanja koja im nisu korisna; da Egipat označava znanje (nauku), vidi br. 1164,1165,1186,1462,2588. A da se ovde kamilama ne označavaju kamile, jasno je, jer se kaže da će lavić i lav nosii njihova blaga na leđima kamila; svako može videti daje neka tajna Crkve označena ovim. Kod istoga: Proroštvo pustinji mora. Kao vihori koji prolaze na jug, tako će doći iz pustinje, i zemlje stašne. Idi postavi stražu da ti javi šta vidi. I vidje kola s magarcma i kola s kamilama. I pažaše dobro velikom pažnjom. I evo dođoše na kolima ljudi i dva reda konjica. Tada povika i reče: pade, pade Babilon, i svi rezani likovi bogova njegovijeh razbiše se o zemlju (XXI.1,4,7,9). Pustinja kraj mora stoji za taštinu (ispraznost) znanja koja nisu korisna; kola s kamilama stoje za gomilu opštih znanja-reči, koja su u prirodnom čoveku. Prazna umovanja koja su kod onih koji su označeni Babilonom, su ono što se tako opisuje. Kod istog: I obradovaćeš se, i srce će ti se udiviti i raširiti, jer će se k tebi okrenuti mnoštvo morsko i sila naroda doći će k tebi. I mnoštvo *kamila* prekriće te, dromedari iz Medijana i Efe; sviiz Sabe doći će, i zlato i kad donijeće, i slavu Jehovinu javljaće (LX.5,6); govoreći o Gospodu i o Božanskim nebeskim i duhovnim stvarima u Njegovom prirodnom; mnoštvo morskostoji za ogromno obilje prirodne istine, blago naroda stoji za za ogromno obilje prirodnoga dobra; mnoštvo *kamila* stoji za

obilje opštih znaja-reči; zlato i tamjan stoje za dobra i istine, koje su slava Jehovina, *od Sabe* označava od nebeskih stvari ljubavi i vere (vidi br. 113,117,1171) Carica od Sabe, koja dolazi Salamonu u Jerusalem s velikim blagom, s *kamilama koje nose* začine, i mnogo zlata, i drago kamenje (1 o Carevima X.1,2), predstavljali su mudrost i inteligenciju koja se dodala Gospodu, koji je Salamon u unutrašnjem smislu u ovome odlomku. (prim. prev. *koja se mudrost i inteligencija dodala* Gospodu: ovu stavku treba povezati s učenjem da je Gospod stekao dodatnu moć u odnosu na čoveka posle oboženja Svoga Ljudskog. To se na latinskom kaže *Additimentum, ili Dodatak*). Kamile koje nose začine, zlato, i drago kamenje, označavaju one stvari koje pripadaju mudrosti i inteligenciji u prirodnom čoveku. Kod Jeremije: Za Arabiju (Cedar) i za carstva Azorska, koja razbi Nabuhodonosor car babilonski, ovako veli Jehova: ustani i idi na Arabiju, i zatri sinove istočne. Uzeće im šatore i stada, zavjese i sudove njihove i *kamile* njihove oteće. I *kamile* će njihove biti plijen, i mnoštvo stoke njihove grabež, i rasijaću ih u sve vjetrove (XLIX.28,29,32); u ovome odlomku, Arabija (Cedar) i carstva Azorska, u obrnutom smislu, stoje za one koji su u spoznajama nebeskih i duhovnih stvari, čija je svrha samo to, da ih se smatra mudrima i inteligentnima u njihovim očima i pred svetom. *Kamile*, koje će biti plen, i koje će biti rasejane na svestrane, označavaju u opštem znanja-reči spoznaje dobra i istine, koje se od njih oduzimaju, u životu tela na taj način što veruju u ono što je njima suprotno, a u drugom životu potpuno (im se oduzimaju). Kod Zaharije: A ovo će biti zlo kojim će Jehova udariti sve narode koji bi vojevali na Jerusalem i žene osramotili: tijelo će svakome posahnuti dok još stoji na nogu, i zlo će snaći konje, mazge, *kamile*, i magarce i svu stoku koja bude u tome okolu (XIV.12,15), gde zlo (kuga) na konje, mazge, kamile, i magarce stoji za oduzimanje intelektualnih stvari, koje ide tako redom od racionalnih do prirodnih stvari. Šta je označeno konjem, vidi br. 2761,2762, šta mazgom, br. 2781, šta magarcem, br. 2781; *kamile* stoje za opšta znanja-reči u prirodnom čoveku. Slično je bilo označeno kugom u Egiptu koja je bila na stoki u polju, na magrcima, *na kamilama*, na ovcama, i na stadima (Izlazak IX.2,3). Iz ovih odlomaka se može videti da su *kamilama*, u unutrašnjem smislu, označena opšta znanja-reči u prirodnom čoveku. Opšta znanja-reči su ona koja

obuhvataju pojedina, i oblikuju ih u prirodnom čoveku u pogledu njegovog inelektualnog dela.

3049. *Jer sve blago gospodara njegova bješe pod njegovom rukom*, označava dobra i istine onih znanja-reči koja su bila kod njega. Ovo se vidi iz značenja *svoga blaga* (svake dobre stvari) njegovoga gospodara, koje označava i dobro i istinu, jer istina u sebi je dobro, jer je od dobra. Istina je forma dobra, to jest, kada se dobro oblikuje tako da se može opaziti intelektom, tada se ono naziva istinom. I iz značenja ruke, koja označava moć (o čemu vidi br. 878), stoga označava (dobra i istine) koja su bila kod njega. Opšta znanja-reči nisu dobra po sebi, niti su živa, ali osećanje za njih čini ih da budu dobro i da žive, jer onda su ona radi neke svrhe. Nijedna reč-znanje nema uticaja osim onda kada ima neku svrhu; svrha je čini dobrom. A kakva je svrha, takvo je i dobro.

3050. *Da ide (ustade da ide)*, označava uzdizanje. Ovo je očito iz značenja *ustajati*, što uključuje neko *uzdizanje* gde god se pomene (vidi br. 2041,2785,2912,2927), a u ovom slučaju, označava da Božanska Istina od reči-znanja treba da bude uvedena (inicirana) u Božansko Dobro Racionalnog.

3051. *I dođe u Aram Naharaim* (Mesopotamiju), označava spoznaje istine otuda. Ovo je vidljivo iz značenja Arama ili Sirije, koji označavaju poznaanja dobra (o čemu vidi br. 1232,1234). Dok Aram Naharaim, ili Sirija na rekama (u Daničićevom prevodu: Mesopotamija, ili Međuriječje), označava poznavanja istine, kao što se može videti iz odlomaka navedih iz Reči (br. 108,109,2702), i iz mnogijh drugih, o kojima će biti, po Božanskom milosti Gospodovoj, govora na drugome mestu.

3052. Do grada Nahorova, označava stvari nauka koje se odnose na ovo. To se vidi iz značenja grada, što označava nauk (vidi br. 402,2449); i iz reprezentacije Nahora, što predstavlja ono što je srodno; jer Nahor je bio Avramov brat, a od njega je došao Betuel, od koga je bila Rebeka. Znanja-reči i stvari nauka se razlikuju među sobom u tome, da su stvari nauka od znanja-reči, gde pređašnji imaju svrhu, i što se stiču razmišljanjem od znanja-reči. Ovde se kaže da su srodni, zato što potiču od Božanskih stvari.

3053. Stih 11. *I pusti kamile da poliježu (na koljena) iza grada kod studenca pred veče, kad izlaze građanke da zahvataju vode.*

I pusti kamile da poliježu (na njihova koljena), označava sveto raspoređivanje opštih znanja-reči: iza grada, označava udaljavaje od stvari nauka: kod studenca, znači primiti istine vere: pred veče, označava da je tada stanje bilo tamnije. Kad izlaze građanke da zahvataju vode, označava stanje poučavanja.

3054. *I pusti kamile da poliježu (na koljena), označava raspoređivanje opštih znanja-reči. Ovo se vidi iz značenja pasti nakolena, što je rasporediti ono što je sveto; i iz značenja kamila, koje su opšta znanja-reči (o čemu vidi gore, br. 3048).*

3055. Iza grada, označava uklanjanje stvari nauka. Ovo je vidljivo iz značenja grada, koji označava stvar nauka (vidi br. 402,2449); iza koje, što je očito, označava izvan nauka (doktrine); na taj način odaljavanje od stvari nauka.

3056. *Pred veče, označava tada tamnije stanje. Ovo je očito iz značenja vremena, koje označava stanje (vidi br. 2625, 2788,2837); i iz značenja večeri, koja označava ono što je tamno; jer veče u Reči označava stanje koje prethodi poslednjem stanju Crkve kada se ona završava, koje se poslednje stanje naziva noć, a isto tako označava prvo stanje nanovo rastuće Crkve, koje se nazivajutro (idi br. 2323). U svakom smislu, ono označava tamu koja prethodi jutru.*

3057. *Kad izlaze građanke da zahvataju vode, označava sanje poučavanja. Ovo je jasno iz značenja vremena, koje označava stanje (o čemu vidi gore, br. 3056); i iz značenja zahvatati,naime, vodu, što označava biti poučavan, o čemu će ubrzo biti govora. Ono što je do sada rečeno od br. 3054, je ono što je označeno u unutrašnjem smislu onim stvarima koje se istorijski odnose u ovome stihu. Ali što je obuhvaćeno u jednom nizu, ne pokazuje se lako nikome koji nije poučen o prirodnom čoveku, kao i o znajima-rečima i stvarima nauka u njemu (u prirodnom čoveku), i kako su istine uzdignute otamo u Racionalno, i kako postaju racionalne; ajoš se manje pokazuje kakvo je Racionalno u odnosu na Prirodno, ili kakve su stvari u Racionalnom u odnosu na one u Prirodnom. Stvari koje pripadaju Racionalnom, ne pokazuju se pred čovekom dok živi u telu; ali stvari koje su u*

prirodnom, one se opažaju, ali retko one koje su u racionalnom, osim u nekoj vrlo slaboj svetlosti koja osvetljava stvari u Prirodnom, ili kao jedna sposobnost preko koje se stvari mišljenja raspoređuju u red i tako se opažaju stvari koje um razmatra. Ako se ove i mnoge druge stvari ne znaju, sadržaj ovoga stiha se jedva može objasniti tako da bi se razumeo; na primer, da postoji sveto raspoređivanje opštih znanja-reči, i u isto vreme udaljavanje od stvari nauka, da bi se primile istine vere, i u ovoj prilici da postoji tamno stanje, i daje takvo stanje poučavanja. Pa ipak, dopušteno je ukratko reći kakav je slučaj u ovom pogledu kod čoveka kojega Gospod obnavlja, jer čovekova obnova je neka slika onoga što se dogodilo kod Gospoda kad je bio u svetu, kao što je rečeno gore (br. 3943). Dok traje čovekovo obnavljanje, Gospod raspoređuje opšte stvari koje su u prirodnom čoveku, da budu u korespondenciji s onima koje su u nebu. Šta je korespondencija, i da ona postoji između duhovnih i prirodnih stvari, vidi br. 2987,2989,2900,2991,3002. Prvo se raspoređuju opšte stvari, kako bi pojedine mogle da se postepeno uvedu u njih (u opšte), a sve to izvodi Gospod. Jer ako nema reda u opštim stvarima, ne može da ga bude ni u pojedinim, jer prvo ulazi i oblikuje drugo, i potvrđuje ga. Još manje red može da bude u posebnim stvarima, jer ove ulaze u pojedinačne kao u svoje opšte, i tamo ih osvetljavaju. To je ono na što se misli pod svetim raspoređivanjem opštih znanja-reči, a u unutrašnjem smislu je označeno učiniti da *kamile poliježu na koljena*; jer se tako one potčinjavaju da bi primile uticaj (influks). Dok se ove stvari raspoređuju na ovaj način, stvari nauka (doktrine) se uklanjaju, jer ove su zaključci iz reči-znanja, jer u njima preko Racionalnog uliva se nešto kao diktat, koji kaže da je to istinito; ali na takav način, da je istinito jer se slaže s redom opštih stvari, ili nije istinito jer se ne slaže; drugoga uticaja nema na istine. Stvari nauka su zaista prethodno tamo, ali one nisu stvari nauka sve dok se u njima ne veruje, a do tada su samo reči-znanja, pa kada se o njima misli, ne dolazi se do nekog zaključka, nego se zaključak pravi od drugih stvari koje se na ove odnose. To je ono što je označeno uklanjanjem stvari nauka (doktrine), i šta je označeno u unutrašnjem smislu sa *iza grada*.

Ovo se stanje naziva tamnim, i ono je označeno večerju, dok se naziva jutrom onda kada se stvari nauka potvrde i veruju. Tada dolazi jutro i stanje setla. Druge

stvari, koje su sadržane u ovome stihu, jasne su iz onoga što jedo sada bilo rečeno.

3058. Razlog dase zahvatanjem vode označava poučavanje, a isto tako i prosvetljavanje u onome što sledi u ovome poglavlju, je to što voda u unutrašnjem smislu označava istine vere (vidi br. 2702). Tako, zahvatanje vode je samo poučavanje u istinama vere, a preko toga i prosvetljavanje; tako svuda u Reči, kao kod Isaije: S radošću ćeš zahvatati vodu iz izvora spasenja; i toga dana će priznati Jehovu (XII.3,4); *zahvatati vodu* znači primiti pouku, razumeti, i biti mudar. Kod istoga: Donesi vode u susret žednome, o vi stanovnici zemlje Temane (XXI.14); doneti vode da se sretne žedan, stoji za biti poučen. Kod istog: Jadni i bedni tražeći vodu, a nema nikoga, pa se njihov jezik suši od žeđi (XLI.17); tražiti vodu stoji za želeti pouku u istinama; pa nema nikoga, označava da nema nikoga. Onima koji zahvataju vodu u Jevеjskoj Crkvi bili su predstavljeni oni koji neprestano žele da znaju istine, ali bez drugog cilja osim da znaju, bez želje da znanje koriste; ovi su se smatrali najnižima; oni su bili predstavljeni Gibeonitim, a o njima vidi Jošua IX.21,23.27.

3059. Stihovi 12-14. *I reče: Jehova Bože gospodara mojega Avrama, daj mi sreću danas, i učini milost gospodaru mojemu Avramu. Evo, ja ću stajati kod ovoga studenca, a građanke će doći da zahvataju vode. Kojoj djevojci rečem: nagni krčag svoj da se napijem, a ona reče: na pij, i kamileću ti napojiti; daj to da bude ona koju si namijeniosluzi svojemu Izaku; i po tome da poznam da si učinio milost gospodaru mojemu.*

I reče: Jehova Bože gospodara mojega Avrama, označava Božansko Samo koje je Otac sa Božanskim Ljudskim koje je Sin: daj mi sreću danas, označava Proviđenje od večnosti: i učini milost, označava uticaj ljubavi: gospodaru mojemu Avramu, označava Božansko Ljudsko: eto, ja ću stajati kod ovoga studenca, označava stanje spajanja Istine Božanske sa Ljudskim: a građanke (kćeri grada) će doći da zahvataju vode, označava osećanja istine i poučavanje kroz njih: Kojoj djevojci rečem: označava osećanje u kome je nevinost: nagni krčag svoj, označava potčinjavanje znanja-reči: da se napijem, označava poučavanje u istinama: aona

reče: na pij, označava uzajamnost u odnosu na to: i kamile ću ti napojii, označava prosvetljavanje svih znanja-reči u prirodnom čoveku: daj da bude ona koju si namijenio služi tvojemu Izaku, označava spajanje Istine Božanske sa Božanskim Dobrom u Racionalnom: i po tome da poznam da si učinio milost gospodaru mojemu, označava da je brak iz Ljubavi Božanske.

3060. *I reče*, označava komunikaciju. Ovo se vidi iz značenja *reči* u istorijskim delovima Reči, što označava opažati i hteti, o čemu je ranije često bilo govora; a pošto označava ovo, to isto tako oznčava komunikaciju, jer jeona od opažanja i htenja.

3061. *O Jehova Bože gospodara mojega Avrama*, (da je to) odSamog Božanskog koje je Otac sa Božanskim Ljudskim koje je Sin, to jest, komunikacija (*prim. prev. Komunikacija između Božanskog Samog i Božanskog Ljudskog, koja je postojala u Gospodu dok je bio u svetu, je osnova i model svake prave komujniklacije među ljudma i anđelima koji žive u skladu s Božijom voljom u nebeskoj sreći*). Ovo je očitio iz onoga što jerečeno i pokazano gore, naime, da je Jehova Bog Gospodovo Božansko Samo koje se naziva Otac, i da Avram predstavlja Njegovo Božansko Ljudsko (vidi br. 2833,2836). Da je Jehova, u Reči Starog Zaveta, Sam Gospod, vidi br. 1736, 1815, 2921. Da je Pradrevna Crkva, koja je bila pre potopa, i Drevna Crkva koja je bila posle potopa, pod Jehovom podrazumevala Gospoda, vidi br. 1343, 1676, 1990, 2016, 3035. Daje Gospod trojstvo, naime, Božansko Samo, Božansko Ljudsko, i Božansko Proizlazeće, i da su ovi jedno, vidi br. 1999, 2149, 2156, 2288, 2329, 2447. Da je celo trojstvo u Gospodu Jehova, vidi br. 2156, 2329; i da su sve stvari u opštem i u posebnom u Gospodu Jehova, br. 1902, 1921. Da je Gospod jedno s Ocem, i da se u nebu ne misli ni na kojeg drugog Oca, vidi br. 14, 15, 1725, 1729, 1733, 1815, 2005, 2018, 2025, 2803, 3038. Daje Gospod sveukupno nebo, jer je On Sve u njemu; da je od Njega sva nevinost,mir,ljubav, milost, milosrđe, i bračna ljubav, svo dobro, i sva istina; da Mojsije i Proroci, stoga i cela Reč sa svim pojedinostima, govori o Njemu, i da svi obredi Crkve predstavljaju Njega, vidi r. 2751. Da se Gospod kao Božansko Ljudsko naziva Sinom, vidi br. 2628. Da Gospodovo Božansko Ljudsko nije bilo samo začeto, nego

i rođeno od od Njegove Božanske Suštine koja je Jehova, vidi br. 2798; (*prim. prev. ovde se misli ne na fizičko ili prirodno rađanje, nego na duhovno rađanje ili preporod koji je u slučaju Gospoda, bio Oboženje Njegovog Ljudskog, ili Glorifikacija*). Da je Gospod kao Božansko Ljudsko postao Jehova, i Život od Sebe, vidi br. 1603, 1737. Da je Gospod od večnosti, jasno se vidi iz Reči, vidi br. 2803; iako je posle bio rođen u vremenu; jer je On Sam govorio kroz Mojsija i Proroke, i On se Sam pokazao mnogima, i tamo se kaže da je On Jehova. Ali ova se duboka tajna može otkriti samo onima koji su u Božanskom opažanju, stoga skoro nikome osim čoveku iz Pradrevne Crkve, koja je bila nebeska, i koja je bila u tome opažanju. Čuo sam od ljudi te Crkve, da je Jehova bio Gospod u pogledu Božanskog Ljudskog kada je silazio u nebo, i kada je uticao kroz nebo, jer je nebo ličilo jednm čoveku sa svim udovima, i da se zvalo Veliki Čovek (vidi br. 684, 1276, 2996, 2998, 3021); Božansko Samo u nebu, ili u Velikom Čoveku, bilo je Božansko Ljudsko, i bilo je Jehova Sami tako obučen u Ljudsko. Ali da kada je ljudska rasa postala takva, da Božansko Samoobučeno u Ljudsko, nije više moglo da utiče na (ljudsku rasu), to jest, kada Jehova nije više mogao da dolazi čoveku, jer se ovaj bio udaljio, tada je Jehova, koji je Gospod u popgledu Božanske Suštine, sišao, i uzeo na sebe Ljudsko, koje je bilo Božansko po začecu, i po rođenju od device, kao neki drugi čovek. Ali On je ovo izagnao, i Božanskim sredstvima, učinio Božanskim Ljudsko koje je bilo rođeno, a od kojega potiče sve što je sveto. Tako Božansko Ljudsko postoji kao Suština po Sebi, koja ispunjava celo nebo, i omogućava spasenje onih koji se ranije nisu mogli spasiti. Ovo je sada Gospod, koji je u pogledu Božanskog Ljudskog, jedini Čovek, i od kojega čovek ima ono što ga čini čovekom (vidi br. 49,288,477,565,1894)(*prim. prev. čitalac može da postavi mnoga pitanja, kao na pr, zašto se autor poziva na autoritet slova Sv. Pisma kada izlaže unutrašnji smisao, a s druge strane kaže da Sv. Pismo ima unutrašnji smisao? Kako se može dokazivati nešto nečim što još nije dokazano?, da postavimo oštrije ovo pitanje. Odgovor je u učenju da se ono što je potrebno za spasenje vidi u slovu Sv. Pisma kaolice i ruke na čoveku, a da je ostalo manje ili više pokriveno (vidi Nauk o Sv. Pismu, br. 55), i u učenju da se unutrašnji smisao okriva čoveku u procesu njegovog duhvnog razvoja, a ne odjednom; i dalje, da je unutrašnji*

smisao ne neka tema o kojoj razglabaju anđeli, nego je to stanje čovekovog duha kada se njegov život slaže sa životom anđela u nebu, itd).

3062. *Daj mi sreću danas (da mi da sretne),* označava Proviđenje od večnosti. Ovo je jasno iz značenja *učini da se sretne*, što ozačaba provideti; i iz značenja *danas*, što označava odvečnosti (o čemu vidi br. 2838); osim toga, očito je da se ovde govori o Proviđenju, jer se njemu i upućuje molba.

3063. *Učini milost,* označava uticaj (influks). Ovo se vidi iz suštine milosti, koja je ljubav. Sama ljubav se pretvara u milost, i postaje milost, kad se neko ko je u potrebi, gleda sljubavlju i milosrđem, pa je otuda milost rezultat ljubavi prema potrebnima i jadnima. Ovde, međutim, milost, u unutrašnjem smislu, označava ljubav, a činiti milost, to je uticaj ljubavi, jer je ona uticaj od Gospodovog Samog Božanskog u Njegovo Božansko Ljudsko; jer je to Božanska Ljubav koja pripada Gospodu, kroz koju je On učinio Svoje Ljudsko Božanskim, jer je ljubav samo Esse života; ali niko nema Božansku Ljubav osim Gospod. Vidi šta je pre rečeno o Gospodovoj Ljubavi; naime, da je Gospodova Ljubav bila prema celoj ljudskoj rasi (br. 2253); i dase On borio od te ljubavi (br. 1690,1789,1812,1813,1820); da ona prevazilazi svaki razum (br. 1799,2077); da je Gospod Sama Božanska Ljubav (br. 2500, 2077, 2572); da je Jehova Ljubav (br. 1735); da ništa ne živi osim ljubav (br. 1589); da svaki onaj koji ima uzajamnu ljubav, ima Gospodov Život (br. 1799, 1802, 1803); da su ljubav i milosrđe Nebesko samo (br. 1419, 1824).

3064. *Gospodaru mome Avramu,* označava Božansko Ljudsko. Ovo je očito iz reprezentacije Avrama ovde, koji označava Gospodovo Božansko Ljudsko (o kojemu vidi br. 1833,1836).

3065. *Evo, ja ću stajati kod ovoga studenca,* označava stanje spajanja Istine Božanske s Ljudskim. Ovo se vidi iz značenja *studenca*, koji označava istinu (vidi br. 2702); u sadašnjem slučaju Istinu Božansku, jer se govori o Gospodu; samo stanje spajanja je označeno *stajanjem kod studenca*: da je ovo bilo spajanje sa Ljudskim, jasno je iz niza (*prim prev. jasno je iz niza stvari u unutrašnjem smislu*).

3066. *A građanke (kćeri grada) će doći da zahvataju vode, označava osećanja istine i poučavanje kroz njih.* Ovo se vidi iz značenja kćeri, koje označavaju osećanja (o čemu vidi br. 489-491,2362); i iz značenja ljudi iz grada (građana) koji označavaju istine. Oni koji žive u gradu nazivaju se, u Reči, ponekad ljudi (viri), a ponekada stanovnici (žitelji) grada; kada se nazivaju ljudi iz grada, tada se označavaju istine, a kada građani (stanovnici), označavaju se dobra. Šta se označava ljudima, vidi br. 265, 746, 915, 1007, 251; šta stanovnicima (žiteljima), br. 2268, 2451, 2712; šta gradom, br. 402, 2450, 2493. I iz značenja zahvatati vode, što označava biti poučavan (vidi gore br.3058). Otuda je očito, da se kćerima ljudi grada koji idu da zahvataju vodu, označavaju osećanja istine, i poučanje kroz njih. A niko ne prima pouku osim kroz osećanja istine; jer istine bez osećanja ulivaju se u uho kao zvuk, ali one ne ulaze u memoriju. A što čini da ulaze u memoriju, i da tamoostaju, to je osećanje. Jer dobro osećanja je kao njiva, gde se istine seju kao seme; pa kakva je njiva, to jest, osećanje, takvo je rastinje koje je bilo posejano. Cilj ili svrha određuju šta je kvalitet njive, ili šta je kvalitet osećanja, pa stoga i šta je kvalitet rastinja (plodova) koji su bili posejani; ili ako više volite da seto ovako izrazi, sama ljubav diktira (naređuje), jer ljubav je u svim stvarima cilj i svrha; jer se ništa ne smatra ciljem ili svrhom osim ono što se voli.

3067. *I kojoj djevojci rečem, označava osećanje u kojemu je nevinost.* Ovo je očito iz značenja djevojke. U Reči, osećanja dobra i istine se nazivaju decom, devojkama, mladim ženama, i kćerima, ali u svim slučajevima s razlikom u pogledu stanja. Kćerkom se označava osećanje u opšte; mladom ženom, osećanje u komeima ljubavi ka bližnjem; ali devojkom, osećanje u kome je nevinost, iz razloga što je doba djevojke najbliže dobu deteta, koje je u unutrašnjm mislu, nevinost. Sličan je slučaj s dečakom, ili mladim detetom, kojim se označava stanje u kome ima nevinosti (vidi br. 430).

3068. *Nagni krčag da se napijem, označava potčinjavanje reči-znanja.* Ovo semože videti iz značenja *nagnuti*, što je potčiniti; i iz značenja *krčaga* koji označava reči-znanja;avto je zato što voda označava istinu (vidi br. 680,739,2703),a krčag je sud (sadržatelj), kao što u reči-znanja sudovi (sadržatelji) u kojima je istina. Jer svaka

reč-znanje je sadržatelj istine, a svaka istina je sud (sadržatelj) dobra; a reč-znanje bez istine je prazan sud; tako i istina bez dobra. Gde postoji reč-znanje u kome je istina, i gde istina u kojoj je dobro, tadaje sud (sadržatelj) pun. Osećanje koje dolazi od ljubavi, to je ono što spaja, i što ih dovodi u red, jer je ljubav duhovno spajanje.

3069. *Da se napijem*, označava poučavanje istinom. Ovo je jasno iz značenja *napiti se*, što znači *primii pouku*. Često se u Reči pominje piti (napiti se) kada se govori o dobrima i istinama vere, gde označava biti poučavan u njima, i primati ih, kao kod Isaije: Tužiće vino, uvenuće loza vinova, uzdisaće svi koji su vesela srca. Ne će piti vina uz pjesme, ogrknuće silovito piće onima koji gapiju (XXIV.7,9). Ne piti vina sa pesmom, označava ne biti poučavan iz osećanja za istine, i ne uživati u tome; gorko i silovio piće onima koji ga piju, označava odvratnost. Kod istog: Biće kao kad gladan sni da jede, pa kad se probudi a duša mu prazna; ili kad sni žedan da pije, pa kad se probudi, a on iznemogao i dušamu žedna (XXIX.8); žedan stoji za onoga koji želi da bude poučen; piti stoji za biti poučavan, ali u stvarima koje su uzalud. Kod Jeremije: Svoju vodu pijemo za srebro (novce). Svoja drva kupujemo (Plač V.4); *piti vodu za srebro*, znači biti poučavan, ali ne besplatno; a isto tako znači pripisivati istinu sebi. Da istina treba dase daje bez novca (slododno), kako ne bi bila od sebe, nego od Gospoda, to se uči ovako kod Isaije: Svako koji je žedan, idi na vodu, i onaj koji nema novca (srebra); idi, kupi (LV.1): i kod Jovana: Isus reče, ko je žedan, neka dođe k meni, i neka pije; svako koji mene vjeruje, iz njega će poteći potoci vode žive (VII.37,38); gde se pijenjem označava poučavanje, i primanje. Kod Luke: Oni će reći: Jeli smo pred obom, i pili, i učio si po našim ulicama; ali Gospod im odgovori, Ne znam odakle ste; odlazite od mene koji činite bezakonje (XIII.26,27); gde *jesti i piti* pred Gospodom označava poučavati i besediti dobro i istinu vere, od saznanja koja dolaze iz Reči, što je označeno ovim rečima: Učio si na našim ulicama; ; ali pošto su ovo radili od sebe samih, radi svoje časti i dobitka, stoga ne od osećanja istine, jer su bili u zlu života, to se kaže: Ne znam odakle ste; odlazite od mene koji činite bezakonje. Kod istog: Isus govoreći učenicima reče: da bi jeli i pili za Mojim stolom u carstvu Mome (XXII.30); dau Gospodovom carstvu oni ne jedu i ne piju za stolom, jasno je svakome, nego da se

jedejem i pijenjem za Gospodovim stolom u Njegovom carstvu označava nešto drugo, naime, uživanje u opažanjima dobra i istine. A to je i ono što Gospod kaže kod Mateje: I kažem vam, ne ćete piti odsad od ovoga ploda vina, do onog dana kada ću piti (novo) vino s vama u carstvu Oca Moga (XXVI.29); pijeње znači poučavati životom (životnim primerom) o istinama, i davanje opažanja dobra i istine. Kao što je Gospod rekao: Ne brinite se za život svoj (za dušu svoju), šta ćete jesti i šta ćete piti; ni za tijelo svoje, šta ćete obući (Mateja VI.25,31; Luka XII.29); ovo označava duhovne stvari, označavajući da Gospod daje svu veru u dobro i istinu. Kod Jovana: Gospod reče ženi Samarjanki: Svaki koji pije od ove vode, opet će ožednjeti; ali koi pije od vode koju mu ja dam, taj neće nikada ožednjeti, jer će voda koju ja dam biti izvor vode žive u vječnom životu (VI.7-14); pijeње jasno označava primanje pouke o dobrima i istinama, i primanje istih.

3070. *I ona reče, na pij, označava uzajamnost u odnosu na to. Ovo se vidi iz toga što je to odgovor i potvrđivanje, stoga i uzajamnost (recipročnost).*

3071. *I kamile ću ti napojiti, označava prosvetljenje svih reči-znanja u prirodnom čoveku. Ovo je vidljivo iz značenja kamila, koje označavaju opšte reči-znanja, to jest reči-znanja u opšte, ili sve (o čemu vidi gore br. 3048); i iz značenja *napojiti*, što označava prosvetljenje. *Zahvatati vodu* znači poučavati, kao što je pokazano u br. 3058, pa stoga *napojiti* znači *prosvetliti*, jer prosvetljenje dolazi od poučavanja.*

3072. *Daj da to bude ona koju si namijeniosluzi svome Izaku, označava spajanje Istine Božanske s Božanskim Dobrom u Racionalnom. Ovo se vidi iz značenja *namijeniti*, naime, *za ženu*, što označava spojiti bračnim savezom; i iz reprezentacije Izaka, koji stoji za Božansko Dobro Racionalnog, što je bilo obilno pokazano gore, i što je očito iz svih pojedinosti u ovome poglavlju u unutrašnjem smislu.*

3073. *I po tome da poznam da si učinio milost gospodaru mojemu, označava da brak dolazi od Božanske Ljubavi. Ovo je vidljivo iz značenja milosti, koja označava ovde u unutrašnjem smislu Božansku Ljubav (vidi br. 3063); i pošto je predmet o kome se govori veridba (zaručenje) Rebeke s Izakom, to jest, predmet je*

povezivanje Božanske Istine s Božanskim Dobrom Racionalnog, pa stoga *činiti milost mome gospodaru* označava ništa drugo nego brak, stoga brak od Božanske Ljubavi. Ovo je zaključak ove molbe, kojoj je cilj bio pokazan.

3074. Šta je sadržano u ova tri stiha u unutrašnjm smislu, može se samo donekle objasniti; ali pošto je sadržaj razbacan, ne pokazuje se što je tu sadržano u jedno nizu, osim ako se posmatra sve zajedno u jednoj ideji, i ako se u isto vreme pažnja odvrti od smisla slova; jer sve dok je pažnja uperena na taj smisao, ideja je ne samo zbrkana, nego se čak i sumnja u nju; a ukoliko se sumnja, to je um više u tami. Ovde je dat sažet prikaz procesa, kakose istina pokazuje pomoću reči-znanja i kako se uzdiže iznad njih, iz prirodnog čoveka u racionalnog, i postaje istina racionalna, i, u Gospodu, Božanska; naime, pokazuje se ono što je je postignuto uticajem Božanske Ljubavi u Ljudsko, od koje je osećanje istine u kome je nevinost. Snagom ovoga uticaja, reči-znanja, koja su bila u prirodnom čoveku, su bila prosvetljena, i istine su se pokazale, koje su trebale da se podignu u Racionalno, i da se tamo spoje s dobrom Božanske Ljubavi. Ove iste stvari se opisuju u više pojedinosti u onome što sledi; ali onaj koji ne zna da se uticajem ljubavi, odtoga, od osećanja u kome je nevinost, sve stvari u opšte i posebno svrstavaju u red, čak i u prirodnom čoveku, taj može da stvori samo zatamnjenju ideju o onome što je gore rečeno, i što je ovde rečeno.

3075. Stihovi 15,16. *I on još ne izgovori, a to Rebeka, kći Batuela sina Melhe žene Nahora brata Avramova, dođe s krčagom na ramenu. I bješe vrlo lijepa, još djevojka, jer je čovjek nebjеше poznao. Ona siđe na izvor, i natoči krčag, i pođe.*

I on još ne izgovori, označava efekat volje: *a to Rebeka (dođe)*, označava osećanje istine od stvari nauka: *kći Batuela sina Melhe žene Nahorove*, označava svo poreklo toga osećanja: *sa krčagom na ramenu*, označava primanje istine, i napor: *i bješe vrlo lijepa*, označava lepotu osećanja istine: *još djevojka, jer je čovjek ne bješe poznao*, označava čista od svake obmane: *Ona siđe na izvor*, označava Istinu Božansku: *i natoči krčag*, označava sudove (prijemnike) za primanje: *i pođe (i podiže se)*, označava uzdizanje.

3076. *I on još ne izgovori*, označava efekat volje. Ovo se vidi iz onoga što odmah sledi, naime, da su se sve stvari u opštem i u pojedinom dogodile kao što se on molio, to jest, dogodile su se kako je on hteo. Da govoriti znači hteti, vidi br. 2626, 3937.

3077. *A, eto, Rebeka dođe*, označava osećanje istine od stvari nauka. Ovo je jasno iz reprezentacije Rebeke, koja označava Istinu Božansku koja treba da se spoji s Bžanskim Dobrom Racionalnog, ali pre nego je zaručena, ona predstavlja osećanje istine od stvari nauka, jer istinaje otuda, pošto istina nije istina osim kad je od života, a njen život je osećanje koje dolazi od ljubavi. Da Rebeka predstavlja Istinu Božansku koja treba da se spoji s Božanskim Dobrom Racionalnog, očito je iz svega što je sadržano u ovome poglavlju u unutrašnjem smislu, a i iz toga što Izak predstavlja Gospodovo Božansko Racionalno (vidi br. 1893,2066,2083,2630). Na taj način Rebeka, koja je posala Izakova žena, predstavljata u Racionalnom koje je bilo spojeno, kao žena što je spojena s mužem. Da je ovo Božanska istina, izgleda očito; jer je na sličan način i Avram predstavljao Božansko Dobro samo, a Sara njegova žena Božansku Istinu samu, spojenu s Božanskim Dobrom (vidi br. 1468, 1901, 2063, 2965, 2904). Na sličan način (to predstavljaju) Izak i Rebeka, ali u Gospodovom Božanskom Ljudskom, naime, u Njegovom Racionalnom. U glavnom, mužem se u Reči označava dobro, a ženom njegova istina (vidi br. 1468,2517). Tako je isto suština braka, to jest, bračne ljubavi, od Božanskog braka dobra i istine, i istine i dobra u Gospodu (vidi br. 2508, 2618, 2728, 2729, 2803). Razlog da je osećanje istine od stvari nauka je u tome što se reklo da je ona došla iz grada. Da se gradom označavaju stvari nauka, vidi br. 402, 2451. Istine su takođe od stvari nauka.

3078. *Kći Batuela sina Melhe žene Nahorove, brata Avramova*, označava svo poreklo toga osećanja. Ovo je jasno iz reprezentacije Batuela, i Melhe i Nahora, kao i Avrama. Šta oni svaki za sebe predstavljaju, ne može se objasnii i prikazati da bi se razumelo, jer prvo osećanje istine zaista potiče od Božanskih stvari koje je Gospod pribavio (priskrbio)u prirodnom čoveku, ali još uvek se materinske stavri nisu mogle odvojiti trenutno; i od ovih vodi poreklo osećanje. Kvaliet toga

osećanja u svom izvoru opisuje se u unutrašnjem smislu ovim rečima, *kći Batguela sina Melhe žene Nahora, brata Avramovog*. Svako osećanje, iako izgleda prosto i kao jedna stvar, sadrži u sebi neizbrojne stvari, da se one nemogu obuhvati nijednom idejom, još manje opisati. Jer u svakom osećanju je ceo čovekov život, koji se proživio od detinjstva sve do vremena kada je primetio to osećanje; i mnogo drugih stvari, naime, onih koje vuče iz nasleđa rođenjem od oca i majke, i od dedova i od pradedova. Jer osećanje je ceo čovek onakav kakav je. U drugom životu, pri pokazivanju osećanja, ponekad se prikazuje koliko na nekoga utiče ljubav prema sebi u ljubav prema svetu, i koliko ljubav prema načelima, kao što su cilj i svrha; i koliko ljubav prema dobru i istini, i šta je kvalitet toga dobra i istine, i kako su ovi raspoređeni, to jest, spojeni, približeni ili udaljeni, te koliko se ne slažu s nebeskim redom, to jest, koliko se slažu s njim. Asve se ovo vidi kadasepokazuje osećanje, kao što je rečeno, jer osećanje je ceo čovek. Da je tako, čoveku izgleda neverovatno, ali je ipak istinito.

3079. *Sa krčagom na ramenu*, označava primanja istine, i napor (nastojanje). Ovo se vidi iz značenjakrčaga, koji označava reči-znanja, stoga i prijernik istine (očemu vidi br. 3068); i iz značenja ramena, što je snaga, stoga napor (očemu vidi br. 1085). Da krčag ili posuda za vodu, tako i posude uopšte, u unutrašnjem smislu, označavaju stvari koje su na mestu prijema, kao što se reči-znanja i spoznanja, a koje se odnose prema dobru, može se videti iz mnogo odlomaka u Reči. Posude (sasudi) u hramu i na oltaru samo su to i označavale, i zbog tog značenja su bile svete, i nije bilo drugog izvora za njihovu svetost. Otuda to, da kad je Belhazar sa svojim knezovima i ženama pio vino iz zlatnih i srebrenih posuda, koje je Nabuhodonosor njegov otac doneo iz hrama u Jerusalimu, i da su slavili bogove zlatne, srebrene, mjedene, drvene i kamene, da se na zidu pojavil napisane reči (Danilo V.2 i sledeći stihovi). Zlatne i srebrene posude stoje za spoznaje dobra i istine, koje su bile oskrvnute (profanisane) obmanama koje su u njima (vidi br. 1368), tako da su im spoznaje služile da se klanjaju bogovima od zlata, i srebra, jer Belhazar se nazivao carem Haldejaca (stih 30 istog poglavlja). Da posude predstavljaju spoljašnje duhovnih stvari, vidi se i iz drugih odlomaka u Reči, kao kod Isaije: Sinovi Izrailjevi nose prinos u čistom sasudu u kuću Jehovinu (LXVI.20);

govoreći o Gospodovom carstvu; prinos u čistom sasudu predstavlja spoljašnjeg čoveka u odnosu na unutrašnjeg. Onaj ko donosi prinos je unutrašnji čovek, čisti sasud je spoljašnji čovek koji se s njim (s unutrašnjim) slaže, a donosi ono što je u spoljašnjem čoveku, a to su reči-znanja, spoznaje, i stvari nauka. Kod Jeremije: Vika u Jerusalimu podiže se. Najveći između njih šalju najmanje na vodu; došavši na studence ne nalaze vode, vraćaju se s *praznijem sudovima*, pa su posramljeni (XIV.2,3); prazne posude stoje za spoznaje u kojima nema istina, a isto tako stoje za istine u kojima nema dobra. Kod istoga: Izjede me i ptr Nabuhodnezar car Babilonski, načini od mene nepotreban(prazan) sud (LI.34); prazan sud stoji za slično. Da je Babilon taj koji pustoši, vidi br. 1327. Kod Mojsija: Jehova je posadio mirisava drveta. Poteći će *voda iz vijedra* (sasuda, krčaga) kraj rijeke (Brojevi XXIV.6,7); u izreci Balaama o Jakovu i Izrailju; vode koje teku iz vijedra (krčaga, sasuda) stoje za istine koje teku iz spoznaja. U paraboli o deset devica, od kojih su pet uzele ulja u svoje svetiljke, a one lude nisu (Mateja XXV.4); devicama se označavaju osećanja; mudrim devicama koje su uzele ulja u svoje svetiljke označavaju se dobra u istinama, stoga ljubav prema bližnjemu u veri. Da ulje označava dobro, vidi br. 886; svetiljke stoje za ljubav.

3080. *I bješe vrlo lijepa*, označava lepotu osećanja istine. Ovo se vidi iz značenja *devojke*, koja je osećanje u kojemu je nevinost (vidi br. 3067). Razlog daje bila lepa je u tome, što ona predstavlja lepotu osećanja za istinu, anaziva se devojkom zato što je sva lepota od dobra u kome je nevinost. Dobro samo, kada se uliva iz unutrašnjeg u spoljašnjeg čoveka, sačinja ono što je lepo: otuda sva ljudska lepota. Ovo se može videti i iz toga na nikoga ne deluje samo nečije lice, nego osećanje koje sija iz lica; oni koji su u dobru, na njih deluje osećanje dobra, koje je u njemu (u dobru), u onom stepenu u kojem je i nevinost u tome dobru. Na taj način, duhovno koje je prirodno, ono deluje, a ne prirodno bez duhovnog. Slično ovome, mala deca deluju na one koji su u dobru, i koji njima izgledaju lepi onoliko koliko ima nevinosti u njihovom izrazu lica, u pokretima, i u govoru. Da dobro i ljubav prema bližnjemu oblikuju i sačinjavaju ono što je lepo, vidi br. 553. Otuda to da se sa *djevojka bješe vrlo lijepa*, označava osećanje istine, u kojemu je dobro.

3081. *Bješe djevojka, još je čovjek ne bješepoznao*, označava da je (to osećanje istine) bilo čistood svake obmane. Ovo je jasno iz značenja djevojke (djevice). U Reči se stalno pominje djevojka (djevica), a djevicom se označava Gospodovo carstvo, a tako isto i Crkva, a otuda svako ko je u Gospodovom carstvu, ili ko je Crkva; a ovo dolazi od bračne ljubavi kojaje kod čednih devojaka. Bračna ljubav u duhovnom smislu je osećanje istine od dobra, od kojih osećanja, kada su spojena, dolazi bračna ljubav (vidi br. 2508,2618,2727-2729). A pošto se ovo vidi kod devojke, kao što je bilo rečeno, stoga Gospodovo carstvo, koje se upoređuje s brakom, i naziva brakom, da se ono naziva i djevojkom (djevicom). Razlog da je čovek nije poznao, je to što se njome označava osećanje čisto od svega lažnog, jer u Reči čovek (vir) označava ne samo racionalnu istinu, nego u obrnutom smislu obmanu (vidi br.265,749,1007). Na taj način, biti taknut od čoveka znači biti zaražen, a ne biti taknut znači biti čist od obmane; ovde se pod čovekom misli na muža. Da se devicom označavaju u Reči oni koji su u Gospodovom carstvu, ili, što je isto, oni u kojima je Gospodovo carstvo, vidi se kod Jovana: Ovo su oni koji se nisu opoganili ženama; *jer oni su djevstvenici*. To su oni koji prate jagnje gde god ono ide: jer su neukaljani pred prijestolom Božijim (Otkr. XIV.4,5); oni se jasno nazivaju *djevstvenicima* (djevicama), koji idu za jagnjetom, to jest, koji su u Gospodovom carstvu, i za njih se kaže da su neopoganjeni. U pravom smilsu, *djevstvenici* su oni koji su u ljubavi ka Gospodu, to jest, koji su nebeski, pa stoga oni koji su u osećanju dobra. Da se isto tako nazivaju *djevicama* oni koji su u ljubavi ka blišnjemu, to jest, oni koji su duhovni, i sledstveno oni koji su u osećanju istine, što se može videti iz sledećih odlomaka u Reči. Kod Isaije:Ruga ti se i podsmijeva ti se djevojka, kći Sionska, i za tobom maše glavom kći Jerusalimska (XXXVII.22); djevojka kći Sionska stoji za nebesku Crkvu, kći Jerusalimska za duhovnu Crkvu. Kod Jeremije: Opet ću te sazidati,*djevojko Izrailjeva*, opet ćeš se veseliti bubnjima svojim. Tada će se veseliti *djevojka* u polju, i momci i starci zajedno (XXXI.4,12,13); *djevojka Izrailjeva* stoji za duhovnu Crkvu;osećanje istine od dobra kod nje ovde se opisuje, kao i na drugim mestima, bubnjevima i plesovima. Kod istoga: Putevi Sionski tuže, njeni svećenici uzdišu; njezine su djevojke tužne. Kao grožđe u kaci izgazi Gospod kćer Judinu; djevojke moje i

mladići moji otidoše u ropstvo (Pláč I.4,15,18); djevojke stoje za osećanja dobra i istine. Na drugome mestu kod istoga: Sramote žene na Sionu, i djevojke po gradovima Judinijem (plač V.11); djevojk stoje za osećanja dobra. Kod Amosa: I potucaće se od mora do mora, tražeći Riječ Jehovinu, i ne će je naći. U to će vrijeme obamrijeti *lijepe djevojke* i mladići od žeđi (VIII.12,13); *lepe devojke* stoje za osećanja istine, a mladići stoje za istine ili, što je isto, za one koji su u istinama, o kojima se kaže da će se potucati od mora do mora tražeći Riječ Jehovinu, ida je neće naći; pa da će obamreti od žeđi. Kod Zaharije: Jehova Bog njihov izbaviće ih u taj dan kao stado svojega naroda. Jer koliko će biti dobro njegovo i kolika ljepota njeova! od žita će rasti momci a od slatkoga vina *djevojke* (IX.16,17); mladići stoje za istine, a djevojke za osećanja. Kod Davida: Sva si ukrašena kći careva iznutra, haljina joj je zlatom iskićena. U vezenoj haljini vode je caru; za njom *vode k tebi djevojke, druge njezine* (Psalam XLV.13,14); careva kći stoji za Gospodovo duhovno carstvo; druge njezine, njene drugarice, stoje za osećanja istine. Kod istoga: Vidješekako ideš, Bože, kako sveto ide Bog moj, car moj. Naprijed idahu pjevači, za njima svirači sred *djevojaka s bubnjima* (Psalam LXVIII.24,25); djevojke koji udaraju u bubnje stoje za osećanja istine; *mlade žene* se razlikuju od devojaka po nevinosti; one se nazivaju devojkama zbog bračne ljubavi, stoga što su u nevinosti, jer bračna ljubav je sama nevinost (vidi 2736) (*prim.prev.*)

Autor ne misli na fizičku nevinost u braku nego da odnosonih u braku prema Gospodu, prema Kome se odnose kao mala deca koja žele da ih On vodi u svemu. To je unutrašnja nevinost u kojoj su anđeli trećeg neba ili neba nevinosti); stoga kod Jovana, u odlomku naveeeno +m, kaže se da oni idu za Jagnjetom, jer Jagnjetom se označava Gospod kao nevinost; svi u nebu se nazivaju djevicama (djevojkama) od nevinosti koja je u njihovom dobru; oni idu za Jagnjetom prema tome kolika i kakva jenjihova nevinost.

3082. *I ona siđe na izvor, označava Istinu Božansku. Ovo se vidi iz značenja izvora, koji označava Istinu Božansku (vidi br. 2702,3065).*

3083. *I natoči krčag, označava posude za primanje. Ovo je očito iz značenja krčaga, koji označava u unutrašnjem smislu (zato što je to posuda koja drži vodu)*

prijemnik spoznanja istine, a isto tako i istine same, koja je označena vodom. Da voda u unutrašnjem smislu označava spoznaje, i istinu, vidi br. 28,680,2702,3058.

3084. *I pođe*, označava uzdizanje. Ovo se vidi iz značenja *poći*, što oznnačava *biti podignut*. Podignuti se kaže kada se nešto uzdigne sa nižeg na više, sledstveno tome, od onoga što je spoljašnje prema onome što je unutrašnje, jer je to isto, jer ono što je niže i više u ljudskoj ideji, to je spoljašnje i unutrašnje u anđeoskoj ideji. Na primer, nebo koje čoveku izgleda da je naviše, anđelima je unutrašnje. Tako je i sa Prirodnim kod čoveka; ovo je spoljašnje u odnosu na Nebesko ili, što je sito, Reči-znanja koja su kod prirodnog čoveka nešto spoljašnje u odnosu na istinu, a istina je spoljašnje u odnosu na dobro, pa se stoga Reči-znanja u odnosu na istinu nazivaju *pokrivalom*, a isto tako i *haljinom*, pa se tako i istina odnosi prema dobru. Otuda se kaže, ići gore u Jerusolim, ali i ići dole u Jerusolim; isto tako, ići od Jerusalima ka Sionu, i od Siona ka Jerusolimu, jer mesta oko Jerusalima označavaju spoljašnje Crkve, a Jerusolim unutrašnje, dok se Sionom označavaju najdublje stvari. Pošto se u unutrašnjem smislu ovde opisuje prva faza uzdizanja istine od prirodnog čovekaka racionalnom, stoga se ovde prvo kaže, da je osećanje istine, predstavljeno Rebekom, sišlo na izvor, a odmah zatim, da je pošlo gore (uzdiglo se).Jer, kao što je rečeno gore (br. 3074), Božanska Ljubav uliva se u osećanje dobra, a otuda i u osećanje istine, te oživljava i obasjava stvari koje su u prirodnom čoveku, i tamo ih stavlja u red: to je označeno silaženjem. Posle, istine se uzdižu iz prirodnog čoveka u racionalnog čoveka, i u njemu se spajaju s dobrom: to je označeno podizanjem.

3085. U ova dva stiha opisuje se osećanje istine, njeno poreklo, kvalitet, i prva faza uvođenja (inicijacije). *U pogladu porekla*, opisuje se ovim rečima, da je *Rebeka rođena od Batuela, sina Melhe žene Nahora, brata Avramova*, kojim je rečimaistaknuto poreklo toga osećanja u unutrašnjem smislu (vidi br. 3077,3078). *U pogledu kvaliteta*, opisuje se ovim rečima, *daje krčag bio na njenom ramenu, i da je ona bila vrlo lijepa*:da ove reči opisuju kvalitet, vidi br. 3079-3081.U pogleduprve faze uvođenja (inicijacije),ona se opisuje ovim rečima, *Ona siđe na izvor, natoči krčag, i pođe* (vidi br. 3082-3084). Ali s ovim stvarima je takav slučaj,

kao što je gore rečeno, da one prevazilaze ne samo običan razum, nego i onaj razum koji se izvežban (u ovim stvarima?); jer takva priroda je stvari koje su sadržane u unutrašnjem smislu ovoga poglavlja, i u nekim od sledećih stihova. Razlog je tome to što malo ko može shvatiti da postoji neprekidni Božanski Influx kroz unutrašnjeg u spoljašnje čoveka, to jest, influx nebeskih i duhovnih stvari preko racionalog čoveka u prirodnog čoveka ili, što je isto, u prirodne stvari koje pripadaju spoljašnjem čoveku; i da se zbog toga influxa istine kao se izvlače iz prirodnog čoveka, uzdižu, i usađuju u dobro koje je u racionalnom čoveku. Niti se zna da se ovo dešava; kako onda dase zna ceo proces, koji je toliko mudar, jer potiče od Božanskog, tako dase ne može ispitati ni deseto hiljaditi njegov deo; ako da se od svega toga opaža samo nešto vrlo opšte. Stoga, neka se niko ne čudi što se stvari sadržane u unutrašnjem smislu, ne mogu opisati kako bi se razumele, i da one koje su opisane, da i one prevazilaze običan razum, jer one govore o ovom procesu i opisuju ga. I dalje, unutrašnji smisao je uglavnom za anđele, cilj čega je da bi preko Reči postojala komunikacija između neba i čoveka, a i stoga što su stvari sadržane u unutrašnjem smislu prava uživanja anđelima, jer nebeska hrana nije ništa drugo nego inteligencija i mudrost, kao i blaženstvo mudrosti i inteligencije anđelima u svemu onome što govori o Gospodu.

3086. Kako bi se stvorila neka ideja, iako najopštija, o stvarima koje su sadržane u unutrašnjem smislu, nika se zna da je predmet koji se razmatra kroz celo poglavlje u njegovom unutrašnjem mislu, Istina Božanska koja treba da sespoji sa Božanskim Dobrom; naime, da Božansko Dobro kao da se ulivau prirodnog čoveka, to jest, u reči-znanja, spoznaje, i stvari nauka, jer ove pripadaju prirodnom čoveku ako mogu da uđu u njegovu memoriju, te se tamo pomoću influxa sve stvari rasvetljuju, oživljavaju, i stavljaju u red, jer sva svetlost, život, i red u prirodnom čoveku je odinfluxa odBožanskog, kao što to može svako znati, ako obrati na to pažnju. Kroz taj influx postoji osećanje, prvo opšte osećanjeistine, o komese govori u ova dva stiha, u pogledu njezinog porekla br.3079. 3082. u pogledunjenog kvaliteta br. 3079 3081, i u pogledi prve faze uvođenja, br. 3082,3084. Ali u stihovima koji odmah slede, ovaj proces se dalje opisuje u unutrašnjem smislu, naime, ispitivanje te istine, kao i odvajanje materinskih stvari,

koje su u početku bile pridodate, i tako dalje. No ja sam svestan da su ovetajne preduboke kako bi se lako shvatile, a to iz razloga, kao što je već rečeno, jer su ove stvari nepoznate; pa ipak, pošto seopisuju u unutrašnjem čoveku sa svim okolnostima, one se moraju izložiti, bez obzira na to što su iznad razuma. Ako išta, tako se može videti kakve su duboke tajne saržane u unutrašnjem smislu Reči, kao i to da su totajne koje se jedva mogu primetiti na svetlosti sveta, u kojoj svetlosti je čovek sve dok živi u telu, ali da se one pokazuju više i jasnije kad iz svetlosti sveta uđe u svetlost neba, u koju dolazi posle smrti, to jest, kada dođe u svetlo neba u kojemu su blažene i srećne duše, to jest, anđeli.

3087. Stihovi 17-20. *A sluga isloči pred nju, i reče: daj mi dase napijem malo vode iz krčaga tvojega. A ona reče: na pij, gospodaru. I bržespusti krčag na ruku svoju, i napoji ga. A kada ga napoji, reče: i kamilama ću tvojima naliti da se napiju. I brže izruči krčag svoj u pojilo, pa opet otrča nastudenac da nalije, i nali svijem kamilama njegovijem.*

A sluga iskoči pred nju i reče, označava ispitivanje (istraživanje) Božanskog Dobra: daj mi da se napijem malo vode iz krčaga tvojega, označava (ispitivanje) da li nešto istine ima tamo sa čim bi se moglo spojiti: a ona reče: na pij, ospodaru, označava recipročnost: i bržespusti krčag na ruku svoju, označava potčinjavanje onih koji primaju zbog moći: i napoji ga, označava uvođenje (inicijaciju); i kad ga napoji, označava uzastopnu fazu: i reče: i kamilama ću tvojima naliti neka senapiju, označava recipročnost u pogledu prosvetljenja svih reči-znanja u prirodnom čoveku: i brže izruči krčag svoj u pojilo, označava odvajanjeosećanje istinekoje se uvelo (iniciralo) u Dobro Božansko: paopet otrča na studenac danalije, označava niže osećnje istine: i nali svijem kamilama njegovijem, označava da su na taj način opšte reči-znanja bile rasvetljene.

3088. *A sluga iskoči (potrča) pored nju, i reče, označava ispitivanje od strane Božanskog Dobra. Ovo je očito iz značenja potrčati (iskočiti) pred nju, što je ispitivai da li je bilo zaista onako kako je on govorio u svom srcu –da li je ovo bilo određeno (diktirano) iz unutrašnjeg smisla; isto tako iz značenja reći, što je opažati. Kao što je često gore pokazano, pa stoga i ispitivati. Razlog da se kaže da*

je to bilo od Božanskog Dobra je to što ovde sluga zamenjuje svoga gospodara, naime, Avrama, a isto tako i Izaka. Jer onaj koji je poslat, on uzima na sebe karakter onoga koji ga šalje, kao što je to često slučaj u Reči. Čitamo o anđelima, daseprvo nazivaju anđelima, a posle se nazivaju Jehova, kao u slučaju anđela koji se pokazao Mojsiju u plamenu ognjenom kod kupine (grma kupine) (Izlazak III.2,4); i koji se pokazao Gideonu (Sudije VI.11,12,14). Otuda je to da mu Rebeka kaže, Gosodaru, i sledećem stihu.

3089. *Daj mi da se napijem malo vode iz krčaga tvojega*, označava (da li) se nešto istine može spojiti. Ovo se vidi iz značenja *točiti*, što je slično sa *piti (napiti se)*, ali u deminutivnom smislu, jer je bilo samo ispitivanje; *da pitioznačava opažati*, vidi br. 3069; *piti* tako isto u unutrašnjm smislu označava biti *saopšten i spojen*, i odnosi se na ono što je duhovno, kao što se *jesti* odnosi na ono što je *nebesko*, vidi br. 2187,2343; i iz značenja *vode*, što označava istinu (vidi br. 680,79,2702). Ovde se, dakle, sa *Daj mi da se napijem malo vode iz krčagatvojega*, označava ispitivanjed a li se išta od istine tamo može spojiti. *Krčag* označava *prijemnik* u kojemu i iz kojega je istina (vidi br. 3068,3079). Razlog za ovo ispitivnje je to, što prvo osećanje istine nosi sa sobom i nešto materinsko koje je trebalo da se odvoji (vidi br. 3040,3078). Ovakav je slučaj sa čovekom koji reba da se preporodi. Njegovo prvo osećanje istine je vrlo nečisto, jeru njemu postoji i osećanje koristi i cilja radi sebe samoga, i radi sveta, radi slave u nebu, i slično, koje gleda sebe, a ne zajednicu, Gospodovo carstvo, a još manje Gospoda. Takvo osećanje mora da prethodi; no Gospod postepeno čisti to osećanje, dok na kraju nisu uklonjene obmane i zla, i kao da su odbačene na ivice (na obod); no one su poslužile kao sredstvo.

3090. *A ona reče: Na pij, Gospodaru*, označava recipročnost (uzajamnost). Ovo je jasno iz pristanka ili saglasnosti. Šta je recipročnost istine kada treba da se spoji s dobrom, pokazuje se u brakovima: jer osnova braka je da postoji pristanak na obe strane. Ovo vuče poreklo od braka dobra i istine; na strani dobra je volja, a na strani istine je pristanak; otkuda sledi spajanje. Iako čovek ovo ne opaža dok se preporađa, to jest, dok ulazi u nebeski brak, to ipak postoji; što postaje vrlo jasno

kada sepomisli da, dok se preporuča, dolazi do neke vrsta braka između volje i razuma, gde je dobro volja, a istina razum. Stoga su drevni ljudi ustanovili brak između volje i razuma, i svake pojedinsti volje i razuma (vidi br. 54,55).

3091. *I brže spusti krčag na ruku svoju*, označava potčinjavanje prijemnika zbog moći. Ovo je vidljivo iz značenja *spustiti*, što označavapotčinjavanje; iz značenja *krčaga*, što je prijemnik (vidi r. 3068,2079); i iz značenja *ruke*, koja označava *moć* (vidi br.878). Potčinjavanje prijemnika zbog moći podrazumeva da su stvari nauka, reči-znanja, i spoznaje, koje su prijemnici (br. 3068,3079), spremne da budu primenjene. Postoji lanac podređenosti, pa tako i primenjivanja, pa stoga i potčinjenosti, od Prvog Života, ili od Gospoda; u ovome lancu, stvari koji su na nižem mestu, jer treba da služe višima, moraju da budu potčinjene: bez ovoga potčinjavanje nema spajanja. Moć, o kojoj se ovde govori, je od istine: istina potčinjava stvari koje su ispod; moć se pripisuje istini u Reči, pa se stoga *ruke, i ramena* odnose na istinu, kojima se označava moć u unutrašnjem smislu (vidi br. 878,1085): sama moć, koja izgleda da je od istine, je od dobra preko isine.

3092. *I napoji ga (dade mu da pije)*, označava uvođenje (inicijaciju). Ovo je očito iz značenja *napojiti* (dati da pije, *potare*), što označava isto što i *piti* (*bibere*), ali ovde napiti označava nešto delotvornije (aktivnije) na strani onoga koji pije. Da piti znači primiti, a isto tako i spojiti, vidi br. 3069,3089; stoga dati da se pije (napiti) označava dati sposobnost dase primi, a to je prvo uvođenje (inicijacija).

3093. *A kad ga napoji (kad svrši napajanje)*, označava sledeću fazu, naime, uvođenje(inicijaciju). Ovo se vidi iz toga što završiti podzumeva kraj jednoga čina koji prethodi, i početak čina koji sledi, tako označava sledeću fazu; i iz značenja *dati da se napije*, što označava *vesti* (vidi gore, br. 3092).

3094. *I kamilama ću tvojima naliti da se napiju*, označava recipročnost u pogledu prosvetljavanja reči-znanja kod prirodnoga čoveka. Ovo se vidi iz značenja kamila, koje označavaju opšta znanja- reči u prirodnom čoveku (vidi br. 3048.3071); i iz značenja *naliti (crpiti) vodu*, što označavapoučavati, a tako isto i prosvetljavati (vidi br. 3048,3071); da postoji recipročnost, očito je, jer ona reče da će to učiniti,

i to je učinila, naime, ona je nalila vodu za kamile. Prosvetljavanje, a to je predmet o kome se radi ovde, je na strani istine, iako je to od dobra preko istine. Ovakav je slučaj sa prosvetljivanjem reči-znanja. Svako prosvetljivanje dolazi od dobra, jer dobro koje je od ljubavi može se uporediti sa sunčevom vatrom, od koje dolazi toplina i svetlost. Dok je istina kao nešto kroz šta se plamen probija, i kao da prosvetljenje dolazi od svetlosti; ali kakva je svetlost, takvo je i prosvetljenje. Ništa drugo ne prima dobro osim istine, pa stoga kakva je istina, takvo je i primanje, i takvo je i prosvetljivanje. Stoga, kad ima prosvetljenja preko istine, tada izgleda da je to od istine, iako je to od dobra, koje kao da sija kroz istinu. Prosvetljenje od dobra preko istine prodire dalje, i deluje duboko, i stvara osećanje istine, o kojemu ćemo ubrzo govoriti. Svetlost neba je od Gospodovog Božanskog Dobra preko Njegove Božanske Istine; i pošto je to preko Njegove Božanske Istine u Njegovom Ljudskom, ono prožima ne samo nebesko, nego i duhovno, i osvetljava sve one koji su u nebu mudročću i inteligencijom. A pošto su mudrosti inteligencija toga porekla, stoga je predmet o kome se govori u unutrašnjm smislu Reči samo Božansko Dobro i Božanska Istina Gospodovog Ljudskog. Ovaj odlomak govori o prvom prosvetljivanju istine od dobra, i od dobra preko istine.

3095. *I brže izruči krčag svoj u pojilo, označava odvajanje osećanja istine, koja je bila uvedena u Dobro Božansko. Ovo se vidi iz značenja izručiti (isprazniti) krčag, što označava odvojiti istinu, jer se krčagom kao posudom ne označavaju se samo reči-znanja u kojima je istina, nego i istina u kojoj je dobro (vidi br. 3068,3079); i pošto se ovde govori o uvođenju (inicijaciji), to on (krčag) označava istinu koja je uvedena u Dobro Božansko; a pošto se sama istina nikada ne spaja sa dobrom osim pomoću osećanja (vidi br. 3024,3066), jer u osećanju je život kroz koji se vrši spajanje, stoga se ovde misli na osećanje istine. To se vidi i iz značenja *pojila, ili posude za vodu*, koja označava dobro od istine, jer voda u pojilu označava istinu (vidi br. 739,2702), a pojilo samo označava isto što i drvo, a to je dobro (vidi br. 2784,2812); dobro od istine, to je ono što se stvara od dobra preko istine, i to je kao izdanak rođen od istine kao od majke, i od dobra kao od oca. Svo pravo dobro, koje je u prirodnom čoveku, je od ovog izvora, ili od braka dobra i istine u*

Racionalnom; ovo dobro je ono što se naziva dobrom od istine, i ono je označeno u Reči *pojilom*, ili posudom za vodu.

3096. *Pa opet otrča na studenac*, označava niže osećanje istine. Ovo se vidi iz značenja studenca (izvora), koji označava istinu (vidi br. 2702), ali istinu koja je niža; a pošto se ovde radi o uvođenju istine, ovde se označava niža istina, kao što je bilo gore rečeno (br. 3094). Šta je razlika, u unutrašnjem smislu, između izvora i studenca, može se videti po mestu na koje se odnosi, naime, da se izraz izvor koristi kada se govori o čistijoj ili višoj istini, a izraz studenac se koristi kada se radi o istini ne tako čistoj i nižoj istini, kao što je u ovome poglavlju u kome se pominje ponekad izvor a ponekad studenac. Prirodna istina je niža istina, a osećanje prirodne istine je niže osećanje istine; ovom se istinome, uglavnom, osvetljavaju se reči-znanja. Da ovo prosvetljivanje prodire dalje i deluje dublje, vidi br. 3094.

3097. *I nali svijem kamilama njegovijem*, označava da su na ovaj način opšte reči-znanja bile prosvetljene. Ovo je jasno iz značenja *naliti*, što je *poučavati*, a tako isto i *prosvetliti* (vidi br. 3058,3071); i iz značenja kamila, koje označavaju opšte reči-znanja (vidi br. 3048).

3098. Stvari koje su sadržane u unutrašnjem smilsu od br. 3088 do sada, takve su da se ne mogurazumeti, osim od onih koji su poučeni o unutrašnjim čovekovim stvarima, i od onih koji su u istinama, jer se prosvetljavanje prima kroz istine i u skladu s istinama. Predmet o kome se govori je prvo uvođenje istine u dobro; jer, kao što je rečeno, dobro samo uliva se u Prirodno kroz Racionalno, tako unutrašnjim putem, i prosvetljava stvari koje su u njemu, dok se sama istina ulivakroz čula, osobito preko sluha i vida, u Prirodno, tako jednim spoljašnjim putem. Otuda je rođenje istine, što može svako znati ako razmisli; ali spajanje dobra i istine nije u Prirodnom, nego u Racionalnom. Stoga se istina vadi (izvlači) iz Prirodnog, znači iz prirodne sfere u duhovnu, jer istina treba da se spoji s dobrom duhovnog (čoveka). Kakav je slučaj s istinom koja se prvo vadi (izvlači) otamo, to je predmet o kome se govori u ovim stihovima, od br. 3087-3097.

3099. Stihovi 21,22. *A čovjek joj se divljaše, i ćutaše, ne će li poznati da li je Jehova dao sreću putu njegovu ili nije. A kad se kamile napojiše, izvadi čovjek zlatnu grivnu od po siklai metnu joj oko čela, i dvije narukvice metnu joj na ruke od deset sikalazlata.*

A čovjek joj se divljaše i ćutaše, označava stanje opažanja u pogledu tih stvari: ne će li poznati da li je Jehova dao sreću putu njegovom ili nije, označava nešto o Božanskoj istini, kakve je vrste: a kadse kamile napojiše, označava priznanje od prosvetljenja u opštim rečima-znanjima: izvadi čovjek zlatnu grivnu, označava Božansko Dobro: od pola sikla, označava koliko je (kvantitet) uvođenja: i dvijenarukvice, označava Božansku istinu: metnu joj na ruke, označava moć osećanja istine: od deset sikla zlata, označava da je (stanje bilo) puno za uvođenje (istine u dobro).

3100. *A čovjek joj se divljaše, označava stanje opažanja u odnosu na te stvari. Ovo je jasno iz značenja divljenja i ćutanja, kada je video da se one stvari, koje je govorio u srcu, da se ostvaruju, a što označava neko priznavanje, a u isto vreme iščekivanje da li će nešto bititako ili ne; je on se divio, i ćutao čekajući da vidi hoće li biti tako ili ovako. Ovime je označeno stanje opažanja.*

3101. *Da li je Jehova dao sreću putu njegovu ili ne, označava nešto o Božanskoj istini, kakve je vrste. Ovo je vidi iz značenja puta, koji označava istinu (vidi br. 627,2333); da je to bio Božanski (put), vidi se iz reči, da li je Jehova dao sreću, što je isto kao kad bi se reklo, da li je to bilo od Jehove ili od Božanskog; dakle, to je značilo kakva je to bila vrsta istine, koja je potekla iz prirodnog čoveka u njegovog racionalnog, a koja se prima tamo samo ako se slaže s dobrom koje je u njemu (u Racionalnom); i tada se onaposeje i tako uvodi kako bi bila jedno s njim (s dobrom u Racionalnom); ostale, iako su izgledale kao istine pre nego su bile uzdignute, još nisu primljene, jer još nisu priznate. Dobro je ono što priznaje svoju istinu, a istime je ta koja priznaje svoje dobro. Da je bilo priznato kakva je to vrsta istine bila, i da je tako istina primljena, jasno je i iz onoga što sada sledi.*

3102. *A kad se kamile napiše*, označava priznavanje koje je posledica prosvetljenja u opštim rečima-znanjima. Ovo se vidi iz toga što se dvaizraza, *akad* i *napiše se* označavaju sukcesivno stanje, jer uključuju kraj čina koji prethodi, i početak čina koji sledi (o čemu vidi gore br. 3093), pa stoga, u ovom slučaju, to je priznavanje, kao što je gore pokazano; iz značenja *kamila*, koje označavaju opšte reči-znanja (vidi br. 3048,3971); i iz značenja *napiše*, što označava ovde isto što i *zahvatati vodu* (kao gore, br. 3097), koje označava i prosvetljenje. Otuda je jasno, da ove reči, *A kada se kamile napiše*, označavaju priznavanje Istine Božanske koje dolazi od prosvetljenja u opštim rečima-znanjima. A evo kako ova stvar stoji. Svaka istina, koje se uzdigne iz prirodnog čoveka, to jest, iz reči-znanja, ili spoznaja i stvari nauke, jer su ove u prirodnom čoveku, kad se uzdigne u Racionalno i kada je tamo primljena, mora biti priznata kakve je vrste, i dali se slaže s dobrom koje je tamo ili ne. Ako se slaže, ona je primljena; a ako se ne slaže, ona se odbacuje. Ima mnogo istina koje se pokazuju zajedno, ali se samo one spajaju, koje priznaju dobro koje je tamo, i koje se uzajamno vole. Međutim, da bi one bile priznate kao takve, mora da dođe do prosvetljenja u prirodnom čoveku, kada se tamo sve stvari u opštem i u pojedinačnom vide kao jednim pogledom, pa tako može da se napravi izbor (između istina). Ovo prosvetljenje u prirodnom čoveku dolazi od dobra, ali još uvek preko istine (vidi br. 3094), i upravo je ovo prosvetljenje označeno Rebekom koja napaja kamile, to jest koja im daje da piju.

3103. Izvadi čovjek zlatnu grivnu (obolac), označava Božansko Dobro. Ovo je jasno iz značenja grivne, koja označava dobro; pošto je ovo od Racionalnog, koristi se izraz čovek (vir, muškarac). Da čovek (vir, muškarac) označava Racionalno, vidi br. 265,749,1007. U drevna vremena, kada je bogoštovanje u Crkvama bilo kroz predstave (reprezentacije), i kada su oni znali značenja, bilo je uobičajeno, kada su sklapali brakove, da se nevesti da zlatna grivna, i narukvice, zato što je nevesta predstavljala crkvu, a njeno dobro bilo je predstavljeno zlatnom grivnom (obocem za nos), a istina narukvicama; ; a i iz toga razloga što su znali da bračna ljubav, koja postoji između mladoženje i njegove žene, silazi iz braka između Gospodovog Božanskog Dobra i Božanske Istine (vidi br. 2508,2618,2727-2729). Grivna (ili oboplac ili prsten za nos) stavljan je na čelo (na nos) (stih 47), iz razloga što nos

predstavlja život dobra (dobar život), zbog disanja koje je tu, koje u unutrašnjem smislu znači život, a isto tako zbog mirisa, što je prijetnost u ljubavi, to jest u dobru (vidi br. 96,pz) (prim. prev. autor sledi izvorni jezik u kojemu je Avramov sluga stavio nosni prsten na nos Rebeki, dok prevodi kažu da je to bila grivna koja se stavljala na čelo. Mi smo sledili Daničićev prevod, ali smo videli razliku, koje čitalac treba da bude svestan. Lično bih se složio s originalom, jer nos znači opažanje razlike između dobra i zla.); da je prsten (obolac) na nosu (zlatni) bio znak braka u pogledu dobra, vidi se iz drugih odlomaka u Reči, kao kod Jezikilja: I nakitih te nakitom, i metnuh ti narukvice na ruke i grivnu oko vrata. I grivnu oko čela ti i oboce u uši, slavan vijenac na glavu (XVI.11,12) (prim. pev. Vidi moju prethodvu primedbu o grivni to jest prstenu – obocu – zanos), govoreći o Drevnoj Crkvi, koja je ovde jerusalim, i koja se opisuje kao nevesta, kojoj su date narukvice, *ogrlica, i ukras za nos*; narukvice na rukama su znak istine, a ukras na nosu znak dobra. Kod Isaije: Što se poniješe kćeri Sionske i idu opružena vrata namigujući očima; Jehova će skinuti nakit s obuće njihove i vezove i *mjesečiće, i nizove, i, i oboce, iprstene i počeonike, svečane haljine i ogrtače (III.16,17,21,22)*. Kćeri Sionske koje se *poniješe*, stoje za osećanje zla unutar Crkve (vidi br. 2362,3024). Prstenje i oboci za nos, koji će im se oduzeti, stoje za dobro i njegove oznake, a svečane haljine i ogrtači, stoje za istine i njene oznake. Kod Osije: I pohodiću na one dana Balimske, u koje im je kadila i kitila se *obocima i grivnama*, i išla za svojim milosnicima (II.13); govoreći o izopačenoj Crkvi, i o novoj Crkvi koja sledi; *oboci* stoje za kao znak dobra Crkve. Kada su se ti oboci stavljali na uši, i onda su označavali dobro u činu, ali u obrnutom smislu zlo u činu (kao *Postanje XXXV.4; Izlazak XXXII.2,3*).

3104. *Od po sikla*, označava koliko će biti uvođenja. Ovo je jasno iz značenja *pola sikla* težine. Da je sikal cena ili procena dobra odistine, i da je pola sikla određivanje veličine, vidi br. 2959. Da težina označava stanjeneke stvari upogledu dobra, videće se ubrzo. Otuda je jasnoda pola sikla težine označava koliko je dobra označeno grivnom (prstenom za nos). Da je to bilo radi uvođenja (istine u dbro), sledi iz onoga što prethodi i onoga što sledi. Da je težina stanje neke stari u pogledu dobra, jasno je iz sledećih odlomaka u Reči. Kod Jezikilja: I jela tvojega što

ćeš jesti, neka bude mjerom dvadeset sikala na dan, na rokove jedi ga. I vodu pij mjerom. Sine čovječiji, evo ja ću slomiti potporu u hljebu u Jerusalimu te će jesti hljeb na mjeru i piti i u brizi, a vodu će piti na mjeru i u čudu. Jer će m nestati hljeba i vode (IV.10.11.16.17); govoreći o pustošenju dobra i istine, čija je prestava bio sam prorok: stanje opustošenog dobra i istine označeno je jedenjem jela i hljeba na meru, a stanje opustošene istine pijenjem vode na meru; da hleb označava nebesko dobro, vidi br. 276,680,2165,2177, i da voda označava ono što je duhovno, to jest, istinu, br. 739,2702,3058. Otuda je jasno, da se težinom opisuje dobro, a merom istina. Kod istoga: Mjerila da su vam prava, i efa prava, i vat prav (XLV:10 i sledeći stihovi); govoreći o svetoj zemlji, kojom je označeno Gospodovo carstvo u nebima, što se može znati iz pojedinosti, koje se pominju kod Proroka, gde ne će biti vage, efe, ni vata, nego dobara i istina, koje su označene onim težinama i merama. Kod Isaije:

Ko je izmjerio vodu grstima svojim i nebesa premjerio peđu? Ko je mjerom izmjerio prah zemaljski, i gore izmjerio na mjerila i bregove na poteg? (XL.12). Izmeriti bregove na poteg, i izmjeriti mjerm prah zemaljski, označava da su nebeske stvari ljubavi i milorđa od Gospoda, i da On sam raspolaže s njihovim stanjima; da su prah zmaljski i bregovi, na koje se odnose mere, nebeske stariljubavi, vidi br. 795,796,1430,2722, Kod Danila: Pismo na zidu u palati Belhazara, *Mene, mene, tekel,fares*; ovo je tumačenje: *mene*, Bog je izbrojao tvoje carstvo i svršio ga; *tekel*, ti si izmjeren na vagi, i našlo se da si lagan; *fares*, tvoje carstvo je podjeljeno i dato Međanima i Persijancima (V.25-28). Ovde *mene*, ili izbrojan si, odnosi se na istinu, dok se *tekel*, ili izmjeren si na vagi, odnosi na dobro; predmet o kome se govori u unutrašnjem smislu u ovome odlomku je svršetak (Crkve?).

3105. *I dvije narukvice*, označava Božansku Istinu. Ovo je jasno iz značenja *narukvica*, koje označavaju istinu, u ovome slučaju Božansku Isinu, jer se ovde u unutrašnjem smislu govori o Gospodu; kaže se da su dve, jer to označava puninu. One se stavljaju nevesti na ruke, jer se nevestom označava Crkva, a njenim rukama, moć od istine; da se ruke odnose na istinu, vidi br. 3091. Da narukvce

imaju ovakvo značenje, jasno je iz Jezikilja, pogl. XVI.11,12 (o čemu vidi gore br. 3103); tako isto i iz pogl. XXIII.42, kod istoga Proroka: da se narukvice nisu davale samonevesti, nego i caru, samo što su caru išle na mišicu, kao što se vidi u 2 *Samuilova* I.10, s razloga da se carstvom predstavlja i označava Gospodova Božanska Istina (vidi br. 1672,1728,2015,2069,3009); mišica označava moć (vidi br. 878).

3106. *Metnu joj na ruke (na njene ruke)*, označava moć osećanja istine. Ovo se vidi iz značenja ruke, koja označava moć (vidi br. 78,3091); i iz reprezentacije Rebeke, na koju se *njene* odnosi u ovom odlomku, označavajući osećanje istine (vidi br. 2865,3077).

3107. *Od deset sikala zlata težine*, označava puninu (spremnost) za uvođenje (inicijaciju). Ovo je jasno iz značenja deset, koje označava puno stanje, kao i stotina (o kojoj vidi br. 1988. 2636); i iz značenja zlata, koje označava vrstu novca čijom se težinom nešto ocenjivalo; i iz značenja težine, što označava stanje neke stvari u pogledu dobra (vidi gore, br. 3104). Otuda je jasno da deset (sikala) zlata težine označava puninu stanja ocenjivanja u pogledu dobra. Da je ovo bilo radi uvođenja, jasno je iz svih pojedinosti ovome poglavlju, u kojemu je predmet o kome se govori uvođenje (inicijacija) ili zaručnice (veridba).

3108. Predmet o kome se govori u ova dva stiha je uvođenje istine u dobro; ali kakvo je uvođenje, ne može se lako shvatiti ako je neko samo prosvetljen u stvarima koje su u svetlosti sveta, a ne u isto vreme i u stvarima koje su u svetlosti neba, pomoću kojih se prosvetljuju stvari koje su u svetlosti sveta. Oni koji nisu u dobru, a otuda i u veri, njihovom iskušenjem predmeta koje su u svetlosti sveta; ovi neznaju šta je Duhovno, nitipak šta je Racionalno u pravom smislu, nego samo što je Prirodno, kojemu oni pripisuju sve stvari. To je razlog da njima izgledaju udaljene i nejasne stvari koje se ovdje kažu u unutrašnjem smislu o uvođenju istine u dobro; dok se ove stvari smatraju dragocinima kod onih koji su u svetlosti neba. Slučaj s uvođenjem istine u dobro je takav, da pre nego se istina uvede i pre nego se spoji napravi način, ona je kod čoveka, ali nije još njegova, niti je njegov posed; ali čim se uvede u dobro, tada se usvaja kao njegova. Tada ona

nestaje iz njegove spoljašnje memorije, i prelazi u unutrašnju ili, što je isto, nestaje iz prirodnog ili spoljašnjeg čoveka, i prelazi u racionalnog ili unutrašnjeg čoveka, i oblači se rakoreći u samog čoveka, te čini njegovo ljudsko, to jest, njegov kvalitet u pogledu ljudskog. Ovo je ovako sa svakom istinom koja se spaja s dobrom. Isto je i sa obmanom koja se spaja sa zlom, koja zlo naziva dobrom; ali razlika je, da prethodno otvara Racionalno, i čini čoveka racionalnim, dok ovo drugo (obmana) zatvara Racionalno, i pravi čoveka iracionalnim, iako on sebi izgleda, u tmini u kojoj je tad, više racionalan od drugih.

3109. Stihovi 23-25. *I reče: čija si kći? Kaži mi. Ima li u kući oca tvjega za nas mjesta da prenoćimo? A ona mu reče: ja sam kći Batuela, sina Melšina, kojega rodi Nahoru. I još reče: ima u nas mnogo slame i piće i mjesta za noćište.*

On reče: čija si kći? označava dalje ispitivanje (istraživanje) u pogledu nevinosti: *kaži mi, ima li u kući oca tvjega mjesta za nas da prenoćimo?* označava ispitivanje o dobru ljubavi prema bližnjemu: *a ona mu reče: ja sam kći Batuela, sina Melšina kojega rodi Nahoru,* označava ovde, kao i pre, celo poreklo toga: one mu reče, označava opažanje: *ima u nas mnogo slame i piće i mjesta za noćište,* označava stanje.

3110. *I reče: čija si kći?* označava dalje ispitivanje o nevinosti. Ovo se vidi iz pitanja, *Čija si kći?*, što u ovom slučaju označava dalje ispitivanje, vidi se iz onoga što je ranije rečeno (br. 3088,3101). Da je to bilo o nevinosti, jasno je iz značenja *djevojke* koja označava osećanje istine u kojemu je nevinost (vidi br. 3067). Ovde se ne kaže djevojka, ali zbog onoga ranijega (stihovi 14 do 16), Rebeka se naziva devojkom, a sada se njoj postavlja pitanje, pa prema tome *čija si* u ovom odlomku označava samo devojku. U pogledu onoga o čemu se ovde govori, naime, da se istina ispituje, koliko ima u njoj nevinosti, a uskoro će se ispitivati i koliko ima ljubavi ka bližnjem, sveto pre nego li se (istina) uvede u dobro i spoji s njim, ovo mora da je nešto čudno onimakoji nemaju znanja o ovome predmetu. Međumim, treba da znamo da u pogledu uvođenja i povezivanja istine sa dobrom u svakom čoveku, postoji vrlo brižno ispitivanje, i to više nego što može da se poveruje. Najčistijem dobru pripušta se najčistija istina. Kada se bilo šta približi što nije tako

istinito, to se ne spaja sa samim dobrom, nego s nekim dobrom koje u sebi nije dobro, ali izgleda kao dobro. Ako se približi obmana, dobro se povlači unutra, a obmana se spaja s nekim dobrom, za koje ona (obmana) misli da je dobro. Ovo Božansko raspoređivanje izvodi Gospod uz pomoć duhova i anđela, i to je vrlo skriveno u ovome svetu, ali je savršeno dobro poznato u drugom (životu). Svako ko ima zdrav razum, može da ovo zna, a u najmanju ruku, može da ovo shvati: jer zlo i obmana su pakao, i oni se ulivaju iz pakla; dok su dobro i istina u nebu, i ulivaju se kroz nebo od Gospoda. Pošto je ovako, zlo i istina se ne mogu spojiti, kao što nemogu ni nebo i pakao. Stoga u ovim stvarima postoji mnogo tačnija ravnoteža nego što iko može da poveruje. Ovo je ono na šta se misli pod ispitivanjem.

3111. *Kaži mi, ima li u kući oca tvojega mesta za nas da prenoćimo?* označava ispitivanje o dobru ljubavi prema bližnjemu. Ovo se vidi iz značenja reči, *Kaži mi, ima li*, što označava ispitivanje; iz značenja *kuće*, koja označava dobro (vidi br. 2048, 2233, 2331); iz značenja *oca* ovde, naime, Batuela, koji označava dobro ljubavi ka bližnjemu, onakvo kakvo postoji kod dobrih Neznabožaca (vidi br. 2865); samo poreklo osećanja istine, predstavljeno Rebekom, dolazi od ovog dobra; i iz značenja mesta da se prenoći, što označava stanje boravka (vidi niže, br. 3115). Razlog da se ispitivanje porekla osećanja istine, u odnosu na dobro ljubavi ka bližnjemu, opisuje u unutrašnjem smislu je u tome što istina, koja treba da se uvide i spoji s dobrom, vuče poreklo baš iz toga izvora, što se može videti na svima onima kod kojih se istina prima i spaja s dobrom. U Crkvi, međutim, oni koji nemaju malo nevinosti i ljubavi ka bližnjemu, oni su upoznati s istinom, i ispovedaju je usnama, ali je ne priznaju u srcu. Izvan Crkve, među Neznabošcima koji se pozivaju u istinu vere, ili koji se poučavaju o njoj u drugom životu, samo je primaju oni koji su u nevinosti i ljubavi prema bližnjemu, koje su kao njiva u koju se seje seme istine da bi uhvatilo korena i poraslo.

3112. *A ona mu reče: ja sam kći Batuela, sina Melšina, kojega rodi Nahoru,* označava celoporeklo osećanja istine. Ovo se vidi iz reprezentacije Batuela, a i Melhe i Nahora, koji označavaju poreklo osećanja istine, koje je predstavljeno Rebekom (vidi br. 3078).

3113. *A ona mu reče*, označava opažanje. Ovo se vidi iz značenja *reči*, u istorijskim delovima Reči, gde označava opaziti, u unutrašnjem smislu. O ovome se često govorilo ranije.

3114. *Ima u nas mnogo slame*, označava reči-znanja; *i piće*, označava njihova dobra. Ovo se vidi iz značenja slamei piće. Razlog da slama označava reči-znanja, to jest, istinu slova, je u tome što se to odnosi na kamile, jer je to njihova hrana. Jer kad je kamilom označen prirodni čovk u pogledu opštih reči-znanja, tada je njenom hranom, to jest, slamom, samo to označeno, jer ona nema druge hrane koja je hrana njenog života. Njezina hrana je od toga ; jer ako ne biimala tu hranu, ona bi uginula. Da je ovakav slučaj, jasno je iz života posle smrti, jer su te stvari (reči. znaja ili doslovni smisao) duhovima umesto hrane (vidi br. 56.58,680,681,1480,1695, 1978,1974). U prirodnom čoveku, kao i u racionalnom, postoje dve stvari koje čine njegovu suštinu, naime, intelektualne stvari i voljne stvari (stvari volje). Istine pripadaju intelektualnim stvarima; dobra pripadaju stvarima volje. Istine u prirodnom čoveku su doslovne (reči-znanja) istine, to jest, sve ono što je i spoljašnjoj memoriji. To je ono što je označeno slamom kada se govori o kamilama, kao i o konjima, mazgama, i magarcima. Dok su dobra prirodnog čoveka uživanja, osobito ona koja dolaze od osećanja onih istina.

3115. *I mjesta za noćište*, označava stanje. Ovo se vidi iz značenja mesta, što označava stanje (vidi br. 2625,2837); i iz značenja *noćiti* (provesti noć), što označava imati stanište (vidi br. 2330); u ovom slučaju to predstavlja stanje osećanja istine, u pogledu njenog porekla. Njeno poreklo opisano je onim stvarima koje predstavlja Batuel, Melha, i Nahor, i njenim vezama preko Labana, u onome što sledi; pošto je zatamnjeno, njeno poreklo je označeno mestom gde će provesti noć.

3116. Predmet o kom se govori u ova tri stiha je istraživanje istine, koja treba da se uvede u spoji s dobrom, osobito s osvrtom na njeno poreklo, jer sve stvari u opštem i u posebnom zavise od njihovog porekla. Ogranci se oblikuju kao iz korena, ili kao iz semena, baš kao što biljka ili stablo rastu i njihovog (korenja). Ove je stvari Gospod video i istražio u Sebi od Svog Božanskog, i preko Svoje

vlastite Mudrosti i Inteligencije započeo, naime, istine da uvodi u dobro Racionalnog. Samo se istraživanje ovde opisuje u unutrašnjem smislu, ali samo se malo stvari mogu objasniti. Istraživanje se dešava kod svakoga čoveka koji se obnavlja, kao i kod svakoga koji prima ostatke, ali o ovom istraživanjima čovek ne zna ništa. To je kod njega u takvoj tami, da on ne veruje da to postoji, dok u stvari to se dešava svakoga trenutka, ali od Gospoda, Koji jedini vidi čovekovo stanje, ne samo kakvo je u sadašnjosti, nego i kakvo će biti u večnosti. Istraživanje je naj tačnija ravnoteža ispitivanja, kako se ni najmanja obmana ne bi spojila s dobrom, ili najmanja istina spojila sa zlom; i u jednom i u drugom slučaju, čovek ni nestao zauvek, jer bi tada visio u drugom životu između neba i pakla, i bio bi zbog dobra bacan u pakao, a zbog zla u nebo.

3117. Stihovi 26,27. *Tada čovjek savivši se pokloni se Jehovi. I reče: blagosloven da je Jehova Bog gospodara mojega Avrama, što ne ostavi milosti svoje i vjere svoje prema gospodaru mojemu, i putem dovede me Jehova u dom rodbine gospodara mojega.*

Tada čovjek savivši se pokloni se Jehovi, označava dragost i radost: i reče: blagosloven da je Jehova Bog gospodara mojega Avrama, označava ovde, kao i pre, (da je to) od Božanskog Samog i od Božanskog Ljudskog: što ne ostavi milosti svoje, označava opažanje influksa ljubavi: i vjere svoje prema gospodaru mojemu, označava influks ljubavi prema bližnjemu otuda: i putem dovede me, označava da je to bilo stanje spajanja istine sa dobrom u Racionalnom: Jehova u dom rodbinegospodara mojega, označava (da je stigao) dobru od istine.

3118. *I čovjek savivši se pokloni se Jehovi, označava milinu i radost. Ovo se vidi iz značenja pokloniti se i saviti se, što označava osećati se prijatno i radovati se. Savijanje i klanjanje su gestovi poniznosti, ili poniznosti u činu, kako u stanju žalosti tako i u stanju radosti: u stanju žalosti, kada se dešava ono što se želelo; a u stanju radosti, kadase dešava kao u ovom slučaju, kad mu je Rebeka, po želji njegovoga srca, dala da se napije iz krčaga, a potom je napijila i kamile. Da je klanjanje gest radosti, vidi br. 1927,2950. Milina i radost se pominju, zato što se u Reči milina odnosi na istinu, dok se radost odnosi na dobro. Milina pripada licu*

(izrazu na licu), a radost pripada srcu ili, što je isto, milina dolazi od duhovnog osećanja ili istine, dok radost dolazi od nebeskog osećanja ili dobra. Na taj način milina je u manjem stepenu nego radost, kao što je savijanje u manjem stepenu od klanjanja. Ovo se vidi i po tome što čovek duhovne Crkve samo klanja pred Gospodom i moli za milost (grace), dok se čovek nebeske crkve moli za samilost (mercy) (vidi br. 598,981,2423). I jedno i drugo se ovde pominju zbog braka dobra i istine u svakom delu Reči (vidi br. 683,793,801,2516,2712).

3119. *A on reče: blagosloven da je Jehova Bog gospodara mojega Avrama,* označava (da je *to*) od Božanskog Samog i od Božanskog Ljudskog. Ovo se vidi iz onoga što je gore rečeno (br. 3961), gde se javljaju iste reči, osim što se ovde kaže da je Blagosloven. *Blagosloven da je Jehova* je oblik zahvaljivanja, a tako je isto i izraz radosti i miline, kad se željeni događaj i desi. Dalje, šta je kod Drevnih bilo označeno sa blagosiljanjem Jehove, vidi br.1096,1422.

3120. *Koji ne ostavi milosti Svoje,* označava opažanje influksa ljubavi. Ovo se vidi iz značenja samilosti, koja označava ljubav (vidi br. 1735,3063,3073). Razlog dase ovim rečima, *Koji ne ostavi milosti Svoje,* označava opažanje influksa ljubavi, je u tome, što su ovo reči priznanja i ispovedanja, i svakog priznavanja i ispovedanja koje dolazi od opažanja influksa.

3121. *I vjere Svoje prema gospodaru mojemu,* označava influks ljubavi prema bližnjemu. Ovo je vidljivo iz značenja istine, koja označava ljubav prema bližnjemu. Istina u pravom smislu označava isto što i vera, i u Hbrejskom jeziku vera se izražava istom rečju, pa se i naziva istinom u Reči Staroga Zaveta, dok se svuda u Novom Zavetu naziva verom; a na prošlim stranicama se često kaže istina vere, i dobro ljubavi. Ali da vera u unutrašnjem smislu nije ništa drugo nego ljubav prema bližnjemu, može se videti iz onoga što je rečeno i pokazano ranije kao, da nema vere osim preko ljubavi (br. 30,31-38); da vera ne postoji osim ako u njoj ima i ljubavi prema bližnjemu (br. 654,724,1162,1176,2261); da je vera vera zbog ljubavi prema bližnjemu (br. 1608,2049,2116,2419,2343 2349); da ljubav prema bližnjemu čini Crkvu, a ne vera odvojena od ljubavi ka bližnjemu (br. 809,916,1798,1799,1834,1844,2190,2228,2442). Otuda je jasno da je istina, ili

vera, u unutrašnjem smislu, isto što i ljubav prema bližnjemu; jer je sva vera od ljubavi ka bližnjem, i vera koja nije od toga, ona nije vera; ili, što je isto, da je svaka istina u unutrašnjem smislu dobro, jer sva istina je od dobra, i istina koja nije od dobra, nije istina, jer istina je ništa drugo nego forma dobra (vidi br. 3049); tako dasu i njevo rođenje i njen život samo iz toga izvora.

3122. Dalje, slučaj je ovakav s ovom istinom kojom je označena ljubav prema bližnjemu: Pradrevni ljudi, koji su bili nebeski, pod samilosti i istinom koja je bila od Gospoda, razumevali su primanje influksa ljubavi ka Gospodu, a otuda i influksa ljubavi prema bližnjem; dok su Drevni, koji su bili duhovni, pod milošću i istinom, od Gospoda kod njih, razumevali ljubav ka bližnjemu i veru. Razlog je što nebeski nikad ne misle o stvarima vere ili istine, nego o stvarima ljubavi ili dobra, kao što je očito iz onoga što je rečeno pre o nebeskom čoveku (br. 202,337,2669,2715).Nebeski ljudi, kad bi se obnavljali i preporučali, bili su uvedeni u ljubav ka Gospodu preko ljubavi ka bližnjemu. Otuda je očito da su pod milošću od Gopsoda oni razumevali opažanje influksa ljubavi prema Njemu, a od istinom influks ljubavi prema bližnjemu. Ali je drugačije sa duhovnima: ovi misle o stvarimakoje su od vere, i kada se obnavljaju i preporučaju, oni se uvode preko stvari koje pripadaju veri, u ljubav ka bližnjemu, a preko istine u influks vere. No ipak, ova vera, kada se duhovni čovek preporuča, postaje ljubav ka bližnjemu, jer on tada postupa po ljubavi ka bližnjem,i tada se ne stara za stvari vere ili istine, jer se istina tako spojila s dobrom, da se više ne pokazuje, osim kao forma dobra, to jest, vera se pokazuje samo kao forma ljubavi ka bližnjem. Otuda je jasno šta su Pradrevni ljudi a šta Drevni ljudi razumeli pod milošću i istinom, koje se tako često pominju u Reči, kao kod Davida: Neka caruje do vijeka pred Bogom; zapovijedi, *milost i istini* neka ga čuvaju (Psalam LXI.7). Kod istog: *Milost i istina* srešće se, pravda i mir poljubiće se (Psalam LXXXV.10). Kod istoga: Alii ti Bože milostivi i blagi, strpljivi i bogati *dobrotom i istinom*(Psalam LXXXVI.15). *Istina i milost* biće s Njim (Psalam XCVIII.3). Ne nama, Gospode, nego imenuSvojemu daj slavu, *po milosi svojoj i poistini svojoj* (CXV.1). Kod Miheja: Pokazaćeš *istinu Jakovu, milost Avramu*,kako si se zakleo ocima našim u staro vrijeme (II.20); gde Jakob stoji zaGospodovog spoljašnjeg čoveka, a Avram za unutrašnjeg, u pogledu Ljudskog.

Kod Osije: Jehova ima parbu sa stanovnicima zemaljskim, jer *nema ni istine ni milosti nizanjanja* za Boga u zemlji (IV.1); gde *nema istine* stoji za ne primanje influksa ljubavi prema bližnjemu; a *nema znanja* o Bogu stoji za ne primanje influksa istine vere.

3123. *I putem dovede me*, označava sanje spajanja istine sa dobrom u Racionalnom. Ovo je očito iz značenja *puta*, koji oznčava istinu (vidi br. 627,2333); ovde, *putem* označava spajanje istine sa dobrom u Racionalnom, jer je to predmet o kome se govori u ovome poglavlju (vidi br. 3012,3013). Jer se za svakoga kaže da *ide putem* kad napreduje ka mesto gde ide.

3124. *Jehova me dovede u dom rodbine gospodara mojega*, označava (doveo me) u dobro istine. Ovo je vidljivo iz znčenja kuće rodbine (braće), otkuda je bila Rebeka, koja (kuća) označava dobro od kojeg je istina. Da *kuća rodbine* (braće) označava dobro, ovde, dobro odkojega je istina, jasno je iz značenja kuće koja označava dobro (vidi br. 2233,2234,2559); i značenja rodbine (braće), koji označavaju otkuda je to dobrood kojega je potekla istina predstavljena Rebekom.

3125. U prethodnim stihovima predmet o kome segovori je istraživanje istine, koja treba da se spoji s dobrom u Racionalnom, u pogledu nevinosti, i ljubavi ka bližnjemu, i u pogledu porekla. Jer, pošto je Gospod, svojom Vlastitom moći, učinio Svoje Racionalno Božanskim, kakou pogledu istine tako i u pogledu dobra, On je stoga istraživao istinu koju je spojio s dobrom. Ali kod čoveka istina se spaja s dobrom, ne njegovom moći, nego Gospodovom moći. Ovo se može videti iz toga što sve se dobro i istina ulivaju od Gospoda, i što su sva obnova i preporod od Gospoda, i da čovek nikako ne zna kako se on preporađa. U naše dane, on ne zna ni to, da se preporađa pomoću istine i dobra, a još manje zna da istina treba da bude uvedena i spojena s dobrom, i da se ovo izvodi kao preko nekog istraživanja, to jest, vrlo tačno (precizno). Predmet o kome se govori u ova dvastiha je opažanje osobine i porekla istine, a u isto vreme predmet je i radost zbog toga; stoga se govori o uvođenju u onome što sada sledi.

3126. Stihovi 28-30. *A djevojka otrča i kaza sve ovo u domu matere svoje. A Rebeka imaše brata, kojemu ime bješe Laban; i istrča Laban k čovjeku na studenac; kako vidje grivnu i narukvice na rukama sestre svoje i ču gdje Rebeka sestra mu reče: tako mi kaza čovjek; i dođe k čovjeku, i on stajaše kod kamila na studencu.*

Djevojka otrča, označava naklonost (animus) toga osećanja: *i kaza u domu matere svoje overiječi*, označava prirodno dobro svake vrste gde prosvetljenje može da dopre: *a Rebeka imaše brata*, označava osećanje dobra u prirodnom čoveku: *njegovo ime bješe Laban*, označava kakvo je to osećanje: *i istrča Laban k čovjeku na studenac*, označava naklonost prema istini koja treba da se uvede u Istinu Božansku: *i kako vidje grivnu (obolac za nos) inarukvice na sestrinim rukama*, označava kada je primetio Božansko Dobro i Božansku Istinu u moći osećanja istine, koja je sestra: *i ču riječi koje mu sestra Rebeka reče*, označava naklonost prema tome: *govoreći, tako mi kaza čovjek*, označava sklonost istine u prirodnom čoveku: *dođe k čovjeku*, označava dase pridružio: *a on stajaše kod kamila na studencu*, označava prisustvo u opštim rečima-znanjima.

3127. *I djevojka otrča*, označava naklonost (animus) toga osećanja. To se vidi iz značenja *otrčati*, što je naginjanje ili naklonost (animus); i iz značenja djevojke, koja označava osećanje u kome je nevinost (vidi gore, br. 3067,3110).

3128. *I kaza u domu matere svoje sve overiječi*, označava (da jeto bilo namenjeno) prirodnom dobru svake vrste gde može prosvetljenje da dosegne. Ovo se vidi iz značenja *doma materinog*, koji označava dobro spoljašnjeg čoveka, to jest, prirodno dobro. Da dom (kuća) označava dobro, vidi br. 2233,2234,2559. Ada je čovekovo Spoljašnje ili Prirodno od majke, a da je Unutrašnje o oca, vidi br. 1815. Dobro se u Reči upoređuje sa kućom (domom), pa se stoga čovek, koji je u dobru, naziva kućom Božijom; dok se unutrašnje dobro naziva očevom kućom, a dobro uistom stepenu naziva kuća (dom) braće (bratska kuća). A spoljašnje dobro, koje je isto što i prirodno dobro, naziva se majčina kuća. Svo dobro i istina tako su rođeni, naime, od influksa iz unutrašnjeg dobra kao oca, u spoljašnje dobro kao majku. Pošto je predmet o kome se govori u ovome stihu poreklo istine, koja

treba da se spoji s dobrom u Racionalnom, stoga se kaže da je Rebeka, kojom je predstavljena ta istina, otrčala u materinu kuću, jer je tamo poreklo istine; pošto se, kao što je gore rečeno, svo dobro uliva unutrašnjim putem, ili ili putem duše, u čovekovo Racionalno, a kroz ovo u njegove Reči-znanja, sve do u čulnih Reči.znanja, i preko prosvetljenja tako da se istina vidi. Otuda se istine izvode, da bi im se oduzela njihova prirodna forma, i da bi se spojile s dobrom na sredini puta, naime, u Racionalnom, i da bi tako sačinjavale racionalnog čoveka, a na kraju i duhovnog. Ali kako se ove stvari izvode, čoveku je potpuno nepoznato, jer se u naše dane jedva da se zna šta je dobro, i da se ono razlikuje od istine, a još se manje zna da se čovek obnavlja (reformiše) pomoću influksa dobra u istinu, i njihovim spajanjem; niti se zna da je Racionalno nešto različito od Prirodnog. Pošto su ove stvari, koje su naj opštije, nepoznate, ne može se znati ni to kako se istina uvodi u dobro, kako se ovi spajaju, a što je predmet o kome se govori u unutrašnjem smislu ovoga poglavlja. Ali pošto se ove tajne otkrivaju i postaju jasne onima koji su u dobru, to jest, koji su anđeoski umovi, stoga, mada drugima kao u tami, one semoraju objasniti, jer su one u unutrašnjem smislu. Dobro donosi prosvetljenje pomoću istine u prirodnom čoveku, koji se naziva materinskom kućom; a taj slučaj je kao što sledi. Božansko Dobro kod čoveka uliva se u njegovo Racionalno, a preko Racionalnog u njegovo Prirodno, i u njegove reči-znanja. ili u njegove spoznaje, kao što je rečeno, i tu se prilagođava da bi sebi oblikovalo istine, preko kojih zatim prosvetljava sve stvari koje su u prirodnom čoveku. Međutim, ako je život prirodnog čoveka takav da ne prima Božansko Dobro, nego ga odbija, ili izokreće, u ovom slučaju Božansko Dobro se ne uklapa, pa stoga ni ne može da za sebe oblikuje istine. Pa stoga Prirodno ne može dalje da se prosvetljuje. Jer se prosvetljenje u prirodnom čoveku izvodi preko dobra uz pomoć istina, pa kada nemavišeprosvetljavanja, nema ni obnavljanja (reformacije). Ovo je razlog što se, u unutrašnjem smislu, toliko govori o prirodnom čoveku u vezi s njegovim kvalitetom; tako, govori se odakle je istina, naime, da je ona od dobra u njemu (prirodnom čoveku).

3129. *A Rebeka imaše brata*, označava osećanje dobra u prirodnom čoveku. To je očito iz značenja brata i sestre u Reči, naime, da brat označava osećanje dobra, a

sestra osećanje istine (vidi br. 367,2369,2508,254); jer u prirodnom čoveku, kao i u racionalnom, ima srodstava i privlačnosti svih stvari koje su tamo (vidi br. 2556,2739). Otuda je to, da se um, kako racionalni tako i prirodni, naziva kućom ili porodicom, gde žive po redu roditelji, braća, sestre, srodnici, i rođaci.

3130. *A njegovo ime bješe Laban*, označava kakvo je bilo to osećanje. Ovo je vidljivo iz značenja imena, koje označava nečiju osobinu (vidi br. 144,145,1754,1896,2009,2724). Stoga Laban ovde označava osobinu osećanja o kome se govori.

3131. *I istrča Laban k čovjeku na studenac*, označava naklonost, naime, osećanja dobra, prema istini, koja treba da se uvede u Istinu Božansku. Ovo se vidi iz značenja *istrčati (trčati)*, što označava naklonost ili naginjanje (vidi gore br. 3127); iz reprezentacije Labana, koji označava osećanje dobra (vidi br. 3129,3130); iz značenja čovjeka, muškarca (vir), koji označava istinu (vidi br. 265,749,1007); i iz značenja studenca, koji isto tako označava istinu, a u sadašnjem slučaju Istinu Božansku (o kojoj vidi br. 2702,3096, i niže, br. 3137). Iz ovih i ostalih stvari o kojima se ovde govori, očito je kakav je unutrašnji smisao, i koje su u njemu tajne sadržane; ko bi znao osim iz unutrašnjeg ispitivanja Reči, i u isto vreme iz otkrovenja, da ove reči, naime, Laban istrča k čovjeku na studenac, označava naklonostosećanja dobra prema istini koja treba da se uvede u Isinu Božansku? A to je, međutim, ono što anđeo opaža kada čovek čita ove reči; jer takve su korespondencije (saobraznosti) između čovekovih ideja i ideja anđela, da dok čovek shvata ove reči prema smislu slova, i misli o Labanu koji trči ka čovjeku na studenac, anđeo opaža naklonost osećanja dobra prema istini koja treba da se uvede u Istinu Božansku; jer anđeli nemaju ideju o Labanu, ili o trčanju, ni o studencu, ali zato imaju korespondirajuće ideje o tome. Da je ovakva korespondencija stvari, a otuda i ideja, prirodnih i duhovnih, može se videti i iz onoga što je rečeno o korespondencijama (br. 1563,1568,2563,2987-3003.3021). A što se tiče same stvari, naime, da istina treba da se uvede u Istinu Božansku, slučaj je kao što sledi. Prva istina u prirodnom čoveku nije Božanska Istina, nego istina koja izgleda kao Božanska; jer svaka istina, u svom detinjstvu, nije istina,

nego izgled istine, koja u toku vremena odbacuje izgled, i dobija svoju suštinu. Da bi se ovo shvatilo, evo za sada samo jedne ilustracije. Božanska Istina je da Gospod nije nikada ljut, da nikada nikoga ne kažnjava, i da od Gospoda dolazi samo dobro; međutim, ova se istina u svom detinjstvu shvata tako da se veruje da je Gospod ljut, da On kažnjava i da, kako neki veruju, da i zlo dolazi od Gospoda; ali kako čovek izlazi iz detinjstva, i kako zrelije rasuđuje, on odbacuje onu prvu, koja je bila samo izgled istine, i postepeno se oblači u stvarnu istinu, naime, da Gospod nije nikada ljut, nito On kažnjava, a što manjeje On uzrok zla. Tako je čovek preko prethodne istine uveden u ovu drugu; jer ono što uđe prvo, to je opšta istina, koja je zatamnjena, i u kojoj se jedva nešto vidi, dok se ne ilustruje u pojednostima, a ove opet u svojim detaljima, i kada se i ovi ilustruju, unutrašnje stvari se pokažu. Tako se obmane i prividi, koji su kao istine u vreme neznanja, rasteruju i odbacuju.

3132. *I kako vidje grivnu (obolac na nosu) i narukvice na rukama sestre svoje,* označava da kada je primetio Božansko Dobro i Božansku istinu u moći osećanja istine, koja je sestra. Ovo se vidi iz značenja videti, što je primetiti (vidi br. 2150); iz značenja grivne (oboca za nos) koja značava Božansko Dobro (vidi br. 3103,3105); iz značenja ruka, koje označavaju moć (vidi br. 878.3091); i iz značenja sestre, koja označava osećanje istine (vidi br. 2508,2524,2556); iz čega je jasno da videti obolac za nosu (grivnu) i narukvice na sestrinim rukama, daje to opažati Božansko Dobro i Božansku Istinu u sili osećanja istine. A slučaj jekao što sledi. Spoj Božanskog Dobra i Božanske Istine u Gospodu, je sami Božanski brak, od kojega potiče nebeski brak, koji je, na sličan način, spoj dobra i istine; a iz ovoga je i bračna ljubav (vidi br. 2727.2759). Otuda, gde god se u Reči govori o braku, u unutrašnjem smislu se označava nebeski brak, koji je brak dobra i istine, a u najvišem smislu Božanski brak, koji postoji u Gospod. Stoga se ovde pod brakom Isaka i Rebeke samo na to misli. Spoj dobra i istine je sami brak, a gde je uvođenje zarudžba (veridba) stanje koje prethodi braku. Ali ovde se opisuje stanje koje prethodi zarudžbama; u ovom stanju, devojka ima moć da se zaruči, i kasnije da postane žena spojena s mužem, tako da je to u moći osećanja istine da se uvede u Božansku Istinu, i da se tako spoji s Božanskim Dobrom. Dalje, postojalo je u

dubini Božansko Dobro i Božanska Istina sama i u prvom i sledećim osećanjima istine kod Gospoda, jer je to bio Sam Jehova: otuda je moć o kojoj se ovde govori.

3133. I ču gdje Rebeka sestra mu reče, označava naklonost ka tome. Ovo se vidi ipo osećanju koje je sadržano u ovim rečima, a isto tako i po onome što prethodi; jer to svedoči o naklonosti na strani osećanja istine, koje je ovde predstavljeno Rebekom kao sestrom.

3134. *Govoreći, tako mi kaza čovek*, označava naklonost (težnju) istine u prirodnom čoveku. I ovo se vidi na sličan način po osećanju koje je sadržano u ovim rečima, kao i iz onoga što je čovek, ili Avramov sluga, kazao Rebeki, iz čega se vidi da je označena naklonost (težnja); i iz značenja čoveka (muškarca, vir), koji označava istinu (idi br. 265,749,1007); u ovom slučaju istinu u prirodnom čoveku od Božanskog, jer je on Avramov najstariji sluga, kojim je označen prirodni čovek (vidi 3019). Izraz *čovek (vir)* često se javlja osobito u proročkom delu Reči, kao kad se kaže, čovek i žena, čovek i žena (ženska osoba), čovek i stanovnik, a i čovek (vir) i čovek (homo); u ovim odlomcima čovekom (vir) u unutrašnjem smislu označava se ono što pripada razumu, što je istina; a ženom, ženskom osobom, stanovnikom, i čovekom (homo), ono što pripada volji, koje je dobro: kao kod Isaije: I pogledam, a to nema *čovjeka (vir)* među njima, nema ko biposavetovao (XLI.28); *nema čoveka* znači nema inteligentnog, pa tako i da nema istine. Kod istoga: Dođoh a *nema čovjeka (vir)*; kad znah, ne bi nikoga da odgovori (L.2). Jer istina pade (spotače se) na ulici i pravda ne može da prođe, a istine je nestalo, i čovjek se ne uklanja oda zla, i postje plijen. To vidje Jehova, i ne bi mu milo što *nema suda*. I vidje gdje nema čovjeka, i začudi se što nema posrednika(LIX.14-15); nema čovjeka (vir) jasno pokazuje da nema nikoga inteligentnog, pa tako, u univerzalnom smislu, nema istine. Predmet o kome se govori je poslednje vreme Crkve, kada više nema istine; stoga se kaže, istina je pala na ulici, pravda ne može da prođe, i istine je nestalo; da se ulica odnosi na istinu, vidi br. 2336, i nema suda (rasuđivanja), vidi br. 2235. Kod Jeremije: Prođite po *ulicama* Jerusalimskim, i vidite sada i razberite i potražite po *ulicama* njegovijem hoćete li *naći čovjeka*, ima li ko da čini pravo i da *traži istinu*, pa ću oprostiti(V.1); gde je jasno da *čovjek (vir)*

stoji za onoga ko je inteligentan, i za istinu. Kod Sofonije: Učiniću da *ulice* opuste, i neće biti *čovjeka*, i neće biti *stanovnika* (III.6); ne će biti čoveka (vir) stoji za ne će biti istine, a ne će biti stanovnika, stoji za ne će biti dobra (vidi br. 2268,2451,2712); pored mnogih drugih mesta.

3135. *On dođe k čovjeku*, označava da se pridružio, to jest, pridružilo se osećanje dobra koje je predstavljeno Labanom(vidi br. 3129,3130), istini, koja je označena čovjekom (vidi br. 3134), oba u prirodnom čoveku.

3136. A on stajaše kraj kamila, označava prisustvo u opštim rečima-znanjima. Ovo se vidi iz značenja *stajati kraj*, što označava biti *prisutan*; i iz značenja kamila, koje označavaju opšte reči-znanja (vidi br. 3048,3071).

3137. *Na studencu*, označava njihovo prosvetljivanje preko Istine Božanske. Ovo je jasno iz značenja studenca, koji označava istinu (idi br. 2702,3096), u ovom slučaju Božansku Istinu (vidi gore br. 3131); Reč se naziva, zato što je iz nje Istina Božanska, studencem. Da stajati kraj studenca označava, u unutrašnjem smislu, prosvetljeje onih stvari koje su u prirodnom čoveku, sledi iz nizova, jer gde je Istina Božanska, tamo je u prosvetljenje.

3138. Predmet o kome se govori u ova tri stiha je priprema i prosvetljenje prirodnog čoveka, kako bi se istina, koja treba da se spoji s dobrom u Racionalnom, izvela odatle. Ali ovakav je slučaj sa preprijetom i prosvetljenjem: Postoje dve stvari koje oblikuju intelektualne stvari kod čoveka, svetlost neba i svetlost sveta. Svetlo neba je od Gospoda, koji je anđelima u drugom životu Sunce i Mesec (vidi br. 1053,1521,1529,1530. Svetlost sveta je od sunca i meseca koji se pokazuju pred telesnim čulima. Unutrašnji čovek ima svoj vid i svoj razum od svetlosti neba, dok spoljašnji čovek ima svoj vid i svoj razum od svetlosti sveta. Influx svetla neba u one stvari koje su u svetlu sveta, su uzrok prosvetljivanja, a u isto vreme i uzrok opažanja; ako postoji korespondencija, tada postoji i opažanje istine; ali ako ne postoji korespondencija, tada se opaža obmana umesto istine. Ali prosvetljenje i opažanje se ne daju ako nema osećanja ili ljubavi, koji su duhovna toplina, koja daje životnim stvarima koje osvetljava svetlost (sveta). Kao što, da

uporedimo, svetlo sunca ne daje život biljkama, nego toplina koja je u svetlu, što se vidi pogodijm dobima. U stihovima koji odmah slede, dalje se opisuje pripremanje, naime, kako bi svetlost neban, koja je Božanska svetlost od Gospoda, mogla da se uliva u one stvari koje su u svetlosti sveta u Njegovom prirodnom čoveku, kako bi On izveo isinu odatle, i to običnim putem, koja istina treba da se spoji s dobrom u Racionalnom. Na taj način, kako bi Gospod mogao da učini Svoje Ljudsko Božanskim, običnim putem, On je sišao u svet, to jest, i bio rođen kao i svakidrug, i da bi bio poučavan kao i drugi, i da bi bio nanovo rođen kao i drugi; ali s ovom razlikom, da čoveka Gospod rađa nanovo, dok je Gospod ne samo Sebe rodio nanovo, nego je sebe i proslavio, to jest, učinio je Ljudsko Božanskim. Dalje, da čovek postaje nov preko influksa ljubavi ka bližnjemu i vere, a Gospod (je postao nov) od Ljubavi Božanske koja je bila u Njemu, i koja je bila Njegova. Otuda se može videti da je čovekov preporod slika Gospodove slave (glorifikacije); ili, što je isto, da je proces čovekonog preporađanja slika, iako udaljena, od procesa Gospodove glorifikacije.

3139. Stihovi 31-33. *I reče: Hodi kojisi blagosloven od Jehove; išto bistajao na polju? Spremio sam kuću, ima mjesta i za kamile. I dovede čovjeka u kuću, i rastovari kamile, i dadoše slame i piće kamilama, i donesoše vode za noge njemu i ljudima što bijahu s njim; i postaviše mu da jede; ali on reče, ne ću jesti dok ne kažem stvar svoju. A Laban mu reče: govori.*

I reče: hodi, koji si blagosloven od Jehove, označava poziv Božanskog kod Njega; i što bistajao na polju? označava donekle otuda; Spremio sam kuću, označava da su sve stvari bile pripremljene i pune dobara: ima mjesta iza kamile, označava stanje za sve stvari koje tome treba da posluže: i dovede čovjeka u kuću, označava influks u dobro koje je tamo: i rastovari kamile, označava (da on daje) slobodu onim stvarima koje su bile od usluge: i dadoše slame i piće kamilama, označava poučavanje u istinama i dobrima: i donesoše vode njemu za noge, označava čišćenje: i ljudima što bijahu s njim, označava čišćenje svih stvari koje su bile u njegovom prirodnom čoveku: i postaviše mu da jede, označava da je dobro u prirodnom čoveku bilo voljno da mu se te stvari pripoje: ali on reče: ne ću jesti,

označava odbijanje: *dok svoju stvar ne kažem*, označava (stanje) pre nego li je bio poučen: i *on reče: Govori*, označava želju.

3140. I reče: Hodi, koji si blagosloven od Jehove, označava poziv Božanskoga kod Sebe. Ovo se vidi iz značenja *hodi (dođi)*, koje označava pozivanje; i iz značenja *blagosloven od Jehove*, što označava Božansko. Da je blagosloven od Jehove Božansko samo, vidi br. 1096,1420,1422. Sledstveno, sa blagosloven od Jehove označava se Božansko otuda. Dobro je Božansko Samo, ali istina je Božanskoia iz toga (iz Božanskog Samog). Ovde se čovekom, koji je poslat od Avrama, označava istina koja je od Božanskog u prirodnom čoveku (vidi br. 3134). Istina Božanska je ono za što se kaže blagosloven od jehovem i što je pozvano.

3141. *I što bi stajao na polju?* označava donekle otamo. Ovo se vidi i bez objašnjavanja. Slučaj je ovakav, to jest kao što sledi. Gospodovo Božansko Racionalno bilo je rođeno od Božanske Istine Same spojene s Božanskim Dobrom. Božansko Racionalno je Isak, koji je rođen Avramu, koji je tamo Božansko Dobro Sare, koja je Božanska Istina tamo (u Božanskom Racionalnom), kao što je već pokazano. Božansko Racionalno Gospodovo Samo bilo je rođeno, od Sebe, jer Samo najdublje u Gospodu bilo je Jehova ili Božansko Dobro Samo, i samo Najdublje Esse Gospodovo bio je Jehova, ili Božanska Istina Sama. Božansko Dobro u Racionalnom, koje je Isak, bilo je tako rođeno, a koje nije bilo Dobro odvojeno od Istine, nego je bilo Božansko Dobro s Božanskom Istinom, ali oba zajedno nazivaju se Dobrom u Racionalnom, s kojim je trebala dase spoji istina prirodnog čoveka, koja istina je Rebeka. Da bi Gospod učinio Svoje Ljudsko Božanskim i u pogledu i Dobra i Istine, i to običnim putem (kao što je gore rečeno, br. 3138), to se nije moglo drugačije učiniti. Jer to je Božanski red, u skladu sa kojim se izvodi svaki preporod, a prema kome se odvijala Gospodova glorifikacija (vidi br. 3138). Ovo Božansko Dobro preko Božanske Istine u Racionalnom, bilo je ono što uticalo u prirodnog čoveka, i što je prosvetljavalo sve stvari u njemu. Ovde se opisuje sam taj proces. Naime, da je prvouticalo slabije, kao iz daljine, što je ovde onačeno sa *donekle otamo* i da nije htelo da utiče iz bliza pre poučavanja. Jer običan (normalan) put je da pouka treba da prethodi, i da influks deluje u skladu s

poučavanjem, tako da istina neprekidno od tamo izlazi, koja može da se uvede a kasnije i spoji s dobrom Racionalnog. Iz ovih se pojedinosti može videti koje su tajne sadržane u unutrašnjem smislu Reči, i da su ovetajne takve, da ih jedva čovek može shvatiti u glavnim crtama, dok su one očigledne anđelima, zajedno sa bezbroj posebnosti, koje se nikad nemogu objasniti rečima.

3142. *Spremio (pomeo) sam kuću*, označava da su sve stvari bile pripremljene i pune dobara. Ovo se vidi iz značenja spremi (pomesti), što znači biti spreman i biti ispunjen, o čemu će biti ubrzo reči; i iz značenja kuće, koja označava dobro (vidi br. 2233,2234,2559); a sam čovek, po dobru koje je u njemu, naziva se kućom (br. 3128). Razlog da spremi (pomesti) znači biti spreman i biti ispunjen, je u tome što se samo to zahteva od čoveka, da pomete kuću, to jest, da odbaci požude za zlom, i ubeđenja u obmane koje potiču od požuda; u tome slučaju, on se ispunjava dobrima, jer dobro neprestano utiče od Gospoda u kuću, to jest, u čoveka, koji je očišćen od stvari koje sprečavaju influks, a koje ili ga odbijaju, ili izokreću ili guše dobro koje se uliva. Otuda je kod drevnih postojao izraz pomesti ili očistiti kuću, što je značilo sebe očistiti od zala, i tako se pripremiti za dobro koje treba da uđe; dok je očistiti put značilo pripremiti se za primanje istine; jer kuća označava dobro (vidi br. 3128), dok put označava istinu (vidi br. 627,2333). Kao kod Isaije: Glas vapijućeg u pustinji, *Očistite (pometite, pripravite) put Jehovin, poravnite u pustoši stazu Bogu našem (XL.3)*. Kod istoga: *Poravnite, poravnite put, uklonite smetnje* s puta naroda Mojega (LVII.14). Kod istoga: *Prođite, prođite kroz vrata, poravnite put, uklonite kamenje, podignite zastavu naroda (LXII.10)*: kod Malahije: *Evo, ja ću pustiti anđela svojega, koji će pripraviti put preda mnom, i iznenada će doći u Crkvu Svoju Gospod (III.1)*. U ovim odlomcima, *pomesti put* označava pripremiti sebe za primanje istine. Pretmet o kome se govori je Gospodov dolazak, za koji su trebali da pripreme put da bi primili istine vere, a kroz to i dobro ljubavi ka bližnjemu, pa tako i večno spasenje. Kod Davida: Iz Egipta (Misira) si prenio čokot, izagnao narode, i posadio ga. *Okrčio si za nj*, i on pustižile, i zauze svu zemlju (Psalam LXXX,8,9); u najvišem smislu, ovde se govori o Gospodu; čokot iz Egipta je istina kao reči-znanja; izagnati narode je očistiti od zala; očistiti (pomesti) (zemlju) kako bi bila spremna da se napuni dobrima. U

obrnutom smislu, pomesti kuću označava lišiti se dobara i istina, pa se stogaispuniti zlima i obmanama, kao kod Luke: kad nečisti duh izađe iz čovjeka, ide kroz bezvodna mjesta tražeći pokoja, i ne našavši reče: da se vratim u dom svoj odakle sam izišao i došavši nađe *pometen i ukrašen*. Tada otide i uzme sedam duhova gorijeh od sebe, i ušavši živi ondje (XI,24-26; Mat. XII.43-45).

3143. *Ima mjesta i za kamile*, označava stanje svih stvari koje treba da budu potčinjene. Ovo je očito iz značenja mesta, što označava stanje (vidi br. 1273-1277,1376-1381,2625); i iz značenjakamila, koje označavaju opšta znanja-reči (vidi br. 3048,3071); da su ovo stvari koje služe (koje se potčinjavaju), vidi br. 1486,3019,3020. Jer sve stvari, koje su u prirodnom čoveku, korisne su samo za to da služe duhovnim (stvarima), pa stoga sluge, kamile, i magarci, u unutrašnjem smislu, označavaju one stvari koje pripadaju prirodnom čoveku.

3144. *I dovede čovjeka u kuću*, označava influks u dobro koje je tamo. Ovo je očito iz značenja dovesti, što znači uticati; i iz značenja kuće, koja znači dobro (vidi br. 2233,2234,2559).

3145. *I rastovari kamile*, označava slobodu onim stvarima koje se potčinjavaju. Ovo se vidi iz značenja *rastovariti (opustiti)*, što je *osloboditi*: i iz značenja kamila, koje označavaju opšta znanja reči, to jest, stvari koje se potčinjavaju (kao gore br. 3143). Stvarni slučaj je kao što sledi. Bez slobode ne održava se istina u prirodnom čoveku, niti iz njega može izići istine da bi ušla u racionalnog čoveka, i tamo se spojila s dobrom; ovo se sve izvodi u slobodnom stanju. A ono što je uzrok slobode, to je osećanje istine od dobra. Ako se istina ne uči zbog osećanja istine, to jest u slobodi, onase ne može usaditi, niti se može uzdići prema unutrašnjem, i tamo postati vera. Da se sva obnova izvodi u slobodi, i da je svaka sloboda od osećanja, i da Gospod drži čoveka u slobodi, kako bi ovaj sam i od svoga propriuma osetio istinu i dobro, i tako bio nanovo rođen, vidi br. 2870-2893. To je ono što je označeno rastovarivanjem kamila; a da ove stvari nešto ne označavaju, one ne bi bile vredne da se zabeleže.

3146. *I dadoše slame i piće kamilama*, označava poučavanje o istinama i dobrima. Ovo se vidi iz značenja slame, koja označava istine prirodnog čoveka; i iz značenja piće (hrane) što označava dobra u prirodnom čoveku (vidi br. 3114). Pošto je obo značenje slame i piće, to sledi da dati slamu i piću označava poučavati o istinama i dobrima. Da se sloboda daje s tom namernom, da bi čovek primio pouku iz osećanja istine, i da bise tako istine usadile duboko i u duhovnog čoveka, čak i u dušu, i da bi se spojile s dobrom, može se videti izonoga što pokazano o slobodi u br. 2870,2893. Tako pušta korenje vera, ili istina koja je od vere; ako se ne bi spojima s dobrom u Racionalnom, istina vere ne bi primila život, niti bi se iz nje rodio neki plod; jer sve ono što se naziva plodom vere, plod je dobra koje je odljubavi i milosrđa pomoću istine koja pripada veri. Osim kada duhovna toplina, kojaje dobro ljubavi, deluje preko duhovne svetlosti koja je istina vere, čovek bi bio vezan za zemlju mrazom, kao u vreme zime, kad ništa ne raste, a još manje donodi plod; jer kao što svetlot ne stvara ništa bez topline, tako ni vera ne čini ništa bez ljubavi.

3147. *I donesoše vode njemu za noge*, označava čišćenje. Ovo se vidi iz značenja vode za pranje, ili značenje pranja vodom, što je isto što i očistiti, o čemu ćemo ubrzo govoriti; i iz značenja nogu (stopala), koje označavaju prirodne stvari ili, što je isto, one stvari koje pripadaju prirodnom čoveku (vidi br. 2126). Bio je to ritual usvojen u reprezentativnoj Crkvi da se noge peru vodom, kako bi se očistila prljavština prirodnoga čoveka; sve ono što pripada ljubavi prema sebi i ljubavi prema svetlu su prljavština prirodnog čoveka, pa kada se ova prljavština opere, tada se dobra i istine ulivaju, jer ova prljavština je ono što sprečava influks dobra i istine od Gospoda. Jer dobro neprestano uliča od Gospoda, ali kada dođe preko unutrašnjeg čoveka u njegovog spoljašnje ili prirodnog čoveka, ono se tamo izokrene, vrati, ili zaguši. Ali kad se stvari ljubavi prema sebi i svetlu otstrane, tada se dobro prima, i oplođava, jer tek tada čovek čini dela ljubavi prema bližnjemu. Ovo može da se vidi iz mnoo toga, kao kada čoveka snađu nesreće, siromaštvo, i bolest, i kada se stvari spoljašnjeg ili prirodnog čoveka uspavaju, kada čovk odjednom počne da misli pobožno, i da želi dobro, i čini dela pobožnosti, najviše što može; ali kada se to stanje promeni, onda dolazi do promene i u ovim

stvarima. Razlog da su ove stvari ovako bile označene u Drevnoj Crkvi, a postale su reprezentativi u Jevrejskoj Crkvi, bio je u tome što je čovek Drevne Crkve smatrao obrede kao nešto spoljašnje u bogoštovanju, i nije mislio da je on oščišćen (iznutra) ovakvim pranjem, nego samo uklanjanjem stavri ljubavi ka sebi i svetu, kao što je rečeno. Dok je čovek Jevrejske Crkve verovao da je očišćen samim pranjem, jer nije znao niti je hteo da zna da se tim čišćenjem označava unutrašnje čišćenje. Da je pranjem bilo označeno pranje (unutrašnje) prljavštine, vidi se kod Isaije: *Umijte se, očistite se, uklonite zloću djela svojih ispred očiju mojih, prestanite zlo činiti* (I.16); gde je očito da prati se znači očistiti se, to jest, ukloniti zloću djela svojih. Kod istoga: Kad jehova *opere nečistotu kćeri Sionskih* i iz Jerusalima *očisti krv* njegovu duhom koji sudi i sažiže (IV.4); gde se pranjem nečistote kćeri Sionskih, i čišćenjem krvi iz Jerusalima označava čišćenje od zala i obmana. Kod Jeremije: *Umij srce svoje oda zla, Jeruslime, da bi se izbavio; dokle će stajati u tebi misli tvoje ništave?* (IV.14). Kod Jezikilja: *Okupah te vodom, i sprah s tebe krv* tvoju, i pomazah te uljem (XVI.9); govoreći o Jerusalimu, kojim se označava Drevna Crkva; oprati vodom označava očistiti od obmana, sprati krv označava očistiti od zala, a pomazati uljem označava napuniti dobrom. Kod Davida: *Operi me dobro od bezakonja mojega, i od grijeha mojega očisti me. Pokropi me isopom, i očistiću se; umij me, i biću bjelji od snijega* (LI.2,4) biti opran jasno označava biti očišćen od zala i obmana. Ovo je bilo predstavljeno pranjem u reprezentativnoj Crkvi, i bilo im je zapovedeno, radi reprezentacije, da operu kožu, ruke, i noge, pa i haljine, kada su bile nečiste, da bi bile čiste; svim ovim bile su označene stvari prirodnog čoveka. Kade (kupaćak) subile postavljene ispred hrama, naime, mjedeno more, i deset podnožja od mjedi (1 o Carevima VII.23-39); i podnožje od mjedi, gde su se Aron i njegovi sinovi prali, bilo je postavljeno između šatora od sastanka i oltara, dakle izvan šatora (Izlazak XXX.18,19,21). Čime je bilo označeno da se moraju oprati samo spoljašnje ili prirodne stvari; jer ako se ove ne operu, to jest, ako se ne uklone stvari koje pripadaju ljubavi ka sebi i svetu, nemoguće je unutrašnjim stvarima, koje pripadaju ljubavi ka Gospodu i ka blišnjemu, da se ulivaju (u prirodnog čoveka). Da bismo bolje znali kako stoje ove stvari, naime, kako se spoljašnje stvari čiste, pokazaćemo to jednim primerom dobrih

dela, ili što je isto, dobrih dela ljubavi ka bližnjem, koja se u naše dane nazivaju plodovima vere, a koja u spoljašnje stvari. Dobra dela su su zla dela, ako se stvari koje pripadaju ljubavi ka sebi i svetu ne uklone; jer kada se ta dela čina a da se pre toga nisu oklonile one stvari, tada ova dela izgledaju kao dobro, ali iznutra su zlo, jer su učinjena radi ugleda, ili dobitka, ili zbog zasluge, pa su stoga ta dela učinjena s pomišlju da se s njima nešto zaslužuje ili su licemerna, jer takvim ih čini ljubav prema sebi i prema svetu. Ali kada se ova zla odstrane, tada dela postaju dobra. i tada su dela ljubavi ka bližnjemu, jer tada nema u njima sebičnosti, i nema traženja nečega što je svetsko, ili ugleda, ili nagrade; tako nisu učinjena zasluge radi niti su licemerna, jer u tome slučaju nebeska u duhovna ljubav ulivaju se od Gospod u ta dela, i čine da postaju dela ljubavi ka bližnjemu u delu. I tada Gospod, s njihovom pomoću, čisti prirodnog ili spoljašnjeg čoveka, isve raspoređuje tako da se mogu primiti odgovarajuće nebeske i duhovne stvari, koje se tada ulivaju. Ovo je jasno iz onoga što je Gospod učio, kada je prao noge učenicima, kod Jovana: Onda dođe Petru, koji Mu reče: zašto *Ti pereš moje noge*? Isus odgovori i reče: Šta činim, sada ne znaš, ali ćeš kasnije znati: Petar mu reče: Ti ne ćeš nikada *oprati mojih nogu*; Isus reče. Ako te ne operem, nemam dijela s tobom; A Simom Petar Mu reče: Gospode, ne samo *noge*, nego i moje *ruke i glavu*; Isus mu reče: Onaj koji se čisti, samo mu treba noge prati, *jer je cio čist*; sada ste čisti, ali ne svi (XII.4-17?). Onome koji je opran, treba samoda pere noge, označava da onaj koji se obnovio, samo treba da čisti svoje prirodne stvari, to jest, da uklanja zla i obmane otamo, u kojem skučaju Gospod sve sređuje tako da se od Njega mogu livati duhovne stvari. Osim toga, pranje nogu je bio i čin ljubavi prema bližnjemu, a to znači da ne trebamišliti o zlima drugih ljudi; a isti tako bio je to i čin poniznosti, kojim se čisti drugi čovek od zala kao od nečistote, što se može videti iz Gospodovih reči u istome poglavlju (stihovi 13-17); istotako kod Luke VII.37,38,44,46; Jovan XI.2; 1 Samuilova XXV.41). Svako može videti da se pranjem sebe niko ne čisi od zala i obmana, nego samo pranjem nečistote koja je prirasla za njega iznutra; pa ipak, pošto je to bio obred zapoveđen u Crkvi, to sledi da je u tome bilo sadržanao nešto posebno, naime, duhovno čišćenje, to jest, čišćenje od prljavštine koja se kao prilepila za čoveka. Oni među njima koji su bili upoznati s ovim stvarima, i koji su mislili o

čišćenju srca, ili o uklanjanju zala ljubavi ka sebi i svetu, oni su vršili pranja znajući da jeto samo vanjski obred koji je bio zapoveden; ali oni koji nisu bili uponati s ovim stvarima, ti nisu imali želje za tim znanjem, nego su mislili da taj sami obred pranja svojih haljina, kože i ruku i stopala, da će ih to očistiti, i da samo ako to učine, da mogu da žive u tvrdičluku, mržnji, osveti, nemilosrđu, i okrutnosti, što je duhovna nečistota; ovi su vršili ove obrede kao deo idolopoklonstva. Ali oni su uprkos toga bili u stanju da predstavljaju nešto od Crkve, kroza šta je mogla da se odžava povezanost između neba i čoveka, pre nego je Gospod došao, ali takva (kroz obrede) povezanost malo je delovala na čoveka Crkve, a poneka nimalo. Jevreji i Izrailjci bili su takvi, da nisu mislili o unutrašnjem čoveku, niti su bili voljni da o njemu znaju bilo šta, pa stoga nisu mislili o nebeskim i duhovnim stvarima, koje se odnose na život posle smrti; a ipak, da bi se sprečilo gubljenje svake veze sa nebom, pa tako i sa Gospodom, oni su bili povezani preko ovih spoljašnjih obreda, kojima su bile označene unutrašnje stvari. Sva njihova robovanja i pomori imali su za cilj, da bi se oni držali spoljašnjih stvari koje su nešto predstavljale. To je bio razlog da je Mojsije *prao Arona i njegove sinove vodom* pred šatorom od sastanka da bi bili posvećeni (Izlazak XXIX.4; XL.12; Levitska VIII.6); i da su Aron i njegovi sinovi prali svoje ruke i noge pre ulazanja u šator od sastanka, i pre nego bi se približili oltaru da služi, kako ne bi umrli; i da to mora njima da bude večni naredba (Izlazak XXX.18-21; XL.30-32); i da je Aron morao da opere svoje noge, pre nego bi stavio na sebe odeću u kojoj je služio (Levitska XVI.4,24); i da su se Leviti mora čistiti, i poškopiti vodom pokajanja, i da trebada operu svoje haljine, i tako da postanu čisti (Brojevi VIII.6,7): i da ko bi jeo od lešine čiste životinje, ili one koju je raskinula zvjerka, treba da opere svoje haljine, i da se okupa u vodi, da bi snosio bezakonje svoje (Levitska XVII.15,16); i da onaj koji sjedne na postelju onoga kome je tekla krv, ili koji je sjedio na stolici na kojoj je ovaj sjedio, i ko bi dotakao tijelo njegovo, neka opere haljine i neka se okupa vodom, i da bude nečist do večeri (Levitska XV.5-7, 10-12, i sledeći stihovi); da kod dovede jarca za Azazela, neka opere haljine svoje i okupa tijelo svoje u vodi, pa neka uđe u oko (Levitska XVI.26); i da kada se gubava osoba čisti, ona treba da opere svoje haljine, i biće čista (Levitska XIV.8,9). Da se svaki sud, koji se onečistio

dodirom s nečistim, treba da prođe kroz vodu, i da bude nečist do večeri (Levitska XI.32). Iz ovoga se može videti da niko nije postajao čist ovim pranjem u pogledu unutrašnjih stvari samim orbedom pranja, nego da je taj obred predstavljao čoveka koji je bio duhovno čist, iz razloga gore navedenih. Da je ovako, Gospod jasno uči kod Meteje XV.1,2,20; Marka VII. 1-23.

3148. *I za noge ljudima koji su bili snjim*, označava čišćenje svih stvari koje su bile u prirodnom čoveku. Ovo je očitio iz značenja *noga* (stopala), koje označavaju stvari koje su u prirodnom čoveku (vidi r. 2162); i iz značenja *ljudi koji su bili s njim*, koji označavaju stvari koje su tamo (u prirodnom čoveku). To je bio običaj u stara vremena, kada bi došli u neku kuću, da putnici operu noge; kao kada su Josifova braća bila uvvedena u Josifovu kuću (Postanje XLIII.2); i kada su Levit i njegov pomoćnik bili primljeni u kuću jednog starca (Sudije XIX.21); i kad je Urija, kada se vratio, po Davidovom nalogu otišao u kuću i oprao svoje noge (2 Samuilova XI.8). Razlog za ovo je to što su putovanja u boravci označavali ono što se odnosi na poučavanje, a otuda i na život (vidi br. 1293,1457,1463,2025); koje su stvari, kao što je pokazano gore u br. 3146, trebale da se očiste. Drugi razlog je bio i to što bi prljavština, shvaćena u duhovnom smislu, ako bi ostala, onečistila kuću, to jest, čoveka; što je očitio iz naloga našega Gospoda svojim učenicima, *da otresu prah s nogusvojih*, ako ih grad ili kuća ne prime (Mateja X.14).

3149. *I postaviše mu da jede*, označava da je osećanje dobra u prirodnom čoveku bilo voljno da se one stvari usvoje. Ovo je jasno iz reprezentacije *Labana*, koji je postavio (jelo), koji značava osećanje dobra u prirodnom čoveku (vidi br. 329,3130); i iz značenja *jesti*, što oznčava saopštiti (komunicirati) i usvojiti (vidi br. 2143,2343), naime, usvojiti Božanske stvari o kojima je bilo reči gore (br. 3140,3141),

3150. *A on reče: ne ću jesti*, označava odbijanje, naime, da (te stvari) još ne treba da se usvoje. Ovo je jasno i bez objašnjenja.

3151. *Dok ne kažem stvar svoju (riječi svoje)*, označava (da ne pristaje na usvajanje) pre nego li je poučen. Ovo je jasno iz značenja *kazati reči*, što je

poučavati; stvari koje je govorio, a koje slede u nizu, odnose se na poučavanje. Da Božanske stvari utiču u one koje su u prirodnom čoveku, u skladu s poučavanje, i napredovanjem kroz to, vidi br. 3141.

3152. *A on reče: Govori, označava želju.* Ovo se vidi iz značenja govora, koji označava poučiti, a u ovom slučaju, znači da on hoće da pouči. Da ove reči označavaju želju, sasvim je jasno.

3153. Sadržaj ova tri stiha, u unutrašnjem smislu, vidi se u objašnjenju, naime, stvari koje su u prirodnom čoveku, treba dase pripreme da prime Božanske stvari; i da one istine koje su označene Rebekom, i koje su trebale da se uvedu i spoje s dobrom u Racionalnom, da treba da postanu Božanske, i to preko influksa. Ali stvari koje su sadržane u unutrašnjm smislu takve su, da ako se ne posmatraju kao u jednoj misli, one izgledaju pre tamne da bi se razumele; kao na primer, kako istine izlaze iz prirodnog čoveka, i kako se uvode u dobro u Racionalnom, dok se čovek nanovo rađa. Ove pojedinosti su tako nepoznate većini ljudi, tako da ne znajuni da postoji ovakav proces. Glavni je razlog to, što je malo ljudi u naše dane koji se iznova rađaju, a oni koji se nanovo rađaju, ti pak ne znaju iz nauka da se u dobro ljubavi ka bližnjemu uvode istine vere, sa kojima se spajaju, i to u Racionalnom, i tada se stanje sasvim menja, naime, nanovo rođena soba ne misli više od istina vere prema dobru ljubavi ka bližnjemu, nego misli od dobra ljubavi ka bližnjem prema istinama vere. Međutim, kod Gospoda nije bilo novog rađanja, nego je bila glorifikacija, to jest, sve stvari, kako u racionalnom tako i u prirodnom čoveku, postale su Božanske kroz Njega. A kako se ovo dogodilo, vidi se u unutrašnjem smislu.

3154. Stihovi 34-48. *Tada reče: ja sam sluga Avramov. A Jehova je blagosloviogospodara mojega veoma tako da je postao velik, i dao mu je ovaca i goveda, i srebra i zlata, i sluga i sluškinja, i kamila i magaraca. I još Sara žena gospodara mojega rodi sina gospodaru mojemuu starosti njegovoj, i on mu dade sve što ima. A mene zakle gospodar moj govoreći: nemoj dovesti sinu mojemu žene između kćeri ovijeh Hananeja, među kojima živim; Nego idi u dom oca mojega, da dovedeš ženu sinu mojemu. A ja rekoh gopodaru svojem: može biti da*

djevojka ne će hteti poći sa mnom. A on mi reče: Jehova, po čijoj volji vazda živjeh, poslaće anđela svojega s tobom, i daće sreću tvojemu putu da dovedeš ženu sinu mojemu od roda mojega, iz doma oca mojega. Onda će ti biti prosta zakletva moja. Kad otideš u rod moj: ako ti je ne dadu, opet će ti biti posta zakletva moja. I kad dođoh danas na studenac, rekoh: Jehova Bože gospodara mojega Avrama, ako si dao sreću putu mojemu, kojim idem, Evo, ja ću stajati kod studenca; koja djevojka dođe da zahvati vode, i ja joj kažem: daj mi da se napijem malo vode iz krčaga tvojega, a ona mi odgovori: i ti pij, i kamilama ću tvojim naliti; to neka bude žena koju je namijenio Jehova sinu gospodara mojega.

Ja još ne izgovorih u srcu svojem, a dođe Rebeka s krčagom na ramenu, i sišavši na izvor zahvati; i ja joj rekoh: daj mi da se napijem. A ona brže spustivši krčag sa sebe reče: na pij, i kamile ću ti napojiti. I kad se napih, napoji i kamile moje. I zapitah je: čija si kći? A ona odgovori: ja sam kći Batuela, sina Nahorova, kojega mu rodi Melha. Tada joj metnuh grivnu oko čela (obolac na nos?) i narukvice na ruke, i padoh i poklonih se Jehovi, i zahvalih Jehovi Bogu gospodara mojega Avrama, što me dovede pravijem putem da nađem kćer brata gospodara mojega za sina njegovu.

Tada reče: ja sam sluga Avramov, označava da je to bilo od Božanskog Dobra; A Jehova je blagoslovio gospodara mojega veoma te je postao velik, označava Božansko Ljudsko u pogledu dobra i istine: i dao mu je ovaca i goveda, označava dobra u opšte: i srebra i zlata, označava istine u opšte: i sluga i sluškinja i i kamila i magaraca, označava istine pojedinačno: I još Sara žena gospodara mojega rodi sina gospodaru mojemu, označava Božansko racionalno od Božanske Istine: u starosti njegovoj, označa kada je stanje bilo: i on mu dade sve što ima, označava da On ima sve Božanske stvari: a mene zakle gopodar moj, označava ovde, kao i pre, vezivanje i svetu zakletvu: govoreći: nemoj dovesti sinu mojenu žene između kćeri ovijeh Hananeja, označava ovde, kao i pre, da Božansko Racionalno ne treba da se spoji ni sa jednim osećanjem koje se ne slaže Božanskim Dobrom: nego idi u dom oca mojega, označava dobro koje je od Božanskog: da dovedeš ženu sinu mojemu, označava da povezivanje može da dođe otuda: ja rekoh gospodaru

svojemu, Može biti da djevojka ne će htjeti da pođe samnom, označava ovde, kao i pre, sumnju prirodnog čoveka o tome osećanju, da li se ono može odvojiti: a on mi reče, Jehova, po čijoj volji vazda življah, poslaće anđela Svojega s tobom, označava ovde, kao i pre, Božansko providenje: i daće sreću putu tvojemu, označava u odnosu na istinu: da dovedeš ženusinu mojemu, označava da će biti povezivanje: od roda mojega, iz doma oca mojega, označava od dobra i istine koji su bili od Božanskog; onda će ti biti prosta zakletvamoja, označava ovde, kao i pre, slobodu koju je imao prirodni čovek: kada odeš u rod moj i u dom oca mojega, i ako ti je ne dadu, označava u pogledu odvajanja: neka ti je prosta zakletvamoja, označava da u ovom slučaju prirodni čovek ne će biti kriv. Ostalo, svedo stiha 48, označava slične stvari kao pre.

3155. Nije potrebno objašnjavati ove pojedinosi, jer su već bile objašnjene gore u ovom poglavlju. One se ponavljaju, kako bi prirodni čovek primio pouku. Jer u pogledu uvođenja i povezivanja istine sa dobrom, slučaj je kao s devicom koja je zaručena i kasnije sjedinjena s mužem, naime, da ona treba da bude poučena o svim stvarima pre nego da pristanak. Iako se ove stvari ne pokazuju čoveku onda kada se u njemu istine uvode i povezuju s dobrom, to jest, kada se čovek obnavlja, one se ipak dešavaju, naime, poučavanje prethodi, kod dobra o istini, i kod istine o dobru, a posle sledi pristanak na svakoj strani, a što je predmet o kome se govori u sledećem.

3156. Stihovi 49-51. *Ako ćete dakle učiniti ljubav (milost) i vjeru (istinu) gospodaru mojemu, kažite mi; ako li ne ćete, kažite mi, da idem na desno ili na lijevo. A Laban i Batuel odgovarajući rekoše: od Jehove je ovo došlo; mi ti ne možemo kazati ni zlo ni dobro. Eto, Rebeka je u tvojoj vlasti, uzmi je pa idi, i neka bude žena sinu tvojega gospodara, kao što kaza Jehova.*

Ako ćete dakle učiniti milost i istinu gospodaru mojemu, označava ispitivanje njihovog pristanka od svake sposobnosti, od volje i od razuma: kažite mi: ako ne ćete, kažite mi, označava slobodno stanje njihovog dogovaranja: da idem na desno ili na lijevo, označava uzajamnu slobodu: A Laban i Batuel odgovarajući rekoše, od Jehove je ovo došlo, mi ti ne možemo kazati ni zlo ni dobro, označava da je to

samo od Gospoda: *Eto, Rebeka je u tvojoj vlasti, uzmi je pa idi, i neka bude žena sinu tvojga gospodara, kao što Jehova kaza, označava pristanak nadahnut od Gospoda.*

3157. *Ako ćete dakle učiniti milost i istinu (ljubav i vjeru) gospodaru mojemu, označava ispitivanje njihovog pristanka od svake sposobnosti, od volje i od razuma. Ovo je očito iz značenja milosti, da je to od dobra ili od ljubavi (vidi br. 3063,3073,3120); i iz značenja istine, da je to od istine ili vere (vidi br. 3121, 3122). I pošto dobro koje je od ljubavi, pripada volji, a istina koja je od vere, pripada razumu, a ove su reči upućene Batuelu i Labanu, to znači ljudima (homines), da treba da pokažu misli i istinu, stoga one označavaju ono što proističe od obe ove sposobnosti, od volje i od razuma. Da je to ispitivanje pristanka, jasno je kako iz onoga što je rečeno, *Ako učinite*, kao i iz reči, *kažite me, da idemdesno ili lijevo*. Kod čovekovog preporoda, koji je slika Gospodove glorifikacije (vidi br. 3138), slučaj je takav, da se istina vere nauči, ali nije priznata, a još manje primljena od dobra, ako nema pristanka obe sposobnosti, naime, volje i razuma. Pristanak je samo priznavanje; kroz to dolazi do primanja, o jest, od volje, jer je tamo dobro; a kada se primi istina vere u volji ili, što je isto, kada je volja primi, tada je čovek nanovo rođen, jer tada je istina od dobra ili vera je od ljubavi ka blišnjem, ili ili je u pogledu života sama ljubav ka blišnjemu (vidi br. 3121).*

3158. *Kažite mi; ako li ne ćete, kažite mi, da idem desno ili lijevo, označava slobodno stanje njihovog razgovora. Ovo je očito iz smisla samih reči. Iz svega što prethodi, jasno je da dok se u ovome poglavlju u smislu slova radi o zarudžbinama i braku Rebeke i Isaka, dotle se u unutrašnjem smislu radi o uvođenju i povezivanju dobra i istine, jer uvođenje i povezivanje istine i dobra su duhovne zarudžbine i duhovni brak. U ovakvom slučaju zahteva se sloboda razgovora. Da je ovo nešto što je nužan uslov kod veridbe i kod braka, poznato je; ali da je to nešto nužno i kod uvođenja i povezivanja dobra i istine, to nije tako dobro poznato. Jer to se ne pokazuje prirodnom čoveku, jer je to jedna od onih stvari koje se izvoda a da čovek ne razmišlja o tome. A to se odvija svakoga trenutka dok se čovek*

obnavlja i ponovo rađa, naime, da je on tadau slobodi kada se istina poveujes dobrom. Svako može da zna, ako samo razmisli, da ništa ne postaje čovekovo vlastito, osim ako je njegova volja s tim složna. Ono što pripada razumu, to ne postaje čovekovo vlastito sve dok to ne bude prihaćano od njegove volje; jer ono što pripada volji, to je *esse (biti, biće)* čovekovog života, dok ono što pripada razumu čini njegovo *existere (postojanje)* njegovog života. Pristanak samo razuma, nije pristanak, jer je pristanak prvenstveno od volje. Stoga, ako istinu od vere, koja pripada razumu, ne prihvati (primi) dobro ljubavi, koja pripada volji, to nije istina koja je priznata, stoga nije ni vera. Da bi, stoga, dobro to primilo, dobro koje pripada volji, nužno je da je čovek u slobodi (u slobodnom stanju). Sve što pripada volji izgleda slobodno, jer pravo stanje volje je sloboda, jer ono što hoću, to biram, i to želim, jer je to ono što volim, i što priznajem za dobro. Iz ovoga je jasno da istina, koja pripada veri, ne postaje čovekova vlastita, dok je volja ne primi, to jest, pre nego li je uvedena i povezana s dobrom tamo, i da se ovo može izvesti samo u slobodi.

3159. *Da idem desno ili lijevo*, označava uzajamnu slobodu. Ovo je očito i bez objašnjenja. A slučaj je ovakav. Dobro neprestano utiče od Gospoda preko unutrašnjeg čoveka u spoljašnjeg čoveka, i u prvoj fazi u spoljašnjem čoveku pokazuje se u obliku osećanja istine. U onoj meri u kojoj čovek gleda na nebesko i duhovno dobro kao na cilj, u toj meri se istina uvodi i povezuje s dobrom; ili, što je isto, u istoj meri u kojoj se osećanje istine uvodi i povezuje s osećanjem dobra, ali u meri u kojoj čovek gleda ka svom privatnom dobru, to jest prema sebi i svetu, kao prema cilju, u toj meri se nebesko i duhovno dobro povlače. To je uzajamna sloboda, koja je označena s *ići desno ili levo*.

3160. *A Batuel i Laban odgovorivši rekoše: Od Jehove je ovo došlo. Mi ti ne možemo kazati ni zlo ili dobro*, označava priznavanje da je to bilo od samoga Jehove. Ovo se može videti iz objašnjenja svake pojedine reči u unutrašnjem smislu, ali da je ovo njihov zaključak, to je očito i bez objašnjenja. Da se pod *došlo od Jehove* misli na to da je došlo od Gospoda, očito je, jer se Jehova često pominje u Starom Zavetu, i njime se uvek misli na Gospoda (vidi br. 1343, 1736, 1815,

2156, 2329, 3023, 3035). Da ove reči sadrže tajne, jasno je iz ovoga, da Laban , koji je brat, ovde prvi odgovara, a tek posle Batuel, koji je otac, a ne otac i majka, i da je devojka odovorila tek docnije. Razlog je u tom, što se Labanom označava osećanje dobra u prirodnom čoveku (vidi br. 3129,3130), a Batuelom poreklo osećanja dobra. Osećanje dobra i osećanje istine u prirodnom čoveku su kao brat i sestra; i osećanje istine koje je pozvano iz prirodnog čoveka u racionalnog, i tako povezivanje s dobrom, to je kao udata žena. Tajna koja se skriva u tome da je prvo Laban odgovorio a tek onda Batuel, to jest, prvo brat pa onda otac, je ovo:- dobro koje utiče u istinu, dok utiče u prirodnog čoveka, ne utiče u istinu neposredno, nego u dobro, a preko dobra u istinu; ako ovo nije od influksa, osećanje istine ne može da postoji. Osećanje dobra je ono što priznaje, pa stoga i ono što prvo pristaje, jer postoji neposredna komunikacija između racionalnog dobra i prirodne isine; o njihovom paralelizmu, vidi br. 1831,1832. Ova dva drevna oblika govora često se nalaze. Naime, da *od Jehove izađeriječ*, označavajući da je to Jehova učinio; isto tako, *mi ti ne možemo kazati ni zlo ni dobro*, označavajući da se oni nisu usudili ni da odreknu ni da potvrde. Sledeći predmet o kome se ovori je priznavanje, da ono dolazi od Gospoda samoga.

3161. *Eto, Rebeka je u tvojoj vlasti, uzmi je pa idi, i neka bude žena sinu tvogega gospodara, kao što kaza Jehova*,označava pristanak nadahnut od Gospoda. Ovo se vidi izobjašnjenja svakog pojedinog izraza, čiji je opšti zaključak sledeći. Ovako stoji taj predmet. Dok je živeo na svetu, Gospod je učinio Svoje Ljudsko Božanskim Svojom vlastitom Moći. Ljudsko počinje u najvećioj dubini Racionalnog (vidi br. 2106, 2194). Ovde se opisuje kako je On učinio to Božanskim, naime, da je to učinio u pogledu dobra, a sada i u pogledu istine, jer se Racionalno sastoji iz dobra i istine. Dobro je bilo od Njegovog najistinitijeg Božanskog, to jest, od Jehove Oca, od kojega je bio začet; ali istinu je trebao da pribavi uobičajenim putem, kao i ostali ljudi, jer je poznato da se čovek ne rađa racionalan, nego je samo rođen sa moći da postane racionalan, preko znanja-reči, naime preko saznanja mnogih vrsta i podvrsta, od kojih prva sredstva koja vode sledećim, pa tako redom do poslednjeg, a koja su poslednja saznanja o duhovnim stvarim Gospodovog carstva, a nazivaju se stvarima nauka (doctrinalia). Da se ovi uči delom od nauka

vere, a delom neposredno iz Reči, a delimično i samim čovekovim proučavanjem, je isto tako poznato. Ove stvari nauka, svedok su u memoriji, samo su reči-znanja, i još ih čovek nije usvoji kao nešto vlastito, ali tek tada po prvi put njemu pripadaju kad počne da ih voli radi života, a još više kada ih primeni u život. Kada se ovo desi, tada se istine uzdižu iznad prirodnog sećanja u Racionalno, i tu se povezuju s dobrom; i kada su tako povezani, one nisu više samo stvar znanja, nego stvar života, jer tada čovek više ne uči od istina kako da živi, nego živi od njih, pa tako istine postaju njegove, i postaju deo njegove volje. Kroz to čovek ulazi u nebeski brak; jer nebeski brak je povezani dobro i istina u Racionalnom. Ovo sve Gospod izvodi kod ljudi. A Gospod je sve ovo izveo u Sebi od Sebe, i od Božanskog samog kad je rodio racionalno u pogledu dobra, a pomoću ovoga, On je rodio i Prirodno u pogledu isine, koju je povezao s dobrom. Jer dobro je to koje sebi bira istinu, pa onda i oblikuje istinu, jer dobro priznaje kao svoju samo onu istinu s kojom se slaže. Tako je Božansko Dobro, koje je bilo u Gospodu, učinilo sebi istinu, i nije priznalo nijednu drugu isinu osim onu koja se slagala s Božanskim Dobrom, to jest, s onim što je Božansko od sebe; i tako je Gospod izveo sve stvari u opštem i u posebnom Svojom vlastitom Moći. Ove su stvari označene priznavanjem daje to bilo samo od Gospoda, i da je pristanak bio nadahnut od Njega.

3162. Stihovi 52-54. *A kad ču sluga Avramov riječi ove, pokloni se Jehovi do zemlje; i izvadi sluga zaklade (posude) srebrne i zlatne, i haljine i dade Rebeki; također i bratu njezinu i materi njezinoj dade darove. Po tom jedoše i piše on i ljudi koji bijahu s njim i prenočiše. A kad ujutru ustaše, reče sluga: pustite me gopodaru mojemu.*

A kad ču sluga Avramov riječi ove, pokloni se Jehovi do zemlje, označava opažanje radosti u prirodnom čoveku; i izvadi sluga zaklade (posude) srebrne i zlatne, i haljine, označava istinu i dobro, i njihove ukrase: i dade Rebeki, označava da su tada date osećanju istine: i bratu njezinom i materi dade darove, označava duhovne stvari koje su date prirodnom dobru; i materi, označava i prirodnom: i oni jedoše i piše, označava usvajanje dobra i istine koji su tako uvedeni: on i ljudi

koji su bili s njim, označava stvari koje su bile u prirodnom čoveku: i prenoćiše, označava mir: akadu jutru ustaše, označava stepen uzdizanja: reče sluga: pustite megospodaru mojemu, označava osećanje povezivanja.

3163. *A kad ču sluga Avramov riječi ove, pokloni se Jehovi do zemlje, označava opažanje radosti u prirodnom čoveku. Ovo je očito iz značenja čuti reči, što označava opaziti; iz reprezentacije Avramovog sluga, koji označava u opštem prirodnog čoveka, onoliko koliko ovaj služi Racionalno, a u ovom slučaju, Božansko (vidi br. 3019,3020); i iz značenja pokloniti se Jehovi, što označava radovati se (vidi br. 2927,2950,3118).*

3164. *I izvadi sluga zaklade srebrne i zlatneihaljine, označava istinu i dobro, i ono što ih ukrašava. Ovo se vidi iz značenja posuda od srebra, i posuda od zlata, i haljina u unutrašnjem smislu. Da srebro označava istinu, vidi br. 1551,2048, a da zlato označava dobro, vidi br. 113,1551,1552. Nazivaju se posude od srebra i posude od zlata zato što se odnose na osećanje istine, koje je ovde Rebeka, jer po sebi, istina je samo posuda ili prijemnik dobra (vidi br. 1496, 1832, 1900, 2063, 2261, 2269, 3068). Posude od srebra su posebno reči-znanja, jer su ovi prijemnici istina; posude od zlata su posebno istine, jer su one prijemnici dobra; dok haljine označavaju ukrase, što se vidi i bez objašnjenja. U drevna vremena ovakve su se stvari davale devojkama kada se zaruče, zato što su one predstavljale i označavale nešto unutrašnje, jer je zaručena devojka označavala istinu Crkve, koja istina je trebala da se spoji s dobrom. Tako je Drevna Crkva opisana u njenoj prvoj fazi kod Jezikilja: I kad bijahu godine za ljubljenje; i raširih skut tvoj na te, i pokrih golotinju tvoju, u zakleh ti se i učinih vjeru s tobom, govori Jehova Bog, i ti posta moja. I obukoh te u vezenu haljinu, i obuh ti crevlje od jazavca, i opasah te tankim platnom, i zastrijeh te svilom. I nakitih te nakitom, i metnuh ti narukvice i grivnu oko vrata, igrivnu oko čela metnuh ti, i oboce u uši, slavan vijenac na glavu, i ti bijaše okićena zlatom i srebrom, i odijelo ti bijaše od tankoga platna i od svile i vezeno (XVI.8-13); ali kad je ista Crkva otpala od istine i dobra, ona se ovako opisuje u istom poglavlju: I uzevši od haljina svojih načinila si šarene visine, i kurvala si se na njima, kako nikad bilo nije niti će biti. I uzevši krasni nakit svojod*

zlata i od moga srebrašto ti dadoh, načinila si sebi muške likove, i kurvala si se s njima (XVI.16-18). Iz ovih odlomaka vrlo je jasno da su srebro, zlato, i haljine stvari Crkve, naime, istina i dobro, kao i stvari koje pripadaju istini i dobru.

3165. *I dade Rebeki*, označava da je to pripojeno osećanju istine. Ovo je jasno iz reprezentacije Rebeke, koja označava osećanje istine (vidi br. 2865,3077). Stvarma koje se gore pominju, naime, posudama od srebra, i posudama od zlata, i haljinama, opisuje se osećanje istine, kao neveste, pa se stoga tim rečima označava da je tada takvo bilo osećanje istine ili, što je isto, da su se tada takve stvari pripojile osećanju istine.

3166. *Također i bratu njezinom dade darove*, označava duhovne stvari pripojene prirodnom dobru. Ovo se vidi iz značenja *darova (dragocelih stvari)*, koje označavaju duhovne stvari, o kojima (vidi) niže; i iz značenja *njenog brata*, koji označava prirodno dobro (vidi br. 3160). Laban, koji je ovde brat, označava osećanje dobra u prirodnom čoveku (vidi br. 3129,3130). Da dragocene stvari (darovi) označavaju duhovne stvari, jasno je i iz drugih odlomaka u Reči kao kad se govori o Josifu, kod Mosjija: Blagoslovena je zemlja od Jehove blagom s neba, s rosom, i iz dubine ozdo, i blagom koje dolazi od sunca, i blagom koje dolazi od meseca, i blagom starijih brda i blagom vječnijeh humova, i blagom na zemlji, imilošću onoga koji stoji u kupini (Zak. Ponovljeni XXXIII.13-16). Ovde se blagom (darovima ili dragocenim stvarima) neba, i sunca, i zemlje, i bregova večnih označavaju razne vrste duhovnih stvari: šta više, dragocene stvari su bile i drago kamenje, biseri, miro, začini, i slično, i sve je to označavalo duhovne stvari. A na šta se misli pod duhovnim stvarima, bilo je često gore pokazano, naime, da u Gospodovom carstvu ima nebeskih stvari, i duhovnih stvari, i da nebeske pripadaju dobru, a duhovne stvari istini koja potiče od nebeskih stvari. Nema ničega u svemiru a da se ne odnosi prema dobru i istini. Sve što je od koristi za život, odnosi se na dobro, a sve što se odnosi na nauku i znanje, posebno na svrhu i život, odnosi se na istinu; ili, što je isto, sve što pripada volji, naziva se dobrom ili zlom, a sve što pripada razumu, naziva se istinom ili obmanom. Dobro, koje je od ljubavi i milosrđa, i koje se uliva od Gospoda, je nebesko (dobro), dok istina koja je

od toga, je duhovno (dobro). Razlog da su dragocene stvari date bratu, dok su se posude od srebra, zlata i haljine dale sestri, kada je postala nevesta, je u tome što brat označava dobro u prirodnom čoveku, i zato što je ovo dobro prosvetljeno, onda kada je istina uvedena u dobro u Racionalnom; jer otuda dolazi svo prosvetljenje dobra i istine u prirodnom čoveku.

3167. *I materi njezinoj*, označava tako isto i prirodnoj istini, naime, da su duhovne stvari pripojene istini, kao što su bile pripojene i prirodnom dobru. Ovo je jasno iz značenja *majke*, koja označava Crkvu, koja se zbog istine naziva majkom (vidi br. 289,2717). Da bi se znalo kako stoji ovaj slučaj, da se duhovne istine pripajaju prirodnom dobru i prirodnoj istini, a što je posledica uvođenja istine u dobro u Racionalnom, ovaj će se predmet ukratko objasniti. Svaki čovek ima jedno Spoljašnje i jedno Unutrašnje. Njegovo se Unutrašnje naziva unutrašnji čovek, a njegovo Spoljašnje, spoljašnji čovek: ali šta je unutrašnji čovek i šta spoljašnji, to malo ko zna. Unutrašnji čovek je isto što i duhovni čovek, a spoljašnji čovek je isto što i prirodni čovek. Duhovni čovek je onaj koji razume i koji je mudar po sili onih stvari koje su u svetlosti neba, dok je prirodni čovek onaj koji razume i koji je mudar snagom onih stvari koje su u svetlosti sveta. O obe svetlosti, vidi br. 3138. Jer u nebu postoje samo duhovne stvari, dok na svetu postoje samo prirodne stvari. Čovek je tako stvoren, da duhovne stvari i prirodne stvari u njemu, to jest da duhovni i prirodni čovek, treba da se slažu i da čine jedno, ali u ovom slučaju duhovni čovek treba da raspoređuje sve stvari u prirodnom čoveku, a prirodni treba da se pokorava kao sluga svome gospodararu. Međutim, zbog pada, prirodni čovek se počeo dizati iznad duhovnog, i tako je izokrenuo red: zbog toga se prirodni čovek odvojio od duhovnog, pa više duhovne stvari nisu mogle da u njega ulaze, osim kao kroz pukotine, i dajući tako sposobnost da se misli i govori. Međutim, kako bi duhovne stvari mogle ponovo da utiču u prirodnog čoveka, ovaj mora da se nanovo rodi od Gospoda, to jest, istina iz prirodnog čoveka treba da se uvede i spoji s dobrom u racionalnom. Kadadođe do ovoga, tada duhovne stvari imaju pristup prirodnim stvarima, jer tada utiče svetlost neba, i prosvetljava one stvari koje su u prirodnom čoveku, čineći da primaju svetlost, i kada dobra primaju toplinu svetlosti, to jest, ljubav i milosrđe, dok istina prima zrake svetlosti, to jest,

ljubav i milost, to jest, veru. Na taj način se duhovne stvari pripajaju prirodnom dobru i prirodnoj istini: prirodno dobro je u ovome slučaju svako uživanje i zadovoljstvo koje dolazi zato što mu je cilj da služi duhovnog čoveka, stoga da služi bližnjega, i još više zajednicu, i još više Gospodovo carstvo, a iznad svega Gospoda; a prirodna istina je sve što pripada nauku (doktrini) i znanjima-rečima koja ija mudrost, to jest, koja čini ona dobra, koja su njen cilj.

3168. *I jedošē i piše*, označava usvajanje dobra i istine koji su uvedeni. Ovo se vidi iz značenja jesti, koje označava biti povezan i spojen, to jest usvojen (vidi br. 2187,2343); i pošto se ovde (jelom) označava hleb, a hlebom se označava dobro (br. 276,680,2165,2177,2187), to se ovde označava usvajanje dobra, koje je ovde predstavljeno jelom. I iz značenja piti, što označava biti povezan i biti spojen, a to znači biti usvojen (vidi br. 3089); ali pošto se ovo odnosi na vino, a vidom se označava istina (br. 1071,1798), to je pijenjem označeno usvajanje istine. Stvarni je slučaj, kao što je maločas gore rečeno (br. 3167), da kada se istina uvede u dobro u Racionalnom, tada dobro i istina duhovnog čoveka, to jest, duhovne stvari, pripajaju se (usvajaju se) Prirodnom.

3169. *I ljudi koji bijahu s njim*, označava one stvari koje su u prirodnom čoveku. Ovo je jasno iz reprezentacije *sluge*, koji se ovde *on*, a koji označava prirodnog čoveka (vidi br. 3019,3020); i iz značenja *ljudi kojibijahu s njim*, što označava sve stvari koje su u prirodnom čoveku (vidi br. 3148).

3170. *I prenočiše (provedošē noć)*, označava mir od toga. Ovo je jasno iz značenja *provesti noć*, što označava *odmor*, a u unutrašnjem smislu imati *mir*. A ovaj je slučaj kao što sledi. Kada se duhovne stvari pripoje prirodnom čoveku, tada se povlače one stvari koje su požude za zlom, i ubeđenja u obmane, a to su stvari koje unose nemir; a prilaze stvari koje pripadaju osećanju dobra i istine, a to su one stvari koje uzrokuju mir; jer sav nemir se javlja zbog zla i obmane, a sav mir dolazi od dobra i istine. Šta je mir, i kakvo je to stanje, vidi br. 92,93,1726,2780.

3171. *A kada ujutro ustaše*, označava stepen uzdizanja. Ovo je jasno iz značenja *ustati*, koje je *uzdizanje* (vidi br. 2401,2785,2912,2927); i iz značenja *jutra* koje

označava Gospoda, a isto tako i Njegovo carstvo, kao i stanje mira (vidi br. 2405,2780). Za Prirodno se kaže da se uzdiže, kada mu se pripoje duhovne stvari; jer uzdizanje potiče od duhovnih i nebeskih stvari, jer se preko ovih stvari čovek uzdiže ka nebu, tako i bliže Gospodu.

3172. I on (sluga) reče: pustite me gospodaru mojemu, označava osećanje povezivanja. Ovo se vidi iz opšteg smisla koji dolazi od unutrašnjeg smisla reči; jer njegova želja da ga pošalju njegovome gospodaru bila je od osećanja, to jest, osećanja istine, koja je Rebeka, da se ona može spojiti; jer sa zarudžbe to je, uvodđenje, bile završene. Ovde je označeno osećanje povezivanja.

3173. Stihovi 55-58. *A brat i mati njezina rekoše: neka ostane djevojka kod nas koji dan, barem deset dana, pa onda neka ide. A on im reče: nemojte me zadržavati, kad je Jehova dao sreću putu mojemu; pustite me da idem gospodaru svojem. Tada rekoše: da zovemo djevojku, i upitamo šta ona veli. I dozvaše Rebeku, i rekoše joj: hoćeš ići s ovijem čovekom? A ona odgovori: hoću.*

A brati i mati njezina rekoše, označava sumnjanje prirodnog čoveka: neka djevojka kod nas neki dan, označava njihov pokušaj da zadrže: neki dan, barem deset dana, pa onda neka ide, označava da se njima učinilo da se ispunilo stanje odlaska: a on reče: nemojte me zadržavati, označava volju osećanja dobra: jer je Jehova dao sreću mojemu putu, označava da je sve bilo provideno: pustite me da idem gospodaru mojemu, označava u pogledu stanja uvođenja: a oni rekoše, da zovemo djevojku, i pitamo je šta ona veli (pitamo iz njenih usta), označava sam pristanak osećanja istine: i dozvaše Rebeku, i rekoše joj, hoćeš ići s ovijem čovekom? A ona reče: hoću, označava njen puni pristanak.

3174. *Njen brat i mati rekoše, označava sumnjanje prirodnog čoveka. Ovo je jasno iz značenja brata, koji označava dobro u prirodnom čovjeku (vidi br. 3160); i iz značenja majke, koja označava istinu (vidi br. 3167); stoga brat i majka označavaju prirodnog čoveka, jer njega sačinjava dobro i istina. Da je ovde sadržano sumnjanje, naime, da li da devojka treba da ostane još neki dan, ili treba da ode bez odlaganja sa čovekom.*

3175. *Neka djevojka ostane s nama*, označava da oni zadržavaju. Ovo je jasno iz značenja ostati, što označava ovde biti zaržavan.. Da je ovde sadržano sumnjanje, jasno je, naime, iz nizova u unutrašnjem smislu. Jer je tu slučaj kao što sledi. Čovek nije rođen ni u jednoj istini, čak ni u prirodnoj istini kao, da ne krade, da ne ubija, da ne čini preljubu, i slično. Još je manje rođen u duhovnoj istini kao da postoji Bog, da on (čovek) ima jedno Unutrašnje koje živi posle smrti; da sam od sebe ne zna ništa o večnom životu. I jedne i druge istine on mora naučiti; ako ih ne nauči, on je gori od divlje zveri; jer po nasleđu, on naginje tome da voli sebe iznad svih ostalih, i da želi da poseduje sve stvari na svetu. Otuda, da ga ne zadržavaju građanski zakoni, i strah da ne izgubi čast, dobitak, ugled, i život, on bi krao, ubijao, i činio preljubu, bez savesti. Da je slučaj ovakav, jasno je: jer čovek, čak i kada je poučen, ipak počinjava ovakve zločine bez savesti, i čak ih brani, i argumentima se potvrđuje u bezakonju ovako postupajući; a šta bi tek radio da ne prima nikakvu pouku? Slučaj je sličan i sa duhovnim stvarima, jer među onima koji su rođeni u Crkvi, koji imaju Reč, i koji neprekidno primaju pouku, ima među njima mnogo njih koji malo, i skoro ništa ne pripisuju Bogu, nego sve prirodi, pa stoga u srcu ne veruju da postoji Bog, niti veruju da će živeti posle smrti, i koji ni ne žele da se upoznaju sa stvarima koje se odnose na večni život. Iz svega ovoga jasno je da se čovek ne rađa ni u jednoj istini, nego da ih sve mora naučiti, i to spoljašnjim putem, naime, slušanjem i gledanjem. Na taj način se uvode i usađuju istine u njegovu memoriju; ali istina, sve dok je samo u memoriji, samo je znanje. Međutim, da bi ona ispunila čoveka, ona se mora izvući iz memorije, i predati unutrašnjim stvarima, jer njegovo Ljudsko je unutra, naime, u njegovom Racionalnom; jer ako čovek nije racionalan, on nije čovek: prema tome, kakva je njegova racionalnost koju poseduje, takvo je i njegovo čoveštvo. Dobro po kojemu se čovek razlikuje od životinja je da voli Bogam i da voli bližnjega; jer sve ljudsko dobro dolazi od toga. On mora da bude uveden u ovo dobro i biti s njim spojen; a to je onda kad čovek voli Boga i bližnjega, jer tada istina ulazi u dobro: jer dobro i istina se uzajamno priznaju, jer svako dobro je od istine, a istina se odnosi na dobro kao svoj cilj, i kao na svoju dušu, i kao na izvor svog života. Ali se istina ne može odvojiti od prirodnog čoveka, i uzdignuti u Racionalno bezteškoće, jer u

prirodnom čovejku ima obmana, i požuda za zlom, a i ubeđenja u obmane; isve dokle su te stvari prisutne, i sve dok su pridružene istini, sve dotle čovek zadržava istinu kod sebe, i ne dozvoljava joj da se podigne u Racionalno. To je ono što je označeno u unutrašnjem smislu rečima, *Neka djevojka ostane s nama još koji dan, barem deset, pa onda neka ide*. Razlog je to što istinu stavlja u sumnju, i razlaže u sebi da li je tako. Ali čim Gospod odvoji požude za zlom i ubeđenja u obmane, čovek od dobra oseća odbojnost prema umovanju protivu istine, i ismeva svoju sumnju, tada je istina u stanju da izađe iz Prirodnog, i da se uzdigne u Racionalno, i da se obuče u dobro, jer tada postaje istina od dobra, i ima život. Da bi se ove stvari bolje shvatile, uzmimo sledeće primere. Duhovna istine je, da je svo dobro od Gospoda, a svo zlo od pakla. Ova istina treba dase potvrdi i ilustruje sa više obrazložnja, pre nego se uzdigne iz prirodnog čoveka u racionalni stepen, a tamo se ne može podignuti, sve dok čovek na zavoli Boga, jer sve do tada, istina nije priznata, pa stoga se u nju ne veruje. Slučaj je sličan i sa drugim istinama, na primer, s ovom, da je Božansko providenje u svim pojedinačnim stvarima, i ako nije u svim pojedinim stvarima, ono ne može da bude ni u sveopštim stvarim. A i sovom istinom, da čovek tek onda počinje da živi kada kod njega iščezne verovanje da je život samo ono što postoji u svetu, i kad počne da veruje da je život koji prima neizreciv i bezgraničan, i da on ovo ne zna sve dok je u zlu. Ove i slične istine čovek ne može verovati sve dok nije u dobru. Dobro je to koje shvata, jer Gospod se preko dobra uliva sa mudrošću.

3176. *Neki dan, barem deset, a onda nekaide*, označava da je njima izgledalo da se stanje (vreme) odlaska ispunilo. Ovo se vidi iz značenja dana, koji označava stanje (vidi br. 23,487,488,493,893,2788): i iz značenja deset, što označava puninu, a u ovom slučaju puninu prirodnog čoveka. Otuda je vidljivo da ove reči, *nekoliko dana, barem deset, a onda neka ide*, označavaju da im se čini da se stanje (vreme) odlaska napunilo; stoga sledi, *Nemojte mezadržavati*, čime je označena volja osećanja dobra.

3177. *Kad je Jehova dao sreću putumojemu*, označava da su sve stvari bile providene (unapred viđene). Ovo je jasno i bez objašnjenja; jer sa *Jehova daje*

srećuputu označava se da On provida, u ovom slučaju u pogledu istine koja će se spojiti s dobrom, jer putem se označava istina (vidi br. 627,2333).

3178. *Pustite me da idem gospodarumojemu*, označava da se ovo odnosi na stanje uvođenja (inicijacije). Ovo se vidi po smislu koji proizlazi iz unutrašnjeg smisla reči; iste reči tako isto sadrže osećanje sjadinjavanja, jer ono stanje postoji kod uvođenja.

3179. *Tada rekoše, Da zovemo djevojku, i upitamo šta ona veli (da pitamo u njenausta)*, označava sam pristanak osećanja istine. Ovo je vidljivo iz značenja devojke, koja označava osećanje u kojem je nevinost (vidi br. 3067,3110), a u ovom slučaju osećanje istine, jer se Rebeka, pre nego da pristanak, naziva devojkom, a kada da pristanak, što se dešava ubrzo, naziva se Rebekom (da je Rebeka osećanje istine, vidi br. 3077): i iz značenja *pitati unjenim ustima*, što označava opaziti da li ona pristaje; na taj način, ovde je označen sami pristanak osećanja istine. A ovaj slučaj je kao što sledi. Sama istina, koja treba se uvesti, priznaje svoje vlastito dobro, jer i dobro priznaje svoju vlastitu istinu; otuda dolazi pristanak, ali to je pristanak kojim dobro nadahnjuje istinu, vidi br. 3161. Kod čoveka to se ne pozazuje ni nakoji način, da istina daje pristanak kada se uvodi i spaja s dobrom, to jest, kada se čovek nanovo rađa, niti se pokazuje da dobro zna svoju vlastitu istinu, kada se uvodi (istina) i kada se spaja s njim; a ove stvari baš ovako odigravaju. Jer sve što se dešava kada se čovek nanovo rađa, nepoznao je čoveku. Kada bi znao deseto hiljadit deo toga, bio bi zapanjen. Postoje bezbrojni, pa i tajanstveni putevi kojim Gospod vodi čoveka, i samo se neki od ovih pokazuju u unutrašnjem smislu Reči. Drevna Crkva je sebi oblikovala ideju o ovakvim stvarim po brakovima, naime, po stanju devojke pre zarudžbina, po stanju zarudžbina, po njenom stanju kada ulazi u brak, i po njenom stanju kad je već udata, i na kraju, po stanju kada je poslušna svome mužu. Plodovi istine od dobra, ili vera odljubavi ka bližnjemu, oni su o nazivali decom; i tako dalje. Takva je bila mudrost Drevne Crkve; i njihove knjige su tako bile napisane, a njihov način pisanja proširio se među Neznabošcima; jer su oni bili voljni da pomoću stvari prirodnih vide stvari duhovne. Ali je ta mudrost danas sasvim izgubljena.

3180. *I dozvaše Rebeku, i rekoše joj: hoćeš ići s ovom čovjekom? A ona reče: hoću, ovo se može videti iz značenja koje proističe iz unutrašnjeg smisla ovih reči; jer kada je odgovorila na pitanje, Hoću, to označava da je je potpuno pristala. Puni pristanak istine je onda kada istina opazi u sebi sliku dobra, u dobru pravu sliku same sebe od koje je ona (potekla).*

3181. *Stihovi 59-61. I pustiše Rebeku sestru svoju i dojkiju njezinu sa slugom Avramovim i ljudima njegovijem. I blagosloviše Rebeku i rekoše joj, sestro naša, da se namnožiš na tisuće tisuća, i sjeme tvoje da naslijedi vrata svojih neprijatelja! I podigoše se Rebeka s djevojkama svojim, i posjedaše na kamile, i pođoše s čovjekom; i sluga uzev Rebeku otide.*

I pustiše Rebeku sestru svoju, označava odvajanje od osećanja Istine Božanske: i dojkiju njezinu, označava (odvajanje) od nevinosti koja joj pripada: sa slugom Avramovim i njegovim ljudima, označava Božanske stvari u prirodnom čoveku: i blagosloviše Rebeku i rekoše joj, označava dobre želje od Božanskog prosvetljenja (želja da osećanje istine bude prosvetljeno od Božanskog): Sestro naša, da se namnožiš na tisuće tisuća, označava plodnost osećanja istine do neodređenog stepena: i da sjeme tvoje naslijedi vrata neprijatelja svojih, označava Gospodovo duhovno carstvo od braka dobra i istine u Božanskom Ljudskom, kojemu carstvu pripada ljubav i vera, tamo gde je pre bilo zlo i obmana: i podiže se Rebeka, označava uzdizanje osećanja istine, odvajanje koje ga sledi: i njene djevojke, označava potčinjena osećanja: i posjedaše na kamile, označava Inteliktualno, uzdignuto iznad reči-znanja: i pođoše s čovjekom, označava da je to bilo pod nadzorom Prirodne Božanske Istine: i sluga uzev Rebeku, otide, označava da je Prirodno Božansko Dobro bilo uvedeno (inicirano).

3182. *I pustiše Rebeku sestru svoju, označava odvajanje od osećanja Istine Božanske. Ovo se vidi iz značenja pustiti (poslati, otpustiti) što označava razdvajanje; i iz reprezentacije Rebeke kao sestre, koja označava osećanje Istine Božanske (vidi br. 3077,3179). Da sestra označava istinu, vidi br. 1495,2508,2524,2556,3160. Kakav je ovo slučaj, može se videti iz onoga što je rečeno i pokazano u ovm poglavlju gore; ali da bi predmet bio jednostavniji, biće*

ukrako objašnjen. Kada se istina, koja treba da se uvede i spoji s dobrom, uzdigne iz Prirodnog, ona se tada razdvaja od onoga što je tamo; ovo odvajanje je označeno Rebekinim puštanjem kao sestre. A istina je odvojena onda kada čovek više ne gleda na dobro od istine, nego od dobra gleda na istinu ili, što je isto, kada više ne gleda na život iz nauka (vere), nego od života gleda na nauk (vere). Kao na primer: nauk uči da ne treba nikoga mrzeti, jer kad neko nekoga mrzi, on ga ubija svakoga trenutka. U prvom stanju, čovek teško ovo prihvata; ali kako postaje stariji, kada se obnavja, on o tome misli kao o jednoj od stvari koje nauk uči. Na kraju, on živi prema tome (toj istini); u kojem slučaju, on više ne misli od nauka po nauku), nego postupa po životu (onako kako ga uči život?); kada se ovo desi, tada se istina nauka uzdigla iz Prirodnog, u stvari, ona se odvojila od Prirodnog, te je usađena u Racionalno; a kada se ovo desi, ona više ne dopušta da prirodni čovek, nekom svojom sofisterijom, ovo dovodi u sumnju, to jest, ne dopušta prirodnom čoveku da razmišlja protivu nje (te istine).

3183. *I dojkinju njezinu*, označava (da je to bilo) od nevinosti koja joj pripada, naime, da su i ovo pustili, a se odvoji od njih. Ovo je jasno iz značenja *dojkinje*, ili one koja doji, a što označava nevinost. U Reči se često pominju odojčad, i oni koji doje, pa se prvima označava prvo stanje male dece, koje je stanje, kao što je očito, stanje nevinosti. Jer čovek je, čim je rođen, uveden u stanje nevinosti, ako bi to bio plan (prostor) sledećih stanja, sve do onih najdubljih (stanja nevinosti) koje se označavaju odojčedom. Kao sledeće, on se uvodi u stanje osećanja nebeskog dobra, to jest, ljubavi prema roditeljima, koja je njima umesto ljubavi prema Gospodu, i to je stanje označeno malim detetom (detencetom). Posle toga, on se uvodi u stanje osećanja duhovnog dobra, ili uzajamne ljubavi, to jest, ljubavi prema bližnjemu, koje je stanje označeno dečacima. A kada uznapreduje dalje po dobu, on se uvodi u stanje osećanja istine, koje je označeno mladićima. Sledeća stanja su označena ljudima, i na kraju starcima. Ovo poslednje stanje, koje je označeno starcima, je stanje mudrosti, i koje je kao nevinost male dece, a to znači prvo stanje i poslednje stanje su sjedinjeni, pa kada je star, čovek je opet kao malo dete, ali mudro, pa je stoga uveden u Gospodovo carstvo. Otudase može videti da je nevinost prvo stanje, koje je stanje odojčeta; otuda ona koja doji, ili dojkinja,

označava nevinost, tako da je stanje agenta i pacijenta, slično (onoga koji deluje i onoga koji trpi, slično). Ovde se kaže da su pustili i dojkinju, kako bi se time opisalo osećanje istine, naime, da je ono od nevinosti, jer je osećanje istine nije osećanje istine, ako u njemu nema nevinosti (vidi br. 2526,2780,2780,3111). Jer Gospod se uliva u to osećanje skupa s nevinošću, i sa mudrošću, jer je prava nevinost isto što i mudrost (vidi br. 2305,2306); a oni koji su u nevinosti, ti se pokazuju pred anđelima kao mala deca (vidi br. 154,2306). Da, u Reči, onaj koji doji (odojče) označava nevinost, jasno je i iz drugih odlomaka, kao kod Davida: Uustima *male dece i onih koji sisaju* činiš sebi hvalu (Psalam VIII.2; Mateja XXI.16); gde mala deva stoje za nebesku ljubav, a oni koji sisaju (odojčad) za nevinost. Kod Jeremije: Zašto sami sebi činite tako veliko zlo da istrijebite iz Jude ljude i žene, *djecu, i koja sisaju*, da ne ostane u vas osatka (XLIV.7); ovde na sličan način deca i koja sisaju stoje za nebesku ljubav i njenu nevinost, a kada je ovo slučaj, tada više nema ostataka, to jest, nema dobra i istine koje bi Gospod sačuvao u unutrašnjem čoveku. Da su ovo ostaci, vidi br. 1908,2284. Jer sva dobra i istine nestaju s nevinošću, jer nevinost dolazi neposredno od Samog Božanskog, pa je ona samo Suštinsko u njemu. Kod istoga: *Deca i koja sisaju* posustaju na ulicama grada (Plač II.11); gde je značenje slično. Kod istoga: I zvijeri ističu *sise svoje i doje mlad* svoju, a kći naroda mojega posta nemilostiva kao noj u pustinji. *Jezik djetetakoje sise* prionu za grlo od žeđi; *djeca* ištu hljeba, a nema nikog da im lomi (Plač IV.3,4); gde dojenje stoji za nevinost, a deca za osećanje dobra. Kod Mojsija: S polja će ih ubijati mač, a po klijetima strah, i momka i djevojku, *dijete na sise* i sijeda čovjeka (Zak. Ponovljeni XXXII.25); mačem koji ubija momkai djevojku, i dijetekoje sise i starca, označava se obmana koja će razbiti osećanje istine, i osećanjedobra, a uz to i nevinost zajednos mudrošću. Kod Isaije: I donijeće *sinove svoje* u naručju, i *kćeri* svoje na ramenima će se nositi. I carevi će biti hranitelji i carice *njihove dojkinje* (XLIX.22,23); gde carevi kao hranitelji stoje za inteligenciju, a i carice koje su dojkinje stoje za mudrost koja je, kao što je rečeno, za mudrost nevinosti.

3184. *Sa slugom Avramovim i njegovim ljudima*, označava (da je to dolazilo) od Božanskih stvari u prirodnom čoveku. Ovo se vidi iz značenja *Avramovog sluge*, koji označava prirodnog čoveka (vidi br. 3019,3020); i iz značenja *ljudi*, koji

označavaju ono što je u njemu (prirodnom čoveku) (vidi br. 3169). Da su ovime označene Božanske stvari u prirodnom čoveku, jasno je, jer njega je poslao Avram, koji, kao što je često pokazano, predstavlja Božansko Gospodovo.

3185. *I blagosloviše Rebeku i rekoše joj, označava dobre želje od Božanskog prosvetljenja (dobre želje da je Božansko prosvetli). Ovo je jasno iz značenja blagoslova, kada se oprašta od onoga koji odlazi, što označava dobre želje za uspeh i dreću: iz onoga što odmah sledi; i iz toga, što prosvetljenje utiče u prirodnog čoveka preko osećanja istine, koje je Rebeka, kada se ona uvodi u dobro, koje je Isak.*

3186. *Sestro naša, da se namnožišna tisuće tisuća, označava oplođavanje osećanja istine do beskonačnog stepena. Ovo se vidi iz značenja sestre, koja je Rebeka, a koja označava osećanje istine (vidi br. 3077,3179,3182); i iz značenja oplođavanja do beskonačnog stepena. Tisuće tisuća ovde označava beskonačno, jer je predmet o kome se govori Gospod, u kojemu su sve stvari opšte i posebne beskonačne. Sa čovekom je sledeći slučaj. Dobra se ne oplođavaju, niti se istine umnožavaju kod njega, sve dok se istina i dobro ne spoje u njegovom Racionalnom, to jest, pre negoli je nanovo rođen, jer se tada stvara plod ili potomsvo iz zakonskog ili nebeskog braka, koji postoji između dobra i istine. Pre ovoga, doduše, dobra koja on čini izgledaju dobra, i istine izgledaju istine, ali nisu prave, jer sama duša, koja je dobro, je neviniost od Gospoda, a duša još nije u njima, pa stoga oni (dobroi istina) ne deluju načoveka, niti ga čine srećnim. Osećanje ljubavi i milosti, sa srećom koja je duša, dato je od Gospoda, kada se on (čovek) nanovo rodi. Da se tisućom (hiljadom) označava mnogo, a istotako i beskonačno, vidi br.2575, još više sa mirijadom (deset tisuća), a još više sa tisućama mirijadi,kao i na drugim mestima. Kod Mojsija, kad se kovčeg (zaveta) zaustavljao: Uvрати se, o Jehova, u mnoštvtisuća (mirijade tisuća) Izrailjevih (Brojevi X.36); gde se mirijadama tisuća označava ono što je beskrajno, jer se odnosi na Gospoda, koji je ovde Jehova. Kod istoga: Jehovaustade od Seora, i zasija sa brda Farana; On dođe u i mirijadama svetosti (Pon. Zakoni XXXII.2); gde mirijade hiljada označavaju ono što je beskrajno. Kod Davida: Kola Božijih ima sila, tisuće tisuća. Među njima je Gospod,*

Sinaj u svetinji (Psalam LXVIII.17); kola Božija stoje za one stvari koje su u Reči i u nauku (iz Reči); *tisuće tisuća* stoje za beskonačne stvari koje su u njima. Kod Jovana: I vidjeh i čuh glas mnogih anđela kod prijestolja, broj njihov na *mirijade mirijada*, i tisuće tisuća (Otkr. V.11); označavajući da ih je bilo beskomnačno (mnogo).

3187. *Sjeme tvoje da naslijedi vrata neprijatelja svojih*, označava

Gospodovoduhovno carstvokoje potiče od braka u Božanskom Ljudskom, kojem carstvu pripada ljubav ka bližnjem i vera, gde je pre toga bilo zlo i obmana. Ovo se može videti iz onoga što je rečeno i objašnjeno gore (br. 2851), gde se javljaju skoro iste reči. Da seme označava one koji se nazivaju duhovni, pa stoga u sveopštem smislu one koji sačinjavaju Gospodovo duhovno carstvo ili, što je isto, to samo carstvo, jasno je iz značenja semena, koje označava ljubav ka bližnjemu i veru (vidi br. 1025,1447,1610.1940), pa stoga označava one koji su u ljubavi ka bližnjem kroz veru: da su ovi duhovni, vidi br. 2088,2184,2507,2715,2954; da ovi imaju ljubav ka bližnjemu i veru od braka dobra i istine u Gospodovom Božanskolm Ljudskom, i da tako od toga imaju spasenje, vidi br.

2661,2716,2833,2834. U Drevnoj Crkvi bio je to običaj uputiti dobre želje zaručenoj devojci, kada ide da se uda, *Da se oplodiš na hiljade hiljada, i da seme tvoje nasledi vrata neprijatelja svojih, ili od onih koji mrze na te*;no oni koji su bili mudri u toj crkvi, oni su te reči razumevali duhovno, naime, da kada uđu u brak dobra i istine, to jest, kada se nanovo rode, tada će se dobra i istine oploditi na tisuće mirijada, to jest, u ogromnom stepenu; i da će ljubav ka bližnjemu i vera naslediti mesto koje su prethodno zauzimali zlo i obmana. Ali kada je mudrost Drevnih iščezla, tada nisu više razumevali te stvari u duhovnom smislu, nego u skladu sa svetskim smislom, naime, da će njihovo potomstvo biti bezbrojno, i da će ugrabiti i naslediti zemlju Neznabožaca. Potomci Jakoljevi, više nego drugi, razumevali su ove reči na ovaj način, i potvrđivali su se u njima time što su se ne samo mnogonamnožili, nego su i nasledili i zemlju, koja je za njih bila vrata neprijatelja njihovih; ne znajući da su sve ove stvari predstave Gospodovog nebeskog i duhovnog carstva, i da će posle izgonjenja zala i obmana, dobro i istina doći na njihovo mesto, što će se jasno pokazati kada, po Božanskoj milosi

Gospodovoj, te predstave (reprezentativi) budu otvorene. U posebnom smislu, naime, kod svakog pojedinog čoveka koji postane jedno carstvo Gospodovo, slučaj je kao što sledi. Pre negodođe do braka dobra i istine, to jest, pre nego je preporođen, on je iznutra samo zlo i obmana; pakleni i đavoski duhovi su u posedu onoga što se naziva vratima (vidi br. 2851). Ali kad postane carstvo Gospodovo, to jest, kad je preporođen, tada se zla i obmane, ili što je isto, pakleni i đavolski duhovi, izgone odatle, a dobro i istina ulaze i nasleduju njihovo mesto; i tada se stvara u umu savest o onome što je dobro i istinito; i kao što je slučaj u posebnom smislu, tako je i u opštem smislu. Otuda se vidi na šta se misli pod ovim rečima u unutrašnjem smislu.

3188. *I podiže se Rebeka*, označava uzdizanje osećanja istine, i odvajanje, to jest, uzdizanje u Racionalno, i odvajanje od Prirodnog. Ovo je očito iz značenja podići se što znači uzdignuti se (o čemu vidi br. 2401,2785,2912,2927,3171), a pošto označava uzdizanje, to označava i odvajanje; i iz reprezentacije Rebeke, koja označava osećanje istine (vidi br. 3077,3179). Otuda je jasno da se Rebekinim podizanjem označava uzdizanje osećanja istine, i odvajanje od Prirodnog (o čemu vidi br. 3182).

3189. *S djevojkama svojim*, označava potčinjena osećanja. Ovo je jasno iz značenja djevojke, kada se tako naziva Rebeka (vidi br. 3067,3110); ali kada se ovako nazivaju one koje idu za njom i koje joj služe, onda one označavaju potčinjena osećanja. Svako posebno osećanje izgleda kao nešto prosto, ili kao jedno; ali stvari koje su u njemu, mogu se videti u br, 3078; sve su stvari u njemu osećanja, udružena u neshvatljivom obliku. Ona se pokoravaju jedna drugima, jer ima nekih koja vode a drugih koja služe. U nebu su društva u takvom obliku, a u takvom obliku je i celo nebo, koje Gospod drži u redu, prema Božanskoj Formi koja je u Njemu. Forma Gospodovog duhovnog carstva se održava u skladu sa pravilnim uređenjem osećanja u Njegovom Božanskom Ljudskom, koje sepravilno uređenje razmatra u unutrašnjem smislu ovoga poglavlja i sledećih poglavlja; ali u

tome ima samo malo stvari koje se mogu objasniti, jer su one prilagođene opažanju anđela.

3190. *I posjedaše na kamile*, označava Intelektualno, uzdignuto iznad prirodnih znanja-reči. Ovo je jasno iz značenja *posjedati (jahati)*, što označava biti uzdignut u pogledu Intelektualnog (vidi br. 2761,2762); i iz značenja kamila, koje označavaju opšta znanja-reči u prirodnom čoveku, pa stoga i prirodne reči-znanja. A taj je slučaj kao što sledi. Kada se istina uzdigne iz Prirodnog u Racionalno, ona se izvodi iz sfere svetske svetlosti (lumen) u sferu nebeske svetlosti, tako iz tmine noći u svetlo dana; jer stvari koje su u svetlu sveta, u kojima su sve prirodne stvari, one su relativno kao u noći dok su one koje su u svetlu neba, u kojem su duhovne stvari, kao u danu. Stoga kada se istina uzdigne iz Prirodnog prema Racionalnom, čovek se uzdiže u isto vreme u inteligenciju i u mudrost; sva inteligencija i sva mudrost samo su iz toga izvora. To je ono što je označeno uzdizanjem Intelektualnog iznad prirodnih znanja-reči.

3191. *I pođoše sa čovjekom*, označava pod zaštitom Prirodne Božanske Istine. Ovo je očito iz značenje *poći za (slediti)*, što označava ovde u unutrašnjem smislu, pod *vođstvom ili zaštitom*; i iz značenja čoveka (vir) koji označava istinu (vidi br. 3134), u ovom slučaju Prirodnu Božansku Istinu, kao gore (br. 3184).

3192. *I sluga uzev Rebeku otide*, označava da je Prirodno Božansko Dobro uvelo (osećanje istine u dobro?) . Ovo je vidljivo iz značenja sluge, koji označava Prirodno Božansko Dobro, kao gore (br. 3184); i iz značenja *uzeti Rebeku, i otići*, naime, predstaviti je Isaku, to jest, Božanskom Dobru u Racionalnom, što se može videti bez objašnjenja. A taj je slučaj kao što sledi. Istina se ne može uzdići iz Prirodnog ka dobru u Racionalnom, osim kroz Božansku Istinu i Božansko Dobro, oba prirodna. Božanska Istina prirodna, koja se naziva *čovek* (u ovome stihu), mora da pokaže put i da vodi; Prirodno Božansko Dobro, koje se naziva *sluga*, mora da predstavi i uvede. Ovi su, da upotrebimo upoređenje, kao dva krila koja podižu. Ali ove se stvari ne mogu objasniti potpunije da bi se shvatile; prvo treba znati na šta se misli pod Prirodnom Božanskom Istinom, a šta pod Prirodnim

Božanskim Dobrom. Ovisе predmeti obrađuju u unutrašnjem smislu u sledećim poglavlјima o Josifu.

3193. Stihovi 62,63. A isak iđашe raćajući se od studenca živoga koji me vidi (jer življaše u južnom kraju). A bješe izašao Isak u polje pred večе da se pomoli Bogu; i podigav oči svoje ugleda kamile gdje idu.

Isak iđашe od studenca žiogakoji me vidi, oznaćava Racionalno Božansko Dobro rođeno od Božanske Istine same: jer življaše u južnom kraju, oznaćava otjku je Božansko Svetlo. A bješe izašao isak da se pomoli (da meditira) u polje, oznaćava stanje Racionalnog u dobru: pre večе, oznaćava relativno prema onim stvarima koje su niže: i podigav oči svoje ugleda, oznaćava pažnju: kad ugleda kamile gdje idu, oznaćava (da je podigao pogled) prema rećima-znanјima u prirodnom ćoveku.

3194. *A Isak vraćашe se od studenca živoga koji me vidi (prim.prev. Od studenca Boga živoga koji me vidi, je ime studenca, a u izvornom tekstu stoji Beer-lahai-roi za imestudenca),* oznaćava Racionalno Božansko Dobro rođeno od Božanske Istine same. To je oćito iz reprezentacije Isaka, koji oznaćava Gospodovo Božansko Racionalno (vidi br. 2083,2630), a u ovom slućaju u odnosu na Božansko Dobro, jer se Istina Božanska, proizišla iz Prirodnog, a koja je predstavljena Rebekom, još nije bila spojila (s dobrom u Racionalnom). Povezivanje se razmatra u stihovimakoji sada slede. I iz znaćenja dolaziti od studenca živoga koji me vidi (Beer-lahai-roi), što oznaćava biti rođен od Božanske Istine. Beer-lahai-roi u izvornom jeziku znaći studenac Živoga koji me vidi, kao gore (Postanje XVI.13,14) gde piše, *Agara nazva ime Jehove koji joj jegovorio, Ti si Bog koji me vidi; jer je rekla, zar još gledam iza onoga koji me vidje?* Stoga se to mesto nazvalo *studenac živoga koji me vidi*. Šta je oznaćeno ovim rećima, može se videti kod br. 1952-1958, gde je isto tako oćito da je studenac Božanska Istina: Živi koji me vidi je Racionalno Božansko Dobro, koje se ovde naziva Gospodov unutrašnji ćovek, od Božnske Istine. A ovako stoji stvar s ovom dubokom tajnom. Samom Božanskom pripadaju dobro i istina. Gospod, kao Božansko Ljudsko, izašao je od Božanskog Dobra, a bio je rođен od Božamske Istine; ili, što je isto, samo Esse Gospodovo bilo je Božansko Dobro, a samo Existerebilo je Božanska Istina, otuda je bilo i

Gospodovo Božansko Dobro Racionalno, s kojim je On spojio Božnsku Istinu od Ljudskog.

3195. *Jer on življaše u južnom kraju, označava daotuda dolazi Božansko Svetlo.* Ovo je vidi iz značenja živeti (boraviti) (vidi br, 1293), i pošto se odnosi na dobro (vidi br. 2268,2351,2712); i iz značenja kraja (zemlje) najugu, što označava svetlost inteligencije, koja je mudrost (vidi br. 1458). Ali zemlja juga (južni kraj) označava mesto i stanje gde je svetlost; tako u ovom slujčaju, Isak iđaše vraćajući se od studeca Beer-lahai-roi, a življaše u južnom kraju, označeno je Racionalno Božansko Dobro, jer je bilo rođeno od Božanske Istine, pa je bilo Božansko Svetlo. Svetlost se često pominje u Reči, i njom se u unutrašnjem smislu označava istina koja je od dobra; ali u najvišem unutrašnjem smislu, svetlom se misli na Gospoda samoga, jer On je Dobro samo i Istina sama. U nebu postoji stvarna svetlost, ali je beskrajno svetlija nego ona na svetu (vidi br, 1953,1117,1521,1533,1619-1632); u tome svetlu duhovi i anđeli se uzajamno vide, i preko nje postaje vidljiva sva slava u nebu; ta svetlost, u pogledu svoje prozračnosti, izgleda kao i svetlost na svetu, ali ipak nije takva jer nije prirodna, nego duhovna, pošto u sebi ima mudrost, tako da je ona mudrost koja sija pred očima anđela; stoga, što je anđeo mudriji, to je jača svetlost u kojoj žive (vidi br. 2776). Ta svetlost prosvetljava čovekov razum, osobito razum preporođenoga čoveka, ali nju čovek ne opaža sve dok živi u telu, zato što je tu jača svetlost sveta. I zli duhovi u drugom životu vide jedni druge, i vide mnoge stvari predstavljene, koje postoje u svetu duhova, a osobito u svetlosti neba, ali to je svetlo (lumen) kao ono koje dolazi od zapaljenog ugljena, jer se svetlost neba menja u takvo svetlo kada se njima približi. A što se tiče porekla svetlosti, ona je od večnosti od Gospoda samoga, jer je Božansko Dobro i Božanska Istina, od kojih svetlo dolazi, to je Gospod. Božansko Ljudsko, koje je od večnosti (vidi Jovan XVII.5), bilo je samo svetlo; a pošto to svetlo nije više moglo da deluje na ljudsku rasu, jer su se ljudi bili tako udaljili od dobra i istine, pa tako i od svetlosti, i bacili se u tamu, stoga je Gospod bio voljan da se obuče u Ljudsko samo rođenjem; jerjetako mogao da prosvetli ne samo čovekove racionalne stvari, nego i Svoje prirodne stvari; jer on je u Sebi učinio i Racionalno i Prirodno Božanskim, tako da oni mogu da imaju svetlo, to jest, dobro samo i istinu samu, i tako su sva

inteligencija i sva mudrost od Njega, pa stoga i svo spasenje, što se može videti iz mnogih odlomaka u Reči; kao kod Jovana: U početku bješe Riječ, i Riječ bješe u Boga, i Bog bješe Riječ. U njemu bješe život, *i život bješe svjetlo ljudima*. Jovan dođe da svjedoči za *svjetlo*; on nije bio *svjetlo*, nego je svjedočio za *svjetlo*. To bješe *istinito svjetlo*, koje *obasjava* svakoga čovjeka koji dođe u svijet (I.1,4,7-9). Reč je bila Božanska Istina, a to znači bila je Sam Gospod kao Božansko Ljudsko, za koje se kaže, da je Reč bila u Boga, i da je Bog bio Reč. Kod istoga: Ovo je sud, da svjetlo dođe na svijet, ali ljudi zavolješe više tamu nego svjetlo (III.9); svetlo stoji za Božansku Istinu. Kod istoga: Isus reče: Ja sam svjetlost svijeta: onaj koji ide za Mnom, neće hoditi po mraku, nego će imati svjetlo života (VIII.12). Kod istoga: Još sam kratko vrijeme s vama: hodite dok je svjetlo, da vas ne obuzme tama; dok imate svjetlo, vjerujte svjetlu, da bi bili sinovi svjetla (XII.35,36). Kod istoga, onaj koji vidi mene, vidi onoga koji me posla: ja sam svjetlo svijeta, da svaki koji vjeruje u mene, ne bude u tami (XII.45,46). Kod Luke: Oči moje vidješe spasenje, koje si Ti pripremio prije pred svim ljudima; svjetlo koje obasjava narode, i slavu naroda Tvoga Izrailja (II.30-32); ovo je proročka izjava Simeona o Gospodu kad se rodio. Kod Mateje: Narod koji sjedi u tami vidje svjetlo veliko i oni koji sjede u sjenu smrti, svjetlo im se pokazalo (IV.16; Isaija IX.2). Iz ovih se odlomaka jasno vidi, da se Gospod kao Božansko Dobro i istina u Božanskom Ljudskom naziva svetlom. On se isto tako naziva i u proročkim delovima Staroga Zaveta, kao kod Isaije: Svjetlo Izrailja biće kao oganj, a Svetac njegov biće kao plamen (X.17). Kod istoga: ja Jehova dozvah te u pravdi i držaću te za ruku, i čuvaću te, i učiniću te da budeš zavjet naroda, *vidjelo narodima* (XLII.6). Kod istoga: Učinih te *vidjelom narodima* da budeš moje spasenje do krajeva zemaljskih (XLIX.6). Kod istoga: Ustani, svijetli se, jer dođe svjetlost tvoja, i slava Gospodnja *obasja te*. I narodi će *ići ka svjetlosti* koja će te *obasjavati* (LX.1,3). Da je sva svetlost neba, stoga i mudrost i inteligencija od Gospoda, uči se kod Jovana: Grad sveti, novi jerusalim, koji silazi od Boga iz neba, pripravljen kao nevjestica ukrašena za muža svoga, kome ne treba sunce, ni mjesec, da sijaju u njemu, slava Božija će ga obasjavati. I Jagnje će biti *vidjelo* njegovo (Otkr. XXI.2,23). Opet: govoreći o istome gradu: I noći tamo neće biti, i neće potrebovati *vidjela od žiška*, ni *vidjela sunčanoga*, jer će ih obasjavati

Gospod Bog (Otkr. XXII.5). A kod Isaije: ne će ti više biti *sunce vidjelo danju*, niti će ti mjesec *svjetliti*; nego će ti Gospod *biti vidjelo vječno*; neće više zalaziti sunce tvoje, niti će mjesec tvoj pomrčati; jer će ti Gospod biti *vidjelo vječno* (LX.19.20); sunce ne će biti svetlo po danu niti mjesec davati svjetlo, označava da neće biti stvari koje su u prirodnoj svetlosti, nego će biti stvari koje su u duhovnoj svetloati, koje su označene Jehovom koji je svjetlo vječno. Da je Jehova kojise imanuje ovde i u Starom zavetu, da je to Gospod, može se videti, br. 1343,1736,2156,2329, 2921,3023,3035. Daje On svetlo neba, On je to pokazao trima učenicima, Petru, Jakovu, i Jovanu, kod Svoga preobraženja, kad se kaže, da je Njegovo lice sijalo kao sunce, a Njegove haljine kao svjetlost (Mateja XVII.2); Njegovo lice kao sunce označava Božansko Dobro, Njegove haljine kao svjetlo označavaaju Božansku Istinu: otuda se može znati što je označeno u Blagoslovu: *neka te blagoslovi Gospod i da te čuva! Da te obasja Gospod licem svojim i bude timilostiv!* (Brojevi VI.25); da su lica Jehovina milost, mir, i dobro, može se videti, br.22,223: i da je sunce Božanska Ljubav, i da je na taj način sunce Božanska Ljubav Gospodova, oji se pokazuje kao Sunce u anđeoskom nebu, br. 20-26,1053,1521,1529-1531,2441,2395.

3196. *A bješe izašao Isak u polje da se pomoli (da meditira)*, označava stanje Racionalnog u dobru. Ovo se vidi iz reprezentacije Isaka, koji označava Božansko Racionalno, o kome je bilo često reči gore; i iz značenja meditirati (pomoliti se Bogu) a što je stanje Racionalnog kada se um usmeri; a polje označava nauk (doktrinu) i stvari nauka (vidi br. 368), pa stoga i stvari koje pripadaju Crkvi (vidi br.291). Otude izraz kod drevnih, meditirati ili razmišljati na polju, koji označava misliti u dobru, što je stanje neoženjenog čoveka (homo) koji misli o ženi.

3197. *Pred večer*, označava (da je sve ovo) u odnosu na stvari koje su niže (*prim.prev. niže po duhovnosti*). Ovo je jasno iz značenja večeri, koja označava ono što je tamno (vidi br. 3056);a pošto su niže stvari kod čoveka, to jest, one stavri koje pripadaju prirodnom čoveku, u tami relativno prema onima koje su iznad, to jest, prema stvarima koje pripadaju racionalnom umu, stoga večer označava stvari koje su relativno u tami, što se može videti iz nizova stvari u unutrašnjem smislu.

Jer predmet o kome se govori je istina iz Prirodnog, koja treba da se poveže s dobrom u Racionalnom; i pošto se ovde radi o povezivanju, a kroz to i o prosvetljivanju prirodnog čoveka, stoga se meditiranjem u polju (molitvom Bogu) označava stanje Racionalnog u dobru u odnosu na stvari koje su niže. Stanje dobra opisuje se njegovim boravljenjem (življenjem) u južnom kraju, to jest, u Božanskoj svetlosti, u odnosu na koju su stvari koje su niže, u veće, naime, pre nego dođe do povezivanja istine i dobra, i pre nego li i Prirodno postane Božansko.

3198. *I podigav oči svoje ugleda, označava pažnju.* Ovo se vidi iz značenja podignuti oči, što je misliti (vidi br.2789,2829); a u ovom slučaju označava pažnju, jer se kaže, podignuv oči vidje, a to se kaže o racionalnom dobru, s kojim istina iz Prirodnog treba da se poveže.

3199. *Ugleda kamile gdje idu, označava opšta znanja-reči u prirodnom čoveku.* Ovo se vidi iz značenja *kamila*, koje označavaju opšta znanja-reči u prirodnom čoveku (vidi br.3048,3071); pažnja je bila usmerena prema tim stvarima, jer se od njih očekuje istina, kao što je očito iz onoga što je rečeno i pokazano pre u ovom poglavlju.

3200. U ova dva stiha opisuje se stanje racionalnog dobra, kada je u očekivanju istine, koja treba da se s njim spoji kao nevesta s mužem. U dva stiha koja odmah slede, opisuje se stanje istine kada je blizu, i kad opaža dobro s kojim treba da se poveže. Ali treba znati da ova stanje nisu postojala samo jednom, nego su postojala neprekidno kroz ceo Gospodov život na svetu, sve dok se nije proslavio. Slučaj je isti i s onima koji se nanovo rađaju, jer se oni ne preporode odjednom, nego se nanovo rađaju kroz ceo život, čak i u drugom životu; jer čovek nikad ne postaje savršen.

3201. Stihovi 64,65. *I Rebeka podigavši oči svoje ugleda Isaka, te skoči s kamile. I reče sluzi: ko je onaj čovjek koji ide preko polja pred nas? A sluga reče: ono je gospodar moj. I ona uzepokrivalo i pokri lice (pokri se).*

I Rebeka podigavši oči, ugleda Isaka, označava recipročnu pažnju osećanja istine: te skoči s kamile, označava odvajanje od reči-znanja u prirodnom čoveku, kada se

opazi racionalno dobro: i *reče slugi*, označava ispitivanje pomoću Božanskog Prirodnog; *Ko je onaj čovjek koji ide preko polja pred nas?* Označava (da se ovde govori) o Racionalnom koje je bilo samo u dobru: *a sluga reče, To je gospodarmoj*, označava priznavanje: *a ona uze pokrivalo i pokri lice (pokri sebe)*, označava izgled istine.

3202. *I Rebeka podigavši oči, ugleda Isaka*, označava recipročnu (uzajamnu) pažnju osećanja istine. Ovo je jasno iz značenja podignuti oči i ugledati, što znači pažnju (vidi br. 3198); a u ovom slučaju recipročnu, jer se to prethodno kaže za Isaka, da je podigao oči, a ovde se kaže za Rebeku, da je podigavši oči ugledala Isaka: i iz reprezentacije Rebeke, koja označava osećanje istine, o kome je često bilo reči gore.

3203. *Te skoči s kamile*, označava razdvajanje od reči-znanja u prirodnom čoveku kad opazi racionalno dobro. Ovo je očito iz značenja skočiti (pasti), što označava razdvojiti se; i iz značenja kamila, koje označavaju znanja-reči uprirodnom čoveku (vidi br.3048,3071); očito je da se to desilo onda kada je opaženo racionalno dobro, predstavljeno Isakom. Šta znači biti odvojen od prirodnog čoveka, rečeno je i pokazano gore (br. 3161,3175,3182,3188,3190), naime, da se tada odvaja osećanje istine, kada ono nije više stvar znanja, nego života. Jer kad postane stvari života, čovek se navikava na to, i to na njega utiče kao što na njega utiče njegov temperament ili priroda: i kada tako na njega utiče, tada se pretvara u čin, kao samo od sebe (kao spontano), i onda on ne misli od reči-znanja o tome; šta više, kada postane stvar života, tada vlada nad rečima-znanjima, i od njih uzima ono što potvrđuje. Tako je sa svakom istinom, da je u prvoj fazi samo predmet znanja, ali tokom vremena postaje predmet života. Slučaj je kao s malom decom, kad nauče da hodaju, govore, i misle, da vidi po razumu, i da prave zaključke iz sudova. Kada ove stvari postanu stvar volje po navici, pa su stoga spontane, tada one izlaze iz reči-znanja, jer tada teku kako to čoveku odgovara. Takav je slučaj i sa poznavanjima duhovnog dobra i istine, kod ljudi koji se nanovo rađaju ili koje Gospod nanovo rađa. U početku su ti ljudi kao mala deca, a duhovne istine su im jednostavno reči-znanja, jer stvari nauka, dok se uče i pamte (memorišu), nisu

ništa drugo nego reči-znanja; ali Gospod ova znanja-reči izvodi (iz memorije) i usađuje u život, to jest, u dobro, jer dobro je život. Kad se to dogodi, dolazi do neke vrste promene, naime, čovek počinje da postupa od dobra, to jest, od života, a ne više, kao pre, od znanja; tako je onaj koji se nanovo rađa u ovom pogledu kao malo dete, dok ne pretane da postupa od nauka ili istine, i počena da deluje od ljubavi ka bližnjem ili od dobra; a kada je ovo slučaj, on je tada po prvi bit u jednom blaženom stanju, i u mudrosti. Iz ovog se može videti šta je to biti razdvojen od reči-znanja u prirodnom čoveku, koji je označen Rebekom koja skače (pada) s kamile, i to pre nego je saznala da je to bio Isak. Svako može da vidi da ove stvari sadrže tajne.

3204. I reče slugi, označava ispitivanje od strane Božanskog Prirodnog. Ovo se vidi iz značenja reči na ovome mestu, što označava ispitivanje, jer ona je pitala, *Ko je onaj čovjek što ide preko polja pred nas?* I iz značenja sluge, koji označava Božansko Prirodno (vidi gore br. 3191,3192).

3205. *Ko je onaj čovjek što ide preko poljapred nas?* Označava da se ovde radi o Racionalnom koje je bilo samo u dobru, naime, radi se o ispitivanju o tome. Ovo je vidljivo iz onoga što je prethodnorečeno o Isaku, da je izašao da meditira (da je pomoli Bogu) u polje, čime je označeno stanje Racionalnog u dobru (vidi br. 3196);ovde je Racionalno označeno s *onaj čovjek*, a to što je bio u dobru, označeno je sa *ići (hodati)*, to jest, meditirai, *u polju; pred nas (da nas sretno)* označava (ide pred nas) radi povezivanja.

3206. *A sluga reče: to je gospodar moj,*označava priznavanje, naime, od strane Božanskog Prirodnog, koje je ovde sluga. Ovo se vidi i bez objašnjenja. Da Božansko Prirodno uvodi, vidi br. 3192; a da dobro priznaje svoju vlastitu istinu, a istina svoje vlastito dobro,vidi br. 3179.

3207. *I ona uze pokrivalo i pokriliće (pokrisebe),*označava izgled (privide) istine. Ovo je jasno iz značenja prokrivala (vela), kojim neveste pokrivaju svoje lice kad prvi put ugledaju ženika, što označava izgled istine. Jer kod drevnih, neveste (mlade) predstavljale su osećanja istine, a mladoženje osećanja dobra ili, što je

isto, Crkvu, koja se nazivala nevesta po osećanju istine, gde je mladoženja predstavljao osećanje dobra koje je od Gospoda, zbog čega se Gospod naziva Ženik kroz celu Reč. Neveste su pokrivala lice kada su se prvo približavale ženiku, kako bi (neveste) predstavljale izgled (privide) istine. Izgledi istine nisu po sebi istine, a o kojima ćemo ukoro govoriti. Osećanje istine može da se približi osećanju dobra samo preko izgleda, niti se izgledi uklanjaju pre nego li se povežu, jer tada postaje istina od dobra, i tada postaje prava (istina) onoliko koliko je i dobro pravo. Samo dobro je sveto, jer je to Božansko proizlazeće od Gospoda, a koje se uliva višim putem ili vratima u čoveka, i o prvo (se uliva) u racionalnog čoveka, gde se postepeno čisti, i čim ugleda osećanje dobra, ono se odvaja od reči-znanja, i uzima izgled istine, i tako prilazi dobru. Ovo je dokaz o prirodi njenog porekla, da ono ne može da izdrži u početku da gleda Dobro Božansko, sve dok ne uđe u ženikovu odaju, to jest, i svetište dobra, i dok ne dođe do povezivanja; jer tada istina više ne gleda na dobro od izgleda, ili prema izgledima, nego sada dobro gleda na nju (na istinu). Međutim, potrebno je znati da ni kod čoveka, ni kod anđela, nijedna istina nije čista, to jest, nije bez izgleda, jer su sve i svaka izgledi istine; pa ipak, Gospod ih prihvata kao istine, ako ima dobru njima. Samo Gospodu pripadaju čiste istine, jer su one Božanske istine, zato što je Gospod Dobro samo, tako je On i Istina sama. Ali pogledaj šta je rečeno o istinama i njihovim izgledima, naime, da su pokrivala i velovi na šatoru označavali izgled istine (br. 2576); da su istine kod čoveka izgledi umrljani obmanama (br.2053); da su čovekove racionalne stvari izgledi istine (br.2516); da su istine u izgledima (br. 2196),2203,2209,2242); da se Dobro Božansko uliva u izgled, čak i u obmane (br.2554); da Gospod prilagođava izgled istine kao da su istine (br.1832); da je Reč napisana u skladu s izgledima (br.1838).Ali šta su izgledi, pokazuje se jasno iz onih odeljaka u Reči koji su označeni (napisani) namerno prema izgledima.Postoje, međutim, stepeni izgleda istine. Prirodni izgledi istine većinom su obmane, ali kad su one kod onih koji su u dobru, one se tada ne nazivaju obmane, nego izgledi, pa čak i istine u nekom pogledu, jer dobro koje je u njima, a u kojem je Božansko, čini da je njihova suština drugačija. Ali racionalni izgledi istine su sve više i više unutrašnji; u ovim izgledima su neba, to jest, anđeli koji su u nebima (vidi br.

2576).(prim. prev. da su anđeli u izgledima neba znači da i anđeli vide samo izgled istine, jer čistu istinu vidi samo Gospod). Da bi se stvorila neka ideja o tome šta su izgledi istine, neka sledeći slučaj služi kao primer. I. Čovek veruje da se on obnavlja i rađa nanove kroz istine vere; ali ovo je jedan izgled: on se obnavlja i preporuča kroz dobro vere, to jest, preko ljubavi ka bližnjem, i ljubavi ka Gospodu. II. Čovek veruje da ga istine čini sposobnim da opaža šta je dobro, jer ona uči; ali i ovo je izgled (samo izgleda da je istinito): dobro je to koje istinu čini sposobnom da opaža, jer dobro je duša ili život istine. III. Čovek veruje da istina uvodi u dobro, kad on živi u skladu s istinom koju je naučio; ali dobro je to što se uliva u istinu, i predstavlja joj se. IV. Čoveku se čini da istina usavršava dobro, a u stvari dobro usavršava istinu. V. Čoveku izgleda da su dobra života plodovi vere; ali ona su plodovi ljubavi ka bližnjemu. Iz ovih nekoliko slučajeva može se donekle znati šta su izgledi istine; takvih izgleda ima bezbroj.

3208. Stihovi 66,67. *I pripovjedi sluga Isaku sve što je svršio. I odvede je Isak u šator Sare matere svoje; i uze Rebeku, i ona mu posta žena, i omilje muj. I Isak se utješi za materom svojom.*

I pripovjedi sluga Isaku sve što je svršio, označava opažanje od Božanskog Prirodnog, kavav je slučaj: i odvede (uvede) je u šator Sare matere svoje, označava svetište istine u Božanskom Ljudskom: i uze Rebeku, i ona mu posta žena, i omiljemu, označava povezivanje: i Isak se utješi za materom svojom, označava novo stanje.

3209. *I pripovjedi sluga Isaku sve što je svršio (sve reči koje je učinio), označava opažanje od Božanskog Prirodnog o tome kakav je slučaj. Ovo se vidi iz značenja pripovjedati (govoriti), što označava opažati: jer opažanje je slično unutrašnjem govoru, zbog čega se opaziti, u isorijskim delovima Reči, izražava sa pripovedati (govoriti), i kazivati (vidi b r. 1791,1815,1819,1822,1919,2080,3619,3862); iz značenja sluge ovde, koji označava Božansko Prirodno, o čemu ćemo govoriti malo niže: i iz značenja reči koje označavaju stvari (vidi br. 1785). Jasno je iz svega ovoga, da se slugom koji pripoveda sve reči koje je bio učinio, označava da je Božansko Dobro Racionalno opažalo kakav je slučaj. A taj je slučaj kao što sledi.*

Racionalno je za stepen iznad Prirodnog, a racionalno dobro u Gospodu bilo je Božansko, ali istina, koja se izdigla iz Prirodnog, nije bila Božanska pre nego što se povezala sa Božanskim Dobrom Racionalnog. Stoga, da bi to dobro Racionalno moglo da se uliva u Prirodno, mora da bude nešto srednje: ovo srednje (ili sredstvo) nije štoa drugo nego Prirodno, koje treba da postane deo Božanskog. Ovo je predstavljeno najstarijim slugom u Avramovoj kući, koji se upravljao svim stvarima koje su mu pripadale (Avramu) (vidi br. 3019,3192,3204,3206=.

3210. *I odvede je Isak u šator Sare materesvoje, označava svetilište istine u Božanskom Ljudskom.* Ovo je očito iz značenja *šatora*, koji označava ono što je *sveto* (vidi br. 414,1102,2145,2151,2152,2576), tako označavajući svetilište; i iz značenja Sare kao matere, koja označava Istinu Božansku(vidi br. 1468,1901,2063,2965,2904), od koje je rođeno Božasko Ljudsko, čije je Racionalno predstavljeno sinom Isakom. Otuda je jasno da je Isakom, koji je uvodi u šator Sare matere svoje, označeno, da je racionalno dobro donelo s tim istinu, koja je predstavljena Rebekom, u svetilište istine. Šta je svetilište istine, može se videti iz onoga što je rečeno gore (br. 3194), o Gospodovom Božanskom Ljudskom, naime, da u samom Dožanskom Samom postoji Dobro i Istina, i da je Gospod kao Božansko Ljudsko, izašao od Božanskog Dobra, a da je rođen (naime, u pogldu Božanskog Samog) od Božanske istine; ili, što je isto, da je samo Esse Gospodovo bilo Božansko Dobro, a Existere samo da je bilo Božanska Istina. Otuda je to bilo Racionalno Božansko Dobro, kojemu je On pripojio Božansku Istinu od Ljudskog. O ovoj vrlo dubokoj tajni može se više reći, ali sada samo toliko, da samo Božansko Dobro Samo u Gospodovom Božanskom Ljudskom, kojemu je pripojena istina od Ljudskog, da je to bilo označeno svetilištem, ili svetinjom nad svetinjama,u šatoru i u hramu.A njegov kvalitet bio je predstavljen stvarima koje su u njemu sadržane kao što je zlatni oltar, pored stola na kojemu su stajali hlebovi za ponudu, pored svetnjaka, i a još više unutra bilo je sedište milosti pored kovčega, a najdublje bilo je svedočanstvo (tablice ili ploče svedočanstva), koje su bile zakon proglašen sa Sinaja: to je bilo svetinja nad svetinjama, ili svetilište istine.

3211. *I uze Rebeku, i postade mu žena, i omilje mu, označava povezivanje dobra i istine. Ovo je vidljivo i bez objašnjenja. Razlog da se kaže da mu je Rebeka postala žena, a ne supruga je u tome što između racionalnog dobra, i istine koja je izašla iz Prirodnog i kojajepostala Božanska, ne dolazi do braka, nego do bračnog saveza (ugovora); Božanski brak sami koji postoji u Gospodu, je jedinstvo Božanske Suštine sa Ljudskom, i Ljudske sa Božanskom (vidi br. 2803). Ovo je razlog da se Rebeka naziva ženom, a ne suprugom.*

3212. *I Isak se utješi za materom svojom, označava novo stanje. Ovo je očito iz značenja utešiti se (primiti utehu), koja označava novo stanje, jer stanje tešenja je nešto novo, i to dolazi posle onoga (stanja) koje jeprošlo a koje je označeno sa *za materom svojom*. Novo stanje je stanje Slave (Glorifikacije) Racionalnog, kao što je pre bilo (stanje Slave) u odnosu na dobro, tako je sada u odnosu na istinu. Racionalno se proslavilo onda kada je postalo Božansko u pogledu oba (i istine i dobra). Da je Gospod u pogledu Ljudskog postao nov, to jest, da se proslavio, ili, što jeisto, da je postao Božanski, ne može shvatiti, pa stoga ni verovati onaj koji se u svetskim i telesnim ljubavima. Takv ne zna ništa o tome šta je Duhovno i šta je Nebesko, a ni ne želi da zna. Ali onaj ko nijeu svetskim i telesnim ljubavima, taj u stanju je da ovo opazi, jer on veruje da je Gospod jedno s Ocem, i da od Njega proističe sve što je sveto, stoga da je On Božanski čak i u Ljudskom; i svaki koji ovo veruje, taj ovo i opaž. Stanje Gospodove Slava (Glorifikacije) može se na neki način shvatiti prema stanju čovekovog preporađanja, jer čovekov preporod jeslika Gospodove Slave (Glorifikacije) (vidi br. 3943,3138). Kada se čovek preporodi, on tada postaje sasvim drugi čovek, ipostaje nov, pa se stoga, kada se preporodi, kaže za njega da se iznova rodio, i da je novo stvorenje. U ovom slučaju, iako je njegovo lice kaošto je bilo pre, i njegov govor, njegov um nije kao što je bio pre; jer kad jepreporođen, njegov um je otvoren prema nebu, i tamo živi u ljubavi prema Gospodu, i u ljubavi ka bližnjemu, zajedno s verom. Um je taj koji čini nekoga novim čovekom. Promena stanja se ne može primetiti u čovekovom telu, ali može u njegovom duhu, jer je telo samo pokrivalo za duh, i kada se ono odloži, tadase pokazuje njegov duh, i ondaje u novom obliku kad se preporodi, jer tada ima oblik ljubavi ka bližnjem, a to jeneizreciva lepota (vidi br. 553), umesto*

pređašnjeg oblika, koji je oblik mržnje i okrutnosti, sa deformacijama koje su isto tako neizrecive. Otuda se može videti šta je preporođena osoba, ili novo stvorena osoba, da je ona sasvim drugačija, i da je novi čovek. Iz ove slike može se donekle shvatiti što je Gospodova Slava (Glorifikacija). On nije bio preporođen kao čovek, nego je postao Božanski (bio je obožen), i to od same Božanske Ljubavi, jer On je postao Božanska Ljubav. Kakav je Njegov oblik bio tada, pokazano je Petru, Jakovu, i Jovanu, kada im je bilo dato da vide, ne očima tela nego očima duha, da je Njegovo lice sijalo kao sunce (Mateja XVII.2); i da je ovo bilo Njegovo Božansko Ljudsko, što je očito po glasu koji je dolazio iz oblaka: *Ovo je Moj Ijubljeni Sin* (stih 5). Da je Sin BožanskoLjudsko, vidi br. 2628.

NASTAVAK O REPREZENTACIJAMA I KORESPONDENCIJAMA.

3213. *U svetu duhova postoje bezbrojne i neprekidne reprezentacije (predstave), koje su oblici duhovnih i nebeskih stvari, sličnih onim (stvarima) koje postoje i na svetu. Meni je bilo dato da saznam, kroz svakodnevne razgovore s duhovima i anđelima, koje je poreklo ovih reprezentacija. One se ulivaju (utiču) iz neba, iz ideja i razgovora anđela (u nebu); jer se ideje anđela i razgovori o njima, kada se prenose dole duhovima, prokazuju u reprezentacijama (predstavama) na razne načine. Zbog toga dobri duhovi mogu da znaju predmet o kome anđeli razgovaraju, a isto tako i da oseće u tim reprezentacijama nešto anđeosko, koje se, zato što može da utiče na druge, opaža u svom pravom svojstvu. Anđeoske ideje i razgovori ne mogu se prenositi ni na koji drugi način duhovima, jer anđeoska ideja sadrži neuporedivo više stvari nego ideja jednog duha, i kada se ne bi pokazivala predstavama, kao vidljivim slikama, nijedan duh ne bi ništa razumeo o njihovom sadržaju, pošto je taj sadržaj (anđeoskih ideja) većim delom neizreciv. Ali kad su u reprezentativom obliku, one su tada duhovima shvatljive, iako samo u opštim crtama. I što je za divljenje, nema ni najmanje stvari, koja je predstavljena, a koja ne izražava nešto duhovno i nebesko iz ideje anđeoskog društva iz kojega se ta reprezentacija uliva.*

3214. *Reprezentativi (predstave) duhovnih i nebeskih stvari postoje ponekad u dugim nizovima, koji traju i po sat ili dva, i to takvim redom,, da je to za divljenje. Ima društava (u svetu duhova?) na koje deluju ove reprezentacije, a meni je bilo dato da budem s njima po nekoliko meseci; ali ove su reprezentacije takve, da bi trebalo ispuniti nekoliko stranica da se opiše samo jedna od njih u njenom redu. One su vrlo prijane, jer se u njima stalno pokazuje nešto novo i neočekivano, i sve tako dok nije potpuno usavršeno; a kad je tako usavršeno, onda je dopušteno razmišljati (kontemplirati) o njima kao jednim pogledom, a u isto vreme opažati šta je označeno svakom pojedinosti. Dobri se duhovi ovako uvode u duhovne i nebeske ideje.*

3215. *Reprezentativi, koji se pokazuju pred duhovima, neverovatno su različiti. Pa ipak, u najvećem broju slučajeva, oni su slični onome što se vidi na zemlji, i njeha tri carstva. Da bi se znalo kakvi su, vidi ono što je u njima izneseno gore (br. 1521,1532,1619-1622,1897,1808,1971,1974,1981,2299,2601,2758).*

3216. *Kako bi sejoš bolje znalo kakav je slučaj sa reprezentativima u drugom životu, to jest, sa onim stvarima koje se pokazuju u svetu duhova, navešćemo neke primere. Kada se među anđelima razgovara o stvarima nauka, koje se odnose na ljubav ka bližnjemu i veri, u takvim prilikama se poneka pokazuje u nižoj sferi, gde su odgovarajuća društva duhova, ideja (slika) jednoga grada ili gradova, sa palatama u njima koje pokazuju takvu arhitektonsku umetnost, da je to zapanjujuće, tako da bi čovek pomislio da je to sama umetnostiz koje sve to ishodi, u svim i u svakoj pojedinoj stvari , koje sve predstavljaju nešto od anđeoske ideje i razgovora. Otuda se može videti da su u njima sadržane bezbrojne stvari; isto tako šta je označeno gradovima opisanim u Reči, koje su proroci videli, kao i svetim gradom ili Novim Jerusalimom; i šta je označeno gradovima koji se pominju u proročkoj Reči, naime, da su njima označena učenja o ljubavi ka bližnjemu i o veri (vidi br.402,2449).*

3217. *Kada anđeli razgovaraju o Intelektualnom, u takvim prilikama se u svetu duhova, ispod anđela, ili u odgovarajućim društvima, pokazuju konji, čija su veličina, oblik, boja, i kretanje u skladu s idejama koje anđeli imaju o*

Intelektualnom; na ovim konjima oprema je ukrašena na razne načine. Ima tako isto i jedno mesto malo dublje na desno, koje se zove stan inteligentnih, gde se konji neprestano pojavljuju, a razlog je to što oni razmišljaju o Intelektualnom; a kada anđeli, koji razgovaraju o Intelektualnom utiču na njihove misli, to je predstavljeno konjima. Otuda se jasno šta je označeno konjima koje su proroci videli, kao i konjima koji se pominju u Reči, naime, da se njima označavaju intelektualne stvari (vidi br.2760-2762).

3218. *Kada su anđeli u osećanjima, a u isto vreme razgovaraju o njima, tada kod duhova u nižoj sferi ovakve stvari padaju u reprezentative (predstave) raznih vrsta životinja. Kada se razgovara o dobrim osećanjima, pokazuju se lepe, pitome, i korisne životinje, kao one koje su se koristile kao žrtve u reprezentativnoj Božanskoj službi u Jevrejskoj Crkvi, kao jagnjad, ovce, jarad, ovnovi, telad, junci, volovi, i slično. Šta god da se pokaže na životinji, predstavljane ku sliku njihove misli, što sve opažaju dobri duhovi. Otuda se vidi šta je bilo označeno životinjama u obredima Jevrejske Crkve, naime, osećanja (vidi br. 1823,2179,2180). Ali razgovori anđela o zlim (rđavim) osećanjima predstavljaju se ružnim, divljim, i beskorinim zverima, kao što su tigrovi, medvedi, vukovi, skorpioni, zmije, miševi, i slično, kao što su takva osećanja njima označena u Reči.*

3219. *Kada anđeli razgovaraju o spoznajama i o idejama, i o influksu, tada se u svetu duhova pokazuju ptice oblikovane u skladu s predmetom razgovora. Otuda to da ptice u Reči označavaju racionalne stvari, ili one stvari koje pripadaju misli (vidi br. 40,745,776,991). Jednom su mi se pokazale neke ptice, jedna tamna i ružna, a dve plemenite i lepe; i kad sam ih ugledao, ovaj, u tome trenutku su na mene pala dva duha s takvom silom, da sam zadrhtao živcima i kostima. Pomislio sam da su me u ovoj prilici, kao što se ponekad dešalo pre, neki zli duhovi napali, s namerom da me unište; ali to nije bio slučaj. Kad sam prestao da drhtim i kad je iščezlo osećanje izazvano padom duhova, razgovarao sam s njima, pitajući ih u čemu je bila stvar. Oni rekoše, da su bili pali iz jednog anđeoskog društva, u kojemu se vodio razgovor o mislima i o influksu, i da je njihovo mišljenje bilo da misli utiču izvana, to jest, preko spoljašnjih čujla, kao što to i izgleda; dok je*

nebesko društvo, u kojem su se našli, bilo mišljenja da one utiču (teku) iznutra; i pošto su (ovi duhovi) bili u obmani, oni su pali otamo, ne da su bili bačeni jer anđeli ne izbacuju nikoga od sebe, nego su, zato što su bili u obmani, pali sami od sebe; i da je to bio uzrok (njihovog pada). Iz toga mi je bilo jasno da se razgovor u nebu o mislima i o influksu predstavlja pticama, i da se misli onih koji su u obmani predstavljaju tamnim i ružnim pticama, misli onih koji su u istini, plemenitim i lepim pticama; u istio vreme bio sam poučen da sve stvari u mislima utiču (ulivaju se) iznutra, a ne izvana, iako izgleda tako (kao da utiču izvana); pa mi je rečeno i to, da bi to bilo protivno redu da ono što je potonje (posterioro) utiče u ono što je prethodno (prioro), ili ono što je grublje u ono što je čistije; sledstveno, protivno je redu, da telo utiče u dušu.

3220. *Kad anđeli vode razgovore o inteligenciji i mudrosti, te i o opažanjima i spozajama, u ovim prilikama, taj influks u odgovarajuća društva duhova pada u reprezentacije takvih stvari kao što su rajski vrtovi, vinogradi, šume, livade ukrašene cvećem, i u mnoge druge vrste lepota, što prevazilazi svaku ljudsku maštu. Otuda to, da se stvari mudrosti i intelegencijeopisuju u Reči rajskim vrtovima, vinogradima, šumama, livadama, i da gde god se ove stvari pominju, one označavaju (stvari mudrosti i inteligencije).*

3221. *Razgovori anđela su ponekad predstavljeni oblacima, njihovim oblicima, bojama, kretanjem, i iščezavanjem; razgovori koji potvrđuju istinu, svetlim i oblacima koji se podižu; negativni, tamnim i oblacima koji se spuštaju; a ovo se pokazuje u azurnoj boji, kao što je nebo noću.*

3222. *Dalje, ljubavi i njihova osećanja, predstavljaju se plamenovima, i to u varijacijama koje se ne mogu izraziti (rečima); a istine se predstalljaju svetlošč, i bezbrojnim promenama u svetlosti. Otuda se može videti otkudato da se plamenivimau Reči označavaju dobra koja pripadaju ljubavi, a svetlima istine koje pripadaju veri.*

3223. *Postoje dve svetlosti koje utiču na čoveka, svetlost sveta, i svetlost neba. Svetlost sveta je od sunca, a svetlost neba je od Gospoda. Svetlost sveta je za*

prirodnog ili spoljašnjeg čoveka, sledstveno i za ono što je u njemu; ovakve stvari (prirodnog ili spoljašnjeg čoveka), iako ne izgleda kao da pripadaju toj svetlosti, one ipak njoj pripadaju, jer prirodni čovek ne može ništa shvatiti ako to nije u sunčanomsvetu, i ako nema neki oblik i senku (u prirodnom svetu). Sve ideje vremena i prostora, koje su tako značajne kod prirodnog čoveka, tako da bez njih ne može misliti, one sve pripadaju svetlosti sveta. Dok je svetlost neba za duhovnog ili unutrašnjeg čoveka; unutarnji čovekov um, u kome su njegove intelektualne ideje koje se nazivaju nematrijalnim, one su u ovoj svetlosti. Čovek ovo ne zna, iako naziva svoj intelekt (unutarjim) vidom, i pripisuje mu svetlo. Razlog je tome to, što on, sve dok je u svetskim i telesnim stvarima, opaža samo ono što pripada svetlosti sveta, a ne ono što pripada svetlosti neba. Svetlost neba je od Gospoda samog, i sveukupno nebo je u toj svetlosti. Ova svetlost, to jest, svetlost neba, je mnogo savršenija od svetlosti sveta. Dok ono što je u svetlosti sveta čini jedan zrak, to u nebo čini mirijada zraka; jer u svetlosti neba postoji inteligencija i mudrost. To je svetlost koja utiče (uliva se) u svetlost sveta, koja je u spoljašnjem ili prirodnom čoveku, i koja čini da opaža slike stvari na čulan (osjetilan) način; kad se ova svetlost ne bi ulivala, čovek ne bi ništa opažao, jer ono što pripada svetlosti sveta (lumen) prima život otamo (od svetlosti neba). Između ovih svetlosti, ili između stvari koje su u svetlosti neba i onih u svetlosti sveta, postoji korespondencija, kada spoljašnji čovek čini jedinstvo s unutarjim ili duhovnim čovekom, to jest, kad je prethodni potčinjen potonjem; u ovom slučaju, stvari koje postoje u svetlosti sveta, su reprezentativi stvari koje postoje u svetlosti neba.

3224. *Iznenaduje to da čovek još ne znada je njegov intelektualni um u određenoj svetlosti, koja je sasvim drugačija od svetlosti sveta. Ali tako su stvari postavljene, da onima koji su u svetlosti sveta, svetlost neba izgleda kao tama, a onima koji su u svetlosti neba, svetlost sveta izgleda kao tama. Ovo uglavnom potiče od ljubavi (plural), koje su topline svetlosti. Oni koji su u ljubavima prema sebi i svetu, stoga samo u toplini i svetlosti sveta, na njih utiču samo zla i obmane, a ovo su stvari koje guše istine, koje pripadaju svetlosti neba. Ali oni koji su u ljubavi prema Gospodu, i u ljubavi prema bližnjem, stoga u duhovnoj toplini, koja pripada*

svetlosti neba, na njih utiču dobra i istine, koje guše obmane, ali ipak s ovim osobama postoji korespondencija. Duhovi, koji su samo u svetlosti sveta, a preko toga i u obmanama od zala, oni imaju, doduše, svetlost u drugom životu, a takvu svetlost koja je varljiva, ili koja je kao od užarenog ugljehlja ili od požara; ali se i ova svetlost gasi čim se približi svetlost neba, i postaje mrkli mrak. Oni koji su u toj svetlosti, ti su u fantazijama, i oni ono što vide u fantaziji veruju da su to istine; a oni ni nemaju drugih istina. Njihove se fantazije vezuju za prljave i sramne predmete, u kojima uživaju, pa stoga oni misle kao što misle lude i bezumne osobe. Što se tiče obmana, oni ne rezonuju o tome, da li je tako ili nije, nego to potvrđuju u istom trenutku, dok o dobrima i istinama rezonuju neprestano, a što se završava u negativnom (odrečnom). Jer istine i dobra, koji pripadaju svetlosti neba, utiču u unutarnji um, koji se zatvara (kod osoba koje odriču istine i dobra), pa stoga svetlost pada na dno i okolo njihovog uma, i biva izmenjeno obmanama koje njima izledaju kao da su istine. Istine i dobra priznaju samo oni kod kojih je unutarnji um otvoren, i u koji se uliva svetlost od Gospoda; i onoliko koliko je taj um otvoren, toliko su istine i dobra priznati. Taj je um otvoren samo kod onih koji su u nevinosti, u ljubavi ka Gospodu, i u ljubavi ka bližnjemu; ali ne kod onih koji su u istinama vere, ako nisu u isto vreme i u dobru života.

3225. Iz ovoga se može videti šta je korespondencija, i odakle je, a i šta je reprezentacija, i odakle je; naime, da postoji korespondencija između onih stvari koje pripadaju svetlosti neba, i onih koje pripadaju svetlosti sveta, to jest, između onih stvari koje pripadaju unutarnjem ili duhovnom čoveku, i onih koje pripadaju spoljašnjem ili prirodnom čoveku. I da je reprezentacija sve ono što postoji u onim stvarima koje su u svetlosti sveta, to jest, sve što postoji u spoljašnjem ili prirodnom čoveku, u odnosu na one stvari koje pripadaju svetlosti neba, to jest, na one stvari koje pripadaju unutrašnjem ili duhovnom čoveku.

3226. Jedan od izvanrednih sposobnosti koje poseduje čovek, iako ne zna za to, i što on nosi sa sobom u drugi život u koji prelazi kad se telo raspadne, je to da opaža što je označeno reprezentativima koji se pojavljuju u drugom životu; isto tako, da je u stanju da se pomoću čula svoga uma (animus) izrazi potpuno i u

trenutku, ono što nije mogao da izrazi za nekoliko sati dok je bio u telu, i to preko ideja kojepotiču iz svetlosti neba, pomognut kao da je dobio krila, izgledima koji predstavljaju predmet razgovora, čije su ideje takve da ih nije moguće opisati. A pošto čovek posle smrti ulazi u ove sposobnosti, i to bez ikakve pouke o njima u drugom životu, iz toga postaje jasno da je on u njima, to jest, da su one u njemu i zavreme života u telu, iako o tome nije ništa znao. Razlog za ovo je to, što kod čoveka postoji neprekidan influks kroz nebo od Gospoda. Ovo je influks duhovnih i nebeskih stvari, koje padaju u prirodne stvari, i koje se tu pokazuju kao reprezentacije. U nebu, kod anđela, samo se misli o nebeskim i duhovnim stvarima koje pripadaju Gospodovm carstvu; ali u svetu kod čoveka, skoro se ni o čemu drugom ne misli osim o telesnim i prirodnim stvarima koje pripadaju carstvu i potrebama života u kojima je: a pošto su duhovne i nebeske stvari neba, koje se ulivaju, prikazane reprezentacijama kod čoveka u njegovim prirodnim stvarima, to one ostaju utisnute, i čovek je u njima kad odloži telesne stvari, i ostavi iz sebe svetske stvari.

3227. *O reprezentacijama i korespondencijama se nastavlja na kraju sledećeg poglavlja.*

KNJIGA POSTANJA.

POGLAVLJE DVADEST I PETO.

3228. Predmet o kome se govori u ovome poglavlju su sinovi Avramovi od Heture, i sinovi Ismailovi, koji se imenuju. Posle, o Isaku i Rebeki, da su rodili Isava i Jakova; i na kraju o Isavu, da je prodao svoje pravo prvorođenog za zdelu sočiva (leće). Svako može videti da su ovi odnosi takvi, da moguda budu korisni za crkvenuistoriju u to vreme, ali da imaju malo vrednosti u pogledu duhovnog života, što je, međutim, cilj radi kojega postoji Reč. Jer kakva je korist da se zna ko su bili Avramovi sinovi od Heture, ili ko su bili sinovi Ismailovi? Tako isto, da je Isav, umoran od lova, poželeo zdelu sočiva, i da je Jakov lukavstvom u toj prilici stekao pravo prvorođenoga u zamenu za zdelu sočiva? Slično, u sledećem

poglavlju, od kakve je čoveku koristi da zna da su se Abimelehovi pastiri svađali sa pastirima Isakovim oko studenaca koji su bili iskopani, skoro na isti način kao i sa pastirima Avramovim , u poglavlju XXI? Ovome dodaj, da na nekim mestima, postoje samo liste imena, kao od Isavovih potomaka (pogl. XXXVI.); i tako i u ostalim poglavljima, u kojima, što se tiče samih istorijskih odnosa, nema skoro ništa Božansko, da bi bilo vredno da se kaže u Reči. koja je božanski nadahnutu u svakom izrazu, i u svakoj joti, to jest, da ju je Gospodposlao preko neba čoveku koji je ove odnose zapisao. Jer ono što Gospod šalje, to je Božansko u svim stvarima u opštem i u posebnom, tako ne u pogledu istorijskih činjenica, jerovo su međusobni ljudski odnosi, nego u pogledu onoga što leži duboko sakriveno i sadržano u istorijskim činjenicama, od kojih sve, u opštem i u posebnom, govore o Gospodui o Njegovom carstvu. Istorijski delovi Reči serazlikuju od svih drugih istorija u svemiru po toj posebnosti, što ovi delovi Reči sadrže takve stvari.

3229. Kad bi Reč bila Reč samo zbog samih istorijskih pripovedanja, to jest, po spoljašnjem ili doslovnim smislu, tada bi sve istorijske priče u Reči bile svete; i, što je još više, mnoge osobe kojima se tamo govori bile bi sveci, pa bi se desilo, kao što je slučaj sa mnogima, da im se klanja kao bogovima, jer se njima govori u najsvetijoj knjizi koja je ikada napisana. Na primer, oni koji se nazivaju Patrijarsi, naime, Avram, Isak, i Jakov, a posle njih glavari plemena, dvanaest sinova Jakovljevih, a posle David, sa mnogim drugima. Kad su ovi bili samo ljudi, i od kojih nekima nije bilo stalo do Božanske službe, i u kojima, ja mogu da posvedočim, nema ništa što bi bilo iznad običnih ljudi, i koji su potpuno nepoznati u nebu. O ovima, i o njihovoj sudbini u drugom životu, po Božanskoj milosti Gospodovoj, govorićemo na drugome mestu. Iz ovoga je sasvim jasno da je spoljašnji ili doslovnim smisao samo zato u Reči što sadrži unutrašnji ili duhovni smisao, koji je u njemu, i od kojega potiče.

POGLAVLJE XXV.

1.1 Avram uze drugu ženu po imenu Ceturu (Heturu).

2. *I ona mu rodi Zamrama i Heksana i Madana i Madijana i Jezboka i Suja.*
3. *A Jeksan rodi Sabu i Dadana. A Dadanovi sinovi biše Asurim i Latuzim i Lomim.*
4. *A sinovi Madijanovi: Efa i Ofer i Henoh i Abida i Eldaja. Svi bijahu djeca Ceturina.*
5. *A Avram dade sve što imaše Isaku.*
6. *A sinovima inoča svojih dade Avram dare, i opravi ih od Isaka sina svojega još za života svojega na istok, u istočni kra.*
7. *I vijeka Avramova što poživje bješe sto sadamdeset i pet godina.*
8. *I onemoćav umrije Avram u dubokoj starosti, sit života, i bi pripran rodu svojemu.*
9. *I pogreboše ga Isak i Ismail u pećini Makpelskoj na njivi Efronasina Seora Hetejina, koja je prema Mambri;*
10. *Na njivi koju kupi Avram odsinova Hetovijeh, ondje je pogreben Avram sa Sarom ženom svojom.*
11. *I po smrti Avramovoj blagoslovi Bog Isaka sina njegovog; a Isak življaše kod studenca živoga koji me vidi.*
12. *A ovo je pleme Ismaila, kojega rodi Avramu Agara Egipćanka robinja Sarina.*
13. *I ovo su imena sinova Ismailovijeh, kako se zвахu u plemenima svojim: prvenac Ismailov Nabajot, pa Cedar i Adbel i Mapsam,*
14. *I Mazma i Duma i Masa,*
15. *I Hadar i Tema i Jetur i Nafis i Cedma.*
16. *To su sinovi Ismailovi, i to su im imena po selima i gradovima njihovijem, dvanaest knezova nad svojim narodima.*
17. *A godine su vijeka Isamailova trideset i sedam godina. Poslije onemoćav umrije, i bi pribran k rodu svojemu.*

18. I življahu od Hevile do Sura prema Egiptu, kako se ide u Asiriju; i dopade mu da prema svoj braći svojoj da živi.

19. A ovo je pleme Isaka sina Avramova: Avram rodi Isaka;

20. A Isaku bješe četrdeset godina kad se oženi Rebekom, kćerju Batuela Sirina iz Mezopotamije, sestrom Labana Sirina.

21. I Isak se moljaše Jehovi za ženu svoju, jer bješe nerotkinja; i umoli Boga, i zatrudnje Rebeka žena njegova.

22. Ali udari jedno o drugo djeca u utrobi njezinoj, te reče: ako je tako, na šta sam? I otide dapita Jehovu.

23. A Jehova joj reče: dva su plemena u utrobi tvojoj, i dva će naroda izaći iz tebe; i jedan će narod biti jači od drugoga naroda, i veći će služiti manjemu.

24. I kad dođe vrijeme da rodi, a to blizanci u utrobi njezinoj.

25. I prvi izađe crven, sav kao runo rutav, i nađene mu ime Isav.

26. Poslije izađe brat mu, držeći rukama za petu Isava; i nadješe mu ime Jakov. A bješe Izaku šezdeset godina, kad ih rodi Rebeka.

27. I djeca odrastoše, i Izav posta lovac i ratar, a Jakov bješe čovjek krotak i bavljao se u šatorima.

28. I Isak milovaše Isava, jer rado jeđaše lova njegova; a Rebeka milovaše Jakova.

29. Jednom Jakob skuha jelo, a Isav dođe s polja umoran.

30. I reče Isav Jakovu: daj mi da jedem toga jela crvenoga, jer sam umoran. Otuda se prozva Edom.

31. A Jakov mu reče: prodaj mi danas prvenstvo svoje.

32. A Isav odgovori: evo, hoću da umrem, pa što će mi prvenstvo?

33. *A Jakov mu reče: zakuni mi se danas. I on mu se zakle; tako prodade svoje prvenaštvo Jakovu.*

34. *I Jakov dade Isavu hljeba i skuhanoga leća, i on se najede i napi, pa usta i otide. Tako Isav nije mario za prvenašvo svoje.*

SADRŽAJ.

3230. Predmet o kome se govori u ovome poglavlju, u unutrašnjem smislu, je Gospodovo duhovno carstvo, i njegovi izdanci, stihovi 1-4. Da je ono bilo odvojeno od Gospodovog nebeskog carstva, stihovi 5,6. Da je reprezentacija Gospoda preko Avrama završena, stihovi 7,8. I da je reprezentacija Gospoda preko Isaka i Jakova otpočela, stihovi 9-11.

3231. *Drugo*, govori se o duhovnoj Crkvi, koja je predstavljena Ismailom, zajedno sa njenim izdancima, stihovi 12-18.

3232. *Treće*, predmet o kome se govori je začće i rođenje Božanskog Prirodnog, u pogledu dobra, koje je Isav, i u pogledu istine, koje je Jakov, stihovi 19-25.

UNUTRAŠNJI SMISAO.

3234. Stih 1. *I Avram uze drugu ženu, po imenu Ceturu (Heturu).*

I Avram uze drugu ženu, označava drugo stanje u Gospodu, kojega predstavlja Avram; Avram i Sara predstavljali su Gospoda u pogledu Božanskog Nebeskog dok su Avram i Cetura predstavljali Gospoda u pogledu Duhovnog Božanskog Dobra; a njegova žena (predstavljala je Gospoda) u pogledu Božanske Istine koja se pripojila tome Dobru: *po imenu Ceturu*, označava suštinu ove Božanske istine.

3235. *A Avram uze drugu ženu, označava drugo stanje Gospodovo, kojega predstavlja Avram; a Avram i Sara su predstavljali Gospoda u pogledu Božanskog Nebeskog, dok su Avram i Cetura predstavljali Gospoda u pogledu Božanskog Duhovnog. Ovo se vidi iz onoga što je do sad bilo rečeno u Avramu i njegovoj ženi Sari, i iz onoga što je rečeno o Avramu i Ceturi. Ali poštose kaže da Avram ovde predstavlja drugo stanje Gospodovo, i da Avram i Sara predstavljaju Gospoda u pogledu Božanskog Nebeskog, ali Avram i Cetura u pogledu Božanskog Duhovnog, to je potrebno znati šta je Božansko Nebesko a šta Božansko Duhovno. Božansko Nebesko i Božansko Duhovno se ovako nazivaju u odnosu na one koji primaju Božansko Gospodovo, jer Gospod izgleda svakome onakav kakav je onaj koji Ga prima, kao što je jasno po onome što je rečeno u br. 1838,1861, i što se vidi i po tome što Gospod izgleda na jedan način nebeskim, a na drugi način duhovnim (ljudima); jer On izgleda nebeskim kao sunce, ali duhovnima izgleda kao mesec (vidi br. 1529-1531,1838). Gospod se pokazuje kao sunce nebeskima, jer su oni u nebeskoj ljubavi, to jest, u ljubavi ka Gospodu; ali duhovnima kao mesec, jer su oni u duhovnoj ljubavi, to jest, u ljubavi ka bližnjemu. Razlika je kao između svetlosti sunca u podne, i svetlosti meseca noću, tako isto između topline oba, zbog koje (topline) raste zelenilo. To je ono što je sadržano u prvom poglavlju *Postanja* ovom rečima: *I Bog načini dva svjetila, veliko svejetilo da vlada danju, i manje svjetilo da vlada noću (stih 16)*. Gospodovo carstvo je, uglavnom, nebesko i duhovno; ali pošto se Gospod pokazuje nebeskima kaonebeski, a duhovnima kao duhovni, to je zbog ovoga da se kaže da su Avram i Sara predstavljali Gospoda u pogledu Božanskog Nebeskog, a Avram i Cetura u pogledu Božanskog Duhovnog. Ali pošto je malo komepoznato šta je Nebesko a šta je Duhovno, i koje u kojem, čitalac se upućuje na ono što je rečeno i pokazano o ovim predmetima, naime, šta je Nebesko, a šta je Duhovno (br.1155, 1577, 1824, 2048, 2184, 2227, 2507); ko su nebeski, a ko duhovni (br. 2088, 2669, 2708, 2715); da je nebeski čovek slika Gospodova, i da on čini dobro od ljubavi (iz ljubavi), a da je duhovni čovek naličje (liči na) Gospoda, i da on čini dobro od vere (br.202, 337, 607, 895, 1121, 2715); da je kod nebeskog čoveka dobro posejano u njegovu volju, a kod duhovnog u njegov intelekt; i da se u delu, koji je duhovan, stvara nova volja (br.863, 875, 895, 897,*

927, 1023, 1043, 1044, 22256); da nebeski, zbog dobra, vide bezgranične stvari, dok duhovni ne mogu ni da približe granici njihove svetlosti (svetlosti u kojoj su nebeski) (br. 2718); da su duhovni relativno u tami (br.1943, 2708, 2715); da je Gospod došao na svet kako bi spasio duhovne (br.2661, 2716, 2833, 2834).

3236. Da Avram ovde predstavlja Gospoda u pogledu Duhovnog Božanskog Dobra, i da njegova žena predstavlja Gospoda u pogledu Božanske Istine koja se spojila s tim Dobrom, može se videti iz onoga što je rečeno pre o muževima i ženama, naime, da muševci predstavljaju dobro, a žene istinu, kao gore u slučaju Avrama i Sare (br.1468, 1901, 2063, 2065, 2172, 2173, 2198, 2904); i kao što je bio slučaj Isaka i Rebeke u prethodnom poglavlju (br.3077). Razlog da muž predstavlja dobro, a žena istinu, je u tome što se Crkva upoređuje sa brakom, to jest, sa brakom dobra i istine. Dobro je ono što je predstavljeno mužem, jer je ono na prvom mestu, dok je istina ono što je predstavljeno ženom, jer je to (istina) na drugome mestu; zato se u Reči Gospod naziva ženikom, čovekom (vir) i mužem; a Crkva se naziva nevestom, ženom, i udatom ženom (suprugom). Šta je duhovno dobro, a šta duhovna istina pripojena tome dobru, može se videti iz odlomaka koji su maločas navedeni gore (br. 3235). Kod čoveka, duhovno dobro je uglavnom ono što se naziva dobrom vere, a to je ljubav ka bližnjemu; ali da bi postala ljubav, mora da dobije novu volju, koju Gospod daje duhovom čoveku kao dar. Duhovna istina pripojena tome dobru je ono što se naziva istina vere, a to je ono što se odnosi na ljubav ka bližnjemu, na početku kao cilju radi kojega postoji, a posle kao početak od kojega potiče; ali da bi duhovni čovek imao istinu vere, ili veru, to mora da dođe od novoga razuma (razumevanja), kojim je darivan od Gospoda, a novi razuma mora da dobije svoju svetlost od nove volje.

3237. *Po imenu Ceturu (a nazivala se Cetura), označava suštinuove Božanske Istine. Ovo se vidi iz značenja imena koje označava osobinu (kvalitet), i nazivati se imenom, što označava znati kakva je neka stvar (vidi br. 144, 145, 1754, 1896, 2009):* ovde se Božansko ne opisuje osobinom nego suštinom, i to suštinom Božanske istine, koja je ovde označena *njenim* imenom, naime, imenom žene. Da

žena u ovome odlomku označava Božansku Istinu, može se videti gore (3236). Ovde se vidi na šta se uglavnom Cerura odnosi.

3238. Stihovi 2-4. *I ona mu rodi Zamrama i Jeksana i Madana i Madijana i Jezboka i Suja. A Jeksan rodi Sabu i Dadana. A Dadanovi sinovi biše Asurim u Latuzim i Lomim. A sinovi Madijanovi: Efa i Ofer i Henoh i Abida i Eldaja. Svi bjehu djeca Ceturina.*

I ona mu rodi Zamrama i Jeksana i Madana i Madijana i Jezboka i Suja, predstavljaopšte podele Gospodovog duhovnog carstva u nebima i na zemljama: *a Jeksanrodi Sabu i Dadana,* označava ogranke od prve podele: *a Dadanovi sinovi biše Asurim i Latuzim i Lomim,* označava ogranke od druge podele: *a sinovi Madijanovi: Efa i Ofer i Henoh i Abida i Eldaja,* označavaju izdanke od treće podele: *i svi bjehu sinoviCeturini,* označava da se ovo sve odnosi na stvari nauka i bogoštovanje (u tim ograncima).

3239. *U ona mu rodi Zamrama i Jeksana i Madana i Jezboka i Suja.* Ovi predstavljaopšte podele Gospodovog duhovnog carstva u nebima i na zemljama. Ovo se ne vidi dobro iz Reči, jer se ova imena ne pominju ni u jednom drugom odlomku, osim Medijana, o kome će ubrzo biti govora. Pa ipak, jasno je da da sve osobe, koliko da ih je u Reči, predstavljaopšte; što se vidi od samog početka prvog poglavlja *Postanja*. Da imena, kako osoba i carstava tgako i oblasti i gradova, u unutrašnjem smislu, označavaju stvari, može se videti, br. 768,1224,1264,1876,1888, i na mnogim drugim mestima, osobito kad se to može potvrditi iz Reči. Razlog da se ostala imena, osim Medijan, ne pominju na drugim mestima u Reči, je to što su oni *sinovi istoka*, koji se često pominju u Reči, a kojima se označavaju oni koji su u Gospodovom duhovnom carstvu, kao što će se videti u šestom stihu ovoga poglavlja. A da su ovi (sinovi istoka) predstavljeni sinovima Avrama i Ceture, jasno je iz toga što Avrfam I Cetura predstavljaopšte Gospodau pogledu Božanskog Duhovnog, naime, Avram u pogledu Duhovnog Božanskog Dobra a Cetura u pogledu Duhovne Božanske Istine spojene s tim Dobrom (vidi br. 3235,3236). Otuda sledi, da njihovi sinovi predstavljaopšte podele carstva koje pripada Gospodovom Božanskom Duhovnom. Oni se nazivaju

opštim podelama (sortes) jer se Gospodovo carstvo predstavlja zemljom, koja se deli žrebom (sortes) između onih kojima se daje u nasleđe i u posed, kao što je zemlja Hananska bila data sinovima Izrailjevim. U glavnom, postoji dvanaest žrebova, jer se sa dvanaest označavaju sve stvari ljubavi ka bližnjemu i vere, koje pripadaju Gospodovom carstvu (o čemu vidi niže kod stiha 16). Međutim, ovde ih ima samo šest, a to je polivima od dvanaest, a polovima podrazumeva isto što i celina, jer množenje i deljenje, kada se radi o sličnim stvarima, ne menjaju samu stvar u pogledu njene suštine.

3240. A Jeksan rodi Sabu i Dadana, označava ogranke od prve podele. Ovo je jasno iz reprezentacije Joksana, i njegovih sinova Sabe i Dadan, o kojima će biti reči ubrzo. Kako se u ovom odlomku pojavljuju samo imena, a imenima su označena stanja i podele Gospodove duhovne Crkve, mora se kazati kakav je slučaj s ovim stanjima i ograncima. Nebeska Crkva razlikuje se od duhovne Crkve u ovome, da su oni koji su u nebeskoj Crkvi, i koji se nazivaju nebeskim, da su u ljubavi, naime, u dobru i istini (od dobra), dok su oni koji su u duhovnoj Crkvi, i koji se nazivaju duhovnima, u veri, naime, u njenom dobru i istini. Dobro koje uživaju nebeski je dobro ljubavi ka Gospodu, a istina u kojoj su, je ta ljubav prema bližnjemu; dok je dobro koje uživaju duhovni, to je ljubav ka bližnjemu, a istina je nauk o ljubavi ka bližnjemu. Iz ovoga je jasno da Gospodovo duhovno carstvo ima svoje dobro i istinu, ali sa mnogo razlike. Treda dalje da se zna, da se oni koji su u svakom od ovih carstava, razlikuju međusobno po dobru i istini, jer ima onih koji su više u dobru, i onih koji su više u istini. Iz toga dolazi do ogranaka istine. Ogranci dobra u Gospodovom duhovnom carsvu su ono što je predstavljeno sinovima Jeksanovim, o kojim se govori u ovome stihu, dok su ogranci istine u istom carstvu ono što je predstavljeno sinovima Medijanovim, o kojim se govori u sledećem stihu. Sada, pošto postije dve klase duhovnih ljudi, naime, onih koji su više u dobru, i onih koji su više u istini, oni imaju dve vrste nauka (doktrine), naime, nauk ljubavi ka bližnjemu i nauk vere. Nauk ljubavi ka bližnjemu je za one koji su u dobru vere, a koji su ovde označeni sinovima Jeksanovim, dok su oni koji su u istini vere, označeni sinovima Medijanovim. Sava i Dadan su oni koji sačinjavaju prvu klasu, to jest, sačinjavaju one koji su u Gospodovom duhovnom carstvu, a

koji su u dobru vere i koji imaju nauk o ljubavi ka bližnjemu. Otuda to, da da Sabom i Dadanom označavaju poznavanja nebeskih stvari ili, što je isto, označavaju se oni koji su u poznavanjima nebeskih stvari, to jest, koji su u nauku ljubavi ka bližnjem; jer su stvari nauka poznavanja, dok Nebesko, koje pripada duhovnom čoveku, dolazi od ljubavi ka bližnjemu. Da je ovo označeno Sabom i Dadanom, bilo je pokazano u br. 117, 1168, 1171, 1172; ali Sava i Dadan su tu unuci Hamovi, i nazivaju se sinovima Rame. Međumim, treba znati a nisu nikada postojali osobe kao Ham, Jafet, i Sem, nego da su se oni u Crkvi, koja se nazivala Noje, razlikovali po dobrima i istinama u tri klase, koje su se tako nazivale (vidi br. 736, 1062, 1065, 1140, 1141, 1162, i na mnogim drugim mestima); pa ipak, bilo je naroda koji su se tako nazivali, ali koji su poticali od drugih, na primer, Sava i Dadan, koji su, kao što se vidi, potekli od Joksana sina Avrama i Ceture. A Sava označava one koji su u poznavanjima nebeskih stvari, pa stoga i u dobru vere, što je jasno iz odeljaka koji bili navedeni u br. 117, 1171; i da je Dadan imao slično značenja, jasno je iz odlomaka koji su navedeni u br. 1172; ai iz sledećih. Kod Isaije: Proroštvo (breme) Arapskoj. Po šumama u Arapskoj noćivaćete, putnici Dadanski! Ovako veli Jehova nad vojskama: idi k onome rizničaru, u Sobni, upravitelju dvroskom. Iznsite vode pred žedne, vi koji živite u zemlji Temi. Jer ćete bježati od mača, od mača gologa, i luka zapetoga (XXI.13-15). Ovde, prenoćiti u šumi označava biti opustošen u pogledu dobra, jer Arabija označava one koji su u nebeskim stvarima, to jest, koji su u dobrima vere, a provesti noć tamo u šumi, označava ne biti više u dobrima, pa stoga označava pustošenje, što je isto tako opisano i bežanjem pred mačem, isukanim (golim) mačem. Nebeske stvari, to jest, dobra vere ili, što je isto, dela ljubavi ka bližnjemu, u kojima su, označena su izoženjem vode pre žedne, i sretatnjem s hlebom onoj koji beže. Kod Jeremije: I uzeh čašu iz ruke Jehovi, i napojih sve te narode, ka kojima me posla Jehova; Jerusalim i gradove Judine i careve njegove i knezove njegove, da budupustoš i čudo i podsmijeh i uklin kao što je danas. I sve carevi Tirske i sve careve Sidonske i Dadama i Temu i Buza, i sve se s kraja strigu. I se careve Zambrijske i sve careve Elamske, i sve careve Medanske i sve careve sjeverne (XXV.17-19, 22, 23, 25, 26). I ovde se govori o pustošenju duhovne Crkve, čije se razne klase ovde spominju

redom, a koje su označene Jerusolimom, gradovima Judinim, Egiptom, Tirom, Sidonom, Dadanom, Temom, Buzom, Zimzimom, Elamom i Medijom. Kod Jezikilja: Saba u Dadan i trgovci tarsijski i svi lavići njegovi kazaće ti: jesi li došao dapljeniš plijen? Jesi li skupio ljudstvo svoje da grabiš grabež? da odneseš srebro i zlato, da uzmeš stoku i trg, a naplijeniš mnogo plijena? Govoreći o Gogu kojim je označeno spoljašnje bogoštovanje, koje je idolopokloničko (vidi br. 1151). Saba i Dadan stoje za unutrašnje stvari bogoštovanja, naime, za dobra vere. Srebro, zlato, stoka, trgovina, i plen, koji su Gog, koji prestavlja spoljašnje bogoštovanje bez unutrašnjeg, a koji želi da otme ili odvoji poznavanja dobra i istine, za koja se Saba i Dadan bore, i koja oni brane, pa se stoga nazivaju lavićima. U užem smislu, Saba označava one koji su u poznavanjima dobra, a Dadan, one koji su u poznavanjima istine od dobra.

3241. *A Dadanovi sinovi biše Asurim i Latuzim i Suja, označava ogranke od druge klase (podele). Ovo se vidi iz reprezentacije Dadana, a to su oni koji su u dobru vere, tačnije, oni koji su u istini vere od dobra (br. 3240). Jasno je da su ovo ogranci od druge podele. Istine vere od dobra su posebno označene sa ova tri (imena). Ali šta je označeno svakim pojedinačno, iako bi se moglo reći, ne bi se moglo potvrditi drugim odlomcima u Reči, jer se ovaimana više ne pominju. U Gospodovom carstvu postoje bezbrojne vrste dobra i istine; ali oni ipak sačinjavaju jedno nebo. Jer su vrste tako brojne, da jedno društvo nije nikad kao drugo, to jest, nije u istom dobru i istini (vidi br. 684,685,690). Jedinstvo je sačinjeno od nekoliko različitih stvari a te su stvari tako sređene od Gospoda da se međusobno slažu, koje slaganje dolazi od Gospoda zato što oni svi stoje u odnosu prema Njemu (vidi br. 551). Taj slučaj je kao i organima, udovima, i tkivima tela: nijedan nije isti kao drugi, negosu svi različiti, ali ipak sačinjavaju jedno, a to je zato što su povezani s jednom dušom, to jest, jednim nebom, a preko ovoga i sa Gospodom: jer sve što nije povezano s Gospodom nije ništa. Iz toga se može videti da su razlike između dobra i istine u detaljima zaista bezbrojne; ali njihove vrste, i to najopštije vrste, koje su duhovne Crkve, označene su sinovima i unicima Avramovim. Oni koji pripadaju duhovnoj Crkvi, pošto nemaju opažanje o tome šta je dobro i istina kao što to imaju oni koji pripadaju*

nebeskoj Crkvi, oni (iz duhovne Crkve) priznaju za istinu ono što su naučili od drugih, pa su stoga u neprestanim raspravama o istinama, i razmišljaju da li je nešto ovako ili onako, i svaki ostaje u svome nauku, i naziva to istinitim, a što se naučava u njegovoj Crkvi. Otuda toliko mnogo razlika. Osim toga, mnogi od njih prave zaključke o dobrima i istinama prema izgledima i obmanama, jedan na jedan a drugi na drugi način, ali nijedan iz opažanja, jer oni i ne znaju šta je opažanje; a pošto je njihov inelekt tako zatamnjen u pogledu dobara i istina, nije se čuditi da postoje razmimoilaženja između njih o onaj najbitnijoj od svih istina, naime, o Gospodovom Božanskom, Ljudskom, i Svetom Proizlazećem. Nebeski opažaju da ovi nisu tri, nego jedan, dok duhovni ostaju u ideji trojice, ali pristaju da misle da su jedno. Pošto postoji takvo neslaganje o ovoj najbitnijoj tački, onda se vidi da su razlike u stvarima nauka (doktrine) među njima bezbrojne. Otuda se vidi šta je poreklo ovih ogranaka, koji su označeni imenima; ali uprkos razlika u stvarima nauka, i toliko grananja, oni ipak sačinjavaju jednu Crkvu, kada svi priznaju ljubav ka bližnjemu za suštinu Crkve ili, što je isto, kada smatraju da je život svrha nauka (doktrine); kada pitaju kako živi čovek Crkve, a neraspituju semnogo o njegovim mišljeima, jer u drugom životu svakome je od Gospoddato ono što zalužuje dobrom svog života, a ne istinom nauka odvojeno od dobra života.

3242. *A sinovi Madijanovi: Efa i Ofer i Henoh i Abida i Aldaja*, označavaju grananja od treće podele. Ovo se može videti iz reprezentacije Madijana, a to su oni koji su u istini vere, a o kojoj reprezentaciji ćemo ubrzo govoriti; a pošto su Madijanci oni koji su u istino vere, to sledi da sinovi označavaju grananja. A slučaj je ovakav s onima koji su u istini vere. Niko nije pripušten u Gospodovo carstvo, osim ako je u dobru vere, jer dobro vere pripada životu, a život vere ostaje, dok nauk istine ne ostaje, osim onoliko koliko čini jedno sa životom. Ipak, oni koji su u istini vere, to jest, koji ispovedaju veru, i nazivaju to suštinom, jer su tako bili naučeni, ali su i u dobru života, to jest, oni su Hriksćani u srcu a ne samo po ispovedanju, i ovi su u Gospodovom duhovnom carstvu. Jer se svakoga može lako ubediti da je vera suštinska, kada gatako poučavaju njegovi učitelji, i kada je upio to mišljenje u ranomdobu i kada tako kažu oni koji su najučeniji, i koji se nazivaju vođama u

Crkvi, od kojih se neki plaše da govore o dobru života, jer ih (njihov) život osuđuje; a i stoga što sada stvari vere teku tako da se opažaju, dok se stavri ljubavi prema bližnjem tako ne primećuju. Stoga oni koji su u istini vere, ali su i u dobru, to su oni koji su označeni Madijancima. Dok su istine, prema kojima žive, označene sinovima Madijanaca. Apošto su ovi koji su u istini vere spojene s dobrom označeni Madijancima, to su oni koji su u obmanama a koji nisu u dobru života, u obrnutom smislu označeni su na isti način. Kod Isaije: Mnoštvo kamila prekriće te, *dromedari iz Madijana i Efe*; svi iz Sabe će doći, i zlato i kad donijeće, i slavu Gospodovu javljaće (LX.6); govoreći o Gospodovom duhovnom carstvu; dromedari Madijanaca i Efe stoje za stvari nauka; stvari nauka o dobru su zlato, a o istini su kad (miro), oba najavljuju slavu Jehovinu; otuda se vidi šta je označeno Efom. Da su Madijancima, koji su izvukli Josifa iz jame i prodali ga Ismaelitanima, i u Egiptu Potifaru (*Postanje XXXVII.28,36*) označeni oni koji su u istini od prostog dobra, videće se, po Gospodovoj Božanskoj milosti, u objašnjenju onih stihova kasnije. Ali da se Madijancima označavaju i oni koji su u obmanama, pa stoga nisu u dobru života, može se videti iz onoga što se o Madijancima kaže kod Mojsija, naime, da su *knezovi Madijanski i starešine Madijanske, noseći darove za vraćanje, otišli Balamu, i rekli mu riječi Balakove* (Brojevi XXII.4,7 i sledeći stihovi). Moab u dobrim smislu stoji za one koji su u prirodnom dobru, i koji lako dopuštaju da budu zavedeni, ali u obrnutom smislu (stoje) za one koji preljubočine dobra (vidi br. 2468). Madijanci u dobrom smislu isto tako stoje za one koji su u istini prostog dobra, kao što je rečeno, i dopuštaju da budu lako zavedeni, pa stoga u obrnutom smislu, kao što je to u ovom slučaju, stoje za one koji izvrću istine. Izvrtanja (istina) označena su darovima za vraćanje, dok su dela od obmana označena njihovim slanjem Balamu da stane protivu Izrailja, koji su u dobrima pa stoga i u istinama vere. Slično je bilo označeno i kurvanjem sinova Izrailjevih sa ženama Madijanaca, zbog čega je bio poslat pomor, koji je smirio Fines tako što je probo (kopljem) ženu Madijanku i čoveka Izrailjca u kući srama (domu kurvarskom) (*Brojevi XXV.6-8* i sledeći stihovi)(kuća srama se navodi autorovom tekstu. Ali je nema u Daničićevom prevodu), jer sekurvarstvom predstavljalo izokretanje (falsifikovanje) istine (vidi br. 2466,2729); i pošto su

izokretanja istine predstavljena u unutrašnjem smislu kurvarstvom, stoga im je bilo zapovjedbno da dvanaest tisuća Izrailjaca pobiju Madijance, njihove careve, i svako muško, ida odvedu kao roblje žene koje su upoznale muškarca, i da podele plen između sebe (*Brojevi XXV.16,17; XXXI.1 do kraja*). Razloga da ih je bilo dvanaest tisuća je u tome što dvanaest označava sve stvari vere (vidi br. 577, 2089, 2129, 2130), pomoću kojih se ruše obmane; carevi, koje su pobili, predstavljaju obmane, a tako isto i svaki muškarac. Žene, koje su poznale muškarca, označavaju osećanja obmana; plen, koji je bio zlato, srebro, stoka, označavaju istine koje su bile falsifikovane. Otuda je jasno da su sve stvari ovde, u opštem i u posebnom, reprezentacije kažnjavanja i razbijanja obmana pomoću istina. Isto je označeno onim što je rečeno o Madijancima u *Knjizi Sudija*, naime, da su sinovi Izrailjevi, stoga što su činili zlo pred Jehovom, bili predani u ruke Madijanaca sedam godina; i zbog Madijanaca, sinovi Izrailjevi pravili su pećine u brdima, i jazbine, i utvrde; a kad bi Izrailj posejao zemlju, Madijanci i Amalekićani i sinovi istoka, dolazii bi da potru rod zemaljski. I da ihje (Izrailjce) kasnije Gideon osobodio sa tri stotine, tako što je za tri stotine izabrao one koji su pili vodu jezikom kao pasi koji su padali na kolena dok su pili, pored ostalih pojedinosti, o kojima vidi poglavlja VI.,VII., i VIII. Sve ovde u opštem i u pojedinom prestavlja izvrtanje istine, i kazne za to; ali šta je je označeno svakom pojedinosti u unutrašnjem smislu, bilo bi predugo da se objašnjava; to će biti pokazano na svom mestu, po Božanskoj milosti Gospodovoj. Kod Avakuma: Stade, i izmjeri zemlju, i pogledai razmetnu narode, raspadoše se vječne gore, slegoš se humovi vječni. Vidjeh šatore Etiopske u mucu, ustreptaše zavjesi *zemlji Madijaskoj* (III.6.7); govoreći o Gospodu koji dolazi; šatori od Kušana (Etiopski) stoje za religiju od zla, a zavjesi zemlje Madijanske, za religiju od obmana (zasnovanu na obmanama).

3243. *Svi bijahu sinovi Ceturini*, označava(da se sve ovo odnosi) na stvari nauka i bogoštovanje. Ovo se vidi iz značenja sinova, koji označavaju istine i stvari nauka (vidi br. 489,591,533,1147,2623); i iz reprezentacije Cature koja je Duhovna Božanska Istina spojena s Duhovnim Božanskim dobrom (vidi br. 3236,3237), stoga i stvari koje su u Gospodovom duhovnom carstvu; a pošto je bogoštovanje

ovoga carstva u skladu s naucima, to sinovi Ceturini označavaju stvari nauka, kao i bogoštovanje u skladu s tim.

3244. Stihovi 5,6. *A Avram dade sve što imaše Isaku. A sinovima svojih inača dade Avram dare. I opravi ih od Isaka sina svojega još za života svojega na istok, u istočni kraj.*

A Avram dade sve što imaše Isaku, u najvišem smislu, označava sve Božanske stvari u Božanskom Racionalnom; u relativnim smislu, nebeske stvari ljubavi, date Gospodovom nebeskom carstvu; a *sinovima inača dade darove*, označava duhovno koje je Gospodovo Ljudsko usvojilo, tako da imaju žrebove (mesta dodeljena žrebom) u Gospodovom duhovnom carstvu: *I opravi ih od sinasvojega Isaka*, označava razlikovanje i odvajanje duhovnih od nebeskih: *još za života svojega*, označava onima kojimaje mogao dati život: *na istok, u istočni kraj* (u istočnu zemlju), označava (da ih je poslao) u dobro vere.

3245. *A Avram dade sve što imaše Isaku*, označava, u najvišem smislu, sve Božanske stvari u Božanskom Racionalnom: a u relativnom smislu nebeske stvari ljubavi, date Gospodovom nebeskom carstvu. Ovo se vidi iz reprezentacije Arama, koji je Gospod u pogledu Božanskog Samog, a o čemu je bilo reči ranije; i iz reprezentacije Isaka, koji je Gospod u pogledu Božanskog Racionalnog, o kojemu je ranije bilo govora; a pošto je Gospod, u unutrašnjem smislu, i Avram i Isak, i pošto je Gospod učinio svoje Racionalno Božanskim pomoću svog vlastitog Božanskog, otuda to, se Avramovim davanjem svega Isaku označavaju sve stvari u Božanskom Racionalnom. Stvari koje prethode i koje slede, sve se odnose na to da su sve stvari u Gospodovom Racionalnom postale Božanske. Jer u unutrašnjem smislu, gde god se radi o Avramu, Isaku, i Jakovu, predmet se odnosi na Gospodovo Ljudsko, kako je postalo Božansko. Postoje dve stvari koje sačinjavaju Ljudsko, naime, Racionalno i Prirodno; Gospodovo Racionalno predstavljeno je Isakom, a Njegovo prirodno Jakovom. Gospod je oboje načinio Božanskim. Kako je učinio Racionalno Božanskim, sadržano je u onome što je rečeno o Isaku, Prirodno, u onome što će kasnije biti rečeno o Jakovu. Ovo poslednje, naime, Prirodno nije moglo postati Božansko pre nego li je pre toga

Racionalno posalo Božansko, jer je prvašnje postalo (Božansko) posle potonjeg. Otuda to, da se gornjim rečima označavaju sve Božanske stvari u Božanskom Racionalnom. Osim toga, sve stvari u opštem i u posebnom, koje u unutrašnjem smislu govore o Gospodu, govore i o Njegovom carstvu i o Crkvi, zato što Gospodovo Božansko sačinjava Njegovo carstvo. Otuda to, da gde god se govori o Gospodu, govori se i o Njegovom carstvu (vidi br. 1965). A unutrašnji smisao o Gospodu je najviši smisao, dok je unutrašnji smisao o Njegovom carstvu relativni smisao. Relativni smisao ovih reči, naime, da je Avram dao sve Isaku, je to, da su nebeske stvari ljubavidate Gospodovom nebeskom carstvu. Jer se Isakom u relativnom smislu označava nebesko carsvo, dok se ostalim Avramovima sinovima, naime, onima koje je imao od Ceture, oznčava Gospodovo duhovno carstvo, kao što je gore pokazano. Isto je označeno i Ismailom, o kojemu će biti govora niže.

3246. *A sinovima inoča svojih, Avram dadedarove, označava duhovno* koje je usvojeno od Gospodovog Božanskog Ljudskog, tako da i oni imaju mesta u Gospodovom duhovnom carstvu. Ovo je jasno iz značenja *sinova od inoča*, koji označavaju duhovno, a o kojima će biti reče niže; iz reprezentacije Avrama, koji je Gospodovo Božansko Ljudsko: tako se rečima, *sinovima inoča*, označava, da su oni, to jest, duhovni usvojeni od Gospodovog Božanskog Ljudskog; i iz značenja darova koje im je Avram dao, što označava mesta u Gospodvom duhovnom carstvu; i iz onoga što je u raznim prilikama bilo pokazano pre (kao u br. 3235 i na drugim mestima), o onima koji sačinjavaju duhovno carstvo, i koji se nazivaju duhovnima, može se videti da oni nisu sinovi rođeni iz braka dobra i istine, nego iz nekog ugovora (saveza) koji nije bračni. Oni su, doduše, od istoga oca, ali ne i od iste majke, to jest, oni su od samog Božanskog Dobra, ali ne od iste Božanske Istine; jer nebeski, jer su rođeni iz samog braka dobra i istine, poseduju dobro i istinu (iz toga braka), pa stoga oni ne ispituju šta je istinito, nego to opažaju pomoću dobra: niti, kada se razgovara o istini, oni kažu nešto više nego što je u skladu s onim što Gospod naučava kod Mateje: Neka vaš govor bude, D, da; Ne, ne: a što je više, od zla je (V.37). Dok duhovni, jer su rođeni iz saveza (ugovora) koji nije bračni, ne znaju iz opažanja šta je istina, nego nazivaju istinitim ono što su im

rekli roditelji i učitelji, pa stoga u njima nema braka dobra i istine. Pa ipak, Gospod usvaja istinu u koju oni veruju kao da je istina, kad su oni u dobru života (vidi br. 1832). Otuda se ovde duhovni nazivaju sinovima inoča, a tu spadaju svi snovi Ceturini koji su do sada pomenuti, kao i sinovi Agarini, o kojima se govori nešto niže (stihovi 12 do 18). Da bi i nebeski i duhovni mogli biti predstavljeni brakovim u staro vreme, bilo je dozvoljeno da se pored žene drži i inoča; ovu bi inoču žena dala mužu, pa se onda ona nazivala njegovom ženom, ili bi se reklo da mu ju je dala žena, kao što je bio slučaj Agare Egipćanke koju je Sara dala Avramu (*Postanje XVI.3*); i Bile inoče, koju je Rahela dala Jakovu (*Postanje XXX.4*); i inoče Zilfe koju je Jakovu dala Lija (*Postanje XXX.9*); gde se one nazivaju ženama, a na drugim mestima inočama, kao Agara Egipćanka u ovome stihu; kao i Bila (*Postanje XXXV.22*); i Cetura sama (1 Dnevnika I.32). Razlog da su ovi drevni (judi) imali inoče pored žene, kao što je bio slučaj ne samo s Avramom i Jakovom, nego i s njihovim potomstvo, kao na primer, s Gideonom (Sudije VIII.1); sa Saulom (2 *Samuilova III.7*), s Davidom (2 Sam. V,13; pogl. XV.16); i sa Salamonom (1o Carevima XI.3), bilo jepo dopuštenju, radi reprezentacije, naime, nebeske Crkve ženom, a duhovne Crkve inočom. Razlog za dopuštenje je bio, da su oni bile takvi da nisu imali bračnu ljubav, pa stoga njima brak nije bio brak, nego samo telesno sparivanje (kopulacija) radi rađanja dece, a dopuštenje im se moglo dati a da se ne povredi bračna ljubav i bračni savez, ali se nije moglo dati onima koji su u dobru i u istini, i koji su unutrašnji ljudi ili su sposobni da to postanu; jer čim je čovek u dobru i istini, i u unutrašnjim stvarima, to dopuštenje prestaje. Stoga Hrišćanima nije dopušteno kao što je bilo dopušteno Jevrejima, da uzimaju inoču pored žene, jer je ovo preljuba. Da je Gospodovo Božasko Ljudsko usvojilo duhovne, može da se vidi iz onoga što je rečeno i pokazamo o ovome predmetu gore (br. 2661, 2716, 2833, 2834).

3247. *I opravi ih od Isaka sina svojega*, označava izdvajanje i odvajanje duhovnih od nebeskih. Ovo se vidi iz onoga što je upravo gore rečeno, naime, da sinovi Avramovi od Ceture i od Agare Egipćanke, koji se nazivaju sinovima inoča, predstavljaju duhovne, i da Isak u reletivnom smislu označava nebeske (vidi br. 3245), i da su oni bili razdvojeni.

3248. *Još za života svojega (Dok je još bio živ),* označava onima kojima je mogao dati život. Ovo se vidi iz značenja reči *još za života*, što označava dati život; jer Avramom je ovde označen Gospod u pogledu Božanskog Ljudskog. Da duhovni imaju život od Gospodovog Božanskog Ljudskog, može se videti u br. 2661,2716,2833, 2834; a pošto od toga imaju život, to se za Gospoda kaže da živi kod njih; ovaj oblik govora je postao uobičajen. Otuda to, da se izrazom *za života Avramova* označava, u unutrašnjem smislu, dati život. Duhovnicima se život daje kroz duhovno vere, što je označeno rečima koje sada slede.

3249. *Na istok, u istočni kraj (zemlju),* označava u dobro vere. Ovo je očito iz značenja istoka i zemlje istočne, o kojima se govori niže. Dobro vere, koje je označeno zemljom istočnom, nije ništa drugo nego ono što se u Reči nazivaljubavlju ka bližnjemu, a ljubav ka bližnjemu nije ništa drugo nego život prema Gospodovim zapovestima. Da je ovo označeno zemljom istočnom, vidi br. 1250. Stoga su se oni koji su bili u spoznajama dobre istine, nazivali *sinovima istoka*. Zemlja sinova istoka bila je Aram ili Sirija; da Aram ili Sirija označava spoznaje dobra, vidi br. 1232,1234; i da Aram Naharim, ili Sirija od reka, označava spoznanje istine, vidi br.3051. I pošto se Sirijcima, ili sinovima istoka, označavaju oni koji su u spoznajama dobra i istine, oni se nazivaju i mudracima više nego ostali, kao u prvoj Knjizi o Carevima, govoreći o Salamonu: Mudrost Salamonova bila je mnogo veća *od mudrosti sinova istoka* (pogl. IV.30); i kod Mateja, o onima koji su došli d vide Isusa kad se rodio: Mudraci s istoka dođoše u Jerusalim, govoreći, Gdje je car Židovski što se rodio? Jer smo vidjeli zvezdu Njegovu na istoku? Jer dođosmo da Mu se poklonimo (II.1,2), jer su u Siriji postojali poslednji ostaci Drevne Crkve, pa je stoga u toj zemlji još bilo ostalo spoznaja dobre istine, što se može videti po Baraku, koji se ne samo klanjao Jehovi, nego je još i prorokovao o Gospodu, i nazvao Ga zvezdom Jakovljevom, žezlom Izrailjevim (*Brojevi XXIV.17*); da je on bio jedan od sinova istoka u Siriji, jasno je, jer on je sam za sebe rekao, izjavivši: Barak car Moapski dovede me iz Sirije, iz brda istoka (*Brojevi XXIII.7*). Da je Aram ili Sirija bila zemlja gde su sinovi istoka boravili, može se videti iz toga, što kad je Jakov otišao u Siriju, reklo se da je otišao *u zemlju sinova istoka* (*Postanje XXIX.1*)

3250. Stihovi 7-10. *I vijeka Avramova što poživje bješe sto sedamdeset i pet godina. I onemoćav umrije Avram u dobroj starosti, sit života, i bi pribran rodu svojemu. I pogreboše ga Isak i Ismailo u pećini Makpelskoj na njivi Efrona sina Seora Hetejina, koja je prema Mambri; Na njivi koju kupi Avram od sinova Hetejevih, ondje bi pogreben Avram sa Sarom ženom svojom.*

I onemoćav umrije Avram, označava kraj reprezentacije preko Avrama: u dobroj starosti, sit života, označava novo (stanje) reprezentacije:

I vijeka Avramova što poživje (Ovo su dani godina života Avrama koliko je živio), Označava Avramom stanje koje reprezentira Gospoda u pogledu Božanskog Samog: sto godina, i sedamdest godina, i pet godina, označava stvari koje su u tome stanju: i bi pribran rodu svojemu, označava da su ove stvari o Avramu ispunjene: I pogreboše ga Isak i Ismailo: u pećini Makpelskoj, označava uskrsnuće u pogledu istine: na njivi Efrona sina Seorova Hetejina, koja je prema Mambri, označava u pogledu dobra; a isto tako označava duhovne, kao pre, da su oni spaseni: na njivi koju Avram kupi od sinova Hetejevih, označava Gospodovo duhovno carstvo (koje iz toga proizlazi): ondje bi pogreben Avram sa Sarom ženom svojom, označava uskrsnuće.

2151. *I vijeka Avramova što poživje (Ovo su dani godima života Avrama koliko je živio), označava da se preko Avrama reprezentuje stanje Gospodovo u pogledu Božanskog Samog. Ovo se vidi iz značenja dana i godina, koje označavaju stanja (vidi br. 23,487,488,493,893,2788); i iz značenja života ovde, koji označava stanja (vidi br. 2904), u ovom slučaju označava reprezentativna stanja preko Avrama; jer ceo njegov život, kao što je opisan u Reči, bio je reprezentativan, a i vde se govori u koraju (reprezentacije Avramom). Da je Avram predstavljao Gospoda u pogledu Božanskog Samog, bilo je pokazano u objašnjenjima. Da mi mogap predstavljati, slovo H bilo je umetnuto, koje je bilo uzeto iz Jehovinog imena (vidi br. 2010). (prim. prev. u oome prevodu koristili smo ime Avram a ne Avraham, a čitalac će se setiti da je slovo H značilo svetost, jer je uzeto iz reči Jehova, zato što glas H ima nebeski karakter). Avram (Abraham) je predstavljao i Božansko Samo koje se naziva Ocem, i Božansko Ljudsko, koje se naziva Sinom, o znači da je predstavljao*

Gospoda oba, ali Božansko Ljudsko, koje je bilo od večnosti, od kojega je postojao, i u koje je sveo Ljudsko rođeno u vremenu, kada ga je proslavio .Ovo je reprezentacija Gospodas preko Avrama (prim.prev. Gopsod je imao jedno Ljudsko od večnosti, koje je bilo Božanska Istina i koje je bilo Existere, da bi to Ljudsko od večnosti proslavio preko Ljudskog koje je uzeo u vremenu).

3252. *Stotinu godina i sedamdeset godina ipet godina*, označava stvari u ovom stanju. Ovo se vidi po tome što svi brojevu u Reči označavaju stvari (vidi br. 482,487,575,647,648,1963,1988, 2075,2252): stoga ovaj broj označava stanje o kom se govori. Zato što se um zaustavi na brojevima i u onome što je u njima istorijsko, zaista se čini kao da se govori i godinama Avramovog života, i da tu nije sadržano ništa unutrašnje. Ali da je u njima takav (unutrašnji) smisao, vidi se iz svega onoga što je ranije bilo rečeno o brojevima, kao i iz toga da u broju kao takvom nema ništa sveto, dok u Reči i najmanji izraz sadrži nešto sveto (*prim. prev. o značenju brojeva (numerologiji) kojima se označavaju mentalne energije itd, učili su filosofi Pitagorejske škole*).

3253. *I onemoćav umrije Avram(Avraham)*, označava kraj Avramove reprezentacije. Ovo je jasno iz značenja onemoćati i umreti što označava prestati, ili imati kraj (vidi br. 494), u ovom slučaju kraj reprezentacije; jer ceo život Avramov, kako je opisan u Reči, ne odnosi se na Asrama, osim u istorijskom smislu, nego se odnosi na Gospoda i Njegovo carstvo. Stoga kad se za Avrama kaže da je onemoćao i umro, označava se u pravom smislu u Reči to, da je predstavljanje Gospoda preko Avrama došlo kraju.

3254. *U dobroj starosti, sit života*. Ovo označava novo stanje reprezentacije. Ovo se vidi iz značenja starosti u unutrašnjem smislu, da to označava odbacivati staro i uzimati novo (vidi br. 1854,2198,3016). Razlog da se novo, ili novo stanje, označava starošću u unutrašnjem smislu je to što kod anđela, koji se koriste unutrašnjim smislom Reči, nema ideje vremena, pa stoga nema ni ideje o stvarima koje pripadaju vremenu, kao na primer, doba starosti čoveka, naime, detinjstvo, mladost, odraslo doba, i starost; a umesto svih ovih doba oni imaju ideju stanja. Na taj način, umesto detinjstva, oni imaju ideju stanja nevinosti; umesto mladosti,

imaju ideju osećanja dobra i istine; umesto odraslog doba, imaju ideju stanja inteligencije; a umesto starosti, imaju ideju stanja mudrosti (vidi r. 3183). I pošto čovek tada prelazi od ovih stvari koje pripadaju vremenu, u one stvari koje pripadaju životu bez vremena, i tako ulazi u jedno novo stanje, stoga starost označava ono što je novo, a u ovom slučaju novu reprezentaciju, jer izrazi starost, kao i star i sit života, služe da bi se opisala stanja koja su predstavljena Avramom, kao što se može videti iz onoga što je gore rečeno.

3255. *I bi pribran k rodu svome*, označava da su se ispunile stvari koje su bile predstavljene Avramom. Jasno je iz značenja *bi pribran k rodu svome*, da to označava da se više neće o njemu govoriti. Jer biti pribran k rodu svome, to je otići od onih (stvari) s kojima je pre bio, i preći k svojim vlastitim (stvarima); a u ovom slučaju to označava da više neće reprezentirati (Gospoda?). Bio je običaj kod drevnih da kažu, kad neko umre, da je bio pribran k svojim ocima, ili k rodu svome, a oni su to razumeli kao da on ide svojim roditeljima, srođnicima i rođacima u drugom životu. Ovo su oni primili od Pradrevnih ljudi, koji su bili nebeski ljudi, i koji su, dok su živeli u telu, bili u isto vreme s anđelima u nebu, i tako su znali kakav je zaista slučaj, da oni koji su u istome dobru, da se nalaze i da su zajedno u drugom životu, a tako isto i oni koji su u istoj istini: za prve se reklo da su bili pribrani svojim očevima, a za druge, da su bili pribrani svom narodu; jer očevi označavaju dobra (vidi br. 2893); a narod označava istine (vidi br. 1259, 1260). Oni koji su pripadali Pradrevnoj Crkvi, pošto su bili u sličnom dobru, borave zajedno u nebu (vidi br. 1115). A sličan je slučaj i s onima koji su pripadali Drevnoj Crkvi, i koji su bili u sličnoj istini, i oni borave zajedno (vidi br. 1125, 1127). Osim toga, i dok živi u telu, čovek je uvek dušom u nekom društvu duhova u drugom životu (vidi br. 1277, 2379): čovek, koji je zao, u društvu paklenih duhova, a čovek, koji je dobar, u društvu anđela; na taj način, svak u onom društvu s kojim se slaže u dobru i u istini, ili u zlu i obmani; kad umre, čovek ulazi u to isto društvo (vidi br. 687). To je ono što je kod drevnih bilo označeno sa biti pribran k rodu svome; kao što se ovde kaže za Avrama (Avrahama) kada je umro (izdahnuo), a isto tako i za Ismaila u istom poglavlju (stih 17), za Isaka (Postanje XXXV.29); za Jakova (Postanje XLIX.29,33); za Arona (Brojevi XX.24,26); za Mojsija (Brojevi XXVII.13;

XXXI.2; Zak. Ponovljeni XXXII.50); i za prvi naraštaj koji se ušao u zemlju Hanansku (Sudije II.10). Ali u unutrašnjem smislu Reči, gde se govori o bilo čijem životu koji predstavlja nešto, tada se sa *bi pripran k rodu svojem* označava da se više neće o njemu govoriti, kao što je rečeno gore.

3256. *I pogreboše ga Isak i Ismailo*, označava da su sada Isak i Ismailo počeli da predstavljaju Gospoda. Ovo se može videti iz značenja pogrepsti (pokopati). Da biti pogreben označava ustati, i podignuti se, bilo je pokazano u br. 2916,2917. U ovom odlomku, iako je predmet govora reprezentacija Gospoda preko Avrama, pokazuje se da ovo stanje ide kraju, i da od sada reprezentaciju nose Isak i Ismailo, stoga se s pogrepsti označava ustati ponovo u to stanje, gde se značenje reči određuje u skladu sa stvarima koje se opisuju. Ovakv je slučaj sa reprezentacijama u Reči, da su one neprekidne, iako izgleda da se prekidaju smrću onih koji su nosili reprezentaciju; njihova smrt, međutim, ne označava nikakav prekid, nego nastavak; stoga i njihovi pogrebi označavaju da reprezentacija prestaje preko jedne (osobe) da bi se nastavila preko druge.

3257. *U pećini Makpeli*, označava uskrsnuće u pogledu istine; *na njivi Efrona sina Seorova Hetejina*, koja je prema *Mambre*, označava u odnosu na dobro; a isto tako označava duhovne, koji primaju istinu i dobro od Gospodovog Božanskog Ljudskog, i koji se spasavaju. Tako isto, *na njivi koju Avram kupi od sinova Hetejevih*, označava Gospodovo duhovno carstvo koje je otuda; *i ondje bi pogreben Avram sa Sarom ženom svojom*, označava uskrsnuće. Ovo je očito iz onog što je rečeno i pokazano pre o značenju svih ovih izraza (pogl. XXII, br. 2913,2928,2968-2971,2975,2917).

3258. Stih 11. *I po smrti Avramovoj blagoslovi Bog Isaka sina njegovog; a Isak življaše kod studenca živoga koji me vidi.*

I po smrti Avramovoj, označava posle stanja i vremena kad je Avram predstavljao Gospoda; *i Bog blagoslovi Isaka sinan njegovog*, označava početak reprezentacije Gospoda Isakom: a *Isak življaše kod studenca živoga koji me vidi* (kod Berlahairoja), označava Gospodovo Božansko Racionalno u Božanskoj svetlosti.

3259. *I po smrti Avramovoj, označava posle stanja i vremena reprezentacije Gospoda po Avramu. Ovo se vidi iz značenja umreti, kad je predmet o kome se govori o bilo čijem reprezentativnom životu, da to označava kraj reprezentacije (o kojoj vidi gore br. 3253); otuda, u ovom slučaju, posmrti Avramovoj označava stanje i vreme reprezentacije Gospoda preko Avrama.*

3260. *I Bog blagoslovi Isaka sina njegovog, označava početak reprezentacije preko Isaka. Ovo se može videti iz značenja Bog blagoslovi. Kad god bi se pošinjao neki posao, atime je označavana ista stvar, reklo bi se *Da ovaj posao bude plodonosani srećan*; otuda je da se u udaljenom smislu, sa *Da Bog blagoslovi*, kao i sa željom, *Da ovaj posao bude plodonosan isrećan*, označava početak u ovom slučaju reprezentacije preko Isaka, jer to sledi odmah posle završetka reprezentacije preko Avrama, što je označeno njegovom smrću.*

3261. *A Isak življaše (boravljaše) kod sudenca živoga koji me vidi (kod Berlahairoj), označava Gospodovo Božansko Racionalno u Božanskoj svetlosti. Ovo se vidi iz značenja boraviti, što označava živeti (vidi br.1293); i iz značenja Berlahairoja, što označava Racionalno Božansko Dobro rođeno od Božanske Istine same (vidi br. 3194). Otuda je u približnom smislu označeno da je Božansko Racionalno živelo ili bilo u Božanskom Dobru, koje je bilo rođeno od Božanske Istine same. Ali nije bilo tamo, pa se stoga ne kaže u Berlahairoju nego kod Berlahairoja, to jest, u prevodu, kod studenca Živoga koji me vidi, koje je kod Božanskog Dobra. Jer je Isak boravio u južnoj zemlji, prema onome što je napisano u prethodnom poglavlju (stih 62), gde se nalaze ove reči, *i Isak iđāše vraćajući se od Berlahairoja, i življaše u južnoj zemlji*; a pošto se južnom zemljom označava Božanska Svetlost (vidi br. 3195), stoga je ovde samo to i označeno.*

3262. Stih 12. *A ovo je pleme (potomstvo) Ismaila sina Avramova, kojega rodi Avramu Agara Egipćanka robinja Sarina.*

A ovo je pleme (potomstvo) Ismaila sina Avramova, označava grananje duhovne Crkve predstavljene Ismailom: kojega Agara Egipćanka, Sarina robinja,

rodi Avramu, označava potomstvo duhovnog čoveka od Božanskog influksa u osećanja prema znanjima-rečima.

3263. *Ovo je potomstvo (pleme) Ismailasina Avramova*, označava grananja duhovne Crkve koju predstavlja Ismailo. Ovo se vidi iz značenja potomstva (plemena), koje označava grananje vere, pa stoga i Crkve (vidi br. 1145,1255,1330); i iz reprezentacije Ismaila, koji predstavlja one koji su racionalni, i koji pripadaju Gospodovoj duhovnoj Crkvi (vidi br. 2078,2691,2699); i iz značenja sinova Avramovih, koji označavaju one koji su i istini od Gospoda, jer se sinovima označavaju istine (vidi br. 489,491,533,1147,2623); dok se Avramom predstavlja Gospod, kao Božansko Ljudsko (vidi br. 3251); od čega duhovni dobijaju istinu i dobro (vidi br. 2661,2716,2833,2834). A što se tiče Gospodove duhovne Crkve, treba znati da se ona prostire preko cele kugle zemaljske; jer ona nije ograničena na one koji imaju Reč, i koji kroz nju poznaju Gosposda, i neke istine vere, nego je i među onima koji nemaju Reč, i koji ništa ne znaju o Gospodu, pa stoga ne znaju nijednu istinu vere (jer se sve istine vere odnose na Gospoda), to jest, ona je i među Neznabošcima koji su udaljeni od Crkve. Jer među njima ima ih mnogo onih koji po racionalnom prosvetljenju znaju da postoji jedan Bog, koji je sve stvorio, i da On sve održava, i da od Njega dolazi svako dobro, pa stoga i svaka istina, i da je čovek blažen kada je Njemu sličan, a koji žive prema svojoj religiji u ljubavi prema Bogu, i u ljubavi prema bližnjem; oni čine dela ljubavi ka bližnjem od osećanja dobra, i od osećanja istine oni se klanjaju Najvišem. Oni koji su takvi među Neznabošcima, to su oni koji su u Gospodovoj duhovnoj Crkvi; pa iako ne znaju za Gospoda za njihovog života u svetu, oni i pored toga u sebi imaju bogoštovanje i prećutno Ga priznaju, kada su u dobru, jer Gospod je prisutan u svakom dobru. Stoga Ga ovi u drugom životu lako priznaju i primaju istine vere u odnosu na Gospoda, više nego Hrišćani koji nisu toliko u dobru, što je očito iz onoga što je izneseno iz iskustva, u br. 2589-2604, o stanju i sudbini naroda (Neznabožaca) i plemena izvan Crkve, u drugom životu. Prirodno prosvetljenje koje oni imaju, sadrži nešto duhovno, jer bez duhovnog prosvetljenja, koje je od Gospoda, ovakve stavri se ne mogu priznati. Otuda može da bude jasno šta je Ismailo, stoga i šta su Ismaelićani, u reprezentativno smislu, naime, da su to oni koji su u Gospodovoj

duhovnoj Crkvi, koji su u pogledu života u prostom dobru, a u pogledu nauka oni su u prirodnoj istini. Ovakvi su označeni Ismelićanima u sledećem odlomku o Josifu: Gle, gomila *Ismaelaca* idāše od Galada s kamilama natovarenim mirisavog korjenja i tamjana i smirne, te nošahu u Egitat (XXXVII.25); gde Ismaelci stoje za onekoji su u prostom dobru, kao što su dobri Neznabošci; kamile koje nose mirisavo korjenje, tamjan, i smirnu, označavaju njihova unutarja dobra. Sličnisuo označeni i Ismaelićanima o kojima se govori u stihu 28 istog poglavlja, i u poglavlju XXXIX.1; a tako isto i u Knjizi Sudija, gde je napisano: Jošim reče Gideon: jedno ću iskati od vas: da mi da svaki grivnu od plijena svojega. A grivne imahu zlatne, jer bjehu *Ismailci*(VIII.24); zlatne grivne označavaju one koji su u prostom dobru (vidi br. 3103).

3264. *Kojega Agara Egipćanka, Sarinarobinja, rodi Avramu*, označava potomstvo duhovnoga čoveka od Božanskog influksa u osećanja prema znanjima-rečima. Ovoje očitio iz značenja roditi, što označava postojati (vidi br.2621,2629); iz značenja Agare Egipćanka, koja je život spoljašnjeg čobveka (vidi br. 896,1909); i iz značenja robinje, koja označava osećanje prema rečima-znanjima i spoznaje koje pripadaju spoljašnjem čoveku (vidi br. 1895,2691). Ona se naziva Sarinom robinjom, jer je Sarom predstavljena Božanska Istina Gospodova, kojoj je osećanje prema rečima-znanjima i spoznajama potčinjeno. A pošto je Ismailom predstavljen duhovni čovek, to je jasno da se rečima, *kojega Agara Egipćank, Sarina robinja, rodi Avramu*, označava potomstvo duhovnog čoveka od Božanskog influksa u osećanje prema rečima-znanjima. Da je čovekovo Racionalno tako rođeno, vidi br. 1895, 1896, 1902, 1910, 2094, 2557, 3030, 3074; sledstveno, da je tako rođeno Duhovno, jer ovo ne postoji osim u Racionalnom, jer su Racionalni i duhovni čovek skoro isti, gde se duhovni razlikuju jedan od drugoga samo prema kavalitetu njihovog razuma i života. Da je njihovo potomstvo ili pokolenja potiču od Božanskog influksa u osećanja prema spoznajama, vidi br. 1555, 1904, 2046, 2046, 2063, 2189, 2657, 2675, 2691, 2697, 2979. Vidi i ono što je rečeno i pokazano o Ismailu, naime, da je njime predstavljeno Gospodovo prvo Racionalno, koje još nije bili Božansko (br.1893); da je kasnije istinsko racionalno ili duhovno

bilo njima predstavljeno (br. 2078,2691); pa tako (je bila predstaljena) i Gospodova duhovna Crkva.

3265. Stihovi 13-16. *A ovo su imena sinova Isamilovijeh, kako se zvahu u plemenima svojim: prvenac Ismailov Nabajot, pa Cedar i Abdel i Mapsam,*

I Mazma i Duma i Masa.

I Hadar i Tema i Jetur i Nafia i Cedma.

To su sinovi Isamilovi, i to su im imena po selima i gradovima njihovijem, dvanaest knezova nad svojim narodima.

Ovo su imena sinova Isamilovijeh,3266.označava kvalitete njihovih nauka (doktrina): kako se nazivaju u plemenimanjihovijem, označava unutrašnje kavalitete prema grananjima vere: prvenac Ismailov Nabajot, pa Cedar i Abdel, i Mazma, i Duma, i Masa; Adar, i Tema, i Jetur, i Nafisi Cedma, označavaju se stvari koje pripadaju duhovnoj Crkvi, osobito među Neznabošcima; ovo su sinovi Ismailovi i tosu im imena po selima, označava spoljašnje stvari Crkve; i po gradovima (utvrdama), označava unutrašnje stvari: dvanaest knezova nad svojim narodima, označava prve (glavne) isine te duhovne Crkve.

3266. *Ovo su imena sinova Isamilovijeh, označava kakvi su nauci, naime, stvari nauka (doktrine) u spiritualnoj (Crkvi). Ovo se vidi iz značenja imena, koje označava kavalitet (vidi br. 144,145,1754,1896,2009,2724,3006); iz značenja sinova koji označavaju istine, a isto tako i stvari nauka (vidi br. 489, 491,533,1147,2623); i iz značenja Isamila, koji je duhovno (vidi br.3263).*

3267. *Ovo su njihovaimena, po plemenima (potomstvu) njihovijem, označava unutrašnji kvalitet prema ograncima vere. Ovo je jasno iz značenja imena, koji označava kvalitet (vidi gore br. 3266); u ovome slučaju označava kvlitete, jer se kaže, Ovo su imena sinova Ismailovijeh ponjihovim plemenima (imenima), gde imena na prethodnim mestima označavaju kvalitete, ali u poslednjem slučaju kvalitete koji su u prethodnim, to jest, unutrašnje kvalitete; a pošto su ovi kvaliteti prema grananjima vere, što je označeno rečima, prema njihovim plemenima*

(imenima). Ova plemena (imena) označavaju grananja vere, to jest, Crkve, vidi br. 1145,1255,1330,3263. S Gospodovom duhovnom crkvom je sledeći slučaj. Ona je rasprostrta po celoj zemljinoj kugli, i svuda se razikuje prema verovanju ili prema istinama vere; ove razlike su grananja koja su označena potomstvom (imenima), koji postoje i zajedno u isto vreme, a postoje i naporedo. Gospodovo duhovno carstvo u nebima je isto takvo, to jest, postoje u njemu razlike u odnosu na stvari koje se odnose na veru, tako da nema nijednog društva koje bi po istini vere bilo sasvim kao drugo, to jest, po ideji (vidi br. 3241). Pa i pored toga, Gospodovo duhovno carstvo u nebima je jedno; razlog je to, što ljubav ka bližnjemu sačinjava Crkvu, a ne vera, osim kad vera dolazi od ljubavi ka bližnjem. Onaj ko je u ljubavi ka bližnjem, voli bližnjega, i kada se ovaj razlikuje od njega po verovanju, on ga izvinjava, pod uslovom da ovaj živi u dobru i u istini. Oni ne osuđuju dobre Neznabošce, iako oni ne znaju za Gospoda, i ne znaju ništa o veri. Jer onaj koji živi u ljubavi ka bližnjemu, to jest, koji je u dobru, prima od Gospoda onakve istine koje se slažu s njegovim dobrom, i Neznabošci primaju takve istine u drugom životu koje se mogu saviti u istine vere (vidi br.2599-2603). Ali onaj koji nije u ljubavi ka bližnjemu, to jest, koji ne živi u dobru, taj ne može da primi nikakvu istinu. On, doduše, može da zna šta je istinito, ali se to ne usađuje u njegov život; tako, on može da je (istinu) ima u ustinama (na jeziku), ali ne i u srcu. Jer se istina ne može povezati sa zlom; na taj način, oni koji znaju istinu, koja se naziva članovima vere, a koji ne žive u ljubavi prema bližnjem, ili u dobru, iako su unutar Crkve, oni nisu od crkve (ne pripadaju Crkvi), iako su rođeni unutar nje, ali nisu njen deo, jer u njima nema ništa od Crkve, to jest, ništa od dobra kojem bi se mogla istina pripojiti.

3268. *Prvenac Ismailov Nabajot, pa Cedar i Adbel i Mapsam, i Mazma i Duma i Masa, i Hadar i Tema i Jetur i Nafis i Cedma,* označava sve stvari koje su od duhovne Crkve, osobito one koje je među Neznabošcima. Ovo je jasno iz reprezentacije onih čija su imena ovde navedena, od kojih se neki pominju u drugim delovima Reči, osobito u proročkoj, kao Nabajot, Cedar, Duma, i Tema, gde oni označavaju ono što pripada duhovnoj Crkvi, posebno među Neznabošcima. A to se vidi i iz toga, da ih je dvanaest po broju, i da se sa dvanaest

označavaju sve stvari od vere, stoga i Crkve, o čemu ćemo ubrzo govoriti nasledećim stranicama. Stoga se kaže u u stihu 16, da je bilo dvanaest knezova nad njihovim narodom. Da Nabajot i Cedar označavaju stvari duhovne Crkve, posebno one među Neznabošcima, naime, njena dobra pa stoga i istine, vidi se kod Isaije: Mnoštvo kamila prekriće te, dromedari iz *Madijana i Efe*; svi iz *Sabe* doći će, i zlato i kad donijeće, i slavu Jehovinu javljaće. *I sva stada Cedarska skupiće se ktebi; ovnovi Nabajotski* biće ti na potrebu; i prineseni naoltaru mom biće ugodni, i dom slave svoje proslaviću (LX.6,7); govoreći u najvišem smislu o Njegovom carstvu. Stada Cedarska stoje za duhovno dobro; da stado ozačava duhovno dobro, vidi br. 343,415,2566; ovnovi Nabajotski stoje za duhovne istine; da ovan označava duhovnu istinu, idi br. 2833. Da je Cedar Arabija, jasno je iz sledećih odlomaka, i da se Arabija nazvala Cedar po sinu Ismailovom, može se videti to tome, što ono što je pomenuto ova dva stihu, da su to zemlje ili nacije, koji su svi dobili imana po sinovima i unucima Avrama, kao Madijan, Efa, Saba, o kojime vidi gore, kod stihova 2-4, kao i u ovome stihu, gde se pominju Cedar i Nabajot. Kod Jezikilja: *Arap* (*Arabija*) i *svi knezovi Cedarski* trgovahu s tobom; s jaganjcima i ovnovima i jarcima dolažahu na sajmove tvoje (XXVII.21); govoreći o Tiru, o jest, o onima koji su u poznavanjima dobra i istine; da Tir označava ove, vidi br. 1201; Arabija stoji za duhovno dobro, knezovi Cedarski stoje za duhovne istine. Kod Jeremije: Ustanite, idite na Cedar, i zatrite sinove istične. Uzeće im šatore i stada, zavjese njihove oteće (XLIX.28,29); govoreći o pustošenju duhovne Crkve koja je označena Cedarom i sinovima istoka; šatori i stada stoje za dobra te Crkve, a zavesi i zaklade za njene istine; svete utvari bogoštovanja ovde su označene šatorima i stadima, ko i zavesima i zakladama, a sve stvari bogoštovanja odnose se na dobro i istinu. Međutim, oni koji nisu u istini, jer još nisu ni u dobru, to su oni koji su predstavljeni Arapima i Cedarom u pustinji, kao kod Isaije: Ne će se u Babelu živjeti, niti će u njemu *Arapin* razapeti u njemu šator, niti će pastiri počivati onuda (XIII.20). Kod istoga: Pustinja i gradovi njezini, sela gdje stanuje Cedar, neka pjevaju koji žive po stijenama, neka klikću s vrha gora (XLII.10,11.. Kod Jeremije: Na putevima koje si postvio njima, kao Arapinu u pustinji (III.2), Kod Davida: Teško meni kad sam tuđin kod *Meseha*; živim pod

šatorima Cedarskim (Psalam CXX.5). Vi koji u Arapskoj noćivaćete, putnici Dedanski! Iznesite vode pred žedne, koji živite u zemlji Temi. Za godinu, što je godina najamnička, nestaće sve slave Cedarske (XXI.13-17). Noćivati u šumama u Arapskoj (zemlji), označava pustošenje istine; stada Dedanska stoje za one koji su u saznanjima (vidi br. 3240,3241). Oni koji žive (stavnovnici) zemlje Teme stoje za one koji su u prostom dobru, kao što su to dobri Neznabošci. Da su se ovi tako nazvali po Temi sinu Ismailovu, jo je očito. Cedar stoji za one koji su u prostom dobru; za koje se kaže, da će bežati pred mačem, i od rata, a što znači da oni neće izdržati borbe u iskušenjima, jer nisu više u dobru. Kod Jeremije: Jer prođite ostrva Cetimska i vidite, i pošaljite u Cedar, i razgledajte dobro, je li koji narod promijenio bogove, ako i nijesu bogov? A moj narod promijeni slavu svoju za stvar zaludnu (II.10.11). Ostrva Cetimska stoje za one koji su udaljeni od bogoštovanja, to jest, Neznabošci koji su u prostom dobru, otuda u prirodnim istinama (vidi br. 1156,1158); da i Cedar ove označava, jasno je. Kod istoga: I uzeh čašu iz ruke Jehovi, i napojih sve te narode, ka kojima me posla Jehova. *Dedama i Temu i Buza*, i sve koji se s kraja strigu. I sve *careve Arapske* i sve careve od mješavine koji žive u pustinji (XXV.17,23,24); i ovde se radi o pustošenju duhovne Crkve, među kojima se pominje Tema i Arabija; otkuda je očito da se Temom i Arabijom označavaju oni koji su od duhovne Crkve; ali Arabiji se pripisuju carevi i gradovi, dok se Cedaru pripisuju knezovi i sela. Pored ovoga, Duma se pominje u kod Isaije XXI.11. Razlog da se ovim nacijama označavaju stvari duhovne Crkve je u tome što je Drevna Crkva, koja je bila duhovna, bila među njima (vidi br. 1238,2385); ali njihove stvari nauka i obredi bili su različiti, ali su prkos toga sačinjavali jednu Crkvu, jer nisu činili veru, nego su suštinom činili ljubav ka bližnjem ; tokom vremena, međutim, ljubav prema bližnjemu je nestala, čak i ta osobina Crkve, koja je bila među njima, potpuno je nestala; ali je ipak ostala reprezentacija Crkve pomoću njih (obreda), sa razlikama prema osobini Crkve koja je bila među njima. Otuda to, da kad god se ti narodi imenuju u Reči, oni označavaju ne te nacije, nego samo osobinu Crkve u opštem, Crkve koja je tamo postojala.

3269. *Ovo su sinovi Isamilovi, i ovo su imimena*, označava stvari nauka i njihove osobine (kvalitete). Ovo se vidi iz značenja sinova, koji označavaju istine, kao i stvari nauka, i iz značenja imena, koji označavaju osobinu (kvalitet) (vidi br. 3266).

3270. *Po njihovim selima*, označava spoljašnje stvari Crkve. Ovo se vidi iz značenja sela, koja označavaju spoljašnje stvari vere, pa tako i Crkve. Spoljašnje stvari Crkve su obredi, a unutrašnje stvari su nauci (doktrine), kada ove nisu samo stvar znanja, nego i života. Spoljašnje stvari su predstavljene selima, jer su ona bila izvan gradova, a unutrašnje stvari predstavljene su samim gradovima. Da gradovi označavaju stvari nauka (doktrine), vidi br. 402,2268,2449,2712,2943,3216.

3271. *I utverdama njihovijem*, označava unutrašnje stvari. Ovo se vidi iz značenja utvrda, koje označavaju unutrašnje stvari vere, a u ovom slučaju (unutrašnje stvari) Crkve, jer se one posebno odnose na Neznabošce, koji nemaju istinu vere, nego racionalnu i prirodnu istinu. Ove se istine nazivaju utverdama, kada se istine vere nazivaju gradovima. U izvornom jeziku, izrazi koji označavaju sela i utvrde, označavaju isto tako i dvorove (dvorišta) i palate, a dvorovi (dvorišta) isto tako označavaju spoljašnje stvari Crkve, a palate unutrašnje stvari.

3272. *Dvanaest knezova nad narodima*, označava primarne (glavne) istine te duhovne Crkve. Ovo je jasno iz značenja (broja) dvanaest, koji označava sve stvari vere, ili Crkve (vidi br. 577,2989,2129,2130); iz značenja knezova (prvaka), koji označavaju primarne stvari istine (vidi br. 1482,2089); i iz značenja naroda, koji označavaju one koji su u istinama (vidi br. 1259,1260), pa stoga i one koji su od duhovne Crkve, jer se za njih kaže da su u istinama. Da svi brojevi u Reči označavaju stvari, može se jasno videti po broju dvanaest, koji se često javlja; ovaj broj, gde god da se nađe u Reči, označava sve; kao dvanaest plemena u StaromZavetu, i dvanaest Apostola u Novom, označavaju sve stvari vere, stoga i sve stvari Crkve; tako ovde, dvanaest knezova označavaju sve primarne istine te Crkve, koje su predstavljane sinovima Ismailovijem. Da broj dvanaest ima ovo značenje, jasno je iz odlomaka koji su gore bili navedeni, kao i iz sledećih odlomaka u Reči. Kod Jovana: i čuh broj onih koji su zapečaćeni iz svih plemena Izrailjevih; od plemena Judinog dvanaest tisuća; od plemena Ruvimovog, dvabaest

tisuća, od plemena Gadovog, dvanaest tisuća, i tako dalje (Otkr. VII.4-8); gde se sa dvanaest zapečaćenih iz svakoga plemena označavaju svi koji su u veri, to jest, u dobru, a koji su spaseni. Kod istoga: Žena okružena suncem, a s mesecom pod nogama. A na glavi njenoj kruna sa *dvanaest zvijezda* (Otkr. XII.1); žena stoji za Crkvu (vidi br. 252,253); sunce stoji za nebesku ljubav, mesec za duhovnu ljubav (vidi br. 30-38,1529,1530,2441,2495); dvanaest zvezda stoje za sve stvari vere; da zvezde označavaju poznavanja dobra i vere, koji su od vere, vidi br. 2495,2849. Kod istoga: Grad sveti, Novi Jerusalem, koji ima *dvanaest vrata*, a iznad vrata *dvanaest anđela*, i imena ispisana, koja su od *dvanaest plemena* sinova Izrailjevih; zidine grada su imale *dvanaest temelja*, a u njima su imena *dvanaest apostola* Jagnjetovih; i izmjeri zid so četrdeset i četiri lakta (*dvanaest puta dvanaest*), koja je mjera čovjeka, to jest, anđela: *dvanaest vrata su bila dvanaest bisera* (Otkr. XXI.12,14,16,17,21); gde sveti grad stoji za Gospodovo duhovno carstvo: a vratima, zidom, i temeljima, označene su stvari koje pripadaju ljubavi ka bližnjem i veri, koje su sve označene sa dvanaest koji se ovde pominju. Da se ovde ne misli na dvanaest plemena, niti dvanaest apostola, svakome je jasno. Kod istoga: Masred ulica njegovijeh i s obje strane rijeke drvo života, koje rađa dvanaest rodovadajući svakoga mjeseca svoj rod; i lišće od drveta bijaše za iscjeljivanje narodima (Otkr. XXII.2); ovde dvanaest rodova (plodova) označavaju sve stvari ljubavi ka bližnjemu. Kod Mateje: Isus reče, zaista vam kažem, Da svi oni koji idu za Mnom, o uskrnuću mrtvih, kada Sin Čovječiji bude na prijestolju slava Svoje, i vi ćete sjedjeti na *dvanaest prijestolja*, sudeći *dvanaest plemena* Izrailjevih (XIX.28); ovde se pod apostolima ne misli na apostole, niti pod plemenima na plemena, nego na sve stvari vere (vidi br. 2129). Osim toga, u Reči Staroga Zaveta, pominju se *dvanaest plemena*, što označava sve stvari Crkve. Isti je slučaj i sa *dvanaest kamenova* prema *dvanaest plemena* Izrailjevih, na Urimu i Tumimu (Izlazak XXVIII.21); i sa *dvanaest hljebova na stolu* (Levitska XXIV.5,6); i tako s ostalim. Da su sve stvari bile sadržane u imenima dvanaest sinova Jakovljevih ili Izrailjevi, biće pokazano, po Gospodovoj Božanskoj milosti, kad budemo govorili o dvadeset devetom i tridesetom poglavlju.

3273. Stihovi 17,18. *A godine su vijeka Ismailova sto trideset i sedam godina. Poslije onemoćav umrije, i bi pribran k rodu svome. I življahu od Hevile do Sura prema Egiptu, kako se ide u Asiriju; i dopade mu da prema svoj braći živi.*

A godine života Ismailova, označava reprezentativno stanje Gospodovog duhovnog carstva preko Ismaila: stotinu godina i trideset godina, i sedam godina, označava stvari koje pripadaju tome stanju: i onemoćav umrije, označava kraj reprezentacije preko Ismaila: i bi pribran rodu svome, označava da su ove stvari o Ismailu završene: i življahu od Hevile do Sura prema Egiptu, kako se ide u Asiriju, označava rasprave o istini, ali da je on bio iznad (superioran).

3274. *Ovo su godine života Ismailova, označava reprezentativno stanje Gospodovog duhovnog carstva preko Ismaila. Ovo je jasno iz značenja godina i života, koji označavaju reprezentativna stanja (vidi gore, br. 3251); i iz reprezentacije Ismaila, koji je Gospodovo duhovno carstvo (vidi br. 2699,3263,3268).*

3275. *Sto godina, i trideset godina, i sedam godina, označava stvari koje su od toga stanja. Ovo se može videti iz onoga što je gore rečeno (br.3252), o Avramovim godinama života.*

3276. *I onemoćav umrije, označava kraj reprezentacije preko Ismaila. Ovo je jasno i po onome što je gore rečeno (br.3253), gde se javljaju iste reči, i gde je isti unutrašnji smisao. Na sličan ačin, da je sa biti pribran rodu svome, označeno se da su ove stvari o Ismailu završene, može se videt gore (br.3255).*

3277. *I oni življahu od Hevile do Sura prema Egiptu, kako se ide u Asiriju, označava prostiranje inteligencije; i dopade mu da prema (nasuprot) svoj svojoj braći živi, označava rasprave o istini, ali da je on bio iznad (da je bio superioran).*

3278. Stihovi 19,20. *A ovo je pleme (potomstvo) Isaka sina Avramova: Avram rodi Isaka; a Isaku bješe četrdeset godina kad se oženi Rebekomm kćerju Batuela Sirina iz Mezopotamije (iz Padam-Arama), sestrom Labana Sirina (Aramejca).*

A ovo je pleme (potomstvo) Isaka sina Avramova, označava Gospodovo Božansko Racionalno od kojega je bilo Božansko Prirodno: Avram rodi Isaka, označava Božansko Racionalno od Božanskog Samog: a Isaku bječe četrdeset godina, označava kroz Gospodovu vlastitu moć kroz borbe u iskušenjima: kad se oženi Rebekom, označava povezivanje Božanske Istine: kćerju Betuela Sirina iz Mezopotamije (Padam-Arama), sestrom Labava Sirina (Aramejca), kada je uze zaženu, označava svojstvo (kvalitet) i stanje.

3279. *Ovo je pleme (potomstvo) Isaka sina Avramova, označava Gospodovo Božansko Racionalno, od kojega je bilo Božansko Prirodno. Ovo je jasno iz značenja potomstva, koje označava račvanja (vidi br. 1145,1255,1330), naime, ogranke vere, gde se radi o veri, i račvanja Crkve, gde se radi o Crkvi, kao gore, račvanja duhovne Crkve koja su označena potomstvom Isamilovim (vidi br.3263). Ali u ovom slučaju, pošto se potomstvo odnosi na Gospoda, to se ovde misli na Božansko potomstvo, naime, na rođenje Božanskog Racionalnog od Božanskog Samog, što je označeno time da je Isak rođen od Avrama, kao što je rođenje Božanskog Prirodnog od Božanskog Racionalnog bilo označeno Isavom i Jakovom koji su se rodili od Isaka, jer je Isavom i Jakovom predstavljeno Gospodovo Božansko prirodno, i to Isavom Prirodno u pogledu dobra, a Jakovom Prirodno u pogledu istine, a što je predmet o kome se govori u onome što sledi. To je ono što je označeno plemenom (potomstvom).*

3280. *Avram rodi Isaka, označava Božansko Racionalno od Božanskog Samog. Ovo je jasno iz reprezentacije Avrama, koji je Božansko Samo; i iz reprezentacije Isaka, koji je Božansko Racionalno, o kojim predmetima je bilo više puta govora ranije.*

3281. *A Isaku bješe četrdeset godina, označava kroz Gospodove borbe u iskušenjima. Ovo je jasno iz reprezentacije Isaka, koji je Božansko Racionalno, o čemu je često govoreno; iz značenja četrdeset, koje označava iskušenja (vidi br. 730, 862); i iz značenja godina, koje označavaju stanja (vidi br. 23, 487, 488, 493, 893, 2788). Otuda je unutrašnji smisao ovih reči, da je Gospod učinio Svoje Racionalno Božanskim čak i u pogledu istine, kroz borbe u iskušenjima, i to Svojom vlastitom moći. Da je Gospod, Svojom vlastitom moći, kroz borbe u iskušenjima*

koja se dopustio u Svom Ljudskom, učinio da sve Ljudsko u Sebi postane Božansko, bilo je pokazano pre (br. 616, 1663, 1668, 1690, 1787, 2083, 2523, 2632, 2776, 3030, 3043, 3141).

3282. *Kad se oženi Rebekom*, označava povezivanje Božanske Istine. Ovo se vidi po reprezentaciji Rebeke, koja je Božanska Istina priružena Božanskom Dobru u Racionalnom, čije je rođenje od prirodnog čoveka bio predmet o kome se govorilo u prošlom poglavlju.

3283. Kćerju Betuela Aramejca, iz Padam-Arama, sestrom Labana Aramejca (Sirina), oženi se, označava svojsvo i stanje. Ovo je očito iz reprezentacije Betuela i Labana, a i iz značenja Aramejca i Padam-Arama, koji označavaju ono što je vezano za rođenje Božanske Istine reprezentirane Rebekom u pogledu svojstva i stanja. Razlog da se oni ovde ponovo pominju jeu tome, što će se , u onome što sledi, govoriti o Gospodovom Prirodnom. Gospodovo Prirodno nije moglo da postane Božansko sve dok se istina nije pridružila Njegovom Racionalnom, koje je postalo Božansko. Jer influks u Prirodno mora da bude od Božanskog Dobra u Racionalnom kroz Božansku Istinu u njemu, isto kao što je ceo čovekov priridni život, što se tiče znanja i inteligentnog postupanja, otuda. Jer je Racionalno to koje uspostavlja red u svim stvarima Prirodnog, pa se u skladu s takvim uređenjem sadržavaju i mišljenja (pogledi) u tome (u Racionalnom?); jer je Racionalno tako reći više gledanje (vizija), koja kao da gleda na reči-zanja prirodnoga čoveka, gleda nadole kao neku površinu (plan) ispod sebe; a svetlost toga gledanja (pogleda ili vizije) je svetlost istine, ali poreklo svetlosti je od dobra u Racionalnom. Više će, međutim, biti rečeno o ovome predmetu u onome što sledi.

3284. Stihovi 21-23. *I Isak se moljaše Jehovi za ženu svoju, jer bješe nerotkinja, i umoli Jehovu, te zatrudnje Rebeka žena njegova. Ali udarahu jedno o drugo djeca u utrobi njezinoj, te reče: ako je tako, na šta sam? I otide da pita Jehovu. A Jehova joj reče: dva su plemena (naroda) u utrobi tvojoj, i dva će naroda izaći iz tebe; i jedan će narod biti jači od drugoga naroda, i veći će služiti manjemu.*

I Isak se moljaše Jehovi, označava komunikaciju Božanskog koje je Sin, sa Božanskim koje je Otac: za ženu svoju, jer bješe nerotkinja, označava još nije bilo Božanskog Prirodnog: te umoli Jehovu, označava efekat: i Rebeka žena njegovazatrudnje, označava da je efekat bio od Božanske Istine kao majke: i udarahu jednoo drugo (i sinovi boriše se između sebe uutrobinjenoj), označava borbu, o kojoj se govori: i ona reče: ako je tako, na šta sam? Označava zabrinutost: i Jehova joj reče, označavaopažanje od Božanskog: dva naroda su u tvojoj utrobi, označava Prirodno u pogledu unutrašnjeg i spoljašnjeg dobra, koje je začćeće: dva će naroda izaći iz tvoje utrobe, označava da je istina otuda: i narod će se borii s narodom, označava da će u početku istina biti viša od dobra od istine: a veći će služiti manjemu, označava da će dobro od istine biti niže (biće inferiorno) za određeno vreme.

3285. *Isak se moljaše Jehovi (Gospodu), označava komunikaciju od Božanskog koje je Sin, sa Božanskim koje je Otac. Ovo se vidi iz značenja *moliti se*, što označava komunikaciju, jer molitva nije ništa drugo nego komunukacija; i iz reprezentacije Isaka, koji je Božansko Racionalno. Božanko koje je Sin, je Isak, ili Racionalno kada mu se istina pripoji; dok Božansko koje je Otac, ovde je Jehova. Ova je komunikacija u Gospodu, jer je Otac bio u Sinu, i Sin u Ocu (Jovan XIV.10,11).*

3286. *Za ženu svoju, jer bješe nerotkinja, označava da još nije bilo Božanskog Prirodnog. Ovo je vidljivo iz značenja žene, koja označava Božansku Istinu spojenu s dobrom Racionalnog, koja je istina, kao što je pokazano, predstavljena Rebekom; i iz značenja biti *nerotkinja*, što je označeno ovde sa biti nerotkinja. Sa čovekom slučaj je ovakav. Dok se nanovo rađa, Gospod mu usađuje dobro u Racionalno, to jest, dobru volju prema bližnjemu, da bi se ovoj dobroj volji ili dobru pripajila istina iz prirodnog čoveka. Kada se to postigne, Prirodno još uvek nije nanovo rođeno, štose može znati iz ove okolnosti, da se unutrašnji ili racionalni čovekčesto bori saspoljašnjim ili prirodnim čovekom; i sve dok traje borba, Prirodno još nije nanovo rođeno; a dok Prirodno nije nanovo rođeno, Racionalno je nerotkinja (jalovo je, ne rađa) što se tiče istine. Tako je i u opštem i*

u posebnom kadase Racionalno razilazi (ne slaže) sa Prirodnim, te se kaže da je racionalno nerotkinja (jalovo) u pogledu istine. Novo rađanje (regeneracija) se uglavnom sastoji u tome, da se postigne da se prirodni čovek dovede u saobraznost (korespondenciju) sa racionalnim (čovekom), ne samo u opštim stvarima nego i u svim pojedinostima. Gospod je taj koji preko Racionalnog čini da se prirodni čovek dovede u saglasnost (korespondenciju) (sa racionalnim). A posle, uz pomoć racionalnih istina, Prirodno postaje poslušno, a kada je poslušno, ono korespondira; a onoliko koliko korespondira, toliko je čovek nanova rođen.

3287. *I umoli Jehovu*, označava efekat. Ovo može da bude jasno i bez objašnjenja, jer kada se umoli Jehova, tada je molitva uslišena.

3288. *I zatrudnje Rebeka žena njegova*, označava da je efekat bio od Božanske istine kao maje. Ovo je očito iz reprezentacije Rebeke, koja označava Božnsku Istinu Racionalnog, o kojoj vid prethdnio poglavlje; i iz značenja začeti što označava prvi početak rađanja Božanskog Prirodnog kao majke; jer, kao što jerečeno upravo gore, Božansko prirodno se rađa iz Božanskog Dobra Racionalnog, kao od oca, i od Božanske istine Racionalnog kao od majke. Da je ovako, malo njih znaju, osobito to da j racionalno nešto različito od Prirodnog; a to je poznato samo onima koji su istinski racionalno, a istinski racionalno su samo oni koje je Gospod nanovo rodio. Oni koji nisu preporođeni, ti ovo ne shvataju, jer kod njih je Racionalno isto što i prirodno.

3289. *A udarahu djeca jedno od drugo u utrobi njezinoj (sinovi su se borili jedan protivu drugoga u utrobi njezinoj)*, ovo označava borbu o kojoj se govori. Ovo se vidi iz značenja boriti se što označava borbu; i iz značenja sinova u ovome odlomku, koji označavaju Prirodno u pogledu dobra i istine; jer da su Isav i Jakov, koji su deca o kojima se govori, predstavljaju Gospodovo Božansko Prirodno, Isav dobro a Jakob istinu, biće jasno iz onoga što sledi. Borba ili sukov su ono o čemu se govori u ovome poglavlju, a to je borba i sukob oko prvenstva, naime, da li će dobro ili istina da budu prvi ili, što je isto, da li će to biti ljubav ka bližnjemu, koja dolazi od dobra, ili će to biti vera koja dolazi od isine, naime, šta će imati prvenstvo. Ovo pitanje je bilo stvar rasprave među mnogima u duhovnoj Crkvi od

najranijih vremena; a pošto će se o ovome prvenstvu ravnjavati u sledećem poglavlju, to se kaže, da su se sinovi borili u njenoj utrobi, s time se rečima označava borba, o kojoj se govori.

3290. *I ona reče: ako je tako, na šta sam?* Označava zabrinutost. Ovo je jasno iz smisla ovih reči, koje označavaju brigu, brigu zbog borbe, to jest, sukoba između braće; *ako je tako*, označava da oni ne treba da se zbog toga bore (zbog prvenstva): *na šta sam?* Označava da ako se oko toga sukobljavaju, neće primiti influks od racionalne istine; otuda je dolazila zabrinutost.

3291. *I otide da pita Jehovu*, označava stanje komunikacije. Ovo je jasno iz značenja pitati, što označava komunikaciju, kada se govori o Gospodu; jer to je bio Jehova u Sebi koji se pitao; u isorijskom smislu, međutim, ova se komunikacija izražava molitvom (vidi br. 3285), a stanje komunikacije pitanjem.

3292. *A Jehova joj reče*, označava opažanje od Božanskog. Ovo se vidi iz onoga što je skoro rečeno kao i iz značenja reći, što označava opaziti (vidi br. 1791,1815,1819,1822,1898,1822,1898,1919,2080,2506,2515,2552); tako, Jehova reče označava opaziti od Božanskog.

3293. *Dva naroda (dve nacije) su u utrobitvojoj*, označava Prirodno u pogledu unutrašnjeg i spoljašnjeg dobra, koje je začće. Ovo je očito iz značenja naroda (nacija), koje označavaju dobra, posebno dobra Crkve (vidi br. 1159,1258,1260,1416,1849). Da oni u ovom slučaju označavaju dobra koja su u Prirodnom, jasno je iz toga što Isav i Jakov, koji su tada bili u utrobi, predstavljaju Gospodovo Božansko Prirodno, što će biti sasvim jasno iz ovoga što sledi, gde će se o njima govoriti. Prirodno, kao i Racionalno, sastoji se od dobra i istine; dobro u Prirodnom je sve što pripada prirodnom osećanju, i koje se naziva ugodnim (prijatnim), dok je istina ono što se naziva znanjem, a naziva se i rečima-znanjima. Nužno je da oba budu u Prirodnom kako bi ovo postojalo. Znanja-reči same, posmatrano po sebi odvojeno od njihove ugodnosti, koja pripada osećanju, nije ništa, jer Prirodno ima život od ugodnosti, dobijajući od toga svoju pomoć i sposobnost znanja svega; a ugodnost, koje je dobro Prirodnog, odvojeno od

Znanja-reči, je nešto, i ono je živo kao što je ono (ugodno) koje postoji kod male dece. Kako bi stoga Prirodno postalo ljudsko, mora se sastojati i iz dobra i iz istine, gde jedno čini drugo savršenim; ali sam život ono prima od dobra. Međutim, što se tiče ovoga dobra, o kojem se ovde govori, ono je dvostuko, unutrašnje i spoljašnje; unutrašnje dobro komunicira s unutrašnjim čovekom, to jest, sa racionalnim, dok spoljašnje dobro komunicira sa spoljašnjim čovekom, to jest, s onim što pripada telu, i što daje život spoljašnjim čulima, i njegovim delima. Bez komunikacije s obe strane, nemoguće je čoveku da živi, kako u pogledu razuma tako i u pogledu tela. Ova unutrašnja komunikacija je ono što ostaje posle smrti, i ona u drugom svetu sačinjava njegov prirodni život, kao što se njegov duhovni život završava u onome što nazivamo njegovim prirodnim, kao u svom poslednjem planu; jer posle smrti čovek ne može trenutno da misli na duhovan način, osim iz onoga (duhovnog) koje je u njegovom Prirodnom. Dok je spoljašnja komunikacija ono što čovek ima za života u telu, a što prestaje sa smrću tela. Iz svega ovoga jasno je šta se označava sa dve nacije u utrobi, naime, Prirodno u pogledu unutrašnjeg i spoljašnjeg dobra. U utrobi znači, u unutrašnjem smislu, začće, stoga se i kaže da označava začće.

3294. *Dva će naroda (dve nacije) izaći iztebe, označavadajeotuda istina.* Ovo se vidi iz značenja naroda (nacije) koji označava istinu (vidi br. 1259,1260); i iz značenja izaći (biti odvojen) iz utrobe, što znači roditi se iz toga. U Reči, kad god se govori o rađanju od majke, kaže se izaći iz utrobe ili stomaka, a u pogledu (rođenja) od oca, kaže se izaći iz bedara; jer se utroba i bedra odnose na ljubav, to jest, na dobro; ali kad se pominje izaći iz utrobe, tada se označava rađanje istine. Stoga u ovom slučaju, kada se govori o dobru, kaže se da će dve nacije izaći iz utrobe, a kada se govori o istini, kaže se dva naroda će izaći iz bedara, a time se označava, u unutrašnjem smislu, rođenje istine od dobra. Govori se o dva naroda (plemena), jer kako je dobro unutrašnje i spoljašnje (vidi br. 3293), tako je i istina; unutrašnja istina u Prirodnom je ono što se spaja s unutrašnjim dobrom Prirodnog, a spoljašnja istina je ono što se spaja sa spoljašnjim dobrom Prirodnog; unutrašnja istina se naziva prirodna istina, a spoljašnja se naziva čulna istina. Ali kakav je slučaj s ove dve vrste istine, biće pokazano, po Gospodovoj

Božanskoj milosti, u onome što sledi, gde će se govoriti o Jakovu, jer Jakovom su predstavljene ove vrste istine.

3295. *I jedan će narod biti jači od drugog naroda*, označava da će u početku istina biti jača od dobra od istine. Ovo se vidi iz značenja naroda, koji označava istinu (vidi br. 3294); i iz značenja biti jači (nadvladati, biti superioran). Narod pomenut na prvom mestu označava istinu, dok narod pomenut na drugome mestu označava dobro od istine. Dobro od istine je dobro koje postoji od istine, i koje je u prvom postojanju istina, ali se naziva dobrom, jer izgleda kao dobro. Otuda to, da se narodom označava ovo dobro, koje se naziva dobro od istine koja postoji prva. Kako bi se stvorila neka ideja o ovome dobru, treba znati da čovek, pre nego li je nanovo rođen, da on čini dobro od dobra. Ili, da bude jasnije, pre nego li je nanovo rođen, čovek čini dobro iz razuma, a kada je već nanovo rođen, on čini dobro iz volje. Stoga, dobro koje je iz razuma, nije u sebi dobro, nego istina; dok je dobro, koje je iz volje, ono je dobro. Kao na primer, onaj koji ne poštuje svoje roditelje, ali koji iz zaposvesti Desetorečja nauči da ih poštuje, na njega utiče zapovest kada ih poštuje kada počne da ih poštuje; ovo je poštovanje pod uticajem zhapovesti, pa nije dobro u sebi, jer ono ne potiče od ljubavi, nego ili od poslušnosti zakonu, ili od straha od zakona. Pa ipak, ono se naziva dobrom od istinem i u svom početku ono je istina, tako da u to vreme čovek ne čini dobro, nego istinu; a kada poštuje svoje roditelje od ljubavi, tada je to dobro. Tako i u drugim prilikama.

3296. *I veći će služiti manjemu*, označava da će dobro od istine biti *manje* (inferiorno) za neko vreme. To se vidi iz značenja *više* (superiorno), koje označava dobro; iz značenja *služiti*, koje označava *niže* (inferiorno); i iz značenja *manje*, koje označava istinu. Kako izgleda ovaj slučaj, može se videti iz onoga što sledi, jer je to opisano Isavom i Jakovom jer, kao što je rečeno, Isav predstavlja dobro, a Jakov istinu. Borba ili sukob oko prvenstva opisuje se, u unutrašnjem smislu, time što je Jakov lišio Isava prvenaštva (primogenitura ili pravo prvorođenog da primi blagoslov), kao i blagoslova; pa ipak, da je ovo bilo samo za neko vreme, jasno je iz proroštva Isakovog o Isavu: Ali ćeš živjeti od mača svojega, i bratu ćeš svojemu

služiti; ali će doći vrijeme, te ćeš pošto se naplačeš, skršiti jaram njegov s vrata svojega (*Postanje XXVII.40*). Jasno je da se ne može znati šta ove reči sadrže u unutrašnjem smislu, ako se ne zna unutrašnji smisao, naime, šta znači da su dve nacije u materici, i da će dva naroda izaći iz utrobe, i da će jedan valdati nad drugim, i da će veći veći služiti manjemu. Da ovi izrazi označavaju ono što je gore rečeno, vidi se iz sledećih stranica, o kojem se predmetu mnogo govori. Osim toga, teško je poverovati da se ovakvo duhovno značenje krije u ovim izrazima, osim ako se zna kakav je slučaj sa dobrom i istinom, kako se jedno rađa iz drugoga, i kako čovek prolazi kroz promene dok se nanovo rađa. U unutrašnjem smislu, govori se o Gospodu, a u sadašnjem slučaju, kako je učinio Svoje Prirodno Božanskim, ali se ipak u reprezentativnom smislu govori o čovekovom preporodu; jer je preporod (novo rođenje) slika Gospodove glorifikacije (vidi br. 3043,3138,2112), to jest, kod preporađanja, kao u slici, pokazuje se kako je Gospod proslavio Svoje Ljudsko ili, što je isto, kako Ga je učinio Božanskim. Jer kako je Gospod potpuno izmenio Svoje Ljudsko stanje u Božansko stanje, tako On kod čoveka, kada ga ponovo rađa, sasvim menja njegovo stanje, jer On čini njegovog starog čoveka novim čovekom.

3297. Stihovi 24-26. *I kad dođe vrijeme da rodi, a to blizanci u utrobi njezinoj. I prvi izađe crven, sav kao runo rutav, u nadjenuše mu ime Isav. A poslije izađe brat mu, držeći rukom za petu Isava; i najdeše mu ime Jakov. A bješe Isaku šezdeset godina kad ih rodi Rebeka.*

I kad dođe vrijeme da rodi (kad su se ispunili njeni dani da rodi), označava prvo stanje efekta (učinka): *a to blizanci u utrobinjezinoj*, označava dasu oba bili zajedno začeti: *i prvi izađe crven, sav kao runo rutav*, označava prirodno dobro života od istine: *i nadjenuše mu ime Isav*, označava kakav je (njegov kvalitet): *a poslije izađe brat mu*, označava istinu: *držeći rukom za petu Isava*, označava najniže u prirodnom dobru, za koje se drži svesnom snagom: *i nadjenuše mu ime Jakov*, označava nauku prirodne istine: *a Isaku bješe šezdeset godina kad ih ona rodi*, označava stanje Božanskog Racionalnog u to vreme.

3298. *I kad dođe vrijeme da rodi (kad su se ispunili dani da rodi).* Ovo je jasno iz značenja dana (vremena), koji označavaju stanja (vidi br. 23, 487, 488, 493, 893, 2788); *dođe vrijeme da rodi*, označava prvo stanje efekta; jer roditi, u duhovnom smislu, odnosi se na dobro i istinu, i u isto vreme označava postojanje (vidi br. 621, 2629). Slučaj s dobrom i istinom je kao slučaj sa čovekovim prirodnim potomcima, u tome da su začeti, da su u utrobi, i da se rađaju, a posle da odrastu; posle začeca, efektivno ili začeto seme, počinje da proizvodi efekat, koji se odigrava u utrobi; kada se ispune ova stanja, i kada se približi vreme rađanja, tada počinje efekat, i on se naziva prvim stanjem efekta, jer tada potomstvo počinje da deluje kao od sebe, i trudi se da dostige to stanje, koje se naziva stanjem efekta.

3299. *A to blizanci u utrobi njezinoj*, označava da su oba bili zajedno začeti. Ovo je jasno iz značenja blizanaca, koji označavaju oba, naime, dobro, koje je predstavljeno Isavom, i istinu, koja je predstavljena Jakovom; i iz značenja biti u utrobi, što označava začeca (o čemu vidi gore, br.3293). Što se tiče oba, naime, dobra i na istine Prirodnog, da su zajedno začeti, slučaj je ovakav. Sve što je rođeno, vuče svoju suštinu od oca, a svoje postojanja od majke; oba moraju da budu prisutni da bi nešto nastalo (bilo učinjeno). Prirodno kao dobro začeto je od dobra u Racionalnom kao od oca, a od istine začeto je od istine u Racionalnom kao od majke (vidi br. 3286,3288). Dobro je ono što daje život, ali pomoću istine. Oba se nazivaju dušom, ali je ipak dobro više duša, dok ga istina oblači ga kao u nežni sasud ili telo, tako da je dobro u istini. To je ono što je označeno blizancima u njenoj utrobi.

3300. *I prvi izađe crven, kao runo rutav*, označava prirodno dobro života od istine. Ovo je jasno iz značenja izaći, što znači roditi se; iz značenja *crven*, što označava dobro života; i iz značenja rutava haljina, što označava istinu prirodnog, o čemu će takođe biti govora niže. To što je bio prvi, to označava da je dobro po suštini prvo, kao što je gore rečeno (br. 3299). Pominje se rutava haljina, kako bi se označilo da se dobro oblači u istinu, kao u nežni sasud (pokrivač) ili telo, što je isto tako bilo gore pokazano (br. 3299); u Reči setime (haljinom) uvek označava nešto što pokriva nešto drugo, pa se stoga istina upoređuje sa haljinom (vidi br.

1073,2576). Razlog da crveno označava dobro života je zato što je sve dobro od ljubavi, i ljubav sama je nebeska ili duhovna vatra, pa se i upoređuje s vatrom, i naziova vatrom (ognjem) (vidi br.933-936); a ljubav se upoređuje i sa krvlju, i naziva se krvlju (vidi br.1001); jer su oba crvena, stoga se dobro, koje pripadaljubavi, označava onim što je crveno, što se vidi iz sledećih odlomaka u Reči. U proroštvu Jakovljevom, koji je tada već bio Izrailj: Praće haljine u vinu, a ogrtač u soku od grožđa; a *oči su mu crvenije od vina*, a zubi bjelji od mlijeka (*Postanje XLIX.11,12*); govoreći o Judi, pod kojim se misli na Gospoda, kao što može biti jasno svakome; haljina i ogrtač označavaju Gospodovo Božansko Prirodno; vino i sok (krv) od grožđa označavaju Božansko Dobro i Božansku Istinu prirodnog; o prvo se kaže da su mu *oči crvenije od vina*, a o drugom da su mu zubi bjelji od mleka; ovako se opisuje spajanje dobra i istine u Prirodnom. Kod Isaije: Ko je onaj što ide od Edoma, iz Bozra, s *crvenijem haljinama*? Za što ti je *crveno odijelo i haljine* kao u onoga što gazi u kaci? (LXIII.1,2), gde Edom stoji za Božansko Dobro Gospodovog Božanskog Prirodnog, kao što će biti pokazano u onome što sledi; *crvene Njegove haljine*, označavaju dobro od istine; Njegovo odelo kao u onoga koji je gazio u kaci, označava istinu od dobra. Kod Jeremije: Nazireji mlijeka, odijelo im bješe njezini bijahu čistiji od snijega, bjelji od crvenije od dragoga kamenja, glaki kao safir. (Pláč IV.7); Nazireji su predstavljali Gospoda kao Njegovo Božansko Ljudsko, osobito kao Njegovo Božansko Prirodno, tako je dobro u tome bilo predstavljeno time dasu oni bili *crveni kao rubini* (safiri?) Pošto je crveno označavalo dobro, osobito dobro Prirodnog, stoga je u Jevrejskoj Crkvi, gde su sve stvari predstavljale Gospoda i njegovo carstvo, pa stoga dobro i istinu jer je Gospodovo carstvo od ovih, bilo je zapovedeno da pokrivala na šatoru budu kože crvenih ovnova (Izlazak XXV.5;XXVI.14; XXXV.5-7,23;XXXVI.19): isto tako da voda ispaštanja treba da bude od pepela crvene junice (brojevi XIX.2 i sledeći stihovi). Da boje nisu značile nešto nebesko u Gospodovom carstvu, to ne bi bilo zapovedeno, da ovnovi budu crveni, i junica crvena; da su time predstavljene svete stvari, priznaje svako ko drži da je Reč sveta. Pošto crvena boja ima takvo značenje, stoga su i zavesi šatora bili izatkani sa sponama skrletom i crvcem i modrom bojom(tanko platno). Pošto skoro svi izrazi u Reči imaju i suprotno

značenje, kao što je često napomenuto, tako crveno, označava i zlo koje dolazi od ljubavi prema sebi, a to zbog toga što se požude ljubavi prema sebi upoređuju sa vatrom, o nazivaju se vatrom (vidi r.934,1297,1527,1528,1861,2446); slično, one (požude) upoređuju se sa krvlju, i nazivaju krvlju (vidi br. 374,954,1005); otuda crveno ima obrnuto značenje, kao kod Isaije: Jehova reče: Ako su vaši grijesi i kao *skarlet*, biće bijeli kao snijeg; i ako su *crveni kao crvac*, biće kao vuna (I.18. Kod Nauma. Štiti je junaka njeovije *crven*, vojnici su *u skrletu*; kola će mu biti kao *zapaljeni lučevi* (II.3). Kod Jovana: I pokaza se drugi znak na nebu: gle, *zmaj crveni*, sa sedam glava, a na glavama sedam kruna (Otkr. XII.3). Kod istoga: I vidjeh, konj bijel i onaj što sjedaše na njemu imadijaše strijelu; i njemu se dade vijenac. I iziđe *drugi konj riđ (crven)* i onome koji sjedaše na njemu dade se da uzme mir sa zemlje, ida ubija jedana drugoga, i dadeim se mač veliki; a onda iziđe četvrti konj crn, i na kraju blijed konj, čije je ime Smrt (Otkr. VI.2-8).

3301. Da se rutavom haljinom označava istina Prirodnog, vidi se iz značenja haljine, koja označava stvar u koju se nešto oblači, au ovom slučaju to je dobro, jer istina je haljina (vidi br. 1073,2576) ili, što je skoro isto, istina je posuda koja prima dobro (vidi br. 1469, 1496, 1832, 1900, 2063, 2261, 2269); a i iz značenja *rutav*, što znači Prirodno u odnosu na istinu. *Kosa* se ponekad pominje u Reči, i tamo označava ono što je prirodno; razlog je to, što je kosa ono što raste na poslednjim delovima čovekovim, a ona je i prirodno u odnosu na njegovo Racionalno i unutrašnje. Čoveku se čini, dok je u životu tela, da je prirodno sve u njemu; ali ovo je tako daleko od istine, jer je prirodno samo nešto dodato (što raste) iz njegovog unutrašnjeg, kao što kosa raste iz onoga što pripada telu; dakle, i ona raste na skoro isti način iz onoga što je unutrašnje; stoga oni ljudi, koji su u životu tela bili samo prirodni, kada su u drugom životu, oni izgledaju onako kako je njihovo (duhovno) stanjem pa stoga se vide sa dlakama preko celog lica. Osim toga, čovekovo Prirodno je predstavljeno kosom; kadaje od dobrog (prirodnog), tada je predstavljenom lepom i urednom kosom; ali kada nije od dobrog, onda neurednom i čupavom kosom. I zbog ove reprezentacije, u Reči se Prirodno predstavlja kosom, osobito u pogledu istine, kao kod Zaharije: I u taj će se dan stidjeti proroci svaki svoje utvare, kad bi prorokovao, i ne će se *ogrtati plaštem od*

kostrijeti (životinjskih dlaka) da bi lagali (XIII.4). Proroci stoje za one koji uče istinu, a u ovom slučaju koji uče obmanu (vidi br.2534); utvare (vizije, viđenja) stoje za istine, u ovom slučaju za obmane; *plašt od kostrijeti* stoji za Prirodno u pogledu istine, a pošto nije bilo istine, nego samo obmane, stoga se kaže da objavljuju laž. Proroci su ovako bili obučeni kako bi predstavljali prirodnu istinu, jer je to (u što su se oblačili) bilo spoljašnje; stoga je Ilija Tezbićanin nazivan *kosmatim čovekom* : A oni mu odgovoriše: bješe *sav kosmat* i opasan kožnijem pojasom. A on reče: to je Ilija Tezbićanin (2 o Carevima I.8).; a Jovan koji je bio poslednji prorok, imao je ogrtač od *kamilje dlake (Mateja III.4)*. Da kamile označavaju reči-znanja kod prirodnog čoveka, vidi br. 3048,3071,3143,3145; i da su reči- znanja istine prirodnog čoveka, jasno je po Naziritima, kojima je bilo naloženo da za vreme Nazirejstva, *ne prelazi britva preko njihove glave*, dok se ne napune dani kada će se posvetiti Jehovi, i onda tek će dozvoliti da se kosa skine s njihove glave, i da onda treba da obriju glavu na vratima šatora od sastanka, i treba da stave kosu na vatru koja je bila ispod žrtve (Brojevi VI.5,18,19). Nazirejstvo je predstavljalo Gospoda u pogledu na Njegovu Božansko Ljudsko, pa su stoga predstavljali i čoveka nebeske crkve, koji je prilika Gospoda (vidi br. 51), a Prirodno čovekovo kosom; stoga, kad su se posvećivali, trebalo je da odbace starog i prirodnog čoveka, u kojemu su rođeni, i da uzmu na sebe novoga čoveka, što je bilo označeno na taj način, da kada bi se dani ispunili, kada su se posvećivali (odvajali za Jehovu) Jehovi, trebalo je da skinu kosu sa glave, i da je stave na vatru ispod žrtve. Jer stanje nebeskog čoveka je da on treba da bude u nebeskom dobru, i da kroz dobro upoznaje sve istine, i da nikad nemisli ili govori od istina o dobru, a još manje od reči-znanja (vidi br. 202,337,2715,2718,23246). Osim toga, nebeski ljudi takvi da su onipre nego odbace to stanje, da u su u tako snažnom prirodnom u pogledu istine, da mogu da se bore s pakloima, jer istina je ta, a ne dobro, koja se bori; paklovi se ne mogu ni primaknuti na daljinu dobru. Da je istina takva, i da je dobro takvo, vidi br. 1950,1951. Iz ovoga se vidi otkuda je Samson imao snagu od njegove kose, o čemu je ovo napisano: Anđeo Jehovim javi se materi Samsonovoj i reče joj: gle, ti ćeš zatrudnjeti i rodućeš sina, *i britva da ne prijede po njegovoj glavi*, jer će dijete biti nazirej Božiji od utrobe materine (Sudije XIII.3,5); posle se

kaže da je rekao Dalili, da *ako bi se obrijao, snaga bi ga ostavila, i postao bi slab*; i tada, kad je bio obrijan, snaga ga je napustila, i Filistejci su ga uhvatili; a kada je njegova kosa ponovo narasla, da se njegova snaga vratila, tako da je mogao da sruši stubove u kući (u Dagonovom hramu?) (Sudije XVI.1 do kraja). Ko ne vidi da se u ovim pojedinostima krije nebeska tajna, koju može svako da zna ko je poučen o reprezentativima, naime, da se Nazirejstvo odnosi na nebeskog čoveka i da, dok je nazirej imao dugu kosu, da se to odnosilo na Prirodno toga čoveka koji je, kao što je gore rečeno, u tako moćnoj i snažnoj istini?

I pošto su u to vreme reprezentativi (predstave), koje su buile zapovedene od Gospoda, imali takvu moć i snagu, otuda je i Samson imao svoju snagu. Samo on nije bio posvećeni Nazirej, kao oni o kojima je gore bilo reči, naime, oni koji uzmu na sebe stanje dobra umesto stanja istine. Učinak njegove snage zbog kose imao je uglavnom cilj da predstavlja Gospoda koji se, snagom prirodnog čoveka koji je u istine, borio sa paklovima, i potčinio ih, i to pre nego se obukao u Božansko Dobro i Istinu i kao prirodni čovek. Iz toga se vidi zašto je bilo zapovedeno da svećenik najviši između braće svoje, kojemu se na glavu izlilo ulje pomazanja i koji je posvećen da se oblači u svete haljine, neka *ne otkriva (brije) glave svoje*, i haljina svojih neka ne razdire (Levitska XXI.10); na isličan način, kada se govori o novom hramu, bilo je zapovedeno da svećenici Leviti da ne briju svoje glave i kose da ne ostavljaju, nego neka strigu svoje glave (Jezikilj XLIV.20), naime, da bi predstavljali Gospodovo Božansko prirodno u pogledu istine koja je od dobra, i koja se naziva istina od dobra. Da kosa označava Prirodno u pogledu istine, vidi se i iz proročkih delova Reči, kao kod Jezikilja: I učinih da rasteš na tisuće kao trava u polju; i ti naraste i posta velika i dođe do najveće ljepote; dojkje ti napupile, *i dlake teprobile*, ali ti bijaše gola naga (XVI.7); govoreći o Jerusalimu, koji u ovome poglavlju označava Drevnu Crkvu, koja se tokom vremena izokrenula; dojkje koje su papupile, stoje za prirodno dobro, a dlake koje su probile, stoje za prirodnu istinu. Kod Danila: I vidjeh kako se prijestolja postaviše i Starac sjede, na kome bješe odijelo bijelo ko snijeg, a kosa mu na glavi kao čista vuna, prijesto mu bješe kao plamen ognjeni, a točkovi mu kao oganj razgorio (VII.9); a kod Jovana; I vidjeh usred sedam svijetnjaka kao Sina Čovječijega, obučena u dugačku haljinu, i

opasana po prsima pojasom zlatnijem. I glava njegova i kosa njegova bijaše bijela kao bijela vuna, kao snijeg, i oči njegove kao plamen ognjeni (Otkr. I. 13,14); gde bela kosakao čista vuna stoje za Božansko Prirodno u pogledu istine. Istina sama u Reči, i u obredima Jevrejske Crkve, bila je predstavljena belim, a pošto istina potiče od dobra, naziva se čista vuna. Razlog da se istina predstavlja belim, a dobro crvenim, je u tome što se istina odnosi na svetlost, a dobro na vatru od koje svetlost potiče. Kosa, kao i drugi izrazi u Reči, ima i obrnuti smisao, i označava Prirodno u pogledu izvrnute istine; kao kod Isaije: tada će Jehova *obrijati* britvom zakupljenom, carem Asirskim, *glavu i dlake* po nogama, i bradu svu (VII:20). Kod Jezikilja: Po tom, sine čovječiji, uzmi nož oštar, britvu brijačku uzmi, i pusti je po glavi svojoj i po bradi svojoj. Trećinu sažezi ognjem usred grada, kad se navršše dani opsade; a drugu trećinu uzmi i isijeci mačem oko njega, a ostalu trećinu razmetni u vjetar. Ali uzmi malo, i zaveži u skut svoj. I od toga još uzmi i baci u oganj i sažezi ognjem; odatle će izaći oganj na sav dom Izrailjev (V.1-4). Reprezentativno opisano, više nije bilo unutrašnje i spoljašnje prirodne istine, što je označenokosom i bradom; da je ovo bilo uništeno požudama, označeno je paljenjem (kose) na vatri; da je bilo uništeno umovanjima, označeno je da je kosa presečena mačem, a da je bila uništena lažnim načelima, označeno je time što je (kosa) bila rasuta u vetar. Ove stvari se odnose na isto ono što Gospod uči kod Mateje, kada kaže za seme, da je neko palo među trnje, neko na stene, a neko po strani (XIII.1-9). Da kosa označava nečistu istinu i obmane koje pripadaju prirodnom čoveku, bilo je predstavljenom među zrobljenim neprijateljima, koju je trebalo odvesti kući, obrijati joj glavu i i odrezati nokte, i sa kojeje trebalo skinuti odeću u kojoj je zarobljena (Pon. Zakoni XXI.12,13): isto tako, da kada se Leviti posvećuju, njihove su glave poprskane vodom ispaštanja, i trebalo je *britvom preći preko njihovoga tela*, i da operu haljine i da tako postanu čisti (Brojevi VIII.7); i dalje iz ovoga da je Nabukodonosor bio prognan između ljudi sa zvijerima poljaskim, hraneći se travom kao goveda, sve dok mu ne poraste kosa kao kod orla, a nokti budu kao u ptica (Danilo IV.33). Da se kod gube (lepre) boja kose i brade posmtra, i bude bela, riđa, žuta, i crna, i da se mora paziti na odelo, i daonaj koji se očistio od gube (lepre) , da je trebao da obrije svu kosu sa glave,

brade, i obrve (Levitska XIII.1 do kraja; XIV.8,9), što je označavalo nečiste obmane od onoga što je profano, a što je guba u unutrašnjem smislu. A ćelavost je označavala Prirodno, u kom nije bilo nikakve istine, kao kod Isaije: Otide u dom i u Dibon, na visine, daplače: Moab će ridati za Nebonom i za Medabom, sve će *mu glave biti ćelave, svaka bradaoskubena* (XV.2). Kod istoga: I mjesto mirisa biće smrad, i mjesto pojasa raspojasina, *mjesto pletenica ćela*, mjesto širokih skuta pripasana vreća (III.24). Kada su deca govorila Eliši rugajući mu se: hajde, *ćelavko, hajde, ćelo!*, pa su ih rastrgali medvedi koji su izašli iz šume (2 o Carevima II.23,24), što je predstavljalo one koji svetogrde Reč, kao da u njoj nije sadržana istina; jer Eliša je predstavljao Gospoda u pogledu Reči (vidi br.2762). Iz toga je jasno kako su tada preolađivali reprezentativi.

3302. *I nadjenuše mu ime Isav*, označava kakav je, naime, kakvo je Prirodno u odnosu na dobro. Ovo se vidi iz značenja nadjenuti ime, ili nazvati imenom, što znači znati osobine (kvalitet) osobe ili stvari, stoga označava i sam kvalitet (vidi br. 144,145,440,768,1754,1896,2009,2724,3006); kao i iz toga što imena u Reči, ma koliko daih je, u unutrašnjem smislu označavaju stvari (vidi br. 1224,1888); takav je slučaj i s Isavom. Da Isav označava Gospodovo Božansko Prirodno u odnosu na Božansko Dobro koje je prvo začeto, jasno je iz onoga što je već rečeno, i iz onoga što sledi o Isavu, kao i iz drugih delova Reči. Ali pošto Isav i Edom imaju skoro isto značenje, s tom razlikom da Edom označava Božansko Prirodno u odnosu na dobro, kojemu se pridružio nauk istine, stoga će kod stiha 30, gde je Isav nazvan Edomom, njihovo značenje biti potvrđeno odlomcima iz Reči.

3303. *A poslije izađe i brat mu*, označava istinu. Ovo se vidi iz značenja brata, koji označava dobro, a isto tako i istinu, pošto se oni (istina i dobro) nazivaju braćom. Da je ljubav ka bližnjemu brat veri, ili da je dobro brat istini, vidi br. 367; tako, u obrnutom slučaju, vera je brat ljubavi ka bližnjem, ili je istina brat dobra; isto tako, u Prirodnom, osećanje dobra se naziva brat, a osećanje istine, sestra (vidi br.3160), a isto tako muž i žena, i muškarac (vir) i žena (ženska); ali ovo se uvek odnosi na stanja o kojima se govori.

3304. *Držeći rukom za petu Isava*, označava najniže dobro Prirodnog koje ima neku moć. Ovo je jasno iz značenja ruke koja označava moć (vidi br.878), a i iz toga što se njome opisuje istina (br. 3091); iz značenja *držati rukom za* , što označava pripojiti se (pridružiti se); iz značenja pete, koja označava najniže u Prirodnom (vidi br. 259); i iz reprezentacije Isava, koji je dobro Prirodnog (vidi br. 3302). Otuda je jasno, da se sa *držati petu Isavovu* označava najniže dobro u Prirodnom, kojemu se istina pripojila s nekom moći. Što se tiče toga da se istina pripojila najnižem dobru u Prirodnom s nekom moći, slučaj je kao što sledi. Prirodno, ili prirodni čovek, kada se ponovo rađa, on je začet od dobra i istine iz Racionalnog, ili kroz Racionalno od Duhovnog, a ovo (je začeto) kroz Nebesko, a preko Nebeskog od Božanskog; tako da postoji naporedni influks, koji počevši od Božanskog, i sledeći redom, završava se u najnižem u Prirodnom, to jest, u ovome što je svetsko i telesno. Kada je najniže Prirodno zagađeno onim što je nasleđeno od majke, i u ovome slučaju ne može da se ujedini s dobrom, ali može da mu se pripoji s nekom moći, niti se istina može ujediniti s dobrom sve dok se ono što je zagađeno ne izagna. Ovo je razlog da se dobro rađa kod čoveka, ali ne istina, pa stoga mala deca nemaju nikakvo poznavanje istine, i istina treba da se nauči, i kasnije se može povezati s dobrom (vidi br.1831,1832). Zbog toga je rečeno, da su *udarali jedno drugo* (vidi br.3289). Zbog toga je to, daod prvog začeca istina staje na mesto (vara) dobra, kao što se kaže o Jakovu da je stao na mesto (prevario) Isava: Pravo je što se zove Jakov, *jer me već drugom prevari!* (Postanje XXVII.36); kao i kod Osije: I pohodiće (kazniće) Jakova po putovma njegovijem, platiće mu po djelima njegovijem. U utrobi *uhvatii za petu brata svojega* (stade na njegovo mesto) i u sili svojoj bori se s Bogom (XII,2.4). Oni koji se umom drže samo istorijskih stvari, i ne mogu od njih da se odvoje, znaju samo pojedinosti koje se ovde pominju, kao i one koje se gore pominju, oni naslućuju ono što će se kasnije desiti između Isava i Jakova, u čemu se utvrđuju onim što sledi. Ali Reč Gospodva je takva, da su istorijske stvari u svome nizu, a duhovne stvari koje pripadaju unutanjem smislu, su u svojim nizovima, s tim ciljem da prve mogu da posmatraju spoljašnji ljudi, a druge unutrašnji, ida tako bude korespondencija (saobraznost) izeđu njih, to jest, između spoljašnjeg i unutrašnjeg; i to sve preko

Reči, jer je Reč jedinstvo zemlje i neba, kao što je često gore pokazano. Na taj način u svakoj osobi, koja je u svetom stanju kada čita Reč, postoji jedinstvo njegovog spoljašnjeg čoveka koji je na zemlji, i njegovog unutrašnjeg čoveka koji je u nebu.

3305. *I nadješe mu ime Jakov*, označava nauk (doktrinu) prirodne istine. Ovo se vidi iz značenja nadjeti ime, ili nazvati imenom, što je kvalitet (vidi br. 3302). Kvalitet (osobina, kakvoća), koja je predstavljena Jakovom, je nauk prirodne istine, kao što se može videti iz reprezentacije Isava, koji je dobro života prirodne istine (vidi br. 3300), i iz brojnih odlomaka u Reči gde se pominje njegovo ime. Jer dvestvari sačinjavaju Prirodno, kao što dve stvari sačinjavaju Racionalno, to jest, koje sačinjavaju celoga čoveka, jedna koja pripada životu, a druga nauku (doktrini). Ono što pripada životu, to pripada volji, a ono što pripada nauku, to pripada razumu; prvo se naziva dobrom, a drugo istinom. Dobro je ono što je predstavljeno Isavom, a istina Jakovom ili, što je isto, dobro života prirodne istine predstavljeno je Isavom, dok je nauk prirodne istine predstavljen Odeljak 2 (napomena prevodioca: od ovoga mesta, označavaćemo odeljke u dužim brojevima, koje je uneo prvi prevodilac) Jakovom; bilo da kažeš dobro života prirodne istine, i nauk prirodne istine ili, oni koji su u tome, to je isto, jer ni dobro života ni nauk istine ne mogu postojati odvojeno od svoga subjekta, i moraju se odnositi na čoveka kao subjekta u kojemu su: ako su odvojeni od svoga subjekta, oni su nešto apstraktno. Stoga su ovde Jakovom označeni oni koji su u nauku prirodne istine. Oni koji se drže samo smisla slova, veruju da se pod Jakovom u Reči misli da sve one narode koji su potekli od Jakova, pa stoga misle da se na te narode odnosi sve ono što je istorijski i Odeljak 2. proročki rečeno o Jakovu. Ali Reč je Božanska, načelno zbog toga što sve što je u njoj, ne odnosi se na jednu naciju ili narod, nego na celu ljudsku rasu, naime, da sve koji su bili, koji su sada i koji će biti (ljudi); i što je još više, odnosi se na Gospodovo carstvo u nebima, a u najvišem smislu na Gospoda Samog. I baš stoga što ima univerzalno značenje, Reč je Božanska; kada bi se odnosila samo na jednu naciju, onda bi ona bila ljudska, i u njoj ne bi bilo ničega Božanskog nego što je bogoštovanje koje postoji kod te nacije. Da takvo sveto bogoštovanje nije postojalo kod naroda koji se naziva

Jakovljevim imenom, može svako da zna. Stoga je očito da se pod Jakovom u Reči na misli na Jakova, ni pod Izrailjem, na Izrailja, jer se u skoro svim Odeljak 3. proročkim delovima u Reči gde se govori o Jakobu, pominje se Izrailj, i niko ne zna šta znači jedno a šta drugo, osim ako se zna po smislu koji je duboko sakriven, i koji sadrži tajne neba. Da sve ovo, stoga, u unutrašnjem smislu, označava nauku (doktrinu) prirodne istine ili, što je isto, one koji su u tome nauku (koji veruju i slede taj nauku) bilo kojoj naciji da pripadaju, i da u najvišem smislu označava Gospoda, može se videti iz sledećih odlomaka. Kod Luke: Anđeo reče Mariji: I evo zatrudnjećeš, i rodićeš sina, i nadjeni mu ime Isus. On će biti veliki, i nazvaće se sin najvišega, i daće mu Gospod Bog prijesto Davida oca njegova. I carovaće u *domu Jakovljevom u vijek*, i carstvu njegovom neće biti kraja (Luka I.31-33). Da ovde dom Jakovljev ne označava Jevrejsku naciju ili narod, svako vidi, jer Gospodovo carstvo nije nad jednim narodom, nego nad svima u svemiru nad onima koji su u veri u Njega, i u ljubavi prema bližnjemu. Otuda je jasno da se Jakovom, kojega anđeo imenuje, nemisli na Jakovljev narod, niti se misli na Jakovljen narod i u drugim delovima Reči, gde se pominje seme Jakovljevo, sinovi Jakovljevi, i zemlja Jakovljeva, potomstvo (nasleđe) Jakovljevo, car Jakovljev, i Bog Jakovljev, koji se izrazi javljaju često u Reči Staroga zaveta. Sličan je slučaj i s Izrailjem, Odeljak 4. kao što se vidi kod Mateje: Anđeo Gospodnji javi se Josipu u snu i kaza mu: ustani, uzmi dijete i mater njegovu pa bježi u Egipat; jer će Irod tražiti dijete da ga pogubi. I on ustavši uze dijete i mater njegovu i otide u Egipat. Da bi se ispunilo ono što j Prorok kazao, Iz Egipta pozvaći Sina Moga (II.13-15). Kod proroka to se ovako izražava: Kad je Izrailj bio dijete, tada sam ga ljubio, i pozvao sam sina Svojega iz Egipta (Osija XI.1). Da ovde Izrailj označava Gospoda, jasno je; dok se iz smisla slova može razumeti samo to, da se pod detetom Izrailjem misli na Jakovljevo potomstvo, koje je došlo u Ergipat i koje je otuda bilo pozvano. Slučaj je sličan i u drugim odlomcima gde se pominju Jakovi Izrailj, iako se to ne pokazuje u smislu slova; kao kod Isaije: Čuj, o *Jakove slugo Moj; i Izrailje kojega izabrah*: ovako kaže Jehova koji te stvori, i koji je obličić od utrobe, koji ti pomaže: ne boj se, slugo moj Jakove, mili, kojega izabrah. Jer ću izliti vodu na žednoga i potok na suhu zemlju, izliću duh svoj na tvoje natražje. Ja sam Jehova; i onaj će se zvati *po*

imenu Jakovljevu, a drugi će se pisati svojom rukom Jehovin, i prizivaće se imenom Izrailjevim (XLIV.1-3,5); gde Jakov i Izrailj jasno stoje za Gospoda, a seme i sinovi Jakovljevi stoje za one koji su u veri u Njega. U proročkoj izjavi o sinovima Odeljak 5. Izrailjevim, kod Mojsija: Opet osta *jak luk* njegov i ojača mišica njegova *Boga Jakovljeva*, odakle posta pastir i kamen Izrailju (XLIX.24); gde jak luk Jakovljev i snaga mišica njegovih označavaju Gospoda. Kod Isaije: Neću dati slave moje drugome. Čuj me *Jakove i Izraelju, kojega ja pozvah: ja sam prvi, jasam i poslednji*. I moja je ruka osnovala zemlju, i moja je desnica izmjerila nebesa peđu (XLVIII.11,12); gde Jakov i Izrailja označavaju Gospoda. Kod Jezikilja: Ovako veli Jehova Bog: evo, ja ću uzeti drvo Josipovo, što je u Efraimovoj ruci, i plemena Izrailjevih, drugova njegovijeh, i sastaviću ga s drvetom Judinijem, i načiniću od njih jedno dvo i biće jedno u mojoj ruci. Evo, ja ću uzeti sinove Izrailjeve iz naroda u koje otidoše, i sabraću ih odsvuda, i dovešću ih u zemlju njihovu. I načiniću od njih jedan narod u zemlji, na gorama Izrailjevim, i jedan će car biti car svima njima, i neće više biti dva naroda, niti će biti razdijeljeni u dva carstva. I sluga moj David biće car i svi će imati jednoga pastira, i hodiće po mojim zakonima. I sjedjeće u zemlji koju dadoh slugi svojem Jakovu, u kojoj sjedješe oci vaši; u njoj će sjedjeti sinovi njihovi i sinovi sinova njihovijeh do vijeka, i David sluga moj biće im knez do vijeka. I učiniću s njima zavet mirni, i biće vječan zavjet s njima. I šator će moj biti posred njih, i ja ću im biti Bog i oni će biti moj narod. I narodi će poznati da sam ja Jehova koji posvećujem Izrailja, kad svetinja moja bude nasred njih do vijeka ((XXXVII.19,21,22,24-28). Ovde je opet očito da je Josipom, Efraimom, Judom, Izrailjem, Jakovom, i Davidom, ne označavaju te osobe, nego da se u najvišem smislu označavaju Božanske duhovne stvari, koje su u Gospodu, i koje pripadaju Gospodu u Njegovom carsvu i u Crkvi. Da David nije bio njihov car i knez za uvek, kao što se kaže, svak može da zna, nego da se pod Davidom misli na Gospoda (vidi br. 1888). I to se može znati, da se Izrailj neće skupiti iz svih nacija gde se razasuo, i da oni neće biti posvećeni, i da će svetište (šator) ostati za uvek među njima, kao što se kaže, nego da se to odnosi na one koji suoznačeni Izrailjem u reprezentativnom smislu a koji su, kao što Odeljak 6. je poznato, oni koji su verni. Kod Miheja: Skupivši *skupiću Jakova*, i pokupivši pokupiću ostatak Izrailjev;

postaviću ih zajedno kao ovce u Bozri (II.12); gde je značenje slično. Kod Isaije: jednom će se ukorijeniti Jakob, procvetaće i uzrasti Izrailj, i napuniće vaseljenu plodom (XXVII.6); gde je značenje slično. Kod istoga: Za to Jehova, koji je otkupio Avrama, ovako govori za *dom Jakovljeva*: ne će se više Jakov postidjeti, niti će mu lice poblijediti. Jer kad vidi usred sebe djecu svoju, djelo ruku mojih, tada će oni svetiti ime moje, svetiće *sveca Jakovljeva*, i bojaće se *Boga Izrailjeva*, I koji lutaju duhom orazumiće se, i vikači će primiti nauku (XXIX.22-24). Kod istoga: ovako veli Jehova pomazaniku svojemu Ciru, kojega držim za desicu, da oborim pred njim narode i careve raspašem, da se otvaraju vrata prednjim i da ne budu vrata zatvorena. U daću ti blago tajno i bogatstvo sakriveno, da poznaš da sam ja Jehova Bog Izrailjev, koji te zovem po imenu. Radi sluge svojega Jakova i Izrailja izbranika mojega prozvah te imenom tvojim i prezimenom, premda me ne znaš (XLV.1-4); gde je predmet o kome se govori Gospod. Kod Miheja: Ali će u posljednja vremena biti utvrđena gora doma Jehovinog navrh gora i uzvišena iznad humovam u narodi će se stjecati k njoj, I ići će mnogi narodi govoreći: hodite, da idemo na goru Jehovinu i u dom *Boga Jakovljeva*, i učiće nas svojim putovimam i hodićemo njegovije stazama jer će iz Siona izaći zakon i riječ Jehovina iz Jerusalima (IV.1,2). Kod Davida: Jehova ljubi više vrata Sionova nego li staništa Jakovljeva, slava će se proglašavati u tebi, o Božiji grade! (Psalam LXXXVII, 2,3). Kod Jeremije: Nego će služiti Jehovi Bogu svojemu i Davidu caru svojemu. Ti se dake ne boj, Jakove slugo moj, veli Jehova, i ne plaši se Izrailje, jer evo, sačuvah te iz daljine (XXX.9,10). Opet kod Isaije: Poslušajte me, ostrva, i pazite, narodi daljni! Jehova me pozva od utrobe; od utrobe matere moje pomaza ime moje. U učinio je usta moja da su kao oštar mač, i u sjenu ruke svoje sakri me, I reče mi: ti si sluga moj, u Izrailju ću se tobom proslaviti. (XLIX.1-3). Kod istoga: tada ćeš se veseliti u Jehovi, i izvešću te na visine zemaljske, i daću ti da jedeš našljedstvo Jakova oca tvojega; jer usta Jehovina kazaše (LVIII.14). Kod istoga: Jer ću izvesti sjeme iz Jakova i iz Jude našljednika gorama svojim, i naslijediće ih izabranici moji, i sluge moje naseliće se ondje (LXV.9), U svim ovim odlomcima, pod Jakovom i Izrailjem misli se na Gospoda, u reprezentativnom smislu, na Gospodovo duhovno carstvo, i na Crkvu, koja je Crkva zbog nauka istine i života dobra; Jakovom se označavaju

oni koji su u spoljašnjem te Crkve, a Izrailjem oni koji su u unutrašnjem. Iz gornjeg i mnogo drugih odlomaka može se videti da se pod Jakovom ne misli na Jakova, ni pod Izrailjem na Izrailja, ni pod Isakom na Isaka, ni pod Avramom na Avrama, gde god da se imenuju, kao kod Meteje: Mnogi će u onaj dan doći od istoka i od zapada, i sješće za trpezu s Avramom i Isakom i Jakovom, u carstvu nebeskom (VIII.11); kod Luke: Vidjećete Avrama, Isaka, i Jakova i proroke, u carstvu Božijem (XIII.11); kod istoga: Lazara su anđeli odnijeli u njedra Avramova (XVI.22); jer u nebu se ne zna ništa o Avramu, Isaku i Jakovu, i kada čovek čita ove reči, oni (anđeli) opažaju samo Gospoda u pogledu Njegovog Božanskog, i Njegovo Božansko Ljudsko. Tako, kada čovek čita o tome kako sedi s Avramom, Isakom i Jakovom, oni opažaju samo da su sa Gospodom; i kada čovek čita da je u nedrima Avramovim, oni opažaju samo da su u Gospodu. Međutim, tako se onda izražavalo, jer je čovek bio toliko udaljen od unutrašnjih stvari, da nije znao ništa drugo, niti je hteo da zna išta drugo osim samo ono što je u Reči saglasno sa slovom. A kad je Gospod s njima razgovarao o slovu, to j bilo da bi primili veru, i da bi u tome bio u isto vreme i unutrašnji smisao, koji je mogao da poveže čoveka sa Njim. Pošto je ovakav slučaj, to se može videti šta je u Starom Zavetu označeno Bogom Jakovljevim, i Svecem Izrailjevim, da je to bio Gospod. Da je Bog Izrailjev Gospod, vidi 2 Samuilova XXIII.1; Isaija II.3; XLI.21; Miheja IV.2: Psalam XX.1; XLV.9; LXXVI.6; LXXXI.1,4;LXXXIV.8; XCIV.7; LXXV.9; CXXXII.2; V.19,24; X.20, XII.6; XVII.7; XXIX.19; XXX.11,12.15; XXXI.1; XLVIII.17; XLIX.7; LIV.5; LX.14; Jer.L.29; Jez. XXXIX.7; Psalm LXXI.22; LXXVIII.41; LXXXIX.16.

3306. *A bješe Isaku šezdeset godina kad mu ih rodi Rebeka, označava stanje Božanskog Racionalnog tada. Ovo se vidu iz onoga što je ranije rečeno o brojevima (vidi br. 3252,3275). Međutim, šta je sadržano u broju šezdeset, može se videti iz prostih brojeva od kojih je množenjem ovaj broj sastavljen, naime, pet i dvanaest, jer pet puta dvanaest je šezdeset; šta je označeno sa pet, vidi br. 649,1686; šta sa dvanaest, vidi br.3272; tako isto iz brojeva šest i deset, jer šest puta deset je šezdeset; šta je označeno sa šest, vidi 720,737,900; a šta sa deset, br. 576,2286,3107; slično šta dva znači, vidi br. 720,900,1335,1686; i šta je označeno sa trideset br.2276ž. Broj šezdeset, pošto je sastavljen od svih ovih*

brojeva, sadrži sve ove stvari u njihovom redu, od kojih sve su (skupa) stanje u kojemu je tada bilo Božansko Racionalno; ove stvari se pokazuju pred anđelima u jasnoj svetlosti od Gospoda, ali se one ljudima, posebno onima koji ne veruju da brojevi imaju u Reči skrivena značenja, ne mogu objasniti, kako zbog njihovog neverovanja, tako i zbog toga što se mnogi sadržaji ne mogu svesti u nizove koji bi se mogli prilagoditi čovekovom shvatanju.

3307. Stihovi 27,28. *I djeca odrastoše, i Isav post lovac i ratar, a Jakov bješe čovjek krotak, i savijaše se u šatorima. I Isak milovaše Isava, jer rado jeđaše lova njegova; a Rebeka milovaše Jakova.*

I djeca odrastoše, označava prvo stanje: *ilsav posta lovac*, označava dobro života kojemu su izvor čulne i znanja-reči istine: i *ratar*, označava dobro života od stvari nauka: *a Jakov bješe krotak čovjek*, označava istinu: *savijaše se (bavio se) ušatorima*, označava bogoštovanje otuda; i *Isak milovaše Isava*, jer rado jeđaše lova njegova (imaše meso od divljači u ustima), označava da je Božansko Dobro Gospodovog Božanskog Racionalnog volelo (ljubilo) dobro istine: a *Rebeka milovaše Jakova*, označava da je Božanska Istina Božanskog Racionalnog volela nauk (doktrinu) istine.

3308. *I djeca (dečaci) odrastoše*, označava prvo stanje povezivanja dobra i istine. Ovo se vidi iz značenja odrasti, kada se kaže o dobru i istini, u odnosu na rođenje i napredovanje, koje je prvo stanje ovog potonjeg, naime, prvo stanje napretka, o kojem će ubrzo biti govora; i iz značenja dece (dečaka), koje je značenje dobro i istina, jer dobro je predstavljeno Isavom, a istina dečakom Jakovom, kao što je gore pokazano. Što se tiče dobra i istine, slučaj je isti kao sa prirodnim potomcima, po tome što su začeti, što su u utrobi, pa rođeni, što rastu, i što stare sve do poslednjeg doba. Što se tiče toga da su začeti, da su u utrobi, i rođeni, ovo pripada stanju rađanja. Ali u pogledu rasta, i starenja sve do kraja, ovo pripada stanju napredovanja (progresu). Stanje napredovanja dolazi posle rođenja, i to je stanje povezivanja dobra i istine: prvo u ovome stanju je ono što je označeno odrastanjem. Ovo stanje počinje odmah posle rođenja, i nastavlja se sve do

poslednjeg stanja života, a kod onih koji su u dobru, posle života u telu kroz večnost. Anđeli postaju sve savršeni na ovaj način.

3309. I Isav posta lovac (vješt u lovu), označava dobro života od čulnih i znanja-reči istina. Ovo se vidi iz reprezentacije Isava, koji je dobro života, o kojemu gore; i iz značenja *lovca*, što su oni koji su u osećanju istine, o kojima ćemo ubrzo govoriti. Jer vešt čovek se povezuje s osećanjem istine, ili s onima koji su u osećanju istine; do meso od lova (lov) označava istine same, ali istine koje pripadaju prirodnom čoveku od kojih potiču dobra; a poštosu istine prirodnog čoveka one koje se nazivaju istine znanja-reči (vidi br. 3293), a reči-znanja istina ima uglavnom dve vrste, ili dva stepena, naime, čulne i znanja-reči, stoga su obe vrste označene lovom (mesom od lova ili divljači). Čulne istine su one u kojima su deca, a znanja-reči istine su one u kojima su oni isti kada odrastu; jer niko ne može da bude u znanja-reči istinama a da nije prvo u čulnim istinama, pošto su ideje prethodnih uzrok ideja ovih potonjih; od ovih se kasnije mogu naučiti i shvatiti istine koje su još više unutrašnje, koje se nazivaju doktrinarnim istinama, koje su označene čovekom ratarom (čovekom veštim u Odeljak 3, polju); o ovima ćemo ubrzo govoriti. Razlog da se divljači (mesom od lova) označavaju istine čulne i znanja-reči istine, u kojima se poučavaju, i na koje (ove istine) utiču je to, što divljač, u širem smislu, označava stvari koje se love, kao ovnovi, jagnjad, koze, i slično, a ove označavaju duhovna dobra, vidi br. 2188,2830; (*prim. prev. da li je autor ovde pogrešio, navodeći ove životinje kao divljač, ili sam ja pogrešno preveo?*) kao i zbog oružja koja se koriste kod lova, kao što su strele, lukovi, i strele, koje označavaju doktrinarnu stvar istine (vidi br. 2685,2686,2709). Da se ovakve stvari označavaju mesom od lova (divljači), može se videti iz onoga što je rekao o Isavu njegov otac Isak (pogl. XXVII), naime, sledeće: *Uzmi oružje svoje, tul i luk, i izidi u planinu, te mi ulovi lova i zgotovi mi jelo po mojoj volji koje ja volim* (stihovi 3,4); a o Jakovu, za kojega je mislio da je Isav, u istom poglavlju: *A ti dajmi sine, da jedem od lovatvojega, pa da te blagoslovi duša moja* (stih 25); iz ovoga je jasno šta je označeno mesom od lova. Otudaje to, da loviti znači učiti. a isto tako i ubediti, i ovo u oba smisla, naime, od osećanja istine, i od osećanja zablude; od osećanja istine kod Jeremije: *ja ću ih opet dovesti u zemlju njihovu koju sam dao*

ocima njihovim. Gle, poslaću mnoge ribare, govori Jehova, da ih love, i poslije ću poslati mnoge lovce da ih love po svakoj gori i svakom humu i po svijem rasjelinama kamenijem (XVI.15,16); gde ribari označavaju one koji uče od čulnih istina (vidi br.40,991); i lovci stoje za one koji uče od znanja-reči: *po visokoj gorii svakom humu*, označava one kojoi koji su u osećanju dobra i u osećanju istine; da gora i hum označavaju takve stvari, vidi br. 795,796,1430; slično je sadržano i u lovu u polju (kao u Postanju XXVII.3). Da loviti označava ubeđivati od osećanja obmane, jasno je iz sledećeg odlomka kod Jezikilja: Teško onima koji šiju uzglavlja pod sve laktove i grade pokrivala na glavu svakoga rasta da *love dušu. Lovite duše moga naroda. Svoje li ćete dušesačuvati?*(XIII.18-21); o značenju lova u ovom smislu, vidi br. 1178; ali se za ovu vrstu lova obično koriste mreže.

3310. *Da ratar (čovjek polja, njive)* označava dobro života koje potiče od stvari nauka, jasno je iz značenja polja. U Reči česo se pominje zemlja, prah zemaljski, i polje: zemljom se, kada se koristi u dobrom smislu, označava Gospodovo carstvo u nebima i na zemljama, stogai Crkva, koja je Gospodovo carstvo na zemljama; isto je označeno i prahom, ali u užem smislu (vidi br. 566,662,1066-1068,1262,1413,1733,1850,2117,2118,2928); isto je označeno i poljem, ali u suženom smislu (vidi br. 368,2971); i pošto Crkva nije crkva samo zbog nauka osim onda kada se nauk odnosi na dobro života kao svoj cilj ili, što je isto, osim kada se nauk spaja s dobrom života, stoga se poljem označava uglavnom dobro života. Kako bi takvo dobro života bilo i dobro Crkve, mora da postoji i nauk (doktrina) iz Reči. koja se usađuje u to dobro; bez ovakvog nauka, to je zaista dobro životga, ali nije i dobro Crkvem stoga nije još istinski duhovno, osim po mogućnosti da to oistane, kao što je slučaj s dobrom života među Neznabošcima, koji nemaju Reč, i stoga ne znaju za Gospoda. Da polje (njiva) označava dobro života, u koje se usađuju stvari vere, to jest, duhovne istine koje pripadaju Crkvi, može se jasno videti iz ove parabole kod Mateje: Gle, izađe sijač da sije. I kad sijaše, jedna zrna padoše u kraj puta, i dođoše ptice i pozobaše ih; a druga padoše na kamenita mjesta, gdje ne bijaše mnogo zemlje, i odmah iznikloše, jer ne buijaše u dubinu zemlje. I kad obasja sunce, povenuše, i budući da nemaju žila, posahnuše. A druga padoše u trnje, i naraste, i podavi ih.

A druga padoše na zemlju dobru, i donošahu rod, jedan po sto, a jedan po šeset, a jedno po trideset. Ko ima uši da čuje, neka čuje (XIII.3-9; Mark IV.3-9; Luke VIII.5-8): u ovome odlomku pominju se četiri vrste zemlje ili tla u polju, to jestm u Crkvi; da je seme o kome se govori Reč Gospodova, sledstvaeno istina, za koju se kaže da je od vere, i da je dobra zemlja dobro ljubavi ka blišnjemu, to je očito, jer dobro u čoveku prima Reč; pokraj puta je obmana; kamenito mesto je istina koja nema korena u dobru; trnje su zla. A što se tiče dobra života poji potiče iz nauka (doktrine), što je označeno sejačem (čovekom u polju), slučaj je ovakav. Oni koji se nanovo rađaju, oni prvo čine dobro od nauka (po nauku), jer sami ne znaju šta je dobro, nego to nauče iz nauka ljubavi i milosrđa, otkuda znaju ko je Gospod i ko je bližnji, šta je ljubav i šta ljubav prema blišnjemu, da to znači, znaju šta je dobro. Kad su u tome stanju, oni su u osećanju istine, i nazivaju se *ljudi (viri) polja(sejači)*; ali kasnije, kada se nanovo rode, oni ne čine više dobro iz nauka, nego iz ljubavi i milosrđa, jer su tada u samom dobru koje su naučili iz nauka, i tada se nazivaju *ljudi (homines) polja(prim. prev. razlika je između ljudi (viri) što označava samo čoveka muškarca koji predstavlja samo dobro, i ljudi (homines) koji označava čoveka kao takvog uključujući muški i ženski rod, što sugerise ideju da sesa homines označava onaj koji je i u dobru i u istini, a takav je preporođeni čovek)*. Ovo se može ilustrovati slučajem osobe koja naginje preljubi, krađi, i ubijanju, ali kojanauči iz zaposvesti Dekaloga (Desetorečja) da su ova zla od pakla, pa se zbog toga uzdržava od njih. U ovome stanju na njega utiču zapovesti jer se plaši pakla, i uči od zapovesti, kao i iz mnogih drugih delova Reči kako treba da usmeri svoj život. U ovom slučaju, kada čini dobro, on to čini od (iz) zapovesti. Ali kada je u dobru, on počinje od se odvrća od zala preljube, krađe, i ubistva, kojima je pre bio naklonjen; i kada je u ovom poslednjem stanju, on više ne čini dobro od zapovesti, nego od samog dobra života koje je tada u njemu. Ovakva osoba, u prethodnom stanju, uči dobro od istine, a u potonjem stanju on uči istinu od dobra. Sličan je slučaj sa duhovnim istinama, koje se nazivaju stvari doktrine, koje su više unutrašnje zapovesti (*prim. prev. a to je unutrašnji smisaozaposvesti*), Jer nauk (doktrina) je unutrašnja istina koja pripada prirodnom čoveku; prve istine su čulne, sledeće su znanja-reči, a unutrašnje su stvari nauka; ove poslednje istine

zasnovane su na rečima-znanjima (na slovu), tako da čovek ne može da oblikuje ni jednu ideju ili pojam o njima (stvarima nauka) osim preko reči-znanja (doslovnog smisla). A znanja-reči (doslovni smisao) su zasnovane ne čulnim istinama, jer čovek ne može shvatiti reči-znanja bez čulnih istina; ove poslednje istine, to jest, reči-znanja i čulne istine, to je ono što je označeno *čovekom veštim u lovu(lovcem)*; ali stvari nauka je ono što je označeno *čovekom polja (ratarom,sejačem)*; jedno dolazi za drugim kod čoveka. Stoga, sve dok čovek ne dođe u odraslo doba, i sve dok nije pomoću reči-znanja i čulnih istina u stvarima nauka, on ne može da se nanovo rodi, jer ne može da se potvrdi u istinama nauka, osim preko ideja koje potiču od čulnih stvari i reči-znanja (ili doslovnog smisla). Jer nema ničega kod čoveka ni u njegovoj najdubljoj misli, čak ni u najdubljim tajnama vere, što nije praćeno nekom prirodnom i čulnom idejom, iako uglavnom ne zna kakva je ta ideja; ali u drugom životu, ako to samo želi, to se pokazuje njegovom pogledu da može da razume, ako zaista to želi da vidi; jer u drugom životu takve se stvari pokazuju vidljivo: ovo izgleda neverovatno, ali je ipak istinito.

3311. A Jakov bješe krotak (ispravan) čovek, označava istinu. Ovo se vidi iz reprezentacije Jakova, koja je nauk prirodne istine (vidi br. 3305); i iz značenja krotak (ispravan), kako se opisuju oni koji su u istinim stoga oni koji su od istine (vidi br.612).

3312. *I bavljaše seu šatorima*, označava bogoštovanje otuda. Ovo se vidi iz značenja šatora, koje je Sveto ljubavi, pa stoga i bogoštovanje (vidi br. 414,1102,2145,2152). Razlog da šatori označavaju Sveto bogoštovanje je to, što je u Pradrevno vreme, čovek Crkve, koji je bio u ljubavi ka Gospodu, a iz toga i u svetom bogoštovanju, živeo (obitavao) u šatorima, i obavljao sveto bogoštovanje u njima; i pošto su (ljudi) u to vreme počeli da predstavljaju Sveto ljubavi i Sveto bogoštovanje šatorima, stoga im je bilo zapovedeno da načine šator prema nacrtu koji je pokazan Mojsiju na Brdu Sinaju, i da se obavlja Božansko bogoslužjenje u njemu. Otuda i svetkovima šatora, i njihovo bavljenje u šatorima u toj prilici, što je sve bilo ustanovljeno kako bi predstavljalo sveto bogoštovanje koje je pripadalo

čoveku nebeske Crkve. Iz toga se vidi da je bavljenjem u šatorima označeno bogoštovanje.

3313. *A Isak milovaše Isava jer rado jeđaše lova njegova (jer je meso od love bilo u njegovim ustima),* označava da je Božansko Dobro Božanskog Racionalnog volelo dobro od istine. Ovo je jasno iz reprezentacije Isaka, što je Gospodovo Božansko Racionalno u pogledu Božanskog Dobra (vidi br. 3012,3013,3191,3210); iz reprezentacije Isava, što je Gospodovo Božansko Prirodno u odnosu na dobro (vidi br. 3300,3302, i ono što sledi o Edomu), i iz značenja mesa od lova, što je dobro života od prirodnih istina (vidi br. 3309); u *njegovim ustima*, označava daje bilo u njegovom prirodnom osećanju; jer u Reči, ono za što se kaže da je u srcu, to je ono unutrašnje i koje potiče od dobra, a kada se kaže da je u ustima, kada je nešto spoljašnje i potiče od istine; i pošto je dobro istine, koje je ovde predstavljeno Isavom, i označeno mesom od lova, spoljašnje u prirodnom osećanju koje potiče od istine, stoga se kaže da je (lov) bio u Isakovim ustima (da je rado jeo).

3314. *A Rebeka milovaše Jakova,* označava da je Božanska Istina Božanskog Racionalnog volela nauk istine. Ovo se vidi iz reprezentacije Rebeke, što je Božanska Istina Božanskog Racionalnog (vidi br.3012,3013,3077, i celo prethodno poglavlje, gde se govori o Rebeki); i iz reprezentacije Jakova, što je nauk prirodne istine, a u najvišem smislu Gospodovo Božansko Prirodno u odnosu na istinu (vidi br. 3305). Što se tiče Božanskog Dobra od Racionalnog koje voli dobro koje je pripadalo Prirodnom, i što se tiče Božanske Istine koja pripada Božanskom Racionalnom koje voli istinu koja pripada Prirodnom, ovakav je slučaj. Dobro i istina čine Racionalno; a dobro i istina čine i Prirodno. Dobro Racionalnog utiče u (prirodno) bez istine, to znači posredno; isto tako, dobro Racionalnog utiče preko istine Racionalnog u istinu prirodnog, znači posredno, a isto tako kroz dobro života Prirodnog u istinu tamo, znači opet posredno. Otuda je to, da je povezivanje dobra Racionalnog s dobrom Prirodnog uže (tešnje) nego s istinom, koje je povezivanje označeno Isakovom ljubavlju za Isava; a da je povezivanje istine Racionalnog s istinom Prirodnog uže (tešnje) nego s dobrom, koje je povezivanje označeno Rebečinom ljubavlju za Jakova. Ove su stvari zaista takve priode, da se

ne mogu razumeti bez teškoća, osobito zbog toga što osnovna načela o ovome predmetu nisu poznata u svetu, čak ni onome učenom delu (sveta); na primer, da se Racionalno razlikuje od prirodnog, i da dobro i istina čine Racionalno, i da oni tako istio čine i Prirodno. Još je manje poznato da Racionalno utiče u Prirodno, kako bi čovek moga da misli, i da hoće ono što misli; i pošto ova načela, kaja su samo najopštija, nisu poznata, mora da je teško razumeti uticaj (infuks). A ovo su stvari o kojoma anđeli imaju svetlost, u kojoj oni vide bezboj pojedinosti, i to s uživanjem u kojemu su onda kada im se dopusti da misle u isto vreme o Gospodovom Božanskom i o Njegovom Ljudskom. Tako isto i čovek, koji je u dobru, i u kome ima nešto anđeosko još dok živi u telu, njemu Gospod daje neku svetlost o ovim i sličnim predmetima; ali onaj koji nije u dobru, oseća se nelagodno kad misli o ovakvim stvarima, a još nelagodnije kada razmišlja o tome kako se one odnose na Božansko koje pripada Gospodovom Ljudskom. Stoga je bolje se takve osobe, koje odgovaraju ovom opisu, ne bave ovakvim predmetima, jer ih one ne razumeju, još više, one ih odbacuju, govoreći u srcu: Šta je to meni? Neće mi doneti ni čast ni dobitak.

3315. Stihovi 29,30. *Jednom Jakov skuha jelo (sočivo, grašak), a Isav dođe s polja umoran. I reče Isav Jakovu: daj mi da jedem toga jela crvenoga, jer sam umoran. Otuda se prozba Edom.*

Jednom Jakov skuha jelo (sočivo, grašak), označava skup stvari nauka; i Isav dođe spolja, označava ozbiljnu primenu dobra života: i bio je umoran, označava stanje borbe: i Isav reče Jakovu, označava Gospodovo opažanje od dobra iz Prirodnog: daj mi da jedem, od toga jela crvenoga, označava želju (težnju) za stvarima nauka: ovoga jela crvenoga, označava ono što izgleda dobro: jer sam umoran, označava ovde, kao i pre, stanje borbe: otuda se prozva Edom, označava kakav je u odnosu na dobro, kojemu su se pridružile stvari nauka istine.

3316. *Jakov skuha jelo (zelje, leće), označava da je oblikovao skup (masu) stvari nauka (doktrinarnih stvari). Ovo se vidi iz reprezentacije Jakova, koji je nauk prirodne istine (vidi br. 3305), stoga i stvari nauka u prirodnom čoveku; i iz značenja jela (zelja ili leća), koji je masa takvih stvari; skuha, označava ovde*

skupiti, jer izraz u izvornom jeziku je skuhati, kao da se kaže da je on *skuhao kuhanjem* to jest, da je sve sakupio. To je prvo stanje povezivanja dobra i istine, koje se opisuje u ovome stihu, i u sledećim stihovima, sve do kraja ovoga poglavlja. Prvo stanje čoveka koji se nanovo rađa ili kod kojega se istina povezuje s dobrom, je to, da u njegovom prirodnom čoveku, ili u njegovom spremištu, koje se naziva memorijom, ima skupljenih masa stvari nauka istine bez ikakvog određenog reda. Stvari nauka, koje su tada u njemu, mogle bi se uporediti s masom neurednih i nesređenih materijala, kao da su u haosu; ali ovo se radi da bi se te stvari dovele u red, jer sve što treba da se sredi, treba prvo da bude u neredu, to jest, u stanju zbrke. To je označeno jelom (zljem, lećom ili sočivom) koje je Jakov skuhao, to jest, skupio. Ove stvari nauka se ne sređuju same od sebe, nego kroz dobro koje se u njih uliva, i u skladu sa tim koliko i kakvo je to dobro koje deluje na njih, pa je toliki i takav red koji dobro zavodi među njima. Kada dobro počne da čezne za, i želi one stvari nauka, s namerom da se s njima spoji, to se onda izgleda kao osećanje istine. To su one stvari koje su označene onim što je Isav rekao Jakovu, ODELJAK 2. *daj mi da jedem od toga jela crvenoga.*

Ove stvari zaista izgledaju udaljene od smisla slova, ali kada ih čovek čita, i kada ih razume u smislu slova, anđeli koji su kod njega, nemaju ideju sočiva, ili Jakova, ni Isava, niti šta je crveno, niti šta je to jesti crveno jelo, nego umesto toga imaju duhovnu ideju, koja je sasvim drugačija, i udaljena je od prirodne ideje, u koju duhovnu ideju gornje reči se u istom trenu pretvaraju. Slučaj je isti i sa drugim odlomcima u Reči; kao na primer, kada se čita izraz *hleb*, anđeli ne opažaju hleb, nego trenutno umesto hleba, opažaju *nebesku ljubav*, i stvari koje pripadaju nebeskoj ljubavi, to jest, ljubavi ka Gospodu; i kada se čita izraz *vino*, umesto vina oni opažaju duhovnu ljubav, kao istvari koje pripadaju toj ljubavi, to jest, ljubav prema bližnjemu; tako, kada se čita izraz *zelje*, oni opažaju stvari nauka koje se još nisu spojile s dobrom, nego su u zbrkana masa tih stvari. Iz ovoga se može videti kakve su misli i opažanja anđela, i kako su one udaljene od misli i opažanja čoveka. Ako bi čovek mislio na sličan način, kada je u onome što je sveto, na primer, za vreme Svete Večere, kada bi umesto hleba opažao ljubav ka Gospodu, a umesto vina opažao ljubav prema bližnjemu, on bi tada bio u sličnoj misli i

opažanju s anđelima, koji bi mu se onda približili, da bi se na kraju s njim udružili u mislima, ali to samo onoliko koliko je čovek u isto vreme i u dobru. Da zelje (*prim.prev. Crveno jelo jevjеровatno bilo ili od crvenog zelja*) označava masu (zbrku), može se videti iz onoga što se kaže za sinove proroka i za Elizeja, i Knjizi o Carevima: Po tom vrati se Elizej (Jelisije) u Glagalu. A bijaše glad u onoj zemlji, i sinovi proročki jeđahu pred njim. A on reče momku svojem: pristavi veliki lonac, i skuhaj zelja sinovima proročkim. A jedan otide u polje sa nabere zelje, i nađe divlju lozu i nabras nje divljih tikvica pun plašt, i došavši sasječe ih u lonac gdje bješe zelje, jer ih ne poznavahu. I usuše ljudima da jedu; a kad stadoše jesti onoga zelja, povikaše: smrt je u loncu, čovječe Božiji!! ne mogahu jesti. A on reče: donesite bijela brašna, i sasu brašno u lonac, i reče, uspi ljudima neka jedu. I ne bi više nikakvoga zla u loncu (2 o Careima IV.38-41). Ove reči, u unutrašnjem smislu, imaju sasvim drugo značenje od onoga u smislu slova; naime, glad u zemlji označava nestašicu spoznaja dobra i istine (vidi br. 1460); proročki sinovi označavaju one koji poučavaju; zelje označava masu znanja-reči loše povezanih; bijelo brašno označava istinu koja je oddobra, ili ono što je duhovno od onoga što je nebesko (vidi br. 2177). Tako da je Elisijevim stavljanjem bijelog brašna u lonac, i time što nisu našli zla u njemu, označeno je da se masa (zbrka) nepovezanih znanja-reči može popraviti pomoću duhovne istine iz Gospodove Reči, jer Elisije označava Gospoda kao Reč (vidi br. 2762). Bez ovog duhovnog smisla, priča o zelju, i promeni koju je unelo belo brašno, ne bi bila vredna da se pominje u najsvetijoj Reči. To je bilo radi stvari koje su ovime predstavljene, da se dogodilo ovo čudo, kao i ostala čuda koje se pominju u Reči, od kojih su sva predstavljala Božanske stvari koje su sadržane u njima.

3317. *I Isav dođe s polja*, označava pažljivu primenu na dobro života. Ovo se vidi iz reprezentacije Isava, koji je dobro života prirodne istine (vidi br. 3300); i iz značenja *doći s polja*, koje je pažljivo primenjivanje (istine?) u dobru; jer meditirati u polju, je misliti u stanju dobra (vidi br.3196); jer polje označava dobro koje pripada Crkvi (vidi br. 2971).

3318. *I bješe umoran*, označava stanje borbe. Ovo se vidi iz značenja biti umoran, ili umora (iscrpljenosti), a to je stanje posle borbe, u ovom slučaju to je stanje borbe, jer je predmet o kome se govori stanje spajanja dobra s istinom u prirodnom čoveku. Da biti umoran ovde označava stanje borbe, pokazuje se samo iz serija stvari u unutrašnjem smislu, a posebno zato što se dobro ne može spojiti s istinom u prirodnom čoveku bez borbe ili, što je ODELJAK 2. isto, bez iskušenja. Kako bi se znalo kako se ovo odigrada kod čoveka, biće to ukratko objašnjeno. Čovek je samo organ ili posuda, koja prima život od Gospoda, jer čovek ne živi od samog sebe (vidi br. 290,2021,2536,2796,1954,2886-2889,3001). Život, koji se uliva u čoveka od Gospoda, je od Njegove Božanske Ljubavi. Ova ljubav, ili život od nje, uliva se i vezuje se za posude koje su u čovekovom Racionalnom, i u njegovom Prirodnom. Ove posude su u čoveku u suprotnom položaju u odnosu na život koji se uliva, što je posledica naslednoga zla u kome je čovek rođen, i stvarnog života (zla) koji vodi. Ali život koji se uliva može da pripremi posude da ga prime, i to i čini. Ove posude u racionalnom čoveku, i u njegovom prirodnom čoveku, su stvari koje se nazivaju istinama, koje su u sebi samo opažanja varijacija oblika tih posuda, i promene stanja, u skladu s kojima, na razne načine, postoje varijacije, koje deluju u najnežnijim supstancama, na način koji je neizreciv (vidi br. 2487). Samo dobro, koje ima život od Gospoda, ili koje je život, je ono što se uliva i što pravi red. Stoga, kada su ove posude, koje se razlikuju po obliku, u suprotnom položaju i pravcu u odnosu na život koji se uliva, kao što je rečeno, jasno je da se one moraju svesti na položaj pogodan za život koji se uliva, i da se s njima slaže. Ovo se ne može izvesti sve dok je čovek u istom stanju u kome je bio kad se radio ili u koje se sam doveo, jer u ovom slučaju posude nisu poslušne, jer se one tvrdoglavo opiru, a opiru se nebeskom redu, već prema životu koji se uliva i deluje; jer je dobro koje ih pokreće, i sa kojim se slažu, dobro ljubavi prema sebi i svetu, koje dobro, iz razloga grube vreline koja je u tome, čini da su posude takve. Stoga, pre nego one postanu poslušne, i pripremljene da prime život Gospodove ljubavi, one mora da omekšaju; ovo omekšavanje se postiže samo iskušenjima; jer iskušenja uklanjaju stvari koje pripadaju ljubavi prema sebi, i stvari kao što je preziranje drugih u upoređenju sa samim sobom, stoga stvari koje su slavljenje

samoga sebe, kao i mržnje i osvete koje potiču od ovih; stoga, kadase te stvari donekle umere i pokore preko iskušenja, tada posude počnu da popuštaju i da se slažu sa životom Gospodove ljubavi, koja se neprekidno uliva u čoveka. Otuda to, dadobro počinje da se spaja s istinama, prvo u racionalnom čoveku, a posle i u Odeljak 3. prirodnom; jer istine, kao što je već rečeno, samo su opažanja varijacija oblika u skladu sa stanjem koje se neprekidno menja, a opažanja potiču od života koji se uliva. To je razlog da se čovek nanovo rađa, to postaje nov, kroz iskušenja ili, što je isto, kroz duhovne borbe, i da posle dobija kao poklon drugu narav postavši blag, krotak, prostodušan, i skrušenog srca. Iz ovih razmatranja se može videti kakvim svrhama služi iskušenje, naime, da dobro od Gospoda ne samo da se može ulivati, nego da može da dovede u red posude da budu poslušne, i da se na takav način poveže s njima (dobro od Gospoda da se poveže). Da su istine posude koje primaju dobro, može se videti u br. 1496,1832,1900,2063,2261,2269. U ovom odlomku, stoga što je predmet o kome se radi povezivanja dobra i istine u prirodnom čoveku, i da pošto se prvi početak povezivanja odvija preko borbi iskušenja, može da bude jasno da se rečima *bješe umoran* označava stanje borbe. A u pogledu Gospoda, o kojem ovaj odlomak govori u najvišem smislu, On je, preko najtežih iskušenja doveo sve stvari u Odeljak 4. Sebi u Božanski Red, tako da u njemu nije ostalo ništa od Ljudskog koje je povukao od majke (vidi br. 1444,1573,2159,2574,2574,2649,3036); tako da On nije postao nov preko preporađanja kao drugi neki čovek, nego je savimposao Božanski: jer čovek, koji preko preporoda postaje novi čovek, još uvek zadržava u sebi naklonost ka zlu, i samome zlu, ali se uzdržava od zla pomoću influksa života od Gospodove ljubavi, i to velikom silom; dok je Gospod potpuno odbacio svako zlo, i učinio Sebe Božanskim, čak i u pogledu posuda, to jest, istina. To je ono što se u Reči naziva Glorifikacija (Slava).

3319. *A Isav reče Jakovu*, označava Gospodovo opažanje od dobra koje je u Prirodnom. Ovo se vidi iz značenja reči, koje je opaziti (vidi br. 1791,1815,1819,1898,1919,2080.2862); iz reprezentacije Isava, što je Gospod u odnosu na dobro prirodnog (vidi br. 3300,3302, i ono što sledi o Edomu); i iz reprezentacije Jakova, koji je istina Prirodnog (vidi br,3305), od čega je opažanje.

3320. *Daj mi da jedem od toga jelacrvenoga*, označava želju za stvarima nauka (doktrine); a od *ovoga crvenoga* označava ono što je prividno dobro (izgleda kao dobro). Ovo se vidi po značenju jesti, što je komunicirati i povezati se (vidi br. 3089); otuda ovaj izraz, *Daj mi da jedem*, označava želju za spajanjem istine ili stvari nauka sa sobom; i iz značenja crvenoga, koje označava dobro (vidi br. 3300), u ovom slučaju ono što je prividno dobro, jer stvari nauka, makako da su sređene, izledaju kao dobro u spoljašnjem obliku, iako su iznutra zbrka (masa) (vidi br. 3316). Razlog da se pominju ove stvari, je to, što Isav ima isto ime kao i Edom, i to da bi se Edomom označilo dobro, kojemu de pridružuju stvari nauka istine.

3321. *Jer sam umoran*, označava stanje borbe. Ovo se vidi iz značenja biti umoran, ili umora, koje je stanje borbe (vidi br. 3318); razlog da se ovde opet pominje umor, je da bi se potvrdilo da se povezivanje dobra i istine u Prirodnom izvodi kroz duhovne borbe, to jest, kroz iskušenja. Što se tiče spajanja dobra i istine u Prirodnom, uglavnom je skučaj kao što sledi. Čovekovo Racionalno prima istine ranije nego njegovo Prirodno, a to je stoga da bi se Gospodov život magao ulivati kroz Racionalno u Prirodno, da bi ga pripremio i učinio pokornim: jer je Racionalno čistije, a Prirodno je grublje ili, što je isto, prvo je unutrašnje, a drugo je spoljašnje; a to je u skladu sa redom koji je poznat, da prvo može da se uliva u drugo, ali ne drugo u prvo. Otuda to, da se čovekovo Racionalno može prilagoditi istinama, i primiti ih pre nego li njegovo Prirodno, što može da se jasno vidi po tome što se racionalni čovek, kod onoga ko se nanopvo rađa, mnogo bori s prirodnim ili, što je isto, unutrašnji čovek sa spoljašnjim; jer unutrašnji čovek, kao što je poznato, može videti istine, i može ih hteti, dok ih spoljašnji odriče i opire im se. Jer u prirodnom čoveku ima znanja-reči koja potiču u velikoj meri od čulnih iluzija a za koja on, iako su obmane, veruje da su istinita. Ima bezbroj stvari koje prirodni čovek ne shvata, jer su u senci i u tami, a ono što ne shvata, za to on misli ili da to ne postoji ili da to nije tako. Slično, ima mnogo požuda koje prate ljubav ka sebi i svetu, i što god njima povlađuje, on to naziva istinama: i kad čovek njima dopusti da vladaju, sve što od njih potiče, sve je suprotno duhovnim istinama. I šta je više, ima stvari u prirodnom čoveku koje prirodni čovek shvata čulima, ali ih ne shvata u istoj meri i racionalni čovek sve dok ne odbaci materijalno telo. To je razlog da

veruje da ono što deluje na prirodna čula, da je to sve što postoji, i da ono što ne deluje na prirodna čula, da to kao da i nije ništa. Ovo su uzroci da prirodni čovek prima istine mnogo kasnije i s većom teškoćom nego racionalni čovek. Otuda potiče borba, koja traje znatno vreme, i koja ne prestaje sve dok ne omekšaju prijemne posude, kao što je gore pokazano (br. 3318); jer istine su ništa drugo nego posude koje primaju dobro (vidi br. 1496,1832,1900,2063,2261,2269), kojese posude to tvrđe što se čovek više potvrdio u stvarima koje su upravo pomenute ; i što se više unvrđio u njima, to je teža borba, ako treba da se nanovo rodi. Takav je, stoga, slučaj sa prirodnim čovekom, da se povezivanje istina sa dobrom njemu ostvruje kroz borbe u iskušenjima, pa se zato i kaže, *Umoran sam*.

3322. *Stoga se nazva Edom*, označava kakav je u pogledu dobra, kome su se pridružile stvari nauka istine. Ovo se vidi iz značenja nazvati imenom, što označava kvalitet (vidi br. 144,145,1754,1896,2009,2724,3006); i iz reprezentacije Edoma. Kroz celu Reč Odeljak 2.pominje se Ezav (Isav) a isto tako i Edom, gde se Isavom označava dobro Prirodnog pre nego su se stvari nauka istine sasvim povezale s tim dobrom, kao i dobro života koje potiče od influksa iz Racionalnog; a Edomom se označava dobro Prirodnog s kojim su se povezale stvari nauka istine. Ali u obrnutom smislu, Isav označava zlo ljubavi prema sebi, pre nego su se obmane sasvim pridružile toj ljubavi; a Edom se označava zlo te ljubavi kad su se već one obmane pridružile tome dobru. Većina imena u Reči imaju i obrnuti smisao, kao što je često pokazano, iz razloga što iste stvari koje su dobra i istine u Crkvama, s protekom vremena izrođavaju se u zla i obmane kroz razna kvarenja. Da se takve stvari označavaju Isavom i Edomom, može se videti iz sledećih odlomaka. Kod Isaije: Ko je onaj koji ide iz Edoma, iz Bozre, s crvenijem haljinama? Krasno odjeven, koračajući u veličini sile svoje? Ja sam, koji govorim pravdu i vrijedan sam spasti. Za što ti je creno odijelo i haljine kao u onoga koji gazi u kaci? Gazih sam i kaci, i niko između naroda ne bijaše sa mnom; ali ih izgazih u gnjevu svome i potlačih u ljutini svojoj. Pogledah, a nikoga ne bješe da pomože, ali me desnica moja izbavi i jarost Moja poduprije Me (LXIII.1-3,5); gde je očito da Edom označava Gospoda: i da on označava Gospoda kao Božansko Dobro Božanskog

Prirodnog, jasno je, pošto je predmet o kome se govori spajanje dobra i istine u Gospodovom Ljudskom, i o borbama u iskušenjima pomoću kojih ih je On spojio. Ovde haljine označavaju istine prirodnoga čoveka, ili istine relativno niže (inferiorne), vidi br. 2576; i da crveno označava dobro koje pripada Prirodnom, br. ?; da je Gospod svojom sopstvenom snagom, kroz iskušenja_borbe, spojio istine i dobra u tome (prirodnom), opisuje se time što je On gazio u kaci sam, kad se dodaje, *nije bilo nikoga da Mi pomogne, ali me desnica Moja izbavi; da desnica* označava silu, vidi br. 878. U Knjizi Sudija: O Jehova! kad si Odeljak 3. silazio sa Seira, kad si išao iz polja Edomskoga, zemlja se tresijaše, i nebesa kapahu, oblaci kupahu vodom. Brda se rastapahu pred Jehovom; taj Sinaj pred Jehovom Bogom Izrailjevim (V.4.5); ići iz polja Edomskoga označava skoro isto što i izaći iz Edoma kod Isaije. Na sličan način i kod Mojsija: Jehova izide sa Sinaja, i *pokaza im se sa Seira (Zak.Ponovljeni XXXIII.2)*. Kod istoga: Vidim ga, ali ne sad; gledam ga, ali ne iz bliza; izaći će zvijezda iz Jakova i ustaće palica iz Izrailja, koja će razbiti knezove Moaške i razoriti sve sinove Setove, jer će Izrailj raditi junački. I vladaće koji je od Jakova, i zatr će ostatak od grada (Brojevi XXIV.17-19); govoreći o Gospodovom dolasku na svet, čija se Ljudska suština nazivala zvezdom iz Jakova, i žezlom iz Izrailja; Edom i Seir, koji su nasledstvo, stoje za Božansko Dobro Gospodovog Božanskog Prirodnog; to što će oni naslediti svoje neprijatelje, označava da Božansko Dobro treba da nasledi (stupi na mesto) one stvari koje su pre bile u Prirodnom; vlast nad istinama(u prirodnom), označava se sa vladati nad Jakovom, i razaranjem ostatka grada; da Jakov označava istinu Prirodnog, vidi br. 3305, i da grad označava stvari nauka, br. 402,2268,2449,2712,2943,3216; kaže se da će se vladati nad njima, onda kada su potčinjene i podložne dobru, a pre toga se nazivaju neprijateljima, jer se neprestano Odeljak 4. odupiru, kao što je gore pokazano (br. 3321). Kod Amosa: U to ću vrijeme podignuti opali šator Davidov, i zatvoriću mu pukotine, i opraviću mu što je razvaljeno, i opet ću ga sagraditi kao što je bio prije da bi naslijedili ostatak Edomaca (Idumejaca) i sve narode na koje se priziva ime Moje (IX.11,12): šator Davidov stoji za Crkvu i bogoštovanje Gospoda; ostaci Edoma stoje za one koji su u dobru unutar Crkve; narodi na koje se priziva Njegovo ime, stoje za one koji su u dobru, ali su izvan Crkve; da narodi

stoje za one koji su u dobru, vidi br. 1259,1260,1416,1849. Kod Davida: Moav je čaša moja, iz koje se umivam, na Edom pružiću obuću svoju. Pjevaj mi Filistejska zemljo! Ko će me odvesti u tvrdi grfad? Ko će me otpratiti do Edoma, zar ne ćeš Ti? (Psalam LX.8-10); da Edom stoji za dobro Prirodnog, jasno je iz značenja obuće, što označava najniže u Prirodnom (vidi Odeljak 5. br.1748). Kod Danila:U posljednje vrijeme će se južni car pobiti s njim; i car će sjeverni udariti na nj kao vihor skolima i konjicima i s mnogim lađama, i ušavši u zemlje poplaviće i proći. I doći će u krasnu zemlju, i mnoge će propasti, a ova će se izbaviti od njegovijeh ruku: Edomska, Moapska i glavni dio sinova Amonovijeh (XI.40.41); govoreći o posljednjem stanju Crkve: Car sjeverni stoji za obmane ili, što je isto, za one koji su u obmanama. Edom stoji za one koji su u prostom dobru, a koje je dobro kao kod onih koji sačinjavaju Gospodovu spoljašnju crkvu; a slično se označava i Moabom i sinovima Amonovim (vidi br. 2468); i pošto oba, Edomi Moab, označavaju one koji su u dobru, stoga se u mnogim odlomcima oni pominju zajedno, ali s tom razlikom, da Edom označava dobro Prirodnog, kome su pridružene stvari nauka istine, dok Moab označava prirodno dobro, kao što je kod onih u kojima se stvari nauka istine nisu pridružile; prethodni i potonji izgledaju isti u spoljašnjem obliku, ali ne i u unutrašnjem. Otuda se sada pokazuje zašto je rečeno: Nemoj se gaditi Edomejca (Idumejca), jer ti je brat; nemoj se gaditi Ergipćanina, jer si bio došljak u zemlji njegovoj (Zak.Ponovjeni XXIII.7); jer se Edomitom označava dobro Prirodnog, a Egipćaninom istine od toga (dobra u prirodnom), koja su znanja-reči (vidi br. 1164,1165,1186,1462), stoga se oba pominju u dobrom smislu. Iz ovoga se vidi zašto je Jehova rekao Mojsiju: Nemojte zametati boja s njima, jer vam neće dati zemlje njihove ni stope, jer sam dao Isavu (Ezavu) goru Seir u našljedstvo. Jela kupujte od njih za novce, i jedite; i vodu kupujte od njih za novce, i pijte Odeljak 7. (Zak.Ponovljeni II.4-6). Ali u obrnutom smislu, Isav i Edom predstavljaju one koji koji se otkreću od dobra, jer preziru istinu, i nisu voljni da im se pripoji bilo šta od istine vere, a sve zbog ljubavi prema sebi; otuda se ovakve osobe označavaju u obrnutom smislu, Isavom (Ezavom) i Edomom. To je predstavljeno i time što je car Edomski izažao s puno naroda i silnom rukom odbio da dozvoli Izrailju da prođe njegovu granicu (Brojevi XX.14-22). Ovo zlo, naime, ljubav prema sebi, koje je

takvo da ne prima istine vere, pa stoga ni stvari nauka istine, opisuje se u raznim odeljcima u Reči Isavom i Edomom, a u isto vreme se opisuje stanje cCkve kada postane takva; kao kod Jeremije: Za Edom, ovako veli Jehova nad vojskama, zar nema više mudrosti u Temanu? Nesta li svjeta razumnima? Iščilje li mudrost njohova? Bježite, obratite pleći, zavrite se duboko, stanovnici Dedanski, jer ću pustiti na Isava (Ezava) pogibao njegovu u vrijeme kad ću ga pohoditi. Ali ja ogologuzih Ezava, otkrih potaje njegove da se ne može sakriti; propade sjeme njegovo. Ostavi sirote svoje, ja ću im život sačuvati, i udovice tvoje neka se uzdaju u me. I zemlja će Idumejska (Edom) biti pustinja, ko prođe mimo nju, svak će se čuditi i zviždaće radi svijeh rana njegovijeh (XLIX.7,8,10,11,17 i Odeljak 8. sledeći stihovi). Kod Davida: Rekoše: hodite da ih istijebimo između naroda da se više ne pominje ima Izrailjevo. Složno pristaše, i suprot tebi vjeru uhvatiše: Naselja Edomova i Ismailjci, Moab i Agareni. (Psalam LXXX.4-6). Kod Abdije: Ovako veli Jehova Bog za Edom: Čusmo glas od Jehove, i glasnik bi poslan k narodima: ustajte, da ustanemo na nj u boj! Gle, učiniću te malijem među narodima, bićeš vrlo prezren. *Ponos srca* prevari te, tebe, koji sjediš u rasjelimana kamenijem, u visokom stanu svom: ko će meoboriti na zemlju? Da se podigneš visoko kao orao, i među zviozde da metneš gnijezdo svoje, odande ću te oboriti, govori Jehova. Kako si oplijenjen? Da su došli k tebi kradljivci ili lupeži noću, ne bi li pokrali koliko im je dosta? Da su došli k tebi berači vinogradski, ne bi li ostavili pabiraka? Kako se pretraži Isav (Ezav), kako se nađoše potaje njegove! Do granice te odvedoše svi koji bijahu s tobom u vjeri, prevariše te, nadvaladaše te koji bijahu u miru s tobom; koji jedu hljeb tvoj podmetnuše ti zamku, da se ne opazi. U onaj dan, govori Jehova, ne ću li pogubiti mudre u zemlji Edomu (Idumejskoj) i razumne u gori Ezavovoj (Isavovoj)? I tvoji će se junaci uplašiti, Temane, da se istrijebe pokoljem svi iz gore Ezavove. I dom će Jakoljev biti oganj i dom Josipov plamen, i dom Erzavov strnjika, i spaliće ih; i ne će biti ostatka domu Ezavovu. I naslijediće jug, goru Ezavovu (1-8,10,18,19); u ovom odlomku Edom i Ezav stoje za zlo prirodnog čoveka koje potiče iz ljubavi prema sebi, koja prezire i odbacuje svaku istinu, zbog čega dolazi do Odeljak 9. pustošenja. Kod Jezikilja: Sine čovječiji, okreni lice svoje nasuprot brdu Seiru, i prorokuj za nj. Bog Jehova veli: ja sam

protiv tebe, Brdo Seir, i pružiću ruku svoju protivu tebe, i učiniću pustinju od tebe i pustoš, jer ima neprijateljstvo od vječnosti, i rasipaš mačem sinove Izrailjeve u nevolji, kad je kraj bezakonju njihovu. I napuniću gore njezine pobijenijeh njezinijeh; i nahumovima tvojim i po svijem potocima tvojim padaće pobijeni od mača. Vječnu pustinju načiniću od tebe, gradovi se tvoji ne će opraviti. I poznaćete da sam ja Jehova čuo sve tvoje hule koje si govorila na gore Izrailjeve rekavši: opustješe, nama su dane da ih jedemo. Kako si se veselila našljedstvu doma Izrailjeva što opustje, tako ću i tebi učiniti; opustjećeš, goro Seire, i sva zemljo Idumejska (Edomova) (1-8,10,18,10,12,15); gde je jasno, da Edom, u obrnutom smislu, označava one koji preziru, odbacuju i hule na duhovna dobra i istine, koje su ovde gore Izrailjeve. Kod istoga: Za to ovako veli Gospod Jehova: u ognju revnosti svoje govorih protiv ostalih naroda i protiv sve Idumejske (Edoma), što osvojiše moju zemlju radujući se iz svega srca i rugajući se da bi je oplijenili (XXXVI.5); gde je smisao isti. Osvojiti zemlju sebi u nasledstvo, označava opustošiti Crkvu, to jest, dobro i istinu, Odeljak 11. koje pripadaju Crkvi. Kod Malahije: Riječ (breme) Izrailju. Ljubim te, veli Jehova. A vi govorite: u čemu nas ljubiš? ne bješe li Ezav (Isav) brat Jakovu? Govori Jehova, ali Jakova ljubih. A na Ezava mrzih, za to gore njegove opustih i našljedstvo njegovo dadoh zmajevima iz pustinje (I.1-3); u ovom odlomku Ezav stoji za zlo Prirodnog, koje ne dozvoljava duhovnu istinu, koja je Izrailj (br.3305), i stvari nauka istine, koje su Jakov (br. 3305), i zbog toga je opustošen, što je označeno sa *mrzim na nj* (Ezava); da se samo to označava s mrziti na nekoga, vidi se iz onoga što je gore navedeno iz Reči, o Ezavu i Edomu u dobrom smislu. Ali kada istine neće da se pripoje dobru, tada se za Jakova kaže obrnuto, kao kod Ozije: i uhvati vjeru s Asircem, i nosi ulje u Egipat; s Judom imam parbu, i pohodiću Jakova prema putovima njegovijem. *U utrobi zamjeni brata svojega* (XII.2,3).

3323. Stihovi 31-33. *A Jakov mu reče: prodaj mi danas prvenaštvo svoje. A Ezav (Isav) odgovori: evo, hoću da umrem, pa šta će mi prvenaštvo? A Jakov mu reče: zakuni mi se danas, i on mu se zakle; tako prodade prvenaštvo svoje Jakovu.*

Jakov reče, označava nauk (doktrinu) istine: prodaj mi danas prvenstvo svoje, označava da je u pogledu vremena nauk istine je bio prividno prvi: i Ezav reče: Evo, hoću da umrem, označava da bi on inače ustao ponovo: pa šta će mi prvenstvo? označava da tada nema potrebe za prvenstvom: i Jakov reče, označava nauk istine: Zakuni mi se danas: i on mu sezakle, označava potvrđivanje: tako prodade prvenstvo svoje Jakovu, označava da je u međuvremenu dato prvenstvo.

3324. *Jakov reče, označava nauk istine. Ovo je očito iz reprezentacije Jakova, koji je nauk (doktrina) prirodne istine (vidi br. 3305) ili, što je isto, to su oni koji su u nauku istine. Predmet o kome se raspravlja u ovim stihovima, čak i do kraja poglavlja, je pravo prvenstva, da li pripada istini ili dobru ili, što je isto, da li pripada nauku istine, ili nauku života dobra ili, što je isto, da li pripada veri, onoliko koliko je ona istina nauka, ili pripada ljubavi ka bližnjemu, onoliko koliko je ovo u dobru života. Kada čovek pravi zaključak iz prirodnog opažanja, on veruje da je vera, onoliko koliko je ona istina nauka, ispred (da ima prvenstvo) ljubavi ka bližnjemu onoliko koliko je ovo dobro života, jer opaža kako istina, koja je iz nauka, ulazi, ali ne kako ulazi dobro, jer i prethodno (istina) ulazi spoljašnjim putem, naime, preko čula, dok potonje (dobro) ulazi unutrašnjim putem; a tako i mora da misli jer ona (istina) naučava šta je dobro, pa je stoga pre dobra; i dalje, pošto se čovekova obnova (reformacija) izvodi pomoću istine i pošto je u skladu s istinom, tako da se čovek usavršava po dobru onoliko koliko se istine može spojiti s njim (s dobrom), pa se stoga dobro usavršava kroz istinu; i još više, zato što čovek može da bude u istini, i da misli i govori iz nje, i to s revnošću, iako nije u isto vreme i u dobru; što više, zbog sile u istini, on se pouzdaje u spasenje. Ovi i mnogi drugi razlozi navode osobu da pretpostavi, kada sudi po od čulnog i prirodnog čoveka, da je istina, koja je od vere, ispred (ima prvenstvo) dobra koje pripada ljubavi ka bližnjemu; ali sve su ovo umovanja od zabluda, jer tako izgleda čulnom i Odeljak 2. prirodnom čoveku Samo dobro, koje pripada životu, ima prvenstvo: dobro života je pravo zemljište u koje se istine seju, i kakva je zemlja, takvo je i primanje semena, to jest, istina vere. Istine, doduše, mogu da se prve spremaju u memoriji, kao seme u žitnjaku (ambaru), ili u majoj kesici u grlu ptice,*

ali ono ne pripada čoveku, osim ako je zemlja pripremljena; pa kakva je zemlja, to jest, kakvo je dobro, takvo je klijanje i oplođavanje. Ali o ovome predmetu vidi ono što je često bilo pokazano, a što se (ovde) navodi kako bi se znalo šta je dobro, a šta je istina, i da prvenstvo pripada dobru, a ne istini. Pojediniosti sada slede. Zašto se ne stiče jasno ideja o razlici između dobra i istine (br. 2597). Da dobro utiče unutrašnjim putem koji je čoveku nepoznat, dok se istina prima spoljašnjim putem, br. 3030,3098. Da su istine prijemne posude za dobro, br. 1496,1832,1900,2063,2261,2269,3068,3318. Da dobro priznaje svoju vlastitu istinu, s kojom će se spojiti, br. 3101,3102,3318; i da je brižljivo ispituje, i da joj pristupa s velikim oprezom, da se obmana ne spoji s dobrom, i istina sa zlom, br. 3033,3101,3102. Da dobro pravi sebi istinu s kojom se može spojiti, jer priznaje kao istinu samo ono što se s njim slaže, br. 3161. Da je istina samo ono što pripada dobru, br. 3461. Da je istina samo ono što je od dobra, br. 2434. Da je istina oblik dobra, br. 3049. Da istina ima u sebi sliku dobra, i da u dobru postoji slika istine, od koje ona postoji, br. 3180. Da se seme, koje je istina, usađuje u dobro, koje pripada ljubavi ka bližnjemu, br. 880. Da vera može da postoji samo u životu dobra, to jest, i ljubavi i milosti, br. 379,389,654,724,1608,2343,2349. Da se istine, koje pripadaju nauku vere, mogu posmatrati od ljubavi i milosti, ali ne i obrnuto, br.2454. Da je gledati od vere, a ne od ljubavi i milosrđa, da je to gledati iza sebe, i ići natrag, br. 2454. Da istina živi u skladu s dobrom u svakome, stoga prema stanju nevinosti i ljubavi ka Odeljak 3.bližnjemu kod čoveka, br. 1776,3111. Da istinu vere može da primi samo onaj ko je u dobru, br. 2343,2349. Da oni koji nisu u ljubavi ka bližnjemu, ne mogu priznavati Gospoda, pa stoga ne mogu priznavati ni istinu vere; i da ako ispovedaju da to priznaju, to je nešto spoljašnje bez unutrašnjeg, ili je od licemerstva, br. 2354. Da nema apsolutno vere tamo gde nema ljubavi ka bližnjemu, br. 654,1162,1176,2449. Da su mudrost, inteligencija, i znanje deca ljubavi ka bližnjemu, br. 1226, Da su anđeli u inteligenciji i u mudrosti, jer su u ljubavi, br. 2500,2572. Da se anđeoski život sastoji iz dobara ljubavi ka bližnjemu, i da su anđeli oblici ljubavi ka bližnjemu, br. 454,553. Da je ljubav ka Gospodu Njegov nalik, a ljubav ka bližnjemu, da je Njegova slika, br. 1013. Da anđeli opažaju sve od vere preko ljubavi ka Gospodu, br. 202.

Da ništa nije živo osim ljubav i osećanje, br. 1589. Da oni koji imaju uzajamnu ljubav, ili ljubav ka bližnjemu, da imaju Gospodov život, br. 1799,1803. Da su ljubav ka Gospodu i prema bližnjemu samo nebo, br. 1902,1824,2057,2130, 2131. Da je Gospodovo prisustvo u skladu sa stanjem ljubavi i milosti, br. 904. Da su sve odredbe Dekaloga (Desetorečja) sadržane u ljubavi ka bližnjem, br. 1121,1798. Da poznavanje nauka vere nema vrednosti ako čovek nema ljubavi ka bližnjemu kao njihovu svrhu, br. 2049,2116. Da ne može posojati priznavanje istine, ili vere, ako čovek nije u dobru, 2261. Da je svetost bogoštovanja u skladu kvalitetom i merom istine vere koja je usađena u ljubav ka bližnjem, br. 2190. Da nema spasenja kroz veru, nego samo kroz život po veri, a to je Odeljak 4. Ljubav ka bližnjemu, br. 2228,2261. Da nebesko carstvo pripada onima koji imaju veru od ljubavi ka bližnjemu, br. 1608. Da se u nebu na svakoga gleda prema ljubavi ka bližnjemu i veri koja je iz te ljubavi, br. 1258. Da se niko ne prima u nebo, osim oni koji iz srca hoće dobro, br. 2401. Da se spasavaju oni koji su u veri, pod uslovom da u veri ima dobra, br. 2261,2442. Da vera, koja nije bila usađena u dobro život, da nestaje u drugom životu, br. 2228. Da ako bi vera u mislima spasavala, svi bi ušli u nebo, ali zbog toga što se život tome protivi, da se oni ne mogu uvesti u nebo, br. 2363. Da oni koji se drže načela da sama vera spasava, da oni zagađuju istine ovim lažnim načelom, br. 2383,2385. Da je plod vere dobro delo, dobro delo ljubavi ka bližnjem je ljubav ka Gospodu, a to je Gospod, br. 1873. Da su plodovi vere plodovi dobra koje pripada ljubavi i milosti, br. 3146. Da pouzdanje ili ufanje, za koje se kaže da je to vera koja spasava, da ono ne može postojati osim kod onih koji su u dobru života, br. 2982. Da je dobro život istine, br. 1589. Kada se za istinu kaže da je stekla život, br. 1928. Da dobro od Gospoda utiče u istine svake vrste, ali je od najveće važnosti da su to prave istine, br. 2531. Da dobro i istina utiču od Gospoda onoliko koliko se zlo i obmana otstranjuju, br. 2411,3142,3147. Da dobro ne može da se uliva u istinu sve dokle je čovek u zlu, br. 2388. Da istina nije istine sve dok je dobro ne prihvati, br. 2429. Da postoji brak istine i dobra u svim stvarima u opštem i u posebnom, br. 2173,2503,2507. Da osećanje dobra pripada životu, a da osećanje istine postoji radi života, br. 2455. Da istina teži ka dobru, i da proističe od dobra, br. 2063. Da se preko influksa istine izvode iz prirodnog

čoveka, i podižu, da bi se usadile u dobro racionalnog čoveka, br. 3085,3086. Da kada se istina pripoji čoveku, ona postaje njegova, br. 3108. Da bi se istina pripojila dobru, mora da bude pristanak na strani razuma i volje, i tek kada volja pristane, tada dolazi do spajanja. Br. 3157,3158. Da se Racionalno u pogledu istine, oblikuje preko spoznaja, i da se istine usvajaju onda kada se spoje sa dobrom, i da tada pripadaju volji, i da postoje radi života, br. 3161. Da se istina uvodi i spaja s dobrom, ne odjednom, nego tokom celog života, i preko, br. 3200. Da kao št svetlost bez topline ne stvara ništa, tako ni istina vere bez dobra ljubavi ne stvara ništa, 3146. Šta je ideja istine bez dobra, i šta je njen svetlost u drugom životu, br. 2228. Da je vera odvojena od ljubavi ka bližnjemu kao svetlost u proleće, br. 2231. Da oni koji u delu odvajaju istinu vere od ljubavi ka bližnjemu, ne mogu imati savest, br. 1076,1077. Razlog zašto ljudi odvajaju veru od ljubavi ka bližnjemu, i zašto tvrde da vera spasava, br. 2231. Da Gospod, dok se čovek nanovo rađa, uvodi dobro u istine koje su kod njega, br. 2183,2189. Da se čovek ne preporuča kroz istine, nego kroz dobro, br. 989,2146,2183,2189,2697. Da Gospod, dok se čovek nanovo rađa, ide u susret istinama koje su kod njega, i da ih ispunjava dobrom ljubavi ka bližnjemu, br. 2063. Da oni koji su u dobru života, a ne i u istini vere, kao što su Neznabošci i deca, da primaju istine vere u drugom životu, i da se nanovo rađaju, br. 989. O Neznabošcima, br. 932,1032,2049,2589-2604. O deci, br. 2290-2293,2302-2304. Da se čovek preporuča preko osećanja istine i da, kada je preporođen, postupa od osećanja dobra, br. 1904. Da kod osoba koja treba dase nanovo rode, seme može da pusti korena samo u dobru, br. 880,989. Da je svetlo (*lumen*) preporođenog čoveka od ljubavi ka bližnjemu, br. 854. Da iste istine mogu kod jednog čoveka da budu istinite, kod drugoga manje istinite, a kod opet drugoga mogu čak da budu i obmane, i da je sve ovo u skladu s dobrom od života, br. 2439. Šta je razlika između dobra detinjstva, dobra neznanja, i dobra inteligencije, br. 2280. Ko su oni koji mogu doći u spoznaje istine i u veru, a ko su oni koji ne mogu, br. 2689. Da Crkva nije Crkva osim onda kad su stvari nauka usađene u dobro života, br. 3310. Da stvari nauka ne sačinjavaju Crkvu, nego da to čini ljubav ka bližnjemu, br. 809.916.1798,1799.1834,1844. Da stvari nauka Crkve nisu ništa osim ako ljudi žive

po njima, br. 1515. Da je nauk vere nauk ljubavi ka bližnjemu, br. 2571. Da Crkva postoji snagom ljubavi ka bližnjemu, a ne po sili vere odvojene, br. 916. Da svako može da zna po ljubavi prema bližnjemu, da li ima unutrašnje bogoštovanje, br. 1102,1151,1153. Da je Gospodova Crkva u celom svetu različita u pogledu istina, ali da je jedna preko ljubavi ka bližnjemu, br. 3267. Da bi Crkva bila jedna, kad bi svi imali ljubav ka bližnjemu, iako se razlikuju po obredima i po stvarima nauka, br. 809,1285,1316,1798,1799,1834,1844. Da bi jedna Crkva bila sačinjena od mnogih, ako bi svi smatrali da je ljubav ka bližnjemu a ne vera suština Crkve, br. 2982. Da postoje dva nauka, nauk ljubavi ka bližnjemu, i nauk vere, i da je u Drevnoj Crkvi postojao nauk ljubavi ka bližnjemu, koji je među onim stvarima koje su se izgubile, br. 2417. U kakvom su neznanju oni koji nisu u stvarima nauka ljubavi ka bližnjemu, br. 2435. A pošto se u ove dane od vere načinila suština Crkve, one stvari o kojima je Gospod često govorio, kao o ljubavi i milosrđu, niti se vide, niti se na njih obraća pažnja, br. 1017,2373. Da je dobro koje pripada ljubavi ka Gospodu i ljubavi ka bližnjemu, više (da je superiorno) i prvo u odnosu na istinu koja pripada veri, a na obrnuto, br. 363,364.

3325. *Prodaj mi (kao) danas prvenaštvo svoje*, označava da je, što se tiče vremena, izgleda da je istina prva (da ima prvenaštvo). Ovo se vidi iz značenja prodati, što je smatrati svojim ili prisvajati, iz značenja danas, što je u pogledu vremena; danas, u unutrašnjem smislu Reči, označava ono što je trajno i večno (br. 2838); a da bi se sprečilo da ovo bude trajno i večno, kaže se *kao* danas, tako da *kao* označava da je to samo prividno; i iz značenja prvenaštva, što je biti prvim, naime, što je biti kao nauk vere, koji je Odeljak 2. predstavljen Jakovom, br. 3305. Pod onim što je prvo, ili prvenstvom, koje je prvenaštvo (*prim. prev. pravo prvorodenoga, ili primogenitura, koja daje ponekad i pravo nasleđivanje celokupne imovine*), ne misli se samo na prvenstvo u vremenu, nego i u stepenu, to jest, da li istina ili dobro imaju prvenstvo; jer istina, pre nego se spoji s dobrom, ili, što je isto, oni koji su u istini pre nego se nanovo rode, takvi su da veruju da je istina prva i viša od dobra. A tako i izgleda za neko vreme. Ali kada se istina spoji s dobrom u njima, kada su se preporodili, tada oni vide i opažaju da je istina niža, to jest, da je posteriorna i inferiorna. I tada dobro vlada nad istinom u

njima, što je označeno onim što je Isak otac kazao Isavu: evo, stan će ti biti na rodnoj zemlji i rosi nebeskoj Odeljak 3. ozgo, ali ćeš živjeti od mača svoga, i bratu ćeš svojemu služiti, ali će *doći vrijeme da pošto se naplačeš, skršiti ćeš jaram njegov s vrata svojega* (Postanje XXVII.39,40). Ali pošto unutar Crkveima više onih koji se ne rađaju nanovo nego onih koji se rađaju, i pošto oni koji se ne rađaju nanovo povlače zaključke iz privida (izgleda), stoga je oduvek postajala rasprava još od drevnih vremena, da li prvenstvo pripada istini ili dobru. Kod onih koji se nisu nanovo rodili, ili koji nisu potpuno nanovo rođeni, kod njih prevladava mišljenje da istina ima prvenstvo; jer oni još uvek nemaju opažanje dobra, pa sve dok neko nema opažanje dobra, on je kao u senci, ili u neznanju o ovim stvarima: ali oni koji su nanovo rođeni, pošto su u dobru, imaju opažanje, koje ide s inteligencijom, i mudrošću, o tome šta je dobro, i da je ono od Gospoda, i da se ono uliva kroz unutrašnjeg čoveka u spoljašnjeg čoveka, i to bez prekida, a o čemu čovek ništa ne zna, i da se (dobro) pridružuje istinama nauka kojese u memoriji, pa stoga dobro ima prvenstvo, iako nije tako izgledalo ranije. Otuda je došlo do raspre o prvenstvu i višem rangu (superironosti) jednog nad drugim; što je bilo predstavljeno Ezavom i Jakovom, a isto tako i Farezom i Zarom sinovima Jude od Tamare (Postanje XXXVIII. 28-30); a kasnije Efraimom i Manasijom sinovima Josipovim (Postanje XLVIII.13,14,17-20); a to je zbog toga što je duhovna Crkva takva damora uvesti u dobro preko istine, i mora u to vreme da bude bez opažanja dobra, osim u srazmeri sa kvalitetom i kvantitompsećanja dobra, koje je sakriveno u osećanju istine, u koje vreme se nerazlikuje od od uživanja u ljubavi prema sebi i prema svetu, koje ljubavi su u tome osećanju, i za koje se veruje da je dobro. Odeljak 4. Ali da je dobro prvorodeno, to jest, dobro ljubavi ka Gospodu, i ljubav prema bližnjemu, jer svako dobro dolazi od ovi ljubavi, što se može videti iz toga, da je život u dobru, ali ne u istini osim kad je život od dobra; i da se dobro uliva u istine i čini da one žive, što se može jasno videti iz onoga što je rečeno i pokazano gore o dobru i istini (br. 3324); otuda se nazivaju prvorodjenima svi oni koji su u ljubavi ka Gospodu i prema bližnjemu; a ovi su bili predstavljeni u Jevrejskoj Crkvi prvorodjenima, jer Gospod je Prvorodeni, a oni su Njegova slika i prilika. Da je Gospod Sam u Božanskom Ljudskom Prvorodeni, Odeljak 5. jasno je

iz Davida: On će me zvati: ti si otac moj, i Bog moj i grad spasenja mojega. I ja ću ga učiniti prvencem, višim od careva zemaljskih. Do vijeka ću mu hraniti milost svoju, i savjet je moj s njim vjeran. Produljiću sjeme njegovo do vijeka, i prijesto njegov kao dane nebeske (Psalam LXXXIX.26-29; govoreći o Gospodu. I kod Jovana: Jer kome od anđela reče kad: sin moj ti si, ja te danas rodih? I opet: ja ću mu biti otac, i on Odeljak 6.će mi biti sin (Otkr. 1. 5). Da bi se ono što je o njemu pisano i što ga je predstajalo, da bi se to ispunilo, On se morao roditi kao *Prvorođeni* (Luka II.7,22,23). Da se nazivaju prvorođenima i oni koji su u ljubavi k Njemu, i u ljubavi prema bližnjemu, jasno je iz ovih stihova kod Jovana: Sto i četrdeset i četiri hiljade koji su otkupljeni sa zemlje. Ovo su koji se ne opoganiše sa ženama, jer su djevstvnici, oni idu za jagnjetom kudgod ono pođe; i ovi su kupljeni od ljudi prvenci Boga i jagnjeta, i u ustima njihovijem ne nađe se prijevara, jer su bez mane pred prijestoljem Božijim (Otkr. XIV.3,4,5); stotina četrdeset i četiri hiljade, ili dvanaest putadvanaest, označava one koji su u veri od ljubavi ka bližnjemu (vidi br. 3272); hiljade označavaju bezbroj; hiljade označavaju da je tih bezbroj ili sve (br.2575); djevstvenici stoje za dobro ljubavi prema Gospodu (br. 2362,3081), stoga i za one koji su u nevinosti, što je označeno time što du sledili Gospoda, jer se Gospod naziova jagnjetom zbog nevinosti; otuda to da se nazivaju prvim plodovima ili prvorođenima: iz gornjih odlomaska jasno je da je Gospod, kao Božansko Ljudsko, bio u Jevrejskoj Crkvionm predstavljen prvorođenima, kao i onima koji su u ljubavi ka Njemu, jer su ovi u Gospodu. Ali u Reči prvorođeni ima dvostuku reprezentaciju, prvo predstajla Gospoda u odnosu na Božansku nebesku ljubav, i u odnosu na Božansku duhovnu ljubav. Božanska nebeska ljubav Gospodova povezana je sa nebeskom Crkvom, ili s onima koji pripadaju toj Crkvi, koji se nazivaju nebeskima jer vole Gospoda: Božanska duhovna ljubav Gospodova povezana je s duhovnom Crkvom, ili s onima koji pripadaju toj Crkvi, a koji su duhovni zato što su u ljubavi ka bližnjemu. Božanska Ljubav Gospodova je usmerena ka svima, ali pošto se ona prima na razne načine, na jedan način kod nebeskog čoveka , a na drugi način kod duhovnog čoveka, to se može za nju kazati da je relativna. O prvorođenom koji je predstavljao Gospoda kao Božansku nebesku ljubav, i tako isto i relativno i one koji pripadaju toj Crkvi,

ovako piše kod Mojsija: Prvijenca od sinova svojih meni da daš. Tako čini i s volom svojim i s ovcom i s kozom, sedam dana neka bude s majkom svojom, a osmoga dana da ga meni daš. Biće mi sveti ljudi (Izlazak XXII.29,30); (Ovde prestajemo s obilježavanjem odeljaka iz tehničkih razloga) razlog da je trebalo da bude sedam dana s majkom, je to, što sedam označava nebeskog čoveka (vidi r. 84-87), i zato što sedam označava ono što je sveto (br. 395,433,716,881); razlog da su trebali da ih daju Jehovi na osmi dan bilo je to, što osam označava nastavak od novog početka, to jest, neprekidnost ljubavi (vidi br. 2044). Kod istoga: Ali prvina od stoke, koje su Jehovine, niko da ne zavjetuje. Ako bi bilo od životinja nečistijeh, onda neka otkupi po tvojoj cijeni dometnu peti dio ozgo, ako li se ne otkupi, neka se proda po tvojoj cijeni (Levitska XXVII.26,27). Kod istoga: Prvine (prve plodove) koje daju Jehovi, daću tebi. Prvine od svega što rodi u zemlji njihovoj, koje donesu Jehovi, tvoje neka budu; ko je god čist u domu tvojemu, neka jede. Što god otvara matericu između svakoga tijela i između stoke, tvoje da bude, ali prvenac čovječiji neka se otkupljuje, prvenca od krave ili prvenca od ovce ne daj da se otkupi, svete su stvari, i salo njihovo zapali, da bude žrtva ognjena za miris ugodni Jehovi (Brojevi XVIII.12,13,15,17). Kod istoga: Sve prvence u stoki svojoj što bude muško, posveti Jehovi Bogu svojemu; ne radi na prvenca od krave svoje, i ne strizi prence od ovaca svojih (Zak. Ponovjeni XV.19,22). Pošto je prvorodeni predstavljao Gospoda, i one koji koji su Gospodovi zbog toga što su u ljubavi k Njemu, stoga je Levijevo pleme uzeto umesto svakog prvorodnog, a to iz razloga što je Levi predstavljao Gospoda u pogledu ljubavi; Levi je označavao i ljubav, jer Levi označava povezivanje i spajanje, a povezivanje i spajanje u unutrašnjem smislu označava ljubav, o kojem će predmetu, po Gospododvoj Božanskoj milosti, biti govora kod objašnjenja poglavlja XXIX,34. O Levitima se ovako piše kod Mojsija: Evo uzeh Levite između sinova Izrailjevih za sve *prvence* što otvaraju matericu, za to će moji biti Leviti. Jer je *svaki moj prvenac*; od onoga dana kad pobih *sve prvence u Egiptu*, posvetih sebi svakog *prvenca* u Izraelu od čovjeka do živinčeta; moji će biti (Brojevi III.11-13). Kod istoga: I izbroji Mojsije kako mu zapovijedi Jehova sve prvence između sinova Izrailjevih; i svega prvenaca muških, kad se izbojiše po imenima od jednog mjeseca i više, bješe izbojenijeh dvjesta i dvije

tisućem dvjesta sedamdeset i tri. I Jehova reče Mojsiju: Uzmi Levite mjesto svijeh prvenaca među sinovima Izrailjevim i stoku Levitsku mjesto stoke levitske, a da se otkupe onih dvjesta i sedamdeset i tri, što ima prvenaca među sinovima Izrailjevim više nego Levita (Brojevi III.40,41 i sledeći stihovi; kao i pogl. VIII.14,15-18); pa se kaže (stih 19) da su Leviti bili dati Aronu, jer je Aron predstavljao Gospoda u pogledu sveštenstva, to jest, u pogledu Božanske Ljubavi. Da sveštenstvo predstavlja Gospodovu Božansku Ljubav, vidi br. 1728,2015, na kraju). Ali o prvorođenom koji je predstavljao Gospoda kao Božansku Duhovnu Ljubav, kao i one koji su relativno od duhovne Crkve, ovako je napisano kod Jeremije: Ići će plaćući. S molitvama ću ih dovesti natrag; vodiću ih pokraj potoka pravijem putem, na kom se ne će spotaknuti; jer sam otac Izrailjev, *i Efraim je moj prvenac* (XXXI.9); govoreći o novoj duhovnoj Crkvi: Izrailj stoji za duhovno dobro, Efraim za duhovnu istinu, koji je nazvan prvencem jer je predmet o kome se govori Crkva koja treba da se posadi, u kojoj je Intelektualno, koje pripada istini, prvenac; jer Efraim je zamenio Ruvima, i postao prvorođeni (Postanje XLVIII,5,20; 1 Knjiga Dnevnika V.1); a ovaj je, zato što je bio od Josipa, čiji su sinovi bili Efraim i Manasija, predstavljao Gospoda kao Božansku Duhovnu Ljubav. A da je Izrael, to jest, duhovno dobro, suštinski prvenac, vidi se kod Mojsija: A ti ćeš reći Faraonu: ovako veli Jehova: Izrael je sin moj, prvenac moj. I kazah ti: pusti sina moga da mi posluži. A ti ga ne htje pustiti: evo, ja ću ubiti sina tvojega, prvenca tvojega (Izlazak IV.22,23); gde Izrailj u najvišem smislu označava Gospoda kao Božansku Duhovnu Ljubav, ali u relativnom smislu označava one koji su u duhovnoj ljubavi, to jest, u ljubavi ka bližnjemu. U duhovnoj Crkvi, u početku, ili kadat treba da se posadi, nauk istine kod spoljašnje crkve je prvenac, a istina nauka je prvenac kod unutrašnje crkve ili, što je isto, nauk istine je prvenac kod spoljašnje Crkve, a vera sama je (prvenac) kod unutrašnje. Ali kad je Crkva već posađena, to jest, kada je stvarno kod njih, tada je dobro ljubavi ka bližnjemu kod unutrašnje (Crkve). Ali kada Crkva ne trpi da bude posađena, a to je onda kada se čovek Crkve ne može preporoditi, tada se ona povlači postepeno od ljubavi ka bližnjemu, i okreće se veri, ne pazeći više na život, nego na nauk, a kada je ovo slučaj, ona ulazi kao u senku, i upada u zablude i zla, i tako prestaje da bude Crkva, pa se stoga i gasi. To je bilo

predstavljeno Kainom koji ubija svoga brat Avelja; da Kain označava veru odvojenu od ljubavi ka bližnjemu, a da Avelj označava ljubav ka bližnjemu koju je onaj (Kain) ugasio, vidi br. 340,342,357,362. To je isto bilo kasnije predstavljeno Hamom i njegovim bratom Hananon koji se podrugnuo svome ocu Noju (vidi br. 1062,1063, 1076,1140,1162,1179); posle Ruvimom prvencem Jakovljevim, koji je ukaljao postelju svoga oca (Postanje XXXV.22); i na kraju Faraonom i Egipćanima koji su zlostaljali sinove Izrailjeve. Da su svi ovi bili prokleti, jasno je iz Reči. Da je Kain bio proklet, jasno je iz sledećih reči: Jehova reče: šta učini? Glas krvi brata tvoga stiže do mene sa zemlje; i sada da si proklet na zemlji, koja je otvorila usta svoja da primi krv brata tvogega iz ruke tvoje. Kad zemlju uzradiš, ne će ti više davati blaga svojega. Bićeš potukač i bjegunac na zemlji (Postanje IV.10.11). Da su Ham i Hanan bili prokleti, vidi se iz ovih reče: Ham, otac Hanana, vidje nagotu oca svojega, i to reče braći svojoj; i probudivši se od vina, Noje prokle Hanana; da bude sluga braći svojoj (Postanje IX.22,24,25). I da je Ruvim bio proklet, vidi se iz ovih reče: Ruvime, ti si prvenac moj, krjepost moja i početak sile moje; prvi gospodstvom i prvi snagom, ne ćeš biti prvi, jer si stao na postelju oca svojega i oskrvnuo je legav na nju (Postanje XLIX.3,4); tako je bio lišen prvenaštva (Postanje XLIX.3,4); tako je bio lišen prvenaštva svojega (1 Knjiga Dvevnika V.1). Da je isto predstavljeno Faraonom u Egipćanima, i da su stoga njigovi prvenci sinovi i živinčad bili pobijeni, jasno je iz njihove reprezentacije, a to su reči-znanja (vidi br. 1164,1165,1186), a zo znači da kada čovek ulazi u tajne vere, ne veruje ni u šta drugo nego u ono što što razume čulima i znanjima, u kojem slučaju on izokreće i gasi stvari koje pripadaju nauku vere, a osobito stvari koje pripadaju ljubavi ka bližnjemu. To su stvari koje su bile predstavljene u unutrašnjem smislu prvorodenim sinovima i životinjama koji su bili pobijeni u Egiptu, o čemu ovako piše kod Mojsija: Jer ću proći po zemlji Egipatskoj tu noć, i pobiću sve *prvence* u zemlji Egipatskoj od čovjeka do živinčeta. A krv ona biće vam znak na kućama u kojima ćete biti; i kad vidim krv, proći ću vas, te ne će biti među vama pomora, kad stanem ubijati po zemljki Egipatskoj (Izlazak XII.12.13); prvanac u Egiptu označava nauk vere i ljubavi ka bližnjemu, koji je izokrenut, kao što je rečeno, pomoću reči-znanja. Egipatski bogovi, nad kojima je trebalo da se izvrši sud,

označavaju obmane. Da pomor neće doći na kuće gde se na vratima nađe krv, označava, u najvišem smislu, gde je Gospod kao Božanska Duhovna Ljubav, a u relativnom smislu, gde je duhovna ljubav, to jest, ljubav ka bližnjemu (br. 1001). Pored toga, o Faraonu i Egipćanima, ovako se piše kod istoga: I reče Jehova Mojsiju: oko po noći proći ću kroz Egipat, i pomrijeće svi prvenci u zemlji Egipatskoj, od prvenaca Faronova, koji šćaše sjedjeti na prijestolu njegovom, do prvenca sluškinje za žrvnjem i od stoke što je god prvenac (Izazak XI.4-7). Opet: A oko po noći pobi Jehova sve prvence u zemlji Egipatskoj, od prvenca Faraonova koji šćaše sjedjeti na prijestolu njegovom, do prvenca sužnja u tamnici, i što god bješe prvenac od stoke (Izlazak XII.29). Razlog da se ovo desilo u po noći bio je, kada više nema nikakve vere, jer nema ljubavi ka bližnjemu (br.221,709,1712,2353). Kod Davida: Pobi sve prvence u Egiptu (Misiru), prvi porod po kolibama Hamovijem (Psalam LXXVIII.51). Kod istoga: Tada dođe Izrailj u Egipat, i Jakov se preseli u zemlju Hamovu..... I Jehova pobi sve prvence u zemlji njihovoj, prvine svakog truda njihova (Psalam CV.23,36). Šatorima Hamovim naziva se bogoštovanje Egipćana iz lažnih načela, što dolazi od odvajanja istine od dobra ili, što je isto, od vere odvojene od ljubavi ka bližnjemu. Da šatori označavaju bogoštovanje, vidi br. 414, 1102, 1566, 2145, 2152, 3312; i da Ham označava veru odvojenu od ljubav ka bližnjem, vidi br. 1062, 1063, 1076, 1140, 1141, 1162, 1179. Otuda se dalje potvrđuje ono što je označeno prvencima koji su bili pobijeni u Egiptu; ali i pošto su svi prvencibili pobijeni, ali su prvenci i dalje predstavljali Gospoda kao Božansku Duhovnu Ljubav, i u isto vreme one koji su u toj ljubavi, stoga je bilo zapovedeno da, u trenutku njihovog odlaska, da svi prvorođeni (od Izrailjaca) budu posvećeni, kao što je napisano kod Mojsija: Reče Jehova Mojsiju: Posveti Mi sve prvence, sve što otvori matericu, među sinovima Izrailjevim: od čoveka (homo) i živinčeta, neka budu Moji; odvajajući Jehovi sve što otvara matericu, i od stoke tvoje, što je muško, da bude Jehovi. A kad te zapita sin tvoj u napredak: šta je to? reci mu: rukom krjepkom izvede nas Jehova iz Egipta, iz doma ropskoga. Jer kad otvrdnu Faraon, te nas ne htjee pustiti, pobi Jehova sve prvence u zemlji Egipatskoj od prvenaca čovječijega do prvenca stoke; zato prinosim Jehovi sve muško što otvara matericu, a svakoga prvenca sinova

svojih okupljujem (Izalaz XIII.1,2,12-15; XXXIV.19,20; Brojevi XXXIII.3,4). Otuda se vidi šta je u duhovnom smislu označeno prvenaštvom.

3326. *I Jakov dade Ezavu (Isavu) hljeba i skuhanoga zelja (leća), 3333.* označava dobro života kome je dato kao dar dobro istine i dobro nauka. Ovo se vidi iz reprezentacije Ezava, koji je dobro života (vidi br. 3300,3322); iz značenja hljeba, koji je dobro ljubavi u opštem, kako nebeske tako i duhovne (vidi br. 276,680,2165,2177); sledstveno i dobro istine, jer je ovo duhovno dobro; i iz značenja jela od leće, koje je dobro nauka, a leće označava njegovo dobro. Jakovljevo davanje toga Ezavu, označava, u unutrašnjem smislu, da su te stvari dobro nauku istine, što je predstavljeno Jakovom (vidi br. 3305). U ovom poslednjem stihu, ovim rečima i onima koji slede, opisuje se napredovanje (progres) u pogledu istine i dobra, kako je to kod duhovnog čoveka koji se preporuča, naime, da on prvo uči stvari nauka istine; kasnije, da gleda u stvari nauka koje na njega utiču s istinama koje su u tome nauku, a što je dobro istine; na kraju, da je voljan da živi prema njima, koje je dobro života; na taj se način duhovni čovek, kada se preporuča, kreće od od nauka vere ka dobru života. Ali kada je u dobru života, tada je red izokrenut, i od toga dobra on gleda na dobro istine, od toga, na dobro nauka, a od ovoga na nauku istine. Otuda se može znati kako čovek od čulnog postaje duhovan čovek, i kakav je kada postane duhovan. Da su ova dobra, naime, dobro života, dobro istine, i dobro nauka, da se razlikuju jedan od drugoga, to može da vidi onaj koji razmatra ovu stvar. Dobro života je ono što se uliva iz volje, dobro istine ono što se uliva iz razuma, a dobro nauka je ono što se uliva iz znanja: a nauka je ono što je sadržano u svima. Da leće označavaju dobro nauka, jasno je iz toga, što pšenica, ječam, i bob, leće, i ovas, da su sve to stvari koje označavaju hleb (hranu), ali s razlikama u vrstama. Da hleb u opštem označava dobro, jasno je iz onoga što je rečeno i pokazano u br. 276, 680, 2165, 2177; tako su razne vrste dobara označene pšenicom, ječmom, a manje plemeniti su bob i leće, što se vidi iz reči kod Jezikilja: I uzmi pšenice, i ječma, i boba i leća i prosa i krupnika, i stavi sve u jedan sud, i načini od toga sebi hljeba prema broju dana (IV. 9,12,13).

3327. *Pa što će mi prvenaštvo?* Označava da u ovakvom slučaju, njemu ne treba prvenaštvo. Ovo se može videti i bez objašnjavanja.

3328. *A Jakov reče,* označava doktrinu (nauk) istine. Ovo se vidi iz reprezentacije Jakova, koji je doktrina istine (vidi gore, br. 3324).

3329. *Zakuni mi se danas. I on se zakle.* Ovo označava potvrđivanje. Ovo se vidi iz značenja *zakleti se*, što je potvrditi (vidi br. 2824); a pošto potvrđivanje nije bilo u odnosu na vreme, to je ne kaže danas, nego *na* (određeno?)vreme (vidi br. 3325).

3330. *Tako prodade svoje prvenaštvo Jakovu.* Ovo označava da je prednost data u međuvremenu doktrini istine, koja je Jakov. Ovo se vidi iz značenja *prvenaštva*, koje je prednost (vidi br. 3325), koja je data u međuvremenu, a što se vidi iz onoga što je rečeno i pokazano gore (br. 3324,3325). Glavni razlog da istina vlada u početku u duhovnom čoveku, je to što u njegovom prvom stanju on još uživa u ljubavi ka sebi i svetu, za koje veruje da su dobre, a što se odnosi na njegove istine, i koje ljubavi čine, velikim delom, osećanje za istinu u njemu. Jer u to vreme on misli da mu istine mogu poslužiti da stekne neku počast, dilet, ili ugled u svetu, pa i zaslugu u drugom životu. Sve ove stvari jačaju osećanje za istinu u njemu, i potpaljuju je; međutim, ove stvari nisu dobro, nego su zlo. Uprkos toga, Gospod dopušta da ovakve stvari na njega utiču u ovo prvo vreme, jer bez toga ne bi mogao da se preporodi; inteligencija i mudrost dolaze sa vremenom; u međuvremenu, preko ovih istina, on se uvodi u dobro, to jest, u ljubav ka bližnjemu, a kada je u ljubavi ka bližnjemu, on tek tada opaža šta je dobro, i deluje od dobra, i tada rasuđuje i pravi zaključke o istinama od toga dobra (polazeći od toga dobra), i onih istina koje se ne slažu s onim dobrom koje on (sada) naziva obmanama, i koje odbacuje. Na taj način, on vlada istinom kao što gospodar vlada svojim slugama.

3331. *I Jakov dade Isavu hljeba i skuhanoga leće (sočiva),i on se najede i napi, pa usta i otide.* Tako Isav nije mario za prvenaštvo svoje. *I Jakov dade Isavu hljeba i skuhanoga leće,* označava dobro života sa dobrom istine i dobrom doktrine: *i on se najede i napi,* označava usvajanje: *pa usta i otide,* označava uzdizanje iz toga:

tako Isav nije mario za prvenaštvo svoje, označava da dobro života u međuvremenu nije marilo za prvenaštvo.

3332. *I Jakov dade Isavu hljeba i skuhanoga leće (sočiva).* Ovo označava dobro života obdareno dobrom istine i dobrom doktrine. Ovo se vidi iz reprezentacije *Isava*, koji je dobro života (vidi br. 300,322); iz značenja *hljeba*, što je dobro ljubavi u opšte, kako nebeske tako i duhovne, vidi br. 276, 680, 2165, 2177); stoga i dobro istine, jer ovo je duhovno dobro; i iz značenja *skuhanoga leće*, koje je dobro doktrine (nauka), jer skuhanog (supa) označava skup doktrinarnih stvari (br. 3316), a leća označava njihovo dobro. Jakovljevo davanje leće Isavu označava, u unutrašnjem smislu, da **2** su te stvari dobre prema doktrine istine, koje je dobro predstavljeno Jakovom (vidi br. 3305). U ovom poslednjem stihu, ovim se rečima, kao i onim koje slede, opisuje napredovanje u pogledu istine i dobra, kakvo je ono kod duhovnog čoveka kada se preporuča, naime da on prvo nauči doktrinu istine; kao sledeće, da ona na njega deluje, što je dobro doktrine; kasnije, da kada posmatra stvari doktrine, na njega deluju istine koje su u njoj, što je dobro istine; na kraju, da je voljan da živi prema njima, što je dobro života; na taj način duhovni čovek, kada se preporuča, počinje od doktrine istine te ide ka dobru života. Ali kada je u dobru života, tada se red izokreće, i onda on od toga dobra posmatra dobro istine, od ovoga, dobro doktrine, a od ovoga, dobro doktrine istine. Otuda se može znati kako čovek od čulnog čoveka postaje duhovni čovek, kakav je kada postane duhovan. **3** Da se ova dobra, naime, dobro života, dobro istine, dobro doktrine, da su različita jedna od drugih, mogu da uoče oni koji ovakve stvari obrate pažnju. Dobro života je ono što ističe iz volje, dobro istine je ono što ističe iz razuma, a dobro doktrine je ono što ističe od znanja; doktrine je ona u kojoj su sadržane ove stvari. Da leće označavaju dobro doktrine, vidi se po tome što pšenica, ječam, grah, leće, proso i takve stvari označavaju hleb, ali sa razlikama po vrstama. Da hleb u opšte označava dobro, vidi se iz onoga što je rečeno i pokazano u br. 276, 680, 2177; tako različite vrste dobra su označene imenovanjem stvarima, ona plemenitija (dobra) pšenicom i ječmom, a manje plemenita grahom i lećama, što se vidi iz ovih reči kod Jezhikilja: I uzmi pšenice i ječma i boba i leća i prosa I

kruponika, i sasi sve u jedan sud, i načini od oga sebi hljeba prema broju dana u koje ćešležati ba svojj strani, tri stitine i devedeset dana ješčeš ga (IV.9,12,13).

3333. *I on se najede i napi*, označava usvajanje. Ovo je očito iz značenja najesti se, što je usvojiti dobro (vidi br. 2187,2343,3168); i iz značenja napiti se, što je usvajanje istine (vidi br. 3069,3089,3168).

3334. *Pa usta*, označava uzdizanje. Ovo je očito iz značenja ustati, što uključuje podizanje, gde god da se dogodi (vidi br. 2401,2785,2912,2927); i iz toga što se za čoveka kaže kada da se uzdiže onda kada se usavršava u duhovnim i nebeskim stvarima, to jest, u pogledu istine koja pripada veri, i dobra koje pripada ljubavi i milosti (vidi r. 3171).

3335. *I ode*, označava život. Ovo se vidi iz značenja *otići*, što je napredovati u onim stvarima koje pripadaju dobru, to jest, u onim stvarima koje pripadaju životu, jer svako dobro pripada životu; skoro isto je označeno i sa biti došljak i sa kretanjem (vidi br. 1293,1457).

3336. *I tako Ezav (Isav) nije mario (prezreoje) za prvenaštvo svoje*, označava da dobro života u međuvremenu nije marilo za prvenstvo. Ovo je očito iz značenja prezirati, što je ne mariti za nešto; iz reprezentacije Ezava, koji je dobro života (vidi br. 2300,3322): i iz značenja prvenaštva, što je prvenstvo (vidi br. 3325); da to označava da je to u međuvremenu, odnosno u pogledu vremena, vidi br. 3324,3325,3330: Otuda je jasno, da je Ezavovim prezirom prvenaštva označeno da dobro života u tome vreme nije marilo za prvenstvo. Da bi se okolnosti koje se iznose u ovom poglavlju o Ezavu i Jakovu mogle shvatiti u njihovom unutrašnjem smislu, potrebno je udaljiti misao od istorijskih činjenica, to jest, od osoba Ezava i Jakova, i zameniti ih stvarima koje oni predstavljaju, a to su dobro života u Prirodnom i njegova istina ili, što je isto, duhovni čovek koji se proporađa kroz istinu i dobro: jer imena, u unutrašnjem smislu u Reči, označavaju stvari. Kada se shvati da je dobro Prirodnog i njegova istina stala na mesto Ezava i Jakova, tada se vidi kakav je slučaj sa čovekovim preporodom kroz istinu i dobro, naime, da u početku izgleda kao da istina ima prvenstvo kod njega, iako je u stvarnosti dobro i

prvo i više. Kako bi se još jasnije videlo kakav je slučaj sa prvenstvom i superirnosti, biće ukratko dalje objašnjeno. Možda je poznato, da ništa ne može ući u čovekovu memoriju, i u njoj ostati, osim ako postoji neko osećanje ili ljubav da se to unese (u memoriju). Ako nema osećanja ili, što je isto, ljubavi, nema nikakvog opažanja (obraćanja pažnje). Ovo osećanje je ono sa čim se stvar, koja ulazi, povezuje, i ostaje povezana. To se vidi i iz toga što kada se vrati slično osećanje ili ljubav, tada se pokaže s nekoliko drugih stvari pored ove, koje su prethodno bile ušle od istog osećanja ili ljubavi, i to u nizovima. Otuda potiče čovekova misao, a od misli govor. Na sličan način, kada se stvar vrati, ako je ovo izazvano čulnim predmetima, ili predmetima o kojima se misli, ili govorom druge osobe, tada se ponovo javi isto osećanje sa kojim je ta stvar bila uvedena (u memoriju). Iskustvo uči ovo, da svako, ako razmisli, može da ovo potvrdi. Stvari nauka istine ulaze na sličan način u memoriju, a stvari koje ih uvode su osećanja raznih ljubavi, kao što je gore rečeno (br. 3330). Pravo osećanje, koje je osećanje dobra ljubavi ka bližnjem, tada se ne opaža, ali ono je prisutno, i onoliko koliko može da bude prisutno, toliko se ono pridružuje stvarima nauka istine, a što sve Gospod izvodi; i sve dok traje to prisustvo, ove stvari ostaju povezane. Stoga, kada dođe vreme da je čovek pripremljen da bude preporođen, tada Gospod udahnuje osećanje dobra, i time pokreće stvari koje su se bile pridružile tome osećanju, a koje se stvari u Reči nazivaju ostacima, i to sve pomoću ovoga osećanja dobra; On tada posupno uklanja osećanja drugih ljubavi, pa stoga i stvari koje su povezane s njima; i tako osećanje doba ili, što je isto, dobro života, počinje da vlada. Ono je vladalo i pre, ali se to nije pokazivalo čoveku, jer koliko je čovek u ljubavi prema sebi i svetu, toliko se dobroprave ljubavi ne pokazuje. Iz ovoga je jasno šta je označeno, u unutrašnjem smislu, istorijskim stvarima koje se iznose o Ezavu i Jakovu.

NASTAVAK O KORESPONDENCIJAMA (SAOBRAZNOSTIMA) I REPREZENTATIVIMA
(PREDSTAVAMA)

3337. Šta su korespondencije i šta su reprezentativi, može se videti iz onoga što je rečeno i pokazano ranije, naime, da između stvari koje su u svetlosti neba i onih koje su u svetlosti sveta, posoje korespondencije, ida su korespondencije, koje postoje u onim stvarima koje su u svetlosti sveta, da su (u isto vreme) reprezentativi (br. 3225). Ali šta je svetlost neba, i kakva je ona, to ne može čovek da dobro zna, jer je čovek u stvarima koje su u svetlosti sveta: a onoliko koliko je u svetlosti sveta, toliko mu stvari neba izgledaju kao tama, ili kao ništa. Ove dve svetlosti su ono što sačinjava čovekovu inteligenciju dok se život u njega uliva. Čovekova mašta se sastoji samo od oblika i ideja ovakvih stvari koje se obuhvataju telesnim vidom, a koje su različite na divotan način i, tako reći, izmenjene ili modificirane. Ali njegova unutrašnja mašta ili misao sastoji se samo od oblika i ideja stvari koje je primio preko vida uma, koje su stvari još divotnije i, tako reći, izmenjene (modificirane). Stvari koje postoje stoga su u sebi bez života, ali ožive kada primaju životni influks od Gospoda.

3338. Pored ovih svetlosti, postoje i dve topline, koje potiču iz dva izvora; toplina neba od njegovog sunca, koje je Gospod, a toplina sveta od njegovog sunca koje je svetilo koje vidimo svojim očima. Toplina neba se ispoljava u unutrašnjem čoveku kao duhovne ljubavi i osećanja, dok se toplina sveta pokazuje spoljašnjem čoveku kao prirodne ljubavi i osećanja. Prva toplina je uzrok života unutrašnjeg čoveka, a druga života spoljašnjeg čoveka; jer bez ljubavi i osećanja čovek ne može živeti. Između ove dve topline postoji korespondencija. Ove topline postaju ljubavi i osećanja preko influksa života od Gospoda, a otude se pokazuju čovekukao da nisu topline, ali u stvari jesu. Jer kad čovek ne bi dobijao od njih toplinu, pao bi mrtav istoga trena. Ovo se vidi po tome što onoliko koliko se zapali ljubavlju, toliko se zagreva, a onoliko koliko ljubav odlazi od njega, onoliko se hladi. To je zbog snage ove topline da čovek živi, i to je zbog svetlosti o kojoj smo govorili, da njegov razum živi.

3339. *U drugom životu ove svetlosti, kao i topline, pokazuju se uživo (na način kao da su žive). Anđeli žive u svetlosti neba, a i u toplini koja je gore pomenuta; od svetlosti imaju inteligenciju, a od topline osećanje dobra; jer svetlosti koje vide pred svojim spoljašnjim vidom, po poreklu su od Gospodove Božanske Mudrosti (prim. prev autor misli na razne svetlosti po bojama itd koje se pokazuju u nebu kao ilustracije ideja). A topline, koje oni opažaju, su od Gospodove Božanske Ljubavi; stoga koliko su duhovi i anđeli u inteligenciji istine, i u osećanju dobra, toliko su blizu Gospodu.*

3340. *Ova svetlost, kao svoju suprotnost, ima tamu, a toplina ima hladnoću; njihova tama potiče od zabluda u kojima su, a njihova hladnoće od zala; a što su udaljeniji od istina, to je veća tama; a što su udaljeniji od dobra, to je veća njihova hladnoća (to im je više hladno) (prim. prev. kad je duhu u drugom životu hladno, on se pita zašto mu je hladno, i tada mu se daje odgovor od anđela, koji odgovor duh ako prihvati, tako počinje njegov popravak). Kad je dopušteno pogledati u paklove, gde su pakleni duhovi, vidi se vrlo tamna magla u kojoj žive; i kada se od tamo osete ekshalacije (kao isparenja), to je od zabluda, a mržnje su od zala. Ponakad im se daje neka vrsta svetla (lumen), ali je to kao ignis fatuus (prividna ili lažna vatra), a i ova se gasi i postaje tama, čim dođu u dodir sa svetlom istine. Isto tako, ponekad im je datai toplina. Ali je to toplina kao u prljavom kupatilu. A i ovo se menja u hladnoću kod njih čim primete nešto dobro. Jedan je duh bio pušten da ide u tu tamnu maglu, u kojoj su pakleni, kako bi znao kako se osećaju oni koji su tamo; ali ga je Gospod štitio preko anđela. Govoreći sa mnom s toga mesta, reče mi da je tamo takav bezumni bes protivu dobra i istine, a posebno protivu Gospoda, da se on čudi da se tome može neko odupreti, jer da pakleni dišu samo osvetama, mržnjama, i ubistvima, i to s takvim nasiljem da žele da razore sve u svemiru; stoga, da Gospod ne odbija ovaj bes neprekidno, cela ljudska rasa bi nestala.*

3341. *Pošto reprezentativi u drugom životu ne mogu postojati, osim ako postoji razlikovanje između svela i senke, to se primećuje da je sva inteligencija i svaka mudrost od Gospoda; i da je svaka senka, stoga i svako bezumlje i ludilo, da su od*

propriuma (ega) koji prilada čoveku, duhu i anđelu; iz ova dva izvora potiču sve promene svetla i senke u drugom životu.

3342. *Govor duhova i anđela se izvodi preko reprezentacija; jer oni ispoljavaju sve o čemu misle pomoću divnih preliva svetla i senke, na živ način pred unutrašnjim vidom kao i pred spoljašnjim vidom onoga s kojim razgovaraju, i to saopštavaju odgovarajućim promenama stanja osećanja. Reprezentacije, koje su u govoru, nisu slične onima o kojima se maločas govorilo, nego su brze i trenutne, zajedno s idejama koje su ideje (slike) njihovoga govora. One slične po opisu nekim predmetima u dugim nizovima, dok se u isto vreme to pokazuje u vidljivoj slici pred očima; jer, a što je zavidljivo, same duhovne stvari, bilo koje vrste, mogu se reprezentativno pokazati nekom vrstom slike, što je čoveku neshvatljivo, koje u sebi sadrže stvari koje pripadaju opažanju dobra. Takve stvari postoje i u čoveku, jer čovek je duh obučen u telo; a što se jasno vidi po tome što se govor opaža uhom, pa kada se penje prema unutrašnjim delovima (čoveka), on prelazi u ideje koje su dosta slične onima koje vidi, a iz ovih prelazi u intelektualne ideje, i otuda to postaju opažanja značenja određenog izraza. Ko god ispravno razmišlja o ovim stvarima, može da zna da u njemu postoji duh, koji je njegov unutrašnji čovek, i da i on ima takav govor onda kada se odvoji od tela, jer on u njemu živi (u svetu), iako ne primećuje da je u njemu (takvom govoru) zato što je u tami koju uzrokuju zemaljske, telesne, i svetske stvari.*

3343. *Govor anđela unutaršnjeg neba je na još lepši i prijatniji način reprezentativan. Ali on je u idejama koje se oblikuju u reprezentacije, a koji se govor ne izražava rečima; a ako bi se izrazio i jednom (reči), to bi perezazilo svo razumevanje i verovanje. Duhovne se stvari, koje su stvari istine, izražavaju promenama nebeske svetlosti, u kojoj su osećanja, koja se na divan način razlikuju jedna od drugih; a nebeske stvari, koje pripadaju dobru, izražavaju se promenama nebeske vatre ili topline; tako one pokreću osećanja. I čovek dolazi u ovaj unutarnji govor kad se odvoji od tela, ali samo onaj čovek koji je u duhovnom dobru, to jest, u dobru vere ili, što je isto, u ljubavi prema bližnjemu dok živi u svetu; jer on ima taj govor u sebi, iako toga nije svestan.*

3344. *A govor anđela još više unutarnjeg neba ili trećega neba, i on je u reprezentativima (predstavama), ali takvima da se nemogu obuhvatiti nijednom idejom, pa se stoga ni ne može opisati, a ova je ideja unutar čoveka, ali samo u onome ko je u nebeskoj ljubavi, to jest, koji je u ljubavi ka Gospodu; a posle odvajanja od tela, on ulazi u tu ideju (u taj govor) kao da je u njoj rođen, iako iz toga ništa ne bi razumeo za vreme njegovog života u telu. U kratko, pomoću predstava koje se pridružuju idejama, govor kao da je živ, ali neu govoru preko reči; nego je takav živ više kod anđela prvoga neba; a još više kod anđela drugoga neba; a najviše kod anđela trećega neba, jer su ovi najdublje u Gospodovom životu. Što god je od Gospoda, sve je živo.*

3345. *Otuda se može videti da postoje unutrašnji redovi govora, ali kao da jedan postoji od drugoga, i da je jedan u drugome. Priroda čovekovog govora je poznata, kao i priroda njegove misli od koje potiče govor, čija je analitička sposobnost takva da se nikada ne bi mogla istražiti. Govor dobrih duhova ili anđela prvoga neba, i misao iz koje on teče, je unutrašnji, i sadrži još divnije i neistražive stvari. Govor anđela drugoga neba, i misao iz koje on teče, je još više unutrašnji, i sadrži stvari koje su još savršenije i još više neizrecive. Ali govor anđela trećega neba, i misao iz koje on ističe, je najdublji od svih, sadržeći ono što je sasvim neizrecivo. Pa iako su ove vrste govora vrlo različite, ipak je to jedan govor, jer jedan oblikuje drugi, i jedan je u drugome, tako da što postoji u spoljašnjem, predstavljeno je u unutrašnjem. Čovek ovo ne može da poveruje, jer se njegova misao ne prostire izvan telesnih i svetskih stvari, pa stoga pretpostavlja da unutrašnje stvari u njegovom govoru ni ne postoje, iako su one sve, dok su spoljašnje stvari, za koje misli da su sve, relativno vrlo malo.*

3346. *Kako bih znao ove stvari, meni je dato, po Gospodovoj Božanskoj milosti, da već nekoliko godina skoro neprekidno razgovaram s duhovima i s anđelima: s duhovima i anđelima prvoga nebam njihovim govorom; a ponekad i s anđelima drugoga neba njihovim govorom; ali s anđelima trećega neba, samo preko zračenja svetlosti u kome je bilo opažanje koje je poticalo od plamena dobra koje je bilo u njemu.*

3347. *Slušao sam anđele kako razgovaraju u ljudskim umovima, i o njihovim mislima i govoru koji iz ovih proističe. Uporedili su ih sa spoljašnjom formom čoveka koja se sastoji od bezbroj formi unutra; kao od mozga, moždine, pluća, srca, jetre, pankreasa, stomaka, i creva, pored mogih drugih oblika, kao i onih koji su određeni za rađanje u oba pola; i od bezbroj mišića koji okružavaju organe, i na kraju od tetiva; i da su i ovi sastavljeni od sudova i tkiva, to jest od sudova i tkiva unutar sudova i tkiva, otkuda su povezanosti u manje forme; tako da je to sastavljeno od bezbroj oblika, a koji svi sarađuju, svaki na svoj način, da bi stvorili spoljašnju formu, u kojoj se ništa ne vidi šta je unutra. S ovom spoljašnjom formom oni upoređuju čovekove umove, i misli u njima, i govor koji proističe; pri tome oni upoređuju anđeoske umove onim stvarima koje su unutra (u čoveku), koje su relativno bezbrojne, a i neshvatljive. Tako isto, upoređivali su sposobnost mišljenja sa sposobnošću tkiva da deluju zajedno u skladu sa formama tkiva, rekavši da sposobnost ne dolazi od tkiva, nego od života koji se u njih uliva od Gospoda. Ova se upoređivnja, kada ih anđeli izražavaju, pokazuju zajedno sa reprezentativima, kada su oblici koji su spomenuti pokazani vidljivo i intelektualano, do u najmanje delove, i to sve u trenutku; ali upoređenja koja se izvode među nebeskim anđelima daleko prevazilaze mudrost upoređenja koja se izvode pomoću prirodnih stvari.*

3348. *Bili su sa mnom duhovi s druge zemlje za podugo vremena. Kada sam im izneo prirodu mudrosti koja se ističe na našoj kugli, kako među znanostima (veština u kojoj se traži učeni dokaz) postoji i analitička nauka, ko sredstvo istraživanja stvari koje su u umu i u mislima, i da se te znanosti nazivaju metafizikom i logikom, ali da su u svom istraživanju napredovali malo više nego kako da koriste termine, i kako da primene neka analitička pravila; i da se raspravljaju o tome kako dakoriste koji termin, to jest, na šta se misli pod supstancom, šta pod umom, a šta pod dušom; i da preko ovih opštih pravila oni raspravljaju žestoko o istinama, - tada su ti duhovi opazili da takve analitičke znanosti oduzimaju smisao i razumevanje stvari, kada se um ograniči na same termine, i kada misli o time predmetima pomoću veštačkih pravila. Rekoše da su ta pravila kao mali crni oblaci, koji zatamnjuju intelektualni vid, i da vuku razum u*

prašinu. Dodali su da kod njih nije tako, nego da imaju jasnije ideje o stvarima baš zato što ne znaju za takve veštačke metode. Bilo mi dato da vidim kako su mudri. Prikazali su ljudski um na divan način kao nebesku formu, a njegova osećanja kao sfere delatnosti koje mu odgovaraju, i to tako vešto, da su ih anđeli pohvalili. Tako isto, pokazali su kako Gospod savija ta osećanja, koja u sebi nisu tako prijatna, u takva koja su prijatna, Neki učenici (duhovi) s naše zemlje bili su prisutni, a koji nisu mogli da razumeju njihove reprezentacije, iako su raspravljali i filosofirali o takvim predmetima za vreme njihovog života u telu. Gornji duhovi, kad su opazili misli ovih učenih, i kako su se ograničili samo na termine, i kako su bili spremni da se spore oko svake tačke, da li je ovako ili onako, nazvali su ovakve vredne napore nečistim talogom.

3349. *Iz onoga što je do sad rečeno, može se videti šta su korespondencije a šta reprezentativi. Ali osim onoga što je rečeno i pokazano na kraju prethodnog poglavlja (br.2987-3003, i r. 3213-3227), vidi i ono što je rečeno o ovome predmetu na drugim mestima, naime, na sledećim. Da su sve stvari u Reči reprezentativi i značenjastvari koje su sadržane u unutrašnjem smislu (br.1404,1408,1409,2763). Da je Reč koja je napisano preko Mojskija i proroka napisana u reprezentativima i značenjima, i da nije mogla biti napisana ni jednim drugim stilom da bi imala unutrašnji smisao, kroz koji se održava komunikacija neba i zemlje (br.2899). Da je i Gospod govorio u reprezentacijama, jer je On govorio od Božanskog Samog (br. 2900). A otuda potiču reprezentativi i značenja koja su u Reči, kao i obredi (br.2179). Da reprezentativi potiču od Drevna Crkve, a oni su opažanja od Pradrevne Crkve (br. 920,1409,2896,2897). Da su ljudi Pradrevne Crkve imali svoje reprezentacije od snova (br.1977). Da su Enohom označeni oni koji su sakupili opažanja Pradrevnih ljudi (br.2896). Da u nebu postoje neprekidne reprezentacije Gospoda i Njegovoga carstva (br. 1619). Dase ideje anđela pretvaraju u razne reprezentative u svetu duhova (br.1971,1980,1981). Reprezentativi preko kojih se mala deca uvode u inteligenciju (br. 2299). Da reprezentativi u prirodi dolaze od Gospodovog influksa (uticaja) (br. 1632,1881). Da u sveopštoj prirodi postoje reprezentativi Gospodovog carstva (br. 2758). Da u spoljašnjem čoveku ima stvari*

koje korespodirajum i svari koje ne korespodniraju, u unutrašnjem čoveku (br.1563,1568).

3350. *Kako bih pokazao potpunije prirodu reprezentativa, navešću još jedan događaj. Čuo sam velik broj anđela unutaršnjeg neba, koji su svi zajedno uobličili jedan reprezentativ; duhovi oko mene nisu mogli da ga opaze, osim po ozvesnom uticaju (influksu) unutrašnjeg osećanja; bio je to hor, u kome su svi mislili istu stvar, govorili istu stvar. Preko reprezentacije oblikovali su zlatnu krunu sa dijamantima oko Gospodove glave; što je bilo izvedeno jednim brzim nizom reprezentativa, kao što su reprezentativi misli i govora, o kojim je bilo reči gore (br.3342-3344); i što je zadivljujuće, iako ih je bio veliki broj, svi su mislili i govorili kao jedan, jer nijedan nije želeo da deluje sam od sebe, a još manje da bude iznad ostalih, i da vodi hor, jer koji god bi to radio, on bi se izdvojio iz društva u istom trenutku; ali oni dopuštaju da se uzajamno vode, a svi i u opštem i u posebnom, da ih Gospod vodi. Svi dobri (duhovi?) koji dođu u drugi život uvode se u ovakvo harmionično slaganje. Posle se čuo veći broj horova, koji su pokazivali velik broj reprezentativa, pa iako je bilo više horova, i mnogo njih u svakom horu, oni su i pored togadelovali kao jedan, a u čemu je bilo neštonebeski lepo. Na taj način, sveukupno nebo, koje se sastoji od mirijada mirijada, može da deluje kao jedno, stoga što su svi u uzajamnoj ljubavi, jer tako dopuštaju da ih Gospod vodi; i, što je začuđujuće, što je njih veći broj, to jest, što je više mirijada onih koji sačinjavaju nebo, to oni savršenije u opštem i u posebnom postaju jedno. Ovo je slučaj i sa nebom koje je još više unutarnje, jer savršenost raste prema unutra.*

3351. *Oni koji su sačinjavali hor u ovoj prilici, bili su iz oblasti (provincije) pluća, a to znači iz Gospodovoga duhovnog carstva; jer su uticali blago na disanje; a horovi su se razlikovali, jer suneki pripadali voljnom disanju, a neki spontanom disanju (prim. prev. autor navodi da duhovi ili anđeli pripadaju raznim oblastima Velikog Čoveka, i da se oni prepoznaju po tome na koji deo tela utiču kada se približe; u ovom slučaju, na pluća, a u drugim slučajevima na zube, što je autor zabeležio u Dnevniku).*

3352. *Nastavak o predmetu korespondencija i reprezentativa, posebno onih u Reči, biće dat na kraju sledećeg poglavlja* (prim.prev. autor navodi da mu je Gospod naložio da između poglavlja , piše o svojim doživljajima u svetu duhova,tz memorabilia, vjerovatno da bi prekratio monotoniju sistematskog izlaganja, a što je autor brižljivo uradio u poslednjem delu, *Istinka Hrišćanska Religija*).

KNJIGA POSTANJA
POGLAVLJE DVADESET I ŠESTO.

3353. Veći deo čovečanstva veruje da kada dođe poslednji sud, da će vidljivi svet biti razoren, naime, da će zemlju progutati oganj, da će se sunce i mesec raspasti, i da će zvezde nestati; i da će jedno novo nebo i nova zemlja da se pojave. Oni su stekli ovakvo mišljenje iz proročkih otkrovenja, u kojima se pominje da će se ove stvari dogoditi. Ali da je slučaj drugačiji, može se videti iz onoga što je bilo pokazano o poslednjem sudu (br.900.931,1850,2117-2133). Otuda je jasno da je poslednji sud samo kraj Crkve kod jedne nacije, a početak kod druge; a koji kraj i koji početak se dešavaju onda kada više nema priznavanja Gospoda ili, što je isto, kada više nema vere; a nema priznavanja Gospoda i nema vere, kad nema ljubavi ka bližnjemu, jer vera ne može da postoji ako nema onih koji su u ljubavi ka bližnjemu. Da u ovakvom slučaju dolazi do kraja Crkve, i do prenosa iste drugima, jasno je iz onoga što je Sam Gospod učio i pretekazao kod Jevanđelista, o poslednjem danu, to jest, o svršetku vremena, kod Mateje XXIV; kod Marka XIII; i Luke XXI; ali pošto se pojedinosti ne mogu razumeti bez ključa, koji je unutrašnji smisao, to je dopušteno ove pojedinosti otkriti redom u komu stoje, počevši od reči kod Mateje:*Pristupiše k Njemu učenici na samo govoreći: kaži nam kad će to biti? I kakav je znak Tvojega dolaska i pošljedka vijeka? I odgovarajući im Isus reče: čuvajte se da vas ko ne prevvari. Jer će mnogi doći u ime moje govoreći: ja sam Hristos .I mnoge će prevariti. Čućete ratove i glasove o ratovima. Gledajte da se ne uplašite; jer treba da sve to bude. Ali nije još uvijek pošljedak. Jer će ustati narod na narod i carstvo na carstvo; i biće glad i pomor, i zemlja će se tresti po svijetu. A to je sve početak stradanja (XXIV.3-8).* Oni koji ostaju u smislu slova, ne

mogu znati da li se ove pojedinosti, koje slede u ovom poglavlju, odnose na rušenje Jerusalima i rasijanje Jevrejske nacije, ili na kraj vremena, koje se naziva poslednjim sudom. Ali oni koji su u unutrašnjem smislu, oni jasno vide sa se ovde govori o kraju Crkve, koji se kraj, u ovom i drugim odlomcima, naziva Gospodovim dolaskom, ili svršetkom vremena; i pošto se misli na ovaj kraj, neka se onda zna da gornje pojedinosti označavaju stvari koje pripadaju Crkvi; ali šta one označavaju, može se videti iz pojedinosti u unutrašnjem smislu; na primer, kad se kaže: *Mnogi će doći u Moje ime, govoreći: ja sam Hristos, i prevariće mnoge*; ovde se pod imenomne označava ime, niti Hristom Hristos, nego se pod imenom misli na sve ono zbog čega se obožava Gospod (vidi br. 2724,3006): a Hristos označava istinu samu (br.3009,3010). Tako je označeno, da će doći takvi koji će tvrditi da je ovo ili ono član vere, ili da je ovo ili ono lažno. *Sa čuti o ratovima i čuti glasove o ratovima*, označeno je da će biti rasprava i razgovora o istinama, što su ratovi u duhovnom smislu. *Da narod će ustati na narod, i carstvo na carstvo*, označava se da će se zlo boriti protivu zla, i obmana protivu obmane; da narod označava dobro, a u obrnutom smislu zlo, vidi br. 1259,1260,1416,1849, i da carstvo označava istinu, a u obrnutom smislu obmanu, vidi br. 1672,2547. I da sa glađu, pomorom, i trešnjom (zemljotresom) na raznim mestima, označava da neće više biti poznavanja dobra i istine, i da će se stoga promeniti stanje Crkve, a to je zemljotres.

3354. Iz ovih pojedinosti jasno je šta je označeno Gospodovim rečima, naime, da one označavaju prvo stanje izopačenja Crkve, što se događa onda kada ljudi više ne znaju šta je dobro i šta je istinito, nego se raspravljaju o tome (šta je dobro i istinito), a zbog čega dolaze obmane. Pošto je ovo prvo stanje, to se kaže, *ovo još nijepošljedak (kraj), i ova su stradanja početaknevolja*, te se ovo stanje naziva *zemljotresom po svijetu*, čime je označena, u unutrašnjem smislu, promena stanja dela Crkve, ili na početku (promene stanja). Ove su stvari rečene učenicima; a to znači da su ove reči upućene svima koji pripadaju Crkvi, jer dvanaest učenika su ih predstavljali (vidi br. 2089,2129,2130); stoga je rečeno, *Pazite da vas niko ne prevari*; isto tako, *čućete glasove o ratovima, pa gledajte da se ne uplašite*.

3355. Da zemljotres (*terrae motus*) u unutrašnjem smislu označava promenu stanja Crkve, jasno je iz značenja zemlje, koja označava Crkvu (vidi br. 566, 662, 1066, 1067, 1262, 1850, 2117, 2118, 2928); i iz značenja pokreta (*trešnje*), što označava promenu stanja, a u ovom slučaju stanja onih koji pripadaju Crkvi u pogledu dobra i istine. A to se vidi i iz drugih odlomaka u Reči, kao kod Isaije: I ko uteče čuvši za strahotu, pašće u jamu; a ko izljeze iz jame, uhvatiće se u zamku; jer će se ustave nebeske na visini otvoriti i zatrašće se temelji zemlji. Sva će se *zemlja razbiti*, i sva će se zemlja raspasti, sva će se zemlja *uskolebati*. Sva će se *zemlja ljuljati* kao pijan čovjek, i premjestiće se kao koliba, jer će joj otežati bezakonje njezino. I u to će vrijeme pohoditi Gospod na visini vojsku visoku i na zemlji sve careve zemaljske (XXIV.18-21); Jasno je iz ovoga odlomka da zemlja označava Crkvu, jer se ovde govori o Crkvi, čiji će se temelji pomeriti, i da će se raspasti i pokrenuti, da je se ljuljati i posrtati, kada se više ne bude znalo šta je istina i dobro; carevi zemaljski označavaju obmane, zbog čega će biti pohođeni. Da carevi označavaju istine, a u obrnutom smislu obmane, vidi br. ,672,20,5; i da temelji kao i zemlja označavaju Crkvu, ali s razlikom, br. 566,1068. Kod istoga: Učiniću da čovjek više vrijedi nego čisto zlato, više nego zlato Ofirsko. Za to *ću zatresti nebo*, i zemlja će se *pokrenuti* sa svoga mjesta od jarosti Gospoda nad ojskama i u dan kad se raspali gnjev njegov (XIII.12,13); govoreći o sudnjem danu; u kojem odlomku zemlja stoji za Crkvu, koja će se pokrenuti sa mjesta svojega, kad se u njoj promeni stanje; da mesto označava stanje, vidi br. 1273-1275,1377,2625,2837. Kod istoga: To li je onaj koji je tresao zemlju, i koji je drmao carstva. I koji je vaseljenu obraćao u pustinju, i gradove njezine raskopavao? Roblje svoje nije otpuštao kući? (XIV.16,17); govoreći o Luciferu; zemlja stoji za Crkvu, za koju se kaže da će se potresti kao bude svojatao sve ono što njoj pripada; da carstva označavaju istine Crkve, vidi br. 1672,2547. Kod Jezikilja: A kada dođe Gog na *zemlju Izrailjevu*, govori Jehova Bog, onda će se podignuti jarost moja u gnjevu mome. I u revnosti svojoj, u ognju gnjeva svojega govoriću: doista, tada će *biti drhat veliki u zemlji* Izrailjvoj (XXXVIII.18-20); Gog stoji za spoljašnje bogoštovanje odvojeno od unutrašnjeg, pa stoga postaje idolopokloničko (vidi br. 1151); zemlja i temelj Izrailjev stoji za duhovnu Crkvu; *drhat veliki u zemlji* (zemljotres) stoji za

promenu stanja. Kod Joila: Pred njima će se *zemlja tresti*, nebesa će se pokolebati, sunce i mjesec pomrknuti i zvijezde će ustegniti svjetlosti svoje (II.10); govoreći o sudnjem danu; zemlja, koja se pokreće, stoji za promenu stanja Crkve; sunce i mesec stoje za dobro ljubavi i istinu (vidi br. 1529,1530,2441,2495), za koju sekaže da će pomrknuti kada se ne budu više dobro i istina priznavali; zvezde stoje za poznavanja dobra i istine (br. 2495,2849). Kod Davida: Zatrese se i pokoleba se zemlja, zadrmaše se i pomjeriše iz temelja gore, jer se on razljuti (Psalam XVIII.7); gde kolebanje zemlje stoji za stanje Crkve koja je postala izopačena. Kod Jovana: Zatrese se zemlja vrlo, i sunce posta crno kao vreća od kostrijeti, i mjesec posta kao krv; I zvijezde nebeske padoše na zemlju kao što smokva odbacije pupke svoje kad je veliki vjetar zaljulja (Okkr, VI.12,13); gde zemljotres, sunce, mesec, i zvezde označavaju isto što i kod Joila. Kod istoga: I u taj čas *zatrese se zemlja vrlo*, i deseti dijel grada pade, i *trenje zemlje* pobi sedam hiljada imena čovječijih, i ostali se uplašiše, i daše slavu Bogu nebeskome (Okkr. XI.13). Iz ovih je odlomaka jasno da zemljotres označava promenu stanja Crkve, i da zemlja, u unutrašnjem smislu, nije ništa drugo nego Crkva; a pošto zemlja označava Crkvu, to je jasno da novim nebom i novom zemljom, koje će doći umesto prošle (Isaija LXV.17; LXVI.22; Otkr. XXI.1), nije ništa drugo označeno nego unutrašnje i spoljašnje Nove Crkve (vidi br. 1733,1850,2117,2118).

3356. Razlog da pokret (potres) označava promenu stanja je u tome, što se pokret (potres) dešava u prostoru i vremenu; a u drugom životu nema ideje u prostoru i vremenu, a umesto toga ima (ideja) stanja. U drugom životu sve stvari samo izledaju kao da su u prostoru, jer prostor i vreme potiču iz toga sveta. Ovo je savršeno poznato svakome duhu, čeka i zlom duhu, koji može, unoseći u druge promenu stanja, da uzrokuje da se njima čini da su na drugome mestu, iako nisu tamo. A to može i sam čovek da zna to tome, jer onoliko koliko je u stanju osećanja i u radosti, i koliko je u stanju misli pa stoga kao da je odsutan od svoga tela, toliko nije u vremenu, tako da mu nekoliko sati izgledaju kao jedan sat; a to je stoga što unutrašnji čovek, ili duh, ima stanja kojima prostori i vremena korespondiraju. Pokret (potres), zbog uzastonog kretanja u prostoru i vremenu, u unutrašnjem smislu, označava promenu stanja.

POGLAVLJE XXVI.

1. *Ali nastala glad u zemlji svrh prve gladi koja bješe za vremena Avramova; i Isak otide k Abimelehu caru Filistejskom u Geraru.*

2. *I javu mu se Jehova i reče: nemoj ići u Egipat, nego sjedi u zemlji kopju ću ti kazati;*

3. *Sjedi u toj zemlji, i ja ću biti s tobom, i blagosloviću te; jer ću tebi i sjemenu tvjemu datisve ove zemlje, i potvrdiću zakletvu, kojom sam se zakleo Avramu ocu tvojemu.*

4. *Umnožiću sjeme tvoje das ga bude kao zvijezda na nebu, i daću sjemenu tvojemu sve ove zemlje; i u sjemenu tvojemu blagosloviće se svi narodi na zemlji.*

5. *Za to što je Avram slušao glas moj i čuvao naredbu moju, zapovijesti moje, pravila koja, i zakone more.*

6. *I osta Isak u Gerari.*

7. *A ljudi u mjestu onome pitahu za ženu njegovu, a on govoraše: sestra mi je. Jer se bojaše kazati: žena mi je, da me, veli, ne ubiju ovi ljudi radi Rebeke, jer je lijepa.*

8. *I kad provede mnogo vremena ondje, dogodi se, te pogleda Abuimeleh car Filistejski s prozora, i vidje Isaka gdje se šali s Rebekom ženom svojom.*

9. *I dozva Abimeleh Isaka i reče: ta to ti je žena; akko si kazao: sestra mi je? A Isak mu odgovori: rekoh: da ne poginem s nje.*

10. *A Abimeleh reče: šta si nam učinio? Lako je mogao ko od naroda ovoga leći s tvojom ženom, te bi nas ti uvalio u grijeh.*

11. *I zapovijedi Abimeleh svemu narodu svojemu govoreći: ko se dotakne ovoga čovjeka ili žene njegove, poginuće.*

12. *I isak stade sijati u onoj zemlji, i dobi one godine po sto, tako ga blagoslovi Jehova.*
13. *I obogati se čovjek, i napredovaše sve većma, te posta silan.*
14. *I imaše ovaca i govedai mnogo sluga; a Filisteji mu zavidjahu,*
15. *Pa sve studence koje koje bjehu iskopale sluge oca njegova za vremena Asvrama oca njegova zaroniše Filisteji, i zasuše ih zemljom.*
16. *I Abimeleh reče Isaku: idi od nas , jer si postao silniji od nas.*
17. *I isak otide odande, i razape šatore u dolini Gerarskoj, i nastani se ondje.*
18. *I stade Isak otkopavati studence koji bjehu iskopani za vremna Avrama oca njegova, i koje zaroniše Filisteji po snrti Avramovoj; i prozva ih imenima koja im bješe nadio otac njegov.*
19. *I kopajući sluge Isakove u onome dolu nađoše studenac žive vode.*
20. *Ali se svadiše pastiri Gerarski s pastirima Isakovim govoreći: naša je voda. I nadješe ime onome studencu Erzek, jer se svadiše s njim.*
21. *Poslije iskopaše drugi studenac, pa se i oko njega svadiše, za to ga nazva Sitna.*
22. *Tada se podiže odande, i iskopa drugi studenac, i oko njga ne bi svađe; za to ga nazva Rehobot, govoreći: sad nam dade Jehova prostora da rastemo u ovoj zemlji.*
23. *I otide odande gore u Bersabeju.*
24. *I istu noć javi mu se Jehova i reče: ja sam Bog Avrama oca tvojega. Ne boj se, jer sam ja s tobom, i blagosloviću te, i umnožiću sjeme tvojwe Avrama radi sluge svojega.*
25. *I načini ondje žrtvenik, i prizva ime Jehovino; i ondje razape šator svoj; i sluge Isakove iskopaše ondje studenac.*

26. I dođe njemu Abimeleh i Gerare s Ohozatom prijateljem svojim i s Fikolom vojvodom svojim.
27. A Izak im reče: što ste došli k meni, kad mrzite na me i otjerate me od sebe?
28. A oni rekoše: vidjesmo zaista da je Jehova s tobom, pa rekosmo: neka bude zakletva između nas, između nas i tebe; hajde da uhvatimo vjeru s tobom:
29. Da nam se ne čini zla. Kao što mi tebe ne dotakosmo i kao što mi tebi samo dobro činismo, i pustismo te da ideš na miru, i eto si blagosloven od Jehove.
30. Tada ih on ugosti; te jedoše i piše.
31. A sutradan ustavši rano, zakleše se jedan drugome, i otpusti ih Isak i otidoše od njega s mirom.
32. Isti dan došavši sluge Isakove kazaše mu za studenac, koji iskopaše, i rekoše: našosmo vodu.
33. I nazva ga Sabeja, otuda se zove grad onaj Bersabeja do današnjega dana.
34. A kad bješe Ezavu četrdeset godina, uze za ženu Juditu kćer Elona Hetejina, i Bazematu kćer Elona Hetejina.
35. I one zadavahu mnogo jada Isaku i Rebeki.

SADRŽAJ.

3357. Predmet o kome se govori u ovome poglavlju, u unutrašnjem smislu, izgledi istine u trostrkom stepenu, kako se ovi (stepeni) pridružuju Istini Božanskoj, da bi se mogle primiti istine i stvari nauka, i da bi mogla postojati Crkva.

3358. U stihovima 1-6, govori se o izgledima istine višeg stepena, koji izgledi su u unutrašnjem smislu Reči, a u kojim izgledima su anđeli, a u kojima su Božanska Istina i Dobro. I da se Božansko Dobro i Istina ne mogu shvatiti, stoga ni primiti,

osim kad su u izgledima, stihovi 7-13. *(prim.prev. Izgledi istine su uzrokovani čovekovom nesposobnošću da vidi Istinu u punom savršenstvu, zato što on nikad ne može da bude savršen, nego samo da teži savršenstvu koje opažava u Isusu Hristu, koji je jedini Savršen Čovek i Bog u isto vreme).*

3359. Govori se i o izgledima istine nižega stepena, koji su izgledi u unutarnjem smislu Reči, u kojim izgledima su ljudi koji su u unutrašnjoj Crkvi, stihovi 14-17.

3360. Posle se govori o izgledima istine još nižeg stepena, a to su one koje pripadaju doslovnom smislu Reči, u kojim su izgledima ljudi spoljašnje Crkve, stihovi 18-25; govori se i o tome da se i preko ovih istina (doslovnog smisla) čovek može povezati s Gospodom, stihovi 26-33.

3361. O rečima-znanjima kao istinama koje se pripajaju dobru, stihovi 34,35.

UNUTRAŠNJI SMISAO.

3362. U poglavlju XXI.govorilo se o Abimelehu, da je učinio savez s Avramom, i da je u toj prilici Avram zamerio ovome zbog studenca koji su njegove sluge bile otele. Slično se desilo i između Abimeleha i Isaka u tome što isto kao što je Avram bio rekao da mu je žena sestra, tako je učinio i Isak. Oz ovoga se vidi da je ovde sadržana neka Božanska tajna, jer se to ne bi desilo i po drugi put, i ne bi se to navodilo, niti bi se pominjali studenci u obe prilike, a podaci o studencima ne bi bili od tako velike važnosti, da u njima nije saržano nešto Božansko. Međutim, unutrašnji smisao uči šta je sadržano u tome, pokazujući da se ovde radi o Gospodovom povezivanju s onima koji su u Njegovome carstvu, u nebima i na zemlji, preko istina, to jest, preko izgleda istine višega stepena s anđelima, a s izgledima istine nižega stepena s ljudima, stoga preko Reči, u čijem su unutarnjem i spoljašnjem smislu sadržani ti izgledi. Jer istine Božanske su takve, da ih ne mogu shvatiti ni anđeo, a još manje čovek, pošto one prevazilaze moć njihovog razuma. Pa ipak, kako bi se Gospod mogao povezati s anđelima i s ljudima, istine Božanske se ulivaju u ovakve izgleda, jer se kao takve mogu primiti i

priznati. Ovo se izvodi na način koji je pogodan shvatanju svakoga (ko ih prima); stoga su izgledi istine, to jest, anđeoske i ljudske istine, u trostrukom stepenu. Ovo su Božanske tajne koje su sadržane u unutrašnjem smislu, u onome što je učinjeno i što se izneto u prethodnom slučaju o Abimelehu i Avramu, a u poslednjem slučaju o Abimelehu i Isaku.

3363. Stih 1. *I nastala glad u zemlji svrhu gladi koja bješe za vremena Abramova; I Isak otide k Abimelehu caru Filistejskom u Geraru.*

I nastala glad u zemlji svrhu gladi koja bješe za vremena Avramova, označava nedostatak poznavanja vere: i Isak otide Abimelehu caru Filistejskom u Geraru, označava nauku istine; Abimeleh označava nauku istine u odnosu na racionalne stvari; car Filistejski, označava stvari nauka; Gerara označava veru.

3364. *I nastala glad u zemlji svrhu gladi koja bješe za vremena Avramova, označava nedostatak (manjak) poznavanja vere. Ovo je očito iz značenja gladi, koja je nedostatak poznavanja (vidi br. 1460). Da se ovde misli na poznavanje vere, jasno je iz onoga što upravo sledi, naime, iz reprezentacije Abimeleha, i iz značenja Gerare, a što su stvari koje pripadaju veri. Glad za vremena Avramova pomenuta u poglavlju XXI. a o kojoj smo govorili u br. 1460, bila je nedostatak poznavanja koja pripadaju prirodnom čoveku, dok glad o kojoj se ovde govori, označava nedostatak poznavanja (vere) racionalnog čoveka, pa se stoga kaže, da je bila glad u zemlji svrhu prve gladi u vremenu Avrama. Predmet o kome se ovde govori, u unutrašnjem smislu, je Gospod, gde se pokazuje da sve stvari nauka vere potiču od Njegovog Božanskog; jer (u nauku vere) nema ni najmanjeg dela, koji nije od Gospoda, pošto je Gospod nauka sami (doktrina sama); otuda se Gospod naziva Rečju, jer je Reč nauka. Ali pošto je sve u Gospodu Božansko, a Božansko ne može da shvati nijedno stvorenje, stoga stvari nauka koje su od Gospoda, kad se pojavljuju pred stvorenim bićima, nisu istine čisto Božanske, nego izgledi istine; pa ipak, u ovakvim izgledima sadržane su istine Božanske. I pošto je takav slučaj, to se i izgledi nazivaju istinama. Predmet o kome se govori u ovom poglavlju su ovi izgledi (istine).*

3365. *I otide Isak k Abimelehu caru Filistejskom u Geraru, označava nauk vere.* Ovo je očito iz reprezentacije Isaka, koji je Gospod kao Božansko Racionalno (vidi br. 1898,2066,2072,2083,2630)); (da Isak označava Gospodovo Božansko Racionalno u pogledu Božanskog Dobra, što je predstavljeno brakom Isaka i Rebeke, vidi br. 3012,3194,3210, kao i u pogledu Božanske Istine, što ke predstavljeno brakom Isaka i Rebeke, vidi br. 3012. 3013,3077;tako se ovde Isakom predstavlja Gospod kao Božanska Istina spojena sa Božanskim Dobrom u Racionalnom, jer je Rebeka bila s Isakom, i nazivala se sestrom); iz reprezentacije Abimeleha, koji je nauk vere u odnosu na racionalne stvari (vidi br. 2504,2509,2510,2530); iz značenja cara Filistejkog, koji je nauk (doktrina); (da car u unutrašnjem smislu označava istinukoja se odnosi na stbvi nauka, vidi br.1672,2015,2069, i da Filistejci označavaju znanje koje se odnosi na stvari nauka, vidi br. 1197,1198; i iz značenja Gerare, koja je vera (vid r. 1209,2504). Otuda je očito šta je označeno Isakovim odlaskom Abimelehu caru Filistejskom, u Geraru, naime, da od Gospoda potiču sve stvari nauka vere koje se odnose na racionalne stvari ili, što je isto, označavaju se dotrinarne stavri vere. Sve stvarikoje se nazivaju stvarima nauka koje, onoliko kolilo mogu da se prime i priznaju u nebu od anđela, i na zemlji od ljudi, za njih se kaže da se odnose naracionalne stvari, jer Racionalno je to koje ih prima i priznaje; ali Racionalno ne može da shvati stvari Božanske, jer je ono konačno, a ono što je konačno ne može shvatiti ono što je Beskonačno, pa se stoga istine Božanske pokazuju pred Racionalnim preko izgleda Istine Božanske, koji su izgledi samo nebeski i duhovni prijemnici koji sadrže ono što je Božansko. A pošto je u njima sadržano ono što je Božansko, to jest, Gospod, stoga one i deluju, pa se tako Gospod povezuje s anđelima i s ljudima.

3366. Stihovi 2,3. *I javi mu se Jehova i reče mu: nemoj ići u Egipat, nego sjedi u zemlji koju ću ti kazati. Sjedi u toj zemlji, i ja ću biti s tobom. I blagosloviću te; jer ću tebi i sjemenu tvojemu dati sve ove zemlje, i potvrdiću zakletvu, kojom sam se zakleo Avramu ocu tvojemu.*

I javi mu se Jehova i reče mu, označava misao od Božanskog: ne idi dolje (ne silazi) u Egipat; nego sjedi u zemlji koju ću tikazati, označava da ne treba da gleda na reči-

znanja (scientifica), nego na racionalne stvari, koje su izgledi istine, jer ih prosvjetljava Božansko: *sjedi u toj zemlji*, označava poučavanje: *koju ću ti kazati*, označava Božansko: *i ja ću te blagosloviti*, označava da će ovako rasti (povećavati se): *jer ću tebi*, označava u pogledu dobra: *i tvojem sjemenu*, označava u oogledu istine: *dati svu ovu zemlju*, označava duhovne stvari: *i potvrdiću zakletvu, kojom sam se zakleo Avramu ocu tvojemu*, označava potvrđivanje preko toga (zakletve).

3367. *I javi mu se Jehova, i reče mu*, označava misao od Božanskog. Ovo je jasno iz značenja javiti se kada se radi o Gospodu, koji je Jehova, koji je Božansko samo koje je bilo u Njemu. Da je Jehova bio u Gospodu, i da je Sam Gospod Jehova, bilo je pokazano mnogo puta na mnogim mestima (vidi br. 1343, 1725, 1729, 1733, 1736, 1815, 1819, 1822, 1902, 1921, 1725, 1999, 2004, 2005, 2018, 2025, 2156, 2329, 2339, 2447, 3023, 3061); i da je Gospod onoliko koliko je ujedinio Ljudsku Suštinu sa Božanskom Suštinom, toliko je govorio s Jehovom kao sa Sobom (br. 1745, 1999). Na taj način, time što mu se Jehova javio, označeno je da je to bilo od Božanskog. Da je označena misao, jasno je iz značenja reći, što označava opaziti, a isto tako i misliti, kao što je često bilo pokazano.

3368. *Nemoj ići (dolje= u Egipat; sjedi (boravi) u zemlji koju ću ti kazati*, znači da on ne treba da se spušta u reči-znanja (scientifica), nego da ostane u racionalnim stvarima, koje su izgledi istine, jer su prosvetljene od Božanskog. Ovo je jasno iz značenja Egipta, koji označava reči-znanja (scientifica) (vidi br, 1164, 1165, 1186, 1462); i iz značenja zemlje, koja ovde označava racionalne stvari koje su prosvetljene od Božanskog pa su stoga izgledi istine, jer zemlja, ona na koju se ovde misli, je Gerara koja označava veru, a Abimeleh, nauk vere koji se odnosi na racionalne stvari, dok se carem Filistejskim označavaju stvari nauka (doktrinarne stvari) (vidi br.3363, 3365); stoga se zemljom, naime, Gerarom, gde je bio Abimeleh, označavaju , u unutrašnjem smislu, stvari nauka (doktrinarne stvari). Jer zemlja ima razna značenja (vidi br.620, 636, 1067), i ona označava kakva je nacija koja se s njom povezuje (br. 1262). Ali u pravom smislu, ona označava Crkvu (vidi br.3355), a pošto označava Crkvu, to isto tako označava ono što pripada

Crkvi, to jest, one stvari koje kod čoveka sačinjavaju Crkvu, stoga i doktrinarne stvari o ljubavi ka bližnjemu i o veri, pa tako i racionalne stvari, koje su prosvetljene od Božanskog pa su stoga izgledi istine. Da su ovi izgledi istine crkve, stoga i stvari nauka, vidi gore br.3364,3365). Bilo da govorimo o racionalnim stvarim prosvetljenim od Božanskog, ili o izgledima istine, ili o nebeskim i duhovnim istinama, kave su u Gospodovom carstvu u nebima ili u nebu, i onima kakve su u Gospodovom carstvu na zemlji ili u Crkvi, to je sve isto. Isti (izgledi istine) nazivaju se i stvarima nauka jer su istine u njima. Anđeosko i ljudsko Racionalno je, i nazvano je, racionalnim zbog izgleda istine koji su prosvetljeni od Božanskog; bez ovih (izgleda) nema Racionalnog. Na taj način, racionalne stvari su ovi izgledi istine tako prosvetljeni. Razlog da se kaže da on ne treba da se spušta u Egipat, to jest, da se ne spušta u reči-znanja, je u onome što se već reklo o rečima-znanjima; jer Avramov boravak u Egiptu predstajao je Gospodovu pouku u rečima-znanjima, dok je bio dete (vidi br,1502). Što se tiče ove tajne da ne treba da silazi u Egipat, nego neka boravi u zemlji Geraru, to jest, da ne treba da gleda na reči-znanja nego na racionalne stvari, slučaj je kao što sledi. Svi izgledi istine u kojima ima Božanskog, pripadaju Racionalnom, i to toliko da su racionalne stvari i izgledi istine, jedno te isto; pošto reči-znanja pripadaju Prirodnom, i pošto su prirodne istine i reči-znanja istine jedno te isto. Racionalne istine, ili izgledi istine, mogu da postoje samo od influksa od Božanskog u Racionalno, i preko racionalnih stvari u reči-znanja koja pripadaju Prirodnom. Stvari koje se tada dešavaju u Racionalnom, pokazuju se u Prirodnom kao slika mnogih stvari zajedno u jednom ogledalu; i tako se one pokazuju pred ljudima i pred anđelima; međutim, pred anđelima one se ne prilazuju na vidljiv način kao u prirodnom (svetu), nego onakve kakve su u svetu duhova, i tada su one u Duhovno-Prirodnom: otuda one sadrže reprezentative istine. Sličan je slučaj sa svakim pojedinim čovekom; jer, kao što je rečeno, onaj ko je u dobru, on je malo nebo ili, što je isto, on je slikanajvećeg neba. I pošto Božanske istine ne mogu da se ulivaju neposredno u reči-znanja koja pripadaju prirodnom čoveku, nego moraju da se ulivaju preko racionalnih stvari, kao što je rečeno, stoga se ovde kaže da on ne treba da silazi u Egipat, nego neka boravi (živi) u zemlji Geraru. I pored svega,

ne može se imati jasno ideja o ovim stvarima, osim ako se poznaje priroda influksa, kao i priroda ideja; stoga će, po Božanskoj milosti Gospoddovoj, ove stavri biti razmatrane na kraju ovoga poglavlja, gde su data i iskustva.

3369. *Živi (boravi) u toj zemlji*, označava poučavanje. Ovo je jasno iz značenja življenja (boravljenja), što znači poučavati (vidi br.1463,2025); i iz značenja zemlje u ovom slučaju, koja je racionalne stvari, koje su prividi istine, pošto su prosvetljene od Božanskog (vidi gore br. 3368). Na taj način, živeti u zemlji, označava biti poučen u onim stvarima (*koje su predstavljene tom zemljom?*).

3370. *Koju ću ti kazati*, označava Božansko, Ovo je jasno ako pomislimo da ovde Jehova govori, stoga Božansko Samo. Kojim je, kada se kaže, *Ja ću ti kazati*, označeno, u seriji, da će Božansko biti u stvarima koje se opisuju.

3371. I blagosloviću te, označava da će na taj način doći do rasta (porasta). Ovo je jasno iz značenjablagoslova, što znači učiti plodnim u dobrima, i biti umoženi u istinama (vidi br. 981,1420,1422,1731,2846,3140); na taj način, označavajući porast.

3372. *Jer ću tebi*, označava dobro. Ovo može biti jasno ako se zna da *tebi* znači Isaku, kojim je predstavljen Gospod kao Božansko Racionalno, kao što je često bilo pokazano pre; a Gospodovo Božansko Racionalno nije ništa drugo nego dobro; čak je i istina u njemu dobra, jer je Božanska. 3373, I sjemenu tvojemu, označava istinu. Ovo je jasno iz značenja *semena*, koje je istina (vidi br. 29, 255, 1025, 1417, 1610, 1940, 2848, 3810); tako i istina koja je od Gospodovog Božanskog, koja je *tvome sjemenu*. Oni koji razumeju Reč samo u smislu slova, misle da se semenom označava potomstvo, stoga u ovom slučaju potomstvo od Jakova, jer je Reč bila kod te nacije, a ima u Reči toliko istorijskih prikazivanja onih koji su sačinjavali u naciju. Ali u unutrašnjem smislu, pod semenom se ne misli na potomstvo od Isaka, nego na sve one koji su Gospodovi sinovi, na taj način sinovi Njegovoga carstva ili, što je isto, oni koji su u dobru i istini, i koji su od Gospoda. A pošto su ovi seme, to sledi da su dobro samo i istina sama seme, jer su otuda sinovi, i pošto su i istine same koje su od Gospoda nazvane sinovima carstva, kao kod Mateje: Onaj što sije

dobro sjeme je Sin Čovječiji; njiva je svijet; *sjeme su sinovi carstva* (XIII.37,38); otuda se sinovima u opšte označavaju istine (vidi br.489,491,533,1147,2623). Svako, ko razmišlja dublje ili na unutarnji način, može da zna da se semenom Avramovim, Isakovim, i Jakovljevim, koji se tako često pominju u Božanskoj Reči, i za koje se tako često kaže da su blagosloveni, i to više od svih drugih nacija i naroda na zemljinoj kugli, da se time ne označava njihovo potomstvo, jer su ovi u odnosu na druge nacije bili najmanje u dobru ljubavi prema Gospodu i u ljubavi prema bližnjemu, a nisu niti u jednoj istini vere. Jer šta je bio Gospod, šta Njegovo carstvo, tako i šta je nebo, i šta je život posle smrti, oni o tome nisu ništa znali, jer nisu bili voljni da znaju, i pošto, da su znali, oni bi to potpuno odricali u srcima, te bi tako profanisali unutrašnja dobra i istine, kao što profanišu spolajšnji postavši tako često idolopoklonici; to je razlog da su tako retko vidljive unutrašnje istine u Starom Zavetu. Zbog toga što su bili takvi, o njima Gospod kaže kod Isaije: On je zaslepio oči njihove, i okamenio srca njihova, da ne vide očima ni srcem ne razumiju, i ne obrate se da ih iscijelim (Jovan XII.40); a kad su rekli: Mi smo sjeme Avramovo: Avram je otac naš. Isus im reče: da ste sinovi Avramovi, činili bi djela Avramova. Otac vaš je đavo, i činite ono što otac vaš želi da činite (Jovan VIII.33,39,44); Avramom se ovde označava Gospod, kao i svuda u Reči. Da Jevreji nisu bili njegovo seme, nego sinovi đavolovi, izričito se kaže: iz ovoga je očito dase semenm Avramovim, Isakovim, i Jakovljevim, u istorijskoj i proročkoj Reči, ne misli na Jevreje, jer je Reč svuda Božanska, nego da su tim označeni oni koji su Gospodovo seme, to jest, oni koji su u dobru i istini vere, to jest, koji su u dobru i istine vere u Njega. Da samo od Gospoda potiče nebesko seme, to jest, dobro i istina, vidi br. 1438,1614,2016,2803,2882,2883,2892,2904,3195.

3373. *I sjemenu tvojemu.* Ovo označava istinu. Ovo se vidi iz značenja *sjemena*, što je istina (vidi br. 29, 255, 1025,1310): tako označava istinu koja je od Gospodovog Božanskog, koja je *tvoje sjeme*. Oni koji shvataju Reč samo u smislu njenog slova, moraju da misle da sjeme označava potomstvo, a u ovome slučaju potomstvo od Jakova, jer je Reč bila među narodima (Neznabošcima), a u Reči ima toliko istorija (priča) o onima koji su sačinjavali te narode. Ali u unutrašnjem smislu, ne misli se na potomstvo od Isaka, nego na sve one koji su sinovi Gospoda, tako sinovi

Njegovog carstva ili, što je isto, koji su u dobru i istini koje su od Gospoda. A pošto su ovi seme, to sledi da su samo dobro i sama istina od Gospoda seme, jer otuda su sinovi, pa se stoga i same istine koje su od Gospoda, nazivaju sinovima carstva, kao kod Mateje:- Onaj koji sije *dobro sjeme* je Sin Čovječiji; *polje* je svijet; *sjeme su sinovi carstva (XIII.37,38)*; otuda se u opšte sinovima označavaju istine (vidi br. 489491,2623). Svako **2** ko misli malo dublje, može da zna da se Avramovim, Isakovim i Jakovljevim semenom, koje se tako često pominje u Reči, a o kome se tako često kaže da će biti blagosloveno više nego ijedan drugi narod na zemljinoj kugli, da se time ne označava njihovo potomstvo, jer su oni u odnosu na druge narode bili najmanje u dobru ljubavi prema Gospodu i u ljubavi prema bližnjemu, a nisu bili ni u jednoj istini vere. Jer šta je bio Gospod, šta Njegovo carstvo, pa tako isto šta je nebo, i život posle smrti, oni to nisu znali, kako zbog toga što nisu bili voljni da znaju, a i stoga što da su to znali, oni bi to u srcu odricali, i tako bi profanisali unutrašnja dobra i istine, kao što su profanisali spoljašnja tako što su tako često otvoreno bili idolopoklonici; a što je razlog da je tako malo unutrašnjih istina vidljivo u slovu Reči Staroga Zaveta. Zato što su bili takvi, Gospod za njih kaže kod Isaije: *Zaslijepio je oči njihove i okamenio srca njihova, da ne vide očima, i srcem ne razumiju, i ne obrtate se da ih iscijelim (Jovan XII.40)*; i kad je rekao: *Odgovoriše i rekoše mu: mi smo sjeme Avramovo, i nijesmo nikad robivali nikome; kako ti govoriš da ćemo se izbaviti?* Na to im Isus reče: *Da ste vi Avramovo sjeme, činili bi djela kaja je činio Avram. Vi ste sjeme đavolovo i čonite volju oca svojega (Jovan VIII.33,39,44)*; Abrahamom se ovde označava Gospod, kao i svuda u Reči: a Jevreji nisu Njegovo seme, ili sinovi, nego seme đavolovo, i to se jasno kaže: iz toga je očito da se semenom Avramovim, Isakovim, i Jakovljevim ne označavaju Jevreji, jer je Reč svuda Božanska, nego se označavaju svi oni koji su seme Gospodovo, to jest, oni koji su u dobru i istini vere u Njega. Da samo od Gospoda potiče nebesko seme, to jest, svo dobro i istina, vidi br 433,2904,3195).

3374. *Daću ti sve ove zemlje*, označava (da će dati) duhovne stvari. Ovo je jasno iz značenja zemalja, koje su ovde racionalne stvari, koje su, pošto su prosvetljene od Božanskog, izgledi istine (vidi gore br. 3368); da su ovo izgledi istine, bilo je gore pokazano (br. 3364,3365), stoga one (zemlje) označavaju duhovne stvari, a

ove nisu ništa drugo nego istine koje potiču od Božanskog, što se može videti iz onoga što je često rečeno o značenju duhovnih stvari. Pod Duhovnim u pravom smislu, misli se na svetlost istine koja je od Gospoda, kao što se pod Nebeskim misli na plamen dobra od Gospoda. Otuda je jasno, da pošto ova svetlost utiče od Gospoda u čovekovo Racionalno i u njegovo Prirodno, stoga se Duhovno odnosi i na jedno i ne drugo, i da je to Božansko u odnosu na istinu koja se uliva. Iz ovih primedbi se može videti šta je označeno Duhovnim u pravom smislu, i da postoji Duhovno-racionalno i Duhovno-prirodno.

3375. *I potvrdiću zakletvu koju sam dao Avramu ocu tvojemu, označava potvrđivanje. Ovo je očito iz značenja zakletve, ili značenja kleti se, što je potvrđivanje (vidi br. 2842). Ovde se ne kaže utvrdiću savet koja sam učinio s Avramom, nego zakletvu, zato što se savez (zavet) odnosi na nebesko, a zakletva na ono što je duhovno, ili na istine (vidi br. 3037), o kojima se ovde govori; iz istog razloga se u onome što sledi ne kaže za Isaka da je napravio savez (zavet) s Abimelehemom, nego da se zakleo kao što se čovek zaklinje svome bratu (stih 31); jer se i za Avrama kaže da je s Abimelehemom načinio savez (zavet) (Postanje XXI.32; vidi Psalam CV.8-10). Ovde se potvrđivanjem, koje je označeno zakletvom, misli na Gospodovo povezivanje s onima koji su u Njegovom carstvu, jer je zakletva potvrda saveza, a savezom se označava povezivanje (vidi br. 665, 666, 1023, 1038, 1864, 1996, 2003, 2021).*

3376. Unutrašnji smisao ova dva stiha je, da Božanska istina, kada se uliva preko racionalnih stvari, da se pokazuje kao izgledi istine, i na taj način se oplođava i umnožava u pogledu dobra i istine, preko kojih Gospod povezuje Sebe s anđelima i ljudima. Da je ovo smisao, ne može se videti iz prvog izlaganja, gde se stvari nazale razbacane, naime, to se vidi iz onoga što je rečeno u br. 3366, *da je misao bila od Božanskog, te da ne treba gledati na reči-znanja nego na racionalne stvari koje su prosvetljene od Božanskog, a koje su izgledi istine; i da će zbog toga doći do pouke od Božanskog, i do rasta (porasta, prinosa), kroz koji bi Gospod bio povezan sa stvarima koje su u Njegovoj Reči.* Međutim, ove stvari, koje pred čovekom izgledaju razbacane okolo, one su u unutrašnjem smislu, povezane u

najlepšem redu, i pokazuju se pred Anđelima i najlepšem nizu, i to s anđeoskim reprezentativima u nebeskom obliku, u neizrecivim varijacijama. Takva je Reč svuda u njenom unutrašnjem smislu.

3377. Stihovi 4,5. *Umnožiću sjeme tvoje da ga bude kao zvijezda na nebu, i daću sjemenu tvojemu sve ove zemlje, i u sjemenu tvojemu blagosloviće se svi narodi na zemlji. Za to što je Avram slušao glas moj i čuvao naredbu moju, zapovijesti moje, i pravila moja, i zakone moje.*

Umnožiću sjeme tvoje da ga bude kao zvijezda na nebu, označava istine i poznavanja vere; i daću ti sve ove zemlje, označava Crkve odatle; i u sjemenu tvojemu blagosloviće se svi narodi nazemlji, označava (da će biti blagosloveni) svi oni koji su dobru i unutar i izvan Crkve; za to što je Avram slušao glas moj, označava jedinstvo Gospodove Božanske Suštine sa Ljudskom Suštinom kroz iskušenja: i čuvao naredbu moju, zapovijesti moje, pravila moja, i zakone moje, označava neprekidno otkrovenja od Sebe (od Gospoda).

3378. Umnožiću sjeme tvoje da ga bude kao zvijezda na nebu, označava istine i poznavanje vere. Ovo je jasno iz značenja semena, koje je istina (vidi gore, br. 3373); i iz značenja zemalja, koje su poznavanja vere (br. 2495,2849).

3379. *I daću tebi i sjemenu tvojemu sveove zemlje, označava Crkve iz toga. Ovo je jasno iz značenja semena, koje je istine, pa stoga su to oni koji su u istinama, i koji se zbog toga nazivaju sinovima carstva (vidi gore br. 3373); i iz značenja zemalja koje su ovde racionalne stvari koje, kada ih Božansko prosvetli, i kada postaju izgledi istine (vidi gore, br.3368); stoga (seme) označava one koji su u racionalnim stvarima koje Gospod prosvetljava ili, što je isto, one koji su u nebeskoj svetlosti; a pošto su samo oni u takvoj svetlosti koji su u Gospodovom carstvu u nebima, to jest, koji su u nebu, i koji su u Gospodovom carstvu u zemljama, to jest, koji su u Gospodovim Crkvama, to je jasno da se ovim zemljama označavaju Crkve. Jer Crkve nisu Crkve zato što se tako zovu, ili što ispovedaju ime Gospodovo, nego zato što su u dobru i istgni vere. Jer dobro samo i istina sama sačinjava Crkvu, i to je Crkva, pošto je Gospod u dobru i istini vere, a gde je Gospod, tu je i Crkva.*

3380. *I u sjemenu tvojemu blagosloviće se svi narodi na zemlji, označava sve one koji su u dobru unutar i izvan Crkve. Ovo se vidi iz značenja biti blagosloven, što je biti plodon u dobru, i biti umnožen u istinama (vidi gore, br. 981,1422,1731,2846,3140); iz značenja semena, što su dobra i istine koje su od Gospoda (vidi gore., br. 3373); i iz značenja naroda (nacija), što su svi oni koji su u dobru. Da narodi (nacije) označavaju dobra, ili, što je isto, oni koji su u dobrima, vidi br. 1259,1260,1416,1849. Na taj način, svi narodi na zemlji biće blagosloveni, označava da se preko dobara i istina koje su od Gospoda, spasavaju svi koji su u uzajamnoj ljubavi, bez razlike da li u Crkvi ili izvan nje. Da se i narodi koji su izvan Crkve i koji su u dobru, spasavaju kao i oni koji su unutar crkve, vidi br. 593,932,1032,1059.1328.2049.2051,2284-2604,2861,2986,3263.*

3381. *Za to što je Avram slušao glas moj, označava jedinstvo Gospodove Božanske Suštine sa Ljudskom Suštinom kroz iskušenja. Ovo se vidi iz reprezentacije Avrama, koji je Gospod i kao Božansko Ljudsko (vidi br. 2833,286,3251); i iz značenja slušati Moj glas, kada se to odnosi na Gospoda koji treba da ujedini Božansku Suštinu sa Ljudskom Suštinom kroz iskušenja, jer se u vezi sa iskušenjima u Reči govori o Gospodovoj poslušnosti: Ovo šte se ovde kaže, odnosi se na ono što je rečeno u poglavlju XXII, naime, da ga je Bog kušao, i da mu je rekao, da uzme svoga sina, i da ga prinese kao žrtvu paljenicu (stihovi 1,2). I kada je poslušao glas, kaže se: Sada znam da je bojiš Boga, kada nisi požali sina svojega jedinoga; zaklinjem se, reče Jehova, jer si me poslušao da ne požališ sina svoga, da si blagosloven ti i sjeme tvoje, da se umnožiš kao što su zvijezde na nebu (stihovi 12,16,17); da se sa ne požaliti sina svojega jedinoga Mene radi, što je poslušati glas, označava jedinstvo Ljudskog sa Božanskim kroz najveće iskušenje, vidi br.2827,2844. Da se na ovo misli pod poslušati glas Jehove ili Oca, jasno je iz Gospodovih reči u Getsemanskom vrtu, kod Mateje: Oče moj, ako je moguće, da Me prođe čaša ova, ali neka ne bude Moja volja, nego Tvoja, i po drugi put, Oče, ako može da me prođe čaša ova, ali neka Tvoja bude volja (XXIV.39,42; Marko XIV.36; Luka XXII.42); ali pošto je Jehova ili Otac bio u Njemu (Jovan XIV.10,11), to poslušati glas Jehovin označava daje Gospod ujedini Božansko s Ljudskim premo iskušenja, Svojom vlastitom moći, što se vidi i iz Gospodovih reči kod Jovana: Kao*

što Otac poznaje Mene, i ja znam Oca, *i polažem dušu svoju za ovce*, jer Otac me Moj ljubi, jer *polažem dušu svoju, jer imam vlast da je položim ida je opet uzmem*; to je zapovijest koju primih od Oca (X.15,17,18). Da je Gospod, Svojom vlastiom moći, ujedinio Svoju Božansku Suštinu sa svojom Ljudskom Suštinom kroz iskušenja, vidi br. 1663, 1668, 1690, 1691, 1725, 1729, 1733, 1737, 1787, 1789, 1812, 1820, 2776, 3318.

3382. *I što je čuvao naredbu moju, zapovijesi moje, pravila moja, i zakonem oje*, označava neprekidna otkrovanje od Njega, naime, da je preko iskušenja, kao i preko onih otkrovenja, On ujedinio Božansku Suštinu sa Ljudskom Suštinom. Ovo je očito po tome, što čuvati naredbu, zapovesti, pravila, i zakone, obuhvata sve stvari Reči, to jest, naredba, unutrašnje stvari (Reči); pravila, spoljašnje stvari; zakone, sve stvari u pojedinostima. Pošto se sve ove stvari odnose na Gospoda, kojije od večnosti Reč, od Kojeg sve dolazi, to ne može da znači da je On sve te stvari čuvao (ispunjavao) nego da ih je otkrivao Sebi samome, kad je bio u stanju sjadinjavanja Ljudskog sa Božanskim. Na prvi pogled, sve ovo izgleda vrlo udaljeno od smisla slova; pa ipak, dok čovek čita ove reči, to je smisao koje one imaju u nebu. Jer, kao što je rečeno nekoliko puta, i kao što se može videti iz primera (br.1873, 1874), smisao slova se gubi kako se penje k nebu, a umesto njega pokazuje se nebeski smisao, tako da je drugi ne može prepoznati u prvom smislu. Jer oni koji su u nebu, kod njih postoji ideja da sve stvari u Reči govore o Gospodu, i da su sve te stvari od Gospoda; isto tako, da kad je On bio u svetu, a je mislio od Božanskog, a to znači od Sebe, i da je stekao svu inteligenciju i mudrost preko neprekidnih otkrovenja (koja su poticala) od Božanskog. Stoga, oni ne opažaju ništa od prethodnih reči; jer naredbe, zapovesti, pravila i zakoni se ne odnose na Gospoda, jer sam On bio Reč, stoga je On bio ono što je trebalo čuvati, jer je On bio naredba, zapovest, pravilo i zakon; jer se sve ove stvari odnose na Njega kao na Prvo od čega i potiču, i kao Poslednje prema kome teže. Stoga se gornjim rečima, u najvišem smislu, označava jedinstvo Gospodovog Božanskog s Ljudskim preko neprekidnih otkrovenja od Sebe. *(prim. prev. čitalac će ovo lakše da razume, ako zna da je Unutrašnji smisao slojevit: u najnižem nebu, on se razume na istorisko crkveni način, da tako kažemo, jer se razume slovo Pisma tako*

da opisuje razvoj univerzalne Crkve – tako od Praderne do Novog Jerusalima; u Duhovnom ili Drugom nebu gde žive anđeli koji se ističu ljubavlju ka bližnjemu a koji ne poznaju Gospoda, doslovni smisao se razume na duhovan način, to jest on pokazuje kako se Crkve ili pojedinci rađaju nanovo, pa se tako sedam dana stvaranja sveta razume kao sedam faza krooz koje prilazi duša dok ne postane duhovni čovek, šesti dan, a nebeski na sedmi dan; u najvišem nebu, ili nebeskom nebu, anđeli vide Gospoda kao Sunce i razumeju slovo na najviši način ili u najvišem stepenu, a to je da njima Slovo Pisma govori o tome kako je Gospod postao Čovek, i kako je sjedinio Svoje Božansko sa Ljudskim, u svim fazama i pojedinostima. Dok čovek s pobožnošću čita i na jedna ili drugi način veruje da je Pismo sveto, i od Boga, sve duše u svim nebima, razumeju to na svoj, sve dublji i uzvišeniji način, jer Njihovo razumevanje i uživanje dolazi od Gospoda koji je Sunce u nebeskom carsvo a Mesec u Duhovnom carstvu. Ovo su samo neke napomene koje mogu pomoći čitaocu da razume šta je na primer, najviši smisao, da se ne zamori tekstemkoji se često ponavlja.) Da je Gospod mislio od Božanskog, a to je od Sebe, vidi br. 1904, 1914, 1935). I da je stekao inteligenciju i mudrost preko neprekidnih otkrovenja od Božanskog, vidi br. 1616, 2500, 2523, 2632. Da slušati naredbe znači održavati stvari iz Reči u opštem, a zapovesti označava održavati unutrašnje stvari Reči, pravila spoljašnje stvari, a zakoni označavaju sve stvari i reči u pojedinostima, u pravom smislu, to se može videti iz mnogih odlomaka ako se gleda na njihov unutrašnji smisao, od koji ću navesti neke; tako kod Davida: Blago onima kojima je put čist, i koji čuvaju otkrivenja Njegova, svijem srcem traže ga: Kad bi putovi moji bili upravljani da čuvam naredbe Tvoje! Čuvaću naredbe Tvoje; nemoj me ostaviti sa svijem. Svijem srcem tražim tebe, ne daj mi da zađem od zapovijesti Tvojih. U srce svoje zatvorio sam riječ Tvoju, da Ti ne sagriješim. Blagosloven si Gospode! nauči me naredbama Svojim. O zapovijestima Tvojim razmišljam, i pazim na putove Tvoje. Naredbama Tvojim tješim se. Otvori oči moje da bih vidio čudesa zakona Tvojega. Gost sam na zemlji, nemoj sakriti od mene zapovijesi Svojih. Urazumi me o putu zapovijesti Svijih, i razmišljaću o čudesima Tvojim (Psalam CXIX,1,2,5,8,10-19,25-27). Predmet o kome se govori kroz celi Psalam je Reč, i ono što je u Reči, a što su, kao što se vidi, naredbe,

zapovesti, uredbe, i sudovi, zakoni, svedočanstva, i putovi. Ali što je posebno označeno svakim od ovih izraza, ne može se videti iz smisla slova, gde sve izgleda kao da se ponavlja; ali se zato može videti iz unutrašnjeg smisla, u kojemu su stvari sasvim drugačije označene naredbama, zapoestima, uredbama, sudoima, svedočanstvima, i putevima. Na sličan način i na drugim mestima kod istoga: *Naredbe* su Gospodnje pravedne, vesele srce. Zapovijest je Gospodnja svijetla, prosvjetljuje oči. Strah je Gospodnji čist. *Sudovi njegovi istina, pravedni svi zakoni*. Bolji su od zlata i dragog kamenja, slađi od meda koji teče iz sata (Psalam XIX.8,9). A u Knizi o Carevima: David reče Salamonu: Drži što ti je Jehova Bog tvoj zapovijedio da držiš, da hodiš putovima Njegovijem i držiš uredbe njegove i zapovijesti njegove i zakone Njegove i svjedočanstva njegova, kako je zapisano u zakonu Mojsijevu da bi nepredovao u svemu što uzdržiš i za čim se god okreneš (1 o crevima II.3); držati naredbe, znači sve stavri Reči u opštem, jer je pominje na prvome mestu, i odnosi se na ono što sledi, a što je manje opšte; jer držati naredbe je držati ono što treba da se drži. Kod Mojsija: Ljubi, dakle, Jehovu Boga svojega, i izvršuj jednako što je zapovijedio da izvršuješ, i uredbe njegove, i zakone njegove, i zapovijesti njegove (Pon. Zakoni XI.1); gde izvršavati ono što je naređeno, i izvršavati ono što treba da se izvršava, znači kao i pre, izvršavati sve stvari Reči u opštem; zapovesti stoje za spoljašnje stavri Reči, kao što su obredi i one stvari koje su reprezentativi i značenja u unutrašnjem smislu; ali uredbe stoje za unutrašnje stvari Reči, kao što je ono što se odnosi na nauk (doktrinu), posebno one stvari koje su u unutrašnjem smislu. Ali o značenju zapovesti i uredbama, biće ovora, po Gospodovoj Božanskij Milosti, na drugome mestu.

3383. Stihovi 6,7. *I osta Isak u Gerari. A ljudi u mjestu onome pitahu za ženu njegovu, a on govoraše: sestra mi je. Jer se bojaše kazati: žena mi je; da me, veli, ne ubiju ovi ljudi radi Rebeke, jer je lijepa.*

I Isak osta u Gerari, označava Gospodovu veru u odnosu na racionalne stvari koje su trebale da se pridruže: a ljudi u onome mjestu pitahu za ženu njegovu, označava da ljudi ispituju o Božanskoj istini: a on govoraše: sestra mi je, označava istinu racionalnu: jer se bojaše kazati: ona mi je žena, dame, veli, ne ubiju ovi ljudi

radi Rebeke, jer je lijepa, označava da on nije mogao da otvori Božanske istine same, jer na taj način Božansko Dobro ne bi bilo primljeno; jer je lijepa, označava da bi mogla lako biti primljena zbog toga što se naziva Božanskom.

3384. *I Isak osta u Gerari, označava stanje vere u odosu na racionalne stvari koje su trebale da se pripoje. Ovo se vidi iz značenja ostati u Gerari (boraviti u Gerari), što znači biti u veri, stoga i u onome što se odnosi na veru; ostati (boraviti) označava živeti (br. 1293); a Gerara označava stvari koje pripadaju veri (vidi br. 1209, 2504, 3365); i iz reprezentacije Isaka, a to je Gospod kao Božansko Racionalno (vidi br. 1893,3066,2072,2083,2630; da je to bilo u odnosu na racionalne stvari, koje su trebale da se pripoje, vidi se iz onoga što prethodi, i iz onoga što sledi, jer je predmet o kome se govori u ovome poglavlju racionalne stvari, koje su, pošto ih je prosvetlilo Gospodovo Božansko, postale izgledi istine. Da ostati (boraviti) označava biti i živeti, stoga označava stanje, vidi se iz mnogih odlomaka u Reči, kao kod Davida: Za jedno samo molim Gospoda, samo to ištem, da živim u domu Gospodnjem sve dane života svojega (XXVII.4). Ne živi u domu mojemu koji radi lukavo; koji govori laž, ne stoji pred očima mojim (CI.7); gde živeti u Jehovinom domu označava živeti u dobru ljubavi, jer to je dom Jehovin. Kod Isaije: Narod koji hodi utami vidjeće svjetlo veliko, i onima koji sjede u zemlji gdje je samrtni sjen, zasvijetliće vidjelo (IX.2); sjedeti u zemlji gdje je samrtni sjen stoji za one koji ne znaju za dobro i istinu. Kod istoga: Ne će se u njemu (Vavilonu) živjeti niti će se ko u njemu naseliti (XIII.20); označavajući osudu onih koji pripaaju Vavilonu (prim. prev. Vavilon označava one koji se služe tajnama vere da bi vladali nad ljudima posvojoj a ne Božijoj volji). Kod istoga: Jehovo nad vojskama, Bože Izrailjev, koji sjediš na heruvimima (XXXVII.16). Pastire Izrailjev, koji vodiš sinove Ozrailjeve kao ovce, koji sjediš na heruvimima, javi se! (LXXX.1); sjedati na heruvimima označava Gospoda u pogledu providjenja, koji sprečava da bilo ko uđe u svete stvari ljubavi ako nije pripremljen od Gospoda (vidi br. 308). Kod Davida: Ja mirno liježem i spavam, jer ti Gospod sam daješ mi da sam bez straha (Psalam IV.8); mirno lijegati označava stanje mira. Kod Jeremije: O ti! što stanuješ kraj vode velike i imaš mnoga blaga! dođe kraj tvoj i svršetak lakomstvu tvojemu (LI.13); govoreći o Vavilonu, gde stanovati kraj vode velike označava biti u*

saznanjima istine. Kod Danila: On otkriva što je duboko i sakriveno, zna šta je u mraku, i *svetlost kod njega stanuje* (II.22); stanovati znači biti. Kod istoga: Zvijerje poljsko odmaraše se u hladu njegovu, i na granama njegovijem *stanovahu ptice nebeske*(IV. 12). Kod Jezikilja: Na granama njegovijem vijahu gnijezda sve ptice nebeske, i pod granama njegovijem sve zvijeri poljske lijezahu se , i u hladu njegovu *sjeđahu svi narodi veliki* (XXXI.6); izlijegati se znači živeti. Kod Osije: Gumno i kaca ne će ih hraniti, i mast će ih prevariti. Oni u zemlji *ne će nastavati*Jehovinoj; nego će se vratiti Efraim u Egipat (IX.2,3); ne nastavati u zemlji Jehovinoj označava ne biti u dobru ljubavi, pa stoga ne u Gospodovom carstvu.

3385. *I ljudi u mjestu onom pitahu ga zaženu njegovu, označava čovekovo* ispitivanje o Božanskoj Istini. Ovo je očito iz značenja pitati, što je ispitivati; iz značenja ljudi iz mjesta, naime, Gerare, a koja predstavlja one koji su u stvarima nauka vere; (da Gerara označava stvari koje pripadaju veri, vidi br. 1209,2504; da ljudi (viri ili muškarci) iz mjesta označavaju ljudi (homines), i iz značenja žene, koja je ovde Rebeka, koja je Božanska Istina Gospodovog Božanskog Racionalnog (vidi br. 3012,3013,3077). Predmet o kome se govori u prethodnom stihu je izgledi istine, da one postoje zbog Božanskog Influksa (Uticaja) od Gospoda u čovekove racionalne stvari; predmet o kome se sada govori je primanje tih izgleda (istine), i to prvo od strane onih koji su u stvarima nauka vere, a koji su predstavljeni ljudima iz mesta ili Gerare, a koji pripadaju prvoj klasi onih koji se nazivaju duhovnima. Jer ovi, iako nemaju opažanje kao što ga imaju nebeski, i koji su relativno u tami (vidi br. 1043,2088,2669,2708,2715,2715,2718,2831,3235,3241,3246), oni ipak ulaze u raspravljanja da li je nešto tako, kao i u to da li je nešto Božanska Istina; pa iako nemaju opažanje da je nešto tako ili onako, njima se daje nešto što je slično istini, i to u skladu s njihovom Racionalnim, to jest, prema njihovom shvatanju, jer tako se (izgledi istine) primaju. Svakome je dopušteno da veruje istine onako kako ih on shvata; da nije tako, ne bi bilo primanja, jer ne bi bilo priznavanja. To je predmet o kome se sada govori.

3386. *A on reče: sestra mi je, označava istinu racionalnu.* Ovo se vidi iz značenja sestre, što je istina racionalna (vidi br. 1495,2508,2524,2556). Pod istinom racionalnom misli se na ono što shvatanju izgleda kao istinito, ili pred Racionalnim, kao što je upravo rečeno. To što je Isak rekao da mu je Rebeka sestra, i kao što je Avrama rekao da mu je Sara sestra, prvo u Egiptu (Postanje XII. 11-13,19), a posle u Gerari (Postanje XX.2,5,12), sadrži sličnu tajnu, kao što se može videti iz objašnjenja onih poglavlja. A pošto se to dogodilo tri puta, i pošto je isto tako tri puta zabeleženo u Reči, to je očito da je tu sadržana tajna od najveće važnosti, koju niko ne može znati osim preko unutrašnjeg smisla. A šta je ta tajna, videće se iz onoga što sledi.

3387. *Jer se bojaše kazati: žena mi je, da me, veli, ne ubiju ovi ljudi Rebeke radi,* označava da on nije mogao otvoriti Božanske istine same, jer tako Božansko Dobro nije moglo da bude primljeno. Ovo se vidi iz bojati se da kaže, što je ne biti u stanju da otvori; iz značenja žene, koja je ovde Rebeka, što je Gospodovo Božansko Racionalno kao Božanska Istina (vidi br. 3012,3013,3077); i iz značenja ubiti me, što znači da dobro ne može biti primljeno, jer se Isakom, koji je ovde *me (mene)*, predstavlja Božansko Dobro Gospodovog Racionalnog (vidi br. 3012,3194,3210); jer se tada kaže da je dobro ubijeno. kad nije primljeno, jer u ovakvom slučaju ono nestaje; kao i iz značenja ljudi (vir muškaraca) onoga mesta, a to su oni koji su u stvarima nauka vere (vidi br. 3585). Otuda je jasno šta je unutrašnji smisao ovih reči, naime, da ako bi se same Božanske istine otvorile, njih ne bi primili oni koji su u stvarima nauka vere, jer one prevazilaze svenjihovo racionalno shvatanje, pa stoga i svo njihovo verovanje, pa stoga nikakvo dobro ne bi moglo da se uliva od Gospoda, jer dobro od Gospoda, ili Dobro Božansko, može da se uliva samo u istine, jer su istine prijemnici dobra, kao što je često bilo pokazano. Istine ili izgledi istine daju se čoveku kako bi Božansko Dobro moglo da oblikuje njegovo Intelktualno, pa tako i samoga čoveka, jer za to postoje istine, da bi se u njih ulivalo dobro, jer dobro, bez prijemnika ili sasuda, ne nalazi mesta, jer ne nalazi stanje koje mu je saobrazno; stoga tamo gde nema istina, ili tamo gde one nisu primljene, tamo nema ni racionalnog ni ljudskog dobra, pa stoga takav čovek nema nikakvog duhovnog života. Stoga, kako bi čovek uprkos toga

imao istine i preko toga i duhovni život, daju se izgledi istine, i to svakome čoveku prema njegovog shvatanju, koji se izgledi priznaju kao istine, jer one su takve da Božanske istine mogu u njima da budu. Kako bi se znalo šta su izgledi, i da su oni takvi da služe čoveku umesto istina Božanskih, neka sledeći primeri služe za ilustraciju. Ako se kaže da u nebu ne postoji ideja mesta, pa stoga ni ideja rastojanja, nego da umesto tago postoji ideja stanja, to čovek ne može da shvati, jer ne može da poveruje da u nebu ne postoji ništa odvojeno, nego da je sve zbrkano, to jest, da je sve u jednom ili skupa, dok su tamo sve stavri odvojene, da nema ništa što je tako odvojeno. Da su mesta, razdaljine, i prostori, koji postoje u prirodi, da su to stanja u nebu, vidi br. 3356. Otuda je jasno da sve ono što je rečeno u Reči o mestima i prostorima, i ono što od njih potiče, da su to izgledi, niti bi se bez toga to primilo, i ne bi se uzimalo u obzir kao nešto stvarno, jer ideja prostora i vremena je u skoro svemu i u opštem i u pojedinačnom, kao kod Mateje; Isusu reče: kako dakle David Njega u duhu naziva, Gospod reče Gospodu mome: sjedi meni s desne strane dok ne položim neprijtelje tvoje podnožje nogama tvojim? (XXII.43,44); gde se sjedati s desne strane kaže iz ideje mesta, dakle prema izgledu, dok se tu radi o stanju Gospodove Božanske Moći koja se na taj način opisuje. Kod istoga: Isus reče: od sada ćete vidjeti sina Čovječijega kako sjedi s desne strane sile kako ide na oblacima nebeskim (XXVI.64); gde se izrazi sedeti s desne strane i dolaziti na oblacima nebeskim povezuju s idejom mesta, dok anđeli u tome vide ideju Gospodove moći. Kod Marka: Sinovi Zevedejevi rekoše Isusu: daj nam da sjedimo, jedan s desne strane, a drugi s lijeve strane u Slavi Tvojoj; Isus odgovori: Sjedati s Moje *desne ili s lijevestrade*, nije Moje da dajem, nego onima za koje je pripremljeno (X.37,40). Iz ovoga se može videti kakvu su ideju imali učenici o Gospodovom carstvu, naime, da je to bilo sedeti s desne ili s leve strane; pa stoga što su imali takvu ideju, Gospod im je odgovorio onako kako su mogli razumeti, a to je onako kako je njima izgledalo. Kod Davida: I ono (sunce) izlazi kao ženik iz ložnice svoje, kao junak veselo teče putem. Izlazak mu je nakraj neba, i hod mu je do kraja njegov; i niko nije sakriven od topline njegove (Psalam XIX.5,6); govoreći o Gospodu, čije je stanje Božanske Moći opisano stvarima koje su u prostoru. Kod Isaije: Kako pade s neba, Luciferu, sine

zorim (stella matutina, zvijezdo Danice)? kako se obori na zemlju, koji si gazio narode? A govorio si u srcu svome: izaći ću na nebo, više zvijezda podignuću prijesto svoj, i sješču na gori zbornoj, na strani sjevernoj, i izaći ću na visine pod oblake, izjednačiću se s Višnjim ((XIV.12-14); gde pasti s neba, i opodignuću prijesto svoj, i izaći ću na visine pod oblake, sve su to izrazi koji potiču od ideje i izgleda prostora ili mesta, a čime se u stvari označava ljubav prema sebi koja svetogrdi (profaniše) svete stvari. Pošto se nebeske i duhovne stvari pokazuju pred čovekom stvarima koje samo tako izgledaju, stoga se nebo opisuje kao da je na visini, iako nije na visini, nego je ono nešto Unutrašnje (vidi br. 450,1380,2148).

3388. *Jer je lijepa (dobra na pogled) označava da će se (istiona) možda lako primiti, jer se naziva Božanskim. Ovo se vidi iz značenja lijepa (dobra na pogled), a to je ono što se dopada po obliku, pa stoga se lako prima. Predet o kome se govori su oni koji su u stvarima nauka vere, a koji nemaju opažanje istine od dobra, nego imaju samo savest o tome šta je istinito a što je zasnovano na onome što su ih učili roditelji i učitelji. To su oni koji se nazivaju ljudima iz mjesta Gerare (br.3385,3387). Kod ovih osoba, prva stvar kad se radi o potvrđivanju istine je to, da se ona naziva Božanskom, jer oni tada trenutno imaju ideju o tome šta je sveto, što vodi opštem potvrđivanju svega onoga što se kaže, i to uprkos toga što to ne shvataju. No ipak, ono što se kaže (što se izjavi) treba da se prilagodi njihovom razumevanju; jer nije dovoljno da čovek zna da je nešto tako, nego on hoće i da zna kakvo je to, da bi se to potvrđivanjem povećalo u njegovm intelektualnom delu, i odatle vratilo (prim. prev. vratilo u njegovu volju?). Jer ako ovo nije slučaj, ta će stvar samo da uđe u njegovu memoriju, i tu ostaje kao nešto mrtvo, ili kao sami zvuk; i ako neki dokazi to ne učvrste, bez razlike iz kojeg izvora oni dolaze, to se rasipa kao nešto što je stvaralo samo malu buku.*

3389. *Stihovi 8.9. I kad provede mnogo vremena ondje, dogodi se te pogleda Abimeleh car Filistejski s prozora, i vidje Isaka gdje se šali (smije) s Rebekom ženom svojom. I dozva Abimeleh Isaka i reče: ta to ti je žena; kako si kazao: sestra mi je? A Isak mu odgovori: rekoh, da ne poginem s nje.*

I kad provede mnogo vremena ondje, označava stanje primanja: i dogodi se te pogleda Abimeleh car Filistejski s prozora i vidje, označava nauku vere koji se okreće racionalnim stvarima u saznanjima: i vidje gdje se Isak šali (smeje) s Rebekom ženom svojom, označava da je Božansko Dobro bilo prisutno u Božanskoj Istini: i dozva Abimeleh Isaka, i reče, označava Gospodovo opažanje od nauka (prim. prev. sa stanovišta nauka, ili kredo vere): ta to ti je žena; kako si kazao, sestra mi je? označava da iako je to bila Božanska Istina, onda još nije bila i racionalna (prim. prav. Božanska istina još nije bila shvatljiva ljudskom razumu); a Isak mu odgovori: rekoh, da ne poginem s nje, označava da neće biti primljena (Božanska Istina).

3390. *I kad provede mnogo vremena (dana) ondje, označava stanje primanja. Ovo je očito iz značenja mnogo vremena koje je Isak proveo ondje, a to je da kada je Božansko Dobro, koje je predstavljeno Isakom, bilo tamo neko vreme, istina je primljena, jer predmet o kome se govori, u unutrašnjem smislu, je primanje istine od strane onih koji su duhovni; i iz značenja vremena (dana), što su stanja (vidi br. 23, 487, 488, 493, 893, 2788).*

3391. *I Abimeleh car Filistejski pogleda sprozora, i vidje, označava nauku vere koji se okreće (gleda prema) racionalnim stvarima u saznanjima. Ovo se vidi iz reprezentacije Abimeleha, što je nauka (doktrina) vere koja se okreće (traži potvrdu) u racionalnim stvarima (vidi br. 2504, 2509, 2510, 2533); iz značenja cara Filistejskog, što su stvari nauka (vidi br. 3365); i iz značenja prozora, a što je intelektualno (vidi br. 655, 658), pa stoga označava unutrašnji vid, jer je ovo i ranije bilo označeno prozorima. Na taj način, gledati kroz prozor označava opažati one stvari koje se pokazuju u unutrašnjem vidu, a to su uglavnom saznanja, koja pripadaju spoljašnjem čoveku. Racionalne stvari ili, što je isto, izgledi istine, to jest, duhovne istine, nisu saznanja, nego su u saznanjima, jer ona pripadaju Racionalnom, pa tako i unutrašnjem čoveku; a unutrašnji čovek je taj koji gleda na stvari spoljašnjeg čoveka, pa stoga i na istine u saznanjima; jer su saznanja, koja pripadaju prirodnom čoveku, prijemne posude racionalnih stvari. Da istine Božanske utiču u Racionalno, i preko ovoga u Prirodno, gde se one pokazuju kao*

slika mnogih stvari u jednom ogledaju, vidi br. 3368. Da prozori označavaju stvari koje su u unutrašnjem vidu, to jest, u intelektu, koje se jednom rečjunazijaju intelektualne stvari, vidi se iz odlomaka koji su bili navedeni kod br. 655, i kao i iz onoga što tek sledi. Kod Joila: Po gradu će hoditi, po zidovima će trčati, u kuće će se peti, ulaziće *kroz prozore kao lupež* (II.9); govoreći o zlima i obmana poslednjih dana crkve; u kuće se peti, onačava razarati dobra koja pripadaju volji (da kuća označava dobra volje, vidi br. 710,2233,2234): a ulaziti kroz prozore označava razarati istine i saznanja, koja pripadaju razumu. Kod Sofonije: I dignuće ruke svoje na sjever, i zatrće Asirsku, i Ninivu će opustjeti da bude suha kao pustinja. I u njoj će ležati stada. svakojako zvjerje poljsko naroda, i gem i ćuk noćivaće na dovratnicima (prozorima) njezinijem; *glasom(glasno) će pjevati naprozorima*; pustoš će biti na pragovima, jer će se poskidati cedrovina (II.13,14); govoreći o razaranju istina vere kroz umovanja, koja su Asir (vidi br. 119,1186); *glasom će pjevati na dovratnicima (prozorima)*, stoji za pustošenje istine, stoga i za pustošenje intelektualne sposobnosti u odnosu na istinu. U Knjizi Sudija: S prozora gledaše majka Siserina, i kroz rešetku vikaše: što se tako dugo ne vraćaju kola njegova? (V.28). Ovo je deo proročke izjave Debore i Baraka o ponovnom podizanje jedne duhovne Crkve; gledati kroz prozor, označava kroz umovanja onih koji osporavaju istine, i na taj način razaraju stvari koje pripadaju Crkvi, jer ovakva umovanja su intelektualne stvari u obrnutom smislu. Kod Jeremije: Teško onome koji gradi svoju kuću ne po pravdi, i klijeti svoje ne po pravici, koji se služi bližnjim svbopjim ni za što i plate za trud njegov ne daje mu. Koji govori; sagradiću sebi veliku kuću, i razvaljuje sebi prozore, i oblaže cedrom i maže crvenilom (XXII.13,14). Graditi kuću ne po pravdi, i klijeti bez pravice, označava naći religiozno bogoštovanje koje nije dobro i istinito. Da pravda i pravica označavaju dobro i istinu, vidi br. 2235; razvaljivati sebi prozore i oblagati cedrovinom, i mazati crvenilom, označava stvarati lažne intelektualne i duhovneistine. Prozori u hramu u Jerusalimu predstavljali su intelektualne stvari, stoga i one koje pripadaju duhovnim stvarima. Isto je označeno prozorima na novom hramu, koji se pominje ko Jezikilja (pogl. XL.16,22,25,33,36; XLI.16,26); jer da novi hram, novi Jerusalim, i nova zemlja, koji se opisuju kod toga Proroka, predstavljaju Gospodovo carstvo,

svako može videti, pa stoga da one stavri koje se pominju u veri s njima, da to sve pripada Njegovome carstvu.

3392. *I vidje gdje se Isak šali (smije) sa Rebekom ženom svojom*, označava da je Božansko Dobro bilo prisutno u Božanskoj Istini, ili da je Božansko Dobro bilo pripojeno Božanskoj Istini. Ovo je očito iz reprezentacije Isaka, koji je Božansko Dobro Gospodovog Racionalnog (vidi br. 3012,3194,3210); iz značenja šaliti se (smejati se), što je ljubav ili osećanje istine (vidi br. 2072,2216). i iz reprezentacije Rebeke, koja je Božanska istina Gospodovog Racionalnog (vidi br. 3012,3013,3077). Otuda je očito da je Isakom koji se šali sa svojom ženom Rebekom označeno Božansko Dobro pridruženo Božanskoj Istini. Smisao gornjih reči u nizu je, da se istina duhovna u početku prima iz razloga što se naziva Duhovnom, a posle, zato što je Božansko u njoj, a što jasno vide oni koji su nanovo rođeni i koji postaju ljudi duhovne Crkve. To su oni koji su označeni Abimelehom, to jest, oni koji su u nauku vere, i koji se okreću ka istinama u spoznajama (o kojima vidi br. 3391).

3393. *I dozva Abimeleh Isaka, i reče*, označava Gospodovo opažanje od nauka vere (prim.prev. sa stanovišta doktrine ili kredo Crkve). Ovo je očito iz reprezentacije Abimeleha, koji je doktrina (nauk) koja gleda prema (traži) racionalne stvari (vidi br. 2504,2509,2510,2533,3391); iz reprezentacije Isaka, koji je Gospodovo Božansko Racionalno, o kojemu vidi gore, i iz značenja reči, što je opaziti (vidi br. 1898,1919,2080,2862). A pošto Abimeleh označava da je doktrine u kojoj je sada Božansko bila opažena (br. 3392), stoga se Abimelehom predstavlja Gospod u pogledu te doktrine; jer sve stvari u opštem i u pojedinačnom koje su sadržane u Reči, u najvišem smislu, odnose se na Gospoda. A Gospod je doktrina sama, to jest, Reč, ne samo u pogledu najvišeg smisla, nego i u pogledu unutrašnjeg smisla, čak i doslovnog smisla, jer ovaj smisao predstavlja i označava unutrašnji smisao, kao što unutrašnji smisao predstavlja i označava najviši smisao. A sve što u Reči nešto predstavlja i što nešto označava, u suštini je Gospodovo Božansko. Jer je reprezentativ samo nešto što predstavlja onoga koji je predstavljen, te se u slici prikazuje onaj koji se pokazuje vidu. Ovo je očito iz čovekovoga govora kao i iz

njegovih pokreta; i jedno i drugo su slike stvari koje postoje unutar čoveka, u njegovoj misli i volji, tako da su govor i pokret misao i volja na delu (u akciji); jer ako bi oduzeli misao i volju, ostalo bi nešto bez života. stoga ne bi bilo u tome ništa ljudsko. Otuda se jasno vidi kakav je slučaj sa Rečju, čak i u slovu, naime, da je ona Božanska.

3394. *Ta to ti je žena; kako si kazao: sestrami je,* označava da ako i jeste Božanska Istina ona još uvek nije i racionalna istina. To je jasno iz značenja žene, koja je ovde Rebeka, koja je Božanska Istina Gospodovog Racionalnog (vidi br. 3012, 3013, 3077): i iz značenja sestre, koja je istina racionalna (vidi br. 3386). Stoga, *ta to ti je žena, kako si kazao: sestra mi je,* označava da zato što je to Božanska Istina, ne može biti i racionalna istina. Oni koji su duhovni, iako nemaju opažanje kao nebeski, ne znaju da Božanska istina postaje racionalna istina kod čoveka onda kada se on nanovo rodi. Oni zaista kažu da svo dobro i istina dolaze od Gospoda, ali i pored toga oni za dobro i istinu. koja postoji u njihovom Racionalnom, pretpostavljaju da (to dobro i istina) pripadaju njima, to jest kao da potiču od njih, jer se oni ne mogu odvojiti od svoga propriuma (ega), koji želi da tako misli. Međutim, kod nebeskih slučaj je kao što sledi. Oni opažaju Božansko Dobro i Istinu u Racionalnom, to jest, u racionalnim stvarima, koje su, zato što ih Gospod prosvetljuje, izgledi istine (br. 3368), čak i u Prirodnom, to jest, u rečima-znanjima i u čulnim stvarima; a pošto su nebeski u takvom stanju, oni priznaju da se svo dobro i istina ulivaju od Gospoda, kao i to da postoji opažanje dobra i istine, koje im saopštava i daje Gospod, i čini da u tome uživaju, da su blaženi, i srećni. Otuda su Pradevni ljudi, koji su bili nebeski, u svim stvarima koje su videli očima, opažali samo nebeske i duhovne stvari (vidi br. 1409). Pošto se ovde radi o preporođenom duhovnom čoveku, koji preko preporoda od Gospoda prima Božansko Dobro u novu volju, a Božansku istinu u novi razum, i pošto ovakve osobe opažaju da ako je istina racionalna, ona ne može biti Božanska, kao što je gore rečeno, pa stoga da ako ne može biti Božanska, ona nema ništa zajedničko sa racionalnim, pa se stoga kaže da ako je Božanska Istina, ona ne može biti i racionalna. Ovo je i razlog da ovakve osobe žele da stvari vere treba verovati na prost (jednostavan) način, i da ne treba razmatrati racionalnoM; ali pri tome oni

ne shvataju da nijedan član vere, ni onaj najskriveniji, ne može da se shvati a da čovek nema o tome neku racionalnu ideju, a tako isto i prirodnu ideju, iako nije svestan kakva je ta ideja (vidi br. 3310 na kraju). Na ovaj način, oni su bezbedni protivu onih koji koji razmišljaju od negativnog stava o svemu u opštem i u posebnom, da li je nešto tako (vidi br. 2568, 2588); ali onima koji su u potvrdnom stavu (prim. prev. koji polaze od toga načela), u odnosu na Reč, naime, da u nju treba verovati, njih ono (negativno) načelo vređa, jer se takvim načelom može svakome oduzeti sloboda, i savest se može podvrći najjeretičnijim postavkama, i tako uspostaviti vlast nad čovekovim unutrašnjim i spoljašnjim umom. Ovo su stvari koje su označene onim što je Abimeleh rekao Isaku, *ta to ti je žena; kako si kazao: sestra mi je?*

3395. *A Isak reče: rekoh, da ne poginem snje,* označava da on ne bi bio primljen. To je jasno iz onoga što je gore rečeno (br. 3387), kod onih reči, *Jer se bojaše kazati: žena mi je, da me, veli, ne ubiju ovi ljudi radi Rebeke.* Da kazati znači opažati i misliti, vidi se jasnije iz ovoga odlomka nego iz drugih.

3396. Stihovi 10,11. *A Abimeleh reče: šta si nam učinio? Lako je mogao neko od ovoga naroda leći s tvojom ženom, te bi nas ti uvalio u grijeh. I zapovijedi Abimeleh svemu narodu dvojemu govoreći: ko se dotakne ovoga čovjeka ili žene njegove, umrijeće.*

Abimeleh reče, šta si nam učinio? označava ljutnju: *lako je mogao neko od naroda ovoga leći s tvojom ženom, te bi nas ti uvalio u grijeh,* označava da je moglo na taj način da dođe do preljube i svetogrđa: *i zapovijedi Abimeleh svemu narodu dvojemu, govoreći,* označava zapovest: ko se dotakne ovoga čovjeka ili žene njegove, *poginuće,* označava da Božanska Istina i Božansko Dobro ne sme da se otvore, i ne sme da im se prilazi kroz veru, uz opasnost večne osude, ako bi ovi bili osvetogrđeni (profanisani).

3397. *Abimeleh reče: šta si nam učinio?* označava ljutnju (ozlojeđenost). Ovo je jasno i bez objašnjavanja.

3398. *Lako je mogao neko od naroda ovoga leći s tvojom ženom, te bi nas ti uvalio u grijeh*, označava da je moglo doći do preljube, i da bi time (Božanska Istina?) bila oskrvnuta (profanisana). Ovo se vidi iz značenja *leći sa*, što je biti izvitoperen ili u preljubi: iz značenja *neko od naroda ovoga*, što je neko iz Crkve, to jest, od duhovne Crkve (vidi br. 2928); iz značenja *žene*, koja je ovde Rebeka, što je Božanska Istina, o kojoj, vidi gore; i iz značenja *grieha*, što je krivica za oskrvnuće istine. Otuda je jasno da reči, *lako je mogao ko od naroda ovoga leći s tvojom ženom, te bi nas ti uvalio u grijeh*, znače da je neko od Crkve lako mogao oskrvnuti Božansku Istinu, i tako na sebe navući krivicu za osvrnjenje. Gore je rečeno (br. 3386), da pošto je Abraham u dve prilike nazvao svoju ženu Saru sestrom, prvo u Egiptu, a posle u Gerari kod Abimeleha, i da je Isak na sličan način nazvao svoju ženu Rebeku sestrom, kad je i on bio kod Abimeleha, i pošto su sva ova tri slučaja zabeležena u Reči, mora da postoji neki vrlo skriveni razlog za sve ovo. Taj je očito u unutrašnjem smislu, a to je, da pošto sestra označava racionalnu istinu, i pošto je ženom označena Božanska Istina, stoga se ova poslednja naziva racionalnom, to jest, sestrom, kako se sa Božanskom Istinom, koja je žena, a koja je ovde Rebeka, ne bi izvršila preljuba, a time i oskrvnuće. Što se tiče oskrvnuća (profanacije) istine, slučaj je kao što sledi. Božansku istinu mogu da oskrvne samo oni koji je prvo priznaju; jer ovakvi, pošto su prvo ušli u istinu priznajući je i verujući je, i koji su na taj način u nju bili inicirani, to kod njih neprestano ostaje neki njen trag koji se upečatio, a koji se pojavljuje svaki put kada se obmana i zlo pokažu, pa se zbog toga istina oskrvne ili profaniše (prim. prev. ona se profaniše i onda kada se umesto istine prihvati obmana ili zlo koji su u suprotnosti s istinom). To je označeno u Starom i Novom zavetu zagonetnim rečima, *Otvrnio je njihova srca, ...kako se ne bi spasili*). Stoga ovakvi, kod kojih se ovo desi, imaju nešto što ih osuđuje, i to je njihov pakao; jer pakleni duhovim kada se približe sferi gde su dobro i istina, osećanju svoj vlastiti pakao, jer tada dolaze u dodir s onim što mrze, a to uzrokuje njihove muke. Stoga oni koji su osvetogrdili istinu, ostaju neprekidno s onim što ih muči, i to prem stepenu svetogrdjenja (profanacije). To je razlog da se Gospod posebno stara da Božansko Dobro i Božanska Istina ne budu profanisani, i to na taj način, da se čoveku koji je takve priiroke da je sklon

profanaciji, da mu se ne dozvoli da prizna i da veruje u ono što je istinito i dobro, jer, kao što je rečeno, niko ne može svetogrditi osim onaj koji je prethodno priznao i verovao. To je bio razlog da unutrašnje istine nisu bile otkrivene Jakovljevom potomstvu, Izraelićanima i Jevrejima, niti im se ikada reklo da u čoveku postoji nešto unutrašnje, niti da postoji unutrašnje bogoštovanje, a jedva nešto o životu posle smrti i o Gospodovom nebeskom carstvu, ili o Mesiji kojega su očekivali. Razlog je bio to, što su bili takvi, i to se providedelo, jer da su ove stvari njima bile otkrivene, oni bi ih bili osvetogrđili, jer su oni imali volju i želju samo za onim što je zemaljsko. I pošto su bili takvi u staro vreme, i pošto su takvi i u ovo vreme, njima je dopušteno da i dalje ne veruju; jer ako bi jednom priznali istinu, a onda se je odrekli, na sebe bi navukli najgori pakao. Ovo je isto tako bio razlog da Gospod, dok je bio na svetu, nije otkrio unutrašnje stvari u Reči, sve dok je bilo imalo dobra ostalo kod njih, čak ni prirodnog dobra, jer tada nisu bili u stanju da prime nijednu istinu u stepenu unutrašnjeg priznavanja, jer dobro je to koje prima (istinu), pa je stoga ni nisu mogli osvetogrđiti. To je stanje koje se naziva puninom vremena, i svršetkom veka, kao i poslednjim danom (vremenom), o kome se tako puno govori kod Proroka. To je isto tako razlog da se sada objavljuju tajne unutrašnjeg smislu u Reči, jer u ove dane skora da više nema vere, jer nema ljubavi ka bližnjemu, jer je ovo svršetak vremena, i kada se to dešava, tada se tajne mogu obznaniti bez opasnosti od profanacije, jer se one ne priznaju na unutrašnji način. (prim. prev. ovde autor misli na svršetak Prve Hrišćanske Crkve ili Epohe, i na Poslednji Sud koji je on opisao kako se dogodio u Duhovnom svetu 1757 godine). Zbog ove tajne pominje se u Reči o Abrahamu i Isaku, da kada su bili u Gerari kod Abuimeleha, da su nazvali svoje žene sestrama. Vidi šta je dalje rečeno i pokazano o istim predmetu, naime, da postoji opasnost da profanišu istinu oni koji je prvo priznaju, ali da ta opasnost ne postoji kod onih koji i je ne priznaju a još manje kod oni koji za nju ni ne znaju (br. 593,1008,1010,1059). Šta je opasnost koja potiče od svetogrđjenja svetih stvari (vidi br. 571,582). Da oni koji su u Crkvi mogu da profanišu svete stvari, ali da oni koji su izvan Crkve, ti ne mogu (br. 2051). Da se Gospod stara da ne dođe do svetogrđjenja (br. 1001,2426). Da bogoštovanje postaje spoljašnje da bi se osujetila profanacija unutrašnjeg

bogoštovanja (br. 1327,1328). Da ljudi ostaju u neznanju kako bi se sprečila profanacija istina vere (br.301-303).

3399. *Da leći sa ženom* označava izokrenuti i proljubočiniti istinu, a u ovom slučaju Istinu Božansku, jer je Božanska Istina predstavljena Rebekom, kao što je gore pokazano, očito je iz toga što sesa leći sa, ili preljubom, označavaju uvek izokretanja dobra i krivotvorenja istine, kao što je pokazano kod br. 2466,2729; i to s razloga da su preljube sasvim suprotne bračnoj ljubavi, pošto su one po nju razorne, jer bračna ljubav vodi poreklo od braka dobra i istine (vidi br. 2508, 2618, 2727-2759, 3132); stoga se one stvari koje su suprotne njima i koje ih razaraju nazivaju u Reči preljubama. Ali treba znati da oni koji su u duhovnoj Crkvi, ti ne mogu preljubočiniti dobro u toj meri da gamogu profanisati, jer ne mogu primati dobro u toj meri da bi imali i opažanje, kao što ga imaju nebeski. Međutim, oni su u stanju da profanišu istinu, jer ovu mogu da priznaju; ali u poslednje vreme Crkve oni nisu u stanju da priznaju istinu, jer u poslednje vreme Crkve neverovanje u Gospoda, u život posle smrti, i nevera preovlađuju svuda u toj meri, da (načelo nevere) ima prevagu kod svakoga, ograničavajući i sprečavajući da takve istine uđu dublje, iako čovek sve ovo ne zna, i čak može da misli da veruje u istine. Ali oni koji su u stanju da profanišu dobro, ti pripadaju nebeskoj Crkvi, jer ovi mogu primati dobro sve do opažanja. Ovo je bio slučaj sa Prepotopcima, koji su zbog toga bili odvojeni od svih ostalih, i koji su smešteni u jedan pakao koji je odvojen od ostalih (vidi br. 1265-1272); a prečavanje daljeg profanisanja dobra označeno je ovim rečima, kada je čovek bio izagnan iz Edena, da Jehova postavi pred vrtom Edenskim heruvima s plamenijem mačem, koji se vijaše i tamo i amo, da čuva put ka drvetu života (Postanje III.26); o čemu vidi br. 308,310.

3400. *Da greh (krivica)* označava okrivljavanje ili pripisivanje (imputaciju) greha i prekršaja protivu dobra i istine, može se videti iz sledećih odlomaka u Reči gde se pominje krivica, i gde se opisuje; kao kod Isaije, *Ali Jehovi bi volja da ga bude, i dade Ga na muke: kad položi dušu Svoju u prinos za grijeh, vidjeće natražje, produljiće dane, i što je Jehovi ugodno napredovaće Njegovom rukom (LIII.10)*; govoreći o Gospodu; *da položi dušu Svoju za grijeh*, označava pripisivanje greha Njemu, tako

da to označava da ga okrivljuju oni koji Ga mrze; ne da je On počinio bilo koji greh, da bi ga On na Sebe uzeo. Kod Jezikilja, *Skrivio si krvlju koju si prolio, i oskrvnio si se o gadne bogove svoje koje si načinio* (XXII.4); proliti krv označava učiniti nasilje nad dobrom (vidi br. 374,376,1005), otuda je krivica. Kod Davida, *Onoga koji mrzi (bezbožnika) ubiće zlo, i koji nenavide pravednika prevariće se. Jehova iskupljuje dušu sluga svojih, i koji se god u Njega uzdaju, ne će se prevariti (neće biti krivi)* (Psalam XXXIV.20,21). Tako krivica stoji za ceo greh, koji ostaje; njegovo odvajanje kroz dobro od Gospoda je otkupljenje, koje je bilo predstavljeno iskupljenjem koje vrši sveštenik, kada prinosi dar za greh (krivicu), o čemu vidi Levitska V. 1-26; VI.1-7; VII.1-10); XIX.20-22; Brojevi V. 1-8; gde je nabrajaju vrste prestupa (krivice), a to su ove: - čuti glas proklinjanja a ne javiti to; dirnuti nešto nečisto; zakleti se za učiniti zlo; nehotice se ogrešiti o svete stvari Jehovine; počiniti bilo šta što je zabranjeno u Zapovestima; odbijati da se bližnjem vrati zaloga; naći izgubljeno, pa odricati to i krivo se kleti; leći sa ženom koja se robinja a koja je obećana (verena) za čoveka, pa je ne otkupiti ili ne osloboditi; činiti sve grehe protivu čoveka grešeći protivu Jehove.

3401. *I zapovijedi Abimeleh svemu narodusvojemu, govoreći*, označava naređenje (dekret). Ovo se vidi iz značenja zapovesti, što je proglasiti dekret; iz reprezentacije Abimeleha, koji predstavlja one koji su u nauku vere (vidi br. 3392), a u najvišem smislu označavajući Gospoda (vidi br. 3393); i iz značenja naroda, a to su oni koji pripadaju duhovnoj Crkvi (vidi br. 3398). Otuda je jasno, da *Abimeleh naredi svemu narodu*, označava Gospodovu zapovest u duhovnoj Crkvi. Ono što sedi, to je sama zapovest (dekret), da se Božanska Istina i Božansko Dobro ne otkrivaju i da im se ne prilazi kroz veru, zbog opasnosti večne osude u slučaju da se profanišu (oskrvne): to je predmet koji se razmatra u sledećem.

3402. *Ko se dotakne ovoga čovjeka ili žene njegove, poginuće*, označava da Božanska Istina i Božansko Dobro ne sme da se otkriju, niti da im se prilazi kroz veru, zbog opasnosti večne osude u slučaju da budu profanisani. Ovo se vidi iz značenja *dotaknuti ovoga čovjeka i njegovu ženu*, što znači približiti se Božanskoj Istini i Božanskom Dobru, koji su predstavljeni Isakom i Rebekom. Ovde se

pominje istina na prvome mestu, a dobro na drugome, jer su predmet o kome se govori oni koji su u duhovnoj Crkvi, a koji su u stanju da preljubochine, to jest da profanišu istinu, ali ne i dobro, pa je to razlog da se oni ovde nazivaju muž (vir) i žena (vidi br. 915,2517), (prim.prev. nazivaju se mužem i ženom, a ne bratom i sestrom); i iz značenja *poginuti*, što je večna osuda, koja je duhovna smrt, a koja je u ovom slučaju posledica profanacije, okojoj se ovde raspravlja. To je od Gospodovog providenja, da se nikome ne dozvali da priđe dobru i istini, to jest da ih prizna i da ih oseća, ako nije u stanju da ostane čvrsto u njima, zbog opasnosti od večne osude (vidi gore br. 3398). Slučaj s dobrom i istinom, kao što je rečeno i pokazano nekoliko puta, je da se oni povlače unutar čoveka, onoliko koliko je on u zlu i obmani, pa se stoga anđeli koji mu služe iz neba, povlače u istoj meri, a đavolski duhovi iz pakla se u istoj meri približavaju; i obrnuto (vice versa). Uklanjanje dobra i istinem, to jest, anđela, od čoveka koji je u zlu i u obmani, čoveku se ne pokazuje, jer on tada veruje da je zlo dobro, i da je obmana istina, i to s razloga što tako oseća i što mu to prija; pa kada je u takvom stanju, nemoguće mu je da zna da su se dobro i istina udaljili od njega. Tada se za dobro i istinu, ili za anđele, kaže da su se udaljili od čoveka kada više nemaju uticaja na njega, to jest, kada mu više nisu prijatni, već nasuprot, kada na njega utiču ljubav prema sebi i ljubav prema svetu, to jest, kada mu prijaju samo takve stvari. Poznavati dobro i istinu, ili držati ih u memoriji, i govoriti o njima, nije i posedovati ih; posedovati ih je slučaj onda kada se dobro i istina osećaju srcem. Niti se može reći da ih neko poseduje ako ih oseća radi sticanja ugleda i bogatstva preko njih, jer u ovakvom slučaju dobro i istina ne utiču na njega, nego čast i dobitak, dok od onih prethodnih on samo prave sredstvo da postigne ove potonje. Od ovakvih se, u drugom životu, dobra i istine koje su poznavali i koje su besedili, oduzimaju se, dok ljubav prema sebi i svetu, iz kojih je dolazio njihov život, ostaju. Iz ovih okolnosti se može videti kako stoji stvar s dobrom i istinom, naime, da nikome nije dopušteno da im se približi osećanjem i verom, osim ako je takav da će u njima ostati do kraja svoga života. Ali oni koji profanišu, oni se od toga ne mogu odvojiti (prim.prev. ne može ih se sprečiti).

3403. Stihovi 12-14. *I Isak stade sijati u onoj zemlji, i dobi one godine po sto, tako ga blagoslovi Jehova. I obogati se čovjek, i napredovaše sve većma, te posta silan. I imaše ovaca i goveda i mnogo sluga; a Filisteji mu zaviđahu.*

I Isak stade sijati u onoj zemlji, označava unutrašnje istine, koje su od Gospoda, koje se pokazuju Racionalnom: i dobi one godine po sto (sto mera za jednu meru), označava obilje: tako ga blagoslovi Jehova, označava u odnosu na dobro ljubavi u tome: i obogati se čovjek, i napredovašesve većma, označava povećanje (porast): i imaše ovaca i goveda, označava u odnosu na unutrašnje dobro: i mnogo sluga, označava istinu iz toga: i Filisteji muzaviđahu, označava da su oni bili samo u znanjima i poznavanjima koja nisu shvatali.

3404. *I Isak stade sijati u onoj zemlji, označava unutrašnje istine, koje su od Gospoda, a koje se pokazuju Racionalnom. Ovo je jasno iz značnja sejati, što je u najvišem smislu Božanska Istina koja je od Gospoda, koji je Sejač (vidi br. 3038), a u unutrašnjem smislu označava istinu i dobro iz toga kod čoveka (vidi br. 3373); i iz značenja zemlje, koja je racionalne stvari, koje su, kada su prosvetljene od Gospoda, izgledi istine (vidi br. 3368), ili, što je isto, unutrašnje istine koje su od Gospoda a koje se pokazuju Racionalnom; koji izgledi, ili koje istine, u najvišem smislu, razmatraju se u unutrašnjem smislu kod stiha 14. U ovim izgledima istine su anđeli, i oni su takvi da oni prevazilaze čovekovo razumevanje sve dok on živi u svetu. Da bi se više znalo šta su izgledi istine, uzmimo i sledeće primere. Poznato je da je Božansko beskonačno u pogledu Esse (Biti) i večno u pogledu Existere (Postojati), i da se ono što je beskonačno ne može razumom obuhvatiti, pa ni ono što je večno, jer ono što je večno, to je beskonačno u pogledu Existere (Postojanja); a pošto je Božansko Samo beskonačno i večno, stoga su sve stvari koje su od Božanskog tako isto beskonačne i večne; a pošto su beskonačne, njih ne mogu shvatiti ni anđeli, jer su i anđeli konačni. Stoga se one stvari koje su beskonačne i večne pokazuiju pred očima anđela u izgledima, koji su konačni, ali ipak u izgledima koji su daleko (iznad) sfere čovekovog shvatanja. Kao na primer: sasvim je nemoguće imati ideju o onome što je večno osim od vremena, a pošto je tako, čoveku je nemoguće da shvati ono što je od večnosti, stoga je Božansko bilo*

pre vremena, ili pre nego li je svet stvoren; i sve dok u njegovoj misli ima bilo šta što vuče poreklo od vremena, on ne može, dok misli o tome, a da ne pravi greške, iz kojih ne može da se izvuče. Ali anđeli koji nisu u ideji vremena, nego u ideji stanja, oni opažaju savršeno dobro, jer kod njih večnost nije večnost vremena, nego večnost stanja, bez ideje vremena. Otuda se vidi u kakvim su izgledima anđeli, u uporerđenju sa čovekom; jer čovek ne može da ima ni najmanju misao koja ne vuče nešto od vremena i prostora, dok anđeli nemaju ništa od toga, već izvode svoju misao od stanja *Esse* i *Existere*. Iz ovih nekoliko razmatranja, jasno je kakva je priroda izgleda istine o kojoj se ovde govori, u njenom najvišem stepenu. U onome što sledi, biće govora o izgledima istine u nižem stepenu, sve redom, onako kako se ovi (izgledi) prilagođavaju čovekovom shvatanju.

3405. *I dobi one godine po stotinu (mera za jednu meru)*, označava obilje. Ovo je očigledno iz značenja *one godine*, a što je čitavo stanje koje se ovde razmatra (vidi br. 487,488,493,893); iz značenja *stotine*, što je mnogo i puno (vidi br. 2636); i iz značenja *mere*, koja je stanje neke stvari u pogledu istine (vidi br. 3104); ove stvari sabrane u jednu, označavaju obilje istine. Predmet o kome se govori ovde, kao i u drugim delovima Reči, u najvišem smislu je Gospod, naime, da je i On bio u izgledima istine (da je video sam izgled istine) dok je bio u materinskom Ljudskom, ali da je, kako je odlagao svoje Ljudsko, odlagao isto tako i izgled (istine), a oblačio se u beskonačno i večno Božansko Samo. Ali ovde govori, u unutrašnjem ili relativno smislu, o izgledima višeg stepena, koji su kod anđela, kao što je rečeno, u obilju, a što je označeno time što se kaže da je one godine dobio (našao) stotinu mera. Što se tiče izgleda istine, ili istina koje su od Božanskog, slučaj je takav, da one koje su višega stepena, a koje daleko prevazilaze po obilju i savršenstvu one koje su nižega stepena po mirijadama i mirijadama stvari, te se pokazuju jasno onima koji su u višim stepenima, ali se pokazuju onima u nižem stepenu samo kao izgledi nižega stepena; jer niže stvari samo su sastavni delovi viših stvari; kao što se može zaključiti iz memorije kod čoveka, gde unutarnje stvari, pošto su one višega stepena, mnogo nadilaze spoljašnje stvari koje su nižega stepena (vidi br. 2473,2474). Otuda je jasno u kakvoj su mudrosti anđeli u upoređenju sa čovekom, pošto su anđeli trećega neba u četvrtom stepenu iznad

čoveka; o kojoj mudrosti se ne može ništa drugo reći osim da je neshvatljiva, to jest, neizreciva.

3406. *Tako ga blagoslovi Jehova*, označava u odnosu na dobro i ljubav u tome. Ovo je jasno iz značenja biti blagosloven, što je biti obogaćen nebeskim i duhovnim dobrom (vidi br. 981,1731,2846); tako, biti blagosloven od Jehove označava biti obogaćen nebeskim i duhovnim dobrom koje dolazi od ljubavi, jer je Jehova samo Esse ljubavi i dobra (vidi br. 1735); stoga, kada se govori o dobru, imenuje se Jehova, ali kada se radi o istini, imejuje se Bog (vidi br. 2586,2769).

3407. *I obogati se čovjek, i napredovašesve većma*, označava porast. Ovo je očito iz značenja porasti, i napredovati sve većma, što je porasti u dobru sve redom, naime, od istine ka dobru, i od dobra ka istini.

3408. *I imaše ovaca, i goveda*, označava porast unutarnjeg dobra i spoljašnjeg dobra, to jest, racionalnog dobra i prirodnog dobra. Ovo se vidi iz značenja ovaca (stada), što je unutarnje ili racionalno dobro (vidi br. 343,2566); i iz značenja goveda, koje je spoljašnje ili prirodno dobro (vidi br. 2566). Prirodno dobro, koje je označeno govedima, nije ono što je rođeno sa čovekom, nego ono što je stečeno preko poznavanja istine spojene s osećanjem dobra. Jer prirodno dobro koje je urođeno, u sebi je samo životinjsko dobro, jer ono postoji i kod životinja; dok prirodno dobro koje se stiče, ili koje je dar od Gospoda, sadrži u sebi i ono što je duhovno; tako je to duhovno dobro u Prirodnom. Ovo poslednje dobro je ljudsko prirodno dobro samo: dok je ono prethodno, naime, ono koje je urođeno, iako izgleda kao dobro, može i da ne bude dobro, čak može da bude i zlo, jer ono može da primi obmane, i može da poveruje da je dobro ono što je zlo; ovakvo prirodno dobro postoji kod nacija koje imaju najgori život i veru.

3409. *I mnogo sluga*, označava istinu iz toga. Ovo je jasno iz značenja *sluga*, što je sve ono što je ispod, što je potčinjeno, i što se pokorava (vidi br.1713,2541,3019,3020), stoga označavajući istinu, jer ova je od dobra, i služi dobru: o kojem predmet bilo je puno govora ranije.

3410. *I Filisteji mu zavidahu*, označava da oni koji su samo u znanjima spoznaja nisu shvatili. Ovo je jasno iz značenja *zavideti*, što je ovde *ne shvatati*, kao što je jasno iz onoga što sledi, i iz značenja *Filisteja*, koji su znanja spoznaja (vidi br. 1197,1198).

3411. Stihovi 15-17. *Pa sve studence koje bjegu iskopale sluge oca njegova za vremena Avrama oca njegova zaroniše Filisteji, i zasuše ih zemljom. I Abimeleh reče Isaku: idi od nas, jer si postao silniji od nas. O Isak otide odande, i razape šatore u dolini Gararskoj, i nastani se ondje.*

Pa sve studence koje bjehu iskopale sluge oca njegova za vremena Avrama oca njegova Filisteji zaroniše, označava da oni koji su bili u znanjima spoznaja nisu bili voljni da znaju unutrašnje istine koje su od Božanskog, pa su ih stoga odstranili; i *zaroniše ih (napuniše zemljom)* znači zemaljskim stvarima: i Abimeleh reče *Isaku*, označava Gospodovo opažanje toga nauka; *idi od nas, jer si postao silniji od nas*, označava da oni nisu mogli podneti one istine, zbog Božanskoga koje je bilo u njima; *I Isak otide odande*, označava da je Gospod napustio unutarnje stvari nauka: *I razape šatore u dolini Gerarskoj, i nastani se ondje*, označava da je prišao nižim racionalnim stvarima, ili od unutarnjih izgleda pošao ka spoljašnjim.

3412. *Sve studence koje bjehu iskopale sluge oca njegova Abrahama, Filistejizaroniše*, označava da oni koji su bili u znanjima spoznaja nisu bili voljni da znaju unutarnje istine, koje su od Božanskog, i da su ih tako odstranili. Ovo je jasno iz značenja studenaca, koji su istine (vidi br. 2702,3096), u sadašnjem slučaju unutarnje istine, koje su od Božanskog, jer studenci, kojima su označene istine, su bili iskopani od strane sluga njegovoga oca Abrahama, jer Abraham predstavlja Gospodovo Božansko Samo (vidi br. 2011,2833,2836,3251,3305); iz značenja zaroniti (ispuniti zemljom), što je ne biti voljan znati, i tako odstraniti; i iz značenja *Filisteja*, koji su oni koji su samo u znanjima spoznaja (vidi br. 1197,1198). Predmet o kome se sada govori su izgledi istine nižega stepena, u kojima mogu biti oni koji su u znanjima spoznaja, a koji su ovde označeni Filistejima. Što se tiče unutarnjih istina koje su od Božanskoga, a koje odstranjuju oni koji se nazivaju Filistejima, slučaj je ovakav. U Drevnoj Crkvi, i posle, Filistejima su nazivani oni koji

su malo primenjivali (istine) u životu, a mnogo u nauku vere (doktrini), i koji su u toku vremena odbacili stvari koje se odnose na život, i priznavali samo kao suštinsko Crkve ono što pripada veri, koju su odvajali od života; dakle, koji nisu smatrali važnim nauku o ljubavi ka bližnjemu, koji je u Drevnoj Crkvi bila jedini nauk (doktrina); i koji su tako otstaranili stvari nauka o ljubavi ka bližnjemu, a umesto toga učili i ispovedali stvari nauka vere, stavljajući svu religiju u to. I pošto su se na taj način odvojili od života ljubavi ka bližnjemu, ili od ljubavi koja se pokazuje u životu, oni su nazivani više od ostalih neobrezanima; jer su se neobrezanima označavali svi oni koji nisu bili u ljubavi ka bližnjemu, bez obzira kakav su nauku vere sledili (vidi br. 2049). Ovakvi, koji su se odvojili od ljubavi ka bližnjemu, odvojili su se i od mudrosti i od inteligencije; jer niko ne može biti mudar i inteligentan da shvati šta je istina, osim ako je u dobru, to jest, u ljubavi ka bližnjemu, jer je sva istina od dobra, i odnosi se na dobro. Tako oni koji su bez dobra, ti ne mogu shvatiti istinu, niti žele da je shvate (prim.prev. ovde autor misli na moralnu i duhovnu, a ne na naučnu istinu). Kod ovih, u drugom životu, kada su daleko od neba, ponekad se pokazuje snežna svetlost, i ona je kao svetlost zimi, bez topline, kada se ništa ne oplođava; stoga kada se ovakvi približe nebu, njihovo se svetlo pretvori u puni mrak, a njihovi umovi u sličan mrak, to jest, u stupor. Iz ovih razmatranja jasno je šta je označeno tvrdnjom da oni koji su samo u znanjima spoznaja nisu voljni da znaju unutarne istine koje su od Božanskoga, pa ih stoga otstranjuju.

3413. *I zaroniše (napuniše) ih zemljom, označava stvarima zemaljskim, to jest, ljubavlju prema sebi i prema dobitku. Ovo se vidi iz značenja zemlje (praha), koja je takva ljubav (vidi br. 249). Značenje je, da oni koji se nazivaju Filisteji, to jest, koji nisu u životu (koji ne primenjuju istine u život), nego su u zemaljskim ljubavima, koje su ljubav prema sebi i prema dobitku; zbog ovakve ljubavi oni su se nazivali neobrezanima (vidi br. 2039,2044,2056,2632). Jer oni koji su takvi, oni su ti koji Abrahamove studence zapipaju zemljom, to jest, koji otklanjaju unutrašnje istine Reči uz pomoć zemaljskih stvari; jer zbog tih ljubavi oni nikako ne mogu videti duhovne stvari, to jest, stvari koje pripadaju svetlosti istine od Gospoda; jer te ljubavi donose tamu, a tama gasi svetlost, jer, kao što je gore*

rečeno (br. 3412), čim se približi svetlost istine od Gospoda, oni koji su samo u doktrini, a ne i u životu po doktrini, oni su u potpunoj tami i oni su zbunjeni, te postaju i gnevni, pokušavajući na svaki mogući način da razagnaju istine. Jer ljubav prema sebi i prema dobitku su takve, da ne mogu da podnesu nijednu istinu od Božanskoga da im se približi. Uprkos toga, osobe koje su pod uticajem ovakve ljubavi, hvališu se i ponosne su na to, da poznaju istine, i da mogu da ih besede s nekom vrstom revnosti; ali to je oganj takvih ljubavi koji ih zagreva i uzbuđuje, a njihova revnost je samo žar koji dolazi od toga; što se vidi i po tome, što oni besede i protivu svog vlastitog života sa sličnom revnošću ili žarom. Ovo su te zemaljske stvari kojima se sama Reč, koja je izvor svake istine, može zaroniti (ispuniti zemljom).

3414. *I Abraham reče Isaku*, označava Gospodovo opažanje o toj doktrini (nauku vere). Ovo je jasno iz značenja *reči*, što je opažati, o čemu je bilo govora mnogo puta; iz reprezentacije te doktrine (vidi br. 3365,3391); i iz reprezentacije Isaka, koji je Gospod u pogledu Božanskog Racionalnog.

3415. *Idi od nas, jer si postao silniji od nas*, označava da oni nisu bili u stanju da podnesu unutrašnje istine, jer je u njima bilo Božansko. Ovo se može videti iz značenja izraza *idi od nas*, što znači da se ne može podneti prisustvo; i iz značenja *biti silniji*, što označava da je to zbog obilja u unutrašnjim istinama. Da oni koji se nazivaju Filisteji, predstavljaju one koji ne mogu podneti prisustvo dobra, pa stoga ne mogu podneti ni prisustvo Božanskog, može se videti gore, br. 3413.

3416. *I Isak otide odande*, označava da je Gospod ostavio unutrašnje istine. Ovo je jasno iz značenja *otići odande*, što je napustiti, a u sadašnjem slučaju napustiti unutrašnje istine, jer se ovde govori o ovima; i iz reprezentacije Isaka, koji je Gospod u pogledu Božanskog Racionalnog. Gospodovim ostavljanjem unutrašnjih istina, označava se ih On ne otvara takvim osobama; jer svuda u Reči postoje unutrašnje istine, ali osobe koje su u znanjima spoznaja, a ne i u životu prema njima, kada čitaju Reč, one ni ne vide ove istine; što se može videt iz toga, da oni koji smatraju da se čovek spašava kroz veru jer da je to suština vere, ne obraćaju pažnju na ono što je Gospod često govorio o ljubavi i o bližnjemu (vidi br.

1017,2373); a oni koji i obraćaju pažnju, ti ovo nazivaju plodovima vere, tako odvajajući ljubav prema bližnjemu, čija im je priroda nepoznata; tako se njima pokazuju potonje umesto prvašnjih stvari u Reči, a potonje su spoljašnje, a nikako ne unutrašnje (prim.prev. unutrašnje su bliže Gospodu od spoljašnjih); a videti potonje ili spoljašnje stvarim a pri tome ne videti prvašnje ili unutrašnje stvari, znači ne videti ništa od onoga što je Božansko. To je ono što je označeno Gospodovim ostavljanjem ili napuštanjem unutrašnjih istina, što je označeno Isakovim odlaskom odande; ne da ih Gospod napušta, nego da se oni sami povlače od Gospoda, jer se udaljavaju od onoga što je život.

3417. *I razape šatore u dolini Gegarskoj, inastani se onde*, označava da se okrenuo prema nižim racionalnim stvarima (da je skrenuo pažnju na niže racionalne stvari), to jest, od unutrašnjih obratio je pažnju na spoljašnje (racionalne stvari). To je jasno iz značenja razapinjanja šatora, što znači postavljati u red; i iz značenja Gerarske doline, koja je niže racionalne stavri, ili spoljašnji izgledi istine, jer dolina označava niže stvari ili, što je isto, spoljašnje stvari (vidi br. 1723), a *Gerara* označava stvari vere, stoga i stvari koje pripadaju istini (vidi br. 1209, 2504 3365, 3384, 3385); i iz značenja *nastaniti se*, što je biti i živeti (vidi br. 3384). Otuda je jasno, da razapeti šatore u dolini Gegarskoj, i nastaniti se onde, označava da je Gospod sredio istine takvim redom, da se one mogu prilagoditi onima koji ne drže toliko do života a više do doktrinarnih stvari vere; što se može videti iz iz Reči gde su istine prilagođene. Na primer: oni koji drže da doktrinarnih stvari, a ne toliko do života, znaju toliko da je nebesko carstvo slično carstvima na zemlji u tom pogledu, što oni postaju veliki vršeći vlast nad drugima, gde je prijatnost koju donosi ovakva vlast jedino zadovoljstvo koje oni poznaju, i koje pretpostavljaju svakom drugom zadovoljstvu; jer je Gospod kod Mateje govorio u ovakvim izgledima: *Ko god čini i uči tako, zvaće se veliki u carsvu nebeskom (V.19)*, i kod Davida: *Rekoh: Bogovi ste, i svi ste sinovi Svevišnjega (Psalam LXXXII.6; Jovan X. 34,35)*. A to je bilo zbog toga što su i sami učenici imali takvo osećanje o nebeskom carstvu, koje su stekli od veličine i slave, kakva postoje na zemlji, što je jasno iz Mateje XVIII.1; Marka IX. IX.34; Luke IX.46; i iz toga što su imali ideju da sednu na desnu i levu stranu cara (Mat. XX.20,21,24; Marko X.37); stoga je

Gospod odgovrio, kad su se raspravljali prema svom shvatanju i ideji, koji će biti najveći: *Vi ćete jesti i piti za Mojim stolom u Mome carstvu, i sjedaćete na prijestoljima, sudeći dvanaest plemenazrailjevih* (Luka XXII.24,30; Mat. XIX.28); jer u to vreme oni nisu znali da nebesko uživanje nije i veličini i slavi, nego u poniznosti i želji da se služi drugima, a to je želja da se bude najmanji, a ne najveći, kao što Gospod uči kod Luke: *Onaj koji je među vama najmanji, taj će biti najveći* (IX.48). Stoga oni koji su u znanjima spoznaja, a ne i u životu i ljubavi prema bližnjemu, ne mogu ni da znaju da postoji neko drugo zadovoljstvo osim ono koje dolazi od (svetske) veličine i slave; i pošto je to jedino zadovoljstvo koje prihvata njihov um, i koje čini njihov život, oni ništa ne znaju o nebeskom uživanju, koje se sastoji od poniznosti i osećanja da se služi drugima, to jest, u uživanju ljubavi prema Gospodu i ljubavi prema bližnjemu, pa stoga i o blaženstvu i sreći koje od toga potiču. To je razlog da je Gospod govorio prilagođavajući se njihovoj slabosti, kako bi ih probudio i uveo u dobro, te da kako da ga (dobro) nauče, kako da ga naučavaju drugima, i kako da po njemu žive. Ali u isto vreme On uči i u čemu je veličina i slava u nebu (Mat. XIX.30; XX. 16, 25-28; Marko X.31, 42-45; Luka IX. 48; XIII.30; XXII. 25-28). Ovo su i ovakvi su izgledi istine nižega stepena; a to je da u relativno (prenesenom) smislu, da u nebu svi postju veliki, slavni, moćni, i da vladaju; jer jedan anđeo je moćniji od mirijade paklenih duhova, ali ne od sebe, nego od Gospoda; a samo onoliko od Gospoda koliko veruje da on sam od sebe nema nikakve moći; a ovo on veruje onoliko koliko je u poniznosti i osećanju da bude na usluzi drugima, i u ljubavi prema bližnjemu.

3418. Stih 18. *I stade Isak otkopavati studence koji bjehu iskopani za vremena Avrama oca njegovu, i koje zaroniše Filisteji po smrti Avramovoj; i prozva ih imenima kojaim bješe nadio otac njegov.*

I Isak stade (vrati se) i otkopavati studencem koji bjehu iskopani za vremena (za dana) Avrama oca njegovu, označava da je Gospod otvorio one istine koje su postojale kod drevnih (ljudi): i koje zaroniše Filisteji po smrti Avrama oca njegovu, označava da oni koji su bili u znanjima spoznaja, da su oni odricali one istine; i

prozva ih imenima, označava njihov kvalitet: koja im bješe dao otac njegov, označava značenja istine.

3419. *Isak se povrati i stade otkopavati studence koji bjehu iskopani za vremena Abrahama oca njegovog, označava da je Gospod otvorio one istine koje su postojale kod drevnih (ljudi). Ovo je jasno iz reprezentacije Isaka, koji je Gospod u pogledu Božanskog Racionalnog, o čemu vidi gore; iz značenja *vratiti se i ponovoiskopavati*, što je opet otkriti; iz značenjastudenaca, koji su istine saznanja; (da studenci označavaju istine, vidi br. 28,2702,3058); i iz značenja dana (vremena) Abrahama oca njegovog, što su istine koje su označene rečima, koje oni bjehu iskopali u to vreme, te stoga koje su postojale među drevnim (ljudima). Da dani označavaju vreme istanje (vidi br. 23,487,488,493,893. Kada označavaju stanje, tada je Abrahamom kao ocem predstavljeno Gospodovo Božansko Samo pre nego mu se pripajilo Ljudsko (vidi br. 2833,2836,3251); kada označavaju vreme, tada Abraham kao otac označava dobra i istine koje potiču od Gospodovog Božanskog pre nego Mu se pripojilo Ljudsko, to jest, dobra i istine koje su postojale među drevnima. Istine koje su postojale kod drevnih, danas su sasvim zaboravljene, tako da skoro niko ni ne zna da su one ikada i postojale, to jest da su one bile različite od onih koje se danas uče. Drevni (ljudi) imali su preprezentacije i značenja nebeskih i duhovnih stvari Gospodovog carstva, stoga su bile od Gospoda samog; a oni koji su razumevali takve reprezentacije i značenja nazivani su mudrima; a u stvarnosti i bili su mudri, jer su na taj način bili u stanju da razgovaraju s anđelima i duhovima na anđeoskom jeziku, koji je nerazumljiv ljudima, jer je on nebeski i duhovan, pa kada se spušta ka ljudima, koji su u prirodnoj sferi, on pada u reprezentacije i značenja, kao što su to u Reči, pa je Reč zbog toga sveta. Jer ono što je Božansko samo se tako može pokazati pred prirodnim čovekom; tako da tu postoji potpuna korespondencija (saobraznost) (prim.prev. Ovde se korespondencije isto što i *izgledi istine* o kojima je ranije bilo reči). A pošto su drevni znali reprezentative i značenja Gospodovog carstva, u kojemu postoji samo nebeska i duhovna ljubav, stoga su oni imali nauke (doktrine) koje su razmatrale samo ljubav ka Bogu i ljubav ka bližnjemu, zbog kojih su doktrina i nazivani mudrima. Iz ovih doktrine oni su znali da će Gospod doći na*

svet, i da će Jehova biti u Njemu, i da će On Ljudsko u Sdbi učiniti Božanskim, i da će na taj način spasiti ljudsku rasu; iz istih doktrina znali su šta je ljubav ka bližnjemu, naime, da je to osećanje da se biti koristan drugima bez očekivanja nagrade, kao i to šta je označeno bližnjim prema kome treba pokazivati ljubav, naime, da su to svi (ljudi) u svemiru, ali svaki čovek na poseban način. Ove doktrine su u naše dana potpuno izgubljene, a umesto njih imamo doktrine o veri, do kojih drevni nisu držali skoro ništa. One doktrine, naime, o ljubavi ka Gospodi i ljubavi ka bližnjemu, odbacuju se danas, delimično od onih koji se u Reči nazivaju Babilonjanima i Kaldejcima, a delimično od onih koji se nazivaju Filistejima i Egipćanima, pa su te doktrine tako razbijene da je jedva trag njihov ostao. Ko danas zna šta je ljubav ka bližnjemu koja je nesebična i kojoj je odvratno sve što traži vlastitu slavu? I ko zna na šta se misli pod bližnjim, naime, da to znači svakoga pojednica u pogledu kvaliteta i mere dobra koje ima, stoga to znači samo dobro, a u najvišem smislu, Gospoda Samoga, jer On je u dobru, i dobro je od Njega; a dobro koje nije od Njega, nije dobro, ma kako da izgleda da je. Te zato što se ne zna šta je ljubav prema bližnjemu i šta je bližnji, to se ne zna šta je u Reči označeno siromahom, bolesnim, gladnim, žednim, potlačenim, udovicom, siročetom, utamničenim, golim, strancem, slepim, gluvim, hromim, i sakatim, kao i sličnim; a doktrine drevnih su učile ko su bili ovi (bližnji), to jest kojoj klasi bližnjih, i kojoj ljubavi prema bližnjemu oni pripadaju. Cele je Reč, u smislu slova, napisana u skladu s ovim doktrinama (učenjima), pa stoga onaj ko ne zna ovo, taj ne zna unutrašnji smisao Reči; kao kod isaije: *Nije li to (ljubav ka bližnjem) da prelamaš hleb svoj gladnome, i siromahe prognane da uvedeš u kuću? kad vidiš gola da ga odjeneš, u da sene kriješ od svojega tijela? Tada će sinuti vidjelo tvoje, i zdravlje će tvoje brzo procvasti, i preda tobom će ići pravda tvoja, slava Gospodova biće ti zadnja straža (LVIII.7,8)*. Onaj ko drži samo do doslovnoga smisla, taj veruje da ako da hleba gladnome, ako izgnanike ili skitnice uvede u svoju kuću, i obuče gologa, da će na račun toga biti primljen u slavu Jehovinu, ili u nebo; dok su u stavri ovo samo spoljašnja dela, koja i zao čovek može da radi kako bi zaslužio nebo: gladima, ožalošćenima, i golima se u stvari označavaju oni koji su takvi u duhovnom smislu, a to su različita stanja nevolje koje se dešavaju čoveku,

koji je bližnjim prema kojemu treba vršiti dela ljubavi. Kod Davida: (Blago onome) koji čini pravdu onima kojima se čini krivo; daje hranu gladnima; Gospod driješi svezane, Gospod otvara oči slijepcima, podiže oborene, Gospod ljubi pravednike, Gospod čuva došljake, pomaže siroti i udovici; a put bezbožnički prevraća (Psalam CXLVI.7-9); gde se pod onima kojima se čini krivo, pod svezanima, gladnima, siročadi, udovicama, ne misli se na one koji se tako običnio nazivaju, nego oni koji su takvi u pogledu duhovnih stvari, to jest, u svojim dušama. Ko su ovi, i u kojem stepenu su oni bližnji, pa stoga koja ljubav prema bližnjemu treba da se njima ukazuje, to su učile doktrine drevnih (ljudi): pored ovoga, postoje i mnogi drugi odlamci u Starom Zavetu; jer kada se Božansko spusti u prirodno kod čoveka, ono se pokazuje kao dela ljubavi ka bližnjemu, uz razlike već prema vrstama i podvrstama: Na sličan način je i Gospod govorio od Božanskog Samog, kod Mateje: Tada će reći car onima što mu stoje s desne strane: hodite blagosloveni oca mojega; primite carstvo koje vam je pripravljeno od postanja svijeta. Jer ogladnjeh, i daste mi da jedem; bolestan bijah, i obidoste me; u tamnici bijah, i dođoste k meni. Tada će mu odgovoriti pravednici govoreći: Gospode! kadas te vidjesmo gladna, i nahranismo? ili žedna, i napojismo? Kad li te vidjesmo gosta, i primismo? ili gola, i odjenusmo? kad li te vidjesmo bolesna, ili u tamnici, i dođosmo k tebi? (XXV.34-36); delima koje se ovde nabrajaju označene su vrste ljubavi ka bližnjemu, i kojega su to stepena dobra, ili u kojem su stepenu dobri oni koji vrše takva dobra dela, i u kojem su stepenu dobri oni kojima se ta dela čine, pa se kaže da je u najvišem stepenu Gospod bližnji, jer On kaže: *kad učiniste jednom od ove moje najmanje braće, meni učiniste* (stih 40 istoga poglavlja). Iz ovih razmatranja se može videti šta se mislilo pod ovim istinama kod drevnih; a vidi se i to, da su ove istine sasvim zaboravljene on strane onih koji koji su samo u doktrinama vere, a ne u u ljubavi ka bližnjemu, to jest, od onih koji se nazivaju Filistejima koji su zaronjavali (zatrpavali) studence posle smrti Abrahama, o čemu će niti govore u onome što sledi.

3420. *Koje zaroniše (zasuše zemljom) Filisteji po smrti Abrahama*, označava da oni koji su bili samo u znanjima spoznaja, da su odricvali one istine. Ovo se vidi iz značenja *zaroniti (zasuti zemljom)*, što je ne biti voljan znati i, što je isto, odricati,

tako i zaboraviti (otkloniti) (o čemu vidi gore br. 3412), i iz reprezentacije Filisteja, a to su oni koji su samo u znanjima spoznaja (vidi br. 1197, 1198,3412,3413). Oni su u znanjima spoznaja koji su u doktrinama vere, a nisu voljni da znaju istine spoznaja ili doktrina. Istina spoznaja ili doktrina su one koje se odnose na život, i koje govore o ljubavi ka bližnjemu i ljubavi ka Gospodu. Doktrina (nauk), kojemu doktrinarne stvari i spoznaje pripadaju, uči samo te istine. Onaj, stoga, koji uči šta treba da se čini, a koji to ne čini, on nije voljan da zna istine, jer su one suprotne njegovom životu, a što je suprotno njegovom životu, on to odriče. Upravo zbog toga su doktrinarne stvari ljubavi i milosrđa, koje su postojale u Drevnoj Crkvi, bila zaboravljene.

3421. *I prozva ih imenima*, označava njihov kvalitet. Ovo je jasno iz značenja prozvati (dati ime), što je kvalitet (vidi br. 144,145,1754, 1896,2009,2724,3006,3237); pa na taj način prozvati, ili imenovati, a da se pri tome ne daje ime, u unutrašnjem smislu Reči znači biti takvog i kakvog kvaliteta, kao kod Isaije: Čujte ovo, dome Jakovljevi, koji se *zovete imenom* Izrailjevim, i iz vode Judine izidoste, koji se kunete gradom svetim Jehovinim, i Boga Izrailjeva pominjete (XLVIII.1,2); gde kleti se svetim gradom označava takav kvalitet (svetost); I kod Luke: I evo zatrudnjećeš, i rodićeš sina, i *nadjeni mu ime Isus*. On će biti veliki, i *nazbvaće se sin najvišega* (l.31,32). gde nazvati se Sinom Najvišega označava i biti takav.

3422. *Koja im bješe nadio otac njegov*, označava značenja istine. Ovo se vidi iz toga, što su imena koja su davana osobama, mestima, i stvarima, imala značenja (vidi br. 340,1946,2643). Tako, imena koja su data studencima i izvorima imala su značenja koja su im ranije bila data: da su se ona odnosila na istinu, bilo je pokazano kod br. 2702,3096. Pa pošto su imena imala značenja, to se imenom uglavnom označavao kvalitet ili stvari ili stanja, kao što je gore rečeno (br. 3421); i pošto je bilo tako, to se u Reči, u unutrašnjem smislu, ne označava osoba, ili nacija, ili carstvo, ili grad, nego neka stvar u svakom slučaju. Svako može da zaključi da se u ovom slučaju studencem označava nešto nebesko, jer da to nije slučaj, ne bi bilo vredno da se toliko detalja o studencima pominje u Božanskoj

Reči, kao to da su Filisteji zatrpali studence, koje su ranije iskopale Avramove sluge; da ih je Isak ponovo iskopao, i da ih je nazvao pređašnjim imenima; i da su kasnije Isakove sluge iskopale studenac u dolini, i da su se pastiri sporili oko toga; i da su opet iskopale jedan studenac, oko kojega je bilo rasprave; i još jedan; i na kraju, da su mu kazali o jednom novom studencu (stihovi 15,18-22,25,32,33); a sada se pozakuje njihovo nebesko značenje iz unutrašnjeg smisla.

3423. Stihovi 19-21. *I kopajući sluge Isakove u onome dolu nađoše studenac žive vode. Ali se svadiše pastiri Gerarski s pastirima Isakovim govoreći: naša je voda. I nadjenuše ime onome studencu Ezek, jer se svadiše s njim (s njega ili zbog njega). Poslije iskopaše drugi studenac, pa sei oko njega svadiše, za to ga nazva Sitna.*

I kopajući sluge Isakove u onome dolu nađoše studenac žive vode, označava Reč u odnosu na doslovno značenje, u kojemu je unutrašnji smisao: ali se svadiše pastiri Gerarski s pastirima Isakovim, označava da oni koji su naučavali (druge) nisu videli ništa takvo u njoj, jer je to izgledalo upravo obrnuto: govoreći, naša je voda, označava da su oni u istini: i nadjenuše mu ime Ezek, jer se svadiše s njim (s Isakom?), označava odricanje zbog tih stvari, kao i zbog ostalih stvari, jer su bile njima suprotne; pored još nekoliko stvari: te iskopaše još jedan studenac, i oko njega se svadiše, označava unutrašnji smisao Reči, da li on postoji: za to ga nazva Sitna, označava njihov kvalitet.

3424. *Sluge Isakove kopajući u onom dolu, nađoše studenac vode žive, označava Reč u doslovnom smislu, u kome je unutrašnji smisao. Ovo se vidi iz značenja kopati u dolu (dolini), što je dublje istraživati istine tamo gde se mogu naći; jer kopati znači istraživati, a dolina znači ono što je ispod (vidi br. 1723,3417); i iz značenja studenca (izvora) žive vode, koja je Reč u kojoj su istine Božanske, a to je Reč u doslovnom značenju u kojoj je unutrašnje značenje. Da se Reč naziva izvorom, i to izvorom žive vode, poznato je. Razlog da se Reč nazivai studencem je to, što je značenje slova takvo u odnosu na one koji su duhovni, to jest da ona za njih nije uzvor nego studenac (vidi br. 2702,3096). Pošto dolina označava ono što je ispod ili, što je isto, ono što je spoljašnje, a studenac je nađen u dolini, a to znači da je doslovni smisao ili spoljašnjoj smisao Reči niži, stoga se tu misli na*

doslovni smisao. Ali pošto je u doslovnom sadržan unutrašnji smisao, stoga se kaže za tu vodu da je živa, kao što se kaže i za vodu koja je isticala ispod praga nove kuće, kod Jezikilja: *I sve životinje koje se miču kuda dođu ove rijeke, biće žive i biće veliko mnoštvo riba, jer kad dođe ova voda onamo, druga će postati zdrava, i sve će biti živo gdje ovarijeka dođe* (XLVII.9); gde reka označava Reč. Voda koja oživi sve gde dođe, označava Božanske istine sadržane u Reči; ribe označavaju reči-znanja (vidi br. 40,991). Da je Gospodova Reč takva, da daje život onom ko je žedan, to jest, onome ko želi da živi, i da je to studenac u kome je živa voda, to i Gospod uči kod Jovana: Isus reče ženi Samarjanki kod *Jakovljevog studenca*, kad bi ti znala dar Božiji, i ko ti kaže, daj mi da pijem, ti bi od Njega iskala da ti da vode žive; kogod pije od te viode, ne će nikad (ni u večnosti) ožednjati; jer će voda koju mu ja dam biti za njega izvor vode žive za vječni život (IV. 10,14). Razlog zašto je Reč živa, i da stoga daje život je u tome, što ona u najvišem smislu govori o Gospodu koji je u njoj, a u najdubljem smislu o Njegovom carstvu, u kome je Gospod sve; a pošto je tako, to je u Reči sami život, koji se uliva u umove onih koji čitaju pod svetim uticajem; otuda to, da Gospod izjavljuje za Sebe, u pogledu Reči koja je od Njega, da je On izvor vode žive koja teče u večni život (vidi i br. 2702). Da se Gospodova Reč naziva i studencem, vidi se iz ovih reči Mojsijevih: *Tada pjeva Izrael pjesmu ovu; Diži se, studenče; pripjevajte ga. Sudenče, koji kopaše knezovi, koji iskopaše poglavarti narodni s onijem koji postavi zakon, palicama svojim* (Brojevi XXI. 17,18); ove su reči izgovorene kod mesta Bera, to jest, tamo gde je bio studenac; da se studencem na ovome mestu označava Reč Drevne Crkve, o kojoj je bilo reči gore (br. 2897), vidi se iz onoga što se tu kaže; knezovi označavaju glavne istine od kojih (ostale potiču); (da knezovi označavaju glavne istine, vidi br. 1482,2089); poglevari narodni označavaju niže istine, kao one koje su sadržane u doslovnom značenju, vidi br. br. 1259,1260,2928,3295); da onaj koji postavi zakon (zakonodavac) označava Gospoda, jasno je; palice označavaju moć kojom oni raspolažu.

3425. *Ali se svadiše pastiri Gerarski spastirima Isakovim*, označava da oni koji su naučavali, nisu u tome videli ništa takvo, jer su stvari upravo izgledale obrnuto. Ovo je očito iz značenja svađati se, kada se radi o unutrašnjem smislu Reči, što

znači odricati da je on takav, govoreći da oni to ne vide; iz značenja pastira, koji stoje za one koji naučavaju (vidi br. 343); i iz značenja Gerare, što je vera (vidi br. 1209,2504,3365,3384); na taj način pastiri doline Gerarske označavaju one koji priznaju samo doslovni smisao Reči. Razlog da oni ne vide takve stvari u Reči je to, što ne vide unutrašnji smisao, jer vide samo suprotne stvari, naime, razlog je u tome što su unutrašnji i doslovni smisao suprotni jedan drugomne; međutim, iako izgledaju suprotni, oni to nisu, nego su sasvim saobrazni (korespondiraju); razlog da izgledaju suprotni je to što mu se protive oni koji vide Reč (samo u doslovnom smislu). Ovo je slučaj kao sa čovekom koji je u stanju suprotnosti u sebi, to jest, čiji se spoljašnji čovek razlikuje od unutrašnjeg ili duhovnog čoveka. Takav čovek vidi stvari koje pripadaju unutrašnjem ili duhovnom smislu kao da su usmerene protivu njega, dok je to u stvari bjegov spoljašnji ili prirodni čovek u suprotnosti (s unutrašnjim smislom); a da nije u suprotnosti, njegov spoljašnji ili prirodni čovek bi bio poslušan unutrašnjem ili duhovnom čoveku, i oni bi bili saobrazni (bili bi u korespondenciji). Kao primer da navedemo: onaj koji se protivi (unutrašnjem smislu), taj veruje da se čovek mora odreći bogatstva i zadovoljstava tela i sveta, to jest svih prijetnosti života, kako bi primio večni život, jer se veruje da su takva zadovoljstva suprotna duhovnom životu. Dok u stvari ta zadovoljstva nisu suprotna nego su saobrazna (duhovnim zadovoljstvima), jer su ona sredstva koja vode cilju, naime, unutrašnji ili duhovni čovek može da u njima uživa kako bi činio dobra ljubavi ka bližnjemu i da bi mogao živeti zadovoljan u zdravome telu. Ciljevi koji se imaju u vidu, oni određuju da li je unutrašnji ili spoljašnji čovek u suprotnosti (unutrašnjem smislu), ili je u saobraznosti s njim. Oni su u suprotnosti onda kada su bogatstvo, zadovoljstva, i uživanja ciljevi, jer tada se duhovne i nebeske stvari, koje pripadaju unutrašnjem čoveku, preziru i ismejavaju, pa i odbacuju. Dok su oni u saobraznosti kada te stvari nisu ciljevi, nego su sredstva za više ciljeve, naime, za takve stvari koje se odnose na nebesko carstvo, i na samoga Gospoda. U ovom slučaju, telesne i svetske stvari izgledaju čoveku relativno nevažne; i kad misli o tim stvarima, on ih ceni samo kao sredstva koja vode ciljevima. Otuda se vidi da one stvari koje izgledaju suprotne, nisu takve same po sebi; a razlog da tako izgledaju je u tome, što se sam čovek njima protivi. Oni koji

se protive, ti postupaju, i govore, i stiču bogatstva, a u isto vreme uživaju u zadovoljstvima, na isti način kao i oni koji se protive (unutrašnjem smislu), tako da među njima skoro da nema razlike po spoljašnjem izgledu; razlog je to, da ono što ih čini različitima, to je cilj kome one vode ili, što je isto, ljubav, jer ljubavi su ciljevi. (prim.prev. Ono što čovek voli, to je i njegov cilj kome teži). Ali iako izgledju slični po spoljašnjem oblikuj, ili u telu, oni su sasvim različiti u njihovom unutrašnjem obliku, ili po duhu. Kod čoveka koji je u saobraznosti, to jest, kod kojegaje spoljašnji čovek saobrazan unutrašnjem, duh je privlačan i lep, kakva je i nebeska ljubav u svom obliku. Ali kod čoveka, kod kojega su (unutrašnji i spoljašnji čovek) u suprotnosti, on može da sliči prvom čoveku po spoljašnjem izgledu, ali je njegov duh crn i izobličen, kao što je i njegova ljubav ka sebi i svetu, to jest, takav je kao što je njegov prezir drugih, i mržnja, u svome obliku. Sličan je slučaj na mnogo mesta u Reči, naime, da stvari u doslovnom smislu izgledaju u suprotnosti s onima u unutrašnjem smislu, iako među njima nema suprotnosti, nego su savim saobrazne (korespondiraju). Kao primer, uzmimo da se se često u Reči kaže da se Jehova ili Gospod ljuti, da se gnevi, da pustoši i da baca u pakao, iako On nije nikada ljut, a još manje nekoga baca u pakao. Prvo je smisao slova, a drugo je unutrašnji smisao; ovi izgledaju suprotni, a razlog je u tome, što se čovek protivi (unutrašnjem smislu). Slučaj je sličan i u tome, što se Gospod pokazuje kao sunce anđelima u nebu, i kao prolećna toplina, i kao svetlo u zoru; dok paklenim duovima izgleda kao nešto savim suprotno, to jest neprozirno, i oseća se kao hladnoća zimi, i kao ponoćni mrak; stoga se anđelima pokazuje u ljubavi i milosrđu, a paklenim duhovima u mržnji i u neprijateljstvu; tako, potonjima se pokazuje kao što je po smislu slova, a to je da je ljut i gnevan, da pustoši, i da baca u pakao; ali prvašnjima po unutrašnjem smislu, kao da se nikada ne ljuti niti sije pustoš niti baca u pakao. Pošto se u Reči govori o stvarima koje su u suprotnosti s Božanskim, to se one mogu izraziti samoprema izgledu; na taj način zli duhovi menjaju oon što je Božansko u ono što je đavolsko, koje deluje na taj način. Stoga, onoliko koliko se oni približe Božanskom, toliko se sami bacaju u paklene muke. Takv je slučaj sa Gospodovim rečima u u molitvi; *ne uvedinas u iskušenje*; značenje slova je da On vodi u iskušenje, ali u unutrašnjem smislu, je da On nikoga ne vodi u

iskušenje, kao što je poznato (vidi br. 1875). Slično je i s ostalim stvarima koje pripadaju doslovnom značenju Reči.

3426. *Govoreći, voda je naša, označava da si oni u istinama, ili da oni imaju istine. Ovo se vidi iz značenja vode, koja je saznanja, a isto tako i istine (vidi br. 28,680,739,2702,3058).*

3427. *I nadjenuše onome zdencu ime Ezek, jer se svadiše s njim (s njega, ili zbognjega), označava odricanje zbog onih stvari, kao i ostalih stvari, koje su njima suprotne, kao i zbog nekoliko drugih stvari. Ovo se vidi po tome, što su imena, koja su davana u drevna vremena, označavala stvar ili stanje (vidi br. 3422); otuda su oni bili u stanju da se sete nekih pojedinosti; u ovom slučaju, ime je dato zdencu zato što su se oko njega posvađali pastiri gerarski s pastirima Isakovim; da svađati se ili sporiti označava odricati, vidi br. 3425. Otuda i ime Ezek koje u izvornom jeziku znači spor ili svađa, a koje potiče od srodne reči koja znači potlačenje i povreda; a pošto studenac u ovom odlomku označava Reč u pogledu doslovnog značenja u kome je unutrašnje značenje, stoga Ezek, ili svađa, označava odricanje unutrašnjeg značenja Reči. Uzroci odricanja sadržani su u istom izrazu, koji su uzroci zasnovani u onome što je gore rečeno (br. 3425), naime, da postoje stvari koje izgledaju suprotne; ali ima i drugih razloga. S unutrašnjim smislom Reči, ovakav je slučaj. Oni koji su samo u znanjima spoznaja, i koji se nazivaju Filistejima, i oni koji su u samo u doktrinarnim stvarima vere, a koji se nazivaju pastirima gerarskim, pošto nisu u ljubavi ka bližnjemu, ne mogu a da ne odriču da u Reči postoji unutrašnji smisao. Glavni uzrok je to, što oni u srcu ne priznaju Gospoda, iako ga ispovedaju ustima; isto tako, zato što u srcima oni ne vole bližnjega, iako izjavljuju da Ga vole; a onaj koji u srcu ne priznaje Gospoda i koji ne voli bližnjega, taj ne može a da ne poriče unutrašnji smisao Reči, jer Reč, u svom unutrašnjem smislu, govori samo o ljubavi prema Gospodu i prema bližnjemu; jer Gospod kaže, da od ove dve zapovesti zavisi i Zakon i proroci, to jest, celokupna Reč (Mat. XXII.35-40). Koliko daleko ovakve osobe idu u poricanju unutrašnjeg smisla Reči, pokazano mi je tako, što sam video njihovo stanje u drugom životu; jer kada se u njihovom prisustvo samo pomene da postoji unutrašnji smisao u reči*

koji se ne vidi u doslovnom smislu, a koji govori o ljubavi prema Gospodu i prema bližnjemu, kod njih se opaža ne samo odricanje, nego i odvratnost, pa i gađenje; to je glavni uzrok. Drugi uzrok jer to, što to oni sasvim izvrću Reč, stavljajući iznad ono što je ispod, ili, što je isto, stavljajući napred ono što je što je otraga; jer oni od vere čine ono što je suštinsko u Crkvi, a ono što pripada ljubavi ka Gospodu i ljubavi ka bližnjemu, oni za to kažu da su to plodovi vere. A evo kako stoji stvar. Ako bi se Gospod uporedio sa drvetom života u Edenu(Rajskom vrtu), ljubav ka bližnjemu i dela ljubavi bi bili plodovi drveta, dok bi vera i ono što pripada veri bili samo lišće. Pošto oni izvrću Reč, tako što plodove izvode ne iz drveta nego iz lišća, nije nikakvo čudo da odriču unutrašnji smisao Reči, a priznaju samo doslovni smisao, zato što se iz doslovnog smisla može potvrditi svaka dogma pa i najjeretičnija, kao što je dobro poznato. I dalje, oni koji su samo u doktrinama vere a ne i u dobru života, ti su samu u veri koja je samo jedno ubeđenje (persuazivna vera ili indoktrinacija), to jest, to je neko načelo iz predubeđenja, bilo da je lažno ili istinito, tako da su oni gluplji od drugih; jer koliko je neko u predubeđenju, toliko je i glup (prim. prev. Ovde predubeđenje označava verovanje koje nije zasnovano na zreloom mišljenju i iskustvu nego da ubeđenju koje je primljeno od drugih i prihvaćeno ako nešto što odgovarara karakteru te osobe);s druge strane, koliko je neko u dobru života, do jest, u ljubavi ka Gospodu i prema bližnjemu, toliko je i u inteligenciji, to jest, u veri od Gospoda. Otuda to, da onaj prvi ne može a da ne bude negativan prema unutrašnjem smislu Reči, a drugi ne može a da ne bude potvrđan (u odnosu na unutrašnji smisao Reči); jer je kod onih koji su samo u doktrinama, a ne i u dobru života, kod njih je unutrašnje (njihovo) zatvoreno, tako da svetlo istine od Gospoda ne može da se u njih uliva, i da im omogući da vide da je tako; dok je kod onih koji su u ljubavi ka Gospodu, njihovo unutrašnje otvoreno, tako da svetlo istine od Gospoda može da se uliva, da utiče na njihove umove, i da ima omogući da vide da je tako. A uzrok je i to, što je njihovo jedino zadovoljstvo u čitanju Reči u tome, što preko toga mogu da postignu počasti, bogatstvo, i ugled, a to su zadovoljstva ljubavi prema sebi i prema svetu; i to je tako jako kod njih, da kad sve ovo ne postignu koristeći Reč, oni je potpuno odbacuju. Oni koji su takvi, oni ne samo da odriču u srcu unutrašnji

smisao Reči, kad nešto čuju o njemu, nego i doslovni smisao, ma koliko da zamišljaju da u njega veruju; jer ko god ima za cilj uživanje koje dolazi od ljubavi prema sebi i svetu, taj izbacuje iz svoga srca sve što se odnosi na večni život, i samo u svom prirodnom i telesnom čoveku izgovara nešto što on naziva istinama, ne radi Gospoda i Njegovog carstva, nego radi sebe i onih koji su njegovi. Ove i mnoge slične stvari deluju kao uzroci da se nazivaju pastirima Gerare i Filistije oni koji odriču unutrašnji smisao Reči.

3428. *A poslije iskopaše i drugi studenac, pa se i oko njega posvadiše, označava unutrašnji smisao Reči, da li on postoji. Ovo se vidi iz značenja drugoga zdenca, i svađe (o kojoj vidi gore), znači iz niza; jer oni koji poriču nešto, kad se ponovo posvađaju ili raspravljaju, to je samo oko toga da li to postoji ili ne. Dobro je poznato da veći broj rasprava ovih dana ne idu dalje od ovoga; a sve dok ljudi raspravljaju da li nešto postoji ili ne, sve dotle nemoguće je da načine neki napredak u nečemu što je mudro; jer u stvari o kojoj se raspravljaju postoji bezbroj pojedinosti koje oni ne mogu da vide sve dok ne priznaju da ta stvar postoji, jer tada sve što pripada tome ostaje nepoznato. Moderna učenost jedva da se malo odmiče od granica rasprave, to jest, da li nešto postoji, i da li je tako, tako da su ljudi kao isključeni iz inteligencije istine (razumevanja istine). Kao na primer, kao kad neko osporava da postoji unutrašnji smisao Reči, taj ne može da vidi bezbroj stvari, koje su sadržane u unutrašnjem smislu. Tako isto, onaj koji se raspravlja da li ljubav prema bližnjemu znači nešto važno u Crkvi, ili dali sve pripada veri, taj ostaje u neznanju o tome šta je ljubav prema bližnjemu. Sličan je slučaj i sa životom posle smrti, s uskrснуćem mrtvih, poslednjim sudom, postojanjem neba i pakla. Oni koji se samo raspravljaju da li to postoji, stoje ispred vrata mudrosti sve dok se samo raspravljaju, i oni su kao osobe koje samo kucaju na vrata, ali ne mogu ni da povire u predivne palate mudrosti. I što je za divljenje, ovakve osobe zamišljaju da su mudrije od ostalih, i to onoliko koliko su vešti u raspravama da li je nešto tako, a posebno oni koji se potvrde da nešt nije tako. S druge strane, prosti ljudi, koji su u dobru, a koji su prezreni od onih koji se raspravljaju, ti mogu da opaze u trenutku, bez ikakve rasprave, i bez ikakve učene kontroverze, i postojanje neke stvari i njen kvalitet. Ovi drugi imaju opšte*

opažanje istine, dok oni prvi kao da uguše smisao jer samo misle o tome da li to postoji ili ne. Gospod govori i o prvima i o drugima, kad kaže, da je skriveno od premudrih i razumnih ono što je otkriveno prostima (i maloj deci) (Mat. XI.25; Luka X.21).

3429. *Za to ga nazvaše Sitna, označava njihov kvalitet. Ovo je jasno iz značenja nazvati imenom, što je kvalitet (vidi br. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421); i iz značenja Sitne, koja u izvornom jeziku označava odupiranje (otpor), koje je u daljem stepenu odricanje.*

3430. *Stihovi 22,23. Tada se podiže odande, i iskopa drugi studenac, i oko njega bi svađe; za to ga nazva Rehobot, govoreći: sad nam dade Gospod prostora da rastemo u ovoj zemlji. I otide odande gore u Bersabeju (Versaveju).*

Tada se podiže odande, označava ka stvarima koje su još niže; i iskopa drugistudenac, i oko njega bi svađe, označava doslovni smisao Reči; za to ga nazva Rehobot, označava kvalitet istine; govoreći: sad nam dade Gospod(Jehova)prostora, označava porast istine iz toga; da rastemo u ovoj zemlji, označava povećanje dobra iz toga; i otide odande u Bersabeju, označava da je Božanski nauk vere bio odatle.

3431. *I podiže se odande, označava ka još nižim stvarima. Ovo se vidi iz značenja podići se (otići), što je ka stvarima koje su niže u nizu, a u ovom slučaju ka nižim ili spoljašnjim istinama, jer je predmet o kome se govorilo bio više ili unutrašnje istine. Niže ili spoljašnje istine su one koje su vidljive u doslovnom smislu Reči, a koje su prilagođene razumevanju prirodnog čoveka; o tim se istinama sada govori.*

3432. *I iskopa drugi studenac, označava doslovni smisao Reči. Ovo je jasno iz značenja studenca, koji je Reč (vidi br. 3096,3424,3702), a u ovom slučaju to je Reč u pogledu doslovnog značenja, jer se kaže, da se podigao (otišao) odatle, i da je iskopao drugi studenac, i da su se svađali oko njega, čime se označava da smisao Reči koji je spoljašnji, i koji oni ne osporavaju, i to je onaj koji se naziva*

doslovni smisao. Doslovni smisao Reči je trostruk, naime, istorijski, proročki, i doktrinarni; svaki od ovih je takav da ga mogu razumeti i oni koji su u spojašnjim (stvarima). Što se tiče Reči, slučaj je ovakav. U pradrevno vreme, kada je Crkva bila nebeska, nije bilo Reči, jer je kod ljudi te Crkve Reč bila upisana u njihovim srcima; jer je njih Gospod učio neposredno prako neba o tome šta je dobro, a iz toga i što je istinito, i davao im je da opažaju ono što se odnosi na ljubav i milosrđe, i da to znaju iz otkrivenja. Sama Reč njima je bio Gospod. Posle ove Crkve sledila je druga, koja nije bila nebeska nego duhovna, pa ni ova u početku nije imala Reč osim onoga što je bio sabrano od Pradrevnih ljudi, koja je Reč predstavljala Gospoda, i označavala Njegovo carstvo. Na taj način, unutrašnji smisao tim je ljudima bila sama Reč. A da su oni imali i pisanu Reč, koja više ne postoji, i da je ta Reč bila u unutrašnjem smislu (napisana), i koja se odnosila na Gospoda, vidi br. 2686; otuda se mudrost toga vremena očitovala u tome što su govorili i pisali u predstavama i u značenjima, unutar Crkve o stvarima Božanskim, a izvan crkve u drugim stvarima, kao što se vidi iz opisanja toga drevnog naroda, koji su spisi stigli do nas. Ali je tokom vremena ova mudrost nestala, u toj meri da se više nije znalo da je ikada postojala u unutrašnjem smislu, čak ni u knjigama Reči. (prim. prev. Autor navodi da u nebima postoji Reč napisana znakovima kojima se piše unutrašnjim smisao). Jevrejska i Izraelitska nacija bila je takvoga karaktera, da je smatrala proročku Reč svetom zato što je sličila drevnoj Reči po zvuku, i zato što su čuli ime Jehovino u smislu slova, a pri tome nisu verovali da bilo šta sveto leži skriveno unutar nje; a ni Hrišćanski svet ne misli da je Reč svetija. Tako se u toku vremena mudrost povukla od najdubljeg do najspoljašnjijega (sloja), i tako se čovek udaljio od neba, i tako je na kraju sišao u zemljani prah, u kojem sada nalazi mudrost. Jer je takav bio slučaj sa Reči, naime, da se unutrašnji smisao postupno izgubio, i to u tome stepenu, da se danas ni ne zna da taj smisao postoji, dok u stavri taj smisao je sama Reč u kojoj Božansko obitava, stoga se u ovome poglavlju opisuju uzastopna stanja (ovoga smisla).

3433. *Za to ga nazva Rehobot, označava smisao u pogledu istine. To se vidi iz značenja nazvati imenom, što je kvalitet (vidi br. 144, 145, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421); kao i iz značenja Rehobota u izvornom jeziku što je prostiranje*

(širina); a da prostiranje (širenje) u unutrašnjem smislu označava istine, bilo je pokazano kod br. 1613,

3434. *Govoreći, sad nam dade Gospod(Jehova) prostora*, označava porast istine iz toga. Ovo je očito iz značenja porasta (proširenja), koje je istina (o čemu vidi gore br. 3433); otuda proširiti se znači primiti porast istine.

3435. *Da rastemo u ovoj zemlji*, označava porast dobra iz toga. Ovo je očito iz značenja biti plodan (rasti), što je porast dobra; (da biti plodan stoji u vezi s porastom dobra, istine, vidi br. 43,55,913,983,2846,2847); i iz značenja zemlje, što je Crkva, i sve ono što pripada Crkvi (o čemu vidi br. 662, 1066, 1067, 1262, 1733, 1850, 2928, 3355).

3436. *U otide odande gore u Bersabeju*, označava da je Božanski nauk vere bio odatle. Ovo se vidi iz značenja Bersabeje, koja je Božanski nauk istine (vidi br. 2723,2858,2859). Nauk vere koji je ovde označen Bersabejom, to je doslovni smisao same Reči, jer je Reč sam nauk (doktrina). Pa iako je Reč u doslovnom smislu takva da se iz nje mogu izvesti istine, ona je i takva da se iz nje mogu izvesti neistine koje se time smislom mogu potvrditi, kao što je dobro poznato u slučaju jeresi. Ali ko god čita Reč s namerom da postane mudar, to jest, da bi činio dobro i da bi razumeo šta je istinito, taj prima pouku u skladu s tim ciljem i u skladu s osećanjem koje ga vodi, jer Gospod tu utiče dok ovaj to ne zna, i prosvetljava njegov um, a kada ovakav čovek zastane, Gospod mu daje da razume kroz druge odlomke. Pored toga, ko god je u prostom dobru, i u prostoti veruje u Reč u njenom doslovnom značenju, dobija sposobnost da opaža istine, kada primi pouku u drugom životu od anđela. A u međuvremenu, onaj mali broj istina kod njega primaju život od ljubavi ka bližnjemu i od nevinosti; a kada su ljubav ka bližnjemu i nevinost u istinama, tada obmane, koje su se prikrile u senci, nisu štetne, jer se ne spajaju sa dobrom, nego se drže na ivicama, pa stoga lako mogu da se odbace. Ali je drugi slučaj s onima koji nisu u dobru života, jer kod ovih obmane, koje su je izlegne iz Reči kroz loše tumačenje, zauzimaju sredinu, to jest središte, dok se istine nalaze na ivicama, pa se stoga obmane spajaju sa zlom njihovog života, dok se istine rasipaju (razgone).

3437. Stihovi 24, 25. *I istu noć javi mu se Gospod (Jehova) i reče: ja sam Bog Avrama oca tvojega. Ne boj se jer sam ja s tobom, i blagosloviću te i umnožiću sjeme tvoje radi sluge svojega. I načini ondje žrtvenik (oltar), i prizva ime Jehovino; i ondje razape šator svoj; i sluge Isakove iskopaše ondje studenac.*

I istu noć javi mu se Gospod (Jehova), označava Gospodovo opažanje o tome zamračenom stanju: Ja sam Bog Avrama oca tvojega: ne boj se, jer sam ja s tobom, označava da je i Božansko bilo tamo: i blagosloviću te, i umnožiću sjeme tvoje, označava da će iz toga da dođe do porasta dobra i istine: Avrama radi sluge svojega, označava (da je to) od Gospodovog Božanskog Ljudskog: i načini ondje žrtvenik (oltar), označava oznaku i predstavu Gospoda: i prizva ime Jehovino, označava bogoštovanje iz toga: i ondje razape šatorsvoj, označava ono što je u tome sveto: i sluge Isakove iskopaše ondje studenac, označava nauk (doktrinu) iz toga.

3438. *I istu noć javi mu se Gospod (Jehova), i reče, označava Gospodovo opažanje o tome zamračenom stanju. Ovo se vidi iz značenja Jehovinog javljanja i reči, kada se odnosi na Gospoda, što označava opažati od Božanskog (da to što mu se javio Jehova označava da je to od Božanskog, vidi br. 3367, i da reći označava opaziti, vidi br. 2862,3395; jer je Jehova bio u Njemu, pa sve dok Ljudsko još nije bilo proslavljeno, javljanje Jehove označavalo je Božansko opažanje, ili opažanje od Božanskog, pa stoga je to označeno time što mu se javio Jehova irekao); iz značenja noći, koja označava stanje u senci, ili zatamnjeno stanje (o čemu vidi br. 1712); ovom zatamnjenim stanjem označava se doslovni smisao Reči, jer je ovo stanje, upoređeno s unutrašnjim smislom, kao senka upoređena sa svetlošću. Da bi se više znalo kako stoji stvar u pogledu doslovnog smisla Reči, biće ukratko rečeno. Unutrašnji smisao se odnosi prema doslovnom smislu kao čovekovo unutrašnje (biće) što se odnosi prema njegovom spoljašnjem ili prirodnom i telesnom čoveku. Njegovo unutrašnje (biće) je u svetlosti neba, dok je njegovo spoljašnje u svetlosti sveta. Kakva je razlika između svetlosti neba i svetlosti sveta, stoga i između stvari koje su u svetlosti neba i stvari koje su u svetlosti sveta, vidi br. 1521-1533, 1619-1632, 1783, 1880, 2776, 3138, 3167, 3190, 3195, 3223, 3225,*

3337, 3339, 3341, 3413, naime, da je kao razlika između svetlosti dana i senke noću. I sve dok je čovek u ovaj senci, i sve dok nije voljan da zna da je svetlost u istini koja je od Gospoda, on ne može a da ne veruje da je senka svetlost; i s druge strane, da je svetlost senka; jer je on kao noćna ptica koja, dok leti kroz senke noći, misli da je svetlost, ali po danu misli da je u senci. Jer je unutrašnje oko, to jest, njegov razum, kojim čovek gleda na unutrašnji način, kod takve osobe tako je oblikovan, jer ga ta osoba otvara kada gleda nadole, to jest, prema svetskim i telesnim stvarima, a zatvara kada treba da gleda nagore, to jest, prema duhovnim i nebeskim stvarima. Sličan je slučaj s Rečju kod osoba ovakovoga karaktera; ono što se vidi u doslovnom smislu, one misli da je to svetlost, a ono što se pokaže u unutrašnjem smislu, one misle da je to u senci; jer se Reč pokazuje svakome prema tome kakav je on. Dok je u stvari unutrašnji smisao Reči, uspoređen sa doslovnim smislom, kao svetlost neba upoređena sa svetlošću sveta (vidi br. 3066,3108), to jest, kao svetlost dana upoređena sa svetlošću noći. U unutrašnjem smislu postoje male stvari, gde od mirijada takvih stvari sačinjena samo jedna pojedinost u doslovnom smislu. Ili, što je isto, u unutrašnjem smislu postoje pojedinosti, a mirijada pojedinosti čine jednu opštu stvar u doslovnom smislu, i takva opšta stvar se pokazuje čoveku, ali ne i pojedinosti koje su u njoj i koje je sačinjavaju. Pa ipak, red u kojemu su pojedinosti pokazuje se čoveku, ali prema tome kakav je; i taj red deluje na njega svojom svetošću.

3439. *I ja sam Bog Avrama oca tvojega; ne boj se, ja sam s tobom*, označava da je i Božansko u tome, to jest, i u doslovnom smislu Reči. Ovo se vidi iz reprezentacije Avrama, koji je Gospodovo Božansko (vidi br. 2833,2836,3251,3305). Otuda Jehova Bog Avramov označava Gospodovo Božansko koje Avram predstavlja; a pošto se govori o Reči, koja je Gospod, jer je cela Reč od Njega, i pošto se cela Reč odnosi na Njega, stoga se rečima, *Ja sam Bog Avrama oca tvojega; ne boj se, jer ja sam s tobom*, označava Božansko koje je u tome. Što se tiče Božanskog u Reči, ovakav je slučaj. Božansko Samo je u najvišem smislu Reči, jer je u tome Gospod. Božansko je i u unutrašnjem smislu, pošto je u njemu Gospodovo carstvo u nebima, pa se stoga taj smisao naziva nebeskim i duhovnim. Božansko je i u doslovnom smislu Reči, jer u njemu je Gospodovo carstvo na zemlji, pa se stoga

taj smisao naziva spoljašnjim i prirodnim smislom, jer su njemu grubi izgledi (sličnosti) koji su vrlo udaljeni od Božanskog; međutim, sve stvari u ova tri smisla su Božanske. Slučaj je s ova tri smislao kao što je bio slučaj sa šatorom od sastanka; njegovov najdublji (naj unutarnjiji) deo, koji je bio iza zavesa, gde je bio kovčeg sa svedočanstvom, bio je najsvetiji, ili svetinja nad svetinjama; ali njihovo unutrašnje, ili ono što je bilo neposredno ispred zavesa, bio je zlatan stol sa svećnjacima, bio je svet; ali spoljašnji deo, gde je bilo predvorje, i to je bilo sveto; mesto gde se skupština sastajala, nazivao se šator od sastanka.

3440. *I blagosloviću te, i umnožiću sjemetvoje*, označava da će iz ovoga doći do porasta dobra i istine. Ovo je jasno iz značenja blagoslova, koji se porast (vidi br. 3406); i iz značenja umnožavanja semena, koje označava porast istine (vidi br. 43, 55, 913, 983, 2846, 2847). Da seme označava istinu, za koju se kaže da će se umnožiti, vidi br. 1025, 1447, 1610, 2846, 2847). Razlog da kod čoveka umnožava (raste) dobro i istina od doslovnog smisla Reči, je u tome, što su u tome smislu sve stvari opšte i pojedinačne poreklom od Božanskog, kao što je rečeno gore (br. 3439), i pošto je u doslovnom smislu unutrašnji smisao otvoren u mnogim odeljcima; kao kada se u Starom Zavetu kaže kod Proroka, da će Gospod doći da spasi ljudsku rasu; da ceo Zakon i Proroci uče da treba voleti Boga i voleti bližnjega; da je umorstvo isto što i mrzeti, jer da onaj koje nekoga mrzi, vrši umorstvo u svakom trenutku, pošto je umorstvo u njegovoj volji i pošto je to uživanje njegovog života. Ove su istine koje pripadaju unutrašnjem smislu, a koje se nalaze i u doslovnom smislu; pored mnogih drugih.

3441. *Radi Abrahama sluge mojega*, označava (da je to) od Gospodovog Božanskog Ljudskog. Ovo je očito iz reprezentacije Abrahama, koji je Gospodovo Božansko, a isto tako i Božansko Ljudsko (vidi br. 2833, 2836, 32519), i iz značenja Moga sluge, kada se to odnosi na Gospoda, što je Božansko Ljudsko; ne da je Božansko Ljudsko sluga, jer je ono i Jehova (vidi br. 1736, 2156, 2329, 2921, 3023, 3035), nego zato što je preko toga Gospod služio čovečanstvu; jer je kroz to čovek spasen; naime, da Gospod nije sjedinio Ljudsko sa Božanskim, tako da čovek može da gleda i da obožava Gospodovo Ljudsko u svome umu, i da preko toga ima

pristup Božanskom, on ne bi mogao da se spasi. Čovekova povezanost sa samim Božanskim, koje se naziva Ocem, je preko Božanskog Ljudskog, koje se naziva Sinom; a to znači da je preko Gospoda, pod kojim duhovni čovek misli na Ljudsko, a nebeski čovek misli (razume) Samo Božansko. Otuda je razumljivo da se Božansko Ljudsko naziva slugom, naime, to je zato što ono služi Božanskom, da bi mu čovek mogao prići, i zato što služi spasenju ljudskog roda. To je ono što je označeno Abrahamom koji je Moj sluga; kao kod Davida: *Pamtite čudesa njegova koja je učinio, znake njegove i sudove usta njegovijeh. Posla Mojsija slugu svojega, Arona izabranika svojega, jer se spominjaše svete riječi svoje Abrahamu, sluzi svojemu; gde se pod Abrahamom slugom Mojim misli na Gospoda u pogledu Božanskog Ljudskog. Na sličan način misli se na Gospoda kao Božansko Ljudsko u najvišem smislu kad se pominje Izrailj Moj sluga, Jakob Moj sluga, i David Moj sluga; pod Izrailjem Njegovim slugom kod Isaije: *Ali ti, Izrailje, slugo Moj; Jakove, kojega izabrah, sjeme Abrahama prijatelja Mojega. Ti, kojega uzek s krajeva zemaljskih, i između izabranijeh njezinijeh dozvah te, i rekoh ti: ti si Moj sluga, ja te izabrah, i ne odbacih tebe (XLI. 8,9); gde Izrailj Moj sluga u najvišem smislu označava Gospoda u odnosu na unutrašnje stvari duhovne Crkve, a Jakov označava Njega u odnosu na spoljašnje stvari te Crkve. Kod istoga: *I reče mi: ti si sluga Moj, u Izrailju ću se tobom proslaviti. I reče mi: malo je da mi budeš sluga da se podigne pleme Jakovljevo i da se vrati ostatak Izrailjev, nego te učinih vidjelom narodima da budeš spasenje Moje do krajeva zemaljskih (XLIX.3,6); gde Izrailj, u kome ću se proslaviti, jasno stoji za Gospodovo Božansko Ljudsko. Da se On naziva slugom zbog toga što je služio, jasno je, jer je rekao: *da Mi budeš sluga da se podigne pleme Jakovljevo, i da se povrati ostatak Izrailjev. Da je Gospod kao Božansko Ljudsko označen Jakovom kao slugom, vidi se kod Isaije: *I daću ti tajno blago, i bogatstvo skriveno, radi sluge svojega Jakova i Izrailja izbranika svojega (XLV.3,4); gde se pod Mojim slugom Jakovom i Izrailjem izbranicom misli na unutrašnje stvari Crkve. Isto je označeno i Davidom slugom Mojim, kod Jezikilja: *I sabraču sinove Izrailjeve sa svih krajeva. I sluga Moj David biće im car; svi će imati jednoga pastira, i hodiće po mojim zakonima. I sjedjeće u zemlji koju dadoh sluzi svojemu Jakovu, kojoj će sjedjeti oni i sinovi njihovi i sinovi sinova njihovijeh do******

vijeka, i David sluga Moj biće im car do vijeka (XXXVII. 21,24,25); gde je jasno da David sluga Moj stoji za Gospodovo Božansko Ljudsko (vidi br. 1888), i to snagom Božanske istine, koja je označena carem, koji je u ovom slučaju David (vidi br. 1728,2015,3009). Da je sama istina u relativnom smislu sluga, vidi br. 3409; i da se Gospod zbog ovoga naziva slugom, kao kod Marka: Koji god želi da bude veliki među vama, neka bude sluga svima; jer ni Sin Čovječiji nije došao da Mu se služi, nego da služi (X.44,45; Mateja XX.26-28) . I kod Luke: jer koji je veći, koji sjedi za trpezom ili koji služi? Nije li onaj koji sjedi za trpezom? A ja sam među vama kao sluga (XXII.27).

3442. *I načini ondje žrtvenik (oltar), označava i predstavlja Gospoda. Ovo se vidi iz značenja oltara (žrtvenika), koji je glavna predstava Gospoda (vidi br. 921, 2777, 2811).*

3443. *I prizva ime Jehovino, označava bogoštovanje iz toga. Ovo je očito iz značenja prizvati ime Jehovino, što je bogoštovanje (vidi br. 440,2724): da ime Johovino označava sve u jednom skupu kroz šta se klanja Gospodu, vidi br. 2628, 2724, 3006.*

3444. *I ondje razape šator svoj, označava ono što je u tome sveto. Ovo je očito iz značenja šatora, što je ono što je sveto u bogoštovanju (vidi br. 404, 1102, 2145, 2152, 3312).*

3445. *I sluge isakove Iskopāše ondjestudenac, označava nauk (doktrinu) iz toga. Ovo je očito iz značenja studenca, koji je Reč (vidi br. 2702,3424). A pošto je Reč sam nauk, i pošto je sav nauk, koji pripada Crkvi, iz Reči, stoga iskopati studenac označava nauik iz toga, naime, iz doslovnog smisla Reči, jer se ovde govori o tome smislu. Ali sam nauik iz doslovnog smisla Reči je sam jedan, naime, to je nauk ljubavi ka bližnjemu i milosrđa, i ljubavi ka Gospodu, jer ovaj je nauk kao i život po njemu cela Reč, kao što Gospod uči kod Mateje (pogl. XXII.35-38).*

3446. *Stihovi 26,27. I dođe k njemu Abimeleh iz Gerare s Ohozatom prijateljem svojim i s Fikolom vojvodom svojim. I Isak im reče: šta ste došli k meni, kada mrzite na me, i otjeraste me od sebe?*

I dođe k njemu Abimeleh iz Gerare, označava nauk vere koji se okreće ka racionalnim stvarim: s Ohozatom prijateljem svojim i s Fikolom vojvodomsvojim, označava glavne stvari nauka njihove vere: I Isak im reče, zašto ste došli k meni kad mrzite na me, i otjeraste me od sebe? označava (pitanje) zašto bi oni želeli ono što je Božansko, kad su ga poricali, i bili protivni onome što je sadržano u unutrašnjem smislu Reči?

3447. *I dođe k njemu Abimeleh iz Gerare, označava nauk vere koji gleda (koji se okreće) prema (poštuje) racionalne stvari. Ovo se vidi iz reprezentacije Abimeleha, a to je nauk vere koji poštuje racionalne stvari (vidi br. 2504, 2509, 2516, 3391, 3393, 3397), i iz značenja Gerare, koja je vera (vidi br. 1209, 2504, 3365, 3384, 3385). Na šta se misli pod naukom vere koji poštuje (traži podršku u racionalnim stvarima), vidi br. 3368. Ovde se govori sve do stiha 33 o onima koji su u doslovnom smislu Reči, a iz toga u nauku vere, i o slaganju njihovog nauka (doktrine) s unutrašnjim smislom, sve dotle dok je on iz doslovnog smisla. Abimeleh i Ohozat njegov prijatelj, i Fikol njegov vojvoda, predstavljaju stvari nauka. Oni su ti koji od vere čine suštinsku stvar, ali ne odbacuju ljubav ka bližnjemu, nego je stavljaju ispod vere, tako da nauk stavljaju ispred života (više drže do nauka nego do života). Naša Crkva ovih dana je uglavnom ovakovoga karaktera, osim (Crkve) Hrišćanskog Paganstvo, gde se dopušta klanjanje svecima i njihovim slikama (prim. prev. Pod Hrišćanskim Paganstvom autor misli na Papstvo odnosno na Rimo-Katoličku Crkvu). Pošto u svakoj Gospodovoj Crkvi ima onih koji su unutrašnji ljudi, i onih koji su spoljašnji ljudi, a unutrašnji ljudi su oni koji su u osećanju dobra, dok su spoljašnji oni koji su u osećanju istine (koji vole više istinu od dobra), tako je i s onima koji su ovde predstavljeni Abimelehom, s njegovim prijateljem, i sa njegovim vojvodom. Unutrašnji su oni o kojima se govori gore (pogl. XXI, stihovi 22-33), gde se kaže za Abimeleha, i za Fikola njegovoga vojvodu, da su došli Abrahamu i sačinili zavet (savez) s njim u Bersabeji (očemu vidi br. 2719,2720), dok su spoljašnji oni o kojima se govori ovde.*

3448. *I Ohozat prijatelj njegov, i Fikolvojvoda njegov, označava glavne (primarne) stvari nauka njihove vere. Ovo je očito iz reprezentacije Abimeleha. Soga njegov*

prijatelj i njegov vojvoda označavaju one primarne stvari, i to baš primarne stvari nauka (doktrine); jer vojvoda, kao i knez, označava primarne (glavne) stvari (vidi br. 1482,2089), a vojska označava same doktrinarne stvari. Razlog da vojska označava doktrinarne stvari, ili stvari koje su istine nižega reda, je to što ratovanje u Reči, i rat, označavaju duhovna ratovanja i rat (vidi br. 1664,1788,2686); isto je označeno i oružjem, naime, kopljima, štitovima, lukovima, strelicama, i sličnim, kao što je više puta gore pokazano; a pošto su istine, ili doktrinarne stvari, instrumenti (sredstva) pomoću kojih se vode bitke, stoga vojska označava te istine ili doktrinarne stvari, kao i lažne ili jeretičke postavke u obrnutom smislu. Da su i prve i druge stvari označene u Reči vojskama, vidi se iz mnogih odlomaka, kao kod Danila: I iz jednoga od njih izide jedan rog malen i naraste vrlo veliki prema jugu i prema istoku i prema krasnoj (slavnoj) zemlji. I naraste dori do vojske nebeske, i obori na zemlji neke od vojske i od zvijezda, i pogazi ih. I naraste dori do poglavara toj vojski i uze mu svagdašnju žrtvu, i sveti stan njegov obori. I vojska bi dana u otpad od žrtve svagdašnje, i obori istinu na zemlju, i što činjaše napredovaše mu. Tada čuh jednog sveca gdje govori, i jedan svetac reče nekome koji govoraše: dokle će trajati ta utvara za svagdašnju žrtvu i za otpad pustoši da se gazi svetinja i vojska? (VIII. 9-13); rog koji raste prema jugu, prema istoku, i premaslavnoj zemlji, označava moć obmane od zla (vidi br. 2832); vojske nebeske označavaju istine; svetac (prvak) vojske označava Gospoda u pogledu Božanske istine; a pošto vojska u dobrom smislu označava istinu, to se kaže da je (Božanska Istina) bacila vojsku na zemlju, a posle da je bacila istinu na zemlju. Kod istoga: Jer će car sjeverni opet dignuti vojsku veću od prve; i poslije nekoliko godina doći će s vojskom velikom i s velikim blagom. Po tom će podignuti silu svoju i srce svoje na cara južnoga s velikom vojskom; i car će južni doći u boj s velikom i vrlo silnom vojskom, ali neće odoljeti, jer će mu se činiti nevjera I koji jedu hljeb njegov satrće ga, vojska će njegova poplaviti, i mnogi će pasti pobijeni (XI. 13,25,26). U ovome se poglavlju govori o ratu između sjevernoga kralja i južnoga kralja; pod severnim kraljem se misli na obmane, a to je isto označeno i vojskom njegovom, a južnim kraljem, i njegovom vojskom označavaju se istine; ovo je proročanstvo o pustošenju Crkve. Kod Jovana: I vidjeh nebo otvoreno; i gle, bejeli konj, a onaj koji sedi na njemu

zove se vjeran i istinit; obučen u haljinu uprskanu krvlju: a Njegova vojska u nebu išla je za njim na bijelim konjima, obučena u laneno platno, bijelo i čisto. I vidjeh zvijer, i careve zemaljske, i njihove vojske, sakupljene da ratuju protivu Onoga koji sjedaše na konju, i protivu Njegove vojske (Otkr. XIX.11,13,14,19). Onaj koji sedi na belom konju stoji za Reč Gospodvu, ili za Gospoda kao Reč (vidi br. 2760-2762): Njegove vojske, koje su išle za Njim u nebu, stoje za istine, stoga i za one u nebu koji su u istinama; zver stoji za zla ljubavi prema sebi; carevi zemaljski i njihove vojske stoje za obmane; ovde se opisuju borbe obmana protivu istina. Kod Davida: Riječju Gospodnjom nebesa se stvoriše, i duhom usta njegovijeh sva vojska njihova (XXXIII.6); vojska njihova ili nebeska, stoji za istine; a pošto vojska označava istine, stoga sinovi carstva, i anđeli, snagom istina u kojima su, nazivaju se vojske nebeske; kao kod Luke: I odjedanput postade s anđelima mnoštvo vojnika nebeskih, koji hvaljahu Boga (II.13). Kod Davida: Blagosiljate Gospoda sve vojske njegove, sluge njegove, koje tvorite volju njegovu! (Psalam CIII.21). Kod istoga: Hvalite ga, svi anđeli njegovi, hvalite ga, sve vojske njegove! (Psalam CXLVIII.2). Kod Isaije: Podignite oči svoje, i vidite; ko je to stvario? ko izvodi vojsku svega toga na broj? i zove svako po imenu, i velike radi sile njegove i jake moći ne izostaje ni jedno? (XL.26). Kod istoga: Ja sam načinio zemlju i čovjeka na njoj stvorio, ja sam razapeo nebesa svojim rukama, i svoj vojsci njihovoj dao zapovijest (XLV.12); gde nebeska vojska stoji za istine, kao što je rečeno. U prvoj Knjizi o carevima: I vidjeh Jehovu kako sjedi na prijestolu, i svu vojsku nebesku kako stoji pored njega, na desnu njegovu i na lijevu Njegovu ruku (XXII.19). Kod Joila: I Jehova pusti glas svoj pred vojskom svojom, jer će oko njegov biti vrlo velik, jer će biti silan onaj koji izvrši volju njegovu; jer će dan Jehovin biti veliki i vrlo strašan, i ko će ga podnijeti? (II.11). Kod Zaharije: I postaviću oko kod doma svojega nasuprot vojsci, nasuprot onima koji dolaze i odlaze. Raduj se mnogo, kćeri Sionska, podvikuj, kćeri Jerusalimska; evo car ide tvoj k tebi, pravedan je i spasava, krotak i jaše na magarcu, i na magaretu, mladetu magaričinu (IX.8,9); govoreći o Gospodovom dolasku. Njegova vojska stoji za istine Božanske, a zbog toga što se sam Gospod bori protivu paklova koji se neprestanu trude da ga napadnu, to se Gospod u Reči često naziva Jehova Savaot, Bog Savaot, Gospod Savaot, to jest,

Gospod vojska nebeskih; kao kod Isaije: Vika stoji ljudstva na gorama kao da je narod veliki, vika i vrema carstva skupljenijeh naroda; Jehova nad vosjama pregleda vojsku ubojitu (XIII.4); carstva naroda stoje za obmane od zala; voditi vojsku u boj označava boriti se za čoveka; pošto dvanaest plemena Izrailjevih predstavljaju Gospodovo nebesko carstvo, a plemena, kao i dvanaest, označavaju sve stvari vere u jednom skupu, to jest, sve istine carstva (vidi br. 577, 2089, 2129, 2130, 3272), stoga se oni nazivaju Jehovinom vojskom (II.4; XII.17,41,51); stoga je bilo zapovedeno da kada budu izlazili iz Egipta, da to bude po četama (kao vojska) (Izlazak VI.26); i da izmere oko vojni po četama (Brojevi I.52); i da se raporede po četama (Brojevi II.1 dio kraja). Da vojske (čete) označavaju istine, jasno je kod Jezikilja: Persijanci i Lidijci i Puteji bijahu u vojsci tvojoj tvoji vojnici. Sinovi Aradski s tvojom vojskom bijahu na zidovima tvojim u naokolo i Gamadeji bijahu u kulama tvojim (XXVII,10,11); govoreći o Tiru , kojim se označavaju unutrašnja poznavanja dobra i istine, stoga i oni koji su u njima (vidi br. 1201); vojska stoji za one koji su u poznavanjima, vidi br. 1163, 1164, 1166, 1195, 1231; štit i kaciga označavaju stvari koje se odnose na duhovnu bitku ili rat. Da vojska u obrnutom smislu označava obmane, vidi se kod Isaije: U to će vrijeme pohoditi Jehova na visini vojsku i na zemlji sve careve zemaljske (XXIV.21); gde vojske na visini stoje za obmane koji potiču od ljubavi prema sebi. Kod Jezekilja: I vratiću te natrag, i metnuću ti žvale u čeljusti, i izvešću tebe i svu vojsku tvoju, konje i konjike, sve dobro odjevene, zbor veliki sa štitovima i štiticićima, sve koji mačem mašu. I doći će iz svojega mjesta, sa sjevernoga kraja, ti i mnogi narodi s tiobom, svi jašući na konjima, mnoštvo veliko i vojska velika (XXXVIII, 4,15); govoreći o Gogu kojim se označava spoljašnje bogoštovanje odvojeno od unutrašnjeg, tako postajući idolopokloničko (vidi br. 11519); vojska njegova stoji za obmane. Kod Jeremije: I poslaću na Vavilon vijače koji će ga razvijati i zemlju njegovu isprazniti, jer će ga opkoliti sa svih strana u dan nevolje njegove. Stijelac neka nateže luk na strijelca i na onoga koji se ponosi svojim oklopom; i ne žalite mladića njegovijeh, potrite mu svu vojsku (LI.2,3); Vavilon stoji za bogoštovanje, kod kojega spoljašnje izgleda sveto, dok je unutrašnje profanisano (vidi br. 1182, 1283, 1295, 1304, 1306, 1308, 1321, 1322, 1326), njegova vojska označava obmane iz toga unutrašnjeg koje je profanisano,

kao što je to označeno Vavilonom i u drugim odlomcima (kao kod Jer. XXXII.2;XXXIV.1,21;XXXIX.1). Kod Jezikilja: Njih će vidjeti Faraon, i utjeđšiće se za svijem mnoštvom svojim, Faraon i sva vojska njegova, pobijeni mačem, Govori Jehova Gospod. Jer zadadoh svoj strah zemlji živijeh, i Faraon će i sve mnoštvo njegovo ležati među neobrezanima s onima koji su pobijeni mačem, govori Gospod Jehova (XXXII.31,32); govoreći o Egiptu, kojim su označeni oni koji izokreću istine umujući od reči-znanja (vidi br. 1164,1165); njegova vojska, ili vojska Faraonova, stoji za obmane; isto je označeno i Faraonovom vojskom i na drugim mestima (kao kod Jer. XXXVII.5,7,11; XLVI.2; Jez. XVII.17). Kod Luke: Kada vidite Jerusalem opkoljen vojskom, tada znajte da je pustoš blizu (XXI.20=; govoreći o svršetku vremena, ili poslednjem vremenu Crkve, kada više nema vere. Da se Jerusalemom označava Crkva, vidi br. 2117, koja je opkoljena vojskom onda kada je obuzeta obmanama ; Otuda je jasno da se nebeskim vojskama, u unutrašnjem smislu, označavaju obmane, o kojima ovako piše u drugoj Knjizi o carevima: Ostaviše zapovesti svoga Boga i načiniše si klesane likove, s dve strane, i načiniše žbun, i klanjaše se vojsci nebeskoj (XVI.16); na drugome mestu, govoreći o Manasiji, piše se: da sačiniše oltar viojsci nebeskoj (XXI.5): a kada je car Josija izneo iz hrama sve posude načinjene za Baala (Vaala), i za svu vojsku nebesku, (XXIII.4); i kod Jeremije: da će izvaditi iz grobova kosti knezova, sveštenika, i proroka, i prinijeti ih suncu, mjesecu, i vojsci nebeskoj, koju ljubljaše, i kojoj služahu, i za kojima iđahu (VIII.1,2). I na drugome mestu: Kuće Jerusalimske i kuće cara Judinog, biće kao Tofet, nečiste, sve kuće gdje na krovovima kadiše svoj vojsci nebeskoj i ljevaše nalive drugiom bogovima (XIX.13). I kod Sofonije: Dignuću ruku svoju nasuprot onima koji kadiše vojsci nebeskoj na krovovima kuća (I.4,5); jer zvezdu su ono što se naziva vojskom nebeskom. A da zvezde označavaju istine, dok u obrnutom smislu označavaju obmane, vidi br. 1129,1808.

3449. *A Isak im reče: što ste došli k meni, kad mrzite na me i otjeraste me od sebe?* znači zašto žele ono što je Božansko kad da osporavaju, i ne vole ono što je sadržano u unutrašnjem smislu Reči? Ovo je jasno iz onoga što je rečeno gore, kod stihova 15,16,19-21.

3450. Stihovi 28,29. *A oni rekoše: vidjesmo zaista da je Jehova s tobom, pa rekosmo: neka bude zakletva između nas, između nas i tebe; hajde da uhvatimo vjeru s tobom. Da nam se ne čini zla, kao što se mi tebe ne dotakosmo i kao mi tebi samo dobro činismo, i pustismo te da ideš u miru, i eto si blagosloven od Jehove.*

A oni rekoše: vidjesmo da je zaista Jehova stobom, označava da su znali da je u tome bilo Božansko: pa rekosmo: neka bude zakletva između nas i tebe; hajde da uhvatimo vjeru s tobom, označava da stvari nauka, posmatrane u sebi samima, ne treba da se osporavaju; da nam se ne čini zla, kao što se mi tebe ne dotakosmo i kao što mi tebi samo dobro činismo, i pustismote da ideš u miru, označava da oni nisu izvršili nasilje nad unutrašnjim smislom Reči, i da neće vršiti nasilje: i eto si blagosloven od Jehove, označava da je to bilo od Božanskog.

3451. *A oni rekoše: vidjesmo zaista da je Jehova s tobom, označava da je Božansko bilo u tome. Ovo je jasno iz značenja izraza Vidjesmo zaista, što je opaziti i tako znati zasigurno; i iz značenja da je Jehova s njim, što znači da je Božansko bilo u tome. Ovde se govori, kao što je gore rečeno (br. 3447), o slaganju doslovnog smisla Reči s unutrašnjim smislom, pa stoga i o slaganju sa doktrinarnih stvari vere, koja je označena Abimelehem, Ohozatom, i Fikolom, onoliko koliko su (razumeli) od doslovnog smisla Reči, s u unutrašnjim smislom; pa stoga (se ovde govori) i o povezanosti Gospodovog carstva na zemlji sa Gospodovim carstvo u nebima, to jest sa Gospodom, preko Reči. Jer Reč je, u najvišem smsislu, Sami Gospod, a u pogledu unutrašnjeg smisla, ona je samo Gospodovo carstvo u nebima, a u pogledu doslovnog smisla, ona je Gospodovo carstvo samo na zemlji, kao što je pre rečeno. A s Gospodovim carstvom na zemlji, to jest, sa Njegovom Crkvom, slučaj je takav, da pošto ona izvodi svoju doktrinu (nauk) iz doslovnog smisla Reči, ona ne može da izbegne da bude ne bude različita ; to jest, jedno društvo će izjaviti za jednu stvar da je to istina vere, jer se tako kaže u Reči; drugo društvo će izjaviti neku drugo stvar, jer da se tako kaže u Reči, i tako dalje. Kao posledica, biće to, da će se Gospodova Crkva, pošto izvodi svoj nauk (doktrinu) iz doslovnog smisla Reči, da će se razlikovati na različitim mestima, i to ne samo po društvima,*

nego i po pojedincima u svakom društvu. Međutim, razlika u naucima nije razlog da Crkva ne bude jedna, pod uslovom da postoji saglasnost u naucima da ljubav ka bližnjemu potiče od vere, i da vera prima život od ljubavi ka bližnjemu, u kome slučaju neko može da ne bude u istini nauka, ali da i pored toga bude u istini života, pa je stoga Gospodovo carstvo ili Crkva u njemu. Stoga, ako neko tvrdi da dobra dela treba da se vrše s nadom u nagradu u nebu, prema doslovnom smislu Reči (kod Mateje, pogl. X.41,42; i na drugim mestima), ali ne misli o zaslugama dok čini dobra dela, i on je isto tako u Gospodovom carstvu, jer je u pogledu života u istini; a pošto je takav s obzirom na život, on lako prima pouku da niko ne zaslužuje nebo, i da dela, ako se misli da ona zaslužuju nagradu, nisu dobra; a tako i u drugim slučajevima. Jer je doslovni smisao takav, da u mnogim odlomcima izgleda paradoksalan (da uči različite stvari), a razlog je u tome, što u Reči postoje izgledi istine koji su prilagođeni onima koji su u spoljašnjim stvarima, to jest onima kojisu u svetskim i telesnim ljubavima. Stoga ovde Abimeleh označava one koji su u doktrinarnim stvarima vere, a koji čine od vere suštinsku stvar za spasenje, kao što je pre rečeno. Ovde se govori i o slaganju njihovih nauka s unutrašnjim smislom; i o tome da do povezivanja dolazi, kao što je očito, samo s onima koji, iako veruju da je vera suštinska, ipak čine (delom) da je ljubav prema bližnjemu suštinska u pogledu života. Jer kad kod ovih postoji pouzdanje i poverenje u Gospoda, što oni nazivaju samom verom, tad su oni u osećanju ljubavi ka Gospodu, pa su stoga u pogledu života u dobru. Ali pogledaj šta je rečeno o ovome predmetu, naime, o ljubavi ka bližnjemu, da je ona ta, a ne stvari nauka, koja sačinjava Crkvu (br. 809, 916, 1796, 1799, 1834, 1844); da stvari nauka nemau vrednosti ako se život s njima ne slaže (br. 1515); da je Crkva različita u pogledu istina, ali da je jedna u pogledu ljubavi ka bližnjemu (br. 3267); da postoji paralelizam (uporednost) između Gospoda i čoveka u pogledu nebeskih stvari dobra, ali ne i duhovnih stvari istine (br. 1831, 1832); da zaista postoji samo jedna jedina doktrina (nauk), naime, doktrina (nauk) ljubavi ka Gospodu i ljubavi ka bližnjemu (br. 3445); da bi Crkva bila jedno kada bi svi bili u ljubavi ka bližnjemu, uprkos razlika u bogoštovanju i doktrinama (br. 809, 1316, 1798, 1799, 1834, 1844, 2982); da bi Crkva bila kao Gospodovo carstvo u nebima kada bi svi bili u

ljubavi ka bližnemu (br.2385); da postoje bezbrojne razlike u dobru i u istini u nebima, ali zbog slaganja (harmonije) oni sačinjavaju jedinstvo, kao organi i udovi tela (br. 684, 690, 3241).

3452. *Pa rekosmo: neka bude zakletva između nas, između nas i tebe, hajde da uhvatimo vjeru s tobom*, označava da doktrinarne stvari njihove vere ne treba osporavati, naime, sve dotle dok su iz doslovnog smisla Reči. Ovo je očito iz značenja zakletve između nas, koja je sporazum (slaganje) doktrinarnih stvari sa doslovnim smislom Reči; i iz značenja izraza *između nas i tebe*, što je slaganje s unutrašnjim smislom. Da zakletva označava povezivanje, vidi br. 665, 666, 1023, 1038, 1864, 2003, 2021. Značenje ovoga je, da pošto je takav slučaj, doktrinarne stvari njihove vere same po sebi ne treba da se poriču; jer, kao što je rečeno, sve doktrinarne stvari, pod uslovom da su iz Reči, ne treba da se osporavaju, jer ih Gospod prihvata, pod uslovom da je osoba koja ih prihvata, u ljubavi prema bližnjemu; jer sve stvari koje su iz Reči, mogu da se povežu sa životom ljubavi prema bližnjemu. A unutrašnje stvari Reči povezuju se sa životom koji je u unutrašnjem dobru ljubavi ka bližnjemu. Vidi ono što je rečeno i navedeno gore (br. 3324).

3453. *Da nam se ne čini zla, kao što se mi tebe ne dotakosmo i kao mi tebi samo dobro činismo, i pustismo te da ideš umiru*, označava da oni nisu povredili unutrašnji smisao Reči, i da ga neće povrediti. Ovo se vidi iz niza stvari u unutrašnjem smislu, i iz onoga što je gore rečeno, kod stihova 11,22,23.

3454. *Jer eto si blagosloven od Jehove*, označava da je to bilo od Božanskog. Ovo je očito iz značenja biti blagosloven od Jehove, kada se to kaže za Gospoda ili, što je isto, kada se to kaže o unutrašnjem smislu Reči, jer Gospod je Reč, koja je Božanska istina (očemu vidi br. 3140); tako da je to bilo od Božanskog; i da oni to nisu povredili, niti da će povrediti unutrašnji smisao, jer je on od Božanskog (porekla). A povrediti unutrašnji smisao je povrediti one stvari koje su osnovne stvari toga smisla, i koje su same svete stvari Reči, a ove su Gospodovo Božansko Ljudsko, ljubav prema Njemu, i ljubav prema bližnjemu. Ove su tri stvari osnovne u unutrašnjem smislu, i one su svete stvari Reči; one su u isto vreme i unutrašnje i

svete stvari svih doktrina (nauka) koje su iz Reči, i unutrašnje i svete stvari svakoga bogoštovanja, jer je u njima samo Gospodovo carstvo. Četvrta (glavna stvar) je, da je Reč, u pogledu svih stvari kako u opštem tako i u pojedinačnom, sve do najmanje čestice ili jote, Božanska, te da je stoga Gospod u Reči. To je ono što ispovedaju i priznaju svi koji izvode svoje nauke (doktrine) iz Reči. Međutim, oni koji priznaju kao sveto samo ono što se pokazuje u slovu, ti odriču svetost Reči u srcu, jer oni ne mogu da opaze ništa sveto u istorijskim delovima, ni u proročkim, osim neku malu spoljašnju svetost, zbog čega je (Reč) nazivaju svetom; ali ona mora da bude u unutrašnjoj svetosti ako je Božanska, i to u svakoj čestici i joti.

3455. Stihovi 30.31. *Tada ih on ugosti; te jedoše i piše. Asjutrada ustavši rano, zakleše se jedan drugome, i otpusti ih Isak, i otidoše od njega s mirom.*

Tada ih on ugosti (načini gozbu), označava obitavati zajedno: *i jedoše i piše,* označava komunikaciju: *a sjutrada ustavši rano,* označava stanje prosvetljenosti; *i zakleše se jedan drugome (čovjek svome bratu),* označava potvrđivanje kod onih koji su u dobru istine: *i otpusti ih Isak, i otidoše od njega u miru,* označava da su bili zadovoljni.

3456. *I ugosti ih (učini im gozbu),* označava obitavanje zajedno. Ovo je očito iz značenja *ugostiti (gozbe),* što je prebivati zajedno (vidi br. 2341).

3457. *Te jedoše i piše,* označava komunikaciju. Ovo se vidi iz značenja *jesti,* što znači komunicirati u odnosu na one stvari koje pripadaju dobru (vidi br. 2187,2343,3168); i iz značenja *piti,* što je komunicirati u pogledu onoga što pripada istini (vidi br. 3089,3168).

3458. *A sjutrada ustavši rano,* označava stanje prosvetljenja. Ovo je jasno iz značenja *jutra,* i *ustati rano,* što je stanje prosvetljenosti: jer *jutro i zora,* u najvišem smislu, označavaju Gospoda, a u unutrašnjem smislu Nebesko Njegove ljubavi, a otuda označavaju i stanje mira (vidi br. 2333,2405,2540,2780): *a ustati,* u unutrašnjem smislu, označava uzvisivanje (vidi br. 2401, 2785, 2921, 2927, 3171). Otuda je očito da *ustati jutrom rano* označava stanje prosvetljenja.

3459. *I zakleše se jedan drugom (čovjeksvome bratu), označava potvrđivanje kod onih koji su u dobru istine. Ovo je jasno iz značenja zakleti se, ili zakletve, koja je potvrđivanje (vidi br. 2842,3037,3375); i iz značenja jedan drugome (čovjeka svombratu), što je dobro istine, ili, što je isto, označava one koji su u tome dobru. Da čovek (vir, muškarac) označava istinu, vidi br. 265,749,1007,3134,3309; a da brat označava dobro, vidi br. 2360. Šta je dobro istine, vidi br. 3295,3332. Oni koji su u ovome dobru predstavljeni su ovde Abimelehemom i koji Filistejima, čiji je kralj bio Abimeleh, a to su oni koji čine od vere suštinsku stvar Crkve, i pretpostavljaju je ljubavi ka bližnjemu. Oni koji su ovakvoga karaktera, to su oni koji su u dobru istine, jer oni izvode iz Reči samo stvari vere, to jest stvari koje pripadaju istine, a ne one koje pripadaju životu. Stoga se oni potvrđuju u stvarima doktrine vere, a ne u doktrinama ljubavi ka bližnjemu: i kada su u dobru, to je dobro poreklom od doktrina istine. Pa ipak, s ovima koji su u ovome dobru, s njima se Gospod povezuje, ali ne onoliko kaliko s onima koji su u dobru ljubavi ka bližnjemu, jer su ljubav i milosrđe duhovne veze, a vera nije, osim kroz ljubav i samilost. Pošto je ovakav sličaj, to se ne kaže da su se zakleli s Isakom, nego čovek s bratom svojim; jer se savez odnosi na dobro, koja je ljubav i samilost, dok se zakletva odnosi na istinu, koja pripada veri (vidi br. 3375). Obitavanje zajedno se odnosi na one koji su u dobru istine koja je od vere (vidi br. 3456). Od onih koji su takvi, u drugom životu, bilo mi je dato da saznam da da su oni odvojeni od onih koji su dobru ljubavi ka bližnjemu, jer su ovi drugi uže povezani s Gospodom od onih prvih; oni prvi su, tako da kažemo, tvrdi, i ne dopuštaju da se lako saviju, i ne komuniciraju; stoga i nisu u nebu, nego na ulazu u nebo.*

3460. *I otpusti ih Isak, i otidoše od Isaka umiru, označava da su bili zadovoljni. Ovo je jasno i bez objašnjavanja. Otuda se vidi da kd ovih ima obitavanja zajedno, ali ne i povezivanja, kao što je gore već rečeno (br. 3459).*

3461. *Stihovi 32,33. Isti dan došavši sluge Isakove kazaše mu za studenac, koji iskopaše; i rekoše: našosmo vodu. I nazva ga Sabeja, otuda se zove grad onaj Bersabeja, do današnjega dana.*

I isti dan, označava stanje: *došavši slugelsakove*, označava racionalne stvari: i *rekoše mu za studenac koji iskopaše; irekoše: nađosmo vodu*, označava unutrašnje istine kod onih stvari: *i nazva ga Sabeja*, označava povezivanje potvrđene istine preko onih stvari: *otuda se zove grad onaj Bersabeja*, označava kvalitet nauka (doktrine) iz toga: *do danadanašnjega*, označava neprekidno stanje.

3462. *I isti dan*, označava to stanje. Ovo je jasno iz značenja dana, koji je stanje (vidi br. 23, 487, 488, 493, 2788); ovde, stanje doktrine o kojoj se govori.

3463. Dođoše slugesakove, označava racionalne stvari. Ovo se vidi iz značenja sluga, koje su racionalne stvari, i reči-znanja (vidi br. 2567): i iz reprezentacije Isaka, koji je Gospod u pogledu Božanskog Racionalnog (vidi br. 1893, 2066, 2072, 2083, 2630, 3012, 3194, 3210). Iz onoga što se događa pre, jasno je šta je ovde predstavljeno Isakom kod Gospoda, naime, Reč u unutrašnjem smislu; jer su Abimelehem, Ohozatom, i Fikolom predstavljene doktrinarne stvari vere, koje su iz doslovnog smisla Reči, kao što su one koje su predstavljene Filistejima u dobrom smislu, to jest, to su oni koji su samo u doktrinarnim stvarima vere, a koji su u dobru u pogledu života, ali su u dobru istine, a čije su doktrinarne stvari u nekoj povezanosti s unutrašnjim smislom, pa tako i sa Gospodom. Jer oni koji su samo u doktrinarnim stvarima vere, i u životu prema njima, oni su u izvesnoj povezanosti (s unutrašnjim smislom), alivrla slaboj, zato što ne znaju šta je ljubav prema bližnjemu, a još mane šta je ljubav ka Gospodu iz osećanja, nego samo iz određene ideje o veri, pa tako nemaju opažanje dobra, nego samo neko ubeđenje da je istinito ono što kažu njihovi nauci (doktrine), tako da je moguće da se potvrde i u onome što je obmana i u onome što je istina, jer čovek može da potvrdi kao dobro samo ono što je istinito. Istina zaista uči šta je dobro, ali ne daje opažanje, dok dobro uči šta je istina kroz opažanje. Svako može znati kakav je ovo slučaj, kao i to kakva je razlika o kojoj se ovde govori, samo iz obične zapovesti o ljubavi ka bližnjemu, *Sve ono što želiš da se tebi čini, čini to drugima.* (Mat. VII.12). Onaj koji sledi ovu zapovest, taj zaista čini dobro drugima, ali čini to zato što je tako zapovedeno, a ne iz osećanja srca. I sve dokle tako radi, on počinje od sebe, pa stoga misli o zasluži. Dok onaj koji to ne čini jer je tako zapovedeno, nego

iz ljubavi ka bližnjemu, to jest, iz osećanja, taj polazi (ne od sebe) nego iz onoga što je dobro u njegovoj volji, a to znači zbog toga što je to za njega zadovoljstvo; i pošto je njegova nagrada samo zadovoljstvo, on ne misli o nagradi. Otuda je jasno kakva je razlika između onih koji čine dobro od vere, i onih koji čine to iz ljubavi ka bližnjemu, i da su prvi udaljeni od samoga dobra, koje je Gospod; ti prvi se ne mogu lako uvesti u dobri ljubavi ka bližnjemu to jest u opažanje toga dobra, jer su oni samo malo u istinama, jer se niko ne može uvesti u to dobro osim onda kada se ono što nije istinito iskoreni iz uma, osobito ubeđenje da je to što oni misle istinito.

3464. *Kazaše mu za studenac, koji iskopaše, i rekoše mu: našli smo vodu, označava (da su našli) unutrašnje istine kroz one stvari. Ovo se vidi iz značenja vode, koja je istine (vidi br. 2702), naime, istine onakve kao što su one iz Reči. Tako, kazati mu razloge što su iskopali studenac, označava da je to bilo zato što su preko toga izveli doktrinarnu stvar. I rekoše: našli smo vodu, označava da u njima, to jest, u doktrinarnim stvarima postoje unutrašnje stvari. Jer, kao što je ranije rečeno, postoje unutrašnje istine u svim doktrinarnim stvarima koje su izvedene iz doslovnog smisla Reči; jer je doslovni smisao Reči kao studenac u kome je voda, jer u svim stvarima Reči u opštem i u posebnom, postoji unutrašnji smisao, koji smisao je i u doktrinama koje su iz Reči. Što se tiče doktrina koje su izvedene iz doslovnog značenja Reči, slučaj je takav, da ako je čovek u njima a u isto vreme i u životu u skladu s njima, on ima korespondenciju (saobraznost) u sebi (između spoljašnjeg i unutrašnjeg smisla). Jer su anđeli, koji su kod njega, u unutrašnjem smislu dok je on u spoljašnjem, a na taj način postoji komunikacija preko doktrina sa nebom, ali sve u skladu s dobrom njegovog života. Kao na primer, kada on kod Svete Večere misli prostodušno o Gospodu, prema rečima koj se koriste u toj prilici, *Ovo je Moje telo, i ovo je Moja krv*, tada su anđeli kod njega u ideji ljubavi prema Gospodu i ljubavi prema bližnjemu, pošto je ljubav prema Gospodu saobrazna (korespondira) sa Gospodovim telom, i sa hlebom, a ljubav prema bližnjemu (saobrazna je) sa krvlju, i sa vinom (vidi br. 1798, 2165, 2177, 2187). A pošto postoji takva saobraznost, stoga se uliva osećanje iz neba preko anđela u sveto stanje u kome je čovek u to vreme, koje osećanje on prima u skladu s*

dobrom svoga života. Jer anđeli su prisutni (obitavaju) kod svakoga u osećanju njegovoga života, a to je u osećanju doktrina u skladu sa kojima on živi, a nikako u osećanju tih doktrina s kojima se ne slaže njegov život. Ako se život ne slaže, na primer, ako je u osećanju sticanja bogatstva i počasti preko doktrina, u takvom slučaju anđeli se povlače, a pakleni duhovi su prisutni u tome osećanju; i ovi čoveka navode na potvrdi u sebi svoju ljubav ka sebi i ka svetgu, a to je persuazivna vera, kojoj nije važno da li je nešto istinito ili nije, po uslovom da se preko toga nešto može steći; ili (ti pakleni duhovi) mu oduzimaju svaku veru, u kojem slučaju doktrina je samo neki zvuk koji se menja i povećava u zavisnosti od ognja koji dolazi od tih ljubavi.

3465. *I nazva ga Sabeja, označava povezanost potvrđene istine preko onih stvari.* Ovo se vidi iz značenja *nazvati*, to jest, po imenu, što je kvalitet (vidi br. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 3422); u ovom slučaju, dakle, označava se povezanost potvrđene istine kroz one stvari, naime, kroz doktrine, jer Sabeja u izvornom jeziku znači zakletva, što je potvrđivanje (vidi br. 2842,3375). Naziva se povezivanje potvrđene istine onda kada se unutrašnje istine spoje sa spoljašnjim istinama, a to su doktrine izvedene iz doslovnog smisla Reči. Da kod ovakvih osoba postoji povezanost kroz istine koje pripadaju veri, a ne toliko kroz dobra koja pripadaju ljubavi ka bližnjemu, bilo je gore pokazano (br. 3463).

3466. *Otuda se zove ovaj grad Bersabeja, označava kvalitet doktrine izvedene otuda.* Ovo se vidi iz značenja imena, što je kvalitet (vidi gore br. 3465); i iz značenja grada, što je doktrina (vidi br. 402, 2449, 2712, 2943, 3216); otuda dolazi naziv Bersabeja, koja u izvornom jeziku znači studenac zakletve, pa na taj način označava i doktrinu potvrđene istine. Da Bersabeja označava doktrinu (nauk), vidi br. 2723, 2850, 2859. Gore, u pogl. XXI, stihovi 30,31, kaže se: *jer si primio iz mojih ruku ono sedam jaganjaca, da mi bude svjedočanstvo, da sam ja iskopao ovaj studenac. Otuda se prozva ono mjesto Bersabeja, jer se ondje zakleše obojica;* u kojem odlomku se Bersabejom označava stanje i kvalitet doktrine, da je ona od Božanskog (da ima Božansko poreklo), i da preko nje dolazi do povezanosti; a pošto se unutrašnje stvari Crkve u to vreme razmatraju u gornjem odlomku, to se

kaže da se mesto nazvalo Bersabejom, dok se u ovom odlomku, zato što se u njemu govori o spoljašnjem smislu, kaže da je tako grad nazvan; jer se o unutrašnjim stvarima govori kao o stanju, koje je označeno mestom (vidi br. 2625, 2837, 3356, 3387), dok se za spoljašnje stvari kaže da su doktrina i da je njihov kvalitet dolazi od njenih unutrašnjih stvari.

3467. *Do dana današnjega*, označava neprekidnost stanja. Ovo se vidi iz značenja izraza *do dana današnjega*, što je neprekidnost stanja (vidi br. 2838).

3468. Stihovi 34,35. *I kad bi Isaku četrdeset godina, uze za ženu Juditu kćer Bera Hetejina, i Bazematu kćer Elona Hetejina. I one zadavahu mnogo jada Isaku i Rebeki.*

I kad bi Isaku četrdeset godina, označava stanje iskušenja u pogledu prirodnog dobra i istine; *i uze za ženu Juditu, kćer Bera Hetejina, i Bazematu, kćer Elona Hetejina*, označava dodatak prirodne istine od drugoga izvora a ne od prave istine: *i one zadavahu mnogo jada Isaku i Rebeki*, označava da je od toga prvo došlo do bola.

3469. *I kad bi Isavu četrdeset godina*, označava stanje iskušenja u pogledu prirodnog dobra istine. Ovo se vidi iz reprezentacije Isava, koji je prirodno dobro istine (vidi br. 3300,3302,3322); i iz značenja četrdeset godina, koje je stanje iskušenja, vidi br. 730,862,2272, a da godine označavaju stanja, vidi br. 487,488,493,893. Razlog da su ove okolnosti navedene o Isavu odmah posle onoga što je izneseno o Abimelehu i Isaku, je u tome, što se ovde govori o onima koji su u dobru istine, to jest, koji su u životu u skladu sa doktrinama izvedenim od doslovnog smisla Reči, jer ovakvi su označeni Abimelehom, i Ohozatom, i Fikolom, kao što je često gore pokazano. Oni koji su u dobru istine, ili u životu u skladu sa doktrinama (učenjima), ti su ponovo rođeni u pogledu unutrašnjih stvari, koje su njihove racionalne stvari ali koje još nisu i njihove spoljašnje stvari, koje su njihove prirodne stvari, jer čovek se ponovo rađa u pogledu Racionalnog pre nego li se ponovo rodi u pogledu Prirodnog (vidi br. 3286,3288), jer prirodno sasvim pripada svetu, i ono je utemeljeno u prirodnom, kao na svome planu, u čovekovo misli i

volji. To je razlog da čovek, dok traje preporod, opaža borbu između racionalnog i prirodnog čoveka (u sebi), i njegovog prirodno ili spoljašnjeg čoveka, i to je razloga da je njegov spoljašnji čovek preporođen mnogo kasnije, kao i to da je preporađa sa više teškoća nego njegov unutrašnji čovek. Jer ono što je bliže svetu i telu, to se ne može lako prinuditi da se pokori unutrašnjem čoveku, osim kroz duže vreme, i preko mnogih novih stanja, u koja treba da bude uveden, a to su stanja priznavanja kakav je on sam i priznavanja kakva je Gospod, naime, priznavanja njegove vlastite nevolje (bede), i Gospodove milosti, tako da postaje ponizan kroz iskušenja i borbe. Pošto je takav slučaj, to se ovde odmah govori o Isavu i njegve dve žene, preko čega su označene takve svari u unutrašnjem smislu. Svako zna šta je prirodno dobro, da je to dobro u kojemu je čovek rođen. Ali šta je prirodno dobro istine, samo malo njih, a možda niko. Prirodno dobro je ono koje je urođeno kod čoveka, i ono se deli u četiri vrste, prirodno dobro od ljubavi prema dobru, prirodno dobro od ljubavi prema istini, ali i prirodno dobro od ljubavi prema zlu, i prirodno dobro od ljubavi ka obmani. Jer dobro u kojemu je rođen, čovek ga prima preko svojih roditelja, bilo oca ili majke. Jer sve što roditelji steknu čestim korišćenjem i navikom, ili preko stvarnog života, u toj meri, to im postaje prisno tako da izgleda sasvim prirodno, i tako postaje nasledno. Ako roditelji koji žive u dobru ljubavi prema dobru, i koji u tome životu osećaju svoje zadovoljstvo i blažensot, ako su u tome stanju onda kada začinju dete, dete prima od toga naklonost ka sličnom dobru. Ako roditelji žive u dobru ljubavi ka istini (o kojem dobru vidi br. 3459,3463), i ako u takvom životu nalaze svoje zadovoljstvo, ako su u tome stanju onda kada je dete začeto, dete prima od njih naklonost ka sličniom dobru. Sličan je slučaj i s onima koji primaju preko nasleđa dobro ljubavi ka zlu i dobro ljubavi ka obmani. Ove se (naklonosti) nazivaju dobrima, jer one u spoljašnjem obliku izgledaju kao dobro, kod onih ljudi kod kojih se pokazuju, iako su (ta dobra) sasvim udaljena od pravoga dobra. Mnogi kod kojih se pokazuje prirodno dobro, imaju takvo dobro. Oni koji su u prirodnom dobru ljubavi ka zlu, oni su nestabilni, i naginju zlima svake vrste, jer oni dopuštaju da budu lako zavedeni, i zbog takve vrste dobra oni naginju zlu, osobito nečistim uživanjima kao što su preljube, i okrutnosti. A oni koji su u prirodnom dobru obmane, oni

naginju obmani svake vrste. Kao posledica takvoga dobra, oni lako upijaju predubeđenja, od licemera i lukavih ljudi, koji znaju kako da zarobe njihov um, i kako da se uvuku u njihova osećanja, i kako da glume nevinost. Danas su većina u Hrišćanskom svetu rođeni u ovim dobrima, to jest dobrima zla i obmane, i oni su ti koji su u prirodnom dobru, zato što su njihovi roditelji uživali u zlu, i u obamni, u stvarnom životu, pa su tako usadili to u svoju decu, i u njihovo potomstvo.

3470. Uze za ženu Kuditu kćer Bera Hetejina, i Bazematu kćer Etona Hetejina, označava dodavanje prirodne istine iz drugoga izvora a ne iz prave istine same. Ovo se vidi iz značenja žene (mulier) koja je istina pridodata dobru, o čemu vidi gore, jer je to predmet o kome se ovde govori; i iz reprezentacije Judite, kćeri bera Hetejina, i bazemate kćeri Elona hetejina, koje su istine ali ne iz pravog izvora. Jer su Hetiti bili pravedni narodi koji su živeli u zemlji Hananskoj, kod kojih je Abraham bio došljak, i od kojihe je kupio pećinu makpilu kao grob (Postanje XXIII.3 do kraja); i kojima je pretsvljena jedna duhovna Crkva među Beznabošcima (vidi br. 2913,2986); a pošto ova nije u istgini iz Reči, to se istim označava istina koja nije iz pravoga izvora; jer narod (nacija) koja predstavlja crkvu, označava kao isto i kvalitet istgine i dobra koji su karakteristični za tu Crkvu, jer jedna crkva je Crkva zbog istine i dobra. Stoga kada se pomene crkva, podrazumeva se istina i dobro, a kada se pominje istina i dobro, podrazumeva se crkva. A taj slučaj je kao što sledi. Prirodno dobro istine nije duhovno dobro, to jest, dobro vere i dobro ljubavi ka bližnjem, sve dok ono nije refoprnisano. Prirodno dobro potiče od čovekovih roditelja, kao pšto je gore rečeno (br. 3469), dok je duhovno dobro od Gospoda. Stoga čovek mora da se ponovo rodi da bi primio duhovno dobro. Dok se ovo izvodi (preporod), dodaju mu se prvo istine ali ne iz pravoga izvora, a koje su takve da se ne spajaju nego samo služe kao sredstvo da se preko njih čovek uvede u prave istine, a kada se uvedu, tada se odvajaju one istine koje nisu bile iz pravoga izvora. Ovaj slučaj je kao kad dečaci, koji prvo nauče mnoge stvari, čak i beskorisne, kao što su igre i slično, preko kojih ne mogu postati mudri. ali se time priprema put da prime korisne stvari koje vode mudrosti. A kada se ov poslednje prime, prethodne se odvajaju, i na kraju odbacuju. Ili to je kao sa voćem, koje je na početku ispunjeno gorkim sokom, pre

nego dobiju slatki sok, a gorki sok, pošto nije pravi, ali preko kojega se uvodi u slatki, pa kada posklednji uđe, onaj prethodni odlazi. Tako je i sa čovekovim Prirodnim dok se nanovo rađa; jer je prirodno dobro takvo, da samo od sebe neće da se povinuje i da služi racionalno dobro, kao što sluga služi gospodara, nego hoće samo da zapoveda. Soga da bi se dovelo u takvo stanja da je poslušni i da služi, sve dok se požude ne oslabe, tek tada krioz utivaj dobra vere i ljubavi ka bližnjemu, preko unutrašnjeg čoveka od Gospoda, bu+iva iskušavan, sve dok se dobro koje je primljeno nasledno ne iskoreno postepeno, i dok se novo dobro je ustali, koje je kao novas vlakna koje se usađuju u čovekovo srce, kroz koja vlakna se uvodi novi sok, dok postupno poraste novo srce: prve istine koje se uvedu, ne mogu da budu iz pravoga izvora, jer ima zala i obmana u prethodnom ili prirodniom dobru, ali to su neke quasi istine ili takvi izgledi istina koji se ulivaju, Pravo dobro je kao krv u su krvnim sudovima, ili kao sok u tkivimam, i ono vodi i primenjuje istine tako da dobijaju pravi oblik; dobro koje se na ovaj način oblikovalo u prirodnom ili spoljašnjem čoveku, je obično ili opšte dobro, kao da je utkano, od pojedinosti i posebnosti duhovnog dobra, preko racionalnog ili unutrašnjeg čoveka, od Gospoda, koji je taj koji oblikuje i stvara iznova. Otuda to da se Gospod u reči tako često natziva Obličitelčjem i Stvoriteljem.

3471. *I one zadavahu mnogo jada Isaku iRebeki*, označava da je prvo otuda došlo do bola (muke). Ovo se vidi iz značenja bole (muke, jada); i iz reprezentacije Isaka i Rebeke, a to je Gospodovo Božansko Racionalno u pogledu Božanskog Dobra i Božanske Istine; jer se ovde u najvišem smislu govori o Gospodu, a u reprezentativnom smislu o onima koji su Njegove slike i prilike, naime, u najvišem smislu o tome kako je Gospod učinio svoje Ljudsko u Sebi Božanskim, a u reprezentativnom smislu, kako Gospod preporuča čoveka, to jest, kako ga čini nebeskim i duhovnim. Da je preporod čoveka slika Gospodove glorifikacije (proslavljenja Njegoog Ljudskog), vidi br. 3403,3138,3212,3296. Razlog da je u početku bilo bola (jada,muke), je u tome da kada se istine uvedu u prirodno dobro, one u početku izazivaju bol, jer se one suprotstavljaju savesti, i unose zebnju, jer su požude prisutne, protivu kojih se bori duhovna istina. Ali se ova početna bol smanjuje, i na kraju sasvim nestaje. Onaje kao slabo i bolešljivo telo, koje treba da

ozdravi po strogom režimu. Ali kada je u ovome stanju (prvom stanju), tada oseća bol (muku).

NASTAVAK O KORESPONDENCIJAMA (SAOBRAZNOSTIMA) I REPRESENTATIVAMA (PREDSTAVAMA), OSOBITO ONIMA KOJE SU U REČI

3472. *Da su sve stvari u opšte i posebno, koje su u smislu slova Reči, predstave duhovnih i nebeskih stvari Gospodovog carstva u nebima, a u najvišem smislu reprezentativi Gospoda Samoga, može se videti iz onoga što je do sada pokazano, i iz onoga što još ostaje da se pokaže, po Božanskoj milosti Gospodovoj. Ali pošto se čovek udaljio od neba, i utopio u najnižu prirodu, čak i u zemaljsku prirodu, njemu se savim odvratno kada se kaže da Reč sadrži dublje stvari nego što su one koje se pokazuju u slovu, a još više kada se kaže, da sadrži neshvatljive stvari, koje su prilagođene samo mudrosti anđela, a još više kada se kaže, da sadrži suštinski Božanske stvari, koje prevazilaze beskrajno i anđeosku mudrost. Hrišćanski svet zaista priznaje da je Reč Božanska, ali u srcu osporava, iako ne jezikom, da je ona Božanska na ovaj način: niti se tome treba čuditi, jer zemaljsko (stanje) u kome je čovek u naše dane, ne može da razume tako uzvišene stvari, niti je (današnji čovek) voljan da ih razume.*

3473. *Da Reč u slovu sadrži ovakva stvari, često se na vidljiv način pokazuje duhovima ili dušama koje dođu u drugi život; i dok se to pokazivalo, bilo mi je dato ponekada da budem prisutan, kao što se može videti iz iskustava koja su pridodata prvom delu ovoga dela, O Svetom Pismu ili Reči, koja sadrži Božanske stvari, koje se pokazuju dobrim duhovima i anđelima (br. 1767-1776, i 1869-1879), iz kojih iskustava, radi potvrde, dopušteno je da iznesem više u onome što sledi.*

3474. *Jedan duh mi dođe, ne dugo posle izlaska iz tela, što se moglo zaključiti iz toga što još uvek nije znao da je u drugom životu, zamišljajući da je još uvek na svetu. Odmah se videlo da je bio odan učenosti; on je odjednom bio podignut na visinu, što me je iznenadilo, zbog čega sam pretpostavio da je on bio jedan od onih koji teže višim stvarima, jer se takvi podižu uvis; ili da je zamišljao da je nebo*

smešteno negde visoko, jer se takvi uzdižu u visinu, kako bi ih se ubedilo da nebo nije tamo na visini, nego u onome što je unutrašnje. Ubrzo sam, međutim, primetio da je on bio uzdignuto anđeoskih duhova, koji su napred malo na desno na prvom pragu neba. Otuda je zatim sa mnom razgovarao, govoreći, da vidi stvari uzvišenije nego što ljudski um može zamisliti. Dok se ovo događalo, on je čitao prvo poglavlje knjige Deutoronomija (Zakoni Ponovljeni) o Jevrejskom narodu, da su neki on njih bili poslani kao izvidnice (skauti, špijuni) u zemlju Hanansku, da vide šta je tamo: dok je ovo čitao, rekao je da ne opaža ništa što je u smislu slova, nego samo stvari koje su sadržane u duhovnom smislu, i da su one divnije nego što se to može opisati. Ovo je bilo na prvome pragu na ulazu u nebo; šta li je tek onda u samom anđeoskom nebu? Neki duhovi, koji su u ovoj prilici bili oko mene, a koji pre toga nisu verovali da je Gospodova Reč takva, kajali su se što ranije nisu verovali, pa u tome stanju rekoše da veruju, jer da su ga čuli gde govori da čuje, vidi, i opaža da je tako. Ali ostali duhovi su nastavili da ne veruju, pa su rekli da nije tako, nego da su to samo fantazije, pa su stoga i ovi bili podignuti, otkuda su sa mnom razgovarali, kada su priznali da je to daleko od bilo koje fantazije, jer da sada zaista opažaju da je tako, i to opažanjem koje je izoštrenije nego što se može osetiti u životu tela. Ubrzo su i ostali bili podignuti u isto nebo, a među njima i jedan s kojim sam se poznavao dok je živeo u telu, a koji je svedočio o istome, naime, da od iznenađenja nije u stanju da opišeslavu Reči u njenom unutrašnjem smislu; u isto vreme, govoreći s nežnim saosećanjem, reče, da je zavidljujuće da čovek ne zna ništa o ovim stvarima. U dve prilike posle ove, video sam druge uzdignute u drugo nebo među anđeoske duhove, i oni su otuda sa mnom razgovarali; ja sam za to vreme čitao treće poglavlje Deutoronomija (prim.prev. Zakoni Ponovljeni, ili Peta Knjiga Mojsijeva) od početka do kraja; rekoše da su samo u unutrašnjem smislu Reči, tvrdeći da nema nijedne tačke ili jote a da ne sadrži nešto duhovno što se divno slaže s ostalim, kao i to da imena označavaju stvari. Isto tako rekoše da im je ovo sve bilo dato da vide, jer prethodno nisu verovali jesve uopštem i u posebnom u Reči nadahnuto od Gospoda; ovo su sve bili spremni da pred drugim potvrde zakletvom, ali im to nije bilo dopušteno.

3475. *Da u nebima postoje neprekidni reprezentativi (predstave), onakve kakve su u Reči, bilo je u nekoliko prilika rečeno i pokazano ranije. Ovi su reprezentativi takvi, da ihduhovi i anđeli vide u jasnijoj svetlosti nego što je svetlost u po dana na svetu. Ovi su reprezentativi takvi, da ono što (duhovi) vide u spoljašnjem obliku, to anđeli opažaju u njihovom značenju u unutrašnjem obliku, i to opažaju stvari koje su još više unutrašnje. Jer postoje tri neba; u prvom nebu ovi se reprezentativi pokazuju u spoljašnjem obliku, uz opažanje šta oni označavaju u unutrašnjem obliku; u drugom nebu oni se pokazuju onakvi kakvi su u unutrašnjem obliku, uz opažanje onoga što je još više u unutrašnjem obliku; u trećem nebu oni se pokazuju u još više unutrašnjem obliku, koji je najdublji. Reprezentativi koji se pokazuju u prvom nebu, to su opšti reprezentativi onih stvari koje se pojavljuju u drugom; a oni koji se pokazuju u drugom, to su opšti reprezentativi onih stvari koje se pokazuju u trećem. Na taj način, u onima koji se pokazuju u prvom nebu, sadržani su unutra oni koji se pokazuju u drugom, a u ovima su sadržani oni koji se pokazuju u trećem; a pošto se tako pokazuju po stepenima, to se vidi koliko su savršeni, kako ispunjeni mudrošću, i kako su u isto vreme srećni oni koji su u reprezentativima najdubljeg neba, a koji su sasvim neizrecivi, pošto mirijade mirijada izlažu jednu posebnost neke opšte reprezentacije. Sve stvari u opštem i u posebnom u ovim reprezentativima odnose se na Gospodovo carstvo, a ove su povezane sa stvarima koje pripadaju Gospodu Samome. Oni koji su u prvome nebu, u svojim reprezentativima vide ono što postoji u sferi Gospodovog carstva, a u njima ono što je u sferi još više unutrašnjoj, pa tako vide reprezentative Gospoda, ali samo iz daleka; oni koji su u drugome nebu, u svojim reprezentativima vide ono što je u najdubljoj sferi carstva, i tamo Gospoda vide iz veće blizine; a oni koji su u trećem nebu, oni vide Samoga Gospoda.*

3476. *Otuda se može znati kakva je slučaj sa Reči; jer je Reč data od Gospoda čoveku, atako isto i anđelima, da bi preko nje oni bili s Njim. Jer Reč je sredstvo sjedinjavanja zemlje sa nebom, i neba sa Gospodom; njen doslovni smisao je ono što sjedinjava čoveka sa prvim nebom; a pošto unutar doslovnog smisla postoji unutrašnji smisao, koji govori o Gospodovom carstvu, a unutar ovoga najviši smisao, koji govori o Gospodu, a ovi smislovi su poredani jedan unutar drugoga, to*

pokazuje kakva je priroda sjedinjavanja koje se ostvaruje sa Gospodom uz pomoć Reči.

3477. *Rečeno je već da u nebima postoje neprekidni reprezentativi, i to takvi koji sadrže najdublje tajne mudrosti; oni koji se pokazuju čoveku iz doslovnog smisla, njih je tako malo da su kao voda u maloj bari opoređena s okeanom. Priroda reprezentativa u nebima se može videti iz onoga što je do sada rečeno, iz onoga što je viđeno, kao i iz onoga što sledi. Predstavljen je preda mnom i pred nekim duhovima jedan široki put i jedan uski put, koji se pominju u Reči; široki put koji vodi u pakao, a uski put koji vodi u nebo. Široki put bio je ukrašen drvećem i cvećem, i sličnim stvarima, koje u spoljašnjem obliku izgledaju lepe i prijatne, ali su u njima bile skrivene zmije i vipere raznih vrsta, koje duhovi nisu videli. Uski put nije bio ukrašen drvećem i cvećem da bise to videlo, nego je izgledao tmuran i taman, ali su nanjemu bila mala deca anđeli najlepše ukrašena u rajskim vrtovima i cvetnim vrtovima, koje duhovi nisu videli. Tada su duhovi upitani kojim putem žele da idu? Oni rekoše, širokim putem; onda su odjednom njihove oči bile otvorene, i oni videli zmije, a na uskom putu anđele; tada su ponovo upitani, kojim putem žele da idu? Tada su oklevali u tišini: i kada je zaista njihov vid bio otvoren, rekoše da žele ići uskim putem, a kada je njihov vid bio zatvoren, govorili su da žele da idu širokim putem.*

3478. *Tako isto, pred nekoliko duhova predstavljen je šator sa kovčegom. Jer oni koji su uživali u Reči, dok su živeli na svetu, njima se ovakve stvari predstavljaju u vidljivom obliku. Tako je u ovoj prilici predstavljen šator sa svim što je u njemu, naime, sa predvorjem, zavesima izvana i velovima iznutra, svećnjakom, i sedištem milosti sa heruvimima. A u isto vreme bilo je dato dobrim duhovima na opaze šta svaka pojedinost označava. Šator je predstavljao tri neba, a svedočanstvo nad kojim je bilo sedište milosti, predstavljalo je Samoga Gospoda. A onoliko koliko su im oči bile otvarane, toliko su videli stvari još više nebeske i Božanske, o kojima ništa nisu znali za života u telu, a što je iznenađujuće, i namanja pojedinost imala je neko značenje, čak i spone i prstenovi. Kao primer uzmimo hleb koji je bio na stolu; u ovome, kao u predstavi i simbolu, oni su opažali u toj hrani od koje anđeli*

žive, nebesku i duhovnu ljubav sa radošću i srećom, a u toj radosti i sreći, oni su opažali Samoga Gospoda, kao hleb i manu iz neba. A pored ovog, opažali su mnoge druge pojedinosti u obliku, položaju, i broju hlebova, kao i u zlatu koje je bilo okolo njih, kao i u svetnjaku iz kojega je izbijala blistava svetlost s drugim predstavama stvari koje su neopisive. Iz ovoga se može videti da su obredi i predstave u Jevrejskoj Crkvi sadržavali sve tajne Hrišćanske Crkve, a tako isto da bi oni kojima su predstave i značenja Reči Staroga zaveta bile otvore, mogli znati i opažati tajne Gospodove Crkve na zemljama, dok su još živeli na svetu, kao i tajne nad tajnama Gospodovog carstva u nebima, kada stignu u drugi život.

3479. *Jevreji koji su živeli pre nego li je Gospod došao, kao i oni koji su živeli posle toga, mislili su o obredima svoje Crkve, da se Božansko služba sastoji samo od spoljašnjih (stvari), bez obzira šta one predstavljaju i označavaju. Jer oni nisu znali, niti su bili voljni da znaju, da nešto unutrašnje postoji u bogoštovanju i u Reči, i da postoji život posle smrti, niti da postoji nebo, jer su bili sasvim čulni i telesni. I pošto su bili u spoljašnjim stvarima odvojeno od unutrašnjih, njihovo je bogoštovanje relativno bilo idolopokloničko, tako da su oni bili vrlo skloni da se klanjaju bilo kojim bogovima, ako su bili ubeđeni da im ti bogovi mogu doneti napredak. Ali pošto je ova nacija bila takvoga karakera da je bila u stanju da bude svetom spoljašnjem (bogoštovanju), i na taj način smatrajući svetim obrede kojima su bile predstavljene nebeske stvari Gospodovog carstva, i pošto su smatrali svetima Abrahama, Isaka, i Jakova, a tako isto i Mojsija i Arona, a posle i Davida, koji je predstavljao Gospoda, a naročito zato što su Reč smatrali svetom, u kojoj su sve stvari u opštem i u posebniom predstave i značenja stvari Božanskih, stoga je u toj naciji bila ustanovljena reprezentativna Crkva. Ali da je ta nacija znala unutrašnje stvari toliko da ih je i priznavala, ona bi ih bila profanisala, i na taj način, dok bi bili u svetom Spoljašnjem, bili bi bili u isto vreme u profanom Unutrašnjem (bogoštovanju), pa tako ne bi bilo komunikacije s nebom kroz tu naciju. Otuda to, da njima nisu bile otvorene unutrašnje stvari, niti da je u njima Gospod, koji je mogao da spasi njihove duše. Pošto je Judino pleme bilo ovakvoga karaktera više od ostalih plemena, i pošto i danas, kao i pre, smatraju svetima obrede koji se obavljaju izvan Jerusalima, i pošto smatraju svetima svoje*

patrijarhe, i pošto smatraju osobito svetim Reč Staroga Zaveta, i pošto je bilo provideno da će Hrišćani skoro sasvim odbaciti Reč, i da će tako ukaljati unutrašnje stvari preko profanih stvari, stoga je tanacija bila sačuvana, prema Gospodovim rečima kod Mateje (pogl. XXIV.34). Bilo bi drugačije da su Hrišćani, koji su bili upoznati s unutrašnjim stvarima, dasu i živeli kao unutrašnji ljudi; u tome slučaju, ta nacija, kao i druge nacije, bi bila odstranjena pre mnogo vekova. A kod te nacije, slučaj je takav, da njihovo spoljašnje bogoštovanje, ili svetost bogoštovanja, ne može da utiče na njihove unutrašnje stvari, jer su one nečiste zbog prljave ljubavi prema sebi, i kroz nečistu ljubav prema svetu, kao i zbog njihovog naginjanja idolatriji zbog klanjanja spoljašnjim stvarima odvojeno od unutrašnjih stvari. Pa na taj nači, pošto u sebi nemaju ništa od neba, oni nemaju šta da ponesu sa sobom u drugi život, osim maloga broja onih koji žive u uzajamnoj ljubavi, i koji ne preziru druge u upoređenju sa sobom.

3480. *Isto tako bilo je pokazano, kako nečiste stvari kod te nacije nisu sprečile da se unutrašnje stvari Reči, to jest, njene duhovne i nebeske stvari, pokazuju kao prisutne u nebu; jer su one nečiste stvari bile uklanjane, tako da se nisu opažale, a zla su bila promenjena u dobro, tako da je spoljašnja svetost služila kao plan (podloga), pa su unutrašnje stvari bile pokazivane kao prisutne pred anđelima, bez ikakve smetnje. Otuda je pokazano kako je taj narod, iako iznutra idolopokloničan, mogao predstavljati svete stvari, čak i Samoga Gospoda, i kako je Gospod mogao da obitava posred ove nečistote (Leviska XVI.16); i kako je stoga Gospod mogao da ima nešto slično Crkvi tamo, jer reprezentativna Crkva je samo jedna sličnost Crkvi, a ne stvarna Crkva. Kod Hrišćana se to ne može tako lako izvesti, jer su oni upoznati sa svetim stvarima bogoštovanja a u njih ne veruju; stoga oni ne mogu biti u svetom Spoljašnjem odvojeno od Unutrašnjeg. Osim toga, kod onih koji su u životu vere, komunikacija se vrši preko dobara kod njih, kada se zla i obmane u međuvremenu uklanjaju; a tada, što je zadivljujuće, sve stvari opšte i posebne u Reči, dok ih oni čitaju, pokazuju se pred anđelima, uprkos toga da oni koji čitaju ne obraćaju pažnju na njihov smisao, što je bilo pokazano kroz mnoga iskustva (prilike), jer kod njih Unutrašnje, koje se ne opaža lako, služi kao plan (podloga).*

3481. Često razgovaram sa Jevrejima koji su u drugom životu. Oni se pojavljuju napred u nižoj zemlji, ispod plana levoga stopala. Jednom sam razgovarao o Reči, o zemlji Hananskoj, i o Gospodu. O Reči, da sadrži najdublje tajne koje se ne pokazuju ljudima; ovo su dopuštali; sledeće, da se tajne koje su tu sadržane, da se odnose na Mesiju i Njegovo carstvo; i ovo su bili voljni da dozvole. Ali kad sam rekao da Mesija na hebrejskom znači isto što i Hristos na grčkom, to nisu bili voljni na čuju. Dalje, kada sam rekao da je Mesija onaj koji je najsvetiji, i da je Jehova u Njemu, i da se samo na toga misli pod Svecem Izrailjevim, i Bogom Jakovljevim, i da pošto je On najsvetiji, samo onaj koji je svet može da bude u Njegovom carstvu, ne u vanjskom nego u unutrašnjem obliku, stoga da oni koji su u prljavoj ljubavi ka svetu, i koji sebe uzdižu iznad svakog drugog naroda, i koji se uzajamno mrze, sve ovo nisu mogli da slušaju. Posle toga, kada sam im rekao daće, prema proročanstvima, Mesijino carstvo biti večno, i da oni koji su u Njemu, da će naslediti zemlju za uvek; i da pretpostavljajući da će Njegovo carstvo biti od ovoga sveta, i da će oni biti uvedeni u zemlju Hanansku, da bi to bilo samo za nekoliko godina koje čine čovekov život. Pored toga, da su svi oni koji su posle toga biti izgnani iz zemlje Hananske, da ti nisu uživali to blaženstvo; i da otuda mogu da znaju da je zemljom Hananskom bilo predstavljeno i označenebesko carstvo. A posebno, jer sada znaju da su u drugom životu, i da će živeti za uvek, i da je to očito da Mesija ima svoje carstvo baš tu; i da im je bilo dato da razgovaraju s anđelima, iz čega mogu da znaju da je celo anđeosko nebo Njegovo carstvo. Dalje, da se pod novom zemljom, novim Jerusalimom, i novim hramom o kome govori Jezikijelj, označava samo Mesijino carstvo. Na sve ovo nisu bili u stanju da odgovore bilo šta, osim da treba dati Mesija odvde u zemlju Hanansku, i da treba da umru posle nekoliko godina, i da ostave blaženstvo koje će uživati, što je činilo da gorko zaplaču.

3482. Jezik koji se koristi u Reči, iako izgleda čoveku prost, i u nekim odlomcima neuglađen, jeste sami anđeoski jezik, ali u onome što je poslednje; jer anđeoski govor ili jezik, koji je duhovan, kada se ulije u ljudske izraze, može da se ulije (pretopi) samo u onaj koji je u Reči, jer u njoj sve je u predstavama, i svaki izraz ima značenje. Drevni ljudi, koji su razgovarali s duhovima i s anđelima, imali su

samo takav jezik: bio je ispunjen predstavama, i postojao je duhovni smisao u svemu. I knjige kod drevnih bile su tako napisane, jer se njihova mudrost sastojala u tome da tako govore i pišu. Otuda se može videti koliko se čovek udaljio od neba; u naše dane, on ne zna da u Reči postoji išta drugo ovim ono što je u slovu, niti da u u njoj postoji duhovni smisao. Sve što je iznad slova, on naziva misličnim, i zbog toga to odbacuje. Otuda to, da danas ima toliko teškoća u komunikaciji s nebom, toliko da samo mali broj veruje da postoji nebom i, što je iznenađujuće, manje takvih (koji veruju) ima među učenicima nego među prostima.

3483. Što god se vidi u svemiru, sve predstavlja Gospodovo carstvo, tako da nema ničega u eterskom i zvezdanom svemiru, ili na zemlji i u tri njena carstva, a da nije na svoj nači u po svojoj meri reprezentativno. Jer su sve stvari u opštem i u posebnom u prirodi ulitativne slike; jer iz Božanskog proističu nebeske stvari koje pripadaju dobru, a iz nebeskih stvari duhovne stvari koje pripadaju istine, a iz jednih i drugih, proističu prirodne stvari. Otuda se vidi koliko je gruba, koliko zemaljska i koliko izokrenuta ljudska inteligencija, koja pripisuje sve prirodi odvojenoj ili lišenoj uticaja onoga što je iznad (pre) nje, ili odvojenoj od svoga uzroka. Oni koji tako misle i govore, misle o sebi da su mudriji od ostalih, kada pripisuju sve prirodi; dok se anđeoska inteligencija sastoji u tome, da se ništa ne pripisuje prirodi, nego da se sve pripisuje Gospodovom Božanskom, to jest životu, a ne nečemu što je mrtvo. Učeni znaju da je supstancija neprekidna egzistencija, ali je suprotno njihovom osećanju za obmanu, i tako suprotno ugledu učenih, reći da priroda neprekidno supsistira, pošto je u početku egzistirala, od Gospodovog Božanskog. Sada, pošto sve stvari u opšte i posebno supsistiraju od Božanskog, to jest, one neprestano egzistiraju (postoje), i sve su stvari u opšte i posebno otuda, to mora da one predstavljaju one stvari preko koji su počele da postoje, to iz toga sledi, da je ceo vidljivi svemir teatar (pozornica) koja predstavlja Gospodovo carstvo, i da je ono predstava Gospoda Samoga.

3484. Iz mnogo iskustva bio sam poučen, da postoji samo jedan život, koji je Gospodov život, i da taj život utiče i uzrokuje da čovek živi, i čini da dobro i zlo živi. Ovome životu korespondiraju oblici koji su supstancije, koje preko Božanskog

uticajaoživljavaju, i to tako, da njima izgleda da žive same od sebe. Ova korespondencija je korespondencija organa sa životom: onakav kakav je korespondirajući organ, takav je i život koji oni žive. Oni ljudi, koji su u ljubavi i u milosrđu, oni su u korespondenciji, jer se život kod njih prima na odgovarajući (adekvatan) način: ali oni koji su u stvarima suprotnim ljubavi i milosrđu, ti nisu u korespondenciji, jer se u njima život ne prima na odgovarajući (adekvatan ili korespondirajući) način; pa na takav način, oni imaju život prema tome kakvi su (kakav je njihov kvalitet). Ovo se može ilustrovati preko prirodnih oblika, u koje se uliva svetlost sunca; onakvi kakvi su oblici (forme), takva je i modifikacija te svetlosti; u duhovnom svetu modifikacije su duhovne, pa stoga u tome svetu, kakav je oblik koji prima, takva je i inteligencija i mudrost tamošnjih stanovnika; otuda to, da dobri duhovi i anđeli izgledaju kao oblici ljubavi ka bližnjemu, dok zli i pakleni duhovi izgledaju kao oblici mržnje.

3485. *Reprezentativi koji postoje u drugom životu, to su izgledi, ali živi izgledi, jer su oni oblici svetlosti života. Svetlost života je Božanska Mudrost, koja je samo od Gospoda, pa su otuda sve stvari koje postoje u toj svetlosti, stvarne, a ne kao one koje postoje u svetlosti ovoga sveta. Stoga oni koji su u drugom životu, ponekad kažu da su stvari tamo stvarne, dok stvari koje čovek vidi, relativno nisu stvarne, jer prve žive, pa i onda neposredno posle toga života, dok druge stvari ne žive (ni u ovome svetu), pa stoga one ne žive ni posle života (na svetu), osim onako i onoliko koliko su stvari ovoga sveta odgovarajuće i korespondirajuće s onima koje postoje u svetlosti neba. Otuda se vidi šta su reprezentativi (predstave), a šta su korespondencije (saobraznosti).*

KNJIGA POSTANJA.

POGLAVLJE DVADESET SEDMO.

3486. na početku prethodnog poglavlja od br. 3353 do br. 3356, objašnjeno je ono što je Gospod rekao i pretskazao o svršetku vremena ili o kraju dana (vremena) Crkve, kod mateje XXIV.stihovi 3-7. U početku poglavlja, po Gospodovoj Božanskoj

milosti, objasniću ono što je tamo redom rečeno, naime, ono kod istoga Jevanđeliste, gde se nalaze ove reči: A toje početak stradanja. Tada će vas predati na muke, pobiće vas, i svi će narodi omrznuti na vas imena mojega radi. I tada će se mnogi sablaznuti i drug druga izdaće, i omrznuće drug na druga. I izići će mnogi lažni proroci i prevariće mnoge. I što će se umnožiti bezakonje, ohladnjeće ljubav mnogih. Ali koji pretrpi do kraja, blago njemu. I propovijedaće se ovo jevanđelje o carstvu po svemu svijetu za svjedočanstvo svijem narodima, i tada će doći pošljedak (XXIV. 9-14).

3487. Rečima koje prethode, i onima koje su objašnjene u br. 3353-3356, opisano je prvo stanje izopačenosti Crkve, koje je bilo to, da (ljudi) nisu više znali šta je dobro i šta je istinito, nego su raspravljali među sobom o dobru i istini, a iz čega su potekle obmane. Međutim, ovim rečima se opisuje drugo stanje izopačenosti Crkve, koje je u tome, da su prezirali dobro i istinu, i da su se okrenuti od njih (dobra i istine), i da je tada vera u Gopsoda počela da nestaje, onako kako je kod njih nestajalo ljubavi prema bližnjemu.

3488. Da je drugo stanje izopačenosti Crkve opisano u onim Gospodovim rečima kod Jevanđeliste, jasno je iz unutrašnjeg smisla, koji je kao što sledi. *A ovo jepočetak stradanja*, označava ono što prethodi, naime, prvo stanje izopačenosti Crkve, koje je, kao što je rečeno, onda kada (ljudi) više ne čeznu da znaju šta je dobro i šta je istinito, nego se raspravljaju o dobru i istini među sobom; otuda potiču zablude, pa stoga i jeresi (krivoverja). Da je ovo dovelo do izopačenja Crkve pre nego je prošlo mnogo vremena, jasno je iz toga, da je Crkva u Hrišćanskom svetu bila podeljena, i to u skaldu s njihovim mišljenjem o dobru i istini, što znači da je izopačenje Crkve otpočelo davno. *Tada će vas predati na muke, i pobiće vas, i pobićevas*, označava da će dobro i istina početi da nestaju, prvo kroz muke, to jest, kroz izopačenja; posle ubijanjem, to jest, odricanjem: da ubiti, kada se odnosi na dobro i istinu, označava ne primati više, i odricati, vidi br. 3387,3395. Pod *vas*, to jest, pod apostolima, označene su sve stvari vere zajedno, a to znači i njeno dobro i njenu istinu: da su te stvari označene sa dvanaest apostola, vidi br. 577, 2089, 2129, 2130, 3272, 3354, i to je ovde vrlo jasno, jer se ovde ne govori o

besedama apostola, nego o svršetku vremena. *I svi će narodi omrznuti na vas*, označava prezrenje i odvratnost, jer ovo je tipično za mržnju: *svi narodi*, označava sve one koji su u zlu; da narodi označavaju istinu, vidi br. 1259, 1260, 1849, 1868, 2588. *Imena Mojega radi*, označava radi Gospoda, stoga, radi svih onih stvari koje su od Njega. Gospodovo ime označava sve zajedno čime se On obožava, stoga i sve što pripada Njegovoj Crkvi, vidi br. 2724,3006. *I tada će se mnogi sablazniti (posrnuti), i drug druga izdaće, i i omrzuće drug druga*, označava neprijateljstva zbog tih stvari; *mnogi će se sablazniti (posrnuti)*, označava neprijateljstvo u njima samima. Da bi ovo bila omraza i kamen spoticanja, pretskazano je svuda u Reči. Iznati drug druga, znači neprijateljstvo između njih samih, koje je posledica zla koje se suprotstavlja dobru. *I izaći će mnogi lažniproroci, i prevariće mnoge*, označava propovedanje obmane; da lažni proroci označavaju one koji propovedaju obmane, pa stoga označavaju lažna učenja, vidi br. 2534; *i prevariće mnoge*, označava daće se (obmane) razgranati. *I što će se bezakonje umnožiti, i ohladnjeće ljubav mnogijeh*, označava smrt ljubavi, jer jedno ide s drugim; gde nema vere, nema ni ljubavi ka bližnjem, a gde nema ljubavi ka bližnjem, tamo nema ni vere. Ali ljubav ka bližnjem je ta koja prima veru, a tamo gde nema ljubavi, tamo se vera odbacuje; otuda je izvor svake obmane i svakoga zla. *A koji pretrpi do kraja, blago njemu*, označava spasenje onih koji su u ljubavi prema bližnjemu; *onaj koji pretrpi do kraja*, označava onoga koji de dopušta da bude zaveden, a to je onaj koje ne podlegne u iskušenju. *I propovijediće se ovo evanđelje po svemu svijetu za svjedočanstvo svijem narodima*, označava da će ovo prvo biti poznato Hrišćanskom svetu; propovedaće se, znači da će biti poznato; evanđenje (dobra vest) o carstvu, označava ovu istinu da je tako; evanđelje (dobra vest) znači najavu, carstvo označava istinu; da carstvo označava istinu, vidio br. 1672,2547; po svemu svijetu, označava Hrišćanski svet. Da je zemlja tamo gde je Crkva, to jest Hrišćanski svet, vidi br. 662,1066,1067,1262,1733,1850,2117,2118,2928,3355. Crkva se ovde naziva ceo (nastanjeni) svet, zbog života vere, to jest, zbog dobra koje je od istine; da nastavati znači živeti, a da stanovnici označavaju dobra od istine (br. 1293,2268,2451,2712,3384); za svjedočanstvo, označava da bi oni znali, tako da ne

mogu neznanje da koriste kao izgovor; svijem narodima, znači svim zlima (br. 1259,1260,1849,1868,2588); jer kada su ljudi u onome što je obmana i zlo, oni više ne znaju šta je dobro i istina; oni tada veruju da je laž istina, i da je zlo dobro, i obratno. Kad bude Crkva u ovakvom stanju, tada će doći pošljedak. U stihovima koji slede, a koji će biti objašnjeni, Gospodovom Božanskom milosti, na početku sledećeg poglavlja Knjige Postanja, govoriće se o stanju Crkve, koje se naziva gadost (abominacija), a koje je treće stanje.

3489. Da je Crkva takva, to ne opažaju oni koji su u Crkvi, naime, koji je preziru i koji su protivni dobru i istini, i koji su raspoloženi neprijateljski prema njima, osobito protivu Gospoda Samoga. Jer oni prisustvuju javnom bogoštovanju, oni slušaju besede, i oni su u izvesnoj svetosti kada su tamo, i kada pristupaju Svetoj Večeri, i kada među sobom razgovaraju o tim stvarima; ovo čine kako dobri tako i rđavi. Otuda to, da je to preziranje nevidljivo ljudima, a još manje vidljiva njihova odvratnost, a najmanje neprijateljstvo prema dobrima i istinama vere, i prema Gospodu. No ove su stvari samo izvanjski oblici, kojima jedni druge obmanjuju; dok su unutrašnji oblici ljudi u Crkvi sasvim različiti, čak i suprotni spoljašnjim oblicima. Ovde se opisuju unutrašnji oblici, i oni su onakvi kavi su gore opisani; kakvi su zaista, to se pokazuje uživo u nebima, jer anđeli opažaju samo ono što je unutrašnje, to jest, ciljeve, namere i volju, pa i misli koje iz ovih potiču. Koliko se ovi (oblici) razlikuju od spoljašnjih oblika, jasno je po onima koji dolaze iz Hrišćanskog sveta u drugi život (o kojima vidi br. 2121-2126). Jer u drugom životu, oni misle i govore samo prema svom unutrašnjem, jer se sve što jespoljašnje napušta zajedno sa telom. U drugom životu jasno je, da iako su ovakve osobe izgledale mirne na svetu, one mrze jedna drugu, i tada se pokazuje da su mrzeli sve stvari koje pripadaju veri, osobito Gospodu. Jer kada se Gospod samo pomene pred njima u drugom životu, oni oko sebe šire sferu ne samo prezira, nego i odvratnosti, i neprijateljstva prema Njemu, koja se sfera oko njih širi, čak i oko onih koji su nekad na izgled pobožno govorili i besedili o Njemu; isto je tako kada se pomene ljubav prema bližnjemu. Oni su takvi u unutrašnjem obliku, jer se tamo pokazuje, da su se spoljašnje stege ukolinile dok su živeli na svetu, to jest, da se nisu plašili za svoj život, da se nisu bojali zakona, a osobito gubitka ugleda,

radipočasti kojima su težili, i radibogatstva zakojima su čeznuli, oni bi bili jurnuli jedan protivu drugoga s dubokom mržnjom, sledeći svoju narav i svoje misli; i bili bi oteli dobra drugima bez savesti, i bili bi ubijali druge nesavesno, osobito nevine osobe. Takvi su Hrišćani ovih dana iznutra, osim maloga broja onih koji nisu poznati. Iz ovoga se vidi kakva je Crkva.

POGLAVLJE XXVII.

- 1. Kad Isak ostarje i oči mu potamnješe, te ne viđaše, dozva Isava starijega sina svojega, i reče mu: sine! A on odgovori: evo me.*
- 2. Tada reče: evo ostario sam, ne znam kad ću umrijeti;*
- 3. Uzmi oružje svoje, tul i luk, i izidi uplaninu, te mi ulovi lova;*
- 4. I zgovovi mi jelo po mojoj volji, i donesi mi da jedem, pada te blagoslovi duša moja dok još nisam umro.*
- 8. Nego sada, sine, poslušaj me što ću ti kazati.*
- 9. Idi sada k stadu i donesi dva dobra jareta, i zgovovi ocu jelo od njih, kako rado jede.*
- 10. Pa ćeš unijeti ocu da jede, i da te blagoslovi dok nije umro.*
- 11. A Jakov reče materi svojoj: ali je Isav brat moj rutav, a ja sam gladak;*
- 12. Može me opipati otac, pa će se osjetiti da sam ga htio prevariti, teću navući na se prokletstvo umjesto blagoslova.*
- 13. A mati mu reče: neka prokletstvo tvoje, sine, padne na mene; samo me poslušaj, i idi i donesi mi.*
- 14. Tada otide i donese materi svojoj; a mati njegova zgovovi jelo kako jeđaše rado otac njegov.*

15. Pa onda uze Rebeka najljepše haljine starijega sina svojega, koje bijahu u nje kod kuće, i obuče Jakova mlađega sina svojega.
16. I jarećim kožicama mu obloži ruke i vrat gdje bijaše gladak.
17. I dade Jakovu sinu svojemu u ruke jelo i hljeb što zgotovi.
18. A on uđe k ocu svojemu i reče: oče. A on odgovori: evo me; koji si ti, sine?
19. A Jakov reče ocu svojemu: ja, Isav tvoj prvenac; učinio sam kako si mi rekao; digni se, posadi se da jedeš ulova mojega, pa da me blagoslovi duša tvoja.
20. A Isak reče sinu svojemu: kad brže nađe, sine? A on reče: Jehova Bog tvoj dade, te izađe preda me.
21. Tada reče Isak Jakovu: hodi bliže, sine, da te opipam jesi li sin moj Isav ili ne.
22. I pristupi Jakov k Isaku ocu svojemu, a on ga opipa, pa reče: glas je Jakovljevi, ali ruke su Isavove.
23. I ne pozna ga, jer mu ruke bjehu kao u Isava brata njegovog rutave; za to ga blagoslovi:
24. I reče mu: jesi li ti sin moj Isav? A on odgovori: ja sam.
25. Tada reče: a to daj, sine, da jedem lova tvojega, pa da te blagoslovi duša moja. I dade mu, te jede; pa mu donese i vina, te pi.
26. Po tom Isak otac njegov reče mu: hodi sine, cjeluj me.
27. I on pristupi i cjeliva ga; a Isak osjeti miris od haljina njegovijeh, i blagoslovi ga, govoreći: gle, miris sina mojega kao miris od polja koje blagoslovi Jehova.
28. Bog ti dao rose nebeske, i dobre zemlje, i pšenice i vina izobila.
29. Narodi ti služili i plemena ti se klanjala! Bio gospodar braći svojoj i klanjali ti se sinovi matere tvoje! Proklet bio koji tebe usproklinje a blagosloven koji tebe uzblagosilja!

30. *A kad Isak blagoslovi Jakova, i Jakov otide ispred Isaka oca svojega, u taj čas dođe Isav brat njegov iz lova,*
31. *Pa zgotovi i on jelo i unese ocu svojemu, i reče mu: ustani, da jedeš šta ti je sin ulovio, pa da me blagoslovi duša tvoja.*
32. *A Isak otac njegov reče mu: ko si ti? A on reče: ja, sin tvoj, prvenac tvoj, Isav.*
33. *Tada se prepade Isak, i reče: ko? da gdje je onaj koji ulovi i donese mi lova, i od svega jedoh prije nego ti dođe, i blagoslovih ga? on će i ostati blagosloven.*
34. *A kad ču Isav riječi oca svojega, vrište iza glasa i ožalosti se veoma, i reče ocu svojemu: blagoslovi mene, oče!*
35. *A on mu reče: dođe brat tvoj s prijevarom, i odnese tvoj blagoslov.*
36. *A Isav reče: Pravo je što mu je ime Jakov, jer me već drugom prevari, Prvenaštvo mi uze, pa evo sad uze mi i blagoslov. Po tom reče: nijesi li i meni ostavio blagoslov?*
37. *A Isak odgovori: eto sam ga postavio tebi za gospodara; i svu braću njegovu dadoh mu da mu budu sluge; pšenicom i vinom ukrijepih ga; pa šta bih sada učinio tebi, sine?*
38. *A Isav reče ocu svojemu: eda li je samo jedan blagoslov u tebe, oče? blagoslovi i mene, oče. I stade iza glasa plakati Isav.*
39. *A Isak otac njegov ogovarajući reče mu: evo, stan će ti biti na rodnoj zemlji i rosi nebeskoj ozgo.*
40. *Ali ćeš živjeti od mača svojega, i bratu ćeš svojemu služiti; ali će doći vrijeme, te ćeš pošto se naplačeš skršiti jaram njegov s vrata svojega.*
41. *I Isav omrze ljuto na brata Jakova radi blagoslova, kojim ga blagoslovi otac, i govoraše u srcu svojemu: blizu su žalosni dani oca mojega, te ću ubiti Jakova brata svojega.*

42. I kazaše Rebeci riječi Isava sina njezina starijega, a ona počuvši dozva Jakova mlađega sina svojega, i reče mu: gle, Isav brat tvoj tješi se time što hoće da te ubije.

43. Nego, sine, poslušaj što ću ti kazati; ustani i bježi k Labanu bratu mojemu u Haran.

44. I ostani kod njega neko vrijeme dokle prođe srdnja brata tvojega.

45. Dokle se gnjev brata tvojega odvrati od tebe, te zaboravi što si mu učinio; a onda ću ja poslati da te dovedu odande. Za što bih ostala bez obojice vas u jedan dan?

46. A Isaku reče Rebeka: omrzao mi je život radi ovijeh Hetejaka. Ako se Jakov oženi Hetejkom kakom, između kćeri ove zemlje, našto mi život?

SADRŽAJ.

3490. Gore, govoreći o Isaku i Rebeki, predmet razmatranja u unutrašnjem smislu je racionalno, kako ga je Gospod učinio Božanskim u Sebi; predmet koji se sada razmatra, je Prirodno, kako ga je Gospod učinio Božanskim u Sebi. Isav je dobro (toga Racionalnog), a Jakov je istina: jer kada je bio u svetu, Gospod je celo Svoje Ljudsko učinio Božanskim u Sebi, kako unutrašnje, koje je Racionalno, tako i Prirodno, a isto tako i samo Telesno; a sve ovo po Božanskom Redu: prema kojem Gospod stvara iznova čoveka, to jest preporađa ga. Stoga, u reprezentativnom smislu, predmet koji se ovde razmatra, je preporođanje čoveka u pogledu njegovog Prirodnog, u kojem smislu Isav je dobro prirodnog, a Jakov je istina iz toga; svako od ovih je Božansko, jer sve dobro i istina koji pripadaju preporoženom čoveka, su od Gospoda.

UNUTRAŠNJI SMISAO.

3491. Verse 1. *I kad Isak ostarje i oči mu potamnješe, te ne viđaše, pozva Isava starijega sina svojega, i reče mu: sine! A on odgovori: evo me.*

I kad Isak ostarje, označava kada se stanje primaklo. Ovo je očito iz značenja ostariti, što je prisustvo novoga stanja, jer starost u Reči označava kako odlaganje prethodnog stanja tako i ulaženje u novo stanje, a to je zato što je starost krajnje doba vremena, kada telesne stvari počnu da se odlažu, a s tim i ono što se volelo u prethodno vreme, pa je tako to vreme kada unutrašnje stvari primaju prosvetljenje, jer kada se prethodne uklone, tada potonje bivaju prosvetljene. Isto tako, zato što anđeli, koji opažaju duhovno stvari koje su u Reči, nemaju ideju o starosti, nego umesto nje imaju ideju stanja koje se približava, naime, da Božansko Racionalno, koje je predstavljeno Isakom, želi Pridodno koje mu korespondira (koje mu je saobrazno), to jest, koje bi bilo isto tako Božansko.

3492. *Kad Isak ostarje*. Ovo označava kada se stanje približilo. Ovo se vidi iz značenja *ostarjeti*, što je prisustvo novog stanja, jer starost u Reči označava kako odlaganje prethodnog stanja tako i ulazak u novo stanje; a to je stoga što je je starost krajnje doba, kada se odlažu telesne stvari a s njima i ono što se voli u dobu koje prethodi, i kada se prima unutarinja svetlost; jer kada se prethodno ukloni, novo prima prosvetljenje. Isto tako, zbog anđela koji nemaju ideje o starosti, a umesto nje imaju ideju novoga života, a u ovom slučaju ideju stanja koje se približilo, naime, da Božansko Racionalno, predstavljeno Isakom, treba da poželi Prirodno koje mu korespondira (koje mu je saobrazno), to jest, koje bi isto tako bilo Božansko.

3493. *I oči mu potamnješe*, označava kada je Racionalno bilo voljno da prosvetli Prirodno od (iz) Božanskog. Ovo je očito iz značenja očiju, koje su unutrašnji ili racionalni vid (o kojemu vidi br. 2701); i iz značenja videti, što je opaziti i razumeti (vidi br. 2150,2325,2807). Otuda, kada se za oči kaže da su potamnile, to znači da više nije bilo opažanja, u ovom slučaju opažanja onih stvari koje su u Prirodnom od (iz) Božanskog. Kakav je ovaj slučaj, vidi se iz onoga što je prethodno rečeno i pokazano o Racionalnom i Prirodnom kod čoveka dok se ovaj preporađa, naime, da se Racionalno preporađa pre Prirodnog, iz razloga što je Racionalno dublje pa

stoga bliže Božanskom; a i stoga što je čistije, pa stoga i sposobno da primi Božansko lakše nego što je to sposobno Prirodno; i dalje, zato što Prirodno treba da se preporodi pomoću Racionalnog (vidi br. 3286,3288,3321). Stoga, kada je Racionalno preporođeno, a Prirodno nije, tada ono prethodno sebi izgleda zatamnjeno, jer među ovima nema korespondencije; jer Racionalno prima svoje svetlo od svetla neba, dok Prirodno prima svoje svetlo od svetla sveta. Osim kada postoji korespondencija, Racionalno ne može ništa da vidi u Prirodnom. Sve izgleda kao u senci, čak i kao u mrkloj tami. Ali kada postoji korespondencija, tada ono što je u Prirodnom pokazuje se u Racionalnom u svetlosti, jer se tada stvari koje su u svetu prosvetljuju preko onih koje su u svetosti neba, i postaju prozirne. Ali ovo se jasnije vidi iz onoga što je prethodno rečeno i pokazano o korespondencijama u br. 2987, 2989, 2971, 2990, 3002, 3138, 3167, 3222, 3223, 3225, 3337, 3485. Otuda se donekle može razumeti, da se rečima, *oči mu potamnješe, te ne viđaše*, označava da je Racionalno bilo voljno da rasvetli Prirodno od (iz) Božanskog, to jest,, da i njega učini Božanskim, jer se ovde u najvišem smislu govori o Gospodu; a što se može ilustrovati s onim stvarima koje postoje kod čoveka kada se preporađa; jer je čovekov preporod je slika Gospodove Glorifikacije (br. 3034,3138,3212,3296,3490).

3494. *I dozva Isava starijega sina*, označava osećanje prirodnog dobra, ili dobra života. Ovo se vidi iz reprezentacije Isava, koje je Božansko Dobro Prirodnog (očemu vidi br. 3300,3302,3322). A pošto je dobro Prirodnog ono što se pokazuje u osećanju života, stogaje ovde osećanje prirodnog dobra, ili dobra života, predstavljeno Isavom. Osećanje dobra u Prirodnom, a otuda i dobro života, je ono što se naziva starijim sinom; dok se osećanje istine, a otuda i doktrina istine, ono što se naziva mlađim sinom. Da je osećanje dobra, a otuda dobro života, predstavljeno starijim sinom, to jest, prvencem, jasno je iz toga, što su mala deca prvo u dobru, jer su nevina, i u stanju ljubavi prema roditeljima i dadiljama, i u stanju uzaladne ljubavi prema drugoj deci, njihovim drugarima; tako je dobro kod svakoga čoveka ono što je prvenac (prvorodeni). Ovo dobro, kojim je malo dete ispunjeno, *ostaje* (prim.prev. stoga ta dobra postaju *ostaci – reliquiae* koje služe kao baza za novi, duhovno život, kada čovek odraste); kada čovek ne bi imao

ovakvo dobro iz detinjstva, on ne bi bio čovek, već zver još više divlja od šumske zveri. Ovo se dobro ne pokazuje kao prisutno, jer sve ono što se upije u detinjstvu, izgleda kao nešto prirodno, kao što je hod i pokreti tela, kao što su maniri i ponašanje u građanskom životu, i kao govor, i mnoge druge stvari. Otuda je jasno da je dibro stariji sin, to jest, prvenac, a da je stoga istina mlađi sin, ili onaj koji je rođen posle; jer se istina ne uči sve dok dete ne postane dečak, mladić, i odrastao čovek. Svako od ovih, kako dobro tako i istina, je sin, to jest, sin racionalnog ili unutrašnjeg čoveka, jer sve što postoji u prirodnom ili spoljašnjem čoveku, uliva se iz racionalnog ili unutrašnjeg čoveka, i iz njega rađa se i postoji. Ono što se ne rađa i ne postoji iz ovoga, to nije ni živo ni ljudsko; nego je nešto što se može nazvati čulno telesno bez duše. Otudato, da se dobro i istina nazivaju sinovima, i to sinovima Racionalnog. Međutim, Racionalno ne stvara i ne rađa Prirodno, nego uticaj (influks) preko Racionalnog u Prirodno, koji influks je od Gospoda. Otuda su Njegovi (potencijalni) sinovi sva deca koja se rađaju; a posle, kada postaju mudra, ona su deca u isto verme, to jest, ona su u nevinosti detinjstva, to jest u ljubavi prema roditeljima, u ovom slučaju, prema Gospodu, i u uzajanoj ljubavi prema drugoj deci njihovim drugarima, u ovom slučaju njihovim bližnjima, te ih na taj način Gospod usvaja kao sinove.

3495. *A on mu reče: sine moj; a on mu odgovori: evo me*, označava prisustvo kroz predviđanje i proviđanje. Ovo se vidi iz značenja *on mu reče, sine moj*, što je predviđanje i proviđenjem, jer se govori o Gospodovom Božanskom; i iz značenja *a on mu odgovori; evo me*, što je odgovor, koji znači prisustvo. (prim. prev. razlika između predviđanja i proviđanja je u tome, što prvo znači videti unapred, a drugo pripremiti odgovor na ono što će se dogoditi; ovo je deo Božanskog proviđenja).

3496. Stihovi 2-4. *Tada reče: evo ostario sam, ne znam kad ću umrijeti. Uzmi oružje svoje, tul i luk, i izidi u planinu, te mi ulovi lova. I zgotovi mi jelo po mojoj volji, i donesi mi da jedem, pa da te blagoslovi duša moja dok još nijesam umro.*

Tada reče: evo ostario sam, označava da se stanje približilo: *ne znam kada ću umrijeti*, označava život u Prirodnom: *Uzmi oružje svoje, tul i luk*, označava doktrine dobra koje je imao: *i izidi u planinu*, označava istinu dobra: *i prigotovi mi*

jelo po mojoj volji, označava prijatnost iz toga, jer je od dobra: *i donesi mi da jedem*, označava usvajanje: *pa da te blagoslovi dušamoja*, označava pridodavanje njegovom životu: *dok još nijesam umro (pre nego umrem)*, označava prvo stanje uskrsnuća u Prirodnom.

3497. *Tada reče: evo ostario sam*, označava da se stanje približilo. Ovo je očito iz onoga što je gore rečeno o značenju starenja (starosti) (br. 4392).

3498. *Ne znam kad ću umrijeti (ne znam dana kada ću umrijeti)*, označava životu Prirodnom. Ovo je jasno iz značenja dana, koji je stanje (vidi br. 23,487,493,893,2788); i iz značenja smrti (umrijeti), što je ponovo ustati, ili biti podignut u života (vidi br. 3326). Stoga to označava da dan smrti koji je uskrsnuće života ili, što je isto, u život. Da je ovo u Prirodnom, jasno je, jer se ovde govori o životu. Kako ove stvari stoje, ne može se znati ako se ne zna kako stoji stvar sa životom racionalnog i sa životom prirodnog ili, što je isto, sa životom unutrašnjeg čoveka i životom spoljašnjeg čoveka. Život racionalnog ili unutrašnjeg čoveka razlikuje se od života prirodnog ili spoljašnjeg čoveka; stoga život prirodnog ili spoljašnjeg čoveka ne može postojati bez života racionalnog ili unutrašnjeg čoveka. Jer spoljašnji čovek živi od unutrašnjeg, tako da kada bi život unutrašnjeg čoveka prestao, životspoljašnjeg bio bi trenutno uništen; jer spoljašnje stvari zavise od unutrašnjih, kao što potonje (posteriorno) zavisi od prvašnjeg (priornog), ili kao efekat od svoga uzroka, jer kad bi nestalo uzroka (causa efficientis), tada bi i efekat (posledica) bila uništena istoga trena. A tako je i sa životom spoljašnjeg čoveka ako se uporedi sa životom unutrašnjeg. Ovo je očito iz primera samoga čoveka, jer dok je u svetu, ili dok živi u telu, njegovo Racionalno se razlikuje od njegovog Prirodnog tako da se čovek može povući iz spoljašnjih čulnih stvari koje pripadaju telu, kao i u određenom stepenu iz unutrašnjih čulnih stvari koje pripadaju prirodnom čoveku, i tako može biti u svom Racionalnom, to jest u duhovnoj svetlosti. Ovo je još jasnije kada se uzme u obzir da kada čovek umre, on sasvim napušta spoljašnje čulne stvari, koje pripadaju telu, a pri tome zadržava život svog unutrašnjeg čoveka; pri tome još uvek kod sebe ima reči-znanja, koji pripadaju spoljašnjoj ili prirodnoj memoriji, samo što ih

ne koristi (vidi br. 2475-2477,24779-2483,2485,2486). Otuda je jasno da se racionalni ili unutrašnji čovek razlikuje od spoljašnjeg. Međutim za života u telu, njegovo racionalno ne izgleda da se razlikuje od njegovog Prirodnog, zato što je tada u svetu, i u prirodi, i pošto je to slučaj, život Racionalnog pokazuje se u životu Prirodnog, tako da se ne vidi nikakav život u Racionalnom ako to nije u Prirodnom u isto vreme. Da se samo onoliko pokazuje racionalnog, koliko mu Prirodno korespondira, što se može videti gore, br. 3493. Otuda je jasno, da je život koji korespondira u prirodnom ono što je označeno ovim rečima koje je Isak rekao Isavu, *ne znam dana kada ću umreti*; jer je racionalno predstavljeno Isakom, a prirodno Isavom, i jedno i drugo u odnosu na dobro u tome.

3499. *Uzmi oružje svoje, tula i luka*, označava doktrine dobra (o dobru), koje je imao. Ovo se vidi iz značenja oružja, tula i luka, koji su doktrine (vidi br. 2686,2709), a u ovom slučaju doctrine dobra (o dobru) koje mu pripadaju, naime, dobru Prirodnog, koje je predstavljeno Isavom.

3500. *I izidi u planinu (polje)*, označava tamo gde je dobra zemlja. Ovo je jasno iz značenja polja (planine), koja je dobro Crkve, isto tako i dobro doktrine (nauka) (o čemu vidi br. 2971,3196,3310,3317), to jest dobre zemlje.

3501. *I ulovi mi lova (divljači)*, označava istinu od dobra. Ovo se vidi iz značenja lova, i divljači (ulova), što je istina u Prirodnom, otkuda je dobro života (o čemu vidi br. 3309); ovde to označava istinu koja je od dobra, jer se to kaže Isavu, kojim je predstavljeno dobro Prirodnog, kao što je rečeno.

3502. *I zgotovi mi jelo po mojoj volji*, označava prijatnost od toga, jer je od dobra. Ovo je jasno iz značenja jela po mojoj volji, koji je prijatne stvari; i kako to treba da dođe od Isava, kojim je predstavljeno dobro Prirodnog, to znači prijatnost, zato što dolazi od dobra. Jelo po volji (ukusno jelo) u izvornom jeziku označava uživanje i prijatnost ukusa, i označava, u unutrašnjem smislu, prijatnost koja je od dobra, kao i prijatnost koja je od istine, jer ukus, kao i druga telesna čula, označava nebeske i duhovne stvari, o čijim korespondencijama, po Gospodovoj Božanskoj milosti, biće uskoro govora. Nije jasno kakav je ovo slučaj, ako se ne zna način na

koji Prirodno postaje novo, ili kako prima život od Racionalnog, to jest, od Gospoda preko Racionalnog. Prirodno ne može postati novo, to jest, ne može primiti život koji je saobrazan racionalnom, to jest, ono se ne preporuča osim preko doktrina ili spoznaja dobra i istine: nebeski čovek (postaje) preko spoznaja dobra, a duhovni čovek preko spoznaja istine prvo (pa tek onda dobra). Doktrina ili spoznaje dobra i istine, ne mogu se komunicirati prirodnom čoveku, a to znači ne mogu se pripojiti i usvojiti osim preko prijatnosti i zadovoljstva koje mu je prilagođeno, jer se ona uvode (u čoveka) spoljašnjim putem. Sve ono što se ne uvede uz prijatnost, tamo ne ostaje, to jest ne ostaje stalno. Ovo su stvari koje su označene istinom od dobra, i prijatnošću iz toga, i to su stvari o kojim se govori u onome što sledi.

3503. I donesi mi da jedem, označava usvajanja. Ovo se vidi iz značenja jedenja, što je usvajanje (o čemu vidi br. 2137,2343,3168).

3504. *Pa da te blagoslovi duša moja*, označava dodavanje njegovom životu, stoga i život koji je saobrazan racionalnom. Ovo je očito iz značenja iz biti blagosloven, što je biti obdaren nebeskim i duhovnim dobrom (o čemu vidi br. 981,1731,2846,3017,3406). Jer dobro detinjstva, a otuda i dobro života, što je isto što i dobro Prirodnog, a koje je predstavljeno Isavom, nije duhovno dobro, jer dobro detinjstva je bez znanja, i bez inteligencije, pa stoga i bez mudrosti. Dobro detinjstva postaje duhovno dobro kada se u njega usadi istina, a to znači preko preporoda (regeneracije) (vidi br. 1616,1802,2280,2290,2299,2305,2307,3494). Otuda i saobraznost (korespondencija) između racionalnih i prirodnih stvari, stoga i dodavanje prirodnog čoveka životu Racionalnog. Ovo dodavanje njegovom životu (životu Racionalnog čoveka) označeno je sa , *da te blagoslovi duša moja*.

3505. *Dok još nijesam umro*, označava prvo stanje uskrsnuća u Prirodnom. Ovo je jasno iz značenja umreti, što je ponovo ustati u život (o čemu vidi br. 3326,3498). Da je ovo prvo stanje, jasno je iz toga, što je to dobro detinjstva, a otuda i dobro života, koje je prvo u preporodu; koje stanje je do sada bilo predstavljeno Isavom. O sledećim stanjima biće reči u nizu (seriji) u ovome poglavlju.

3506. Stihovi 5-7. *A Rebeka ču šta šta Isak reče sinu svojem Isavu. I Isav otide u planinu (polje) da ulovi lova (divljači) i donese. A Rebeka reče Jakovu sinu svojem govoreći: gle, čuh oca tvojega gdje besjedi s Isavom bratom tvojim i reče: Donesi mi lova, i zgotovi jelo da jedem, pa da te blagoslovim pred Jehovom dok nijesam umro.*

A Rebeka ču šta Isak reče Isavu sinusvojemu, označava osećanje istine, i život iz toga: i Isav ode u planinu (polje) da ulovi lova (divljači) i donese, označava napor osećanja dobra da pribavi istinu, koja bi se mogla spojiti s Božanskim Racionalnim: a Rebeka reče Jakovu sinu svojem, govoreći, označava Gospodovo opažanje od Božanske istine o prirodnoj istini: gle, čuh oca tvojega gdje besjedi, govoreći, označava da je Božansko Dobro Božanskog Racionalnog htelo osećanje dobra: Donesi mi lova (divljači), označava istinu dobra (prim. prev. istinu koju otkriva Gospod čoveku koji čini dobro): i zgotovi jelo po mojoj volji (ukusno jelo), označava želju i zadovoljstvo koje dolazi otuda: da jedem, označava usvajanje; da te blagoslovim pred Jehovom, označava povezivanje preko toga: prije nego liumrem, označava život u Prirodnom.

3507. *A Rebeka ču šta Isav reče Isavusinu svojem, označava osećanje istine, i život iz toga. Ovo je jasno iz reprezentacije Rebeke, koja je Gospodovo Božansko Racionalno u odnosu na Božansku Istinu spojenu s Božanskim Dobrom u njemu, akoje označavajući samo osećanje istine; i iz značenja čuti (slušati) dok je Isak govorio, što je život iz toga. Jer slušati (čuti) nekoga kako govori, u unutrašnjem smislu, označava influks (uticaj), zato što slušati u reprezentativnom smislu označava pokoriti se ili poslušati (vidi br. 2542); jer, u najvišem smislu, čuti nekoga da govori, označava život otuda, naime, život Božanske Istine od Božanskog Dobra. Svome sinu, u unutrašnjem smislu, označava da se ovde radi o dobru Prirodnog, a otuda i o istinu Prirodnog. Da je ovo smisao ovih reči, ne pokazuje se jasno, jer je udaljeno od smisla slova, koji je istorijski (smisao). Uprkos toga, tako je. Jer anđeoske ideje su sasvim različite od ljudskih ideja. Anđeoske deje su duhovne, i kada idu dublje, one su nebeske. A ljudske ideje su prirodne, a kada proizlaze iz istorijskih stvari, one su čulne. Pa iapk, takva je saobraznost*

uspostavljena od Gospoda kroz celu Reč između duhovnih stvari koje pripadaju nebu, i prirodnih stvari koje pripadaju svetu, da se prirodne ideje mogu promeniti u duhovne u jednom trenutku; otuda povezanost neba sa svetom preko čoveka, to jest preko Reči, stoga i preko Crkve u kojoj je Reč. Da postoji saobraznost prirodnih sa duhovnim stvarima u opštem i u posebnom, koja se (ljudskim) umom ne može shvatiti ili opaziti, biće, po Božanskoj milosti Gospodovoj, jasno iz što će biti izneto iz iskustava o Velikom Čoveku, na kraju sledećeg poglavlja.

3508. *Isav otide u planinu (polje) daulovi lova i donese*, označava napor osećanja dobra da nađe istinu koja bi se povezala sa Božanskim Racionalnim. Ovo je očitost iz reprezentacije Isava, što je dobro Prirodnog, o kojemu vidi gore; stoga on označava osećanje dobra koje pripada Racionalnom u Prirodnom. Jer dobro koje je u Prirodnom, ne pripada prirodnom, nego Racionalnom u Prirodnom (vidi br. 3498). I iz značenja otići u polje da se ulovi lov (divljač), i da se donese, što je napor (nastojanje) da se nađe istina za sebe, jer polje je tamo gde je dobra zemlja (vidi br. 3500). Lov (divljač) označava istinu koja je od dobra (vidi 3501). Doneti označava pribaviti (naći) je, stoga pripojiti je Božanskom Racionalnom. Predmet o kome se ovde govori, u najvišem smislu, je glorifikacija (proslavljanje) Gospodovog prirodnog, a u reprezentativnom smislu je preporod Prirodnog kod čoveka (vidi br. 3490). To je u skladu s redom, da se ovo izvede preko istine, to jest, preko spajanja dobra i istine, jer bez toga Racionalno ne može prosvetliti Prirodno; bez toga ne bi moglo da se preporodi, pošto su saznanja prijemni sudovi dobra i istine, koji se ulivaju od Racionalnog. Prosvetljenje je tako veliko koliko je su prijemni sudovi dobri i brojni. Sasudi (prijemnici) koji primaju dobro i istinu od Racionalnog, to su same istine Prirodnog koje su reči-znanja (scientific), saznanja, i doktrinarne stvari. Dobra se oblikuju u zavisnosti od onih stvari koje na njih utiču. Otuda je poreklo dobra koje pripada Prirodnom.

3509. *A Rebeka reče Jakovu sinusvojemu*, označava Gospodovo opažanje od Božanske istine o prirodnoj istini. Ovo se vidi iz reprezentacije Rebeke, a to je Božanska Istina Božanskog Racionalnog u Gopodu (o čemu vidi br. 3012, 3013, 3077); iz značenja reći, što je opaziti (o čemu vidi br. 1791, 1815, 1819, 1822,

1919, 2080, 2506, 2515, 2552, 2619); i iz reprezentacije Jakova, a to je Gospodovo prirodno u pogledu istine (o čemu vidi br. 3305). Otuda je jasno, da se sa *Rebeka reče Jakovu sinu svome*, označava Gospodovo opažanje od Božanske istine o prirodnoj istini. Da je Gospod, od Božanskog Dobra Božanskog Racionalnog, koje je predstavljeno Isakom, hteo da nađe istinu Sebi preko dobra koje pripada Prirodnom, što je predstavljeno Isavom, kako bi preko toga proslavio (glorifikovao) Svoje Prirodno, to jest učinio ga Božanskim; ali da je Gospod od Božanske Istine Božanskog Racionalnog, koje je predstavljeno Rebekom, hteo da nađe istinu Sebi preko istine Prirodnog, koje je predstavljeno Jakovom, čime bi proslavio racionalno, to se ne može shvatiti, osim ako se to ilustruje onim što postoji kod čoveka, dok se ovaj nanovo rađa ili postaje novim od Gospoda. Pa čak ni onada, osim ako se zna kakav je slučaj s Racionalnim u pogledu dobra i istine u njemu. Stoga će ova stvar biti ukratko objašnjena. U racionalnom umu razlikuju se dve sposobnosti, jedna koja se naziva volja, druga razum. Ono što dolazi od volje, dok se čovek preporađa, naziva se dobrom; ono što potiče od razuma, naziva se istinom. Pre nego se čovek preporodi, volja ne deluje u jedinstvu s razumom, jer prethodno (volja) hoće dobro, dok potomje (razum) hoće istinu, tako da je napor volje da opaža sasvim odvojen od napora razuma. Međutim, ovo opažaju samo oni koji razmišljaju, koji znaju šta je volja i stvari koje joj pripadaju, i šta je razum i stvari kojemu pripadaju. Ali ovo ne opažaju oni koji ne znaju ove stvari, i stoga ne razmišljaju; a to je stoga što se prirodni um preporađa uz pomoć racionalnog uma (vidi br. 3493), i to u skladu s redom, tako da dobro racionalnog uma ne utiče neposredno u dobro prirodnog uma i ne preporađa ga, nego preko istine koja je u razumu, a to znači u skladu s izgledom od istine racionalnog uma. Ovo su stvari o kojima se raspravlja u ovome poglavlju u unutrašnjem smislu; jer Isak označava racionalni um u pogledu dobra koje pripada volji. Rebeka označava isto u pogledu istine koja pripada razumu. Isav označava dobro Prirodnog koje postoji od dobra koje pripada Racionalnom. Jakov označava istinu koja pripada Prirodnom koje postoji od dobra koje pripada Racionalnom zbog istine u njemu. Iz ovih pojedinosti se može videti koje su tajne sadržane u unutrašnjem smislu Reči; ali malo je tih istina koje se mogu objasniti

da bi ih čovek shvatio; one koje prevazilaze ljudski intelekt, i koje se ne mogu opisati, one su bezbrojne; jer što Reči ulazu dublje, to jest, na više unutrašnji način, u nebo, toliko tajne postaju brojnije, i još više neizrecive, ne samo pred ljudima, nego i pred anđelima nižega neba, a kada uđu u najdublje nebo, tamošnji anđeli opažaju da su one beskrajne, i njima nerazumljive, jer su Božanske. Takva je Reč.

3510. *Gle, čuh oca tvojega gdje besjedi s Isavom bratom tvojim, i reče,* označava da je Božansko Dobro koje pripada Božanskom Racionalnom htelo osećanje dobra. Ovo je očitio iz reprezentacijelsaka, koji je ovde otac, što je Božansko Dobro Božanskog Racionalnog (o kojemu vidio gore); i iz značenja reči, što je hteti (o čemu vidi br. 2626,2951,3039); i iz reprezentacije Isava, što je osećanje dobra u Prirodnom (o čemu vidi gore br. 3508).

3511. *Donesi mi lova (ulova, divljači),* označava istinu od dobra. Ovo je očitio iz značenja lova (divljači), što je istina od dobra (vidi gore br. 3501).

3512. *I zgotovi jelo da jedem,* označava želju i zadovoljstvo zbog prijatnosti iz toga. Ovo je očitio iz značenja *jela povolji* (ukusnog jela), što je prijatnost (o čemu vidi gore br. 3502), tako označavajući želju i zadovoljstvo koje potiče od prijatnosti iz toga, naime, od istine. Jer, kao što je rečeno u odlomku koji je gore naveden, istine se uvode u čovekovo Prirodno preko prijatnosti koje se s njima slažu, a one koje se ne uvode sa prijatnošću, te ne ostaju, pa tako ni ne povezuju sa Racionalnim preko korespondencije (slaganja). Istine, isto kao i reči-znanja, dobijaju svoje mesto u memoriji koja pripada prirodnom čoveku, prema prijatnostima i uživanjima koja ih uvode (uvode istine), kao što se vidi iz toga, što kada se se prijatnosti i uživanja vrata, tadase vraćaju i one stvari koje su preko njih uvedene, i obratno, kada se neko seti tih stvari, uživanja i prijatnosti se vraćaju, to jest pobuđuju u isto vreme.

3513. *Da jedem,* označava usvajanje na taj način. Ovo je očitio iz značenja jesti, što je usvajati (o čemu vidi br. 2187,2343,3168,3503). Usvajanje se izvodi kada se istine, ili saznanja dobra i istine, uvedu uz prijatnosti i uživanja u Prirodno, i kada

se ove istine povežu s dobrom tamo, tada dolazi do komunikacije s istinom i dobrom Racionalnog, znači s Racionalnim, a ta je komunikacija ono što se naziva usvajanjem, jer ovakva istina i dobro pripadaju Racionalnom u Prirodnom. Jer su stvari koje su u Racionalnom, u odnosu na one koje su u Prirodnom, kao pojedinosti u odnosu na opšte stvari. Poznato je da se opšte sastojod pojedinosti, i da bez pojedinosti ne može da bude ništa opšte. Opšte koje pripada pojedinostima Racionalnog je ono što se pokazuje u Prirodnom, i pošto je to opšte, to se ono pokazuje pod drugim oblikom, i to prema redu pojedinosti koje ga sačinjavaju, pa stoga i prema obliku koji iz toga proizlazi. Ako su pojedinosti i posebnosti nekog dobra i duhovne istine ono što oblikuje opšte u Prirodnom, u tom slučaju tamo postoji jedan nebeski i duhovni oblik, i u određenoj slici postoji nešto što predstavlja nebo i najmanjim stvarima opšteg. Ali ako pojedinosti i posebnosti ne pripadaju dobru i istini, nego zlu i obmani, koji oblikuju opšte stvari u Prirodnom, u ovom slučaju tamo je predstavljena slika nečega u paklu u namanjim stvarima opštega. Takve su one stvari koje su označene jedenje i pijenjem (u Svetoj Večeri), gde tako isto jedenje i pijenja označavaju usvajanje: naime, jedenje, usvajanje dobra; a pijenje, usvajanje istine. Ako dobro, to jest, ljubav ka Gospodu i samilost prema bližnjemu oblikuju unutrašnjeg ili racionalnog čoveka, i ako zbog toga dođe do korespondencije spoljašnjeg i unutrašnjeg čoveka, tada čovek postaje slika neba u opštem kao i u posebnom, a to znači slika Gospoda. Ali ako prezrenje Gospoda, i dobra i istine vere, i mržnja prema bližnjemu, oblikuju unutrašnjeg čoveka, u ovome slučaju čovek postaje u pojenosima i u opštem slika pakla; a naročito ako je u isto vreme u spoljašnjoj svetosti, jer otuda dolazi profanacija. Tako oni koji jedu i piju (u Svetoj Večeri) na dostojan način, usvajaju (stiču) večni život, a oni koji jedu i piju nedostojno, usvajaju sebi smrt.

3514. *Da te blagoslovim pred Jehovom*, označava povezivanje (conjunctio) na ovaj način. Ovo se vidi iz značenja reči, *da te blagoslovim*, što je dodavanje (adjunctio) njegovom životu (o čemu vidi gore, br. 3504); a pošto se ovde kaže, *da te blagoslovim pred Jehovom*, to označava povezivanje. Dodavanje (adjunction) se odnosi na komunikaciju istine koja pripada Prirodnom sa dobrom koje pripada

Racionalnom: dok se povezivanje odnosi na komunikaciju dobra u Prirodnom sa dobrom u Racionalnom; jer postoji uporednost (paralelizam) između Gospoda i čoveka u pogledu nebeskih stvari koje pripadaju dobru, sa duhovnim stvarima koje pripadaju istini (vidi br. 1832).

3515. *Dok nijesam umro (prije nego li umrem),* označava život u Prirodnom. Ovo se vidi iz značenja smrti, što je uskrsnuće u život (o čemu vidi gore br. 3498,3505).

3516. Stihovi 8-10. *Nego sada, sine, poslušaj šta ću ti kazati. Idi sada k stadu i donesi dva dobra jareta, da zgovovim ocu tvojemu večeru, kako rado jede. Pa ćeš unijeti ocu da jede i da te blagoslovi dok nije umro.*

Nego sada, sine, poslušaj šta ću ti kazati (počuj moj glas), označava želju i uživanje koje opaža Božanska Istina u Božanskom Racionalnom prema prirodnoj istini: *Idi sada k stadu,* označava da treba da ide domaćem prirodnom dobru koje nije povezano s Božanskim Racionalnim (*prim.prev. domaće prirodno dobro je ono dobro, prema kome je nasleđena naklonost, ili urođeno dobro*): *i donesi dva dobrajareta,* označava istine koje pripadaju tome dobru: *i da zgovovim ocu tvojemu jelo od njih, koje rado jede,* označava da t treba da ide s uživanjem iz toga: *pa ćeš unijeti ocu da jede,* označava (da to vodi) Božanskom Dobru Božanskog Racionalnog, i usvajanju (aproprijaciji) : *i da te blagoslovi,* označava povezanost:*dok nije umro,* označava uskrsnuće u Prirodnom.

3517. *Nego sada, sine, poslušaj me štaću ti kazati,* označava želju i uživanje koje opaža Božanska Istina u Božanskom Racionalnom prema prirodnoj istini. Ovo je očito iz reprezentacije Rebeke, koja kaže ove stvari, ašto (označava) Božansku Istinu Božanskog Racionalnog (o čemu vidi gore); i iz reprezentacije Jakova, kome se kažu ove stvari, a to je prirodna istina (o kojoj vidi gore). Da to označava želju i uživanje, jasno je bez objašnjenja.

3518. *Idi sada k stadu,* označava domaće prirodno dobro još ne povezano s Božanskim Racionalnim. Ovo se vidi iz značenja stada, koje označava dobro (br. 343,415,1565), a na ovome mestu prirodno dobro, jer se to kaže Jakovu, i a to znači domaćem dobru, jer je to bilo kod kuće, dok je polje (planina) odakle je Isav

doneo ulov, kojim je označeno dobro Prirodnog, bilo dobro koje nije bilo domaće (prim. prev. tz. nasledno dobro). Na drugim mestima u Reči stadom se označava dobro Racionalnog, ali u tim slučajevima krdo (čopor) označava dobro prirodnog (br. 2566). Domaće dobro je ono dobro koje čovek nasleđuje od roditelja, ili oni u kome je rođen, a koje se sasvim razlikuje od dobra prirodnog koje se uliva od Gospoda. Kvalitet prirodnog dobra se može videti kod br. 3470,3471. Stoga, kako bi se razlikovali, jedno dobro se naziva *dobro Prirodnog*, a drugo *prirodno dobro*. Osim toga, treba reći da da svaki čovek prima domaće dobro od oca i od majke, koja se dobra međusobno razlikuju; ono koje se prima od oca, je više unutrašnje, a ono koje se prima od majke je više spoljašnje. Kod Gospoda, ova dobra su bila vrlo različita, jer dobro koje je imao od Oca, bilo je Božansko, ali ono koje je primio od majke, bilo je zagađeno naslednim zlom. Da je dobro u Prirodnom, koje je Gospod imao od Oca, bilo Njegovo vlastito, jer je ono bili sami Njegov Život, i bilo je predstavljeno Isavom. Dok je prirodno dobro koje je Gospod povukao od majke, zato što je bilo zagađeno naslednim zlom, bilo u sebi zlo, i to je ono što se naziva domaćim dobrom. Ovo dobro, uprkos toga što je bilo ovakvo, služilo je preoblikovanju (reformaciji) Prirodnog, ali kad je tome poslužilo, bilo je odbačeno. Slično se dešava kod svakoga čoveka koji se nanovo rađa. Dobro koje primi od Gospoda kao od novoga oca, je unutrašnje, a dobro koje primi od svojih roditelja je spoljašnje. Prvo dobro, koje prima od Gospoda, naziva se duhovnim, a drugo koje prima od svojih roditelja, naziva se prirodnim dobrom. Ovo drugo dobro, to jest ono koje prima od svojih roditelja, služi prvome kada se ono preoblikuje, jer kroz to, kao kroz nešto što je prijatno i u čemu se uživa, uvode se reči-znanja, a posle i spoznanja istine (prim. prev. autor govori o sticanju znanja u ranom dobu, koje ide uz prijtnosti i uživanja u učenju onoga što oblikuje racionalnog čoveka. Naime, da nema te prijatnosti, mlad čovek ne bi učio tako rado). Ali kada otsluži ovoj svrsi, ono se odvaja, i tada ulazi duhovno dobro, i pokazuje se. Ovo se vidi iz mnogog iskustva, kao toga, što kada dečak u početku prima pouku, na njega utiče želja za znanjem, u početku bez nekog posebnoga cilja, nego iz zadovoljstva i uživanja koje su mu urođena, kao i iz drugih uzroka. Kasnije, kada na njega utiče želja da saznaje radi nekoga cilja, naime, da bi se

istakao nad drugima, to jest, nad svojim rivalima; a onda i radi nekog svetskog cilja. Ali onda kada dođe vreme da se nanovo rodi, tada na njega utiče želja za istinom i uživanje u istini; a dok se nanovo rađa, a to je kada dođe u zrelo doba, tada na njega utiče ljubav ka istini, i ljubav prema dobru. U ovom slučaju ciljevi, koji su se prethodno postavljali, i zadovoljstva koja prate postizanje tih ciljeva, malo po malo se odvajaju, i zamenjuju unutrašnjim dobrom, koje je od Gospoda, i koje se pokazuje u njegovom osećanju. Otuda je jasno, da pređašnja zadovoljstva, koja su se u spoljašnjem obliku pokazivala kao dobro, da su služila kao sredstva. Ovakav sledored sredstava je neprekidan. Ovaj slučaj je kao sa stablom, koje se u svom prvom dobu pokazuje u proleće, ukrašeno granama sa ličćem, a posle, kada sazri i kada proleće odmakne, ukrašava se cvećem, a posle u leto začinje prve semenke voća, koje u toku vremena postaju plod, i na kraju stvara semenke, pa i ceo voćnjak, kao nešto moguće, ako se semenke poseju. Ovakva upoređenja nalazimo u prirodi, i ona su predstave. Jer celokupna priroda je pozornica (teatar) koji predstavlja Gospodovo carstvo u nebima, pa stoga i Gospodovo carstvo na zemlji, ili u Crkvi, i na kraju Gospodovo carstvo kod svakoga čoveka koji se nanovo rodi. Iz ovoga se jasno pokazuje kako prirodno ili domaće dobro, iako je ono samo spoljašnje uživanje, i to svetsko uživanje, može da posluži kao sredstvo koje vodi ka dobru Prirodnog, koje se može povezati sa dobrom Racionalnog, i tako postati prepороđeno ili duhovno dobro, to jest, dobro koje je od Gospoda. Ovo je sve predstavljeno i označeno Isavom i Jakovom u ovome poglavlju.

3519. *I donesi dva dobra jareta (odkoze),* označava istine od toga dobra. Ovo se vidi iz značenja jaradi od koze, koja su istine od dobra, o čemu će ubrzo biti govora. Razlog da su dva je to, što u Racionalnom, kao i u Prirodnom, postoje stvari koje pripadaju volji, i stvari koje pripadaju razumu. Stvari u Prirodnom, koje pripadaju volji i uživanjima, a one koje pripadaju razumu su reči-znanja. Ove dve (stvari) treba da se povežu da bi postale nešto. Da jarad od koze označavaju istine od dobra, jasno je iz onih odlomaka Reči, gde se pominju jarad i koze. Treba napomenuti da sve pitome i korisne životinje, koje se pominju u Reči, označavaju, u pravom smislu, nebeske stvari koje pripadaju dobru, i duhovne stvari koje pripadaju istini (vidi br. 45,46,142,143,246,714,715,2180,2781,3218). A pošto ima

raznih vrsta nebeskih stvari ili dobara, pa stoga i raznih vrsta duhovnih stvari ili istina, jedna vrsta je označena jednom životinjom, a druga vrsta drugom, naime, jedna ovcom, kozom, i jarcem, ovnom, junetom, i volom; a druga životinjama u moru, kao što su kitovi, i ribe. Ima više vrsta nebeskih i duhovnih stvari nego što se može nabrojati, to jest vrsta dobara i istina, iako kada se nešto nebesko ili dobro imenuje, a tako isto nešto duhovno ili istinito, ne izgleda mnogostruko, nego izgleda samo jedno. Ali kako su mnogostruka (dobra i istine), i kako neizbrojne njihove vrste, može se videti iz onoga što je rečeno o nebu (br. 3241), naime, da se deli u bezbrojna društva, i to u skladu sa vrstama nebeskih i duhovnih stvari, ili dobara ljubavi a otuda u istina vere; i dalje, da svaka vrsta dobra, i svaka vrsta istine, imaju bezbroj vrsta, po kojima se društva međusobno razlikuju; i da svaka vrsta na isti način. Najopštije vrste dobra i istine su one koje su bile predstavljene životinjama koje su bile prinošene kao žrtve paljenice i prinosi: pa stoga što se vrste međusobno razlikuju, bilo je zapovedeno da se samo takve a ne druge daju kao prinos; u nekim slučajevima, na primer, jagnjad muška i jagnjad ženska, kao i jarad muška i jarad ženska od kože; u nekim slučajevima ovnovi i ovce, a i jarci, a u drugima telad, junci, i volovi: isto tako golubovi, i grlice (vidi br. 922,1823,2180,2805,2807,2830,3218). Šta jarad i kože označavaju, može se videti po žrtvama koje su prinošene, kao i iz ostalih odlomaka Reči. Otuda je jasno da jaganjci muški i jaganjci ženski označavaju nevinost unutrašnjeg ili racionalnog čoveka, a da jarad i kože označavaju nevinost spojašnjeg ili prirodnog čoveka, na taj način njegovu istinu i dobro. Da su istina i dobro nevinosti spoljašnjeg ili prirodnog čoveka označeni jaretom i kozom, jasno je iz ovih odlomaka u Reči. Kod Isaije: *I vuk će boraviti s jagnjetom, i ris će ležati s jaretom, tele i lavić i ugojeno tele biće zajedno, i malo dijete vodićeih.* (XI.6); ovde se govori o Gospodovom carstvu, a u njemu o stanju gde nema straha od zla, ili bojazni od pakla, jer (carstvo) pripada Gospodu; jagnje i jare stoje za one koji su u nevinosti, i pošto su ovi najsigurniji (od straha od zla), to se oni prvi imenuju. Kada su svi prvenci u Egiptu bili pobijeni, bilo je zapovedeno (Hebrejima) da zakolju mlado i muško od stoke, jagnjeta ili jareta, i da pokrope (poprskaju) krvlju oba dovratka i prag kuća, tako da ih prođe pomor (kuga) (Izlazak XII.5,7,13). Prvenci

(prvorodeni) u Egiptu označavaju dobro ljubavi imilosti koji bili su iščezli (br. 3325). Jagnjad i jarad označavaju stanja nevinosti koja brane onekoji su u tim stanjima od zla; jer Gospod u nebu sve brani preko stanja nevinosti, a ova odbrana predstavljena je klanjem *jagnjeta i jareta*, i prskanjem krvi po dovratcima i pragu kuća. Kada god se Jehova pojavio bilo kome kao anđeo, jare od koze se moralo prineti na žrtvu, da ovaj (čovjek) ne bi umro; kao kad se On (Jehova) pokazao Gideonu (Sudije VI.19), i Manoju (Sudije XIII.15,16,19); razlog je bio to, što se Jehova ili Gospod ne mogu pokazati nikome, čak ni anđelu, ako ovaj kome se pokazuje nije u stanju nevinosti. Stoga, čim je Gospod prisutan, oni se uvode u stanje nevinosti, jer Gospod ulazi preko nevinosti, čak i kod anđela u nebu. Zbog toga niko ne može ući u nebo ako u sebi nema nešto od nevinosti, prema Gospodovim rečima kod Mateje, pogl.XVIII.3; Marko X:15; Luka XVII.17. Da su oni (Hebreji) verovali da će umreti kad im se javi Jehova ako ne prinesu žrtvu paljenicu, može se videti kod Sudija XIII.22,23. Pošto je prava bračna ljubav nevinost (vidi br. 2736), to je bio običaj u reprezentativnoj Crkvi da se uđe k ženi s darom jareta od koze, kao što je napisano o Samsonu (Sudije XV.1); tako i o Judi kada je ušao Tamari (Postanje XXXVIII.17,20,23). Da jare i koza označavaju nevinost, jasno je po žrtvama za prestup, koje su prinošene kad god je neko sagrešio greškom (Levitska I.10: IV.28;V.6). Greh zbog pogreške je greh iz neznanja, u kome ima nevinosti. Isto je jasno iz Božanske zapovesti kod Mojsija: *Prvine od prvoga roda zemlje svoje donesi u kuću Jehove Boga svojega; nemoj kuhati jagnjeta umlijeku majke njegove* (Izlazak XXIII.19; XXXIV.26); ovde se prvinama od roda, koje treba doneti u kuću Jehovinu, označava stanje nevinosti koje je u detinjstvu; a kuhanjem jagnjeta u mleku majke njegove, označava se da ne smeju da unište nevinost detinjstva. Pošto su ove stvari označene, jedna zapovest sledi drugu u istom navedenom odlomku; ove zapovesti u u doslovnom smislu izgledaju sasvim različite, ali se one sažu u unutrašnjem smislu. Pošto jagnjad i jarad označavaju nevinost, kao što je rečeno, bilo je zapovedeno i da se zaves u šatoru načini od vune o koze (Izlazak XXV.4; XXVI.7; XXXV.,6,23,26; XXXVI.14); ai stoga što je to bio znak da sve svete stvari, koje su time predstavljene, vuku svoju suštinu od nevinosti; vunom od koze označena je

poslednja ili sasvim spoljašnja nevinost, koja je u neznanju, kao što je ona kod Neznabožaca, koja je u unutrašnjem smislu označena zavesama u šatoru. Otuda je jasno koje i kakve istine od dobra su označene sa dva dobra jareta od koze, o kojima je majka Rebeka govorila Jakovu svom sinu, naime, da su one (te istine od dobra) u nevinosti, naime, koje je (mladu jarad) Isav trebao da donese svome ocu Isaku (o čemu gore, br. 3501,3508); koji uistinu nisu bili oni (koje je želeo Isak), ali su izgledali u početku da jesu; i otuda je to, da se pomoću njih Jakov pretvarao (prikzao) kao Isav.

3520. *Da zgotovim ocu tvojemu jelo od njih, koje rado jede (ukusno jelo),* označava da on treba da u tome uživa. Ovo se vidi iz *jela koje rado jede* (ukusnog jela), što znači prijatne stvari od dobra (o čemu vidi gore be. 3502); ovde se to naziva uživanjem, jer ovo nisu istine od pravoga dobra, nego od domaćeg dobra (naslednog dobra) (br. 3518).

3521. *Pa ćeš unijeti ocu da jede,* označava Božanskom Dobru Božanskog Racionalnog, i usvajanje. Ovo se vidi iz reprezentacije Isaka, u ovom slučaju oca, što je Božansko Dobro Božanskog Racionalnog (o kojemu vidi gore); i iz značenja jesti, što je usvajanje (o čemu vidi gore br. 3513). Ali da se istine od domaćeg dobra ne usvaja, biće jasno iz onoga što sledi.

3522. *I da te blagoslovi,* označava povezivanje kroz to. Ovo je jasno iz značenja blagoslova, što je povezivanje (vidi gore br. 3504,3514).

3523. *Dok nije umro,* označava uskrsavanje u Prirodnom. Ovo je jasno iz značenja smrti, što je ponovno ustajanje (o čemu vidi gore br. 3498,3505). Da je to u Prirodnom, očito je.

3524. Stihovi 11-13. *A Jabov reče Rebeki materi svojoj: ali je Isav brat moj rutav, a ja sam gladak; može me opipati otac, pa će seosjetiti da sam ga htio prevariti, te ću navesti prokletstvo mjesto blagoslova. A mati mu reče: neka prokletstvo tvoje, sime, padne na mene; samo me poslušaj, i idi i donesi me.*

Jakob reče Rebeki materi svojoj, označava Gospodovo opažanje od Božanske Istine o prirodnoj istini: ali je Isav brat moj rutav, označava kvalitet prirodnog dobra u relativnom smislu: a ja sam gladak, označava kvalitet prirodne istine u relativnom smislu: može me opipati otac, označava najdublji stepen opažanja: pa će se osjetiti da sam ga htio prevariti, označava odbacivanje, jer se po izgledu protivi redu: pa ću navući na se prokletstvo umesto blagoslova, označava (upozorenje) da ne bi (zbog toga) došlo do rastavljanja; samo me poslušaj, i idi i donesi me, označava od učinka (prim. prev. čitalac primećuje da treba dodati poneku reč da bi smisao biti jasan, kao ovde reč upozorenje.)

3525. *A Jakov reče Rebeki materi svojoj, označava Gospodovo opažanje od Božanske Istine o prirodnoj istini. Ovo je jasno iz značenja reči, u istorijskim delovima Reči, što je opažati (vidi br. 3509); iz reprezentacije Jakova, koji je prirodna istina (br. 3305); i iz reprezentacije Rebeke, koja je Božanska Istina Gospodovog Božanskog Racionalnog (br. 3012,3013,3077). Razlog da se ovde označava opažanje od Božanske istine o prirodnoj istini, a ne opažanje od prirodne istine o Božanskoj Istini, kao što izgleda iz smisla slova, je u tome, što svako opažanje, koje pripada prirodnom, u stvari dolazi od Racionalnog. U ovom slučaju, stoga što se to odnosi na Gospoda, to zači da je to od Božanske Istine Božanskog Racionalnog.*

3526. *Ali je Isav brat moj rutav, označava kavalitet prirodnog dobra relativnom smislu. Ovo se vidi iz reprezentacije Isava, koji je dobro Prirodnog (o čemu vidi br. 3494,3504); i iz značenja rutavog čoveka, što je kvalitet toga dobra. Da rutav označava Prirodno, posebno u pogledu istine, može se videti u br. 3301, i iz onoga što sledi.*

3527. *A ja sam gladak, označava kvalitet prirodne istine u relativnom smislu. Ovo je očito iz reprezentacije Jakova, a to je osoba koja ovde govori, što je Prirodno u odnosu na istinu (o kojoj vidi br. 3305); i iz značenja glatkog čoveka, što je kavalitet (Prirodnog), o čemu će ubrzo biti govora. Pre nego se sazna šta ovo znači, treba da se zna šta je označeno sa rutav a šta sa gladak čovek. Kod čoveka, njegovo unutrašnje se pokazuje u nekoj slici u njegovom spoljašnjem, osobito u*

njegovom slicu i držanju. Njegovo najdublje se ne pokazuje u naše vreme, ali unutrašnje se pokazuje u određenoj meri, osim kada je od detinjstva naučio da se pretvara, jer u tome slučaju kao da prima drugu dušu (animus), pa stoga i izgleda drugačije, onoliko koliko se taj animus pokazuje u licu. Licemeri, više od ostalih, stiču ovu naviku u stvarnom životu, a to je kao iz običaja, a to je još jače kog onih koji su varalice. Kod onih koji nisu licemeri, racionalno dobro pokazuje se na licu kao neki životni plamen, a racionalna istina se pokazuje iz svetlosti od ovoga plamena. Ovo znanje je čoveku urođeno, pa ga ima iako ga i ne traži, i tu se pokazuje život njegovoga duha u pogledu dobra i istine, a i stoga što je čovek duh obučen u telo, pa ovo zna iz opažanje svoga duha, a to znači od samoga sebe. Otuda to, da na jednog čoveka utiče izraz na licu drugoga čoveka, iako to nije sam izraz, nego um (mens) koji sija (iz lica). A Prirodno se pokazuje na licu kao uzatamnjejogj vatri života, i u zatamnjenom svetlu života; međutim, Telesno se jedva pokazuje, i to samo kao toplina i lepota lica. Pošto se unutrašnje (čovekovo) posebno pokazuje na licu kao u slici, stoga Pradrevni ljudi nisu znali šta je pretvaranje, a još manje licemerstvo i prevara, jer su bili u stanju vide šta čovek misli na licu, kao u slici, pa su mogli da vide umove drugih ljudi, pa se stoga licem označavala volja i razum, to jest unutrašnje racionalne stvari u odnosu na dobro i istinu (vidi br. 358, 1999,2434); mogle su se videti unutrašnje stvari istine po krvi i pa crvenilu, a unutrašnje stvari istine po obliku (lica), i po belilu; a unutrašnje prirodne stvari po onome što raste (na telu) kao što je kosa i ljuške (skrami) na koži, to jest, stvari Prirodnog koje se odnose na istinu (*prim. prev. nije jasno na kakve seljucke misli, verovatno na neke promene na koži koje su Pradrevnim predstavljale njihove prirodne osobine*). Oni koji su bili u prirodnom dobru (koji su po prirodi ili nasledno nagnjani dobru), nazivani su se rutavim ljudima; a oni koji su bili u prirodnoj istini, nazivali su se glakim ljudima. Iz ovoga se vidi na šta se misli u unutrašnjem smislu pod ovim rečima, *ali je Isav brat moj rutav, a jasamgladak*, to jest, da to označava kvalitet prirodnog dobra u relativnom smislu, i kvalitet prirodne istine u relativnom smislu. Otuda se vidi i to šta Isav predstavlja, naime, dobro prirodnog, jer se on naziva rutavim (vidi Postanje XXv.25); a Edom od toga što je bio crven (riđ) (XXV.30). Brdo Seir, gde je on boravio, označava

nešto slično, naime, nešto kuštravao (obraslo dlakama); a pošto je imalo ovakvo značenje, postojalo je brdo kojim se išlo na Seir, koje se nazivalo golo ili glatko brdo (vidi Jošua XI.17; XII.7) (i ovde je autor sledio Latinski prevod Schmidiusa); što je predstavljalo istini koja teži ka dobru. Da se rutavim (kušrtavim, kosmatim) opisuje dobro, a otuda i istinito, a u obrnutom smislu zlo, a i obmana iz ovoga, bilo je pokazano u br. 3301.A da se glatkim opisuje istina, a u obrnutom smislu obmana, vidi se iz ovih odlomaka u Reči. Kod Isaije: *Koji se upaljujete za lugovima, pod svakim zelenijem drvetom, koljete sinove svoje u potocima, po vrletima kamenijem. Dio ti je među glatkim kamenjem potočnijem; to je, to je tvoj dio; njemu ljevaš naljev svoj, prinosiš dar; tijem li ću me umiriti? Na gori visokoj i uzvišenoj mećeš postelju svoju, i onamo izlaziš i prinosiš žrtvu (LVII.5,6)*; gde upaljivati se označava zlo, a a vrleti kameni, obmane. Kod istoga: *Drvodjelja hrabraše zlatara; koji kleplje (izravnava čekićem) hrabraše onoga koji kuje na nakovnju, govoreći, dobro je za spajanje (XLI,7)*; gde je onaj koji kleplje (izravnava) ohrabruje onoga koji kuje na nakovnju, obmana. Kod Davida: *Glade usta maslom, a kada se približi, srce i riječi su im mekše od ulja (Psalam LV.22)*; gde glatka ili laskava usta označavaju obmanu, a srce i riječi, zlo. Kod istoga: *Grlo im je otvoren grob, na jeziku im je dvoličnje (Psalam V.9)*; grlo kao otvoren grob se odnosi na zlo, a jzik koji govori glatke stvari (dvolične) je obmana. Kod Luke: *Sve doline neka se ispune, i sve gore i bregovi neka se slegnu; i što je krivo neka bude pravo, i hrapavi putove neka budu glatki (III.5)*; doline stoje za ono što je ponizno (vidi br. 1723,3417): brda i bregovi stoje za ono što je uzvišeno (vidi br. 1691); *što je krivo da postane pravo*, označava zlo iz neznanja pretvoreno u dobro, a ono što je uzvišeno označava dobro (br. 1613); hrapavi putovi da postanu glatki, označava obmane iz neznanja da se pretvore u istine; da se putem opisuje istina, vidi br. 627,2333.

3528. *Može me otac opipati*, označava najdublji stepen opažanja. Prvo je očito iz značenja opipati, što znači osetiti, a što je najdublje od svih opažanja (percepcija); i iz značenja oca, koji je dobro, u ovom slučaju Božansko Dobro, jer se govori o Gospodu. Da osetiti (opipati) označava najdublje od svih opažanja, to je stoga, što osetiti ide preko čula dodira, a dodir potiče i postoji od opažanja, jer osetiti nije

ništa drugo nego unutrašnje osećanje. O prirodi opažanja (percepcije) može se videti, br. 104,371,495,503,521,536,1383-1398,1616,1919,2145,2171,2831. Dalje, svako osećanja (dodira) i svako opažanje, iako izgledaju različiti, imaju vezu s jednim i sveopštim čulom, naime, sa čulom dodira; različita čula, kao ukus, miris, sluh, i vid, koji su spoljašnja osećanja (oseti), potiču i postoje od unutrašnjeg osećanja, to jest, opažanja. Ovo se može potvrditi mnogim iskustvom, ali ovo će, po Božanskoj milosti Gospodovoj, biti razmatrano na svome mestu. Otuda je jasno da osetiti (opipati), u unutrašnjem smislu, označava najdublje i sve u opažanju. Pored toga, celo opažanje, to jest, unutrašnje osećanje, postoji od dobra, ali ne i od istine, osim od dobra preko istine, jer Gospodov Božanski Život utiče u dobro, a preko dobra u istinu, a na taj način dolazi do opažanja. Otuda se vidi šta je označeno ovim izrazom, *Može me otac moj opipati*, naime, najdublje od svih opažanja od dobra, to jest, od Gospodovog Božanskog.

3529. *Pa će se osetiti (biće u njegovim očima)* da sam ga prevario, označava (bojazan) od odbacivanja, jer je to protivno redu. Ovo je očito iz značenja osetiće (biće u njegovim očima), što je opažati kvalitet, jer se očima označava opažanje koje pripada unutrašnjem vidu (vidi br. 212,2701,2789,2829,3198,3205; i iz značenja prevare, ili varalice, a to je ono što je protivno redu, a što je u ovom slučaju očito; svako varanje je samo to; te bi zbog toga došlo do odbacivanja, Ali šta je označeno sa biti protivno redu, biće očito iz onoga što sledi.

3530. *Te ću navući na se prokletstvo mjesto blagoslova*, označava rastavljanje. Ovo je očito iz značenja prokletstva ili odvrćanja od dobra (vidi br.245,379,1423); i iz značenja blagoslova, što je povezivanje s dobrom (vidi br. 3504,3514).

3531. *A mati mu reče*, označava opažanje od Božanske Istine. Ovo se vidi iz značenja reći, što je opažati, koje se maločas pominjalo; i iz reprezentacije Rebeke, ovde majke, koja je Božanska Istina Gospodovog Božanskog Racionalnog (o čemu vidi br. 3012.3013).

3532. *Neka prokletstvo tvoje, sine, padne na mene*, označava da ne treba da dođe do rastavljanja. Ovo je jasno iz značenja prokletstva, koje je razdvajanje (vidi r.

3530): a pošto je opažanje bilo od Božanskog (vidi br. 3531), to ono označava da ne treba da bude razdvajanja.

3533. *Samo me poslušaj (počuj moj glas), i idi i donesi mi*, označava (da je to sve) radi učinka (cilja). Ovo se vidi iz značenja *poslušaj moj glas*, što je pokoriti se; i iz značenja *otići i donetimi*, što je učiniti; a pošto se ovo kaže Prirodnom u pogledu istine, predstavljene Jakovom, to jest Racionalnimu pogledu istine, u ovom slučaju Božanskom Racionalnom, predstavljenom Rebekom, to je ovim označeno da je sve radi učinka (cilja); jer Prirodno gleda na sve radi učinka (cilja), dok Racionalno gleda na sve od uzroka.

3534. Stihovi 14-17. *Tada otišav uze i donese materi svojoj: a mati njegova zgotovi jelo kako jeđاشة rado otac njegov, Pa onda uze Rebeka najljepše haljine sina svojega, koje bijahu kod nje kod kuće, i obuče Jakova mlađega sina svojega. I jarećim kožicama obloži mu ruke i vrat gdje bješe gladak. I dade Jakovu sinu svojemu u ruke jelo što zgotovi.*

Tada otišav uze i donese materi svojoj, označava stanje pokornosti prirodne istine: *a mati njegova zgotovi jelo kako rado jeđاشة otac njegov*, označava ukusne stvari, ali koje ne treba želeći: *a Rebeka uze najljepše haljine starijeg sina Isava*, označava prave istine od dobra: *koje bjehu u nje kod kuće*, označava koje su bile od Božanskog Dobra kroz Božansku Istinu Božanskog Racionalnog: *i obuče Jakova mlađeg sina svojega*, označava osećanje istine, ili život dobra od istine; *i jarećim kožicama obloži*, označava u skladu sa sposobnošću primanja: *obloži mu ruke*, označava da je to bilo u skladu sa sposobnošću primanja: *i vrat gdje bješe gladak*, označava kako se istine koje razdvajaju ne bi primetile: *i dade sinu svojemu ukusno jelo*, označava prijatne stvari iz toga: *i hljeb*, označava dobro iz toga: *koje zgotovi*, označava ono što je bilo od Božanske Istine: *u ruke Jakovu sinu svojemu*, označava da je takvo bilo osećanje prirodne istine.

3535. *Tada otišav uze i donese materi svojoj*, označava stanje pokornosti prirodne istine. Ovo se vidi iz onoga što je maločas gore rečeno (br. 3533), stoga bez daljega objašnjavanja.

3536. *A mati njegova zgotovi ukusno jelo kako rado jeđāše otac njegov, označava prijatne stvari, ali koje ne treba želeći. Ovo se vidi iz reprezentacije Rebeke, koja je ovde majka, a to je Božansko Racionalno u pogledu istine; i iz značenja ukusnog jela, koje označava prijatne stvari koje pripadaju istini (o kojima vidi gore br. 3502). Razlog što ove prijatne stvari nisu poželjne, je u tome, što nisu ulov Isavov, znači nisu od istine od pravoga dobra (vidi br. 3501), nego od jaradi koji su od stada, to jest, od od istine koja pripada domaćem dobru (vidi br. 3518, 3519). Kako ove stvari stoje, jasno je iz onoga što je rečeno gore (br. 3502, 3512, 3518, 3519).*

3537. *Pa onda uze Rebeka najljepšehaljine (željene haljine) starijega sina označava prave istine od dobra. Ovo je očitó iz značenja lepih haljina Isava, (poželjnih haljina), a to su prave istine; da haljine označavaju niže istine u relativnom smislu, može se videti kod br. 2576; poželjne haljine označavaju istine, jer su one od pravog prirodnog dobra, koje je predstavljeno Isavom starijim sinom (vidi br. 3300, 3302, 3322, 3494, 3527).*

3538. *Koje bijahu u nje kodkuće, označava (da su ove istine) bile od Božanskog Dobra kroz Božansku Istinu Božanskog Racionalnog. Ovo je očitó iz reprezentacije Rebeke, koja se ovde razume pod u nje, što je Božanska Istina Božanskog Racionalnog, o kojemu vidi gore; i iz značenja kuće, koja je ove Božansko Dobro, jer se odnosi na Gospoda. Da kuća označava dobro, može se videti u br. 710,2233,2234,2559,3128. Razlog da se ove stvari označavaju rečima, koje bijahu u nje kod kuće, je to što kuća označava Racionalno u pogledu i istine i dobra; ili, što je isto, u pogledu Volje, jer je ova od dobra, i u pogledu Intelekta, jer je ovaj od istine. Kada Racionalno deluje od Volje ili dobra, preko Intelekta ili istine, tada se racionalni um naziva kućom; otuda se i nebo naziva Gospodovom kućom, jer u njemu postoji samo dobro i istina. A dobro deluje preko istine sjedinjene ili povezane s njim. Ovo je predstavljeno i brakom muža i žene koji sačinjavaju jednu kuću iz razloga što bračna ljubav postoji od Božanskog braka dobra i istine (vidi br. 2728,2729,3132), pa i muž i žena imaju volju od dobra, ali s razlikom kao što je razlika dobra i istine, pa je stoga dobro označeno mužem, a istina ženom; jer kada*

je kuća jedna, tada je dobro sve u njoj, a istina, pošto je od dobra, i ona pripada dobru. Razlog da se kaže, *u nje kod kuće*, a ne kod njega ili kod njih, je u tome, što se ovde govori o stanju povezanosti istine i dobra, ali o stanju pre nego su potpuno sjedinjeni ili povezani; a koje se stanje opisuje u sledećem.

3539. *I obuče Jakova mlađega sinasvojega*, označava osećanje istine, ili život dobra od istine. Ovo se vidi iz reprezentacije Rebeke, koja je Božanska Istina Božanskog Racionalnog; iz reprezentacije Jakova, koji je Božanska Istina Božanskog Prirodnog; i iz značenja *obući*, što je komunicirati, i *upiti (usvojiti)*, naime, istine od dobra koje su označene haljinama Isavovim (vidi br. 3537), to jest osećanje prirodne istine, što je ovde isto što i život dobra od istine. Kako treba razumeti ove stvari, može se znati iz onoga što je gore rečeno (br. 3518). Ali pošto su to stvari danas sasvim nepoznate, dopušteno je da se objasne donekle. Predmet o kome se govori u ovome poglavlju je Gospod, kako je učinio Svoje Prirodno Božanskim; a u reprezentativnom smislu, to je ponovno rađanje čoveka u pogledu njegovog Prirodnog (vidi br. 3490). Slučaj sa čovekom je kao što sledi. Ponovno rođenje (Regeneracija) ima za cilj da čovek postane nov u pogledu svog unutrašnjeg čoveka, to jest u pogledu svoje duše ili duha; ali čovek ne može da se obnovi u pogledu unutrašnjeg čoveka ako se nije obnovio u pogledu svog spoljašnjeg čoveka. Jer iako čovek posle smrti postaje duh, on i dalje ima kod sebe u drugom životu sve ono što pripada spoljašnjem čoveku, to jest, prirodna osećanja, i doktrinarne stvari, pa i reči-znanja, jednom rečju, sve što je bilo u njegovoj spoljašnjoj ili prirodnoj memoriji (vidi br. 2475-2483), jer su ovo planovi (prostori, polja) na kojima se njegove unutrašnje stvari završavaju. Stoga, ono što se dešava s ovim stvarima, to ima uticaja i na unutrašnje stvari, koje se zbog toga menjaju. Otuda je jasno da čovek treba da se preporodi ili da postane nov ne samo u pogledu svog unutrašnjeg ili racionalnog čoveka, nego i u pogledu svog spoljašnjeg ili prirodnog čoveka; naime, ako ne bi bilo tako, ne bi bilo saobraznosti (korespondencije). Da postoji korespondencije između unutrašnjeg čoveka i njegovih duhonih stvari, sa spoljašnjim čovekom i njegovim prirodnim stvarima, vidi br. 2971,2987,2989,2990,3002,3493. Stanje regeneracije čoveka opisano je u reprezentativnom smislu u poglavlju o Isavu i Jakovu; i ovde se opisuje kakvo je

prvo stanje, dok se preporuča, to jest pre nego li je preporođen; jer je ovo stanje sasvim obrnuto u odnosu na ono kada je već preporođen. Jer u prethodnom stanju, naime, dok se preporuča, ili pre nego li je preporođen, intelektualne stvari, koje pripadaju istini, na izgled vode akciju; ali kada je regenerisan, tada stvari volje, koje pripadaju dobru, vode akciju. Da intelektualne stvari, koje pripadaju istini, na izgled vode u prvom stanju, predstavljeno je Jakovljevim traženjem da prvenaštvo Isavovo pripadne njemu (vidi br. 3325,3336); isto tako njegovim traženjem da on primi blagoslov, o čemu se ovde govori; a da je stanje sasvim izokrenuto, predstavljeno je time što se Jakov pretvarao da je Isav, tako što je obukao odelo Isavovo, i koristio jareće kože. Jer u ovome stanju, racionalna istina, još ne sasvim povezana s racionalnim dobrom, ili, što je isto, razum još nepotpuno povezan sa voljom, tako utiče, i deluje na Prirodno, i tako izokreće one stvari koje su u njemu (u Prirodnom). Ovo se pokazuje na taj način iz mnogo iskustva, posebno iz ovoga, da čovek može da opaža u razumu, i Prirodno može da zna mnoge stvari koje su dobre i istinite, ali volja još uvek ne postupa po tome. Na primer, (može da zna) da su ljubav i milosrđe suštinske stvari u čoveku. Ovo čovekov intelekt može videti i potvrediti, ali pre nego je čovek preporođen, njegova volja to ne priznaje. Tako isto, ima takvih (ljudi) koji ne vole Gospoda i bližnjega, a koji ovo dobro razumeju. Na sličn način, ljubav je sami čovekov život, i kakva je ljubav, takav je i život; tako isto, čovek može da razume, da ono što je prijatno i u čemu se uživa, da to dolazi od ljubavi, stoga i sva radost i sreća; pa stoga, kakva je ljubav, takva je i radost i sreća. Čovek može da razumom shvati, iako se volja ne slaže s tim i možda ide protivu tioga, da najsrećniji život potiče od ljubavi ka Gospodu i od samilosti prema bližnjemu, jer se Božansko samo u njih uliva; a s druge strane, da najbedniji život potiče o ljubavi ka sebi i ljubavi ka svetlu, jer se pakao uliva u njih. Otuda sve to razum može da opaža, ali ne i volja, da je ljubav ka Gospodu život neba, i da je uzajamna ljubav duša takvoga života; stoga, sve dok čovek ne misli od života svoje volje, niti razmišlja o svom životu, sve dotle on ovo opaža svojim razumom, ali sve dok misli od života svoje volje, sve dotle on to ne opaža, to jest, on to odriče. Isto tako može da bude jasno da Božansko može da utiče u čoveka iz razloga što je on u ovome stanju ljubavi pema

sebi i svetu, pa se stoga i paklene stvari koje se protive, uklanjaju; ali uprkos toga, sve dok volja ne postane nova, i sve dok se razum ne sjedini s njegovom novom voljom, čovek ne može da bude u poniznosti srca; to jest, sve dok je čovek u životu zla, to jest, sve dok je njegova volja zla, on ne može da bude u poniznosti: i dalje, sve dok je gornja istina njemu nejasna, on je poriče. Stoga isto tako, čovek može da opaža svojim razumom da čovekova poniznost nije radi ljubavi prema slavi u Gospodu, nego radi Božanske Ljubavi, tako da Gospod može da utiče s dobrom i istinom, i da tako učini čoveka blaženim i srećnim. Međutim, onoliko koliko se pita njegova volja, to se ovo saznanje zatamnjuje. Isto je istinito i u drugim slučajevima. Ova sposobnost da čovek može da razume šta je dobro i istinito, iako to neće, ona je data čoveku da bi semogao obnoviti i preporoditi; zbog čega ovu sposobnost imaju i dobri i zli (ljudi), čak je kod zlih ona oštrija, s tom razlikom da kod zlih nema osećanja za istinu radi života, to jest, radi dobra života od istine, pa stoga se oni ne mogu obnoviti (reformisati). A kod dobrih postoji osećanje istine radi života, to jest, radi dobra života, pa stoga ovi mogu da se obnove. Prvo stanje (faza) obnove ovih je, da kod njih istina doktrine stoji na prvome mestu, a dobro života na drugome, jer oni čine dobro od istine. Dok je njihovo drugo stanje (faza), da im je dobro života na prvome mestu, a istina doktrine na drugome, jer oni čine dobro od dobra, to jest, od volje koja pripada dobru; a kada je ovakav slučaj, koliko je volja povezana s razumom kao u braku, toliko je čovek preporođen. Ova dva stanja (dve faze) razmatraju se u onome što je rečeno o Isavu i Jakovu, u unutrašnjem smislu.

3540. *I jarećim kožicama obloži muruke*, označava spoljašnje istine domaćeg dobra. Ovo je jasno iz značenja kožica, koje su spoljašnje stvari, o kojima ćemo govoriti ubrzo; i iz značenja jarećih kožica, zato što su bile od stada kod kuće, koje su istine domaćeg dobra (o čemu vidi br. 3518,3519; u kojima odlomcima je jasno pokazano šta je domaće dobro, i šta je njegova istina). Svako pojedino dobro ima svoju istinu, i svaka istina ima svoje dobro, i oni treba da se povežu kako bi bili nešto. Razlog da kožice označavaju spoljašnje stvari je, da su kožice poslednje pokrivalo životinje, u kojim stvarima se završavaju njegove unutrašnje stvari, kao što su i koža i pokožica kod čoveka. Ovo značenje dolazi od reprezentativa u

drugom životu. Ima u drugom životu takvih koji pripadaju oblasti (provinciji) kože, o kojima će biti reči, po Božanskoj milosti Gospodovoj, kada budemo govorili o Velikom Čoveku na kraju sledećih poglavlja; to su oni koji su samo u spoljašnjem dobru, i njegovim istinama: pa otuda koža, kao i štavljena koža životinja, označava spoljašnje stvari, što se jasno vidi iz Reči; kao kod Jeremije: *Za mnoštvo bezakonja tvojih uzgrnuće se skuti tvoji i obuća ti se skinuti. Može li Etiopljanin promijeniti kožu svoju ili ris šare svoje? možete li vi činiti dobro naučivši se činiti zlo?* (XIII.22,23); ovde skuti označavaju spoljašnje istine, stopala, najviše spoljašnja dobra, stopala i obuća označavaju najniže prirodne stvari, što se može videti kod br. 259,1748; a pošto su ove istine i dobra od zla, kao što je rečeno, oni se upoređuju s Etiopljaninom, ili sa crnim, a njegova koža, s leopardom i njegovim pegama. Kod Mojsija: *Ako uzmeš u zalog haljinu bližnjemu svojem, vrati mu je prije zalaska sunca; jer mu je to sve odijelo čim zaklanja tijelo svoje; to je odeća kojom opokriva kožu svoju kad legne* (Izazak XXII,25,26). Pošto svi zakoni, čak i građanski i društveni, koji su u Reči, imaju korespondenciju sa zakonima dobra i istine koji su u nebu, a po kojima se postupa, kao i po ovome zakonu; jer kako bi se inače znalo zašto treba da vrate založenu odeću pre nego sunce zađe; i zašto se kaže da je to pokrivalo za njegovu kožu kad legne. Korespondencija je jasna iz unutrašnjeg smisla, koji je, dase bližnji ne sme lišiti spoljašnjeh istina, koje su stvari doktrine (nauka) i obreda prema kojima oni žive; da odeća označava takve istine, vidi br. 297,1073, 2576. A sunce označava dobro ljubavi ili života koji je od nje, vidi br, 1529,1530,2441,2495. Da ove stvari ne treba da nestanu, označeno je sa *pre nego sunce zađe*; a stoga što su gornje stvari spoljašnje koje pripadaju unutrašnjim, ili njihovi završeci, to se kaže, da je to *pokrivalo za njegovu kožu (telo) u kome treba da legne (da spava)*. Zato što kožice označavaju spoljašnje stvari, bilo je zapovedeno da pokrivalo u šatoru bude *od jarećih kožica*, a preko ovi kožice od *jazavca* (Izlazak XXVI.14); jer šator je predstavljao tri neba, to jest, nebeske i duhovne stvari koje pripadaju Gospodovom carstvu. Zavesi, koji su bili okolo, predstavljali su prirodne stvari, koje su spoljašnje (vidi br. 3478), a koje su bile kože od ovna i kože od jazavca; ova zapovest bila je data zato što spoljašnje stvari pokrivaju unutrašnje stvari, ili prirodne stvari pokrivaju duhovne i nebeske

stvari, kao što telo pokriva dušu. Na sličan način, Aron i njegovi sinovi, kada bi vojska polazila, morali su skinuti zavjes sa vrata, i njime pokriti kovčeg od svjedočanstva, a onda bi po njemu prostrli pokrivač od koža jazavčijih od same porfire, a po stolu gdje su hljebovi da prostru pokrivač od porfire, te da metnu na njega zdjele i čaše i vedra i kutliće, i da se sve to zavije u pokrivač od koža jazavčijih (Brojevi IV.5,6,8,10-12). Ko god misli s pobožnošću o Reči, može da zna da su ovim pojedinostima bile predstavljene Božanske stvari, kao kovčegom, stolom, svetnjakom, i posudama, kao i pokrivalima od čiste porfire, kao i jazavčijim kožama, te da su ovo sve reprezentacije Božanskih stvari u spoljašnjim stvarima. I dalje, pošto su Proroci predstavljali učitelje, a otuda i nauk dobra i istine iz Reči (vidi br. 2534), a Ilija (je predstavljao) Reč samu (vidi br. 2762), a to isto je predstavljao i Jovan (Krstitelj), koji se stoga naziva Ilijom koji treba da dođe (Mateja XVII.10-13), stoga, kako bi oni predstavljali Reč onakvu kakva je u spoljašnjem obliku, to jest, u slovu, Ilija je *bio opasan kožnim pojasom* (2 o Carevima I.8); a Jovan je imao *odeću od kamilje dlake i kožni pojas oko sebe* (Mateja III.4): A pošto je koža označavala spoljašnje stvari, i pošto je u Drevnoj Crkvi bilo uobičajeno da se govori i piše pomoću reči-značenja, stoga kod Jova, čija je knjiga iz Drevne Crkve, koža ima isto značenje, kao što se može videti iz nekoliko odlomaka te knjige, kao iz ovoga: *Ali znam da je živ moj iskupitelj, i na posljedak da će stati nad prahom. I ako se ova koža moja i raščini, opet ću u tijelu svom vidjeti Boga* (Knjiga o Jovu XIX,25,26); biti opasan kožom, označava Prirodno, kao što je ono koje čovek ima posle smrti (o čemu vidi br. 3539): u tijelu vidjeti Boga, označava (vidjeti) od oživljenog propriuma (ego-a); da je to u telu, vidi br. 148,149,780. Da je Knjiga o Jovu jedna od knjiga iz Drevne Crkve, jasno je, kao što je već rečeno, sudeći po predstavama i značenjima tipičnim za stil u kome je napisana, ali ona ne pripada onima koje se nazivaju Zakon i Proroci, zato što ona nema unutrašnji smisao, koji govori samo o Gospodu, i o Njegovom carstvu; jer samo ovo čini jednu knjigu Rečju u pravom smislu.

3541. *I obloži mu ruke*, označava prema sposobnosti primanja. Ovo se vidi iz značenja ruke, koja je moć (o čemu vidi br. 878,3091), to jest, sposobnost primanja.

3542. *I vrat gdje bješe gladak*, označava da se ne bi primetile istine koje razdvajaju. Ovo se vidi iz onoga što je rečeno o glatkom ili glatkosti, da se odnosi na istinu (o čemu vidi br. 3527); i iz značenja vrata, a to je ono što spaja, o čemu ćemo ubrzo govoriti; u ovom slučaju, stoga što je izgled (istine) bio na glatkom vratu, to označava da ne treba da se pokaže istina koja razdvaja. Kako stoji ova stvar, može se videti iz onoga što je gore rečeno (br. 3539), naime, da ono dobro i one istine koje utiču iz razuma, a ne i iz volje u isto vreme, nisu dobro i nisu istine, iako tako izgledaju u spojašnjem obliku; jer ako je volja od zla, dobro i istine razdvajaju, a ne spajaju. Ali ako ima nešto od dobre volje, u ovom slučaju, one ne razdvajaju, nego spajaju, iako su postavljene u izokrenutom redu, jer se preko njih čovek ponovo rađa; i jer služe za čovekovu obnovu i kad su izokrenute, stoga se kaže da ne treba da se pokažu istine koje razdvajaju; ali više o ovome u onome što sledi. Razlog da vrat označava ono što spaja, je u tome, što više stvari u čoveku, koje pripadaju glavi, komuniciraju s nižim stvarima njegovoga tela preko vrata koji je između njih; otuda to, da su i influks i kominikacija označeni onim što je između (što je posredi); a što se još bolje može videti iz korespondencija Velikoga Čoveka s raznim delovima ljudskog tela, o čemu se razmatra u zaključku ovoga poglavlja. Stoga je to isto označeno vratom u Reči: kao kod Isaije: *Duh mu je kao potok koji plavi i dopire do vrata (grla) (XXX.28)*; potok koji plavi označava obmanu koja preovladava; dopirati do vrata (grla), označava kontrolisati i sprečavati komunikaciju, pa stoga i povezivanje viših stvari sa nižim stvarima, koje se kontrolišu i sprečavaju onda kada se duhovno dobro i istine ne primaju. Kod Avakuma: *Razmrskao si glavu kući bezbožničkoj do vrata otkrivši temelj (III.13)*; razmrskati glavu kuće bezbožničke, označava razbiti početak onoga što je lažno; otkriti (ogoleti) temelj do vrata, označava sprečiti povezivanje na taj način. Kod Jeremije: Svezan je rukom njegovom jaram od grijeha, usukani su i dođoše mi na vrat; obori silu moju; predade me Gospod u ruke, iz kojih se ne mogu podignuti (Pláč I.14); gresi (prestupi) svezani u jaram, koji dođoše do vrata, označavaju da su se obmane podigle do unutrašnjih ili racionalnih stvari. Pošto se vratom označavala komunikacija i povezivanje, stoga se jarmom na vratu označavala prepreka, pa stoga pustošenje istine, koje sj iz toga proizašlo, kada se duhovne stvari, koje

neprestanu utiču od Gospoda, više ne primaju u čovekovo Racionalno, pa kao posledica, ni u njegovo Prirodno. Ovo sprečavanje i pustošenje je označeno onim što se kod Jeremoje kaže, da on sebi treba da načini lance i jaram, i stavi ih na svoj vrat, i da ode među narod, i kaže, da treba da služe Navukodonosora, cara Vavilonskog, i da će oni koji ne stave svoj vrat pod jaram, da će ih pohoditi mač, glad, i pomor; a da će oni koji pognu svoj vrat, da će ostati na zemlji (Jer. XXVII.2,3,8,11); staviti vrat pod jaram cara Vavilonskoga i služiti mu, označava biti opustošen u pogledu istine, i pohođen u pogledu dobra; da je Vavilon taj koji pustoši, može se videti kod br. 1327 do kraja; i da je opustošen, kako svete stvari ne bi bile oskrvnute (profanisane), vidi br. 301-303,1327,1328,2426,3399,3402; i pošto, kad se influksu dobra i istine stavi prepreka, tada se služi onome što je zlo i obmana, pa stoga, staviti vrat u jaram označava služiti. Kod istoga: *Jehova reče: kroz dvije godine skinuću jaram Nuvukodonosora cara Vavilonskog, s vrata svim narodima (XXVIII.11)*; označavajući da treba da budu oslobođeni od pustošenja. Kod Isaije: *Otresi prah sa sebe, ustani, sjedi, Jerusalime; skinu okove s vrata svojega, zarobljena kćeri Sionska (LII.2)*; skinuti okove s vrata, označava primiti i prizati dobro i istinu. Kod Miheja: *Evo, mislim zlo tome rodu (porodici), iz kojega ne ćete izvući vratova svojih, niti ćete hoditi ponositi (uspravno), jer će bito zlo vrijeme (II.3)*; ne izvući vratova od zla, znači ne primiti istinu; ne hoditi ponosito (uspravno), znači ne gledati prema višim stvarima, to jest, prema onome što je u nebu, vidi br. 248.

3543. *I dade (ukusno) jelo*, označava prijatne stvari iz toga. Ovo je jasno iz značenja ukunog jela, koje su prijatne stvari, i stvari u kojima se uživa (o kojima vidi gore br. 3502,3536),

3544. *I hljeb*, označava dobro iz toga. Ovo je jasno iz značenja hljeba, koji je dobro (o čemu vidi br. 276,680,2165,2177,3464,3478).

3545. *Što zgotovi*, označava (stvari) koje su bile od Božanskog. Ovo je jasno iz reprezentacije Rebeke, koja je Božanska Istina Gospodovog Božanskog Racionalnog; ai stoga što se kaže da je to zgotovila Rebeka, označavajući ono što je od Božanskog.

3546. *I dade u ruke Jakovu, sinusvojemu, označava da je takvo bilo osećanje prirodne istine. Ovo je očito iz toga, što je ovo završetak onoga što prethodi, a u to vreme Jakov je bio takav da je njime bila predstavljena prirodna istina (br. 3305,3309,3525), naime, da je bio obučen, po rukama i po vratu, jarećim kožicama, i da je imao u rekama ukusno jela, koje je treba da odnese ocu.*

3547. *Stihovi 18-20. A on uđe k ocu svojemu i reče: oče. A on odgovori: evo me; koji si ti, sine moj? A Jakov reče ocu svojemu: ja, Isav tvoj prvenac; učinio sam kako si mi rekao; digni se, posadi se da jedeš lova mojega, da me blagoslovi duša tvoja. A Isak reče sinu svojemu: kad brže nađe, sine? A on reče: Jehova Bog tvoj dade, te izađe preda me.*

A on uđe k ocu svojemu i reče: oče! A on odgovori: evo me; koji si ti, sine? označava stanje opažanja koje proizlazi od prisustva te istine; a Jakov reče ocu svojemu, *označava opažanje* (apercepciju) prirodne istine: *ja, Isavprvenac tvoj*, označava da se verovalo da je to prirodna istina sama (prava prirodna istina): *digni se, posadi se da jedeš ulova moga*, označava istinu osećanja takvoga dobra: *da me blagoslovi duša tvoja*, označava povezivanje: *a Isak reče sinu svojemu*, označava opažanje (percepciju): *kad brže nađe, sine?* označava tako brzo delovanje: *a on reče: Jehova Bog tvoj dade, te izađe preda me*, označava providenje.

3548. *A on (Jakov) uđe k ocu svojemu i reče: oče; a on reče: evo me; koji si, sinemoj?* označava stanje opažanja koje proizlazi od prisustva te istine. Ovo je očito iz reprezentacije Isaka, koji je ovde otac, i iz reprezentacije Jakova, koji je ovde sin, što je često pominjano ranije; isto tako, i iz značenja reči, što je opaziti, što je pominjano gore. Otuda, kao i iz ostalih izraza, očito je da to označava stanje opažanja koje proističe od prisustva te istine koja je predstavljena Jakovom. A kakva je istina koja je predstavljena Jakovom vidi se iz unutrašnjeg smislu onoga što prethodi i onoga što sledi, naime, da to u spojašnjem obliku izgleda kao dobro i istina od dobra, koji su predstavljeni Isavom a označeni ulovom, ali da to nije tako u unutrašnjem obliku. Prirodno u pogledu istine kod čoveka koji se preporađa, to jest, pre nego je preporođen, izgleda ovako, ali ne pred čovekom, jer ovaj ne zna ništa o dobru i istini dok se preporađa, nego pred

anđelima, koji vide ovakve stvari u svetlosti neba. Čovek čak ne zna ni da postoji dobro i istina Prirodnog, a pošto to ne zna, to ne može da opazi ni pojedinosti (tih procesa?); stoga ne može ni da opazi razlike a još manje promene njihovog stanja; pa pošto ih ne opaža, može vrlo teško da shvati preko opisa kako stoji stvari s dobrom i istinom (Prirodnog). Ali pošto je predmet razmatranja u ovome poglavlju dobro i istina, stoga ćemo u onome što sledi pokušati da ovo objasnimo, koliko je to moguće.

3549. *I Jakov reče ocu svojem, označava opažanje (apercepciju) prirodne istine.* Ovo je očito iz značenja reči što je opažati (o čemu vidi gore), u ovome slučaju označavajući opažanje, jer je od Prirodnog; i iz reprezentacije Jakova, koji je prirodna istina (o kojoj vidi gore).

3550. *Ja, Isav tvoj prvenac, označava da se verovalo da je to sama prirodno dobro.* Ovo je očito iz reprezentacije Isava, i iz značenja prvenca, koji je dobro, koje je pretsavljeno Isavom. Jer tako je s istinom koja pripada čoveku pre nego je preporođen, da veruje da je to samo dobro. Oni koji imaju opažanje, ti znaju da ovo nije dobro. Ali oni koji nemaju opažanje, oni misle da je to dobro. Ovo će biti još jasnije iz onoga što sledi.

3551. *Učinio sam kako si mi rekao, označava poslušnost.* Ovo se vidi bez objašnjavanja.

3552. *Digni se, posadi se da jedeš ulovamoga, označava osećanje takvog dobra.* Ovo je jasno iz značenja podignuti se (ustati), što označava uzdizanje (vidi br. 2401,2785,2912,2927,3171); iz značenja sestiti, što označava mir; iz značenja jesti, što je usvajanje (aproprijacija) (vidi br. 2187,3168); i iz značenja ulova, što je istina koja je od dobra (vidi br. 3501); otuda, u ovome slučaju to je osećanje dobra koje potiče od istine; jer stvari označene ustajanjem, i jedenjem, u unutrašnjem smislu, odnose se na osećanje, pa je stoga izraz osećanje korišten da označi ove stvari.

3553. *Pa a me blagoslovi duša tvoja, označava povezivanje.* Ovo je očito iz značenja biti blagosloven, što je povezanost (vidi gore br. 3504,3514,3530),

3554. *A Isak reče sinu svojemu, označava opažanje Racionalnog koje je predstavljeno Isakom, o Prirodnom koje je predstavljeno Jakovom, dok reći iznačava opaziti. Ovo je često pokazano ranije.*

3555. *Kad brže nađe, sine? označava užurbano delovanje. Ovo je očito bez objašnjavanja.*

3556. *A on reče: Jehova Bog tvoj daje, te izide preda me, označava providenje. Ovo je očito i bez objašnjavanja. Ovde se govori o providenju, naime, da su dobro i istina tako postavljeni u red u čoveku, dok se preporađa, da izgledaju izvana kao da nisu samo izgled (dobra i istine), nego da su pravo dobro i prava istina, iako to nisu, nego su domaće dobro, kao što je gore rečeno, i istine iz toga; služeći samo za čovekov preporod, iža tako i za uvođenje dobara i istina grublje prirode, jer su baš takva (dobra) i takve (istine) korisni.*

3557. *Stihovi 21-23. Tada reče Isak Jakovu: dođi bliže, sine, da te opipam jesi li sin moj Isav ili ne. I pristupi Isav k Isaku ocu svojemu, a on ga opipa, pa reče: glas je Jakovljev, a ruke su Isavove. I ne pozna ga, jer mu ruke bjehu kao u Isava brata njegova rutave; za to ga blagoslovi. U reče mu: jesi li ti sin moj Isav? A on mu reče: ja sam.*

Tada reče Isak Jakovu, označava opažanje o ovom Prirodnom: dođi bliže, sine, da te opipam, označava najdublje opažanje od prisustva: jesi li sin moj Isav ili ne, označava da to nije bilo prirodno dobro: i Jakov pristupi k ocu svojemu, označava stanje prisustva: i on ga opipa, označava celo opažanje: i reče: Glas je Jakovljev, a ruke su Isavove, označava da je tamošnje Inteliktualno bilo od istine koja je iznutra, ali da je Voljno (Volja) bilo od dobra koje je izvana, a to znači da su bili u izvokrenutom redu: i ne pozna ga, jer mu ruke bjehu kao u brata njegovarutave, označava da je on opazio od Voljnog koje je izvana, da je to prirodno dobro: za to ga blagoslovi, označava povezanost preko toga.

3558. *Isak reče Jakovu, označava opažanje o Prirodnom. Ovo je očito iz značenja reći, što je opaziti (o čemu vidi gore); i iz reprezentacije Jakova, što je Prirodno u pogledu istine, a u ovom slučaju samo Prirodne, je je isto tako predstavljao, to jest*

u spoljašnjoj formi bio sličan Isavu, i Prirodno u pogledu dobra, što je Isav, kao i njegov ulov, koji je istina od toga dobra (vidi br. 3501). Razlog da se tako često ponavlja, *On reče*, je to što na taj način počinje novo stanje, ili novo opažanje (vidi br. 2061,2238,2260).

3559. *Dođi bliže, sine, da te opipam*, označava najdublje opažanje od prisustva. Ovo je jasno iz značenja doći bliže, što je prisustvo; i iz značenja opipati, koje je najdublje i celo opažanje (vidi br. 3528).

3560. *Jesi li sin moj Isav ili nisi*, označava da to nije bilo prirodno dobro. Ovo je jasno iz sumnje koja se izražava u ovim rečima i u onima koje slede; i pošto je Prirodno to koje opaža šta je i kakvo je Prirodno, to je opažanje bilo, da to nije bilo prirodno dobro ili Isav.

3561. *I pristupi Jakov k Isaku ocusvojemu*, označava stanje prisustva. Ovo se može vide i po onome što se događa ranije, pa stoga nije potrebno objašnjenje.

3562. *A on ga opipa*, označava celo opažanje. Ovo se vidi iz značenja opipati, što je najdublje i celo opažanje (o čemu vidi gore br. 3528,3559), a u ovom slučaju potpuno opažanje, to jest, one (ljude ili duhove) kojisu u najdubljem opažanju svih stvari koje su niže (ispod), jer su niže stvari samo izdanci i i skupine prethodnih stvari; jer ono što je najdublje, to je sve i sva onih stvari koje su niže (ispod); jer ako nešto ne postoji od unutrašnjih stvari, ili, što je isto, od viših stvari, kao efekat (posledica) nekog uzroka, to ni ne postoji. Otuda se vidi zašto cilj čini čoveka srećnim u drugom životu, jer cilj kome se teži je ono najdublje u svakom uzroku, i to tako, da ako cilj nije u uzroku, uzrok ne postoji. Na isti način, cilj je ono najdublje u svakom efektu (rezultatu), jer uzrok proizvodi efekat; a pošto je ovako, sve što postoji u čoveku, sve dolazi od cilja koji utiče na njega, pa je stoga njegovo stanje u drugom životu onakvo kakav je bio njegov cilj (vidi br. 1317, 1568, 1645, 1909, 3425). Otuda je jasno zašto opipati označava najdublje opažanje, pa stoga označava i celo opažanje. (prim.prev. autor pod ciljem misli na nadublji čovekov motiv koji ga pokreće i vodi, što je unutrašnji cilj, a ne cilj kojim se čovek opravdava pred sobom i pred svetom za dela zbog kojih bi se inače

stideo. Inače, bi se moglo pomisliti da se autor zalaže za nemoralno pravilo ponašanje, po kojem Cilj opravdava sredstvo).

3563. *Pa reče: glas je Jakovljevi, ali su ruke Isavove*, označava da je Intelektualno, koje pripada istini, unutra, ali da je Volja, koja pripada dobru, izvana, a to znači u izokrenutom redu. Ovo je očito iz značenja glasa, pošto se govori o istini, i iz značenja ruke, jer se govori o dobru. Da se glas odnosi na istinu, vidi se iz onoga što je gore navedeno (br. 219,220), i iz toga što se kaže, *Glas je Jakovljevi*, kojim se označava prirodna istina, kao što je često gore rečeno; a razlog da se rukom opisuje dobro je to, što se rukom označava moć i sposobnost (vidi br. 879,3541), čiji se izvor dobro: istina ima svu moć i sposobnost od toga (od dobra), iako izgleda da to dolazi od istine. Isto se vidi i iz toga što se kaže, *Ruke su ruke Isavove*, čime je predstavljeno prirodno dobro, kao što je gore pokazano. Da su ovi u izvrnutom redu, jasno je iz toga, što je prema redu da dobro, koje pripada volji, bude unutra, a da istina, koja pripada razumu, da bude izvana. Ovi se predmeti, zbog njihove prirode, kao što je gore rečeno, ne mogu lako shvatiti, jer malo (ljudi) imaju neko znanje o ovakvim stvarima; iako se mogu vrlo jasno objasniti, ipak, ako manjka znanja, ti se predmeti ne mogu shvatiti. Međutim, ipak ćemo reći kakav je ovo slučaj, jer se ovde govori o tome. Dobro Prirodnog duguje svoje postojanje unutrašnjem dobru, to jest, dobru Racionalnog: jasno je da je to izvor Prirodnog. Ali unfluks (uticaj) čini da je dobro takvo kakvo je. A pošto je izvor dobra Prirodnog samo u tome, to istina Prirodnog potiče iz istog izvora, jer gde je dobro tu je i istina; jer je nužno da postoje i jedno i drugo kako bi zajedno bili nešto. Ali infuks čini da i istina bude onakva kakva je. A influks ide ovako: dobro Racionalnog utiče u Prirodno na dva načina, naime, najkraćim putem, to jest neposredno, i kroz dobro Prirodnog u svoju istinu tamo. Ovo dobro i ova istina su ono što je predstavljeno Isavom i njegovim ulovom. A dobro Racionalnog uliče u Prirodno kraćim putem, naime, preko istine Racionalnog, pa na taj način posredno; a na isti način utiče u istinu Prirodnog neposredno i posredno. A kad je ovakav slučaj, tada influks deluje prema redu. Takav influks postoji kod onih koji su nanovo rađeni; ali drugačiji influks postoji kod onih čiji preporod još nije počeo, kao što je gore rečeno; naime, dobro Racionalnog utiče neposredno u

dobro Prirodnog, a posredno kroz istinu Racionalnog, i tu se pokazuje kao nešto što je slično dobru u Prirodnom, ali to nije pravo dobro, niti je to prava istina, ali je takvo da je dobro duboko unutra, preko influksa istine Racionalnog, ali ne dalje. Iz ovog razloga i dobro postoji u tome samo pod drugim oblikom, naime, izvana, kao dobro koje je predstavljeno Isavom, ali iznutra, kao dobro predstavljeno Jakovom: ali ovo nije u skladu s redom, te se stoga kaže da je u izokrenutom redu; međutim, pošto čovek ne može da bude preporođen ni na koji drugi način, to se smatra da je i to u skladu sa redom. Svestan sam da se ove pojedinosti, iako su jasno pokazane, iako ih mogu opažati jasno oni koji su upoznati s ovakvim stvarima, one su ipak zatamnjene za one koji ne znaju šta je influks, a još više za one koji ne znaju da se Racionalno razlikuje od Prirodnog, a još više za one koji nemaju jasnu ideju o dobru i istini. A kakvo je prirodno dobro i prirodna istina, u stanju preporoda, može se opaziti u to vreme samo osećanjem. Kada na čoveka utiče istina, ne radi života, nego radi toga da bi bio učen, ili zato što hoće da se takmiči, ili iz zavisti, ili radi slave, u takvom slučaju dobro Prirodnog i istina Prirodnog su u takvom redu koji je ovde predstavljen Jakovom, a to je izvrnuti red u relativniom smislu, to jest, Volja koja pripada dobru je izvana, a Intelktualno koje pripada istini je iznutra. Ali posle preporoda, stanje je drugačije. Tada na čoveka ne deluje samo istina radi života, nego na njega deluje i dobro samo, dok se tada osećanje za takmičenje, zavist, i za slavu, odvaja, sve dok ne nestane; jer tada je dobro, koje pripada volji, iznutra, a istina, koja pripada razumu, je izvana, ali još uvek na takav način, da istina deluje u jedinstvu s dobrom, jer je ona od dobra. Ovo je pravi red; a prethodni red postoji kako bi došlo do oblikovanja ovoga reda, jer Volja koja je tada izvana, prima mnoge stvari koje su korisne za preporod: to je kao spužva koja upija i bistru i blatnjavu vodu; tako upija mnoge stvari koje bi inače bile odbačene, a koje služe kao sredstva, a i kako bi se oblikovale ideje o dobrima i o istinama, pored ostalih koristi.

3564. *I ne pozna ga jer mu ruke bjehu kao u Isava brata njegova rutave, označava da je on od Volje koja je bila izvana, opažao šta je prirodno dobro. Ovo se vidi iz toga, što nije prepoznao Jakova, to jest, istinu kojulsav predstavlja, nego je opažao Isava, to jest, prirodno dobro koje je bilo izvana, a zbog influksa o kome je gore*

bilo govora (br. 3563); jer između unutrašnjeg dobra i spoljašnjeg dobra postoji komunikacija, jer postoji paralelizam (vidi br. 1831,1832,3514), ali ne između dobra i istine, osim onda kada je influks dobra u istinu takav kao što je maločas opisano.

3565. *Za to ga blagoslovi*, označava povezivanje kroz to. Ovo je očito iz značenja biti blagosloven, što je povezivanje (vidi br. 3504,3514,3530); ali u ovoj fazi povezivanje je bilo onakvo kakvo je i opisano (br. 3563); postojalo je najdublje povezivanje, ali ne i srednje povezivanje, kod kojega je istine predstavljena Jakovom, jer joj je cilj bio najdublje dobro, koje se moglo ostvariti samo na ovaj način. Kada se gleda na cilj, tada postoji prvo povezivanje najdubljih stvari sa stvarima koje su najviše spoljašnje, a srednje povezivanje dolazi postepeno, i ono se ostvaruje tako što se gleda prema cilju, jer u cilju prema kojemu se ide, leži sakriven ceo razvoj; jer Gospod deluje preko ciljeva, i pomoću njih On postupno stavlja u red ono što je između, pa otuda dolazi do povezivanja, što je označeno blagoslovom koji je Isak dao Jakovu.

3566. Stihovi 24,25. *I reče mu: jesi li ti sin moj Isav? A on mu odgovori: ja sam. Tada mu reče: a ti daj, sine, da jedem ulova tvoga, pa da te blagoslovi duša moja. Idade mu, te jede; pa mu donese i vina, te pi.*

I on reče: jesi li ti sin moj Isav? označava stanje osećanja prirodne istine, da je verovao da je to prirodna istina, po spoljašnjem obliku: *a on reče: a ti daj, sine, da jedem ulova tvoga*, označava želju da se poveže s prirodnom istinom preko dobra: *da te blagoslovi dušamoja*, označava povezivanje: *i dade mu,te jede*, označava povezivanje istine kao prvo: *pa mu donese i vina, te pi*, oznčava povezivanje istine po tom.

3567. *A on reče: jesi li ti sin moj Isav? a on reče: ja sam*, označava stanje osećanja prirodne istine, u tome što je tada verovao da je to prirodno dobro, po spoljašnjem obliku (zaveden spoljšnjim oblikom). Ovo se vidi iz Isakovog pitanj, *Jesi li ti sin moj Isav?*, čime je u unutrašnjem smislu označen influks (uticaj)

Racionalnog od dobra u prirodnu istinu koju je predstavljao Jakov, i iz odgovora *ja sam*, da je tada verovao da je to bilo dobro (vidi što je rečeno gore. br. 3550).

3568. *A ti daj, sine, da jedem lova tvojega.* Ovo označava želju za povezivanjem sa prirodnom istinom preko dobra. Ovo se vidi iz značenja *jesti*, što je povezati i usvojiti (vidi br.2187, 3168, 3513); i iz značenja *moga sina lova*, što je istina od dobra (vidi br. 3309, 3501, 3508). Jasno je da ovo označava želju,

3569. *Pa da te blagoslovi duša moja.* Ovo označava povezivanje. Ovo se vidi iz značenja biti blagosloven, što je povezanost (vidi br. 3504, 3565).

3570. *I dade mu, te jede; pa mu donese i vina, te pi.* Ovo označava povezanost dobra prvo; *pa mu donese i vina, te pi*, označava povezanost istine, poslije. Ovo se vidi iz značenja *jesti*, što je povezati se i usvojiti u pogledu dobra (o čemu vidi upravo gore, br. 3568); iz značenja *vina*, što je istina koja dolazi od dobra (vidi br. 1071, 1798); i iz značenja *piti*, što je biti povezan i usvajati u pogledu istine (vidi br. 3168). U pogledu ove okolnosti, da se dobro Racionalnog, predstavljeno Isakom, povezuje sa dobrom prvo, a sa istinom poslije, i to preko Prirodnog, koje je Jakov, ovakav je slučaj. Kada je Prirodno u takvom stanju, da je izvana dobro a iznutra istina (o čemu vidi gore, br.3535, 3563), ono prima mnoge stvari koje nisu dobre, ali koje su korisne, to jest, koje su sredstva koja vode u dobro svojim redom; ali dobro Racionalnog ne povezuje se i ne usvaja nijednu drugu stvar osim one koja se slaže s njenim vlastitim dobrom, jer dobro ne prima ništa drugo; što god se ne slaže, to odbacuje; ostale stvari u Prirodnom ostavlja, kako bi poslužile kao sredstva da se **2** prime i uvedu mnoge stvari koje mu odgovaraju. Racionalno je u unutrašnjem čoveku, i što se tamo dešava, nepoznato je Prirodnom, jer je ono iznad sfere njegovog opažanja. Otuda to, da čovek koji živi čisto prirodnim životom, ne može da zna ništa od onoga što se dešava u njegovom unutrašnjem čoveku; ili u njegovom racionalnom čoveku: jer Gospod raspoređuje ovakve stvari dok čovek o tome ništa ne zna. Otuda i to, da čovek ne zna kako se rađa nanovo, čak ni to da se rađa nanovo. Ali ako to želi, neka misli o ciljevima koje sebi postavlja, a koje retko kome otkriva. Ako su ovi ciljevi usmereni ka dobru, to jest, ako je više revan za dobro bližnjega i Gospoda nego za svoje, nedka

zna da je tada u stanju preporađanja. Ali ako su njegovi ciljevi usmereni ka zlu, to jest, ako revnuje više za sebe nego za bližnjega i za Gosoda, neka zna **3** da u tom sučaju nije u stanju preporađanja. Preko svojih ciljeva (namera), čovek je u drugom životu; preko dobrih ciljeva, on je u nebu među anđelima, a preko zlih ciljeva, on je u paklu sa đavolima; čovekovi ciljevi nisu ništa drugo nego čovekove ljubavi, jer ono što čovek voli, to ima za cilj; a pošto su ciljevi njegove ljubavi, oni su i njegov najdublji život (vidi br. 13w17,1568,3565). Dobri ciljevi kod čoveka su u njegovom Racionalnom, i oni su ono što se naziva Racionalnim u pogledu dobra, ili dobrom Racionalnog. Preko dobrih ciljeva ili dobra u njima, Gospod raspolaže svim stvarima koje su u Prirodnom, jer cilj je kao duša, a Prirodno je kao telo te duše; **4** kakva je duša, takvo je i telo kojim je okružena, a na taj način, kakvo je Racionalno u pogledu dobra, takvo je Prirodno kojim je obučeno. Poznato je da duša čovekova počinje u ovumu (jajniku) majke, i da se usavršava u njenoj materici, i da se tamo okružuje nežnim telom, koje je takve prirode da je duša slobodna da deluje na odgovarajući način u svetu u kojemu se rađa. Sličan je i slučaj kada se čovek nanovo rađa, to jest, kada se preporađa; nova duša, koju tada prima, je dobar cilj, koji počinje u Racionalnom u početku kao u ovumu, a kasnije se usavršava u materici. Nežno telo, kojim je okružena duša, je Prirodno, a dobro u njemu deluje poslušno u skladu sa ciljevima duše; istine u njoj su kao vlakna u telu, jer im dobro daje formu (vidi br. 3470). Otuda je jasno da se slika reformacije pokazuje u njegovom formiranju u materici; i ako možete da verujete, nebesko dobro i duhovno dobro, koji su od Gospoda, su ono što mu daje oblik, i u isto vreme mu daje sposobnost da prima svako dobro postupno, već prema načinu na koji se čovek odnosi prema nebeskim ciljevima u životu, a ne kao divlja zver prema sveskm **5** ciljevima. Da se Racionalno u pogledu dobra prvo povezuje s dobrom, a s istinom kasnije preko Prirodnog, koje je predstavljeno Jakovljevm donošenjem ukusnoga jela Isaku koje je jeo, i donošenjem pića, koje je pio, može se ilustrovati službama koje telo vrši za dušu. Duša je ta koja osposobljava telo da želi jelo, i koja čini da on u njemu uživa. Razne vrste hrane se unose (u telo) zbog želja (apetita) i zbog uživanja u ukusu, a to znači preko spoljašnjeg dobra; ali neke druge vrste hrane se unose (u telo), koje ne ulaze u život, nego neke služe kao

sredstvo probave, neke radi umeravanja, neke radi otvaranja, neke da bi ulazile u sudove (krvne?) koje postaju krv, a preko krvi duša se povezuje sa stvarima koje su joj korisne. Slučaj 6 je sličan i sa Racionalnim i sa Prirodnim; želja osećanja za saznanje istine korespondiraju apetitu i ukusu, spoljašnja-znanja i spoznaje korespondiraju raznim vrstama hrane (vidi br. 1480); i to je zbog korespondencije da je slučaj sličan. Duša, koja je dobro Racionalnog, daje sposobnost da ih (razne vrste hrane) se želi i da se prima od njih uticaj, tako da ona (duša) uvodi stvari koje pripadaju znanju i doktrini premo uživanje koje pripada želji, i koje preko dobra pripada osećanju. Ali sve stvari koje ona uvodi nisu takve da postaju dobro života, nego samo služe kao sredstva za probavu i umeravanje, neka za otvaranje i uvođenje, dok dobra života prima u sebe, to jest, povezuje ih sa sobom, i tako formira istine. Otuda se vidi kako Racionalno raspolaže Prirodnim da mu bude ili, što je isto, da bi služilo cilju, koji je duša, i da bi se usavršilo i bilo korisno u Gospodovom carstvu.

3571. Stihovi 26-29. Po tom Isak otac njegov reče mu: hodi sine, celuj me. I on pristupi i celiva ga; a Isak osjeti miris od haljina njegovijeh, i blagoslovi ga govoreći: gle, miris sina mojega kao miris polja koje je blagoslovio Jehova. Bog ti dao rose nebeske, i dobre zemlje, i pšenice i vina izobila. I narodi ti služili i plemena ti se klanjala! Bio gospodar braći svojoj i klanjali ti se sinovi matere tvoje. Proklet bio koji tebe usproklinje a blagosloven koji tebe uzblagosilja!

3572. *I potom Isak otac njegov reče mu: hodi sine, označava stepen opažanja koji je još dublji: i celuj me, sine moj! označava (pitanje) da li može da se sjedini; i on pristupi, i celiva ga, označava prisustvo i sjednjenje: i Isak osjeti miris od haljina njegovijeh, označava ono što je bilo ugodno a dolazilo je od istine od dobra koju je opažao: i on ga blagoslovi, označava povezivanje na taj način: i reče: gle, miris haljina sina mojega, označava ono što je bilo ugodno a dolazilo je od istine od dobra: kao miris polja, označava kao od dobre zemlje iz koje je istina: koju je blagoslovio Jehova, označava da je umnožena i da je plodna od Božanskog: Bog ti dao rose nebeske, označava od Božanske Istine: i dobre zemlje, označava od Božanskog Dobra: i pšenice, označava prirodno dobro: i vina izobila (novoga vina),*

označava prirodnu istinu: *narodi ti služili*, označava istine Crkve, ili duhovne Crkve: i *plemena ti se klanjala*, označava istine od dobra: *bio gospodar braći svojoj*, označava da vlast u početku izgleda kao da pripada osećanju za prirodnu istinu nad osećanjem za prirodno dobro: *klanjali li ti se sinovi matere tvoje*, označava (vlast) i nad ostalim osećanjima prema istini: *proklet da je ko tebe usproklinje*, označava da onaj ko se odvoji, biće odvojen: *a blagosloven da je ko tebe uzblagoslovi*, označava da svako ko se poveže, biće povezan.

3573. *Hodi sine, celuj me.* Ovo označava (pitanje) da li se to može ujediniti. Ovo se vidi iz značenja *celivati*, što je sjedinjenje i povezanost iz osećanja. *Celivanje*, koje je samo spoljašnja stvar, nije ništa drugo nego osećanje povezanosti, koje je jedna unutrašnja stvar; a one i korespondiraju. Predmet o kome se ovde govori, kao što je pokazano u onome što je rečeno gore, je u najvišem smislu, glorifikacija (slava,proslavljenje) Prirodnog u Gospodu, to jest, kako je Gospod učinio Svoje Prirodno u Sebi Božanskim. Ali u reprezentativnom smislu ovo se odnosi na regeneraciju Prirodnog kod čoveka, to jest, na povezivanje Prirodnog sa Racionalnim. Jer Prirodno nije preporođeno sve dok se nije povezalo sa Racionalnim. Ovo se povezivanje izvodi preko neposrednog i posrednog influksa Racionalnog u dobro i istinu Prirodnog, to jest, od dobra Racionalnog neposredno u dobro Prirodnog, a posredno preko ovoga dobra u istinu Prirodnog, a odatle u dobro Prirodnog. Ovde se govori o tim povezivanjima. Ova **2** povezivanje ne mogu postojati ako to nije omogućeno Božanskim, i to na način koji j sasvim nepoznat čoveku, to jest, o čemu on skoro da ne može da formira bilo kakvu idedju prema onome što je svetlosti sveta, to jest, što je u porirodnoj svetlosti (*lumen*) kod njega, nego samo preko onih stvari koje su u svetlosti neba, to jest, koje pripadaju racionalnom svetlu. Uprkos toga, sva ova sredstva su otkrivena u untrašnjem smislu Reči, i ona se pokazuju onima koji su u tome smislu, stoga, anđelima, koji vide i opažaju bezbroj stvari o ovome predmetu, od kojih se malo koja može otvoriti i potpuno **3** objasniti na način kako bi je čovek razumeo. Ali efekti i njihovi znaci donekle su očiti čoveku,to jest, kako stoji stvar s ovim povezivanjem. Jer racionalni m, to jest, unutarne Voljno i Intelektualno kod čoveka treba da bude predstavljeno u njegovom prirodnm umu kao što se

prirodni um predstavlja u njegovom licu i izrazu (lica), toliko da kao što je lice izraz prirodnoga uma, tako i prirodni um treba da bude izraz racionalnog uma. Kada postoji povezanost, kao što je to kod onih koji su preporođeni, tada što god da čovek misli i hoće u svom Racionalnom, pretsavlja se na vidljiv način u njegovom Prirodnom, a ovo se predstavlja vidljivo na njegovom licu. Takvo lice imaju anđeli, i takvo su lice imali ljudi Pradrevne Crkve, koji su bili nebeski ljudi; jer oni se nisu plašili da drugih znaju njihove ciljeve i namere, jer su hteli samo dobro; jer ko god dopušta da ga Gospod vodi, ne misli i ne namerava ništa osim dobra. Kad je stanje ovakvo, tada se Racionalno u pogledu dobra povezuje neposredno s dobrom Prirodnog, a kroz ovo i sa njegovim istinama, a posredno preko istina povezuje se u Racionalnom s istinom Prirodnog, a preko ovoga i sa dobrom u njemu; tako **4** povezanost postaje nerazdeljiva. Ali koliko se u ove dane čovek odvojio od ovoga stanja, to jest, od nebeskog stanja, može se videti iz toga što se smatra građanski mudro govoriti, ponašati se, i licem izražavati ono što se razlikuje od misli i namere; čak i podešavati prirodni um tako da skupa s licem delovali suprotno onome što misle u sebi i onome što hoće, sve sa zlim ciljem. Ovo su Pradrevni ljudi smatrali čudovišnim zločinom i ovakve su osobe izbacivane iz društva kao đavoli. Iz ovih razmatranja, kao iz efekata i znakova, jasno je šta se označava racionalnim i prirodnim čovekom u pogledu dobra i istine kod prirodnog ili spoljašnjeg čovka; pa tako i kakav je anđeo-čovek, a kakav je đavo-čovek.

3574. *I on pristupi, i celiva ga.* Ovo označava prisustvo i sjedinjenje. Ovo se vidi iz značenja *pristupiti*, što je prisustvo, i iz značenja *celivati*, što je sjedinjenje ili povezivanje iz osećanja (vidi br. 3573). Da je ovo označeno *celivanjem*, vidi se iz sledećih odlomaka u Reči kao kod Davida: *Služite Jehovu sa strahom, i radujte se s trepetom. Celivajte (poštujte) Sina, da se ne razgnjevi, i vi ne izginete na putu svome. Blago onima koji se uzdaju u Nj! (Psalam II.11,12)*; govoreći o Gospodu čije je Božansko Ljudsko Sin, celivati Sina znači biti s Njim povezan verom iz ljubavi. Kod istoga: *Milost i istina srešće se, pravda i mir poljubiće se (Psalam LXXX.10); neka se pravda i mir poljube*, to označava neka se povežu. Kod Ozeja (Osije): *kad Efraim govoraše, bješe strah; bješe se uzvisio u Izrailju; ali se ogriješi o Bala, te umrije. I sada jednako griješe, i grade sebi lijući od srebra svojega po razumu*

*svojemu likove, koji su svi djelo umjetničko, a oni govore za njih: ljudi (homo) koji prinose žrtve neka celuju teoce (XIII.1,2); Efraim stoji za inteligenciju, u ovom slučaju čovekovu vlastitu inteligenciju, to jest, za one koji veruju, i koji žele da veruju, da su mudri sami od sebe, a ne od Gospoda. Njihov rezani lik od srebra stoji za dobro koje je krivotvoreno; svako delo umjetničko, stoji za (čovekovu) vlastitu inteligenciju. Za one koji su takvi, za njih se kaže da celuju teoce; to jest, da su prigrlili magiju i s njom se udružili. U prvoj Knjizi o Carevima: *Ali sam ostavio u Izralju sedam tisuća, koji ni jedan ne saviše koljena pred Balom, niti ga ustima svojim celivaše (XIX.18); celivati označava povezati se iz osećanja, a to je klanjati se.**

3575. A Isak osjeti miris njegovih haljina, iznačava ono što je prijatno, a što dolazi od istine od dobra, koja se opaža. Ovo se vidi iz značenja mirisa, a to je ono što je prijatno (vidi br. 925), i osjetiti, što je opažati ono što je prijatno; i iz značenja haljina, što je istina (vidi br. 297,1073, 2576); a pošto su one bile Isavove, na koje se njegovih odnosi, a Isavom je predstavljeno dobro Prirodnog, stoga je ovime označena istina od dobra. Istina od dobra je ona koja je od Prirodnog preko neposrednog i posrednog influksa Racionalnog (o čemu vidi gore, br. 3573). Ova je istina bila ono za čim se težilo; ali pošto se to nije moglo postići neposrednim influksom od dobra Racionalnog, ako u isto vreme nije išlo i preko posrednog influksa, to jest, kroz istinu Racionalnog, a ovo se moglo postići samo preko nekoliko posrednih, što je ovde opisano Isavom i Jakovom u unutrašnjem smislu; stoga se osjećanjem (mirisanjem) njegovih haljina označava istina od dobra, koja se opaža.

3576. I blagoslovi ga, označava povezivanje na taj način. Ovo se vidi iz značenja biti blagosloven, što je povezanost (vidi br. 3504,3514,3530,3565). Iz ovih pojedinosti o Isavu i Jakovu, može se jasno videti da se dobro Racionalnog najdublje povezuje sa dobrom Prirodnog, a preko dobra u njemu s istinom. Jer Isak predstavlja Racionalno u pogledu dobra; Rebeka, Racionalno u pogledu istine; Isav, dobro Prirodnog; a Jakob, istine od toga (dobra). Da se Racionalno u pogledu dobra, koje je Isak, povezuje na najdublji način s dobrom Prirodnog, koje je Isav, a

ne s istinom koja je od Prirodnog, koja je Jakov, osim posredno, to se vidi po tome što Isak ima Isava na umu kada blagosilja Jakova; jer tada nije mislio o Jakovu, nego o Isavu. Onaj koji izgovara blagoslov, on blagosilja onoga na koga misli, a ne onoga na koga tada ne misli. Svaki blagoslov koji se izgovara ustima, izlazi iz Unutarnjeg, koje je živo zbog volje i misli onoga koji blagosilja, a blagoslov pripada onome kome je upućen. Onaj koji ga prigrabi, i tako ga usvoji, on je kao onaj koji krade nešto, što se mora vratiti drugome. Da je Isak, izgovarajući blagoslov, mislio na Isava, a ne na Jakova, očito je iz svih stvari i pojedinosti koje prethode, iz stihova 18 i 19, gde Isak kaže Jakovu: Koji si ti, sine? A Jakov odgovori: ja sam Isav tvoj prvenac; i iz stihova 21.23, Tada reče Isak Jakovu: hodi bliže sine, da te opipam jesi li sin moj Isav ili ne. I kada ga je opipao, reče: glas je Jakovljev, ali ruke su Isavove. I reče: jesi li ti sin moj Isav? A on mu odgovori: ja sam. I na kraju kada ga poljubi, osjeti miris njegovih haljina, to jest, Isavovih haljina, i kad ga omirisa, reče. Gle, miris sina moga. Otuda se vidi da da je sin kojega je blagoslobio bio Isav. Stoga, kada je od Isava čuo da je to bio Jakov, Tada se prepade Isak (stih33) i reče: Dođe brat tvoj sa prijevarom i odnese tvoj blagoslov (stih 35) Međutim, razlog da je Jakov zadržao blagoslov, po onome što je rečeno u stihovima 33 i 37, je to što istina predstavljena Jakovom treba da vlada prividno za izvesno vreme, kao što je u nekim prilikama bilo pokazano gore. Ali posle SEKCIJA 2 određenog vremena popravka i preporoda, tada dobro samo, koje je unutra sakriveno, i koje je otuda dovelo u red sve stvari u opštem i u pojedinačnom koje su izgledale da pripadaju istini, ili koje je istina pripisivala sebi, ono (dobro) izlazi i vlada otvoreno. To je ono što je označeno onim što je Isak rekao Isavu, Ti ćeš živjeti od mača svojega, i bratu ćeš svojemu služiti, ali će doći vrijeme, po što se naplačeš skršiti jaram njegov s vrata svojega (stih 40). Unutrašnji smisao ovih reči je da, sve dok se istina povezuje s dobrom, dobro je u nižem položaju po izgledu, ali da će biti na prvome mestu kada dođe do povezanosti Racionalnog sa dobrom Prirodnog, a preko ovoga i s istinom, pa će tako istina dolaziti od dobra. Sledstveno, tada će Isav predstavljati dobro samo Prirodnog, a Jakob istinu samu koja je povezana sa Racionalnim; tako će biti predstavljeno u najvišem smislu

Gospodovo Božansko Prirodno, Isavom u pogledu Božanskog Dobram, a Jakovom u pogledu Božanske istine (u Dobru).

3577. Kao miris polja, označava da je to kao od dobre osnove iz koje je istina. Ovo se vidi iz značenja miris polja, što je opažanje istine od dobra, kao što je miris (izdah) zrelog žita u polju, da polje označava dobru osnovu (zemlju), može se videti u br. 3500. Razlog da miris označava opažanje je to, što se uživanja u dobru i prijatnosti istine, koji se opažaju u drugom životu, manifestuju mirisima koji korespondiraju (vidi br. 1514, 1517.1519). Otuda, i zbog korespondencije, jasno je da je miris ništa drugo nego opažanje, ali prirodno opažanje, kojemu korespondira duhovno opažanje.

3578. Koje je Jehova blagoslovio, označava da se ono umnožava i opođava od Božanskog. Ovo se vidi iz Jehovinog blagosiljanja, što je umnožavanje u pogledu istina, i oplođavanje u pogledu dobra (vidi br. 2846,3406).

3579. Jehova ti dao rose nebeske, označava od Božanske Istine; i dobre zemlje, označava od Božanskog Dobra. Ovo je jasno iz značenja rose nebeske, koja je istina, o čemu će se govoriti niže; i iz značenja dobre (plodne) , što je dobro (vidi br. 353); budući da su obe stvari Božanske, u najvišem smislu, kada se odnose na Gospoda. S umnožavanjem istina i s oplođavanjem dobra, slučaj je ovakav. Kada Racionalno utiče u Prirodno, ono tamo pokazuje svoje dobro u opštoj formi. Kroz ovo dobro tamo se stvaraju istine, kao što se od tkiva stvara život u čoveku, a koji život raspoređuje ova tkiva prema njihovim svrhama. Ovo dobro, preko ovih istina, sređuje istine po jednom nebeskom redu, i proizvodi dalje dobro, a preko ovoga dobra dalje istine, koje proizilaze otuda. Ovakva se prirodna ideja može oblikovati o istini od dobra, i opet o dobru kroz istinu, čime se formira istina od dobra, i opet dobro od istine, kojim se opet formira istina. Ali duhovnu ideju mogu da formiraju samo oni koji su u drugom životu, jer se tamo ideje formiraju pomoću nebeske svetlosti, u kojoj je inteligencija. (prim. prev. Autor ovde govori o tzv ciklusu života, prema kojemu čovek koji zna istinu, pa je i čini, on se obogaćuje dolje više unutrašnjom istinom, koja opet njega vodi da čini dobro koje je dublje prirode, koje dobro opet vodi u još dublju ili višu istinu. Tako ide u beskonačnost, sve do

inteligencije i mudrosti anđela najvišega neba). Da rosa označava istinu, SEKCIJA 2 jasno je i iz drugih odlomaka Reči, kao kod Zaharije:-

Nego će usjev biti miran, vinogradova će loza nositi plod svoj, i zemlja će davati rod svoj, i nebo će davati rosu svoju (VIII.12), govoreći o jednoj novoj Crkvi; vinova loza će davati svoj plod, označava da će Duhovno Crkve, ili istina vere, davati dobro; a zemlja će davati svoj rod, označava da će Nebesko Crkve, ili dobro ljubavi ka bližnjemu, rađati (davati) istinu; rosa koju će nebesa davati, označava ove stvari. Kod Ageja: Za to što je dom moj pust, i svaki trčite za dom svoj, za to se zatvori nebo da nema rose, i zemlja se zatvori da nema roda njezina (I.9,10). Rosa nebeska i rod zemaljski, koji se ne daje, stoje za slično. Kod SEKCIJA 3, Kod Davida: Kao rosa zori iz utrobe, taka je u tebi mladost tvoja (Psalam 110:3). Kod Mojsija: blagoslovena da je zemlja njegova od Jehove blagoslovena s neba, s rosom, i iz dubine ozdo (Zak. Ponovljeni XXIII.13); govoreći o Josipu; blagoslov s nebe označava duhovne stvari (vidi br. 3166), koje su rosa; dubina ozdo označava prirodne stvari. Kod istoga: Da bi nastavao Izrailj sam bezbrižno, izvor Jakovljevi, u zemlji obilnoj žitom i vinom; i nebo će njegovo kropiti rosom (Zak. Ponovljeni XXXIII.28); gde isto tako rosa koja kropi s neba, stoji za duhovne stvari koje pripadaju istini. Rosa, u pravom smislu, SEKCIJA 4 označava istinu od dobra koja dolazi od stanja nevinosti i mira, jer se jutrom ili zorom, kada rosa kropi, označavaju ta stanja (vidi br. 2333,2405,2540,2780). Stoga je i mana u jutro bila rosa koja je padala jutrom, kao što se vidi kod Mojsija: A u jutro pade rosa oko okola; i kad se diže rosa, a to po pustinji nešto okruglo, sitno kao slana po zemlji (Izlazak XVI.13,14). I kad padaše rosa po okolu noću padaše s njom i mana (Brojevi XI.9); mana, jer je bila nebeski hleb, u najvišem smislu označava Gospoda kao Božansko Dobro, otkuda je Nebesko ljubavi kod ljudi, jer je ovo od Gospodovog Božanskog (vidi br. 276,680,1798,2165,2177,3464,3478). Rosa, u kojoj i s kojom je mana padala, stoji za Božansku Istinu u najvišem smislu, i za duhovnu istinu kod ljudi u relativnom smislu; jutro označava SEKCIJA 5 stanje mira u kojemu se nalaze dobra (vidi br. 92,93,1726,2780,3170). Pošto rosa označava istinu koja je od dobra ili, što je isto, Duhovno koje je od Nebeskog, stoga se i duhovna istina u Reči upoređuje sa rosom. Jer stvari koje označavaju služe i kao upoređenje s

istom stvari; kao kod Isaije: Ovako mi reče Jehova: umiriću se i gledaću iz stana svojega, kao vrućina koja suši poslije dažda i kao rosan oblak o vrućini žetvenoj (XVIII.4); Ko Ozeja: Što da ti učinim Efraime? Što da ti učinim, Judo? Jer je dobrota vaša kao oblak jutarnji i ko rosa koja u zoru padne, pa je nestane? (VI.4; XIII.3). Kod istoga: Raširiće se grane njegove, i ljepota će mu biti kao u masline i miris kao Libanski (XIV.6). Kod Miheja: I ostatak će Jakovljevi biti usred mnogih naroda kao rosa od Gospoda i kao sitan dažd po travi, koja ne čeka čovjeka niti se uzda u sinove čovječije (V.7): Kod Davida: Kao dobro ulje na glavi, koje se stave na bradu, bradu Avramovu, koje se stavi na skut od haljine njegove, kao rosa na Ermonu, koja slazi na gore Sionske. Jer je ondje utvrdio Jehova blagoslov i život do vijeka (Psalam CXXXIII.2,3). Kod Mojsija: Neka se spusti kao dažd nauka moja, i neka padne kao rosa govor moj, kao sitan dažd na mladu travu i kao krupan dažd na odrslu travu (Zak. Ponovljeni XXXII.2), ovde rosa stoji za umnožavanje istine od dobra, i za oplodžavanje dobra preko istine; a pošto je rosa ta koja čini da polje i vonograd daju plod svako jutro, stoga je dobro samo i istina sama označeno žitom i novim vinom, o čemu će se govoriti u onome što sledi.

3580. I pšenice i vina izobila (novoga vina), označava prirodnu istinu iz toga. To se vidi iz značenja pšenice (žita), što je dobro, i iz značenja novoga vina (vina izobila), što je istina; ove, kada se odnose na Prirodno, označavaju prirodno dobro i istinu, a u ovakvom slučaju se hleb i vino odnose na Racionalno. Da hleb označava nebesko dobro, vidi br. 276,680,1798,2165,2177,4378; a da vino označava duhovnu istinu, to jest istinu od dobra, vidi br. 1071,1798. Da pšenica i novo vino imaju ovakvo značenje, može se videti iz sledećih odlomaka u Reči. Kod Ageja: Za to se zatvori nebo nad vama da nema rose, i zemlja se zatvori da nema roda njezina. I dozvah sušu na zemlju, i na gore, i na žito i na vino i na ulje i na sve što zemlja rađa (I.10,11); ovde suša označava da nije bilo rose i kiše, to jest istine od dobra. Oskudica hleba je nedostatak dobra, a oskudica novoga vina je oskudica istine. Kod Mojsija: Da bi nastavao Izrailj bezbrižno, izvor Jakovljevi, u zemlji obilnoj žitom i vinom; i nebo će njegovo kropiti rosom (Zak. Ponovljeni XXXIII.28); bezbrižno (sam) označava one koji nisu obuzeti zlima i obmanama (vidi br. 139,471); a zemlja i novo vino označava dobro i istinu Crkve. Kod Ozeja: Raširiće

se grane njegove, ljepota će mu biti kao u masline i miris kao Libanski. Oni će se vratiti i sjedjeti pod sjenom njegovijem, rađaće kao žito u cvjetaće kao vinova loza; spomen će mu biti kao vino Libansko (XIV.6-8); ovde žito stoji za duhovno dobro, a vino za duhovnu istinu. Kod Isaije: Za to će prokletstvo proždrijeti zemlju, i zatrće se stanovnici njezini; za to će izgorjeti stanovnici zemljski; i malo će ljudi ostati. Tužiće vino, uvenuće loza vinova, uzdisaće svi koji su vesela srca (XXIV.6,7); govoreći o pustošenju duhovne Crkve; novo vino će tužiti, označava da će nesatti istine. Kod Jeremije: Jer iskupi Jehova Jakova, i izbavi ga iz ruku jačega od njega. I doći će i pjevaće na visini Sionskoj, i steći će se dobru Jehovinom, k žitu, k vinu i k ulju, k jaganjcima i teocima; i duša će im biti kao vrt zaliven, i ne će (XXXI.11,12). Ovde žito i novo vino stoje za dobro i istinu (od dobra), ulje stoji za dobro iz kojega ove dolaze, i koje je od njih; jaganjci i teoci stoje za istinu koja iz toga proističe; i pošto ove stvari imaju ovakvo značenje, one se nazivaju dobrom Jehovinom. Kod Ozeja: Jer ona ne zna da sam joj davao žito i vino i ulje, i umnožavao joj srebro i zlato, od kojega načiniše Bala. Za to ću uzeti natrag žito svoje kad bude vrijeme, i vino svoje, kad bude vrijeme, i uzeći vunu svoju i lan svoj, kojom bi pokrivala golotinju svoju (II.8,9); govoreći o izopačenoj Crkvi; i jasno je da se žitom ne označava žito, niti novim vinom novo vino, niti ulje, srebro, zlato, vuna, i lan, nego duhovne stvari, to jest one koje pripadaju dobru i istini. Na sličan način, gde se govori o jednoj novoj Crkvi kod istoga proroka: I zaručiću te Sebi vjerom, i poznaćeš Jehovu. I zemlja će se odazvati žitu i vinu i ulju u Jezrahelu (II.20-22); Jezrahel označava jednu novu Crkvu. Kod Joila: Otrijeznite se, pijanice, i plačite; i ridajte svi koji pijete vino, jer se ote iz usta vaših. Opustje polje, tuži zemlja; jer je potrveno žito, usahlo vino, nestalo ulja (I.5,10). Kod istoga: I vi, sinovi Sionski, radujte se i veselite se u Jehovi Bogu svojemu, jer će vam dati dažd na vrijeme, i spustiće vam dažd rani i pozni na vrijeme. I gumna će napuniti žita, a kace će se preljevati vinom i uljem (II.23,24), Kod istoga: I tada će gore kapati slatkim vinom, i humovi će se topiti od mlijeka, i svijem potocima Judinijem teći će voda, i izaći će izvor iz doma Jehovinog i natopiće dolinu Sitim (III.18), govoreći o Gospodovom carstvu; novim vinom, mlekom, i vodom, označavaju se duhovne stvari, čije se obilje opisuje. Kod Zaharije: I Jehova Bog njihov izbaviće ih u taj dan kao stado

svoje naroda, jer će se kamenje u vijencu podignuti u zemlji njegovoj. Jer koliko će biti dobro njegovo i kolika ljepota njegova! Od žita će rasti momci i od slatkoga vina djevojke (IX.16,17). Kod Davida: Nadgledaš zemlju i zalivaš je, obilno je obogaćavaš; potok je Božiji pun vode, spremaš za njih žito, jer je tako uredio. Luke se osipaju stadima i polja se zaodijevaju pšenicom, vesele se i pjevaju (Psalam LXV.9,13). Otuda se vidi, šta se označava žitom i novim vinom.

3581. Narodi ti služili, označava istine crkve; a narodi ti služili, označava istine od dobra. Ovo se vidi iz značenja služiti, što su istine (vidi br. 2567,3409); i iz značenja naroda, što su istine (vidi br. 1259,1260,2928,3295). Narodima koji se prvo pominju, označane su istine Crkve, koje se nazivaju duhovnim istinama, a narodima koji se posle pominju, označavaju se istine od dobra, koje su duhovna dobra, a koja se u relativniom smislu nazivaju istinama; dobra ljubavi ka bližnjemu su takve istine. Pošto postoji ova razlika, stoga se narodi pomeniti prvi put ne izražavaju u Hebrejskom jeziku istim izrazom kao narodi koji se pominji drugi put, nego drugim izrazom koji ima isto značenje.

3582. I plemena ti se klanjala (bio gospodar braći svojoj), označava gospodarenje (vlast), koja izgleda da u početku pripada osećanju prirodne istine nad osećanjem prirodnog dobra. Ovo se vidi iz značenja klanjati se nekome (biti gospodar), što je vladati; i iz značenja braće, što je osećanja dobra, u ovom slučaju prirodnog dobra (vidi br. 367,2360,3303). O prividnom gospodarenju istine nad dobrom, u početku, vidi br. 3324,3325,3330,3336,3539,3548,3556,3563,3570.

3583. I klanjali ti se sinovi matere tvoje, označava gospodarenje i nad ostalim osećanjima istine. Ovo se vidi iz značenja sinova, koji su istine (vidi br. 489,491,533,1147,2623,3373); i iz značenja matere, što je osećanje duhovne istine, a otuda i Crkve, jer Crkva je majka, i tako se i naziva, zbog istine i osećanja istine (vidi br. 289,2691,2717).

3584. Proklet bio koji tebe usproklinje, označava da ko god se odvoji, biće odvojen; a blagosloven koji tebe uzblagoslovi, označava da ko god se poveže, biće povezan. Ovo se vidi iz značenja prokleti, što je biti odvojen, i iz značenja

blagosloviti, što je biti povezan (vidi br. 3504,3514,3530,3565). Ove se stvari odnose na istinu, onima koji proklinju označavaju se obmane, što je odvajanja samih sebe od istina; a onima koji blagosiljaju ozančene su istine, koje se povezuju s drugim istinama. Jer s istinama je tako, da se one povezuju između sebe, i na kraju sačinjavaju jedno stanje. Na ovaj način se one i udružuju. Ovo oblikovanje i udruživanje ima izvor u formi neba, i kojoj formi su anđeli raspoređeni u srodstva i privlačnosti dobra i istine, te tako sačinjavaju jedno carstvo ili jedno stanje. A otuda istine i dobra utiču u čoveka, i raspoređuju se po istoj formi, a sve je ovo od Gospoda samog. Ali kakav je ovo slučaj, videće se bolje iz korepondencije Velikog Čoveka , koji je nebo, sa čovekom, o kojoj će korespondenciji , po Gospodovoj Božanskoj milosti, biti govora na kraju poglavlja (plural). Iz ovoh razmatranja, jasno je šta je sadržano u Isakovom blagoslovu nad Jakovom, a koji se odnosi na Isava, naime, na rasplodavanje dobra preko umnožavanja istine, i oplođavanjem opet preko ovoga poslednjeg.

3585. Stihovi 30-33. A kad Isak blagoslovi Jakova, i Jakov otide ispred Isaka oca svojega, u taj čas dođe Isav brat njegov iz lova. Pa zgotovi i on jelo i unese ocu svojemu, i reče mu: ustani oče, da jedeš što ti je sin ulovio, pa da me blagoslovi duša tvoja. A Isak otac njegov reče mu: ko si ti? A on reče: ja sam sin tvoj prvenac, Isav. Tada se prepade Isak, i reče: ko? Da gdje je onaj koji ulovi i donese mi lova, i od svega jedoh prije nego ti dođe, i blagoslovih ga? On će i ostati blagosloven.

A kad Isak blagoslovi Jakova, označava da kada je došlo do prvog povezivanja; I Jakov otide ispred lica Isaka oca svojega, označava razvoj i promenu stanja; u taj čas dođe Isav brat njegov iz lova, označava istinu od dobra, pri dolasku; pa zgotovi i on jelo i unese ocu svojemu, označava poželjne i prijatne stvari Božanskom Racionalnom; I reče mu: ustani, oče, da jedeš što ti je sin ulovio, označava da teba da usvoji istinu prirodnog dobra; da me blagoslovi duša tvoja, označava da bi došlo do povezanosti; A Isak otac njegov reče mu, ko si ti? A on reče: ja sam tvoj sin prvenac Isav, označava stanje opažanja prirodnog dobra i istine iz toga dobra; I Isak se prepade veoma, označava veliku promenu u odnosu na izokretanje (inverziju) stanja; i reče: ko? Da gdje je onaj koji ulovi i donese mi

lova, označava raspitivanje o toj istini; i od svega jedoh prije nego ti dođe, označava da je bilo usvojeno; i blagoslovih ga, i on će ostati blagosloven, označava da je došlo do povezanosti.

3586. A kad Isak blagoslovi Jakova, označava kada je došlo do prvog povezivanja. Ovo se vidi iz značenja blagoslova, što je povezivanje (o čemu vidi gore, br. 3594,3514,3530,3565,3584); stoga, a kada blagoslovi, označava da je povezanost ostvarena. Da je prvo došlo do povezanosti s istinom, koja je predstavljena Jakovom, jasno je iz onoga što je gore rečeno.

3587. I Jakov otide ispred Isaka oca svojega, označava razvoj i promenu stanja. Ovo se vidi iz značenja otići ispred lica, što je onda kada prestanu one stvari koje su predstavljene Jakovom, a to znači kada se promeni stanje, jer sada se govori o Isavu, a u unutrašnjem smislu, o dobrom prirodnom, kako ono izlazi iz Najdubljeg, kao što je gore rečeno, i pokazuje se i, kada se završi popravak (reformacija) uz pomoć istina, tada dobro počinje da vlada.

3588. U taj čas dođe Isav brat njegov iz lova, označava istinu od odbra, i njen dolazak. Ovo se vidi iz reprezentacije Isava, što je dobro Prirodnog (o čemu vidi gore); iz značenja dođe, što je dolazak; i iz značenja lova (ulova), što je istina koja potiče od dobra (vidi br. 3501).

3589. Pa i on zgotovi jelo i unese ocu svojem, označava stvari prijatne i ugodne Božanskom Racionalnom. Ovo se vidi iz značenja ukusnog jela, što ono što je ugodno a što dolazi od dobra, i od prijatnosti koja dolazi od istine (vidi br. 3502,3536). Prijatnosti koje dolaze od dobra su one stvari koje se žele, a ugodnosti koje dolaze od istine su ugodne stvari, jer osećanje dobra je ono što želi, a u takvom slučaju osećanje istine je ono što je ugodno.

3590. I reče: ustani oče, da jedeš što ti je sin ulovio, označava da Božansko Racionalno treba da usvoji istinu prirodnog dobra. Ovo se vidi iz reprezentacije Isaka, koji je ovde otac, što je dobro Racionalnog (o čemu vidi što je često pokazano gore); iz značenja jesti, što je usvajati (vidi br. 2187m2343,3168,3513); i iz značenja ulova, što je istina prirodnog dobra (vidi gore, br. 3588).

3591. Da me blagoslovi duša tvoja, označava kako bi moglo doći do povezivanja. Ovo se vidi iz značenja biti blagosloven, što je povezanost (vidi gore, br. 3504,3514,3530,3565,3584).

3592. A Isak otac njegov reče mu: a ko si ti? A on reče: ja, sin tvoj, prvenac Isav, označava stanje opažanja o prirodnom dobru i istini iz toga. Ovo se vidi iz onoga što je gore rečeno (br. 3548-3559), kod sttihova 18 i 19, gde se javljaju isti reči.

3593. A tada se prepade Isak vrlo, označava veliku promenu u odnosu na izokretnje stanja. Ovo se vidi iz značenja prepade se vrlo , što je promena; promena u odnosu na inverziju (izokrenuost) stanja, što se vidi iz onoga što je rečeno o dva stanja kod čoveka koji se prepada, stanja pre preporoda, i stanja posle preporoda, naime, da u stanju pre preporoda, iszne na izgled vladaju (dominiraju), dok u stanju posle preporoda, istine popuštaju, da bi vladalo dobro (o čemu vidi što je često rečeno gore, br. 1904,2063,2189,2697,3286,3288,3310,3325,3330,3332,3336,3470,3509,3539,3548,3556,3563,3570,3576,3579).

3594. Ko? Da gdje je onaj što ulovi i donese mi ulova? Označava raspitivanje o onoj istini. Ovo se vidi iz reprezentacije Jakova, o kojemu se ovde kaže, ko je onaj (gdje je onaj), što je Prirodno u pogledu istine, o čemu vidi gore; i iz značenja ulova, što je istina od dobra (vidi br. 3501), u ovom slučaju, raspitivanje o onoj istini, da je je od dobra.

3595. I od svega jedoh prije nego ti dođe, označava da je to bilo usvojeno Ovo se vidi iz značenja jesti, što je biti usvojen (vidi br. 2187,2343,3168,3531).

3596. I blagoslovih ga, i on će ostati blagosloven, označava da je došlo do povezanosti. Ovo se vidi iz značenja biti blagosloven, što je biti povezan (vidi br.3504,3514,3530,3565,3584). Kakav je slučaj s usvajanjem i povezivanjem s istinom koju predstavlja Jakov, može se videti iz onoga što je gore rečeno; ali pošto su ovo predmeti koji prevazilaze moć shvatanja prirodnog čoveka, i mogu se videti samo u svetlu u kojemu je racionalni ili unutarjni čovek, u kojem svetlu je samo malo ljudi u ove dane, jer ima malo onih koji su preporođeni, to je bolje da

ih dalje ne rasvetljavamo, jer ilustriranje stvari koje su nepoznate i koje prevazilaze razum, samo ih više zamračuje. Osim toga, ovakve stvari bi trebalo graditi kao nadgradnju na idejama prirodnih istina, preko kojih bi se one mogle shvatiti, ali i ovakvih (osoba) danas ima malo; i to je razlog da su prethodni odlomci bili objašnjeni tako ukratko, i to samo u unutrašnjem smislu pojedinih izraza. Iz ovoga što je već rečeno, vidi se, šta sve obuhvata Isakovim rečima (2) svome sinu o ulovu, da ga jeo pre nego je sina blagoslovio, i u tome što ga je blagoslovio tek pošto je jeo, i da je blagoslov došao posle jela, i to blagoslov onome ko je doneo ukusno jelo, što se vidi iz isakovih reči o Jakovu, i donese mi ulova, i od svega jedoh prije nego ti dođe, i blagoslovih ga, i on će ostati blagosloven. Razlog se vidi iz unutrašnjeg značenja obreda Drevne Crkve, jer jedenje je kod njih označavalo usvajanje i povezivanje s onim s kojim se jelo, ili čiji se hleb jeo. Hrana u opšte označava stvari ljubavi i ljubavi ka bližnjemu, to jest, ono što je nebesko i duhovno dobro; hleb, ono što pripada ljubavi ka Gospodu, a vino, ono što pripada ljubavi ka bližnjemu. Kada se usvoje ove stvari, osobe su bile povezane; tako su govorili jedan s drugim od osećanja i tako su se udruživali. Ovakve su prirode bile gozbe kod drevnih kljudi, samo to je i bilo predstavljeno u Jevrejskoj Crkvi time što su jeli skupa svete ponude pri prinošenju žrtava, a takvo su zancenje imali ručkovi i večere u prvobitnoj Hrišćanskoj Crkvi.

3597. Stihovi 34-40. A kad ču Isav riječi oca svojega, vrište iz glasa i ožalosti se veoma, i reče ocu svojemu: blagoslovi mene, oče. A on mu reče: dođe brat tvoj s prijeverom, i odnese blagoslov. A Isav reče: pravo je što mu je ime Jakov, jer me već drugom prevari: Prvenaštvo mi uze, pa eto sada mi uze i blagoslov. Po tome reče: nijesi li i meni ostavio blagoslov? A Isak odgovori i reče Isavu: eto sam ga postavio tebi za gospodara, i svu braću njegovu dadoh da mu budu sluge; pšenicom i vino ukrijepih ga, pa šta bi sada tebi učinio, sine? A Isav reče ocu svojemu: eda li je samo jedan blagoslov u tebe, oče? Blagoslovi i mene, oče. I stade iza gklasa plakati Isav. A Isak otac njegov odgovarajući reče: evo, stan će ti biti na rodnoj zemlji i rosi nebeskoj ozgo. Ali ćeš živjeti od mača svojega, i bratu ćeš svojemu služiti; ali će doći vrijeme, te ćeš pošto se naplačeš, skršiti jaram njegov s vrata svojega.

A kada ču Isav riječi oca svojega, označava opažanje prirodnog dobra od Božanskog Dibra; vrište iz glasa i ožaloti se veoma, označava veliku promenu u pogledu inverzije stanja; i reče ocu svojemu: blagoslovi mene, oče, označava željenu povezanost, iako je preko istine već postojala povezanost. I reče: dođe brat tvoj s prijeverom, i odnese blagoslov, označava izokretanje reda; pravo je što mu je ime Jakov, označava njegov kvalitet; jer me već drugom prevari, označava da je red već bio izokrenut; prvenaštvo mi uze, označava prvenstvo (prioritet); pa eto sada mi uze i blagoslov, označava povezanost; po tome reče: nijesi li i meni ostavio blagoslov, označava da li ima nešto od povezanosti iz prethodnog stanja. A Isak odovori i reče Isavu, označava pouku; eto sam ga postavio tebi za gospodara, označava da u tome stanju on (istina) treba da vlada; i svu braću njegovu dadoh mu da mu budu sluge, označava da u ovome slučaju osećanja dobra treba da izgleda kao da su potčinjena; pšenicom i vinom ukrijepih ga, označava, kao i ranije, dobro i istinu iz toga; pa šta bih sada tebi učinio, sine? Označava da dobro nema ništa više u tome stanju. A Isav reče ocu svojemu, označava opažanje prirodnog dobra; eda je samo jedan blagoslov u tebe, oče? Označava da se još nešto može pripojiti od prirodnog dobra; blagoslovi i mene, oče, označava da je prirodno dobro želelo ovu povezanost, iako je postojala povezanost preko istine; i Isav stade iza glasa plakati, označava dalje stanje promene. A Isak otac njegov odovarajući reče, označava opažanje o prirodnom dobru koje treba da postane Božansko; evo, stan će ti biti na rodnoj zemlji, označava da je život od Božanskog Dobra; i rosi nebeskoj ozgo, označava da je to od Božanske istine; i živjećeš od mača, i služi ćeš bratu svome, označava da sve dok se dobro povezuje s istinom, dobro će biti u potčinjenom položaju; ali pošto se naplačeš, skršićeš jaram njegov s vrata svojega, označava da u ovakvom slučaju, biće povezanost preko dobra, i da će istina dolaziti od dobra.

3598. Pošto su stvari sadržane u stihovima 34-38 bile objašnjene gore, i šta je u njima sadržano, već je pokazano, stoga je nepotrebno da ovde i dalje objašnjavamo njihov unutrašnji smisao. Potrebno je ilustrovati samo ono što je sadržano u stihu 39 i 40, a što se odnosi na blagoslov koji je Isav primio od svoga oca Isaka.

3599. A Isak otac njegov ogovarajući reče, označava opažanje o prirodnom dobru, koje treba da postane Božansko. Ovo se vidi iz značenja Isaka, što je Gospodovo Božansko Racionalno u pogledu Božanskog dobra u njemu (vidi br. 3012,3194,3210); iz značenja reči, u istorijskim delovima Reči, što je opaziti, o čemu je bilo često govora; i iz reprezentacije Isava, kome je to rekao, a što je prirodno dobro, o kojemu je bilo puno govora ranije; to jest, da treba da postane Božansko, što vidi se po blagoslovu koji sledi. Gore je rečeno da Isav predstavlja Gospodovo Božansko prirodno u pogledu Božanskog Dobra, dok Jakov predstavlja Njegovo Božansko Prirodno u pogledu Božanske istine. Ali ovde, se pokazuje da Isav predstavlja prirodno dobro koje treba da postane Božansko; a u onome što prethodi, da Jakov predstavlja prirodnu istinu koja isto tako treba da postane Božanska. A kako se ovo dešava, može se videti iz onoga što je rečeno gore (br. 3494 i 3576); ali da bi ovo bilo jasnije, dodaćemo nekoliko reči o tome. Prirodno dobro, koje je prvo (2) predstavljeno Isavom, je prirodno (dobro) Gospodovog detinjstva, koje je bilo Božansko od Oca, ali ljudsko od majke; i koliko je bilo od majke, i koliko je bilo preko majke, ono je bilo ispinjeno naslednim zlom; i pošto je bilo takvo, to se ono nije moglo osposobiti da prima Božansko koje je bilo u njegovom najdubljem; nego je trebalo da bude dovedeno u red po Gospodu. Isti je slučaj i s istinom koja je predstavljena Jakovom; jer gde je dobro, tu je i istina, da bi to bilo nešto. Sva misao, čak i kod male dece, dolazi od istine povezane s voljom, koja potiče od dobra. Stoga, pošto je Gospod doveo u red Prirodno u pogledu dobra i u pogledu Istine u Sebi, u takav red da može da bude primljeno Božansko, tako da se u njega može ulivati Njegovo Božansko; i pošto je postepeno odstranio sve ljudsko koje je bilo od majke, to u ovome slučaju Isav predstavlja Gospodovo Božansko Prirodno u odnosu na dobro dok Jakov predstavlja (3) Njegovo Božansko prirodno u pogledu istine. Ali Isav i Jakov predstavljaju Božansko Dobro i Božansku istinu Gospodovog Božanskog prirodnog, koji su povezani kao braća, koja su, posmatrana po sebi, samo jedna moć koja oblikuje i prima dobro i istinu. Ovo dobro i istina, koji su aktuelni (stvarni a ne nasledeni) predmet su o kome se kasnije govori. Iz ovih razmatranja se vidi koliko su velike tajne koje su sadržane u unutrašnjem smislu Reči, koje tajne su takve, da čovek ne

može da ih razume ni u najopštijim crtama, što je slučaj upravo s onim (tajnama) koje su bile iznesene. A kako bi tek bili nerazumljive pojedinosti koje su u tome sadržane? One su one prilagođene shvatanju anđela, koji o ovome i o sličnim stvarima, primaju nebesko svetlo od Gospoda, koje je ilustrovano predstavama neiskazive prijatnosti i blaženstva. Otuda se može stvoriti neki pojam o anđeoskoj mudrosti, ali samo iz daleka, jer su ove tajne su senki ljudskog razumevanja.

3600. Evo stan će ti biti na rodnoj zemlji (na plodnoj zemlji), označava da je život od Božanskog Dobra, i rosi nebeskoj ozgo, označava da je to od Božanske istine. Ovo se vidi iz značenja rodna (plodna (zemlja), što je dobro (vidi r. 353), u ovom slučaju to je Božansko Dobro, jer se govori o Gospodu; iz značenja stana, što je život (vidi br. 1293,3384, i da se stan pominje u vezi s dobrom, vidi br. 2268,2451,2712); i iz značenja rose nebeske, što je istina koja je od dobra mira i nevinosti (vidi gore br. 3579), u ovom slučaju Božanska istina, jer se govori o Gospodu. Slične su reči upućene Jakovu, naime, Bog ti dao rose nebeske, i dobre zemlje (stih 28); ali se u ovom odlomku spominje rosa, a to je istina, na prvom mestu, a dobra zemlja, to jest dobro, na drugome mestu, kao i to da ih Bog da. Međutim, ovde, govoreći Isavu, spominje se na prvome mestu dobra zemlja, a to je dobro, a na drugome mestu rosa nebeska, a to je istina, i ne kaže da ih Bog da, nego da će on nastavati na njima. Otuda se vidi da Jakov predstavlja istinu, a Isav dobro, a tako isto da je naizgled istina na prvome mestu, ali da je u izokrenutom redu, kao što je više puta pokazano ranije.

3601. Od mača ćeš živjeti, i svome bratu ćeš služiti, označava da će dobro, sve dok se istina povezuje s dobro, biti na izgled u podređenom položaju. Ovo se vidi iz značenja mača, koji je boreća se istina (vidi br. 2799); otuda živeti od mača označava dok se istina povezuje s dobrom, jer se povezanost ostvaruje preko borbi u iskušenjima, jer se bez njih istina ne povezuje; i iz značenja služiti bratu, što je biti u podređenom položaju. Da uprkos toga dobro nije u podređenom položaju, nego da je to samo na izgled, jasno je iz onoga što je do sada često rečeno (vidi br. 3582).

3602. Ali će doći vrijeme (da ti nadvladaš), označava da će to (dobro) biti na prvome mestu. Ovo se vidi iz značenja nadvladati, što je biti na prvome mestu. O ovome predmetu u onome što sledi.

3603. Da skršiš jaram njegov sa vrta svoga, označava da će u ovakvom slučaju povezivanje ostvarivati preko dobro, i da će istina dolaziti od dobra. Ovo se vidi iz značenje kršenja jarma sa vrata, što je oslobađanje. Da se vratom označava inluks i komunikacija, a stoga i povezanost, a da se jarmom na vratu označava smetnja i prekid, može se videti, br. 3542; pa stoga označava i povezivanje preko dobra, kao i to da istina postaje istina od dobra, jer kada nema više smetnji i prekida, dobro utiče i (2) povezuje se s istinom. Kako dolazi do ovoga, može se videti iz onoga što je do sada rečeno i pokazano; ali pošto malo (ljudi) shvata šta se označava prividnim prvenstvom istine, s podređenošću dobra u međuvremenu, a to stoga što malo ko o tome razmišlja, tako da ne misle ni o dobru, da se ono razlikuje od istine, stoga ne znaju ni šta je dobro, da se ono razlikuje od istine, stoga će još ponešto reći o ovome predmetu. Niko ne zna šta je dobro ko živi životom ljubavi prema sebi i svetu, jer on ne veruju da ima dobra iz nekog drugog izvora; a pošto ne zna šta je dobro, ne zna ni šta je istinom, jer istina je od dobra. Takvi ljudi, doduše, znaju iz otkrovenja, da je dobro voleti Boga i bližnjega, i da je istina sačinjena od doktrina izvedenih iz Reči, ali pošto ne žive prema ovim doktrinama (naucima), oni ne opažaju ništa od toga dobra i te istine, nego opažaju samo saznanja odvojena on ovih (od istine i od dobra). Šta više, ni oni koji se preporučuju, ne znaju šta je dobro, sve dok se ne preporode, jer pre toga pretpostavljaju da je istina dobro, i da postupanje po istini, da je to dobro, dok to nije dobro, koje u ovome slučaju oni čine, nego je to istina koju oni tvore. Kada je čovek u ovome stanju, on je onda u stanju koje se opisuje blagoslovom koji je dat Jakovu.

Ali kada dođe u stanje da čini dobro iz osećanja dobra, to jest, kada se preporodi, tada dolazi u stanje koje je opisano blagoslovom koji je dat Isavu. (3) Ovo se može ilustrovati onim što se pokaže kod čoveka u njegovom prvom i drugom dobu, a kasnije i u trećem i četvrtom. U svom prvom dobu, čovek zna samo iz memorije

(po sećanju) stvari koje su sadržane u Reči, kao i stvari sadržane u doktrinama vere, i tada misli da je dobar kada je upoznat s mnogim pojedinostima, i kada neke on njih može da primeni, ne u svom životu, nego u životu drugih. U svom drugom dobu, kada je odrasao, nije više zadovoljan da samo zna po sećanju stvari sadržane u Reči, i u doktrinama, nego u ovo vreme počinje da o njima razmišlja od svoje vlastite misli, i to toliko, da dodaje iz svojje misli, i to mu prija, pa je otuda u osećanju istine, iz izvesne svtetske ljubavi, a koja je ljubav sredstvo preko kojega još više uči, što bi ostalo nanaučeno da nije te svetske ljubavi. Ali u svom trećem dobu, ako je među onima koji mogu da se preporode, počinje da razmišlja o svrhama (službama), a u ovom slučaju razmišlja o onome što čita u Reči i što usvaja iz doktrina, radi neke svrhe (službe). Kada je u ovome stanju, red je izokrenut, naime, istina nije više tako na prvome mestu. A u četvrtom dobu, a to je doba kada je preporođen, jer je tada stanje potpuno (o čemu vidi br. 2636), on voli Reč, i doktrine koje su iz Reči, to jest, istinu, radi dobra života, a to znači od dobra života. Tako dobro dolazi na prvo mesto, a koje je do sada po izgledu bilo na drugome mestu. (4) Razlog da je dobro bilo na izgled na poslednjem mestu, je to, što je bilo duboko skriveno u njegovom osećanju, i nije moglo da se pokaže, jer su tada postojale okolo takve stvari s kojima se ono ne bi slagalo, naime, uzaludne i isprazne stvari, kao što je slava koja dolazi od sveta i od sebe samoga. Ali kada se preporodi, tada se takve stvari povuku, i dobro, koje je ležalo sakriveno, izlazi kao iz tamnice, i utiče u one stvari koje su izvana, i stvara svoje istine, ili čini te postaju istine od dorba, i tako se pokazuje. (5) U međuvremenu, dobro kod čoveka je kao da je nešto nevoljno (nesvesno?) koje je u njegovom Voljnom (Svesnom), u svemu što on misli, a otuda i u svemu što čini. Čovek ne zna da ima ovo nevoljno (načelo), jer opaža kod sebe samo ono što je njegovo vlastito, to jest, što je voljno (prim. prev. Opaža samo ono što hoće, a ne ono što neće ili čega nije svestan). Ovo nevoljno načelo je dvostruko, jedno je njegovo nasledno načelo koje ima od oca i majke, a drugo je ono koje utiče preko neba od Gospoda. Kako čovek raste, tada se očituje ono što je nasledio od oca i majke sve više i više, ako ne dopusti da se preporodi, jer tada vadi (iz nasleđa?) zla i čini ih svojim, ili usvaja. Ali nevoljno načelo, koje je od Gospoda preko neba, pokazuje se u odraslom dobu kod onih

koji se preporučaju. Kod ovih, u međuvremenu, (ovo nevoljno ili nesvesno) raspoređuje i vlada nad svim stvarima u opštem i u posebnom njihovih misli kao i njihove volje, iako se ovo je ne pokazuje.

3604. Stihovi 41-45. I Isav omrže na Jakova radi blagoslova, kojim ga blagoslovi otac, i govoraše u srcu svojemu: blizu su žalosni dani oca mojega, tada ću ubiti Jakova brata svojega. I kazaše Rebeki riječi Isava sina njezina starijega, a ona počuvši dozva Jakova mlađega sina svojega, i reče mu: gle, Isav brat tvoj tješi se time što hoće da te ubije. Nego, sine, poslušaj što ću ti kazati; ustani i bježi k Labanu bratu mojemu u Haran. I ostani kod njega neko vrijeme dokle prođe srdnja brata tvojega. Dokle se gnjev brata tvojega odvrati od tebe, te zaboravi što si mu učinio; a onda ću ja poslati da te dovedu odande. Za što bih sada ostala bez obojice vas u jedan dan? I Isav omrže na Jakova radi blagoslova, označava da je prirodno dobro bilo protivno izokrenutom povezivanju istine: I govoraše Isav u srcu svome, označava misao: blizu su žalosni dani oca mojega, tada ću ubiti Jakova brata svojega, označava izokrenutost i lišavanje života istine od sebe; I kazaše Rebeki riječi Isava sina njezina starijega, označava Gospodovo opažanje od Božanske Istine o raspoloženju (naklonosti) prirodnog dobra u to vreme: a ona počuvši dozva Jakova mlađega sina svojega, i reče mu, označava stanje opažanja osećanja istine preko influksa Istine Božanske: gle, Isav brat tvoj tješi se time što hoće da te ubije, označava cilj izokretanja stanja i lišavanje istine života od sebe: Nego, sine, poslušaj što ću ti kazati, označava ostajanje: ustani i bježi k Labanu bratu mojemu u Haran, označava u osećanje spoljnog ili telesnog dobra: ostani kod njega neko vrijeme, označava ono što je postupno: dokle prođe srdnja brata tvojega, označava da se ne promeni stanje: dokle se gnjev brata tvojega odvrati od tebe, označava redosled stanja kod prirodnog dobra: te zaboravi što si mu učinio, označava naviku od ostajanja: a onda ću ja poslati da te dovedu odande, označava cilj (kraj): za što bih sada ostala bez obojice vas u jedan dan? Označava da inače ne bi došlo do povezivanja.

3605. A Isav omrže ljuto na Jakova blagoslova radi kojim ga je blagoslovio otac njegov, označava da se prirodno dobro protivilo izokrenutom povezivanju istine.

Ovo se vidi iz značenja mržnje, što je ovde u unutrašnjem smislu biti protivan, a o čemu ćemo ubrzo govoriti; iz reprezentacije Isava, što je prirodno dobro, i Jakova, što je prirodna istina, o kojoj vidi gore; i iz značenja blagoslova, što je povezanost (vidi br. 3594,3514,3530,3565,584): da je u ovom slučaju izokrenuto povezivanje istine, koje je predstavljeno Jakovom, vidi se iz onoga što je pokazano gore (br. 3539,3548,3556,3563,3570,3576,3603). Razlog da (2) mržnja u unutrašnjem smislu označava biti protivan, je stoga što se odnosi na dobro, koje je predstavljeno Isavom, a dobro ne zna šta je mržnja, jer je ona prava suprotost (mržnji), a ono što je suprotno ne može da postoji skupa u istom subjektu. Ali doro, ili oni koji su u dobru, umesto mržnje imaju neku vrstu odbojnosti. Otuda to, da mržnja označava u unutrašnjem smislu biti protiv (odbojan) nečemu; jer unutrašnji smisao je u glavnom za one koji su u nebu, a kad se spusti, i postane doslovni smisao, tada, ako su istorijske stvari takve, osećanje odbojnosti pada u izraze kao što je mržnja, ali na takav način da oni koji su u nebu, nemaju ideju mržnje. Ovaj je slučaj sličan onome koji je iznesen u Prvom Delu (br. 1875), iz iskustva, o rečima u Gospodovoj Molitvi (Očenašu), ne uvedi nas u iskušenje, nego nas izbavi oda zla, u kojim se iskušenje i zlo odbacuju sve dotle dok ne ostane ono što je čisto anđeosko, naime, dok ne ostane dobro bez ideje iskušenja i zla, i to s nekom vrstom negodovanja i odbojnosti koje se pridružuju, u pogledu zla o kome se misli kada se misli o Gospodu. (3) Slučaj je isti kao i s odlomcima u Reči u kojma se kaže za Jehovu ili Gospoda, da On mrzi; kao kod Zaharije: I ne mislite jedan drugome zlo u srcu svome, i ne ljubite krive zakletve; jer na sve to mrzim, govori Jehova (VIII.17). Kod Mojsija: I ne podiži nikakvoga lika; na to mrzi Jehova Bog tvoj (Zak. Ponovljeni XVI.22). Kod Jeremije: Našljedstvo moje posta mi kao lav u šumi, pušta svoj glas na mene, za to mi omrznu (XII.8). Kod Osije: Sva je zloća njihova u Galgali, za to ondje mrzim na njih; za zloću djela njihovijeh izagnaću ih iz doma svojega; ne ću ih više ljubiti; svi su knezovi njihovi odmetnici (IX.15). U ovim odlomcima mržnja, koja se pripisuje Jehovi ili Gospodu, u unutrašnjem smislu nije mržnja, nego Milost, zato što je sve Božansko Milost, ali kada se uliva kod čoveka koji je loš, i on stiće kaznu za zlo, tada (Milost) izgleda kao mržnja, i zato što kao takva izgleda u smislu slova, zato se i naziva mržnjom. (4) Na sličan način i iz istog

razloga, gnev, i ljutnja su u Reči pripisani Jehovi ili Gospodu (o kojem predmetu vidi br. 245,592,696,1093,1683,1874,2395,2447,3235). Jevrejski i Izrailjski narod, više ne bilo koji drugi, bili su takve prirode, da čim bi primetili nešto neprijateljsko, čak i među onima s kojima su bili saveznici, oni si verovali da mogu s njima postupati okrutno, i ne samo da ih treba ubiti, nego da ih treba izložiti divljim zverima i pticama, a to sve stoga što se Gospodova milost, koja se ulivala, kod njih pretvarala u takvu mržnju, ne samo protivu njihovih neprijatelja, nego i protivu onih s kojim su bili u savezu, kao što je bilo rečeno, pa su stoga morali da veruju da Jehova mrzi, da je gnevan, i ljutit, pa je to bio razlog da se ti izrazi koriste u Reči, koje su reči samo izgledi; jer kakav je čovek, tako mu Gospod izgleda (vidi br. 1861,188,2706) (prim. prev. Ovo je u psihologiji poznato kao mehanizam projekcije; čovek u drugome čoveku vidi ono što je loše u njemu samom; tako, mrzi drugoga umesto sebe, to jest, mrzi sebe u drugome). Ali kakav je kvalitet mržnje kod onih koji su u ljubavi i u ljubavi ka bližnjemu, to jest, koji su u dobru, vidi se iz Gospodovih reči kod Mateje: Čuli ste da je kazano, ljubi bližnjega svojega, i mrzi na neprijatelja svojega. A ja vam kažem: ljubite neprijatelje svoje, blagosiljajte oni koji vas kunu, i molite se Bogu za one koji vas gone, da budete sinovi oca svojega koji je na nebesima; jer on zapovijeda suncu svome, te obasjava i zle i dobre, i daje dažd pravednim i nepravednima (V.43-45).

3606. I govoraše u srce svojem, označava misao. Ovo se vidi iz značenja govoriti u srcu, što je misao.

3607. Blizu su žalosni dani oca mojega. Tada ću ubiti Jakoba brata svojega. Označava inverziju i lišenje istine života od sebe same. Ovo se vidi iz značenja žalosnih dana (dana žalosti), što je inverzija (izokretanje) stanja; i iz značenja ubiti brata Jakova, što je lišiti istinu života od sebe same. Ovaj slučaj je sličan onome što se reklo u pogledu značenja mržnje u unutrašnjem smislu, naime, da to nije mržnja; a to se vidi i po tome kakav je slučaj u drugom životu, gde se sve dobro, koje neprekidno utiče od nebe u one koji su u zlu, da se pretvara kod paklenih duhova u ono što je suprotno, pa se tako i istina pretvara u obmanu (vidi br. 2123); stoga se, s druge strane, ono što je zlo i obmana kod takvih duhova, menja

u nebu u dobro i istinu. Ima duhova koji odbacuju ideje o zlu i obmani, kako bi se pokazivala ideja o onome što je dobro i isinito, o kojem odbacivanju vidi br. 1393,1875. (prim. prev. Neobična tvrdnja: da neki duhovi namerno odbacuju ideju da postoji zlo i obmana kako bi izazvali da im se pokaže da zaista postoji i dobro i istina, a što izvode anđeli na način koji duhovima prija). I dalje, kada se no što je zlo i obmana približi onima koji su u dobru i istini, ono se ne pokazuje kao zlo i obmana, nego ima neki drugi izgled, a sve u skladu sa stanjem dobrote kod ovih (kojima se pokazuje). Otuda se vidi da ubiti brata Jakova, u unutrašnjem smislu, ne znači ubiti, nego znači lišavanje života onome što ne pripada zaista istini; jer istina nema života od sebe, nego prima život od dobra, jer je istina sasud za dobro (vidi br.1496,1832,1900,2063,2397,3049,3068,3128,3148,3387); naime, u dobru je život, ali ne u istini, osim kada ga primi od dobra (vidi 1589, i mnoge druge odlomke). Stoga, lišavanje istine života od sebesame nije ugušvanje istine, nego njeno oživljavanje; jer kada istina hoće da pokaže da ima u sebi život (da je živa), u tome slučaju ona nema života, a kada se liši takvog (prividnog) života, tada biva obdarena životom, a to je preko dobra od Gospda, koji je Život sami. (3) Ovo se jasno vidi po onima koji su u drugom životu. Kod onih kod kojih je istina sama, ideje izgledaju zatvorene, tako da ono to je u nebu ne može da utiče, osim na neki opšti način, tako da se jedva može primetiti da taj uticaj dolazi iz neba; dok kod onih koji su u isto vreme i u dobru, ideje se pokazuju otvorene, tako da se u njih uliva ono što je u nebu, kao da se uliva u najmanje nebo, ili kao da se uliva u sliku samog sebe, i to preko dobra i preko istine (vidi br. 1869,2425). Da je istina lišena života od sebe same, kada dobro dođe na prvo mesto, to jest kad počne da vlada, može se videti iz onoga što je pre rečeno o prividnom prvenstvu istine u početku, i o prvenstvu dobra kasnije; ovde se označava lišenje istine života od same istine (od sebe). Razlog da se ovo naziva žalosni dani očevi, je u tome što žalosni dani (prim. prev. dani žaljenja posle smrti neke osobe) označavaju izokretanje stanja, koje je ovde označeno velikim strahom koji se Isak osetio (stih 33, br. 3593); kao i vriskom koji se ispustio (stihovi 34, br. 3597).

3608. I kazaše Rebeki riječi Isava sina njezinog starijeg, označva Gospodovo opažanje od Božanske Istine o raspoloženju (stanju) prirodnog dobra u to vreme.

Ovo se vidi iz značenja kazati, što je misliti i razmišljati (vid br. 2862), to jest opaziti; iz reprezentacije Rebeke, što je Božanska Istina Gospodovog Božanskog Racionalnog; i iz reprezentacije Isava, što je prirodno dobro, o kojim reprezentacijama vidi gore. Otuda se vidi da kazaše Rebeki riječi Isava sina njezinog starijeg, označava Gospodovo opažanje Božanske Istine o raspoloženju (stanju) prirodnog dobra.

3609. A ona počuvši dozva Jakova sina svojega mlađega, označava stanje opažanja osećanja istine preko influksa od Božanske Istine. Ovo se vidi iz reprezentacije Rebeke koja pozva i reče, što je Božanska Istina Gospodovog Božanskog Racionalnog spojenog s Božanskim Dobrom; iz reprezentacije Jakova, koji je prirodna istina ili osećanje istine u prirodnoj istini, o kojoj reprezentaciji vidi gore; i iz značenja pozvati ga i reći mu, što je stanje opažanja, o kojem vidi gore, u ovom slučaju stanja opažanja, jer se ovde govori o Prirodnom.

3610. Gle, Isav brat tvoj teši se tijem, što hoće da te ubije, označava cilj izokrenutog stanja i lišavanja života istine od sebe. Ovo se vidi iz značenja tješiti se u odnosu na nekoga, a što je smiriti uznemirenost uma o nekome, i u pogledu nečega; jer te (tebe) je izokretanje stanja istine; i iz značenja ubiti tebe ili Jakova, što je lišiti života istinu od sebe sebe (o čemu vidi gore, br. 3607, gde je pokazano da lišiti istinu života nije ugasiti je, nego oživeti je). Jer slučaj sa životom istine je kao što sledi. Kada oni koji su u istini, ili u osećanju istine, ne žive u skladu s istinom koju znaju, i koju osećaju, u ovakvom slučaju javlja se određeno zadovoljstvo i prijatnost od ljubavi ka sebi i svetu, koje se priključuje osećanju istine, a što izgleda kao dobro, a uistinu nije dobro, osim u tome smislu što ono može biti korisno da se uvedu preko ovih uvedu istine koje služe samome dobru i životu dobra. Kada je istina u ovome stanju, to jest, kada oni u ovom osećanju istine, tada se kaže da istine ima život od same sebe, koje u stvari nije život, što se može videti po tome što nema života u ljubavi ka sebi i svetu, ili u njihovom zadovoljstvu i uživanju. Stoga, kada se istine, to jest, oni koji su u osećanju istine lišeni toga života, tada oni po prvi put primaju život, to jest tek tada ožive. (2) Ovo ne mogu da shvate oni koji su o osećanju samoga sebe i sveta, jer oni veruju da

nema drugog života osim toga, pa stoga veruju da ako bi bili lišeni toga života, ne bi živeli, jer takvi koji su u takvom životu, ne znaju šta je duhovni i nebeski život; kad u stvari pravi život je u tome, da kad su lišeni toga života, naime, osećanja sebe i sveta, tada se život uliva od Gospoda, kao što je anđeoski i nebeski život, s neiskazivom mudrošću i srećom; i kada se pređašnji život posmatra iz ovoga (iz nebeskog i anđeoskog života), vidi se da u njemu nema života, ili se vidi kao život divljih životinja, jer u tome nema ništa od Božanskog, osim sposobnosti mišljenja i govora, tako da čovek u spoljašmkoj formi izgleda kao drugi ljudi. U odnosu na ovu okolnost, da je dobro imalo za cilj da izokrene stanje i da liši istinu života od same sebe, što je označeno rečima Isav se težio tim što je hteo te ubije, slučaj je ovakav. (3) Dobro kod čoveka koji se preporađa, ima neprestano kao cilj to, da izokrene stanje, i da sve dovede u takav red, da nije istina na prvome mestu, nego na poslednjem, što je u skladu sa stanjem u nebu; ovaj cilj je duboko sakriven, i ne opaža se sve dok se ne ostvari. Ovaj je slučaj kao i sa bračnom ljubavi, koja se ne pokazuje u detinjstvu i ranoj mladosti, ali je sakrivena kao blago, niti se pokazuje dok se opšte i posebne stvari nisu sredile, i tek se tada pokazuje; u međuvremenu, dobro proizvodi sva odgovarajuća sredstva koja mu pogoduju, i ona se stvaraju. Slučaj je sličan i u biljnom crstvu, u svakom stablu, i u svakoj biljci; ona (bračna ljubav) leži u dubini sakrivena gde je u naporu da proizvede plodove ili semenke, ali ovaj napor se ne može pokazati dok se pre toga ne proizvedu sva nužna sredstva, naime, grane, lišće, i cvetovi; i kada se sve ovo stvori, tada se namera pretvara u čin. Tako je i s onima koji se nanovo rađaju (4) Bračno koje pripada dobru i istini, leži sakriveno tajno za dugo vremena, ali je pak prisutno kao napor (energija) u drugim uzrocima a onda i u efektu. ali se ne pokazuje sve dok nije sve dovedeno u red, i kada je sve ovako sređeno, tada izlazi i pokazuje se. Ovaj napor je ono što označeno ciljem izokretanja stanja, i lišavanja istine života o sebe samog. Otuda se vidi da je, u unutrašnjem smislu, sve drugačije od onoga što je izraženo u smislu slova, naime, da se ovde govori o dovođenju istine u red i njeno oživljavanje, a ne govori se o rušenju i oduzimanju njezinog života.

3611. Nego, sine, poslušaj što ću ti kazati, označava još ostati. Ovo se vidi iz značenja poslušati (glas), što je pokoriti se, naime, da on treba da još ostane u izokrenutom stanju, o čemu ćemo uskoro govoriti.

3612. Ustani i bježi k bratu mojemu Labanu u Haran, označava (da treba ići) u osećanje spoljašnjeg i telesnog dobra. Ovo se vidi iz reprezentacije Labana, koji je osećanje dobra u prirodnom čoveku (vidi br. 3129,3130,3160), i iz značenja Harana, što je spoljašnje, koje je stoga relativno u tami (vidi br. 1430). Ali šta je ovde označeno Labanom i Haranom, možese videti iz onoga što sledi, gde se spominje Laban i Haran, naime, da je to sporedno (kolateralno) dobro zajedničkog porekla, jer se dobro i istina povezuju kao što se povezuju roditelji, braća, srodnici, i rođaci, koji odnosi postoje u porodicama (vidi br. 685, 917, 2524, 2556, 2739). Međutim, ove su stvari skrivene od čoveka, koji nije u životu dobra; on čak ni ne zna šta je dobro, pa stoga ni šta je istina. Kad bi znao ove stvari iz doktrine povezane sa životom, ili iz života povezanog s doktrinom, on bi tada znao i opažao bezbrojne stvari o dobru i istini, i to postepeno sve jasnije, a onda i u njihovim uzajamnim odnosima, a kasnije njihove bliskosti u nizovima, i sve to u odnosu na bezbroj stvari, da bi na kraju video i nebo u svojoj formi, to jest, u svojoj lepoti i sreći (prim. prev. Autor ovde ima na umu ono što Gospod pokazuje anđelima u nebu, o dobru i istini, uz pomoć reprezentacija koje sadrže boje, muziku, i osećanje blaženstva).

3613. Ostani kod njega neko vrijeme, označava ono što je postepeno. Ovo se vidi iz značenja još ostati, što je skoro isti što i boraviti, to jest isto što i živeti (vidi br. 1293,2268,2451,2712,3384); ali ostajanje se odnosi na život istine sa dobrom, a stanovati (boraviti) se odnosi na život dobra s istinom; i iz značenja neko vreme, što označava vremena i stanja (vidi br. 23,487,488,293,2788,3462); na taj način, ovde je ostajanjem neko vreme označen život vremena i stanja, a to znači označeno je oni što je uzastopno. Ovo nastavljanje ili Jakovovljevo ostajanje kod Labana, predmet je o kome se govori u poglavljima koji slede.

3614. Dokle se gnjev brata tvojega odvratila od tebe, označava nastavljanje stanja sa prirodnim dobrom. Ovo se vidi iz značenja gneva i ljutnje, a što su stanja koja su

odbojna, o čijem ćemo znaćenju uskoro govoriti. A kada stanja postanu takva, da više nisu odbojna, nego poćinju da se povezuju, tada se kaŹe da se gnev odvratilo, Otuda, dokle se gnjev brata tvogega odvratilo, oznaćava dok se stanje ne promeni; isto tako, dokle se gnjev brata tvogega odvratilo , oznaćava uzastopna stanja kod prirodnog dobra. Da je nešto posebno sadržano u ova dva, gnjev i ljutnja, moŹe se videti iz toga da su to skoro iste reće, i da nemaju posebna znaćenja, te bi bilo uzaludno ponavljati ih, da nemaju neko posebno znaćenje. Dokle se gnjev tvoga brata ne odvratilo, i dokle se ljutnja tvoga brata ne odvratilo. Šta se ovde oznaćava, pokazuje se iz opšteg objašnjenja, kao i iz predikata gnjev i predikata ljutnja, jer gnev se odnosi na istinu, dok se ljutnja odnolsi na dobro koje je predstavljeno Isavom, dok se ljutnja odnosi na samo dobro. Gnev i ljutnja spominju se ćesto u (2) Reći, ali u unutrašnjem smislu one ne oznaćavaju gnev i ljutnju, nego ono što je odbojno, a to stoga ono što je odbojno nekom osećanju, to uzrokuje gnev i ljutnju, tako da su to u unutrašnjem smislu samo odbojnosti. Gnevom se naziva ono što je odbojno istini, a ljutnjom ono što je odbojno dobru; i u obrnutom smislu, gnev je ono što je odbojno obmani, a ljutnja ono što je odbojno zlu ili poŹudi, to jest ljubavi ka sebi i svetu, a u ovome smislu, gnev je zaista gnev, da ljutnja je ljutnja; stoga, kada se odnosi na dobro i istinu, gnev i ljutnja su revnost; koja revnost, u spoljašnjem obliku izgleda kao gnev i ljutnja, pa se stoga tako i nazivaju u doslovnom smislu. (3) Da su gnev i ljutnja u unutrašnjem smislu samo odbojnosti, moŹe se viditi iz sledećih odlomaka u Reći. Kod Isaije: Jer se Jehova razgnjevio na sve narode, i razljutio se na svu vojsku njihovu (XXXIV.2); gnev Jehovin protivu naroda, odnosi se na na odbojnost protivu zla. Narodi oznaćavaju zla, vidi br. 1259,1260,1848,2588. Ljutnja protivu sve vojske (nebeske), stoji za odbojnost protivu obmana od zala. Da zvezde, koje se nazivaju vojske nebeske, oznaćavaju saznanja, to jest istine, a u obrnutom smislu obmane, moŹe se videti u br. 1128,1808,2112,2495,2849. Kod istoga: Ko je dao Jakova da se potlaći i Izraela otimaćima? Za to izli na njih Źestoki gnjev (jarost) i ljutnju i zapali sve u naokolo (XLII.24,25). Gnev (jarost) i ljutnja stoje za odbojnost protivu obmana od zla. Jakov (4) stoji za one koji su u zlu, a Izrael za one koji su u obmani. Kod istoga: Gazih sam u kaci, i niko izmeću naroda ne bijaše sa mnom; ali izgazih u gnjevu svom i

potlačih u ljutini svojoj, I izgazih narode u gnjevu svome, i opih ih ljutinom svojom, (LXIII.3,6); govoreći o Gospodu, i Njegovim iskušenjima-pobedama; izgaziti u ljutini označava pobjede nad zlima, a razoriti i opiti se gnevom označava pobjede nad obmanama; u Reči, izgaziti se odnosi na zla, a opiti, na obmane. Kod Jeremije: za to ovako govori Jehova; Gle, gnjev moj i ljutina (jarost) moja izliće se na ovo mjesto, na ljude i na stoku i na drveta poljska i na rod zemaljski, raspaliće se i neće se ugasiti (VII.20); ovde se spominje i gnev i ljutina, jer se govori kako o zlu tako i o obmani. (5) Uobičajeno je kod Proroka, kada govore o zlu, da govore i o obmani; i kada govore o dobru, da govore i o istini, a to je zbog nebeskoga braka, koji postoji između dobra i istine u svemu što je u Reči (vidi br. 685,793,801,2173,2516,2712). Otuda se i pominju kako gnev tako i ljutina (jarost), jer jedan izraz ne bi bio dovoljan. Kod istoga: I ja ću vojevati na vas rukom podignutom i mišicom krjepkom s gnjevom i ljutinom i žestinom velikom I pomoriću stanovnike toga grada, i ljude i stoku, velikom žestinom (XXI. 5,6); ovde na sličan način gnev je kazna za zlo, a ljutina za obmanu, a velika žestina se odnosi na obe (na zlo i obmanu). Ljutina i gnev su tako isto kazne, jer stvari koje su odbojne dolaze u sukob, i tada zlo i obmana bivaju kažnjeni; jer u zlu je odbojnost prema dobru, a u obmani odbojnost prema istini, a pošto postoji (5) odbojnost, postoji i sukobljavanje; da kazna dolazi otuda, može se videti u br. 696,967. Kod Jezikilja: I tako će se izvršiti gnjev moj i namiriću ljutnju (jarost) svoju na njima i zadovoljiću se (V.13,15); i ovde ljutnja (jarost) stoji za kaznu nad zlom, a jarost za kaznu nad obmanom, koja kazna potiče od odbojnosti i njihovih napada. Kod Mojsija: Ne će Jehova oprostiti takome, nego će se onda raspaliti gnjev Jehovin i revnost njegova na svakoga čovjeka. Zemlju ovu opaljenu sumporom i solju, gdje se ne sije niti što niče, kao gdje je propala Sodoma i Gomora, Adama i Sebojim, koje zatr Jehova u gnjevu u kljutini svojoj, Govoriće svi narodi: za što učini ovo Jehova od ove zemlje? Kakva je to žestina (ljutina) velikoga gnjeva? (Zak. Ponovljeni XXIX.20-24). Pošto Sodom označava zlo, a Gomora obmanu od zla (vidi br. 2220,2246,2322), a narod o kojemu ovde Mojsije govori, upoređuje se sa zlom i obmanom, to se gnev pominje u vezi sa zlom, a ljutina u vezi s obmanom, a žestina gneva na oba. Da se takve stvari pripisuju Jehovi ili Gospodu, u skladu je s

izgledom, jer tako izgleda čoveku koji srlja (juri) u zlo, i zlo ga kažnjava (vidi br. 245,592,696,1093,1683,1874,2395,2447,3235,3605).

3615. Te zaboravi što si mu učinio, označava naviku da se čeka (istraje). Ovo se vidi iz značenja zaboraviti, što označava postupno uklanjanje odbojnosti, a pošto se to postiže čekanjem, i navikom da se istraje, stoga se ovakva navika označava rečima, dok zaboravi šta si mu učinio.

3616. A onda ću pošlati da te dovedu odande, označava cilj. Ovo se vidi iz onoga što se pre dešava i iz onoga što sledi; jer cilj, koji je ovde označen slanjem i dovođenjem odande, je to, kad se istina složi s dobrom, da istina bude potčinjena dobru. Ovaj je cilj, koji je posle Jakovljeve boravka kod Labana došao kraju, predstavljen je Isavovim trčanjem da sretne Jakova, da ga zagrlji, i da mu padne oko vrata, i da ga cjeliva, kad su oboje plakali (Postanje XXXIII.4); jer kad je kraj, ili povezanost, tada dobro Racionalnog utiče neposredno u dobro Prirodnog, i preko dobra u njegovu istinu, ali i posredno preko istine Racionalnog u istinu Prirodnog, a preko ovoga u dobro u Prirodnom (vidi r. 3573). Otuda se vidi zašto je rekla Rebeka, kojom je predstavljena istina Racionalnog, Jakovu, kojim je prepredstavljena istina Prirodnog, Poslaću da te dovedu odande.

3617. Za što bih ostala bez obojice vas u jedan dan? Označava da inače ne bi bilo povezanosti. Ovo se vidi iz toga, što da one stvari nisu bile učinjene, što je predstavljeno u unutrašnjem smislu Jakovljevim boravkom kod Labana, istina se ne bi bila povezala s dobrom, tako da dobro ne bi bilo sjedinjeno s istinom u Prirodnom, pa bi stoga Racionalno bilo lišeno oboje (i istine i dobra), jer bez istine s dobrom, i bez sjedinjavanja dobra s istinom u Prirodnom, ne bi bilo preporoda, što je predmet o kome se govori u ovome poglavlju u relativnom smislu (prim. prev. Autor naziva relativnim smislom ono što u kasnijim delima naziva duhovnim ili unutarnjim smislom, a što označava duhovne zakone po kojim se čovek nanovo rađa, a koji su zakoni izraženi u unutarnjem, duhovnom ili relativnom smislu Reči Božije). Ovo je i zaključak onoga što se ranije dešava.

3618. Stih 46. A Isaku reče Rebeka: omrzao mi je život od ovijeh Hetejaka. Ako se Jakov oženi Hetejsko kakom, između kćeri zemlje ove, našto mi život? Rebeka reče Isaku, označava Gospodovo opažanje od Božanske istine: omrzao mi je život od ovijeh Hetejaka, označava pripajanje prirodne istine iz drugog izvora: ako se Jakov oženi Hetejkom kakom, označava da prirodna istina ne treba da se udružuje s ovom: između kćeri ove zemlje, označava zato što nije iz zemlje: našto mi život? Označava da na taj način ne bi došlo do povezivanja.

2619. A Rebeka reče Isaku, označava Gospodovo opažanje od Božanske Istine. Ovo se vidi iz znčenja reči, što je opažati; iz reprezentacije Rebeke, što je Božanska Istina Gospodovog Božanskog Racionalnog; i iz reprezentacije Isaka, što je Božansko Dobro (o kojemu vidi gore). A pošto je Božansko Dobro Samo Biti (Ipsum Esse), a Božanske Istina je život odatle, (a Gospod je Gospod zbog toga što je Božansko Dobro), stoga se kaže, Gospodovo opažanje od Božanske Istine. Opažanje od Božanske Istine Racionalnog, je od Intelektualnog, dok je opažanje Božanskog Dobra od Voljnog; ali opažanje od Intelektualnog ne pripada Intelektualnom, nego je od Voljnog koje utiče, jer je Intelektualno samo Voljno u formi. Takvo je Intelektualno kad je povezano s Voljnim, a pre nego je povezano, Intelektualno izgleda da dolazi od sebe, i Voljno izgleda da dolazi od sebe, iako je to samo razdvajanje onoga što je spoljašnje od onoga što je unutrašnje; jer kad Intelektualno iznutra nešto hoće i misli, cilj dolazi od Voljnog, koje čini njegov život (život Intelektualnog), i koje upravlja njegovom mišlju iznutra. Razlog da Intelektualno ima život od cilja, je zato što cilj u čoveku je njegov život (vidi br. 1909,3570). Otuda se donekle može videti šta se označava u reprezentativnom smislu opažanjem od istine, a šta, u najvišem smislu, Gospodovim opažanjem od Božanske Istine.

3620. Omrzao mi je život zbog ovijeh Hetejaka, označava pripajanje prirodne istine iz drugog izvora. Ovo se vidi iz značenja omrznuti život, što znači da nema povezivanja prirodne istine s istinom Racionalnog, jer kad nema povezivanja, tada se Racionalno čini kao da nema života, što se jasno vidi iz onoga što je gore rečeno (br. 3493); i iz značenja kćeri Hetejskih (Hetejaka), a to su osećanja istine koja nisu

iz pravoga izvora, u ovom slučaju osećanja prirodne istine, jer se to kaže o Jakovu, kojim je predstavljena prirodna istina, kao što je gore pokazano. Da kćeri označavaju osećanja, vidi br. 2362: i da Het ili Hetiti označava istinu iz izvora koji nije pravi, vidi br. 3470. Otuda je jasno da se rečima, omrzao mi je život zbog ovih kćeri Hetejskih, označava da ne treba da bude povezivanja s Prirodnim preko istine koja nije iz pravog izvora, pa stoga da ne treba da bude povezivanja s prirodnom istinom iz drugog izvora. Povezivanje prirodne istine je predmet o kome se govori u onome što sledi, gde se spominje Jakovljevi boravak kod Labana, naime, da su istine zajedničkog porekla bile pripojene. A preko istina koje su bile predstavljene kćerima Hetejskim, koje nisu bile istoga porekla, nije moglo doći do špvezivanja, jer su bile različite i nesaglasne; jer se sinovima Hetejskim predstavlja duhovna Crkva među Neznabošcima (vidi br, 2913,2986); a pošto ne postoji Reč u ovoj Crkvi, stoga istine u toj Crkvi nisu istog porekla (prim. prev. Govori se o Crkvi kod Neznabožaca ili Naroda).

3621. Ako se Jakov oženi Hetejkom kakom, označava da prirodna istina ne treba da se udružuje s tim. Ovo se vidi iz značenja oženiti se (uzeti za ženu), što je biti udružen; i iz značenja kćeri Hetejskih, što su osećanja istine ne iz pravog izvora (vidi gore, br. 3620), ili, što je isto, da se istina ne može propojiti bez osećanja (vidi br. 3066,3336). Kako stoji ova stvar, vidi se iz onoga što je maločas gore rečeno o kćerima Hetejskim.

3622. Između kćeri ove zemlje, označava da je to stoga što to nije od te zemlje, to jest, od istina prave Crkve (prim. prev. Prava Crkva je ona koja ima Reč). Ovo se vidi iz značenja kćeri, koje predstavljaju Crkve; jer kćeri označavaju osećanja dobra i istine (vidi br. 2362); a zemlja označava oblast gde je Crkva, a to znači Crkvu (vidi br. 662,1066,1067,1262,1733,1850,2117,2118,2928,3355); stoga kćeri ove zemlje označavaju dobra i istine Crkve.

3623. Našta mi život? Označava da ne bi bilo povezanosti. Ovo se vidi iz značenja života, što je povezivanje istina i dobara; jer ako se nijedna istina istog porekla ili izvora ne bi mogla pripojiti prirodnoj istini, u tome slučaju ne bi bilo ni udruživanja prirodnog s istinom Racionalnog. Tako bi Racionalnom izgledalo da

njegov život nije život (vidi br. 3493,3620). Otuda se rečima, našta mi život? označava da na taj način ne bi bilo povezanosti. Razlog da se u ovom i u drugim odlomcima pominje život u pluralu (životi umesto život), je stoga što u čoveku postoje dve sposobnosti, jedna koja se naziva razum, i koja pripada istini, i druga koja se naziva voljom, a koja pripada dobru. Ova dva života, ili sposobnosti života, čine jednu, kada razum dolazi od volje ili, što je isto, kada istina dolazi od dobra. Otuda to da se u Hebrejskom jeziku tako često spominje život, i životi. Da se često pominju životi, jasno je iz sledećih odlomaka: A stvori Jehova Bog čovjeka od praha zemaljskoga, i dunu mu u nos duh života (plural), i posta čovjek duša živa (Postanje II.7). I učini Jehova Bog te nikoše iz zemlje svakojaka drveta lijepa za gledanje i dobra za jelo, i drvo od života (plural) usred vrta i drvo od znanja dobra i zla (Postanje II.9). I evo pustiću potop na zemlju, da istrijebim svako tijelo, u kojemu je duša živa (duše žive) pod nebom (Postanje VI.17). Dođe k Noju u kovčeg po dvoje od svakoga tijela, u kome ima duša živa (duše žive) (Postanje VII.15, br. 780). Sve što imaše dušu živu (duše žive) u nosu (Postanje VII.22). Kod Davida: I vjerujem da ću vidjeti dobrotu Gospodnju u zemlji živijeh (u zemlji života, plural). (Psalam XXVII.13). Kod istoga: Jer je u tebi izvor života (plural) (Psalam XXXVI.9). Kod Malahije: Zavjet moj i za život (za živote) i mir bješe u njima II.5). Kod Jeremije: A narodu tome reci: evo stavljam pred vas put k životu (životima) i put ka smrti (XXI.8). Ljubeći Jehovu Boga svojega, slušajući glas njegov i držeći se njega, jer je on život (životi) tvoj i duljina dana tvojih (Zak. Ponovljeni XXX.20). Kod istoga: Jer nije prazna riječ da za nju ne marite, nego je život (životi) vaš (Zak. Ponovljeni XXXII.47). i na drugim mestima, Život se pominje u pluralu, jer su dva, kao što je rečeno, a iapk su jedno; Isto tako u Hebrejskom jeziku, kad se kaže da ima više neba, ali svi zajedno čine jedno nebo; tao i sa vodom (vodama), kojih ima iznad i ispod (Postanje I.6.7.9), koje su duhovne stvari koje pripadaju Racionalnom i Prirodnom, a koje treba da budu jedno preko povezivanja. U pogledu života (plural), oni označavaju u pluralu kako volju tako i razum, pa stoga ono što pripada dobru i ono što pripada istini; jer čovekov život je samo dobro i istina, gde je život od Gospoda; jer čovek, bez dobra i istine, to jest bez života od ovih, nije čovek. Jer bez ovih, čovek ne bi bio u stanju da nešto hoće ili da nešto

misli; sve što hoće, je od dobra ili nije od dobra; i sve što misli, je od istine ili nije od istine. Otuda čovek ima živote, koji su jedan život kad njegova misao potiče od iz njegove volje, to jest, kada istina pripada veri, i kada dolazi od dobra koje pripada ljubavi.

KORESPONDENCIJA (SAOBRAZNOST) SVIH ČOVEKOVIH ORGANA I UDOVA, KAKO UNUTARNJIH TAKO I SPOLJAŠNIH, SA VELIKIM ČOVEKOM, KOJI JE NEBO.

3624. Sada je dopušteno da se iznesu i opišu divotne stvari koje, koliko znam, nisu još poznate nikome, niti su bilo kome dolazile na pamet, naime, da je sveopšte nebo tako oblikovano da je saobrazno (da korespondira) Gospodu, u pogledu Njegovog Božanskog Ljudskog; i da je čovek tako oblikovan, da u svim stvarima kako opštim tako i posebnim, korespondira nebu, a preko neba Gospodu. Ovo je velika misterija, koja će sada biti otkrivena, i o kojoj će biti ovde govora i nakraju sledećih poglavlja.

3625. Upravo je ovo bio razlog da smo na prethodnim stranicama govorili o nebu i o anđeoskim društvima, da oni pripadaju nekoj oblasti tela, kao glavi, ili grudima, ili abdomenu, ili nekom posebnom udu ili organu; i o sve zbog rečene korespondencije.

3626. Da postoji ovakva korespondencija, savršeno je poznato u drugom životu, ne samo anđelima, nego i duhovima, čak i rđavim. Otuda su anđeli upoznati s najtanovitijim stvarima u čoveku, kao i s najtajnijim stvarima u svetu, i u njegovoj univerzalnoj prirodi. Ovo mi je dato da saznam i iz toga, što kada sam govorio o nekom čovekom delu, oni ne samo da su znali sastav toga dela, njegov način delovanja i službu, nego i mnogo više od onoga što je čovek u stanju da ispita i da razume; sve svojim redom i u nizovima; i ovo sve preko pronicanja u nebeski red koji su sledili i po kojemu su znali kojem redu korespondira taj deo. Na taj način, pošto su upoznati sa samim načelima (počecima) stvari, oni otuda poznaju ono što iz toga sledi.

3627. Opšti je zakon da ništa ne može postojati i opstojati od sebe, nego od nečega drugoga, to jest, pomoću drugoga, i da ništa ne može da se održava u svojoj formi osim od druge forme, to jest, pomoću druge forme, što se jasno vidi iz svih stvari u opštem i u posebnom u prirodi. Da ljudsku formu ne održava u toj formi atmosfera okolo, dobro je poznato, i da nju ne održava iznutra neka delujuća ili živa forma, ova forma (ili čovek) bi se trenutno raspala u komade. Sve ono što je nepovezano s onim što mu prethodi, i preko prethodnih formi dalje sve do Prvog (uzroka), nestaje u istom trenu. Da je VELIKI ČOVEK, ili influks od njega, ono što što prethodi i pomoću čega je čovek sasavljen, kako u opšte tako i posebno, da j sve to povezano s Prvim, to jest, sa Gospodom, biće jasno pokazano u onome što sledi.

3628. S ovim predmetom upoznat sam kroz mnogo iskustva, da ne samo stvari ljudskog uma, to jest, njegove misli i osećanja, koja korespondiraju duhovnim i nebeskim stvarima, koje su stvari neba od Gospoda, nego i celokupni čovek u opštem i u posebnom sve što je u čoveku, da sve to ima korespondenciju, tako da nema ni najmanjeg dela, ni dela nekog dela, koji ne korespondira; i da od toga čovek i nastaje i opstoji; i dalje, da nema ovakve korespondencije čoveka s nebom, a preko neba sa Gospodom, a to znači sa nečim što mu prethodi, i preko čega je povezan sa Prvim (uzrokom), čovek ne bi postajao ni jednog jedinog trenutka, nego bi nestao u ništavilu. Uvek postoje dve sile koje, kao što je gore rečeno, drže sve povezano, naime, sila koja deluje iznutra, i sila koja deluje izvana, a u sredini kojih sila je ono što se održava preko povezanosti i u formi; tako se čovek održava u njohovoj povezanosti i formi; tako se isto on održava u povezanosti i u formi u svakom njegovom delu, do najmanjih delova. Da su atmosfere ono što održava celo telo u povezanosti, preko neprekidnog pritiska i potiska i delovanja sile iznutra i izvana, dobro je poznato; tako isto, da vazдушna atmosfera drži pluća u njihovoj povezanosti i formi, kao i njihov organ a to je uho, čija je forma takva da menja (modifikuje) atmosferu. A dobro je poznato i to, da eterska atmosfera na sličan način drži unutrašnje delove tela u njihovoj povezanosti i formi, jer se ova atmosfera uliva preko svih pora, i održava unutračnje organe (utrobu) celoga tela neodvojive u njihovim formama, skoro

istim pritiskom i delujućom silom; a ista atmosfera drži u povezanosti i formi njegov organ, koji je oko, sa formama koje su tako napravljene da daju modifikacije (oku). Da nema unutrašnjih sila koje korespondiraju ovima, koje bi delovale protivu onih spoljašnjih, i na taj način održavale srednje forme u njihovopj povezanosti i ravnoteži, ove bi trenutno nestale. Otuda je jasno, da mora da postoje dve sile, da bi bilo šta nastalo i postojalo. Sile koje utiču i deluju iznutra, su iz neba, a preko neba, od Gopsoda, i one imaju u sebi život. To se jasno vidi po organu sluha; na nema unutrašnjih modifikacija, koje potiču od života, i koje korespondiraju spoljašnjim modifikacijama koje potiču iz zraka (vazduha), sluh ne bi postojao. Isto je i s organom vida: da nema unutrašnjeg svetla koje pripada životu, koje korespondira spoljašnjem svetlu koje dolazi od sunca, vid ne bi postojao. Isti je slučaj i sa drugim organima i udovima u ljudskom telu; ima sila koje deluju izvana, koje su prirodne, i u sebi nemaju života, a ima sila koje deluju iznutra, koje su žive, koje drže sve u povezanosti, i sve čini živim, i sve u skladu sa formom, kakva je data radi svoje službe.

3629. Malo njih zna da je ovako, jer malo njih mogu verovati iz razloga što ne znaju šta je duhovno a šta prirodno, a još manje znaju kako se ovi razlikuju, ni šta je korespondencija, ili influks, i da duovno, kada utiče u organske forme tela, stvara žive operacije onakve kakve se pokazuju; i da bez ovakvog influksa i korespondencije, ni najmanji deo tela ne može da živi i da se kreće. Što se ovoga tiče, bio sam obavešten kroz živo iskustvo, da ne samo nebo u opštem, nego i da društva u posebnom čine to isto; tako isto, šta su društva, i kakvoga su kvaliteta; koje društvo utiče u ovaj ili onaj organ tela, ili u ovaj ili onaj ud; i dalje, da nije samo jedno društvo koje utiče u pojedini organ ili ud, nego da više društava utiču; jer što ih je više, to je bolja i jača korespondencija, jer savršenstvo i snaga izbijaju iz množine, kada ona deluje po nebeskoj formi; otuda rezultira savršeniji i jači napor (energija) koja se pokazuje na pojedinostima, a u skladu sa množinom.

3630. Otuda mi je bilo moguće da vidim, da sva utroba i udovi tela, i organi pokreta i oseta, da korespondiraju društvima u nebu, zapravo mnogim odvojenim nebima, i da iz tih društava, to jest, preko njih, duhovne i nebeske stvari utiču u

svakog čoveka, i to po odgovarajućim i pravim formama, i pokazuju efekte koji su vidljivi čoveku. Ovi efekti izgledaju prirodni čoveku, a to znači sasvim drugačije (od onoga kakvi su u svom poreklu), tako da se ne prepoznaje da su iz neba.

3631. Jednom mi je bilo sasvim u živo pokazano šta su društva i kakva su, i kako ona utiču i kako deluju ona koja sačinjavaju oblast lica, i kako utiču u mišiće na čelu, u obrazima, bradi, i vratu, i kako komuniciraju između sebe; i kako bi se ovo pokazalo u živo, bilo im je dopušteno da naprave sliku lica na razne načine, pomoću influksa. Na sličan način bilo mi je pokazano koja društva, i kakva su ona koja utiču u usne, u jezik, u oči, i u uši; i bilo mi je dato da s njima razgovaram, i da budem tako potpuno poučen. Otuda mi je pokazano da svi koji ulaze u nebo, da ulaze u organe ili udove Velikoga Čoveka; kao i to da se nebo nikad ne zatvara, i srazmerno broju onih koji ulaze, da je jači njihov napor (energija), jača sila, i jače delovanje; osim toga, da je Gospodovo nebo ogromno, toliko da je to teško poverovati. Stanovnici ove zemlje su malobrojni u upoređenju s nebom, i da su kao lokva vode upoređena s okeanom.

3632. Božanski Red, a iz toga i nebeski red, završava se tek kod čovekam u stvarima njegovoga tela, naime, u njegovim gestovima, akcijama, izgledu, vanjskim osetima, i u zadovoljstvima iz ovih; ovo su poslednje stvari reda, i poslednje stvari influksa, koje se tada povezuju. Ali unutarne stvari koje utiču, nisu onakve kako izgledaju spolja, nego imaju sasvim drugi izgled, izraz, oseće, i zadovoljstvo. Korespondencije uče kakvi su njihovi kvaliteti, a tako isto i reprezentcije, o kojima vidi gore. Da takva razlika postoji, vidi se iz pokreta, koji ističu iz volje; i iz govora, koji ističe iz misli. Otuda se vidi da prirodna dela ističu iz duhovnih, jer su stvari volje i misli duhovne; i da se ove duhovne stvari otlikavaju u prirodnim delima prema korespondencijama, ali još uvek na različit način od onoga kakve su same u sebi.

3633. Svi duhovi i anđeli sebi izgledaju kao ljudi, sa sličnim licem i telom, s organima i udovima; a to iz razloga što njihovo Najdublje teži takvoj formi. Ovo prvobitno (seme) čovekovo, koje potiče od duše roditelja, teži ka formiranju celoga čoveka u ovumu (jajniku) i u materici, iako ovo prvobitno nije u formi tela,

ali je u drugoj najsavršenijoj formi, koja je poznata samo Gospodu; a pošto ovo Najdublje kod svakog duha i anđela na sličan način teži takvoj formi, stoga oni svi u duhovnom svetu izgledaju kao ljudi. I šta više, sveukupno nebo je takvo, da svako kao da je središte svih, jer svak je središte influksa preko nebeske forme koja dolazi od svih, pa se stoga slika neba pokazuje u svakome, i čini da izgleda kao čovek; jer kakvo je ono opšte, takvo je i ono posebno koje ovome pripada.

3634. Čovek koji je u korespondenciji, to jest, koji je u ljubavi ka Gospodu i u ljubavi ka bližnjemu, a otuda i u veri, u pogledu svoga duha, on je u nebu, a u pogledu tela, on je u svetu. I pošto na taj način deluje u jedinstvu s anđelima, on je slika neba; a pošto postoji influks sviju, ili opšti influks, u pojedince ili u delove (tela), kao što je rečeno, stoga je on malo nebo u ljudskoj formi; jer čovek je čovek po dobru i istini, i po tome se razlikuje od divljih zveri.

3635. U ljudskom telu postoje dve stvari, koje su izvori svih pokreta, kao i svih spoljašnjih ili telesnih akcija i oseta, naime, srce i pluća. Ove dve stvari korepondiraju na takav način Velikom Čoveku ili Gospodovom nebu, da nebeski anđeli sačinjavaju jedno carstvo, a duhovni drugo carstvo, jer Gospodovo carstvo je nebesko i duhovno. Nebesko carstvo je sačinjeno od onih koji su u ljubavi ka Gospodu, duhovno carstvo od onih koji su u ljubavi ka bližnjemu (vidi br. 2088,2669,715,2718,3235,3246). Srce i njegovo carstvo u čoveku korespondira nebeskim anđelima, pluća i njihovo carstvo korespondiraju duhovnim; nebeski i duhovni anđeli utiču u stvari koje pripadaju srcu i plućima, tako da ove stvari postoje i opstoje kroz njihov influks. Ali o korespondenciji srca i pluća s Velikim Čovekom, biće, po Gospodovoj Božanskoj milosti, govora na poseban način.

3636. Najunivezalnija je istina da je Gospod sunce neba, i da otuda potiče sva svetlost neba u drugom životu; i da se anđelima i duhovima, ili onima koji su u drugom životu, nepokazuje svetlost sveta, i da je svetlost sveta, koja je od sunca, mrkli mrak anđelima. Od sunca neba, ili od Gospoda, dolazi ne samo svetlo nego i toplina; ali to je duhovno svetlo i duhona toplina. U očima anđela, svetlost izgleda kao svetlost, ali u njoj je i inteligencija i mudrost, jer one potiču od nje; toplina njihovih čula opaža se kao toplina, ali je u njoj ljubav, jer potiče od te topline;

otuda se ljubav i naziva duhovnom toplinom, i ona čini toplinu čovekovog života, i inteligenciju koja je duhovna svetlost, a koja čini svetlost čovekovog života. Iz ove sveopšte korespondencije proizilazi ostalo; jer sve stvari u opštem i u posebnom, odnose se na dobro koje pripada ljubavi, i na istinu koja pripada inteligenciji.

3637. Veliko Čovek, u odnosu prema čoveku, je Gospodovo unuverzavno nebo; ali Veliki Čovek, u najvišem smislu, je Gospod sam, jer nebo je od Njega, i sve stvari u njemu koreposndiraju Njemu. Pošto je ljudski rod, životom zla i obmana, postao tako izopačen, i pošto su u ovom slučaju niže stvari kod čoveka počele da vladaju nad višim stvarima, ili prirodne stvari nad duhovnim stvarima, to Jehova, ili Gospod, nije više mogao da utiče preko Velikog Čoveka, to jest, neba, i da ga (ljudski rod) dovodi u red, stoga se pojavila nužnost da Gospod dođe u svet, da bi na Sebe uzeo Ljudsko, i učinio ga Božanskim, da bi time uspostavio red, tako da univezalno nebo može opet da postoji u odnosu na Njega samog, pošto su bili odbačeni oni koji su bili u zlu i obmani, ispod stopala, tako, izvan velikoga Čoveka. Otuda se za one koji su u nebima kaže da su u Gospodu, to jest, u Njegovom telu, jer je Gospod sve neba, u kojemu su svima u opšte i posebno dodeljene oblasti i službe.

3638. Otuda to, da u drugom životu sva društva, ma koliko da ih je, održavaju svoj položaj u odnosu na Gospoda, koji se pokazuje kao sunce univerzalnom nebu; i što je zadivljujuće, i skoro da se ne može poverovati, jer se ne može razumeti, sva društva održavaju svoj položaj u odnosu na svakog pojedinog duha ili anđela u njemu, ma ko da je, i ma gde se okreće ili kuda se kreće: na primer, društva koja se pokazuju na desno neprekidno su na njegovoj desnoj strani (strani Velikog Čoveka), a ona koji se pokazuju na levo, uvek su na njegovoj levoj strani, iako on (duh ili anđeo) menja pravac licem i telom. Ovo mi je često bilo dato da opazim okretanjem tela. Otuda se vidi, da je forma neba takva, da se uvek odnosi na Velikog Čoveka koji je u odnosu prema Gospodu; i da su svi anđeli ne samo kod Gospoda, nego i u Gospodu; ili, što je isto, da je Gospod kod njih, i u njima; inače ovo ne bi postojalo.

3639. Otuda su svi položaji u nebu određeni u odnosu na ljudsko telo, u skladu sa položajima u odnosu na njega, to jest, na desno, na levo, napred i nazad, ili bilo koji drugi položaj, a isto tako i prema planovima, na primer, na planu glave, i njenih delova, na planu čela, slepočnica, očiju, i ušiju; na planu tela, na primer, planu ramena, grudi, pojasa, slabina, kolena, stopala; isto tako, iznad glave, ispod stopala, u savkom nagibu; isto tako, nazad, u potiljku glave ispod. Iz svakoga položaja zna se koje je društvo, i kojoj oblasti čovekovih organa i udova pripada, i to bez i jedne greške: a još se može više znati iz njihovoga genija i posebnog temperamenta u pogledu osećanja.

3640. I paklovi, koji se vrlo brojni, imaju svoj stalan položaj, tako da se iz njihovog samog položaja može znati koji su i kakvi. Što se tiče njihovog položaja, situacija je slična; svestvari ispod čoveka su u planovima u svakom pravcu uspod nožnih stopala. Neki izgledaju razbacani iznad glave, i drugde; ali nije da imaju tamo svoj položaj, jer je to njihova fantazija koja vara, i koja krivotvori položaj.

3641. Sveise pokazuju uspravni, kako oni u nebu tako i oni u paklu, s glavama gore a nogama dole; međutim, u sebi samima, i prema tome kako ih vide anđeli, oni imaju drugi položaj (tela), naime, oni koji su u nebu, vide se s licima okrenutim ka Gospodu, koji je tamo sunce, pa stoga i zajedničko središte od kojega se određuju položaji i situacije. Dok su paklenski duhovi, prema onome kako ih vide anđeli, s glavama nadole a sa stopalima nagore, to jest, u obrnutom položaju, isto tako i u kosom; jer paklenskim, ispod je ono što je anđelima iznad; a ono što je iznad, to je nebeskim ispod. Otuda se donekle može videti kako se na neki način nebo održava u jedinstvu s paklom, i kako izgledaju kao jedno u pogledu situacije i položaja.

3642. Jednog jutra sam bio u društvu s anđeoskim duhovima, koji su delovali ujedinjeni mislima i govorom, po običaju; ovo je prodiralo do pakla, sve dok nije izgledalo kao da deluju u jedinstvu s paklenim duhovima; ali činjenica je bila, da se dobro i istina kod anđela bilo promenilo, na čudesan način, u zlo i obmanu kod paklenskih, i to posepeno kako je uticalo dole gde je pakao delovao kao jedinstvo pomoću lažnih ubeđenja i zlih požuda. Iako su izvan Veliog Čoveka, paklovi se

svode kao u jedan (pakao), i tako se održavaju u redu, prema kojemu se oni udružuju. Na taj način, Gospod od Božanskog vlada i nad paklovima.

3643. Bilo je opaženo, da su oni koji su u nebima, da su u mirnoj svetloj auri, koja je kao jutarnja svetlost, ili kao podnevna svetlost koja naginje večeri, a u istoj su meri i utopljeni kao u proleće, leto, i jesen; dok oni koji su u paklu, oni su u gustoj, maglovitoj, i mračnoj atmosferi, i u hladnoći. Bilo je primećeno, da između ovih postoji ravnoteža; isto tako, da onoliko koliko su anđeli u ljubavi, ljubavi ka bližnjem, i u veri, toliko su i u svetlosnoj auri i u proljetnoj toplini; a koliko su paklenski u mržnji, i u obmani, toliko su u tmini i u hladnoći. Svetlost u drugom životu, kao što je rečeno, ima u sebi inteligenciju, a toplina ima u sebi ljubav, toplina ima ljubav u sebi, tmina ima ludilo, a hladnoć ima mržnju.

3644. Svi ljudi na zemljinoj kugli, imaju svoj položaj bilo u Velikom Čoveku, to jest, nebu, ili izvan Velikog Čoveka u paklu, u pogledu svojih duša, ili što je isto, u pogledu svoga duha, koji živi posle smrti tela. Čovek ovo ne zna dok je u životu na svetu, ali takav je njegov položaj preko kojega se njime upravlja. Svi su u nebu u skladu s dobrom ljubavi i istinom vere, a u paklu u skladu sa zlom mržnje i obmanom

3645. Gospodovo univerzalno carstvo je carstvo ciljeva (svrha) i službi. Bilo mi je dopušteno da jasno opažam Božansku Sferu, naime, sferu ciljeva i službi, kao i neke stvari koje su neizrecive. Sve stvari u opštem i u posebnom ističu iz ove sfere, i nad svima se vlada pomoću nje. Onoliko koliko osećanja, misli, i dela, imaju u sebi cilj da čine dobro od srca, toliko je čovek, duh, i anđeo u Velikom Čoveku, to jest, u nebu. A onoliko koliko čovek ili duh imaju za cilj da čine zlo od srca, toliko su izvan Velikog Čoveka, to jest, u paklu.

3646. S divljim životinjama slučaj je sličan kao s ljudima u pogledu influksa i korespondencije, naime, da kod njih postoji influks od duhovnoga sveta i afluks od prirodnog sveta, pomoću čega se oni održavaju u formi i redu, i žive; ali stvarno delovanje (operacija) izgleda drugačije u skladu sa formama njihovih duša i formama njihovih tela. Ovo je kao sa svetlošću sveta, koja pada na razne

predmete na zemlji u istom stepenu i na isti način, ali deluje različito u raznim formama, proizvodeći lepe boje kod jednih, a ne lepe boje kod drugih. Tako kada duhovna svetlost utiče u duše divljih životinja, prima se na razne načine, pa stoga i deluje različito na njih, nego kada utiče u duše ljudi; jer ovi poslednji su u višem stepenu (savršenstva), i u savršenijem stanju, i takvi su da mogu da gledaju nagore, to jest, prema nebu i Gospodu, pa ih stoga Gospod može povezati sa Sobom, i može im dati večni život. Dok su duše zveri takve da gledaju samo nadole, to jest, samo na zemaljske stvari, pa se povezuju samo s takvim stvarima, te stoga one nestaju sa telom. Ciljevi su ono što pokazuje kakav je život koji čovek ima, i kakav je život koji zver ima. Čovek može da ima duhovne i nebeske ciljeve, i može da ih vidi, priznaje, veruje u njih, i da prima uticaj od njih, dok zverimogu da imaju samo prirodne ciljeve. Na taj način čovek može da bude u Božanskoj Sferi ciljeva i službi, koja (sfera) je u nebu i sačinjava nebo, ali zveri mogu da budu samo u zemaljskoj sferi i mogu da imaju samo zemaljske ciljeve i službe. A ciljevi nisu ništa drugo nego ljubavi, jer ono što neko voli, to se smatra ciljem. (2) Razlog da vrlo mnogo ljudi ne znaju da razlikuju između svog vlastitog života i života zveri je u tome, što su i oni na sličan način u spoljašnjim stvarima, i u srcu se staraju samo za zemaljske, telesne, i svetske stvari, pa osobe takvog karaktera veruju o sebi da su i oni kao životinje u pogledu života, i da će se posle smrti raspasti na sličan način; jer, nemajući ne mareći za duhovne i nebeske stvari, one nemaju znanja o ovakvim stvarima. Otuda potiče bezumlje našega doba, da se ljudi upoređuju sa divljim životinjama, i ne vide unutrašnju razliku. Ali ko god veruje u nebeske i duhovne stvari, i dopušta da se u njega uliva i na njega deluje duhovna svetlost, on vidi sasvim suprotno, i uočava svoj viši položaj iznad divljih životinja. Ali o životu divljih životinja biće, po Gospodovoj Božanskoj milosti, govora u posebnoj raspravi.

3647. Kako stoje ove stvari, bilo mi je pokazano. Bilo mi je dopušteno da vidim i posmatram neke koji su tada ulazili u drugi život, a koji su u životu njihovih tela vodili brigu samo o svome telu i o zemaljskim stvarima, ne videći nikakav drugi cilj, i koji nisu bili upućeni i spoznaje od dobru i istini. Bili su po zanimanju moreplovci i farmeri. Oni su imali tako malo života, što se lako opažalo, da sam pomislio da je

nemoguće da oni imaju dela u večnom životu kao drugi duhovi: bili su kao mašine koje se jedva pokreću. Međutim, anđeli su se nežno za njih brinuli, preko sposobnosti koju poseduju svi ljudi, uvodili su ih u život dobra i istine, kroza što su se se više razlikovali od životinja, i poprimali ljudski život.

3648. Postoji influks Gospoda preko neba i u predmete biljnoga carstva, kao u drveće svih vrsta, i u njihovo oplođavanje, i u biljke raznih vrsta, i njihovo umnožavanje. Da nešto duhovno od Gospod iznutra ne deluje na njihove proste forme koje su u njihovim semenkama, bilo bi im nemoguće da ozelene i da rastu na tako divan način, i da se produžavaju (nasleđuju); ali njihove su forme takve, da ne primaju ništa od života (prim. prev. od duhovnog života). To je od ovoga influksa da one (biljke) imaju u sebi sliku onoga što je večno i beskrajno, što je vidljivo po tome, što su one u neprekidnom naporu da se množe po vrstama i podvrstama; taj napor postoji u svakoj semenki. Međutim, čovek sve ove stvari, koje su divotne, pripisuje prirodi, i ne veruje da postoji influks od duhovnog sveta, jer ga u srcu osporava; iako može da zna da ništa ne može opstojati ako nije od nečega što postoji, to jest, da je supstancija neprekina egzistencija ili, što je isto, proizvođenje je neprekidno stvaranje. Da je otuda celokupna priroda reprezentativno pozorište (teatar) Gospodovog carstva, može se videti u br. 3483. Ali o ovome predmetu će biti govora, po Gospodovoj Božanskom milosti, na drugome mestu.

3649. Izlaganje o velikom Čoveku, i o korespondenciji s njim, nastavlja se na kraju sledećih poglavlja.

Kraj Četvrtoga Toma